71
16652
CICERO

44/71/16652.(5)
Rara

Universitätsbibliothek
Freie
Universität
Berlin

44/71/16652 (5)
Rara

Commentarii questionum tusculanarum editi a Philippo Beroaldo.

PHILIPPI BEROALDI BONONIENSIS AD NOBILEM PHILIPPVM CYVLANVM PANNONIVM DISCIPVLVM SVVM EPISTOLA.

Isocrates

Theopõpus

Ephorus

Doctoris officium

Discipuli

Vitiligines linguæ

Adolescentiæ lubricũ.

Vita sine lrīs

Vix uitalis

Indolatiles

Transmõtani

elegantiæ sectatores

Laus georgii

mores

Flosculi cõmentariis insperſi

In mãibus cõmentarii

Apuleiani

ISOCRATES ille ſummus diſcipliæ Rhetoricæ pfeſſor: ex cuius ludo litteratorio tanq̃ ex æquo Troiano inumeri principes exilierũt: ſup diſcipulis duobus theopõpo atq; ephoro ita diiudicabat: ut alteri frenis: alteri calcaribus opus eſſe dictitaret. Tu uero mi Philippe theopõpo. q̃ ephoro ſimilior: nõ tã ſtimulo eges ad ſtudia excolenda q̃ freno. Cum tuapte ſpõte ppenſus adeo ſis ad litteras ſitienter auriendas: ut ardore quodã iflãmatus rapi uidearis. Et cũ doctoris officiũ ſit ut docere. Diſcipuli ut uelit pbere ſe docilem: ego quidem operã do: ut ex promptuario meo pœnora neq; mucida neq; putrida tibi expmantur. Tu autem tãta ingenii docilitate exiſtis: ut docilio/res te oppido q̃ paucos cognouerim. Iã ſexquiãnum in meo contubernio mecum degis. quo toto tempore nulla p incuriã dies trãſmiſſa eſt: quin aut ipſe tecũ aliquid muſitaueris: aut ex me qppiã audiueris dignũ auditu dignũq; memoratu. Ex hac uigilãtia: ex hoc prinaci ſtudio. Ex hac quotidiana exercitatõe tantũ profeciſti: ut linguæ uitiligines repurgaueris: ut ſalebras barbariſmorũ: qui trãſmontanis fere geuini ac peculiares ſunt: latinitatis dolatorio leuigaueris: ut iã pſa & uerſu pericliteris ingeniũ. Et cũ i eo ſis adoleſcentiæ lubrico. In quo fere aut cadere: aut titubare cõtingat te nullus uitiorũ turbo iactauit non delitiæ noſtrates: non condiſcipulorũ ſodalitates: non illicibiles uoluptates tranſuorſum trudere potuerũt a cultura litterarũ: ſine quibus cultus omnis eſt incultus & uita uix uitalis. Nõ feciſti qđ cõplu ſculi ſcholaſticorũ: q ad nos prout barbari ueniũt. Ita barbari in patriã reuertũtur: rigidi prſus & idolatiles: quos nulla ſcobina elimare: nulla aſcia poſſis expolire Cæperunt tamen aut pridem: qđ mihi magnæ uoluptati eſt: pleriq; oẽs trãſmontanorũ me potiſſimũ auſpice & doctore barbariem exuere elegãtiam induere. Nitorem linguæ deterſa rubigine oſtentare: nec tã uerboſas leges ſectari: q̃ eloquẽtiam latialem aſſectari: quibus non tã cordi eſt Bartolus & Baldus q̃ Plautus & Plinius: tu autem impẽſam operãdas: ut in pannoniã nitidior redeas atq; elegãtior: neq; ulla ex parte ſis Cyulanæ familiæ de hõeſtamẽto: quæ clara honorataq; apud pãnonios eſt: ex q̃ nõ pauci lõgo ab hic ſeculo extiterũt nobilitate mõſtrabiles: & in pſentia tres fratres tui ladiſlaus. Georgius. Nicolaus præfecturis militaribus decorati inter quos Georgius quẽ morẽ noinitãt: cũ primis eniteſcit. Comitate affabilis: liberalitate munificus: bellica uirtute ppollens: & ob id maxio panoniarum regi piucundus. Qui cum bellum cõtinenter gerat aduerſus turcas truculẽtos: eũ ducatu bellico exornatũ ueluti obiicem oppoſuit pcellæ efferatarum gentiũ ſuffrenãdæ atq; ferotiæ retundẽdæ. Tu uero militiæ huiuſce nr̃æ litterariæ ſacramẽtis initiatus. Et eloquentiæ candidatus: nihil omittis earum rerum: quæ tibi: quæ tuis: quæ familiæ eſſe poſſint ornamento. Quod mihi hortamentũ ſane fuit & incitabulũ: ut tibi nuncupatim dedicarem cõmentarios Tuſculanarũ quæſtionum quos nuprime excudi: quibus ſpero me dediſſe tale temperamẽtum: ut neq; immodice extuberarent: neq; anguſte aſtringerent: quorũ doctrina: neq; promiſcua eſt neq; prita: ut pote ex philoſophiæ deprompta ſacrario: interciſum floſculi intextũ: ut ſpirãtes ſuaueolẽtiam magis: q̃ graueolentiã. De tota re tu & cæteri ſinceri lectores bene opinor iudicabũt: Virulentorũ linguas & oblatratorũ morſus nihil moror. Quod ſupereſt deũ rogo ut mihi tantiſper uitã proroget: dum ero ad hãc cõmentandi facultatem idoneus. In manibus ſunt cõmentarii apuleiani: quos interuallo breui i termiſſos ad officinam reuocare contendo: ut litteratoria incude formati uſui eſſe poſſint mercis nr̃æ negociatoribus & condimentorum noſtrorum alimenta ſectantibus. Vale & dilige doctorem.

PHILIPPI Beroaldi commentarii in quæstiones tusculanas.

PHILOSOPHIA Donum dei dux uitæ. Virtutis indagatrix: uitiorũ expultrix. Disciplina Disciplinarum sapiẽtiæ amor. Vitæ lex. Trifariã diuiditur. In moralẽ: naturalem: rõnalem. Prima componit animum. Secunda rerũ naturam scrutatur. Tertia proprietates uerborum exigit & structuram. Qui mẽbratim philosophiam diducunt. Contenti sunt hac tripartita distributiõe. Quidam frustratim secantes non tam partiũtur q̃ cõcidunt ac lãcinãt. Moralem quæ græce ethicæ dicitur: cũ primis excoluit. M. Tullius cõditis uoluminibus non paucis. Inter quæ tusculanæ quæstiões sunt famigeratæ. Quas hoc titulo inscripsit a uilla tusculana: q̃ prius fyllæ Dictatoris: postea fuit. M. Cicerõis qui alteram quoq; uillam habuit: quã uocabat Academiam. Ab exemplo Academiæ Platonicæ. Vbi cõposuit uoluminã eisdẽ noibus

Laus philosophiæ.

Tusculana uilla.

MARCI Tulii Ciceronis Tusculanarũ quæstionum Liber Primus.

VM Defensionũ laboribus senatoriisq; mũeribus aut oĩno aut magna exptee ẽm aliq̃do liberatus retuli me Brute te ortãte maxie ad ea studia q̃ retenta aĩo remissa tpibus: lõgo iteru allo ĩtermissa reuocaui. Et cũ oĩum artiũ: quæ ad rectã uiuendi uiã pertinerent: ratio & disciplina studio sapiẽtiæ q̃ philosophia dicit: cõtineretur: hoc mihi latinis lris illustrãdũ putaui: Nõ qa philosophia græcis & lris & doctorib⁹ pcipi nõ posset: sed meũ iudiciũ semp fuit oĩa nostros: aut iueniſſe p se sapientius q̃ græcos: aut accepta ab illis feciſſe meliora: q̃ quĩ dẽ digna statuiſſẽt: ĩ q̃bus elaborarẽt: Nã mores & ĩstituta uitę resq; dõesticas ac familiares nos profecto & melius tuemur & lautius: rẽ uero publicã

VM ubiq; fere se Platõis sectatorem profiteatur. In quæstiõibus tusculanis: nõ minus stoicus est q̃ Platonicus: probatq; dogmata stoicorũ quæ austeriora sunt quoq; astrictior est oratio: qui architecti sunt pœne uerborũ In. M. Tulii Ciceronis libris deprẽdere licet: non Geometriæ: non musicæ: nõ grammaticæ: nõ deniq; ullius ingenuæ artis scientiã ei deffuiſſe. Hic dialeticæ subtilitatẽ: hic moralis partis utilitatem: hic rerum motus causasq; cognouit. Ita ex multa eruditione: & oĩum rerum scientia exũdat exuberatq; illa ad mirabilis eloquẽtia. Vt merito creditum sit & proditum. M. Tullii Cicerõis ingenium solum Romano imperio par fuiſſe latinæq; facũdiæ pomeriũ protuliſſe: scribit autẽ nominatim ad. M. Brutum haſce quæstiones: hominem tum iucũdum & carũ: tũ litteris præcellentẽ: cuius noĩ librũ illum de claris oratoribus Clariſſimum dedicauit. Ad quem libq; quoq; cui titulus est orator. Et quinq; uolumina de finibus bonorum malorumq; perscribit: quem quanti faciat identidẽ ostendit: qui tãta doctrina præditus fuit: uti ne græcis qdem cederet in philosophia: ut ei iterdũ ipse Cicero non satisfaciat. Nãq; illum ueluti fractum & elumbẽ infamabat: hic tyrãnoctonos fuit. Et si filius Cæsaris creditus: scripsitq; ad ipm Ciceronẽ librum de uirtute probatiſſimũ. Et hoc ueluti anteloquiũ sit interprætationũ: quas laconicas inscribere destinauerã utpote concinnas & breues. Nolebã enim in his laxius fusiusq; euagari: sicut in commẽtariis properti atq; tranquilli sumus latiſſime expaciati. Laconiſmon in his dẽ industria sectarí in animo erat: ut lectores diiudicare possent an iidẽ essemus in pauciloquio: qui in multiloquío existimamus. An in nobis uersatile ĩgenium sit: quod & angusta copiose: & copiosa strictim possit edissertare: nõ enim minus artificiosum est latitudinẽ materiæ stricto sermone colligere: quã res breues late disserere: sed nodi enodari sine laxamẽto: copia rerum explicari sine copiosa iterprætatione non poterant. Spero tamen me secutũ tale temperamentũ: ut candidus lector: neq; multum deesse: neq; multum superesse sit existimaturus. Defensionum: laus boni oratoris: ut in actionibus forensibus defendere malit quam accusare: Cũ hoies hominũ causa geniti sint & deus sit mortali iuuare mortalẽ: præterea tũ periculosum tũ sordidũ est: ut accusator nomineris: Quod cõtigit cuipiã. M. Bruto quid est enim tam inhumanũ quã eloquentiam a natura ad conseruationem hominum datam: ad hominũ pestem pernitiemq; conuertere. Ad ea studia: philosophiæ studia significat. Tẽporibus: tẽpora bellorum ciuilium turbulenta intelligi uult. In quibus tollitur e medio sapientia uigeritur res ut inquit ennius. Studio sapientiæ: Sapientia pfectum bonum est mentis humanæ philosophia sapientiæ amor est: & affectio: quod & ipso nomine fatetur: quidã sapientiam dixerunt eẽ diuinorum & humanorum scientiã: quam græci sophiam uocant: philosophiam uero uirtutis studium. Alii studium corrigendæ mentis. A quibusdam dicta est appetitio rectæ rationis: ab aliis uitæ lex: philosophia ut ait uerissime seneca. Animũ format & fabricat: uitam disponit: actiones regit: agenda & omittenda demonstrat: sine hac nemo securus est philosophandum est: siue fato cuncta regũtur: siue casus res humanas ipellit: siue deus uniuersi arbiter & conditor Cuncta disponit. Nostros: Laus romanoq;: de quibus plinius genitum in toto orbe præstãtiſſima una omni uirtute haud dubie Romana extitit. Cicero quoq; aliubi iquit. Ingenia ut multis rebus possumus iudicare nostrorũ hoium: multum cæteris hominibus omnium gentium præstiterũt.

Accusatoris nomẽ sordidum

Sophia

Philosophia laudes

Leges xii.tabularum

Institutis & legibus: De institutis antiquis Romanorum caput est apud Valerium: leges decemuirales ait liuius eē fontem oīs publici priuatiq; iuris. Apud Mar. Tullium. Crassus orator sic refert. Bibliothecas me Hercule omnium philosophorum unus mihi uidetur libellus. xii. tabulaꝝ: siquis legum fontes & capita uiderit & auctoritatis pondere & ubertate utilitatis superare. De re militari. Hæc propria & ueluti peculiaris ars fuit Romanoꝝ: hac res Romana creuit ad summum: hæc ut Mar. Tullii uerbis utar nomē populo Romano: hæc huic urbi æternā gloriā peperit: hæc orbem terrarum parere huic imperio coegit: lege iosephū

Laus Grecoꝝ litterarum

disciplinam bellicā Romanoꝝ miro præconio extollentē. Doctrina græcia. Mar. Tullius in oratione: pro. L. flacco tribuo græcis litteras: do multaꝝ arcium disciplinam: nō adimo sermonis leporem ingenii acumen dicēdi copiam. Eusebius quoq; in. viii. præparationis euangelicæ. Græcia inquit sola homīes generat uere cælestes atq; diuinos.

Docti græci

Natura ad omnem sciētiam natos. Cuius rei causa ē subtilitas aeris. Nō enim temere dixit heraclius. Aer siccior anima prudentior ac melior. Homerus ante romā. Cor. nepos in primo cronicoꝝ dixit homerum fuisse ante Romā conditam annis circiter. C. lx. Sassius uero in annalibus de Homero & hesiodo scriptū reliquit utrunq; uixisse ante Romam cōditā Siluiis Albæ regnātibus: annis post bellum Troianum plus. clx. alii homerum q̄ hesiodū maiorem natu fuisse dixerunt. Alii minorem Mar. Varro non esse dubium inquit quin aliquo tēpore eodem uixerint eosq; synchronos fuisse testatur. Liuius. A. Gellius in. xvi. primus oīum. L. Liuius poeta fabulas docere Romæ cœpit p° sophoclis: & euripidis mortem annis plus fere. C. & lx. idem aliubi Liuium appellat antiquissimū poetam. Eiusdem Titus Liuius & Valerius maxim° meminerunt quē suarum fabularū actorē extitisse tradunt. Cognominatus est andronicus. De quo sic diomedes. Cōstat apud Romanos: primum latino sermone comediā

Liuius andronicus

liuium andronicū scripsisse. Enniū. Mar. Varro in primo de poetis libro scripsit. Q. Ennium natum esse. Q. Valerio & C. Manilio Consulibus. Tarentinus fuit. Si Eusebio credim°. Mela pōponius ait rudias apuliæ oppidū ennio ciue esse nobiles cui astipulatur filius cum ait miserunt calabri rudiæ genuere uetustæ periit morbo articulari. Neuius: Hic stipēdia fecit bello punico primo: plautus uero floruit in scena id temporis: quo Mar. Cato orator in ciuitate. In

Ennius

Origies catonis

originibus: scilicet portii Catonis. De quibus uoluminibus: hæc Cicero in Bruto. Iā uero origines Catonis quem florem aut quod lumen eloquentiæ non habent idem mox paulo in hanc sentētiam: utinam extarent illa carmina: quæ multis seculis ante suam etatem in epulis esse cantitata a singulis conuiuis. De clarorum uirorum laudibus in originibus scriptum reliquit cato: scriptionem originum taxat festus pompeius tanquam mutilam cum ait originum libros q̄ inscripsit. Cato nō satis plenum titulum proposīti sui uidetur amplexus quando prægrauant ea: quæ sūt rerum gestarum populi Romani. Huic generi: scilicet poetarum poeticæq; disciplinæ. Oratio Catonis: Idem Cato scripsit orationes amplius centum quinquagita.

Probrū

Vt probatum. Dedecus turpitudinem alias conuitium. Alias stuprum & incestum: lex fuit apud romanos ut probrum uirginis uestalis capitē puniretur. M. nobiliori. Cognomentum est. Dicebatur enim. M. Fuluius nobilior: qui ætholos uicit. Vnde ouans urbem itroiuit. Ambraciam signis tabulisq; pictis spoliauit quā uictoriam ennius insigni poemate celebrauit Q. Fuluius nobilior. M. huiusce filius ennium ciuitate donauit. Fabio q̄d pingeret. Cognomen ex pictura traxerunt fabii clarissime gentis. Dicti enim sunt pictores: prīceps q; huius cognominis fabius ædē salutis pinxit: quæ pictura durauit ad plinii memoriā: æde claudii

Fabii pictores

principatu exusta. Refert liuius fabium pictorem delphos ad oraculum missum Hãnibale italiam uexante fuit: hic scriptor annalium: sed impolitus ac sine ullis ornamentis: sensus est: si honoratus laudatusq; eẽt fabius cognomento pictor ex arte pingendi fuissent haud dubie apud romanos non pauci pictores ægregii: quales policletus parrasiusq; fuerunt. Miror Ciceronẽ cũ de pictoribus loquatur mentionem facere: polycleti: qui statuarius fuit: & ex ære signa fecit nobilitata scriptorum præconio: cum primis fecit Astragalizõtes: hoc est talis ludentes: quo opere nullum absolutius iudicant. Sic erudiuit hic toreuticen: ut phidias aperuit: proprium eiusdem ut uno crure insisteret signa quæ faciebat parrhasius autem descendit cum zeuside in certamẽ picturæ primus symetriã dedit picturæ: primus argutias uultus: elegantiam capilli uenustatem oris expræssit. De utroq; plinius satis multa. Honos alit artes: In hanc sententiam Valerius: uirtutis uberrimũ alimentum est honos. In neruorum cantibus: Musicam significat. Antiqui neruias uocabãt cordas lyræ: utpote ex neruis cõfectas. Epaminũdas: Hic thebanus hõesto genere natus pte polymno. Citharizare: & cãtare ad cordarũ sonum doctus est a Dionysio: Carmina cãtare tibiis ab olympiodoro: saltare a califrone. In philosophia præceptorẽ habuit lysiã pithagoreũ: fuit modestus: prudens: grauis peritus belli: fortis manu: animo maximo: adeo ueritatis diligens ut ne ioco qdẽ mentiretur. Fidibus: Cithara: & chordis canoris. Virgilius trehicia fret⁹ cithara fidibusq; canoris. Habitus indoctior. Quintilianus in primo. Vnde etiã ille mos: ut in conuiuiis post cenã circũferretur lyra: cuius cũ se imperitum themistocles cõfessus eẽt: ut uerbis ciceronis utar est. habitus indoctior: scribũt historici cymonẽ in cena apud laomedontem nõ inuitũ decãtasse: ex quo laudatus est: præpositusq; themistocli: quod ille neq; cãtare: neq; fidibus didicisse. Verum amplissimam opulentissimamq; rempublicam sese scire facere iactasset. In grãcia musici Tantum antiquis illis temporibus apud grecos uenerationis musicæ fuit ut idem musici & uates & sapientes iudicarentut auctor est imagines omnium in litteris studiorum ãtiquissimam musicem extitisse. Constat citharedicam artem inter honestas professiones numerari per hanc orpheus plurimũ potuit hãc philosophi graues amant hanc diligunt muscæ quibus tradentibus in usum hominum uenit hæc in agonibus hoc est sacris certaminibus coronatur. Geometria. In numeros atq; formas diuisa geometria est: quam oratori necessariam esse autumant eruditi præcipit Plato geometriam musicamq; pueris esse discendam quæ ab ægyptiis ut ait strabo duxit originem sicut a phœnicibus arithmetica. Mathematicis Astrologiam. Arithmeticam geometria musicam mathematicas disciplinas uocant unde mathematici his disciplinis uacantes dicti aliias mathematicus accipitur pro genethliaco astrologoque super quo apud suetoniũ satis multa. Xenophon scribit socratem non magni mathematicas disciplinas fecisse. Ratiocinãdi. Calculandi supputandi computãdi. Vnde ratiocinatores dicti: qui calculatores uulgo nominant dictione latina & proba. Martialis nec calculator nec notarius uelox: maiore quisquã circulo coronetur. Modũ: Cum uidelicet geometria tollat se ad rationem usq; mundi: & siderum certos constitutosq; cursus numeris explicare moliatur. Contra: e contrario. Galbam: In primo de oratore equidem inquit sergium galbam memoria teneo diuinum hominem in dicendo: eiusdem meminit in bruto: & nos in. vii. tranquilli cõmentatio. Aphricani: Pu. aphricanus Et Caius Lelius imprimis eloquentes fuerunt. Antiquitate magis delectare: & libenter uerbis priscis uti usus est Lelius. Refert Aulus Gellius. Scipionem omnium ætatis suæ purissime loquutũ esse. Catonem. porcium Catonem significat qui fuit optimus orator: optimus senator: optimus imperator: qui sine emulo agricola cõdidit librum de re rustica origines: orationes: qui censorius dictus est Lepidum: Marcum emilium leaidum significat: qui est porcina dictus: & summus orator habitus iisdem temporibus fere quibus galba. Catonem: Lego carbonem fuit autẽ Caius carbo orator canorus & uolubilis: & satis acer: eundẽ Lucius Gellius & uehementem & uarie dulcem: & perfacetum fuisse dicebat hic optimus illis tẽporibus ẽ patronus habitus. Gracchos: Duo fuerunt gracchi fratres. Tiberius & Caius: ambo eloquẽtes: quorum eloquentiæ mater Cornelia multum contulit: uerum & doctior & eloquen-

Sensus

Polycletus

Astragalizõtes

Parrhasius

Neruiæ

Epaminũdas

dictum themistoclis

Laus musices

Geometria

Mathematici

Rõcinatores

Calculatores

Galba orator

Aphricanus

eloquẽs

Porcius cato

Lepidus porcina

Carbo orator canorus

gracchi

tior fuit Caius:qui erat minor natu:quo nemo plenior nemo uberior fuisse fertur:grandis erat uerbis:sapiens sententiis:genere toto grauis. Si occupati signat tempus quo in causis forensibus dominabatur & quo consul Catilinæ coniurationem detexit uindicauitq;. Otiosi:Dum feriati a rebus forensibus i otio ista conscribimus uir doctus enim plura in otio conficit q̄ reliqui in negotio. Scripti inconsiderate ante Ciceronem fuerunt aliquot impoliti & rudes qui philosophiam latinitate donare conati sunt sed tam illepide &improspere ut eam potius poluere q̄ exornare uiderentur. Duo uero lumina doctrinarum eodē tempore extiterunt. Mar. Tullius & Mar. Varro qui philosophiam latine loqui docuerunt. Eiusq; exornatores extiterūt hinc ait Martianus capella. Marci Varronis dialecticam prima in latinam uocem pellexit iduſtria ac fandi possibilitatem per scholas ausonias comparauit. Quod eas nec disponere:Inter præcepta rhetorices cum primis celebratur dispositio quæ docet singula suis locis decenter collocare igitur qui inuenta sua mandat litteris citra dispositionē & sine eloquutionis ornatu is placere non potest officium perfecti oratoris est ut probet ut delectet ut flectat probare necessitatis est. Delectare suauitas flectere uictoriæ. Ipsi legunt. Ita oratius quin sine riuali teq; & tua solus amares. Illa scilicet oratoria scribit Cicero in oratore se oratorem extitisse non ex rhetorū officinis. Sed ex academiæ spaciis philosophorum enim disputationibus maxime orator ē adiutus: cum omnis ubertas & q̄si sylua dicendi ducta ab illis sit.

Duo lumia doctrinarꝝ

Dispositio

Oratoris officium

Motus isocratis gloria. Isocrates magnus orator fuit & perfectus magister: qui & scripsit multa præclare & docuit alios:cuius domus cūctæ græciæ quasi ludus quidam patuit atq; officina dicendi solitus erat hic scribere aliis orationes quibus in iudiciis uterentur. Aristoteles quasi subiuidens gloriæ isocratis cœpit & ipse postmeridianis scholis præcipere artem oratoriam. Noto quidē illo ut traditur uersu frequenter usus. αισχρον ιοπτανκαι ισοκρατην εαν λεγειν ideſt turpe esse tacere & isocratem pati dicere. Prudentiam cum eloquentia nomie prudentiæ hoc loco significari uidetur philosophia studiumque sapientiæ cuius maximus pfessor erat Aristoteles. Dixit tamen Mar. Tullius in primo de officiis. Aristotelem delectatum studio philosophiæ contē psisse forense dicendi genus. Pristinum dicendi studium oratorium & forense. In hac maiore arte. Philosophiam intelligi uult quæ disciplina est disciplinarum & inter ingenuas disciplinas haud dubie primatum tenet. Seneca inter studia liberialia. Solum sapientiæ studium dicit esse liberale sublime forte magnanimum. Cætera pusilla & puerilia esse. Copiose posset perfecta illa philosophia est quæ eloquentiæ ornamentis culta progreditur. Disputator enim & philosophus si q̄ ei delectandi cura est. Rhetorico colore aspergendus est. Et pigmentis oratoriis uenustandus. Sicut orator si persuadere uult dialecticis quasi neruis atque ossibus est roborādus. Scholas græcorum. Scholam dici ludum litterarum quibus ignorat a uerbo græco scholazo quod significat uaco quoniam scilicet cæteris rebus omissis uacare liberalibus studiis pueri debent ausoninūs tamen scholam a uacatione dici sentit & laxamento quod pueris interdum dandum esse præscribit. Sic enim inquit. Grato schola nomine dicta est. Iusta laboriferis tribuantur ut otia musis. Nūc Cicero scholas intelligi uult disputationes cōtrouersiasq;: quæ in scholis iter doctorem :& discipulos ocioſe agitari solent. Declamitabā causas Seneca in primo declamationum. Declamabat inqt Cicero:nō quales nūc:cōtrouersias dicimus:nec tales q̄dem q̄les ante Ciceronē dicebant quas thesis uocabāt cōtrouersias nos dicimus. Cicero causas uocat.

Domus isocratis officina dicendi

Philosophia maxia disciplinarum

Disputator pigmentis oratoris uenustandus

Schola unde

Controuersiæ

Causæ Declamatio

Declamatio sensilis. Disputatio philosophica. Declamationis nomē auctore seneca apud nullum auctorē antiquum. Ante ipsum Ciceronem iueniri potest ē aūt declamatio ut putat caluus domestica exercitatio

latinarum:quæ illustranda & excitanda nobis est: ut si occupati profuimus aliquid ciuibus nostris prosimus etiā si possumus ociosi:i quo eo magis nobis est elaborandum: q; multi iam esse latini libri dicuntur scripti inconsiderate ab optimis illis quidem uiris:sed nō satis eruditis. Fieri autem potest ut recte quis sentiat:& id quod sentit:polite eloqui non possit:sed mandare quenquam litteris suas cogitationes qui eas nec disponere nec illustrare possit nec delectatione aliqua allicere lectorem hominis est intemperanter abutentis & ocio: & litteris. Itaque suos libros ipsi legunt cum suis:nec quisquam attingit præter eos qui eandem licentiam scribendi sibi permitti uolūt. Quare si aliquid oratorie laudi nostra attulimus industria:multo studiosius philosophiæ fōtis aperiemus: e quibus etiam illa tua nabant:sed ut Aristoteles uir summo ingenio scientiæ copia cum motus esset. Isocratis rhetoris gloria:dicere etiam cœpit adolescentes docere:& prudentiam cum eloquentia iungere:sic nobis placet:nec pristinum dicendi studium deponere & i hac maiore & uberriore arte uersari. Hācenī perfectam philosophiam semper iudicaui: quæ de maximis quæstionibus copiose posset ornateq; dicere: in quam exercitationem ita nos studiose operam dedimus:ut iam etiam scholas græcorum more habere auderemus. Vt nuper tuum post discessum:in tusculano: cum essent cum plures mecum familiares:tentaui quid in eo genere possem. Vt enī ante ea declamitabam causas: quod nemo mediu

quæ res plurimum conducit eloquentiæ:quod dicendi genus utinam non exoleuiſſet:utinam his tempo ribus uigeret. Ad alendam formandamq; eloquentiam:cuius uix umbram retinemus:& eius quidem in fractæ & corruptæ. Sedens:ex ſocratis inſtituto uetus prouerbiũ eſt.Romanus ſedendo uincit.Et plauti nus ſeruus ait.Nimio plus ſapio ſedens.Socrates autem potiſſimum ſedens diſputabat: & ita inducitur a platone apud quem in libris de republica.ait ſe conſediſſe cum multis in domo polemarchi: & in phedro ſub proceriſſima platano conſidens differit:& in pluribus quoq; aliis dialogis. Ambulans:Ariſtotelis mo re qui ambulans diſſerebat unde peripate tici nuncupati ΠΕΡΙΠΑΤΩΝ.enim græci uo cant ambulationem:hic Ariſtoteles cõmẽ tatiões ueſpertinas ΔΕΙΛΙΝΩΝ ΠΕΡΙΠΑΤΟΝ: ideſt poſt meredianam ambulationem ap pellabat: Ego quoq; ambulans cudere cõ mentarios:& orationes componere ſoleo: excipiente quæ dictamus Rainaldo noſtro Diſcipulorum probatiſſimo: qui mihi a ma nu eſt. Socratica ratio:totus plato:qui de us philoſophorum nuncupatur conſtat ex dialogis:quoniam ſcilicet per diſputationẽ Interrogando reſpondendo dicendo:Con tradicendo facillime ueritas elicitur: & cun cta magis colliqueſcunt.In dialogis autem platonicis: qui diuinitus ſcripti ſunt ferme ſemper ſocrates diſputator inducitur Plato nis ipſius doctor: & philoſophorũ fõs cum nullam ipſe litteram ſcripſerit:tradit tamen plato poemata quædam a ſocrãte in apol linem compoſita fuiſſe. Quod ueriſimilli mum.Ex doctrina academicorum hoc di ctum eſt:qui nihil affirmabant. & icomprẽ ſibilitatem maxime aſſerebant. Vnde dicti ſũt ΣΚΕΠΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΗΤΙΚΟΙ: ideſt cõ ſideratores dubitatoreſq;:quorum propriũ eſt opinari:& marcus Tullius in hortenſio ſe magnum opinatorem eſſe commemo rat & ut teſtis eſt Cicero in ſecundo de fini bus quaſi deſperata cognitione id ſequi uo lunt quodcunq; ueriſimile uideatur. Qua ſi agatur res per dialogiſmum:dialogumq; lta enim res agi uidetur:ubi colloquuto res introducuntur: ubi diſcipulus interrogat magiſtrum:& ille ad interrogata reſpondet problemata diſſoluens: & petitiones enu cleans: in hortenſio ait Cicero ueri inueni endi cauſa contra omnia dici oporteꝛ. Ma lum mihi uidetur:propoſitio diſcipuli per dialogum quæ ĩ pomponiũ atticum eſſe uolunt:& ideo per litte ram.A.nomẽ attici ſignant:qui interrogat:querit ex.M.Tullio perinde ac ex magiſtro:& ille reſpondet:unde merito quæſtiones a querendo dicte:græci zetemata:& problemata appellant:ex hac differẽdi formula ma xime ueritas uel quo ueriſimillimũ ſit ĩueniri poteſt. Eſt igitur miſerum:quibuſdam argumentũ hoc:q̃ſi parum probum improbatur:tanquã neq; conſequens neq; neceſſarium ſit.Si malum ergo miſerum:cũ in ter pleraq; mala in hominibus non tanti ponderis ut miſeꝛ efficiant ueluti ſi dies equũ amiſerit ſi robu ſtus febricula laboret hæc enĩ mala ſunt ſed non talia quæ miſeriam afferre poſſint:ueꝛ Cicero ſtoicos ſe cutus q̃ rectiſſime colligit ſi malum ergo miſerum ſtoicis enim placet in eo quod malum ſit ineſſe & miſe rius & erũnas & calamitates omnis ex quo colligimus ſi mors malum ergo miſerũ.Conſequitur enĩ id ex dogmate ſtoicorũ apud quos tamen mors nec bonũ nec malũ eſt ſed adiaphoron ideſt indiferens. Si cõ ſtare uis ſi conſentanea dicere ſi hãc ſententiam qd mors malũ ſit. Conſtãtẽ firmã ratã habere uis. Sẽper Et tẽpore preterito & futuro. Miſeriæ finis ita Ceſar apud ſaluſtiũ ait mortẽ erũnarũ requiẽ eẽ in luctu atq; miſeriis.Eã cuncta mortaliũ mala diſſoluere.Lucanus.Mors ultima pena eſt nec metuenda uiris & oratius mors ultima linea rerũ eſt. Sempiternã ſempiternũ ũel eternũ ꝓprie dĩ qd neq; initiũ ut eẽt habuit neq; ceſ ſaſſe unq̃ põt eẽ qd ẽ auctor origines in primo piarchon. Cẽtũ mil ibus annorũ loq uideꝛ ſecũdũ eos q nũ dũ neq; genitũ neq; iteriturũ unq̃ fuiſſe,pdiderũt & ita hoies ſp fuiſſe neq; unq̃ niſi ex hoibus natos atq; eoꝛ generi caput exordiũq; nullũ extitiſſe arbitrati ſũt q̃ opĩo auctores hẽt pithagorã architam oẽſq; adeo pitha goricos.Ariſtoteles quoq; ſtagirites & theophraſtus multiq; non ignobiles peripatetici idem ſcripſerunt.

Romanus ſedendo uincit.

Vnde peripatetici

Excipiẽte ramado niſol diſcipulo; probatiſſimo.

Socrates.

litterã nullam ſcripſit

Cõſideratores academici.

Opinatorem.

Zetemata.

Problemata.

Adiaphorõ

Mors requies erũnarũ

Sẽpiternum

Hoies ſp fuiſſe

Inferos nō esse

Triceps apud inferos cerberus: festiuiter ludit: tanq̄ talia minime metuenda sint cecinit enim Lucretius Inferos nullos esse: & cōcludēs ait qui neq̄ sunt usq̄ neq̄ possunt eē profecto. pithagoras apud ouidium in quit. Quid stvga quid tenebras & noia uana timetis materiam uatum. Seneca in libro de consolatione ad martiam. Illa īquit quæ nobis inferos faciunt terribiles fabula est: nullas iminere mortuis tenebras: nec carcerē: nec flumina fragrantia igne: nec tribunalia: & reos. luserūt ista poete & uanis nos agitauere terroribus quin etiam Mar. Tulius in oratione pro cluentio falsa esse: quæ de inferis traduntur indubitanter affirmat idque ab omnibus intelligi. Diuus Augustinus utpote ecclesiasticus scriptor inferos esse quidem non negat sed in qua mundi parte sint hominem scire neminem arbitratur. Cocyti fremitus. De cocyto acheronte leteoanne stygia palude phlegetonte reliquisq̄ inferorum terriculamentis plurima Plato & poete diuulgarunt omnibus notissima philosophorum uetustissimi nō aliud esse inferos dixerunt quam corpora mortalium hoc animæ sepulchrū hoc plutonis concaua hoc inferos uocauerunt & omnia quæ illic esse credit fabulosa persuasio in humanis corporibus assignare conati sunt obliuionis fluium nihil aliud esse asserentes q̄ errorem animæ obliuiscētis maiestatem uitæ prioris consimiliter phlegetontem ardores irarum & cupiditatum esse putarunt. Acherontem quicquid feciſſe dixisse ue usq̄ ad tristitiam humanæ uarietatis more nos penitet: Cocytum quicquid homines in luctum lachrimasq̄ compellit stygem quicquid inter se animos humanos īgurgite mergit odiorum. Transuectio scilicet animarum. quas transuehit acherontē cymba ferruginea portitor caron. Enectus siti. Necatus ut inquit priscianus in. xi. proprie dicitur ferro nectus siue enectus alia ui sitis autem tantali designat supplicium auarorum qui magnas inter opes inopes sunt & in copia sitiunt & in affluentia esuriunt quoniam ut uetus prouerbium est. Auaro tam deest quod habet quā quod non habet. Notandum est quod tantalo quoq̄ saxum impendere traditum est quod ad superstitionem refertur a Lucretio cum ait Diuum metus urget inanis mortales casumque timent quem cuique ferat sors. Mar. Tulius in primo de finibus ad mortem merumq̄ refert. Accidit īquit etiam mos quæ quasi saxum tantalo semper īpendet. ¶ Sisyphus Sisyphum saxum uoluētē nihil aliud itelligi uult: quam ambitionem & repulsam quia semel repulsi petitores ambire non desinunt petereq̄ non cessant. Lucretius. Sisyphus ī uita quoq̄ nobis ante oculos est qui petere a populo fasces sceuasq̄ secures ibibit & semp uictus tristisq̄ recedit alii saxum īgens uoluere significari aiunt iefficacibus laboriosisq̄ conatibus uitā terētes. Neq̄ pficit hilū qcq̄ tātillū minimū hilū putāt eē qd grano fabæ adheret ex quo nihil & nihilū. M. Varro li. de analogia nouissimo itaq̄ ut eū quem putamus eē nō hili. Dicimus nihil sic in quo putamus eē neqcq̄ dicimus neq̄ dixit uetus poeta Neq̄ discēdi facit hilum quod ualet neq̄ dispendii facit quicq̄. Priscianus in sexto nihil & nihilum a non & hilum ē compositū quod sine dubio est nomē hilū enim pro ullum uetustissimi proferebāt. Minos & rhadamantus De his Virgilius. Quæsitor minos urnā mouet & gnosius hæc rhadamātus habet durissima regna. Castigatq̄ auditq̄ dolos subigitq̄ fateri: scribit Plato in gorgia. Iouem constituisse filios iudices apud īferos minoen Eacum & rhadamantum. Ex quibus rhadamantus asiaticos iudicat Eacus europes minos uero tanquā quæsitor præest. Lucius Crassus: Nomina sunt nobilissimorum oratorum patronorūq̄ qui disputant apud Ciceronem in libris de oratore. In bruto uero ait Crassum & Antoniū oratores maximos fuisse Lucio crasso nihil statuo inquit fieri posse perfectius. Erat summa grauitas: erat cum grauitate iunctus faceciarum & urbanitatis oratorius nō scurrilis lepos. In antonio uero ait actionem fuisse singularē cuius uox fuit subrauca: Erat memoria summa: cui oīa ueniebant in mentem: hic est Antonius: qui dixit a se disertos uisos esse multos eloquentē autē neminē.

Apud græcos iudices: Minoen rhadamātū: & eacum. ¶ Demosthenem: Oratorum græciæ columē & decus: quo. Mar. Tullius athenas ipsas magis athicas fuisse non credit. Plinus in epistolis. Demosthenē normam oratoris & regulam eē refert. ¶ Maxima corona: Coronam populi dicit multitudinem circū subsellia in iudiciis stare solitam. ¶ Adeo ne me: Scite facit discipulum īferos negare: quos si esse affirmasset: non poterat disputatio longius protrahi. ¶ Pictorum portēta: luxta illud oratianum pictoribus atq̄ poetis qdlibet audiēdi semp fuit æq̄ ptās. Philosophoq̄: Vt platonis & platōicoq̄ q̄ īferos eē cōfirmāt Excors Insipiēs īprudensq̄ super hoc uerbo mox plura. Ista: Quæ de inferis ꝓdunrur quæ ut luuenalis ait nec pueri credunt.

ita prorsus existimo. M. dic quæso num te illa terrent triceps apud īferos cerberus? cocyti fremitus? traiectio acherontis? mento summam aquam attingens siti enectus tātalus? num illud quod sisyphus uersat saxum: sudans nitendo: neq̄ proficit hilum fortasse etiam: īexorabiles iudices: minos: & rhadamantus: apud quos nec te. L. Crassus defendet: nec. M. Antonius nec quoniam apd græcos iudices res aget: poteris adhibere Demosthenem tibi ipsi pro te erit maxima corona: causa dicenda. hæc foratsē metuis: & iccirco mortem censes esse sempiternum malum. A. adeo ne me delirare censes ut ista esse credam? M. an tu hæc esse non credis? A. minime uero. M. male hercule narras. A. cur quæso? M. quia desertus esse possem: si cōtra ista dicerem. A. qs enim nō in eiusmodi causa: aut quid negocii est: hæc poetarum & pictorum portenta conuincere: M. atqui pleni sunt libri philosophorum cōtra ista ipsa disserentium. A. inæpte lane: quis est enim tam excors:

Inferi i nobis Obliuionis. Phlegeton. Acher Cocytus. Styx.

Necatus. Nectus Sitis tātali ad Auaros Tantalo saxū īpēdet. Sisyphi pena ad ābitiosos. hilum.

Rhadamantus iudex asiaticoꝝ Crassus Oratores Antonius. Demosthenes regula oratorū

Apud inferos ulli:si inferi nusq̃ sunt consectarium est:ut apud inferos nulli sint:nec miseri nec non miseri. Nunsquã nõ: Alicubi sint necesse est. Nusquã eẽ puto: Autumat discipulus nusquam esse mortuos tã quã morte ois sensus extinguatur:intereatq; aius una cũ corpore:secũdũ dogma epicureoꝝ. Miseros quia nulli sunt.In hanc sniam ait Augustinus in.xi.de ciui.dei.ui quadã naturali ipsum esse iucundum est ut nõ ob aliud hi:qui miseri sunt nolint:iterire: Et mox paulo:si quis miserimis immortalitatem daret: qua nec ipsa miseria moreretur proposito sibi quod in eadem miseria semper esse nollent:nulli & nusquam essent futuri:sed omnimodo perituri:ꝓfecto exultarent leticia:& sic semp eligerent eẽ quã oio nõ eẽ. Quẽ eẽ negas:Quoniã q miser ẽ sine sensu eẽ non põt.Vnde repugnãtia sunt miserum esse & nullum eẽ. Ita hebes:Obtusi: crassiq; ingenii. Fortunas:Diuitias opulentias.Crassum autem illum significat omniũ quiritium post Syllam ditissimum:qui parthorum esuriẽs auꝝ apud illos occubuit cruciabiliter interfectus:hic negabat diuitẽ esse nisi q red ditu ãnuo legionem tueri posset.

Esse iucũdũ ẽ.

Esse in miseria q̃ nõ eẽ.

Dictũ Crassi

quem ista moueant? M. si ergo apud inferos miseri non sunt:ne sunt ulli apud inferos quidem. A. ita prorsus existimo. M. ubi sunt ergo hi quos miseros dicis.aut quem locum incolunt:si enim sũt nusquam esse non possunt. A. ego uero nusquam esse illos puto. M. igitur ne eẽ quidem. A. prorsus isto modo:& tamen miseros ob idipsum quidem quia nulli sunt. M. iam mallem certe brũ metueres quã ista tã incõsiderate diceres. A. quid tandem. M. quẽ eẽ negas:eundẽ esse dicis:ubi est acumen tuũ: cũ.n.miseꝝ eẽ dicis:tũ eum q nõ sit:dicis esse. A. nõ sum ita hebes ut ista dicã. M. qd dicis igit. A. miserũ esse uerbi cã marcũ crassũ q illas fortunas morte dimiserit miserũ Gn. Pompeiũ q tanta gloria dignitate tãta sit orbatus. omnes deniq; miseros qui hac luce careant:M. reuolueris eodem: sint enim oportet:si miseri sint:tu autẽ modo negabas eos q mortui essent:si igit nõ sunt nihil possunr esse:ita ne miseri quidem sũt. A. nõ dico fortasse etiã q sentio:nã istud ipsum nõ esse cũ fueris:miserimũ puto:qd miserius:q̃ omnino nunq̃ fuisse. Ita qui nõ dum nati sunt:miseri iã sunr:quia nõ sunt: & nos ipsi si post mortem miseri futuri snmus miseri fuimus ante quam nati. Ego autem non commemini antequam sum natus me natũ miserum. Tu si melliore memoria es uelim scire: & ecquid de te recordere. A. Ita iocaris:quasi ego dicam eos eẽ miseros qui nati non sunt:& non eos miseros qui mortui sunt. M. Ergo esse dicis eos. A. immo quia non sũt cum fuerint eos miseros esse. M. Pugnantia te loq non uides? quid enim tam pugnat:quam non modo miserum sed omnino quicquam esse quod nõ sit? An tu egressus porta capẽa cum calatini scipionum seruiliorum metelloꝝ sepulchra uides miseros putas illos? A. quoniã me uerbo præmisi:post hac nõ ita dicã:miseros eẽ: sed tantũ miseros ob id ipm:qa nõ sunt. M. Non dicis igit miser est. M. Crassus: sed tãtũ miser. M. Crassus. A. ita plane. M. Quasi non necesse sit qcqd isto mõ pronũcies: id aut eẽ aut non eẽ:an tu dialecticis nebutus qdẽ es:ꝛ primis.n.hoc tradit. Oẽ pronũciatũ sic mihi ĩ pslentia occurrit ut appellarem axioma utar post alio siĩ

Si igit nõ sunt: Interrogatus phylosophus ab Alexãdro magno. Vtrũ plures uiui eẽnt an mortui:uiuẽtes iquit:mortui.n.nõ sunt.

Mortuĩ nõ sunt

Antequã sum natus. Non magis iquit Plinius a morte sensus ullus ẽ aut corpori: aut aiæ:quã ante natalẽ sibi qsq; specimẽ securitatis sumere potest antegenitali experimento. Pugnãtia:Pugnãt hæc iter se. Miseꝝ esse & nullũ esse:quoniam miseria sine sensu eẽ nõ potest:qui uero nullus ẽ omni caret sensu. Porta capena:De hac luuenalis. Madidãq; capenã:& Marcialis. Capena grãdi porta qua pluit gutta. Calatini. Attilius calatinus primo punico bello carthaginẽsium pfidia ex mũitissimis scicilie ciuitatibus deiecit panormũ cœpit:sicilią puagatus magnã hostiũ classem supauit: Seruilioꝝ:In gẽte seruilia floruit seruilius is:q ꝓconsul isaurici cognomẽ meruit ex isauria regiõe sub iugum missa uectigaliq; fcã:cuius Amianus marcellinus & reliq̃ meminerũt. Metelloꝝ:De metellis. Plinius Liuius. Cicero cæteri:ĩ q̃ familia sũt famigerata crãticoꝝ macedonici: dalmatici.balearici.cognomẽta. Verbo: Scilicet eẽ tãq̃ alid sit dicere miseꝝ hoiem:alid miseꝝ eẽ hoiem: cũ id uerbũ est plerũq; absit: & extrinsecus subintelligat sine sentẽtiæ detrimento. Dialecticis: Isagogas uocãt dilecti/ci introductiões:quas necessum ẽ adire atq; cognoscere his q in disciplinas dialecticas induci atq; imbui concupiscũt. Oẽ pronũciatũ. M. Varro & Lelius Varronis magister ꝓfata & ploquia appellant:q̃ græci ἀξιωμα quod Cicero pronunciatũ interprætat. Axioma aũt siue ꝓnũciatũ:siue ploquiũ est snia in q̃ nihil desiderat:quod ut planius fiat exemplo istruemus. Igit Axioma siue plequiũ dicere placet:siue ꝓnũciatũ huiusmodi ẽ. Hãnibal penus fuit. Scipio numãtiã deleuit milo cædis dãnatus ẽ:& oino qcqd ita dr plẽa & pfecta uerboꝝ sẽtẽtia:ut id necesse sit aut uerũ aut falsum eẽ id a dialecticis ἀξιωμα appellatũ ẽ a. M, Varrone ploquiũ a Mar. aũt Cicerone ꝓnunciatũ:quo ille tamẽ uocabulo tãtisp se uti attestatus ẽ quoad iqt melius ine/

Esse

Capẽa.

Calatinus.

Seruilius isauriticus.

Metellorũ cognomina.

Isagogæ

Axiomata

Pronũciatum

Prolo quium

Axioma

nero:sicut rettulit.A.Gellius:uidelicet respiciens ad hunc Ciceronis locũ:Alibi.M.Tullius dixit fundamentum dialecticæ eẽ axioma:qđ ait eẽ ꝙsi effatũ.Est ꝑterea ἀξίωμα.i.pronunciatũ qđ alii adiunctũ alii cõnexũ dixere:id tale est si plato ambulat plato mouetur.Si dies est sol super terram est. Est item aliud quod græci λελεγμενον ἀξίωμα nos disiũctũ,ploquium dicimus.Id huiusce modi est:aut malũ est uoluptas:aut bonum:aut neq; bonum neq; malũ ẽ.Iam opinor satis liquet quid sit Axioma.Et patefactus ẽ Ciceronis sensus alioquĩ subobscurus.Marcianus capella in libro dialecticæ de axiomate intelligi uolẽs sic ait.Quod fuerit ex nominatiuo casu nomis & tertia uerbi persona coniunctũ,ploquiũ dicitur Ergo miser est.M.Crassus proloquium siue pnũciatũ erit uidelicet snĩa pfecta ex noie & uerbo:quod si uerbũ suppræssum fuerit ut miser.M.Crassus nihil significabit nec implebitur snĩa:nisi uerbũ est subintelligatur. Secũdum enim dialecticos qđ & Priscianus memorat:partes oronis sũt duæ tantũ nomen .s.& uerbũ quia hæ solæ coniunctæ plenam faciunt oronẽ alias aũt partes syncategoremata hoc est significantia appellãt. Cogitandũ eẽ moriendũ Lucretius.Et metus ille foras ꝑceps acherõtis agẽdus:funditus humanã qui uitã turbat ab imo oĩa subfũdẽs mortis nigrore.Nec ullã eẽ uoluptatẽ liquidam pũraq; relinquit. Seneca in epistolis moralibus ꝑcipit uincẽdum eẽ mortis mætum:qui uictores gẽtium uicit. Mori mortuis.Quod iam ꝑteritum est. Calcem:Terminum & mætã. Decursum.Trãslatio ab aurigis cursoribusq;:qui ex carceribꝰ ad mætas decurrẽtes conficiunt ludicrũ curule.Epicarmi:epicarmus ad cuius exẽplar properare Plautus creditus est:fuit siculus eruditione præcellens:& acumine ingenii præditus Mar.Tullius dat siculis uirtutem frugalitatemq; eisdẽ dat scomata & sales:quorum illud est in uerrẽ nequam esse ius uerrinum. Asconius oximora siculoꝝ:hoc ẽ falsa dicta & acuta:sed non sine fatuitate cõmemorat sicilia neq; græca neq; latina lĩgua bene utebat ex quo exiit illud Plautinum tibi sexcẽlogi atq; attici nullũ siculũ acceperis:siculos natura adulatores fuisse testis est Curcius cum ait:ex sicilia Cleon:hicquidem non ingenii solum sed etiam nationis uitio adulator:statuæ epicarmi carmen iscriptum hac sententia tantum excellere epicarmum doctis oĩbus quãtum uel sideribus sol cæteris uel mare amnibus cunctis antecellat. Nõ plus solere ꝑcipit Mar.Tullius libro de officiis primo sermone eo uti nos debere: qui notus est.nec uerba græca eẽ inculcãda neiure optimo rideamur.Oratius taxat eos:qui luciliũ ex hoc mirabãtur:qđ uerbis latinis græca miscuisset perinde ac sermo lingua concinnus utraq; eẽt suauior. Emori nolo:sententia Epicarmi:qd scilicet mori nollet:cũ oẽs animantes naturaliter mortẽ reformidẽt:sed cum mortuus fuerit nihili facere:quoniã ut dicebat Epicurus:dissolutum nõ sentit:quod uero non sentit nihil ad nos. Nihil negocii difficultatis & laboris. Post mortem tria sunt tẽpora:ante mortem:in morte post mortem.Ante mortem est uiuẽs.In morte moriens.Post mortẽ mortuus:quãdiu enim sentiunt adhuc utiq; uiuunt:& si adhuc uiuunt ante mortem ꝙ in morte potius eẽ dicẽdi sunt qa illa cũ uenerit aufert oẽm corporis sensum Ac ꝓhoc quõ morientes dicamꝰ eos qui nõdũ mortui sũt sed iminẽte morte iã extrema.Et mortifera afflictiõe iactant.Explicare difficile est. Sed cũ tria sint cũ dicimus ante mortẽ:i morte:post mortẽ:ita tria singula:singulis reddẽda sũt hoc ẽ uiuens:moriẽs:ac mortuus:qñ itaq; sit moriẽs .i.in morte:ubi neq; sit uiuẽs:qđ ẽ ante mortẽ:neq; mortuus:quod ẽ post mortem difficillime definit ut subtiliter trucinatur diuus Augustinus.Grauissimi philosophoꝝ super hac re serio ꝙsiuerũt:quãdo moriẽs morereꝝ alii manente adhuc uita id fieri putauerũt.Alii totũ illud quod

uenero melius id ergo ẽ pronũciatũ ꝙ ẽ uerꝝ aut falsum Cũ igitur dicis miser Marcus Crassus: aut hoc dicis miser est Marcus Crassus ut possit iudicari uerum id falsum ne sit:aut nihil dicis omnino.A. Age iã cõcedo non eẽ miseros qui mortui sunt quoniam extorsisti:ut faterer qui oĩno non eẽnt eos ne miseros quidem esse posse. Quid qui uiuimus cum moriendũ sit:nonne miseri sumus. Quæ enĩ potest ĩuita esse iucunditas:cum dies & noctes cogitandum sit: iam iamq; eẽ moriendum.M.Ecquid ergo intelligis quantum mali ex humana conditione deieceris.A.quo nam modo:quia si mori etiã mortuis miserum eẽt:infinitum quoddam & sempiternũ malũ haberemus in uita.Nunc uideo calcem:ad quẽ cum sit decursum nihil sit præterea extimescendum: sed tu mihi Epicarmi acuti:nec insulsi hominis:ut siculi sententiã sequi.A. Quam non enim noui.M. Dicã si potero latinæ scis enim me græce loqui in latino sermone non plus solere quã in græco latinæ.A.& recte quidem:sed quæ tandem est Epicharmi ista sententia.M. Emori nolo:sed me esse mortuum nihil æstimo.A:Iam agnosco græcum et quoniam coegisti:ut concederẽ:qui mortui essent: eos miseros nõ eẽ:perfice si potes ut ne moriendũ quidẽ esse miserũ putem.M.iam istud quidem nihil negocii est:sed etiam maiora molior.A.quomodo hoc nihil negocii est:aut ꝙ sũt tandẽ ista maiora.M. quoniam si post mortẽ nihil est mali:ne mors:quidẽ est malum: cui proximum tempus ẽ post mortem:in quo nihil eẽ mali concedis:ita ne moriendum quidem esse: malum est ideſt enim perueniendum eẽ ad id ꝙ nõ esse malum cõfitemur.A. Vberius ista quæso:hæc enim

Disiunctum ploquiũ

Syncategoremata.

Nequã ius uerrinum oxymora siculorum Locus plauti Latinis græca non miscenda

Viuens Moriẽs Mortuus

Ante mortẽ in morte

Post mortẽ Quãdo moriẽs sit

Superbum est interroganti non respondere — Quid sit mors — Quid animus

mori dr morti uēdicauerūt: sed Plato neq; uitæ id tps: nsq; mortui dedit uidit qppe utrūq; eē pugnās. Et iccirco expssit aliud quodā i cōfinio tps: qd repētinā naturā appellauit qd. s. repēte de altero i alterū trāseat. Spiosiora: Hoc iō dixit qa scdm stoicos argumētabat: quoꝝ ut īqt. M. Tul. i iii. d finibus subtile uel spinosū potius ē & tortuosū dissērēdi gēus Idē alibi stoicoꝝ Dūeta appellat. Bonū eē Magnū p fecto ē. Et quo nihil maius dici possit demōstrat mortē eē bonū cū sit ut dixit Aristoteles i ethicis terribilissimū oium & cū a morte pīde atq; reꝝ oium asprima teterriaq; aiantes cūcta resiliāt aueo. desidero.

Dumetastoi corum terribilissimū mors.

spinosiora prius ut confitear me cogunt: q̄ ut assentiar: sed quæ sūt ea: quæ dicis te maiora molīri? M. ut doceam si possim non modo malum nō esse mortem sed bonū etiam esse. A. nō postulo id quidem aueo tamen audire: ut enim non efficias quod uis: tamen mors ut malum non sit efficies:: sed nihil te interpellabo: cōtinentem oratiōem audire malo. M. quid si te rogauero aliquid? nonne respondebis. A. superbum id quidem ē. Sed nisi quid necesse erit: malo ne roges. M. gerā tibi morem & ea quæ uis: ut potero explicabo: nec tamē quasi Pythius Apollo: certa ut sint & fixa quæ dixero: sed ut homunculus unus e multis probabilia coniectura sequens: ultra enim quo progrediar quam ut uerisimilia uideā non habeo. Certa dicēt hi qui & percipi ea posse dicunt: & se sapientes esse profitentur. A. tu ut uidet nos ad audiēdum parati sumus. M. mors igit ipsa quæ uidetur notissima res esse: quid sit primum est uidendum: sunt enim qui discessum animæ a corpore putent esse mortem: sunt qui nullum censeant fieri discessum: sed una animum & corpus occidere: animumque cum corpore extingui: qui discedere aium censent: alii stati dissipari: alii diu pmanere alii sp: qd sit porro ipe aius aut ubi aut unde magna dissētio ē: aliis cor ipsū aius ur: ex quo excordes uecordes: cōcordesq; dr & nasica ille prudēs bis cōsul cor

Cōtinēter: cōtinuā ppetuā sine iterpelatione q̄lis ē oratoꝝ Ita cōtinēs icēdiū dr a curtio p cōtinuo & cōtinēs bellū & agmē a Liuio. Et cōtinēter a Cesare: p cōtinue atq; ppetuo. Supbū: Qui nō respōdet interrogāti supbus signato uerbo notat ob hoc dixit. M. Tullius epistola quadā: ptim superbū te eē dicūt: qd nihil respōdeas: ptim cōtumeliosum qd male respondeas: & apud Liuium ait nuntius sexto Tarquinio patrem Tarquinium supbia isita igenio nullam uocem emisisse: apd eūdem ait hanno si reticeam aut superbus aut obnoxius uidear. Pythius apollo Apud Ennium dicit Pythius apollo se eē eum unde sibi oēs cōsiliū expetant suarum rerum: quos inqt mea ope ex incertis certos compotesq; cōsilii dimitto. Oracula apollinis certissima & maxie ueridica censebant apud priscos: hic ait. M. Tullius i epistolis ad brutū hæc ex oracula apollinis pythii edita tibi puta nihil pōt eē uerius. Dictus ē autē pythius a pythōe ut fabulātur dracōe: quem sagittis i prima infantia confecit: aliud etymon tradit a Macrobio & Strabone. Verisimilia: Secundum platonicos: qui uerisimilia probabāt cum ueritatem inueiri posse diffiderent: hinc scripsit Lactantius opinationem eē i phylosophia academicorum: qui scientiā sustulissent: amplexiq; essent ignorantiam: a quo arcesilas academicus dictus est ignorātiæ magister cum affirmaret nihil sciri posse. Democritus quoq; ueritatē iacare demersam i pfundo tradidit. Et Socrates se nihil scire dixit: nisi hoc unū quod nihil sciat: hic ut iquit idē Lactantius academiæ disciplia manauit: si tamē disciplia

Pythius unde Opinatio academicorum Ignorātiæ magister Opinosissimi

dici pōt: i q̄ ignorātia & dr & doceē: hic. M. Tullius in hortensio opinosissimos appellat phylosophos quoniā. s. opinātē tāq; nihil cōphēdi possit: de seipso quoq; loquēs ait magnus qdē sū opiator. Precipi posse: Taxat inuerecūdissimos phylosophos: qui sibi ueritatē cōpertā esse asseuerabāt: ucrū ut iquit Aristoteles libro secūdo de cœlo & mōdo. Enuntiare de omnibus & prætermittere nihil: signum uideri pōt magnæ stulticiæ. Sunt qui discessum: Omnis de aliqua re institutio debet a definitiōe pficisci ut intelligat quid sit id de quo disputetur per finitiōem enim ut inquit Boetius cūcta colliquescunt: primo definit mortē secūdum platonicos a qbus dicit ΘΑΝΑΤΟΣ ἐστιν ΨΥΧΗΣ καὶ σώματος διάλυσις: idest mors ē animæ corporisq; dissolutio. Nullum discessum: Hoc secūdum epicureos & Plinium & multorum credulitatē: qui existi mant totum hominem cōmori. In quā sententiam calamo uadit uersuq; Lucretius q scribit in tertio De rerū natura. Nunc age natiuos animantibus & mortales esse aios animasq; leues ut noscere possis. Diu pmanere: Hoc sentiebat Zeno & stoici. Cor ipsum animus uidet: Aristoteles in primo de anima pcenset opiniones mullas super aia ueterum philosohporum: locum indico ad quem si uoles possis accedere. In corde ut ait Plinius habitat mens. Et secundū Aristotelem. Cor fons ē uenarū & arteriarum & sensuum. Et ut inquit Auicēna. Cor est principium uirtutis uitalis. Fons uitæ & radix dicit ab interpte Galieni. Excordes: Hic cōprobat opinio eorum: quibus cor ipsum animus uidet: tanq; excordes dicātur sine corde. hoc est aio: quo sapimus Sic & uecordes dicti mali cordis: hoc est turbati ai idest uesani siue male sani. Concordes uero quasi eiusdem ai. Nasica: Tullius i bruto: publiū etiā Scipionē nasicā: q ē corculū appellatus: q itē bis cōsul & cēsor fuit habitū eloquētē maioris illius q sacra accepit filiū dicūt. Plinius i. yii. Catos cōculos apd romāos cognomiatos eē refert: q sapia pstiterūt

Dumetastoi corum terribilissimū mors. Cōtinēter cōtinēs incēdiū Conti nenter. Supbus Pythius unde Opinatio academicorum Ignorātiæ magister Opinosissimi Vecordes Corculi Finitio Mors quid Cor fons uenarū & uitæ Excordes

Aegregie cordatus homo: Apud Mar. Tulliū ī primo de oratore iquit Lucius Crassus. Sic in nostra ciuitate cōtra amplissimus atq; clarissimus uir ut ille: q ꝓpter hāc iuris ciuilis sciētiā sic appellatus a summo poeta ē. Aegregie cordatus homo Catus Elius sextus. Ex his uerbis obseruauimus hūc esse uersum heroicū ennianum: ubi Dactylus ē in qnta sede ex ritu priscorum: apud quos. f. abiciebaꝫ uelut sibilus: hic aūt sextus Elius nō solū Cordatus dictus ē sed: & Catus cognomiatus: nō quia ut aiūt sapiēs: sed acutus. Catū enī acutū dicūt sabini Et cata dicta accipiēda sunt. Acute dicta auctor Mar. Varro porphirio tamen oratianus interpres catum exponit pro experto & docto. cū ait Oratius. Post hæc ille Catus q̄tumuis rusticus ibit. Et plinius Catos a sapiētia dictos itelligi uult sicut Corculos. Empedocles: Hic fuit agrigētinus: q ex lite & amicitia iter se dissidēti bus cūcta constare autumat. Precepta sapientiæ uersibus cōplexus. De quo Lucretius. Carmina quin etiā diuini pectoris eius uociferātur. Et exponūt ꝑclara reperta ut uix humana uideaꝫ stirpe creatus. De ēpedocle nō pauca Laertius Diogenes & alii cōplusculi: Cæterū Aristoteles refert Empedoclē aiam cōstituisse ex q̄tuor elemētis.

Cordatus

Catus q

Empedocles

culū appellatus: & ægregie cordatus hō catus Aelius sextus. Empedocles aūt animum esse cēset cordi suffusum sanguinem: aliis pars quædam cerebri uisa est animi pricipatum tenere. Aliis nec cor ipsum placet nec cerebri quandā ptē esse animū: sed alii in corde: alii ī cerebro dixerūt ai eē sedē: & locū. Aium aūt aiam ēt fere nr̄i declarāt noiari. Nā & agere animā & efflare dicimus: & anīosos & bene aiatos: & ex animi sententia. Ipse autem animus ab anima dictus ē Zenoni stoico animus ignis uidetur: sed hac quidem quæ dixi cor cerebrum aiam ignem uulgo: reliq̄ uero fere singuli ut multi ante ueteres. Proxie

Sāguis anima carnis

Sanguinē: ob hoc poeta purpureā aiam nomiauit. Origenes i secūdo piarchon sanguinē oium aialiū aiam ipsorū eē euidētissime designari tradit. Ex illo ecclesiastico. Nō māducabitis sanguinē: qa aia totius carnis sanguis ē: ipse aiam definit substātiā eē sensibilē & mobilē. Lactātius ī libro de opificio docet sanguinē nō aiæ esse materiā sed alimentū: q̄is consumpto sanguine anima extingui uideatur: sicut oleū nō ē ipsum lumē: q̄is cōsumpto oleo lumē extinguaꝫ: sed est nutrimētum. Cricias phylosophus dixit animā esse sanguinē. Pars quædā cerebri: Hoc est: ut uerbis Plinii utar: uiscerum excelsissimū proximū q̄ cælo capitis sine carne: sine cruore sine sordibus: hic habet sensuū arcem: hic culmē altissimum hic mētis est regimē. Ait Auicena cerebrū esse principium uirtutis sentiendi & mouendi. Ambrosius in sexto Exameri initiū inquit neruorū & omnium sensuum uolūtariæ commotionis cerebrum est Ambrosio & reliquis idem sentientibus. Refragatur: Aristoteles: qui indubitanter profitetur a corde oriri & uenas & neruos. Sed alii in corde: Aliud est cor ipsum & cerebrum esse animum aliud sedē & domicilium animi: illud enim tanq̄ materia: hoc tanq̄ locus. Animū alii animā: Inextricabilis questio. Idem ne sit aia & animus: an aliud cum aia dicatur esse qua uiuimus. Animus quo sentimus & sapimus. Non desunt Argumenta in utranq; partē. Qui. n. unū esse dicūt hanc rationē sequunt quod nec uiui sine sensu posit nec sentiri sine uita. Iccirco aium & aiam indifferēter appellāt duo Epicurei poetæ. Qui aūt dicūt eē diuersa sic Argumentātur ex eo posse itelligi aliud esse aium aliud eē aiam: qa incolumi aīa mens. i. aius possit extingui qđ accidere soleat insanis. Actiana sentētia ē. Sapimus aimo fruimur anima. Sine aimo anima ē debilis. Lucretius animū dici mētem & consilium ostendit sic scribens. Consiliū quod nos animū mentemq; uocamus. Idem sentit animū & aiam idē esse mortalemq; cum ait. Atq; aiam uerbi causa cū dicere pgam. Mortalem esse docens: aium quoq; dicere credas. Quatenus est unum inter se coniunctaq; res est. Agere animā: Morientes cū in morte sunt. Et in extremitate uitæ agere animam dicuntur Augustinus in. xiii. nullus ē ergo moriēs nisi uiuēs: quoniā cū in tāta est extremitate uitæ in quāta sunt: quos agere aiam dicimus: profecto qui nondum anima caruit adhuc uiuit. Celius in epistolis: hortensius Cum has litteras scripsi aiam agebat. Seneca se correptum eō mala ualitudine refert In epistolis moralibus quā suspiriū appellat: quod animam agere esse dicit. Efflare: quasi flatum exhalare: Virgilius dixit. Vitam exhalātem: secuundū eos: q animam uētum esse uolunt. Ex animi sententia: Quotidiana loquutio: qua utimur quādo significamus aliquid factū eē prout optamus & uolumus: Censores ita uerba cōcipiebant: & tu ex animi tui sentētia uxorē habes. Quidam olim cauillator & ridicularius hō festiuiter respōdens: habeo eqdem inquit uxorem sed nō ex animi tui sententia: tum censor eū quod intempestiue lasciuiscet in ærarios retulit. Animus ab aia: Lactantius in libro de opificio. Alii sanguinē animā esse dixerūt Alii ignē: Alii uentum: unde anima uel animus nomen accepit quod grece: uentus ανεμος. Dicitur: unde & etiā ꝑ spiritu: & alitu: & odore oris ponit apud scriptores idōneos. Virgilius animas & olētia medi ora souēt illo. Plautus feret anima uxori tuæ. Lucanus: continuitq; aiam ne quas effūderē uoces posset Græci animā ψυχην uocāt quasi ανα ψυχον qđ respirādo refrigeret: Causa enī corpori uiuēdi ē: respirādi & refrigerādi uim exibēs: uel quasi φυσεχειν. quod scilicet physin idest natura cōtinet: auctor Plato in cratilo. & origenes in libris piarchon. Animus ignis uidetur: Qui animā ignem esse putauerūt hoc usi sunt argumēto: quod præsente anima corpus calescat: recedente frigescat. Zeno cōditor stoicæ secte: & alii nō pauci aiam esse ignem putauerunt: Democritus quoq; in eadē sententia ē. Vulgo: Quasi dicat rudes ac male eruditos passim tradere superiora. Proxie aristoxenus

Cerebrū regimentis.

Idē ne sit aia & aius

Aius Cōsiliū idem Mens Agere animā

Suspiriū. Ex ai sentētia Cauillator.

Vnde aia dicta & aius Psiche unde

uuſicus. Ariſtoteles libro ſeptimo politicorum uidetur inquit cognatio quædam eē nobis cum harmōiis & rithmis: quapropter multi ſapientum dixerunt. Alii quidem animū eſſe harmoniā: alii uero habere harmoniā. Idem libro primo de anima repræhendit eos: qui animam eſſe dicunt harmoniam & quaſi cōcentum: quoniam inqt mouere non eſt harmoniæ animæ autem attribuunt hoc omnes itaq; conuenit magis dicere harmoniam de bona corporis conſtitutiōe: q̄ de anima. Cum īpoſſibile ſit: ut placet illi: animam eſſe harmoniam. Socrates apud Platonem ī phedone. Non recte inqt harmoniam eſſe animam dicimus

An harmonia ſit aīus.

autem ariſtoxenus muſicus idemq; philoſophus ipſius corporis intentionem quandam uelut in cā tu & fidibus quæ harmōia dicitur: ſic ex corpis totius natura: & figura uarios modos fieri tanquam in cantu ſonos hic ab artificio ſuo non receſſit: & tamen dixit aliquid quod ipſum quale eſſet: erat multo ante & dictum & explanatum a Platone. Xenocrates animi figuram: & quam ſi corpus negauit eſſe ullam: uerum numerum dixit eſſe cuiuſuis ut iā antea Pythagore uiſum erat natura maxima eſſet eius doctor Plato triplicem finxit animam: cuius principatum ideſt rationem in capite ſicut ī arce poſuit: & duas ſeparare uoluit: iram & cupiditatem quas locis ſuis diſculſit: iram in pectore cupiditatē ſubter precordia locauit. Dicearchus autē in eo ſermone quem corinthi habitum tribus libris expōit doctorū hominum diſputātium primo libro multos loquentes facit: duobus pherecratem quēdam attamē ariſtoxenus hoc cum primis aſſerebat: quem litterarum ueterū diligentiſſimū & Ariſtotelis philoſophi auditorem fuiſſe memoriæ proditū eſt: q̄ librum de pithagora ſcipſit: Ariſtoxeni hanc de anima opinionē refellit Lactantius ſcite & elegāter oſtendens animam harmoniā eē nō poſſe: quoniam inqt: fides ſua ſponte canere non pōt animus autem ſua ſpōte & cogitat & mouetur. Fidibus: Cythara & cordis muſicis. Virgilius Tretia fretus cithara fidibuſq; canoris. Harmonia: Græci harmoniam uocant concentū in muſicis: q̄ ex diſſimilimorum uocum moderatione concors efficit. Diapaſon harmoniam effici ex ſemptē tonis tradūt: hoc ē ut iterprætatur Plinius uniuerſitatem concētus. Illud annotādum: qd pœnultima corripitur contra conſuetudinem uulgi perperā producentis. Lucretius harmoniā gaii quam dicunt. Intentionē: Concentum modulationem a chordis intendendis: alii legunt: itentionem ab incinnendo: ideſt canēdo. Sic Au. Gellius ſcribit itentiones tibiarum fuiſſe medicinam plurimis hominum morbis a Mar. Varrone ī

Cōm obmoueri Ariſtoxenū

Harmonia

Diapaſon harmoniā

Intētiones Incentiua tibia Xenocrates.

centiua tibia dicta eſt ab icinendo: ſicut ſuccentiua a ſuccinendo. Cieri: Moueri fieri. Ab artificio ſuo: cum eſſet muſicus: nō receſſit a muſico artificio: tanquam anima ſimili rōne conſtaret in homīe: qua cōcors modulatio conſtat ī fidibus. Xenocrates: Hic diſcipulus fuit Platonis philoſophorum ſeueriſſimus: hebes īgenio ac tardus: adeo ut illū Plato diceret egere calcaribus: cuius uerbis tanta fides habebatur: ut cū iniurati nullius teſtimoniū admitteretur: huic ſoli iniurato crederetur. Ante pithagore uiſum: Pithagoras ſectatoreſq; Pithagore numeris concta cuntineri opīabātur: & animas ſotiari corpibus certa numerorum rōne quibus deficientibus arcana uis illa ſoluitur: qua ſocietas ipſa conſtabat. Ariſtoteles quoq; recenſuit ſententiam philoſophorū: qui animam numerum eſſe crediderunt. Eius doctor: Xenocratis magiſter. Triplicem finxit animam: Plato in timeo tripartitam animam eſſe dixit: primam eius rōnabilem partem tenere capitis arcem: ſecundam excandeſcentiam ſiue iraſcentiam: ad domiciliū cordis atq; præcordia deductā eē tertiam quam appetitum cupiditatemq; dicere poſſumus: in iecore habitantem facit infernaſq; ſedes obtinere: ut popinas quaſdam & latrinarum latebras: totum uero hominem ī capite uultuq; eſſe: nāq; prudētiam ſenſuſq; omnes capite contineri: cætera uero membra ancillari & ſeruire: tunc animanti ſanitatē adeē & pulchritudinem cum rō totam regit parentq; inferiores duæ partes. Cum uero iraſcentia ſiue cupiditas ſibi ſubiecerint dominam illam reginamq; rationem: tunc cuncta tumultuari. Et perturbationibus uexari dixit. Ariſtoteles hanc Platonis ſententiam taxare creditur cum ait: quidam dicunt animā eſſe patibilem & alio intelligere: alio concupiſcere: re enim uera non partes animæ dicende ſunt: ſed potētiæ unde ait idē Ariſtoteles animam definiri: uegetatiuo: ſenſitiuo: intellectiuo: & motu: cum anima ſit: id quo uiuimus: & ſentimus: & mouemur: & intelligimus Mar. Varro animas hominum diuidit in octonas partes. Quinque ſunt quibus ſentimus. Sexta qua cogitamus. Septima qua progeneramus. Octaua qua uoces mittimus.

Triplex anima Platōis.

Potētiæ animæ Octōe ptes aie diſcludere.

Locis diſcluſit: dſiunxit. diſſeparauit: Virgilius diſcludere nerea ponto & prior Virgilio Lucretius dixerat compatibus iungi res & diſcludere mundū. Diecarchus hic fuit meſenius & opinatus ē hominū exordiū nullum extitiſſe antequā ſemper fuerit humanum genus compoſuit tres libros ī quibus per dialogum diſputatores diſſerebant ſub quorum diſputatione ſuam ſuper animam ſentētiam declarauit qua animam nihil aliud eſſe arbitrabatur quam uim quandam atque potentiam æquabiliter fuſam ſparſam digeſtam tam in corporibus brutorum q̄ hominum quæ a corpore foret inſeparabilis ut a morte nullus ſenſus ſupereſſet ſed totum animal commoreretur quiddam conſimile ſenſiſſe uidentur nonnulli eccleſiaſtici ſcriptores qui ex traduce. Animas uenire confirmant & ſimul cum corporali eas ſemine ſeminari qua ſentētia oñ dunt animas eſſe mortales ſi enim ſicut animalia cætera ex ſolo ſemine oriuntur ita eē de hominibus ſentiamus ſupeſt ut idē ut ſi iteritus huic dicearchi ſnīæ ſubſcribit illud ex eccleſiaſtice unus iteritus ē hoīs & iumētorum & æqua utriſq; conditio: Phthiotam ex phthia ciuitate theſaliæ a qua achilles phthius dictus

Dicearchus. Aīa ex traduce

A deucalione: ſub quo diluium fuit: ante quod fuerat cathaclyſmos: ideſt diluuium alterum: quod ogygis diluuium appellat: quoniã eius tẽporibus magnum factũ eſt & longæ maius: quam poſtea fuerit tempore deucalionis. Fruſtra animãtes: Si nulla eſt anima: cõſectarium eſt: ut fruſtra dicãtur animalia & animantes: quæ ab anima nomen ſortiuntur. Animãtia autem ſuperiorem tenẽt locum: & animalia ſub ſe habent atq; complectuntur: tanq; genus ſpeciem: ſunt enim quædam quæ animã habent: nec ſunt animalia ſed animantia: ſicuti ſatis & arbuſtis animam alentem ineſſe tradũt: quã philoſophi recẽtiores uegetatiuã appellant. Itaq; uiuere & mori illa dicimus: nec animalia tamen ſed animantia nuncupantur: ut docet Seneca libro. viii. epiſtolarum moralium. Platonem ſemper excipio. Vbique M. Tullius Platonem anteponit omnibus philoſophis: eumq; modo diuinum. Modo deum philoſophorum nominat: de quo dixit Ariſtoteles: talem nulla ferrẽ ſecla futura uirum: qui apollinis filius creditus eſt: ueꝝ recentiores philoſophi Ariſtotelem ſolũ ſectantur: nec digitum quidẽ tranſuerſum ab Ariſtotelica eruditõe diſcedunt: quã ſi bene pciperẽt: pfecto cognoſcerent. Dogma Platonis & Ariſtotelis eẽ cõſimile. In hãc ſnĩam ait in. v. de finibus Ariſtoteles: quẽ excepto Platone: haud ſcio an recte dixerĩ principẽ philoſophoꝝ. Quatuor genera: elemẽta ſignificat. Entelechiã: Ariſtoteles in primo de aĩa: aĩam entelechiã q̃dam eẽ tradit: Albertus quoq; magnus iter Ariſtotelicos famigeratus libro. xvi. de aĩalibus animã eſſe memorat entelechiã corporis organici. Ita cũcti Ariſtotelis interprætes unanimitẽs tradunt: ſed hĩc exorĩ quæſtio utrum entelechiã an endelechiam dicẽr debeamus: cum proximitas q̃dam ſit in ꝓnũciatu: in ſignificatu uero diſcriminatio non parua. Endelechia. n. p. D. ſignificat ut hic iterprætatur Cicero cõtinuam motionem qualis in anima cognoſcit̃: endelechiſmos eſt continuata mobilitas: entelechia uero p. T. ſignificatur perfectio quædam & conſumatio: & enteleches perfectus: ex hoc ciceromaſtiges conflarunt calumniam Ciceroni perinde ac ignaro non ſolũ philoſophiæ ſed etiam græcarum litterarum: tanquam parum ſcite: parumq; ꝓſpiciẽter endelechiam dixerit: cũ entelechiã dicere debuerit quod Ariſtotelici oẽs ſentiunt: tanq̃. Ariſtoteles aĩam eẽ dixerit entelechiã hoc eſt pfectionẽ quãpiam perfectæq; naturæ ſubſtantiam celeſtẽ & ethereã: ether. n. ut inqt Apuleius in coſmographia: non eſt elementũ unũ ex quattuor: quæ nota ſunt cũctis: ſed longe aliud numero qn tum ordine primũ genere diuinũ & inuiolabile: uel potius ex qnta non magis noĩata natura q̃ nõ ĩtellecta aĩam produxerit: uerũ ſiue endelehia ſiue entelechia dicat̃ aĩa: utrũq; probabile eſt: utraq; ſignificatio cõueniens: nec ulla põt dici cã cur hoc q̃ illud magis ſit Ariſtotelicũ: nec ullo argumẽto colligere poſſunt entelechiam potius: quã endelechiã ab Ariſtotele ſcriptum eẽ: tam. n. uerbum nouum hoc q̃ illud: nec minus altero ſignificari aĩus q̃ altero põt. Democritum: Democritus abderites: theologiam & aſtrologiam didiciſſe fert̃ a magis & caldeis: cum gymnoſophiſtis quoq; congreſſus eẽ: in philoſophia pentathlos extitit: ideſt quinq; certaminũ ſcius: nãq; naturalia: moralia: mathematica: liberales diſciplĩas artiũq; oĩum pitiã calebat huic oĩa q̃ a mortalibus fierent ridicula ac ridenda uidebantur: ſicut heraclito flẽda unde gelaſinus cognomĩatus: de quo Seneca. Oratius. Iuuenalis cæteri: hunc Plinius uirũ ſagacem & uitæ utiliſſimum fuiſſe refert: ſed nimio iuuandi mortales ſtudio prolapſum. hic ſequutus ſectam doctoris leucippi ex atomis inter ſe temere coeuntibus dixit mundũ eſſe concretum: quæ corpuſcula ſunt inſecabilia: leuia: aſpera: rotunda: angulata & hamata ex eiſdẽ corpuſculis aĩum quoq; cõſtare credidit ſpiritu iſerto. ſed ut ait Lactãtius ĩ libro de ira dei: q̃to melius fuerat tacere: q̃ in uſus tam miſerabiles tam inanes habere liguã. M. Tullius quoq; ĩ .ii. de natura deoꝝ illudẽs hos: q̃ ex atomis cuncta conſtituunt. ſi iquit mundũ efficere põt cõcurſus atomorũ: cur porticũ: aut tẽplũ cur domũ: cur urbẽ nõ põt̃q̃ ſunt minus operoſa & multo qdẽ faciliora: tradit tamẽ Ariſtoteles democritum dixiſſe aĩum eẽ ignem. Haꝝ ſnĩaꝝ: ꝓter has ſnĩas: aliæ quoq; ſunt alioꝝ philoſo

Aĩantia
Aĩa alẽs uegetatiua
Deus philoſophoꝝ plato

phthiotam ſenem quem a Deucaliõe ortũ differentem inducit: nihil eẽ omnino animũ & hoc eſſe nomen inane: fruſtraq; & animalia: & animãtis appellari: neq; in homine ineſſe animũ: nel animam: nec in beſtia. Vimq; omnem eam qua uel agamus quid uel ſentiamus: in oĩbus corporibus uiuis æquabiliter eſſe fuſam: nec ſeparabilẽ a corpore eẽ: quippe quæ nulla ſit: nec ſit quicquam niſi corpus unum & ſimplex: ita figuratũ: ut temperatiõe naturæ uigeat & ſentiat: Ariſtoteles lõge omnibus (Platonẽ ſemper excipio) præſtans & ingenio & diligentia: cum quattuor illa nota genera principiorum eſſet complexus e quibus omnia orirentur: quintã quãdam naturam cenſet eſſe: e qua ſit mẽs. Cogitare. n. & prouidere & diſcere: & docere: & inuenire aliqd: & tã multa alia meminiſſe: amare: odiſſe: cupe: timere: angi: letari: hæc & ſimilia eorũ: in horum quattuor generũ nullo ineſſe putat. Quintum genus adhibet uocans nomine: & ſicipſum animũ endelechiam appellat nouo nomine. Q̃uaſi quandã cõtinuatam motionem: & perennem. Niſi quæ me forte fugiunt: hæ ſunt fere omniũ de animo ſentẽtiæ. Democritum enim illũ magnum quidem uirũ: ſed leuibus & rotũdis corpuſculis efficiẽtẽ animũ cõcurſu quodã fortuitu omittamus. nihil eſt enim apd illũ q̃ nõ atomorũ turba cõficiat: harũ ſenten

Zuchrum de platone & Ariſ.

Entelechia.

Endelechia.
Endeleciſmos:
Entelechia.
Enteleches.
Cicero maſtiges.
Ether.

Democritus omnia ex Atomis reſpicit

Democritus Penthalos Gelaſinus.
Mũdus ex Atomiſ

phorum super anima opiniones: quas disperſim tarditas in unū collegimus. Hippon animā dixit eē aquā Diogenes: aera anaxoras νοῦν: ideſt mentē & intellectum: poſſidonius ideam: aſclepiades quīq; ſenſuum exercitium ſibi conſonum: hippocrates ſpiritum tenuē per corpus omne diſperſum: heraclitus pōticus lucem: heraclitus phyſicus ſcintillā ſtellaris eſſentiæ. Critolaus cōſtare eam de qnta eēntia: hipparchus ignē: anaximenes aera: empedocles & cricias ſanguinē: parmenides ex terra & igne. Xenophāes ex tera & aqua quidam calidum dicunt animam: quidam frigidum: propter reſpirationem. M. Varro ita definit animā ē aer cōceptus ore: deferuefactus in pulmōe temperatus in corde: diffuſus in corpus in ter tot diſſidia philoſophoꝝ obtinuit: tamē ſententia ſuū eē aiæ in corporalitatē i mortalitatemq;. Magna quæſtio: qd ſit aīa in quit Lactātius nondū iter philoſophos conueniat: nec unq; fortaſſe conueniet ignorat enī quæ ſit natura animi. Nunc hoc. ſ. agamus. Illud alias. ſ. agemus. Si aīa eſt. i. aer & ſpūs: qđ diogenes & uarro & alii aīam eē tradiderūt. Nihil poſt mortē. Quoniā his p dictis ſententiis declaratur aīas eſſe mortales & a morte nullum ſenſum eſſe ſuperſtitem ſed cū uita ſimul amitti. Reliquorum ſentētiæ ut Platonis ut ariſtotelis ut Cæteroꝝq animas eſſe īmortales affirmant. In cælum quaſi in domiciliū: in. vi. de repu. ait M. Tullius hīc, pfecti huc reuertunt & Ora tius. Serus in cælum redeas. Seneca in epiſtolis: animam ſcipionis in cælum ex quo erat rediiſſe perſuadeo mihi. Librum de animo: De animæ īmortalitate hic Platōis liber alio nomine inſcribitur phedon a nomine uidelicet phedonis philoſophi elidēſis qui fuit ex cohorte illa ſocratica. Ingēio liberali & ut quidam ſcripſerūt ſeruitutē ſeruiuit lenoni perinde q̄ſi meritorius puer q̄ſtuariumq; mancipium eū cebes ſocraticus emiſſe dicitur habuiſſeq; in philoſophum diſciplis atq; is poſtea philoſophus illuſtris fuit cuius nomini Plato illum librum diuinum de īmortalitate animæ dedit. Aſſenſio elabitur Græci ſynchatateſin uocāt quā latini aſſenſionem ſine qua multa comprēdi & pcipi ſenſibus nō poſſunt: nec memoria quoq; nec noticiæ rerum nec artes ſine aſſenſione conſtare poſſunt per aſſenſionē enim cognita approbamus unde arceſilas & carneades explodendi quibus uiſum eſt nihil percipi poſſe quo conceſſo tollendus aſſenſus eſt, quod enim eſt tam futile q̄qc quā approbare nō cognitum has autē probationes quæ græci Syncatatheſes ut dixi mus latini: aſſenſiones uocant uoluntarias eē ſcribit Au. Gellius fieriq; hominum arbitratu quibus uiſa noſcunt diiudicanturq;

Vnde ſapiens multis non aſſentitur quæ īſipiens ſua aſſenſione approbat putans talia eē, qualia ſibi primo animi ſui pulſu uiſa ſunt. Aſſenſiones autem iſtæ elabuntur cū non perſeuerauerimus in approbationem: īcipimuſq; reprobare id qđ prius approbabamus. Carēdum eē quod futuri temporis eſt qui metus angit animos mortalium paūētiū ne toti extinguātur & oīs ſenſus una cū corpore intereat ſicut in brutis aīantibus

tiarum quæ uera ſit: deus aliquis uiderit: q̄ ueriſimilis magna queſtio eſt. utrum igīt inter has ſentētias diiudicāre malumus: an ad propoſitum redire? A. euperem equidem utrūq; ſi poſſet: ſed eſt difficile confundere quare ſi ut iſta nō diſſeramus liberari mortis metu poſſumus: id agamus: ſin id nō poteſt niſi hac queſtione animorum explicata: nūc ſi uidetur hoc: illud alias. M. quod malle te ītelligo id puto eſſe cōmodius: efficit. n. ratio ut quecūq; uera ſit earum ſentētiarū: quas expoſui mors aut malū nō ſit aut ſit bonū potius. nā ſi cor aut ſanguis aut cerebrū eſt animus certe quoniā eſt corpus interibit cū reliquo corpore. ſi aer eſt fortaſſe diſſipabitur ſi ignis extinguetur: ſi ē ut placet Ariſtoxeni harmonia diſſoluetur. quid de Dicæarcho dicam? qui nihil omnino animum dicat eſſe. his ſententiis omnibus nihil poſt mortem pertinere ad quenquam poteſt: pariter enim cum uita ſenſus amittitur. non ſentientis autem nihil eſt ullam in partem q̄ interſit. reliquorum ſententiæ ſpem afferunt. ſi te forte hoc delectat poſſe animos: cum e corporibus exceſſerint: in cælum quaſi in domicilium ſuum peruenire. A. me uero delectat idq; primū ita eſſe uelim deīde etiam ſi non ſit: ſic mihi tamen perſuaderi uelim. M. quid tibi ergo opera noſtra opus eſt? nū eloquētia platonem ſuperare poſſumus? euolue diligenter eius eum librū qui eſt de animo. Amplius q̄ deſideres nihil erit. A. feci me hercule & qdem ſæpius: ſed neſcio quomodo dum lego aſſentior cū poſui librum: & mecum ipſe de immortalitate animorū cœpi cogitare: aſſenſio omnis illa elabitur. M. qd hoc? das ne aut manere aīos poſt mortem aut morte ipſa interire? A. do uero. M. quid ſi maneant A. beatos eſſe cōcedo. M. ſi intereāt. A. non eſſe miſeros quoniam ne ſunt quidem. nā iſtuc coacti a te Paulo ante cōceſſimus. M. quomodo igitur aut cur mortem malū tibi uideri dicis: quæ aut beatos nos efficiet aīs manentibus: aut nō miſeros ſenſu carentes: A. Expone igitur niſi moleſtum eſt primū animos ſi potes remanere poſt mortem: tum ſi minus obtinebis: eſt enī arduum: docebis carere oī malo mortem. ego enim iſtud ipſum uereor ne malum ſit nō dico carere ſenſu: ſed carendum eſſe. M. auctoribus

Opiniones aīa cōpluſculæ.

Ignorat̄ natura aīe

Aīas in cælū redire Phedō

Aſſenſiones

Synca tatheſes

Coret animos remanere post mortem

Testimonia sine argumētis.

Valere plurimū: Apud bonos iudices ut inqt Lactantius in ōrto Di. institutionū: satis hēnt firmitatis testimonia sine argumētis. Ad auctoritatē ut diōedes tradit quēadmodū ad anchorā decurrit: & auctore qntilia no sūmoꝝ: uiroꝝ auctoritas ꝓ rōne est. Tāta fuit olim pythagoræ apud pythagoricos auctoritas: ut ēt sine rōne ualeret: q siqd affirmare disputādo uoluissent dicere solebāt αὐτοσ εφα ipse dixit. Cicero tamē arbitrat in scdo de diuinatiō nō esse philosophi uti testibus: quē oportet argumētis & rōnibus ōre qcq ita sit docere. Antiqtate. s. uti possumus: tāta ē inqt Lactātius auctoritas uetustatis: ut inqrere i eā scelus eē dicat.

Auctoritas ꝓ ratione αὐτοσ ἐφα

Veneranda uetustas

Itaq credit ei tāq cognitæ ueritati uetera: ut elegāter refert qntilianus: maiestas qdā & ut dixerim religio cōmēdat hīc a poetis uetustas uenerāda nūcupat. Quo ꝓpius Quāto uicinius. Ab ortu: Ab origine prīa mūdi & hoīnum. Hoc melius: tāto melius. Castos appellat: lego cascos. Cascū. n. significat uetus. Cuius uerbi origo sabīa est. Versus enniāus: quo priscos appellat cascos: hic ē q primū casci populi genuere latini: māilius ait cascū duxisse casca nō mirabile ē. i. uetula: nupsisse seni. papinius i epigrāmate: qd i adolescentē fecerat casca: ridiculū est inqt cū te cascū tua casca dicit. Inde cassinū opidū dictū qd uetus & cassinū forū uetus appellāt oscoꝝ ligua casnar senex dictus: i codicibus festi pōpeii cassum ꝓ antiquo legit cū cascū legēdū sit. Fundirus: Ita ut nullus sensus post fata reliqueret. Pōtificio iure: Cōsti tuto a pōtificibus: numa pōpilius pōtificem fecit eiq sacra oīa attribuit eiusq scitis sacra oīa priuata & publica subiecit: institutitq ut idē pōtifex nō celestes mō cerimonias sed iusta quoq funebria: placandosque manes edoceret liuius auctor Mar. Tullius i orōne ꝓ domo sua pōtifices appellat ātistites deorū iterptes cerimoniaꝝ. Spōdeū pedē appellarūt pōtificiū: quoniā eo in sacris utebantur neoterici ius pontificium: canonicum appellant. Cerimoniis sepulchrorum: sunt quædam cerimoniæ sepulchrales: quæ pertinent ad funerationem & impensam structuramq sepulchrorum. Titulus est apud iurisconsultos de religiosis & sumptibus funerum. Alter quoq titulus est de sepulchro ædificādo: quo scribit uulpianus religionis interest monumenra extrui & exornari: sepulchri uiolati tanq religiosi loci actio imprimis datur ut scribit Iulianus titulo de sepulchro uiolato: ubi annotandum est sepulchra hostium nobis religiosa non esse ideoq lapides. Inde sublatos in quemlibet usum conuertere possumus: sepulchri autem appellatione omnem sepulturæ locū contineri existimandū est: sepulchri uiolati actio infamiam irrogat Mar. Tullius refert leges de sepulchris: quibus præcipitur sepulchrorum magnificentiam esse minuendam. Plato quoq libro. xii. de legibus extrui uetat sepulchrum altius q̄ quod quinque diebus uiri quinque construere possint: lapides quoq superstrui præcipit non maiores q̄ ut possint defūcti laudes quattuor solum heroicis uersibus æditas comprehendere: contra egyptii sepulchra magnificenter ædificant: cū in extruendis domibus sint incuriosi: sepulchra enim functorum sempiternas domos: quoniam apud inferos infinitum sit tempus uocant: domos uero diuersoria tanquam breui tempore a nobis inhabitandas. Sāxissent: consecrassent: confirmassentq: id enim sancire est. Hereret: infixum esset. Quasi migrationē. M. Cato in libro de senectute differens ait: ex uita ista discedo tanquam ex hospōsitio non tanq ex domo. Commorandi enim natura diuersorium nobis non habitandi dedit. Dux in cælum: secundum philosophorū altam scientiam loquutus est: qui depræhenderunt: bene uiuentium animas ad cælū: ideſt ad originem suā ſtarim redire: male uiuentium uero diutius in his permorari corporibus & erraticas circum terrā uolutari. Ex hac opinione: ex ea opinione quæ animos īmortales tradit nomines per apotheosin referūtur in numerum deoꝝ & diis ascribuntur sic Romulus. sic Hercules sic bacchus sic innumerabiles alii creduntur esse recepti in numerum deoꝝ. De Romulo Romæ conditore in cælum rapto in numerum deorū ascripto. Liuius. Dionysius. Ouidius & cæteri multa ꝓdiderunt. Inde prolapsus ad nos. Romani sacra herculi fecerunt ritu greco ex Romuli īstituto. ut docet Liuius refert herodotus ita græcos ab ægyptiis trāstulisse sacra herculis sicut a græcis Romani mutuati sunt fuit. n. apud ægyptios herculis unus ex. xii. diis i numeros fuisse hercules ferunt sed thebanū cumprimis diuulgauerunt. Et usq ad Occeanum Hercules religiose colit apud gaditanos qui populi sunt insulani in occeano athlantico ex quo illud. Gades herculis humidumq tybur olim Hānibal gades ꝓfectus herculi uota exoluit & sacra fecit prout liuius & silius meminerunt. Hinc ex hac īmortalitatis opiniōe. Liber semele natus Scilicet habet deus multos aūt fuisse

Cassinum opidum
Cassinum forum
Iouis templum

Pontifices iterptes religionū

Pontificius pes

Sepulchri uiolati actio

Magnificatie pulchra egiptiorum Diuersorium.

Sacra herculis ab egyptiis.

quidē adistam sententiam: quāuis optinere uti optimis possumus: quod in omnibus cauſis & debet & solet ualere plurimum: & primum qdem omni antiquitate: que quo propius aberat ab ortu & diuina progenie: eo melius ea fortasse: quæ erāt uera cernebat. itaq unum illud erat insitum priscis illis quos appellat cascas Ennius esse īmorte sensum neq excessu uitæ sic deleri hominē: ut fūditus interiret: idq cū multis aliis rebus: tum & pōtificio iure & cerimōiis sepulchrorū intelligi licet. quas maximis ingeniis præditi: nec tanta cura coluissent: nec uiolatas tā inexpiabili religiōe sanxissent nisi hesisset in eorū mētibus mortē nō interitū eē omnia tollentem: atq delentem: sed quādā quasi migratiōem cōmutationemq uitæ q̄ in claris uiris & fœminis dux in cælū soleret esse: in ceteris humi retineret. & pmanerent tamen ex hac nostrorū opiniōe Romulus in cælo cum diis agit æuum. ut famæ assentiens dixit Ennius. & apud græcos: indeque prolapsus ad nos & usq ad Occeanum Hercules ttāus: & tam

tantus

liberos siue bacchos .siue Dionysios:prodiderũt eruditi:& explicat diodorus:celebratior aũt ẽ & uulgatior q ex semele & ioue genitus esse fertur:quẽ diodorus tertium fuisse autumat:& thebis boetiis natũ:qui dictus est liber:uel quia liberat seruitio curarum animum:ut sentit Seneca:uel ob licentiã linguæ: fiunt enĩ pleriq; ex ebrietate liberiores petulantioresq;:uel quia libertatis deus ẽ:ut auctor est plutarchus pro boetiæ libertate pugnauit. Tindaridæ fratres:Castor & polux significant nã:ut iquit ausonius. Tidareus pater his & iuppiter hic putat hic scit. Non mõ adiutores:In.yi.tranqlli cõmẽtario enarrauimus quẽadmodũ castor & pollux Domitio æno barbo de uictoria nunciarunt:cui minime credẽti malas barbãq; manibus pmulserũt: & ex fusca.In flauã cõuerterũt:unde a barba rutila æneiq; coloris ænobarbi dicti: hĩc ait Tertulianus:barbã a castoribus tactu irrufatã Dionysius quoq; i yi.antiqtatum miraculum memorat de castoribus:quod.s.in pugna ad lacũ regillũ apparuerũt duo forma augustiore ducẽtes æqtatum Romanũ aduersus latinos:q̃ astis feriebant,ppellabantq; aduersarios:socios uero cohortabant q̃ potissima cã fuit:ut latini fugarent:& castra caperentur:iidẽ mox uisi sunt sudorẽ æquoq; abluẽtes.iuxta iuturnæ fõtẽ:deide cõspectõ mortaliũ se subduxerũt tunc ædes pollucis & castoris.In foro extructa ẽ:quos tindaridas appellãt: sicut helena eoq; soror tindaris nũcupata.Quietiã tradũt historici tindaridas fuisse opitulatores locrẽsiũ i bello aduersus crotoniatas:uisosq; pugnare q̃diu,pfligati sunt hostes: Ino fabulã inonis refert Ouidius in.iiii.Metamorphoseos:quẽadmodũ, s.ino una cũ melicerta filio de scopulo se p̃cipitẽ misit in mare ãboq; facti sunt dii marini de qbus Cyprianus sic refert:melicertes & leucotea p̃cipitant i maria: & fiũt post modo maris numina:ino dicta leuchothea:quasi candida dea a græcis:a latinis:matuta:unde in fastis ait:leucothoe graiis matuta uocabere nr̃is:autumat Priscianus matutã eẽ aurorã:a qua matutinus deducit:sic.n. scribit i scdo.Matutius a matuta: q̃ segnet auroram:uel ut qdam leucoteã:illud obiter annotãdũ:quod annotatu dignũ est ancillis ædẽ matutæ ingredi nefas fuisse apud Romanos cũ unã tantũ introducãt quã alapis cedunt cã est qd ino ancillas perosa sit uigrem hĩe cũ serua suspicata apud hãc quoq; deã suis filiis bona nõ optãt nepotibus optãt,pterea qd mo in filiis extitisse ĩfœlix uidet in filio uero fororis baccho fœlix cui mãmã p̃buit mitiq; erga illũ & humano ingenio fuit. Humano generæ Plinius in hanc sniam.Maior celitũ populus ẽt quã hoĩum itelligi potest hic ãt est uetustissimus referendi bene merẽtibus gratiam mos ut tales numinibus ascribant. Gentium dii Lactantius.Tertullianus.Cyprianus euidentissime probant deos gẽtium hoĩes fuisse ut iouẽ neptunum. Iunonem æsculapiũ & id genus innumeros.Cicero quoq; in libro de consolatione non dubitauit dicere deos qui publicæ coleretur hoĩes fuisse. Quin etiam Lactantius cum dicere totum pœne cælũ humano genere completum allegat hæc uerba ex tusculanis.Idem in libro de ira dei.Nimirũ inquit hi omnes q colũtur ut dii hoĩnes fuerunt. Demonstrantur sepulchra:Mar.Varro.Solinus.Ciprianus cæteri tradũt sepulchrũ iouis in creta uisitatum in opido gnoso fuisse quod iuditio est iouem hominem fuisse hinc Lucanus.Tãmendax magni tumulo quam creta tonantis.Item in oeta monte fuit sepulchrum herculis quem pyram uocant.In nysa sepulchrum bachi de quo tamen uarie proditur ob hoc dixit Plinius querat nunc aliquis quod liberi patris sit sepulchrum. Initiatus Imbutus sacris sacratus.Initia.n.sacra dicuntur.Ait Mar.Varro q̃ initiis ceteris porci immolantur & q̃ initiis pacis fœdus cum feritur porcus occiditur.Alio nomine iniciationes nuncupantur quæ ut ait Tertullianus semper arcent prophanos & arbitris cauent. Misteriis sacris secluſa sacra antiquitus dicebantur quæ græci mysteria appellãt. Vnde myste dicti sacerdores ut apud ausonium.Senecam &papinium Et symmistæ consacerdotes eiusdemq; sacris initiati qua dictione apuleius.Sidonius Hieronymus utuntur.In mysteriis autem tradebant multa arcana quæ in uulgus annũciã nõ sunt.Cũ auctore Tertulliano oĩbus mysteriis silentii fides debeat.Symbola q̃dã sunt mystica q̃:do cẽt hoĩnes fuisse q̃,p diis colebant lege Eusebiũ in p̃paratiõe euãgelica i sacris isidis & serapidis erat simulachrũ qd digito labiis impsso admõere uideret ut silentiũ fieret qd significat ut inqt Augustinus ut hoĩes eos fuisse taceret.Dicebat aũt mõitor ille silẽtii deus harpocrates de quo idonei scriptores nõ pauca de quo catullianũ ẽ illud factũ me eẽ puta harpacroten. Phusica philosophias physicas siue naturales q̃ causas rõesque reꝝ pscrutant.Imperiti philosophos irreligiosos putãt tanq̃ deos esse abnuãt qui ueluti rerum naturæ patroni causas meras & simplices rimantur. Visis quibusdam.Græci φαντασμα dicunt quod Mar.Tullius docente macrobio uisum uocat quæ species una & nomen est eoꝝ quæ dormientes uidere sibi uidẽt

Liber pater unde

Barba irrufata Castores opitulatores

Leucothea Matuta

Edes matute interdicta

Ancillis Dii gentiũ hominẽs

Sepulchrũ iouis i creta

Initia Secluſa sacra

Mysteria Mystæ, Symmystæ

Harpocrates

Phãtasma uisũ

præsens habetur deus.Hinc Liber de Semele natus: Eademq; famæ celebritate Tindaridæ fratres. qui non modo adiutores in preliis uictoriæ popu.Roma.sed ẽt nũcii fuisse peribentur. Quid Ino Cadmi filia nõne leuchotea nominata a græcis:Matuta habetur nostris:Quid totum prope cælum ne plures prosequar:nõne humano genere cõpletũ est.si uero scrutari uetera:& ex his ea/quę scriptores græcie prodiderunt.eruere coner:ipsi illi maiorum gentium dii qui habentur hinc a nobis profecti in cælũ reperientur. Quere quorum demonstrãtur sepulchra in græcia:reminiscere: quoniam es initiatus: quæ tradnntur mysteriis:tum deniq; q̃ hoc late pateat intelliges. Sed qui nõdũ ea/quæ multis post annis tractari cepissent:physica didicissent:tantum sibi persuaserant:quantum natura admonẽte cognouerãt:rõnes & causas reꝝ nõ tenebãt. Visis quibusdã sæpe mouebãtur:hisq; maxĩe nocturnis/ut uide

Omni in re / consensio omnium / lex nature putanda est

Qui uitã excesserãt:sic apud Virgiliũ uisa de hinc celo facies delapsa parẽtis anchisæ subito tales effunde re uoces. Macrobius oraculũ dici autumat cũ in somnis parens uel alia sancta grauisq; persona quippiã de nunciant. Firmissimũ:pro potẽtissimo argumẽto. Deoꝝ opinio:persuasum insitumq; a natura est cũctis mortalibus deos esse:& quãuis uaria sit de deo iter hoĩes opinatio atq; dissidiũ:nemo tñ ferme est q deũ ne get:præclare enim Aristoteles inqt:& a M. Tullio repetitum est:si essent hoĩes qui sub terra semper habita uissent:& deinde repente euadere in hæc loca:quæ nos incolimus atq; exire potuissent pulchritudine mũ di. Cursibusq; stellarum ordinatissimis cõ spectis:profecto & esse deos:& hæc tãta opera deoꝝ eẽ arbitrarent. Lactantius quoq; ne minẽ esse ait tã rudem tã efferis moribus qui nõ oculos suos in cælum tollens esse i telligat aliquã dei ꝓuidentiã:qua regat hoc omne quod cernit. Praua sentiunt:Alii ar bitrant deũ esse:sed mortalia nõ curare:alii matrimonia inter deos eẽ crediderũt:aliis nullus ẽ:deoꝝ respectus aliis pudẽdus. Dia goras quidam athenis fuit:qui nullũ omni no deum esse diceret:ob eamq; sentẽtiam cognominatus est atheos:protagoras quo que extitit:qui sibi diceret non liquere utrũ esset aliquis deus:ob hoc athenienses ipsum utpote impiũ & irreligiosum suis finibus ex pulerũt:librosq; eius in cõcione exusserunt male ut inquit Augustinus uiuit:si de deo nõ bene credit. Lex naturæ:Cõsensus ho minũ cũctoꝝ habẽdus ẽ ꝓ lege naturæ:ius enim naturale siue naturæ legẽ appellant iuriscõsulti id quod natura omnia anima lia docuit:ut id nõ solũ ad homines sed etiã ad brutas animãtes referat:cui proximũ est ius gentiũ:quo humanæ gentes utunt:pri mus gẽtium cõsensus cõspirauit ut ionũ lit teris uterent:secũdus gentiũ cõsensus in tõ soribus fuit. Tertius cõsensus fuit in oratũ obseruatiõe:ut Plinius refert. Nos uero di camus primã gentiũ consensionẽ fuisse:ut deũ eẽ arbitrarent. Luctũ sustuleris: luctus ægritudo ẽ ex eius qui carus fuerit interitu acerbo:ĩ luctu atrati sũt purpura auroq; de positis:cum eluxerunt nigram uestem exu unt purpuráq; resumũt:& ita intelligendũ ẽ apud liuium scribentem matronas luxisse brutũ ut paren tem annuo tẽpore. Meret:Meror ægritudo flebilis est. Mestitudo dicebatur q̃ nunc mœsticia. Merere dictũ eẽ a marcere autumat Mar. Varro ꝓ merore corpus marcescere dicitur. Lugubris lamentio:lessum itelligi uult:q̃ uox lugubrẽ eiulationẽ significat:quãuis sextus helius & lutius. Attilius suspicati sint lessum eẽ aliqd uestimenti genus funebris & ita interꝓtari sunt uerba legis. xii. tabularum:q̃ hæc sunt:ne ue lessum funeris ergo habẽto:qbus significat lamẽtationẽ lugubrẽ in funeribus,phiberi tolliq. Idq; sentire:tãq̃ mortuus sentiat se priuatũ uitæ cõmodis:qd si ita sit argumẽtum haud dubium ẽ ĩmortalitatis. Quæ post mortẽ fu tura in hanc sniam ait Plinius de homĩe loquens:uni aĩantium luctus est datus:uni superstio:uni sepultu ræ cura: atq; ẽt post se de futuro:pliniani codices de futura habẽt:tu uero lege de futuro: ut sit sensus uni hoĩ de futuro:hoc ẽ de rebus post se futuris curã eẽ. Serit arbores:M. Tullius in Catone eadẽ refert explica tius cũ ait serũt arbores:q̃ alteri seculo prosint:ut ait statius noster in synephebis: nec uero dubitat agricola quãuis senex q̃renti cui serat respondere diis ĩmortalibus:qui me nõ accipere tantũmodo a maioribus uo luerunt:sed etiã posteris tradere:statius autem cecilius significatur:quĩ comediarum poeta iclytus fuit: cui sedigitus palmam statuit inter comicos poetas:qui propterea nomen habuit statius:quia seruus fuit:sta tius enim seruile nomen est. In synephebis:Nomen est comediæ ab argumento dictæ:in qua synephe bi:idest simul pubescẽtes adolescẽtuli inducebant. Synephebi enim simul pubescẽtes dicuntur græci exe phebon:ἔφηβον uocant puerum. xv. annoꝝ exephebon. xvii. ut scribit Censorinus. Baccam: Fructũ bac cæ differũt ab acinis:quoniã acini sunt minores:baccæ maiores:magna quoq; est baccis differẽtia. Aliæ nã que sunt oliuis & lauris aliæ cornis aliæ mirthis ac lentisco. Alias bacca significat margaritã: unde baccatũ monile apud Virgilium & Silium. Quid procreatio liberorum:Hæc oĩa eo tendũt:ut ostendant mortali bus insitã esse natura duce tacitam de immortalitate aĩoꝝ consensionẽ. Nemo.n. esse tam curiosus:circa fi lios circa adoptiones circa testamẽta:nisi existimaret post mortem aliquẽ eẽ sensum:q̃ talia sensurus esset.

Deos eẽ consen sus gen tium ẽ

De deo

protagoras cum ... deum ... ab atheos

Atheos

Lex nature

Cõsen sus gen tium

Luctus:

Meror Lesum quid.

Lessum

Statius nomen seruile Syne phebi.

Baccæ

quo rẽtur hi qui uita excesserãt uiuere. Vt porro firmis simũ hoc afferri uideat cur deos eẽ crdãus: q̃ nulla gens tã fera:nemo oĩum tã sit immanis: cuius mẽtẽ nõ ibuerit deoꝝ opinio:multi de diis praua sentiũt id.n. uitio so more effici solet:oẽs tamẽ eẽ uim:& na turã diuinã arbitrãtur. Nec uero id collocutio hoĩ nũ aut cõsensus efficit:nõ institutis opinio est cõfir mata:nõ legibus:omni aũt in re cõsensio omniũ gẽ tiũ lex nature putãda est. Quis est igit q̃ suorũ mor tem primũ nõ eo lugeat. q̃ eos orbatos uite cõmo dis arbitret. tolle hãc opiniõem luctũ sustuleris. ne mo.n. mœret suo incõmodo. dolẽt fortasse & angũ tur. sed illa lugubris lamentatio fletusq; mœrẽs ex eo est:qd eũ quem dileximus uitæ cõmodis priuatũ arbitramur idq; sentire est:atq; hæc ita sentimus natu ra duce nulla rõne nullaq; doctrina:maximũ uero argumentũ est naturã ipsã de ĩmortalitate animo rũ tacitã iudicare:quod omnibus curæ sunt: & ma xime quidem quæ post mortem futura sint. serit ar bores quæ alteri sæculo prosint ut ait Statius in sy nephebis:quid spectans:nisi etiam postera sæcula ad se pertinere. ergo arbores seret diligens agricola quarum aspiciet baccam ipse nunquã uir magnus leges instituta remp. conserit quid procreatio libe rorum. quid propagatio nominis. quid adoptiões

Quæ sit melior in hom genere nā exponit

Testamētoꝝ diligētia: Vix dici pōt quā diligētes sint homies ī faciēdo testamēto: quā circūspecti: tāq̄ pſua/ſiſſimū habeāt ad ipſos ēt defunctos ea quoq; ptinere. Monumēta: Monumēta generaliter res ē mēoriæ cā in posterum ꝓdita. In q̄ si corpus uel reliqæ inferant fiet ſepulchrū: ſi uero nihil eoꝝ īferat erit monumē tū memoriæ cā factū: qd græci cenotaphiū appellāt auctor florētinus iuriſcōſultus ad hāc Cicerōis ſniam fa ciunt uerba. M. Varronis: q ait monumēta: dici q̄ in ſepulchris ſint q̄bus prætereuntes admonent & ſe fuiſ ſe & illos eē mortales. Ab eo cætera oīa: q̄ ſcripta ac facta ſunt memoriæ cā monumēta dicta. Eulogia: Eulogiū græce dī bene dictū εὐλογέω benedico εὐλογία. benedictio. Eulogos rōnabilis In decretis canonicis eulogia ꝓ benedictiōibus ſiue muneribus accipiunt: q̄ miutuli ſacerdotes ad ſynodū cōueniētes maioribus ſacerdotibus ſūmātibuſq; deportant. Exiſtimo hoc in loco legēdū eē elogia potiuſq̄ eulogia: eſt. n. elogiū q̄ſi teſtificatio q̄dā laudatiōis: interdū & uituperatiōis: q̄lia in teſtamētis ī ſepulchris anotant. Apud iuriſcōſultos & oratores crebra ē mētio elogioꝝ & nos aliubi plura ānotauimus. M. Tullius ī oꝛone pro cluentio. Elogiū recitaſti de teſtamēto. Gn. egnatii patris hois honeſtiſſimi uidelicet & ſapiētiſſimi. Seneca deceſſit negociator teſtamētū oium bonoꝝ ſuoꝝ reliqt formoſam heredē & adiecit elogiū: qa pudicā cōperi: ſimiliter ī libro de ſenectute elogiū quā eulogiū legere mali. Cum ait Cato q̄ta in attilio calatio auctoritas: in quē illud elogiū uni cōplurimæ cōſētiūt: gētes primatiū fuiſſe uiꝝ: notū eſt totū eius carmē inciſum in ſepulchro. Specimē: Indiciū: ſignū. Probatū: ꝓbamtū. Ad hoies iuuādos. De Catone elogiū ē apud Lucanū: Nō ſibi ſed toti genitū ſe credere mūdo: Plato in epiſtola ad Archytā tarētinū: qd & a. M. Tul. repetitū ē: ſcribit nullū hoium ſibi ſolū natū eſſe ſed ort' nīi partē ſibi Patriā uēdicaī ptem parētes patrē amicos. Viā īmortalitatis: Scilicet & migrationis ad deos ſcribit Apuleius in apologia: quod Hercules luſtrator orbis: purgator feraꝝ: gētium domitor in cælum ob uirtutes aſcitus eſt: & Oratius in epiſtolis inquit. Diram qui contudit hidram. Notaq; fatali porttēā labore ſubegit. Comperit iuidiā ſupremo fine domari. Vetera iam iſta: Scilicet ſunt quæ enim de Hercule produntur ob uetuſtatem fabulis propriora iudicant. Licuit ocioſo: Argumentaī argumentis ſatis probabilius ad īmortalitatem affirmandam: quod ſcilicet nemo offerret ſe ad mortē nemo laboraret nemo periclitaret niſi propoſita eēt magna ſpes īmortalitatis. Ex hac ſpe Themiſtocles athenienſis & epaminundas thebanus maximas res geſſerunt: ſeſe maximis piculis obiectauerunt nihil ꝓrſus recuſantes ob gloriæ cupiditatē dum ſe poſt mortē perinde ac immortales aliquid ſenſurus eſſe arbitrabā/tur. De Themiſtocle uulgata ſunt oīa: cuius clariſſimæ uictoriæ de perſis teſtis quottidie citaī ſalamina/ca/ta pugna de Themiſtocle memorabile ē: qd cū olim ꝓceſſiſſet ad ludos olympiacos oculi oium poſt habitis ſpectaculis. In illū unū cōuerſi ſunt. In eoq; ſpectādo totū diē cōſumpſerūt: quāobrē ipſe letus ad amicos dixiſſe fertur: tūc ſe ſuorum laborum: quos pro græcia ſuſcepiſſet fructum ampliſſimū reportare: illud quoq; Themiſtocli glorioſſimum contigit: ut herodotus plutarchuſq; notificāt qd duces græci in aram neptuni ſuam quiſq; ſententiam ſcriptā detulerūt: quē nam ex omnibus primū ex bello aduerſus xerxem geſto: & quē ſecūdum iudicarent: in ea ſuum q̄ſq; primū nomē inſcripſit ſeſe illum qui præſtantiſſimus fuiſſet exiſtimans ſecundum uero Themiſtoclem omnes in hoc congruentes iudicauerunt. Epaminunde: Inclitus eſt Epaminundas Thebanus ex uictoria leucrica: qua Acciſæ ſunt lacedæmoniorum res in tantum: ut uix unquam quiuerint caput releuare. Dicere ſolebat filiam ex ſe relinquere pugnam leucricam: quæ non modo ipſi ſuperſtes: ſed etiam immortalis futura eſſet. Licuit mihi: Hoc referendum eſt ad cōſulatum illum Ciceronis nūquam ſatis laudatum: quo Catilinam catilinianumq; incendium in toga ultus ē. Et fulmie linguæ compeſcuit atq; reſtrinxit. Quo dempto: Augurio ſcilicet Et opinione de futuris ſeculis atq; immortalitate quæ infixa mentibus mortalium illos alacres facit ad labores & pericula libenter ſubeunda. tanq̄ ſit poſt mortem aliquid quod ad eos pertineat. Accipite o ciues. Diſtichon eſt ennianum: quo petit ennius ut formā imaginis ſuæ aſpiciant ciues. quaſi poſt obitū ex hac re aliq̄d uoluptatis percepturus: primus uerſus ē exameter: ſequēs pētameter: ut ſupra annotatū eſt: littera. ſ. ueluti ſibilus abiiciī in dictiōe imaginis. Reliqua quadrāt rithmis metricis. Quidā legūt imaginis urnā quæ lectio plenis numerus cōſtat.

filiorū q̄d teſtamētorū diligētia quid ipa ſepulcrorū monumēta quid elogia ſignificāt: niſi nos futura ēt cogitare quid illud. nō dubitas quis ſpecimen naturæ capi deceat ex optīa quaq; natura. q̄ eſt igit melior in hominū genere natura: quā eorū quiſe nātos ad hoīes iuuādos: tutādos cōſeruādos arbitrant. Abiit ad deos Hercules. nunq̄ abiſſet. niſi cū ăter hoīes eſlet eā ſibi uiā muniuiſſet. uetera iā iſta & religiōe omniū cōſecrata. quid in hac rep. tottan toſq; uiros ob rēp. interfectos cogitaſſe arbitrāur. Iiſdēne ut finibus nomē ſuū: quibus uita terminaret. Nemo unq̄ ſine magna ſpe īmortalitatis ſe propria offerret ad mortē. licuit eſſe ocioſo tēiſtocli licuit epaminūde licuit me uetera & externa q̄rammihi. ſed neſcio qūo inheret ī mētibus quaſi ſeculorū quoddā auguriū futurorū: Ideoq; in maximis ingeniis: altiſtimiſq; animis & exiſtit maxīe & apparet facillime: quo quide dēpto quis tam eē amens qui ſemp in laboribus & periculis uiueret. loquor de principibus. qd poetæ nōne poſt mortē nobilitari uolūt: unde ergo illud aſpicite o ciues ſenis ennii imaginis urnā: hic ueſtrū pinxit maxīe facta patrū

Latina lingua uernacula & probria fuit Romanor

Affecerat gloria: Dum in annalibus laudat ueteres Romanos eos nō solū gloria afficit sed donat īmortalitate sicut appion grāmaticus īmortalitate a se dōari scripsit ad quos aliq̄ cōponebat. Idē. s. Ennius: q̄. n. subsequunt carmīa enniana sūt: faxit faciat. Volito uiuus: Expungēda ē dictio uiu⁹. ut uersus pētameter ite gris pedibus cōstet: hoc mō: faxit: cur uolito docta p ora uirum petit ăt Ennius neq̄s obitū suū defleat: qm̄ fu turus sit īmortalis uolitaturusq̄ p ora uiroꝝ sicut & nūc uolitat celebraturq̄ quottidie. Dissidet ab enniana snīa solū: q ait mors mea ne careat lachrimis: linḡmus amicis merorē alter lugeri tenuit alter iubet. Cicero aliubi magis ꝓbat enniū i hoc q̄ solonem.

Enniuſ lugeri abnuit.

Phidias: Phidiā in ebore marmoreq̄ scul pēdo clarissimū eē p oēs gētes: q̄ Iouis olym pi famā itelligūt nēo dubitat fecit iter alia & mieruæ simulachrū ex ebore & auro. In cu ius scuto amazonō pliū celauit: & deoꝝ gi gātūq̄ dimicationē. In soleis lapithaꝝ & cē tauroꝝ a Plinio dict⁹ ē artifex nūq̄ satis lau datus de quo Quītilian⁹ i. xii. Phidias diis q̄

Phidias

hoibus efficiēdis melior: In ebore uero lon ge citra emulū uel si nihil nisi mineruā athe nis aut olīpiū in elide iouē feciſſet: qd ꝑtinet ad sensum Cicerōis. sic scribit Valeri⁹ maxi mus. Capite de cupiditate glīæ. Phidias cli meo minerue efficiē suā iclusit q̄ cōuulsa to ta opis colligatio solueret. Sua noīa īscri būt. M. Tullius in oīone pro archia ipsi phī ēt in illis libellis quos de cōtēnenda gloria scribunt nomē suum inscribunt in eo ipso in quo ꝑdicationē nobilitatēq̄ despiciūt ꝑ dicari de se ac noīarī uolunt idē tradit Vale rius ¶ Naturæ uī. Si optimo īgenio prædi ti maxime cernūt uī potentiāq̄ naturæ. Cōse ctariū est cū optimus q̄sq̄ seruiat posteritati & curiosus sit de futuro post se ut sit aliqd cuius sensū habiturus sit post mortē ex quo colligimus aīos eē īmortales. Quales sint dei iextricabilis hæc q̄stio uerūq̄ ē illud Pla tonis ex timeo θεὸν εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιον ποιή σαι καὶ ἀνωφελὲς ἅπασιν Deū iuenire nō facile ē itellexisse aūt ipossibile. Socrates apud Pla tonem in cratilo timide de deo pudēterq̄

Timīd de deo loquen dum

diserit. Deos inq̄t iam mittamus per deos obsecro. Nā de his differrere uereor Aristo teles aīt nūq̄ nos uerecūdiores eē debere q̄ cū de his agit qdam philosophoꝝ icorpora lē asseuerāt deū eē qdam corpalē alii ex ato mis alii ex numeris sicut epicurus & pythagoras. Alii ex igne qualiter heraclito uisum est Platonici tradūt

Opinio nes de Deo.

deū curantē reꝝ epicurei ociosum: stoici extra mūdum positū q̄ figuli mō extrinsecus torqueat hāc molē in tra mundū platonici q̄ gubernatoris exemplo intra illud maneat quod regat. Ex tā dissidētibus discordibus que sententiis factū est ut minus plana de deo coniectatio sit. Nos ut īquit Tertullianus Deū colimus facti tatorē uniuersitatis p Christū deū nostrū cuius dogmata irrepḧēsibilia sunt & fācta. Cuius ignoratio. Dū

Huma tus

ignorāt mortales quæ sit sedes manium & animarum post mortem finxerunt inferos & regna subterra nea & formidolosa omnia de tartaro. Cerbero furiis cæteraq̄ id genus terriculamēta. Nemo enim tā puer est ut inquit Seneca ut cerberum timeat & tenebras & sepultus larua humatus leni habitum. Humari: Sepultus ut inquit Plinius intelligitur quoquomō conditus uero humo contectus quod antiquissimum

Gehen na.

sepulture genus fuisse arbitratur. M. Tullius in libris legum. Auxerunt poetæ. Illa inquit Seneca quæ no bis infero faciunt terribiles fabula est. Iusserunt ista poetæ & uanis nos agitauere terroribus & Tertullia nus in apologetico poetæ ait & phylosophi tribunal apud inferos ponunt & gehennā est aūt gehenna se cundū ecclesiasticos lacus ignis & sulphuris ifernus ubi est fletus & strictor dētium. Cōsessus theatri: Mul titudo spectatorū significat qui cōueniūt in theatꝝ ad audiendas spectādasq̄ fabulas poetaꝝ q̄ per scenicos

Latiue loquu tos esse Roma nos.

agunt. Adsum atq̄ aduenio. Carmē ē ueteris poetæ ex antiq̄ tragedia fortassis de tātalo cōpositū q̄ ēt apd Senecā in thyeste inducit aduenīēs ab iferis ad supos, Ex hoc Ciceronis testimonio sumit argumētū oēs romāos tā fœmias q̄ pueros latie loquutos eē quō. n. mulierculæ & idocti hæc itellexissent nisi latina lingua fuisset uernacula & ꝓpria romanoꝝ. Vñ & romana lingua accipit ꝓ latina. Diomedes latinas ē inq̄t in corru pta loquēdi obseruatio scdm romanā linguā sup q̄ re copiosissime scripsimus quādam ad amicū epistolā

mercedē gloriæ flagitat ab iis quoꝝ pres affecerat gloria idēq̄. nemo me lacrimis decoret. nec fūera fle tu: faxit. Cur uolito docta p ora uiꝝ. sed qd poetas opifices & post mortē nobilitari uolūt: qd. n. phidi as suī simile ē speciē iclusit i clypeo Minerue: cū iscri bere nō liceret: qd nr̄i philosophi: nōne ī his ipis li bris quos scribūt de cōtemnēda gloria sua noīa in scribūt q̄ si oīum cōsensus naturæ uox ē oēsq̄ q ubi que sūt cōsentiūt eē aliqd: qd ad eos ptineat: q euita cesserūt nobis quoq̄ idē existimādū ē. & si quorum aut īgenio aut uirtute aīus excellit: eos arbitrāur qa natura optīa sūt cernere naturę uim. maxime ue risimile ē cū optimus q̄sq̄ maxime posteritati seruī at: eē aliqd cuius is post mortē sensū sit habiturus: sed ut deos eē natura opinamur: qales q̄ sint rōne cognoscimus: sic ꝑmanere animos arbitramur: con sensu nationū omniū Qua sede maneāt quales sint rōne discendū ē. Cuius ignoratio finxit inferos. eas q̄ formidines: quas tu cōtemnere nō sine cā uidebā re. In terrā. n. cadentib⁹ corpib⁹: hisq̄ humo tectis: ex quo dictū est hūari sub terra censebāt reliquā uī tā agi mortuorū: quā eorū opiniōem magni erro res cōsecuti sūt: quos auxerūt poetæ. Frequens. n. cōsessus theatri in quo sūt mulierculę & pueri: mo uet audiens tā grāde carmen. Adsum atq̄ aduenio acheronte uix uia alta atq̄ ardua p spelunca saspe ris structas saxis pendentibus maxis ubi rigida cō-

Calido inferum:Pro inferorũ apud quos cuncta sunt nigrantia.Et ut ait poeta alta caligine mersa. Iã sublatus uidet:Iam tempore Ciceronis cordatiores facti & astutiores minus minusq; in dies metuebãt tenticulamenta inferorum utpote uana & cõmẽticia.Scio inqt Seneca uanos esse inferorum metus. Animos per seipsos uiuentes.Opinabantur rudes illi & & ipoliti homines primigenii aios sine corpibus neq; uiuere neq; existere posse:ex quo fiebat ut credentes cruciamenta inferorum uera esse/existimarẽt nõ solũ aios puniri q icorporei sunt sed totos homines aio corporeq; cõpactos.Quod absurdum est credere perindeq; ridiculũ maxime cũ scierẽt corpora eẽ cremata: & ob hoc apud iferos cruciari nõ posse si enim humi remanẽt cadauera quõ possunt apud manes torq̃ri suppliciis?Præterea cũ aio dolẽdi cã existat a corpore:arbitrabant corpora cũ animo cõnexa cruciari: Nescientes q animus per se dolorem pati potest & mori nõ potest: quod subtiliter argumentantur diuus Augustinus in uigesimo primo de ciuitate dei. Homeri necya: Apud Homeꝝ i odyssea fit ad Vlyxe euocatio manibus:sacro magico In scrobe procurato:que res dicit græco uocabulo ΝΕΚΥΙΑ q̃ si mortuaria resque funebris& ad mortuos ptinens.ΝΕΚΙΟ græce mortuus:uñ ΝΕΚΙΑ & necyomantia:quasi diuinatio per mortuũ lege Homerũ in.xi. odysseæ quod opus nõ aliũde constat:q̃ ex magicis prestigiis: & inferorum euocatione. Appius necromãtia Necromantiam græci uocant diuinationẽ per mortuus factã.ΝΕΚΡΟΝ eni cadauer ΝΕΚΡΟΣ mortuus dicit & ΜΑΝΤΕΙΑ diuinatio Necromanti sunt:quoꝝ icantamentis uidentur resuscitari mortui.Diuinare.Et ad irerrogata respõdere.Ad quos suscitãdos cadaueri sanguinis adiicitur nã amare sanguinẽ demões dicũtur ideoq; quotiescũq; necromãtia fit cruor aquæ miscet:ut colore sanguinis facilius prouocent auctor Augustinus:& in decretis canonicis.xxvi.Q.V.latissime explicatum:hoꝝ sacrorum duo genera potissimũ sunt.Necyomantiã.Et sciomãtia. Nesciomãtiæ ad eleuãdũ cadauer sanguis est necessarius:hic illud luca.Pectora tunc primum feruẽti sanguine supplet.In scvomãtia umbræ tantũ est euocatio:qualis facta est ab Vlyxe i manib euocatõe qnalis ab appione grãmatico:qui uocauit umbras ad percunctandũ:qua patria homerus genitus esset. Appius:Hunc appiũ:q necromantiam faciebat augurẽ bonũ fuisse & in augurum collegio collegam.M.Tulli testis est ipse in libris de diuinatione. In uicinia nostra:Haud longe ab rapinatibus:q municipes sunt.M.Tullii. Auerni lacus:In cãpania apud cumas lacus auernus est in quo homerica defunctoꝝ uaticinia fuisse fabulis prodiderũt:supercillia ardua auernũ uidiq; circũcludunt:quæ superstitione quadam umbris obscurũ sinum reddebant:quem locum plutoni dictum opinabantur illic ad iferos introitus patere credebatur:Aderantq; duces sacerdotes placatis prius ꝑ sacrificia diis manib illic fons stigius erat illic phlegetõ amnis:hic acherusiã hic dõicilia iferoꝝ subterranea:a cõiectabant:hic uidetur maro nõ pauca transtuli esse in sextum uolumẽ eneidos.Mar.Agrippa auerni locum succidit locũq; illũ eleganter excoluit. Dirutaq; subterrena fossa oĩa illa de manibus fabulosa cõmẽta sunt patefacta illustrataq;.Auctor Strabo in quinto.Auernum ãt dici q̃si aornon hoc est auibus iperium dicet Lucretius:cũ ait in.vi.Principio qd auerna uocant.Nomẽ id ab re ipositum est:quia sunt auibus cõtraria cũctis.Lucretiũ emulatus Virgilius sic cecinit:unde locũ graii dixerunt noĩe auernũ. Alti acherõtis.Acheron fluuius dicit a poetis iferoꝝ q̃si sine gaudio:sed cõstat locũ eẽ ppe auernũ lacũ.Strabo i.vi.Acherontẽ fluuiũ eẽ tradit brutioꝝ ppe urbẽ pãdosiã:ubi alexander.Epirensis a lucanis trucidatus ẽ. Dodoneo deceptus oraculo:qd iusserat:ut caueret acherusiã aquã pãdosiãq; urbẽ:Cũ i epiro eẽt pãdosia & acherõ amnis fugiẽs Alexãder hæc loca i media fata ut fit ruit.q uenit i Italiã:eũq; uadũ acherõtis brutioꝝ egressũ eminus ueruto Lucãus miles exultãs cõfodit:historiã Liuius.& Trogus enarrãt.Acherusiã paludẽ fuisse egyptiorũ,pdidit Diodorus:unde Orpheus trãstulit figmenta:de iferis ad græcos. Falso sanguine Sic Erictho maga primi nois apud Lucanũ falso sanguine erigit cadauer.Et necvomantiã cõficit.Vlyxes apud Homerum sanguine ouium iplet scrobẽ & euocat manes. Imagines:Sciomantiam significat:in qua umbræ tantum & imagines euocantur. Has imagines Loqui apud Homerum euocatæ imagines helpenoris antichilæ thiresiæ alioꝝ q defunctorum cum Vlyxe colloquuntur:apud Silium euocati manes scipionum & alexandri cum africano fabulantur. Nec sine lingua Deridet magicum artificium perindeac delirum & nugatorium. Plinius quoq; magicas uanitates ubiq; uoluminũ coarguit tanq̃ irritas inanes & detestabiles quo modo enim umbra quæ icorporea ẽ loqui potest? cũ sermonis interpres & minstra sit lingua cum spirandi officina sit pulmo cũ sine ore & palato uox fieri nõ possit. A sensibus.Sensus sunt q sentiũt sensa uero q̃ sentiunt sensile dicit Lucretius qd sensui subiectũ est Insensile qd sentiri nõ potest ex insensibus ne credas sensile gigni.

Necya
Necyomãtia.
ΝΕΚΙΟ
Necromãtia
Necromãtici.
Necyomãtia
Sciomãtia.
Auernus
ubi magica.
Aornos
Acharõ
Pãdosia
Mors
alexãdri
epiren
sis
Magice
uanitates
Sensile,
Insẽsile

Phthiriasi peritit pherecides.

Pherecides syrus: Apuleius i floridis: auctor ē pherecidē ex īsula syro oriūdū: primū soluta oīone cōscribere ausum fuisse repudiato uersuū nexu: quē Pythagoras magim coluit: q ifandi morbi putredie extīctus ē: phtiriasi. n. hoc ē pediculari morbo occubuit q̄ morbi feditate svlla dictator. Et alcman poeta & mumius iuriscōsult⁹: Et enuus belli seruilis dux obierūt. Auctores Plinius & plutarchus de obitu pherecydis sic scribit. Q. serenus. Sed qs nō paueat pherecidis fata tragedi: q nimio sudore fluens aīalia terra eduxit: turpi miserū q̄ morte tulerūt: hic hausto aquæ puteo p̄sensisse fert ac p̄dixisse terremotū post diē tertiū futuꝝ: atq; ita factū: eē scribēs ad thalē milesū de morbo phtiriasi pediculis īqt opie bar totus: morbo aūt iualeiēte neq; medicoꝝ quēpiā: neq; amicoꝝ penitus admitto. Meo regnāte gētili: Seruiū tul liū significat sextū romanoꝝ regē quē gētilē suū uocat: qa eiusdē nois erat. Gētiles. n. ut ait Cinci⁹ sūt q̄ simili noie appellātur: q cognomīes quoq; nūcupāt: uel qa ab eo rege ducebat originē. Nā & silius: pauū. M. Tullii appellat regiā p̄genie: cū scribit in viii. punicoꝝ. Tullius æratas raptabat in agmīa turmas: Regia p̄genies & ullo sanguis ab alto: Eusebius quoq; i crōicis testat⁹ Ciceronē natū eē ex regio uolscoꝝ genere: prior snīa apd me p̄babilior ē. Pythagoras: De pythagora Samio laertius apuleius trogus reliq satis mīta: q̄ sūt notissima. Magnā græciā græce dī μεγάλη ἑλλάς. i. magna græcia portio italiæ a tarento usq; ad cumas: q̄ multæ magnæq; citates i ea fuerit a græcis cōditæ auctor Iustinus i. xx. De q̄ plinius sic greci de Italia iudicauere genus i gloriā suā effusissimū quo tā ptē ex ea appellādo greci am magnā. A qbusdā tota italia maior græcia dicta. Ouidius quoq; cecīt in fastis. Italia nā tellus græcia maior erat: de hac pte italie Virgilius. Effuge cūcta malis hītant mœnia graiis. Est quodā p̄hiæ gēus q̄d italicū nūcupat ex ea pte italiæ: q̄ quōdā magna græcia nūcupata ē: qd ut docet Aug. i. viii. auctorē: hūit pythagorā samiū: a quo ēt ferunt ip̄m p̄hiæ nomē exortū. Nā cū ātea sophi. i. sapiētes appellarent: hic īterrogatus q̄d p̄fiteret p̄hm̄ se eē respondit. i. studiosum sapiētiæ: q̄m̄ se sapientē p̄fiteri arrogantissimū ui. Numeris aut descriptionibus: Per mathematicas disciplinas hoc est arithmeticā: atq; Geometriā: quaꝝ probationes potētissimæ sunt. quæ oculis euidenter subiiciuntur: falsa quoq; ueris similia Geometria rōne deprehendit Grāmicæ. Apodices uulgo dicunt Geometriæ probatiōes: sit hoc & in numeris per quasdā quas spseudographias uocant: hoc est falsas deformationes. Platonem ferunt. Plato post socratis obitū: Ad pythagoreā disciplinā se cōtulit. & ad Italiam uenit pytgagoreos eurittū & architam thimeūq; sectatus a qbus itellectualis philosophia platōi tradita ē. Auctor Apuleius in dogmate platonis: thimei nomini dedicauit diuinū illud obscurūq; uolumen cui titulus ē thimeus Extant platonis epistolæ ad architam tarentinum qui methanica callens columbam ligneā fecit uolantem ex quo philosophi acumen cognosci potest. Idem quod pythagoras. Apud Ouidium dogma pythagore explicatum est libro decimoquinto methamorphoseon ubi pythagoras asserit animas īmortales esse probatq; palingenesian & metempsycosin hoc est regenerationem & trasanimatiōem ut scilicet de aliis corporibus in alia corpa transeant animæ sic enim ait. Morte carent animæ semperq; priore relicta se de nouis habitant domibus uiuūtq; receptæ ex hoc pythagorico dogmate īducta est ab esu animalium abstinentia ne forte ut festiuiter ait Tertullianus bubulam quis de aliquo proauo suo obsonet. Malo potius uolo. Errare cum platone. Honestus est error magnos duces seq̄ntibus: ut ait Quintilianus. Ex tuo ore Cicero ubiq; maximus præco est buccinatorq; platonicæ maiestatis adeo ut platonē deū appellet: quē labeo inter semideos cōmemorandū putauit cui defuncto magi uti deo īmolauerunt. Macte uirtute. Magis auctæ cumulateq; sanguinolētibus ex acie redeuntibus dicī macte uirtute esto ut inqt Seneca qd magne laudis p̄cul dubio p̄coniū ē. dixit Statius i septio thebaidos macte aio iuuenis. i. pfecte idolis ut exposuit lutatius īterpres mactare. n. dictū ē sacrificiū pficisse. M. Tullius ferunt laudibus mactant honoribus p magis augent. Seruius enarrās illud uulgatissimū. Macte puer uirtute noua sic itur ad astra macte īquit magis aucte affectata gloria. Et est sermo tractus a sacris quotiēs. n. aut thus aut uinū sup uictimā fundebat. Dicebat mactus est taurus uino uel thure hoc ē cumulata ē hostia & magis aucta. Plinius. In laudē astrologorū macti ingenio & & cæli īterpretes terūq; naturæ capaces. Lucilius macte uirtute simulq; his uersibus esto.

Gētiles. Gognomines

Magna græcia Phylosophia Italica

Sophi Phylosophus

Grāmatice apodixes Pseudographie Timeꝰ Platōis Colūba ex ligno uolans Palīgenesia Metēpsychosis Plato deus: semedius Macte uirtute. Macti īgenio.

Mathematici:Periti astrologiæ:Geometriæ:Gnomonicæ:& Musicæ:qs disciplinas ut illã dictũ est mathe mathicas græci ueteres appellabant. Quasi puncti instar:Punctum est inqt Seneca & adhuc puncto minus quod icolumus.Plinius in secũdo.Non aliud é terra uniuersa:quã mundi pũctus.hæc est materia uitæ nostræ hæc sedes.Euclides cæteriq; geometræ pundũ esse dixerũt:quod ob icompræhensibilẽ breuitatẽ sui in partes diuidi nõ possit nec ipm pars aliq; sed tantũmodo signum esse dicatur.Vnde a græcis dicit σημειον hoc est signũ. Cẽtron:In oi orbe uel sphera.Medietas cẽtr; uocat:Nihil aliud ut Macrobius ait est cẽtrum nisi punctũ:i medio orbis spheræ:Apuleius in cosmographia.Cardinẽ iquit mundi: sic enim dixeri cẽtrũ habet tellus hinc aPlinio Centralis terra dicta . Alias centron stimulum significat, Quattuor corpo;.Elementa significat ex quo; cõcordi discordia cuncta gignunt. Terrenea & humida. Elemẽtũ aquæ & terræ: utpote graue & ponderosum deorsum fert ad centr; : cũ ignis & aer genuina leuitate in sublime ferant:quod a philosophis astrologisq; copiosissime tractatur: unde terrena:& humecta naturã terræ & aquæ secuta ferunt ad cognata. Suopte Suo ipsius:ut meopte meo ipsius. Altera aialis:Elemẽtũ aeris significat:quod spirabile est. In mediũ mũdi: Idest cẽtrũ nam ut iquit Aristoteles libro quarto de cælo & mũdo:quod a medio fertur sursum fert deorsum uero quod ad mediũ. In sphera autẽ imũ est quod medium é: ut phylosophi tradunt. Manilius in primo . Astronomicon: mediũ totius &imũ é Lucretius utpote Epicureus negat imũ eẽ quoniã iqt spaciũ fine fine mõq; é mediũ.n.ifiniti nõ ẽ qd & Aristoteles docet i prio de cælo. Subuolẽt : Ouidius i hãc sentẽtiã.Ignea cõuexi uis & sine põdere cæli emicuit summaq; locũ sibi legit i arce. Proxius est aer illi leuitate locoq; dẽsior his tellus elemẽtaq; gradia traxit:& pssa ẽ grauitate sui:circõfluus humor ultia posse dit solidũq; cohercuit orbem. Leuiora appellantur:Hoc fit per antipariſtasin ut græci dicunt per quam ubi calidum est inde frigus excedit: ubi frigidum est inde calor expellitur : hinc putei per hibernum tempus calent:quia illo se calor contulit cedens frigori superiora possidenti . Siue sint animales:Aeri:ut Diogenes:& Varro credidẽrunt. Ignei:Vt Zeno:& Heraclius opinati sunt. Numerus:Vt Xenocrates q dixit animã esse numerũ se mouentem. Quinta illa natura:Endelechiã aristotelicam intelligit. Nec tam uegeta mens: Cum animus

Punctũ

Centr; Cẽtalis terra Imũ in sphera. Mediũ. infiniti non est

Antiparistasis

Vnde putei calidi per hyemẽ.

Animi essentia notu Harmonia.

mathematici terram i medio mundo sitam ad uniuersi cæli cõplexum:quasi puncti instar obtinere: qd centron illi uocant.Eam porro naturam eẽ quatuor omnia gignẽtium corporũ:ut quasi ptita habeant inter se:& diuisa momẽta ut terrena & humida suopte nutu:& suo põdere ad pares angulos in terrã & in mare ferãtur reliquæ duæ partes una ignea altera animalis:ut illæ superiores in mediũ locũ mũdi grauitate ferant & pondere:sic hæc sursũ rectis lineis in cælestẽ locum subuolẽt:siue ipsa natura sipi ora appetẽte:siue q; a grauioribus leuiora natura pellãtur.Quæ cum constẽt perspicuum debet esse:animos cum e corpore excesserint siue illi sint animales idest spirabiles:siue ignei in sublime ferri.si uero aut numerus quidã sit animus q; subtiliter magis quã dilucide dicitur:aut qnta illa non nominata magis q; nõ intellecta natura:multo etiam integriora ac puriora sunt:ut a terra longissime se efferant.Horum igitur aliquid animus est:nec tam uegeta mens aut i corde cerebro ue.aut in empedocleo sanguie demersa iacet. Dicæarcum uero cum aristoxeno æquali& cum discipulo suo doctos sane homines omittamus: quorum alter condoluisse quidẽ nunq; uidetur:qui animum se habere nõ sentiat:alter ita delectat suis cãtibus:ut eos etiam ad hæc trãsferre cõetur harmoniam aũt exteruallis sonor; nosse possumus: quorũ uaria cõpositio harmonias ẽt efficit plures mẽbrorũ uero situs:& figura corporis uacãs aio quam possit harmoniã efficere nõ uideo:sed hic qdẽ quis eruditus sit:sicut ẽ hæc magro cõcedat Aristoteli. Caner ipe doceat. Bñ. n. illo prouerbio græcorũ pcipuo

noster sit mobilis uegetus uersatilis momẽto temporis multa percurrens multa cõplectens nõ uidet eẽ p babile tã uegetã mobilẽq; naturã eẽ cor aut cerebr; aut sanguinẽ.q corpora sunt bruta & crassa:nihil aũt aio tã cõtrariũ é q; torpor & crassitudo hebetescẽs cũ ai essentia sit i motu.Origines dixit aiam eẽ substantiã sensibilẽ & mobilẽ. Quor; alter:Dicearchus. Alter:Aristoxenus. Ad hæc trãsferre:Quia aiam harmoniã eẽ dicebat. Ex iteruallis sono:Aristoteles harmoniã ait eẽ tẽperamentũ & cõpositionẽ cõtrarior;:harmonia p se imobilis ẽ:aiæ ãt ppriũ ẽ p se moueri.Ergo aia harmonia eẽ nõ põt.Cẽsorinus & Macrobius harmoniã eẽ dicũt cõsonãtiã cõsonãtẽq; cõueniẽtiã:& ut ait Augustinus cõcẽtus ẽ ex dissimillimar; uocũ moderatiõe: sicut ex summis & mediis & ifimis iteriectis ordinibus ut sonis ciuitas cõcinit moderata consensu dissimillimorum. Harmonias.p.musici simphõias plures hẽnt sed illã clarissimã:q; appellat diatesserõ & alterã q; dr diapẽte harmoniã uero diapason uocãt hoc ẽ uniuersitatẽ cõcẽtus:q; ex septẽ tonis cõficit. Nõ ui.Si qd i nobis esset harmoniæ simile uictu moueret externo sicut nerui cithare manib9q; sine tractu artificis pulsuq; digitor; muti atq; iertes iacẽt:aius uero sua spõte & cogitat & mouet ex quo nulla,pportio ẽ ai ad harmoniã. Cãere ipe doceat:Tãq; musicus uidet.n.musicæ scius & callẽs accõmodatior eẽ ad canẽdũ:q; de aia philosopãdum.

Ciuitas ex cõsẽsu dissimilium

Diapason.

Qui quisq; norit artem: In hanc sententiam prouerbialis est ille propertii uersiculus: qua pote quisq; in ea conterat arte diē: & alter unusq; sua nouerit ire uia: cōsimiliter scribit oratius in epistolis. Quā sit uterq; libens cēsebo exerceat artē. Indiuiduorum corporum. Explodendā eē dicit: & q̄si radicitus extirpādam opinionē Democriti: leucipi. Et Epicuri: qui animam ex atomis hocē indiuiduis corporibus cōstare dicebant: quibus nomē atomoꝝ inditū ē: qa secari ac diuidi nō possunt: uolitare aūt atomos & cōcurrere opinant' sicut pulueris minutias uidemus i sole cū p fenestrā radios ac lumē immiserit. Ex his oīa oriri & rursus i eadē re solui uigilātes somniabant. Spirabilē: q̄si spiritu & aere: tanq; uehiculo uectā cū aer spiritū uitalē fundat. Horū quattuor generū scilicet elemētoꝝ ¶ Ex inflāmata aīa: ex aere ignoto & calescente: qd q̄drat cū sīa. M. Varronis: qui dicebat aīam aerē eē feruefactum i pulmone diffusum i corpus: & hæc sententia cōuenit cōmuni censui: cui p̄sua sum ē aīa ideſt spū & igne aīantiū uitā consistere: cū sine respiratiōe uiui nō q̄rat: & corpora igne uiduata frigescāt & extīguantur.

Hæc duo genera ignis: & aer. Nihil ꝑpni: qd uergat i imū: & centrū: ad qd ꝑpna sunt: q̄ pōderosa sunt. Dissipāt ꝑcul: ex opiniōe illorū dictum ē: qui censent aīum aliquādiu pm āere mox dissipari ¶ Crassus hic aer: possidonius quadragīta stadioꝝ a terra altitudinem esse ait: i qua aer turbidus sit & crassus: ubi nubila uēti nubesq; gignātur supra ueto purum: liquidumq;: & i perturbatæ lucis aerem. Concretum: Densum: turbidum: spissū. Terreno genere confecta: pythagoras: empedocles: epicarmus: aliiq; phisici principia quattuor elementa proposuerūt: ex q̄bus animalia cōstant: quæ i corporibus nostris euidenter apparent: nam carnes & ossa terrena sunt humor & sudor aquatici respiratio ex aere calor ex igne: ab elemētis habemus corpus: a deo animū: sicut elemēta mutantur quorum perire mutari est ita & corpus: sicut deum non perire manifestū ē sic & animus nō perit qui a deo originem ducit pars enim semp sequitur genus ¶ Nihil animo uelocius thales milesius unus ex septem græciæ sapientibus uelocissimum inquit omnium quæ sunt ē mens: nam p uniuersa discurrit. Lactantius libro de opifício animus īquit tāte celeritatis est ut uno temporis puncto celū omne collustret maria puolet. Terras & urbes pagret ¶ Omne celū hoc aera intelligit. Lucretius. In hoc celo q dicitur aer. Plinius quoq; in. ii. & hoc celū appellauere maiores: quod alio nomine aera hinc grandines sunt & pruine hymbres procellæ. turbine. Ventorum hoc regnum' pacem summa tenent ut ait lucanus supra lunā pura omnia ac diuturnæ lucis plena. Coguntur congregantur confiunt.

Exhalationes terræ. Meteorologi tradūt duas eē exalationes siue euaporationes alteram humidam alteram siccam. Ex quibus fiāt nimbi nubes tonitrua tēpestates & id genus alia lege aristotelem & albertum in meteoris sic enim recte sciteq; dicuntur quæ uulgus metaura: iscite appellat qua dictione apud græcos sublimia significantur. ait Aristoteles calefacta a sole terra necessum eē fieri exhalationes. Quam regionē. Aeris. s. crassi arq; cōcreti q terræ proximus est. Naturā sui simile aera tenuiorē liqdiorē calidiorē natura. n. animi est leuis & calida. Finem alius efferendi. Aliæ animæ lunarem circulum: aliæ solstitialem retinere dicuntur prout minus magisue purgatæ fuerint. Semidei manes habitant ut autumat Lucanus id spaciū quod patet inter terras luneq; meatus quos uirtus ignea fecit imi etheris patientes theologi dixerūt elysiū esse circa lunarem circulū ubi aer purior est tanq; illuc animi nexibus corporeis soluti subuolent nō me preterit a quibusdā philosophis elysios campos collocari in sphera a plane hoc ē inerrabili ¶ Exanimatus libratus æqua lance modificata utrinq; participatione ut neque pondere deuergat neq; leuitate altius rapiatur

Aromi unde

Quam quisq; norit artem: in hac se exerceat. Illam funditus eiiciamus indiuiduoꝝ corporū leuiū & rotūdoꝝ cōcursionē fortuitā: quā tantum democritus cōcalefactā: & spirabilē ideſt aīalem esse uoluit. Is autē animus qui si est horū quattuor generum ex quibus oīa constare dicunt': ex inflāmata aīa cōstat ut potissimū uideā. Panætio. superiora capessat necesse ē. Nihil enim habent hæc duo genera proni: & supera semper petunt ita id euenit siue dissipātur procul a terris siue permanēt & conseruāt habitū suū: p hæc ēt magis necesse ē ferāt' ad cęlū: & ab his perrūpat' & diuidat' crassus hic & cōcretus aer: q ē terræ proximus calidior ē enī uel potius ardentior aīus quam ē hic aer: quem modo dixi crassum atq; concretum: quod ex eo sciri potest: quia corpora nostra terreno principiorūm genere cōfecta: ardore animi cōcalescunt: accedit ut eo facilius aīus euadat ex hoc aere: quē sepeiam appello crassum: eūq; prorūpat: q nihil est animo uelocius: nulla ē celeritas quæ possit cum animi celeritate contendere. Qui si permanet incorruptus suique similis necesse est ita feratur ut penetret & diuidat omne cælum hoc: in quo nubes hymbres uentique cogunt'ur: quod & humidum & caliginosum est propter exhalationes terrę. Quam rationem cum superauit aīus naturāq; sui similē cōtigit & agnouit uict9 ex aīa tenui: & ex ardore solis tēpato ignib9 resistit & finē altius se efferēdi facit. Cū. n. sui similē & leuitatē & calorē adeptus ē tanq; paribus examinatus pōderibus nullā i partē mouet'. Eaq; ei domū naturalis ē sedes cū ad sui similē penetrauit: in quo nul-

Elemēta i animāti bus

Quid uelocissimum

celum aer.

supra lunā oīa pura.

Meteorologi

Meteora.

¶ Aletur:cibus animoꝝ in cælo & alimonia ut ſubtiliter ueſtigauit origenes libro ſecũdo periarchon erit theoria hoc eſt cõtẽplatio & intellectus dei. Sancti mãducabũt panẽ uitæ:q ſapiẽtiæ cibus ſignificat:quo aiæ nutriuntur:bibẽtq; ex diuinæ ſapiẽtiæ poculis:q purior mẽte & excretior ſenſu erit is cito aſcẽdet aeris locũ: & ad cæloꝝ regna perueniet:& in ſpheris ſingulis ꝓſpiciet ea:q̃ ibi gerunt:& rõnem q̃re gerant agnoſcet. Cibus aiorum theoria

Aſtra ſuſtentant:Stellas aiantes eſſe rõnabiles eccleſiaſtici doctores affirmãt:q̃ uanitati ſubiectæ eẽ dicuntur:qa corporibus indutæ ſunt philoſophi tradũt & maximæ platõici ſtellas ali humore terreno & paſci:qs igneas eſſe opinant:uñ a poeta aſtrorum ignes dicti:cui ſniæ aſtipulat illd lucani:nec nõ oceano paſci phœbũq; polũq; credimus Ariſtoteles uero in ſecundo meteoroꝝ deridet eos:pide ac uanidicos qcũq; exiſtimauerũt ſolẽ & ſydera humore paſci:aut ergo philoſophice itelligimus aſtra ſuſtentari alimẽto humecto:aut theologice nutriri theoria:ideſt ſpeculatiõe diuinitatis:& deo frui ſcdm Auguſtinũ animi nri uacabũt dei laudibus:deum uidebunt:& amabunt: amabunt & laudabunt:hic erit aioꝝ cibus & nutricio. ¶ Corporis facibus iflãmari:Platõici ex terrenis corporibus ſic affici aias opinãtur ut hic eis ſint cupiditas timor: letitia triſtitia & id genus pturbationes:qbus mortales uexant:quã Platonicã ſniam luculentis uerſibus mãtuanus uates explicauit dicẽs. Terreniq; hebetãt artus moribũd: q; mẽbra hic metũt cupiuntq; dolẽt gaudẽtq; nec auras ſuſpiciũt clauſæ tenebris & carcere ceco hic ſniæ ſubſcribit illd apoſtolicũ aggrauat aiam corpus corruptibile & deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. Igitur ex corporis contagione proſerpunt perturbationes uel ut eccleſiaſtici loquuntur paſſiones animorum ex ardore corporeo animi ſtimulãtur & cumprimis tres exiſtunt affectus uehementiſſimi qui homines in omnia facinora præcipites agant. Videlicet ira cupiditas: libido propterea poetæ tres furias eſſe dixerunt quæ mentes hominum exagitẽt ita ultionẽ deſiderat cupiditas opes libido uoluptates. His emulemur mõ iuideamus alias imitemur ẽ:n. emulatio ægritudo ſi eo qd quis cõcupierit alius potiat ipe careat. Nũc. Dũ adhuc ſumus in uita. Spectare alqd. M. Tullius ſcribẽs de officiis & de finibus bonoꝝ hoĩs inqt eſt ꝓpria uiri inqſitio & ueſtigatio itaq; cũ ſumus neceſſariis negociis curiſq; uacui tũ auemus aliqd uidere audire diſcere iſitus eſt mẽti cognitõis amor & ut auctor ẽ origines mẽs ſciæ ueritatis dei & reꝝ cãs noſcẽdi naturali deſideriũ gerit. Natura ieſt ſeptimus ẽ caſus. i. iſtictu naturali naturaliter. ¶ Id multo liberius cũ in terris eſſemus ut inqt origenes uidimus aialia uel arbores & differẽtias eoꝝ ꝓſpiximus ueꝝ rõnes nõ intelligimus ita cõcepto in terris huiuſcemõi agnitionis uel ſtudio uel amore nobis poſt exitũ erit cognitio & itelligẽtia ſincerior. Ore: Regiones alias extremæ partes ut littorales. Plinius ciuitates aut in mediteraneo aut in ora eẽ refert hic ſoluere orã uſurpatũ: pro eo qd eſt enauigare: & ab ora hoc eſt littorali regiõe ſoluere retinacula nauiũ ac abſcedere: ridiculũ eſt oram accipere pro fune nautico ſicut recẽtiores ſcriptores enarratoreſq; iterprætari ſolent illud quintiliani oram ſoluẽtibus bene ꝓcemur: & aliubi apud eundẽ: ſublatæ ſunt anchoræ: ſoluimus orã: tanq̃ ora ſignificet ipſe funis: qui ſoluit a nauigaturis. Cæterꝝ apud nullũ idoneũ ſcriptorẽ ora ĩ hoc ſignificatu repiat. Nec illos qcq̃ iuuerit Titi Liuii uerba: cuius potiſſimũ auctoritate fulcit. Nãq; apd Liuiũ li. xxviii. ſic legũt & ſic legi uulgo ſolet: trahũt ſcalas: oraſq; & anachoras ne ĩ moliẽdo mora eẽt ꝓcidũt: q̃ lectio ſi uera eẽt: haud dubie oras accipemus ꝓ funibus ſed ego apud liuiũ lego nõ oras: ſed lora: & ita habet uetuſtus codex: libuit hoc ĩ loco fuſius euagari ad tollẽdũ publicũ errorẽ q̃ inueterauit irroborauitq; ĩ explicatu oræ ſoluẽdæ cũ ſoluere orã ſimpliciter ſignificet nauigare: & ab ora hoc ẽ a littore ſoluere nauigiũ. Patriam & auitã philoſophiã. a patre & auo patria & auita dicitur philoſophia: qua. ſ. uſi ſunt patres & aui noſtri: rudi ſcilicet & impolita: quam tempore Platonis. Ariſtotelis & theophraſti qui Ariſtotelis diſcipulus fuit: politiſſimam cultiſſimamq; effecerunt: eſt aũt nihil aliud philoſophia q̃ ſtudium amorq; ſapientiæ. ¶ Fruẽtur ea: philoſophãtes deſignat qui precipue fruẽtur pulchritudine rerum celeſtium & agnitione quorum animi adhuc cluſi ceco corporis ergaſtulo nixi ſunt pro uirili parte noſſe ſublimia & cauſas rerum perſcrutari. De pythagora dictum eſt mente deos adiit & quæ natura negauit uiſibus humanis oculis ea corporis hauſit. Itaq; tunc facie ad faciem uidebunt quæ hic per ſpeculum in enygmate uiderunt frui autem proprie dicimur ea re quæ per ſeipſam expetitur & delectat: uti uero ea re: quã propter aliud querimus unde ut ſcite inquit Auguſtinus temporalibus magis utẽdũ ẽ q̃

Sidera humore paſci

Perturbatiões ex ſoriatiõe corporum

Tres furiæ qd

Veſtigatio ueri. ꝓpria hoĩs

Solue ĩ orã qd

Locus quinti latini Correctus liuii locus

Frui Vti

Frui numo uti deo imbo⁊ est Oculus mentis

fruendū:ut frui mereamur eternis:iprobi & ꝑposteri hoies frui uolūt numo:uti aūt deo:quoniā nō numū ꝓ deū impendūt:sed deū ꝓ numū colunt. Acie mētis acumine ingenii & oculo cordis qui ut ait Plato in symphosio tūc acute incipit cernere cū primū corporis oculis defloresc it. Dispicere diligēter inquirere & curiose contēplari. Hostiū pōti argumētū a miori. Si delectat nos in terris uidisse bosphoꝛ thraciū & fauces pōti euxini & fretū athlāticū & extimas tantū terraꝛ oras quāto pulchrius iucūdiusq; spectaculū erit de cælo cōtēplari ac spectari simul uniuersa uno oculorū obtutu tā habitabiles q̄ inhabitabiles zonas siue fasceas ho

Hostium ponti

Propō/tis bospho⁊us thra/cius

stiū aūt ponti significat bosphorus thracius quo pontus euxinus iungit ꝓ pontidi nam geographi primas angustias maris se coartantis hellespōtum uocāt inde expaciatur æquor quæ laxitas ꝓpontis appellat ubi iterum in actū coit & stringit illæ angustiæ bosphorus thracius nuncupat ubi iterum effundit pontus euxinus qui curuatus in figuram scythici arcus cōmittitur hostio meotidis paludis idq; hostiū cimerius bosphoros uocatur bosphoros aūt dicia trāsitu uel bobus meabili propter angustias. Plinius solinusq; notificant. Valerius flaccus cecinit bosphoron thraciū accœpisse nomē a thraiectu ionis in uaccā deformatæ sic.n. scribit in.iiii.argonauticon bosphoron hinc ueteres errantis nomiæ diuæ uulgauere. Idē ongo carmie denarrat quēadmodū argonautæ per bosphoron thraciū & hostiū pōti trāsiuerunt in cuius traiectu orpheus unus argonautarum cecinit fabulā ionis primo in iuuēcā mox in deā demutatæ Nauis argo dicta uñ Arguti Argonautæ Noiata argo:Nauis dicta ē uel ab argo architecto: de quo flaccus ad carū tritonia deuolat argum moliri hūc puppē iubet & dimittere ferto robora uel a uelocitate quā græci argō appellāt. Inde arguti ut sentit probus dicti q multū ac celeriter loquūtur argos græcæ quoq; dī tardus hinc iocus in endecasyllabo epigrāmatarii poetæ nō nautas puto uos sed argonautas:ubi allusio ē ad famigeratos nautas:& itelligi tū uult pigros & lētos nautas:alii autumāt argo noiatā eē ab argiuis hoc ē græcis:qd sentire uideꝫ hoc i loco. M. Tullius argonautæ āt clarissimi græciæ heroes extiterūt:supra qnq̄ginta:ut tradit Diodorus:quos noiatim pœne oēs pcensent apollinius & ualerius flaccus:facta ē aūt argo nauis ex arbore:quā Alexāder Cornelius eonē appellauit:q̄ robore similis:nec aqua nec igni corrūpi posset. Pellē iauratā:uellus aureū:qd ꝓconio poetaꝛ ē cātatissimū:strabo fabulā aurati uelleris cōfictā eē autumat:ex eo qd in regiōe colchica torrētes dūr auꝛ deferre:qd barbari lanosis pellibus excipiūt. M. Varro i.ii.de re rustica ꝓdiderūt inq̄t pecudes ꝓ charitatē aureas habuisse pelles ut i colchide oetha:ad cuius arietis pellē ꝓfecti regio genere dūr argonautæ. Freta athlāticū siue gaditanū fretū significat: qd europā aphricāq; disterminat:angustias q̄ athlāticū mare irrūpit terras:græci porthmō:latini fretū appellāt dictū ē aūt fretū ut interꝓtat. M. Varro a similitudie feruētis aq̄:qd in fretū sæpe cōcurrat æstus atq; feruescat. Oi cultu uacātes:ex qnq; ptibus terræ:q̄s uocāt zonas alii plagas:martiāus fasceas:ifesto rigore & etet no gelu ꝓmunt duæ extremæ:fiūtq; ihabitabiles ꝓperua utriq; caligine obductæ:q̄ uero media ē exosta flāmis & torridata uapore solis fit & ipsa inhabitabilis. & ita tres plagæ uidelicet duæ extremæ mediaq; exusta nō sunt hītabiles neq; cultæ ꝓ nimios rigores:& nimios ardores. Apta & patefacta: Medici anatomas. i. dissectiōes corpoꝛ appellāt q̄s ꝓpe soleniter faciūt:tanḡ necessariū sit icidere corpora mortuoꝛ: eorūq; uiscera atq; iteſtina scrutari:crophilus & erasistratus nocētes hoies a regibus ex carceꝛ acceptos uiuos icidebāt:cōsiderabāt ēt spū remanente uisceꝛ iteſtinorūq; positurā colorē:figurā:& ordinē:qd negociū utpote crudele a luculētis scriptoribus iprobat cū non tā ad medicinā ptineat quā ad carnificinā. Nec audimus:Plinlus in hāc sniam sic scribit in.xi.na.historiæ.aio uidemus:aio cernimus.oculi ceu uasa q̄dā uisibilē ei⁹ ptē accipiūt atq; trāsmittūt:sic magna cogitatio obcecat abducto itus uisu:sic i morbo comitiali apti nihil cernūt aio caligāte. Quasi feneſtræ:mēs uidet:mēs audit:ut philosophi asserūt:q̄ ꝓ oculos & aures quasi per feneſtras trāsmittit uim uidendi & audiēdi:hinc ait Lactātius in libro de opificio:uerius & manifestius est mentem eē: q̄ per oculos transpiciat quasi per feneſtras:lucēte uitro aut speculari lapide obductas. Plinius oppido q̄ decēter fingit u surpat siue nouat:uerbum feneſtrare:quasi per feneſtras aperire:sic enim inquit media oculorū cornea feneſtrauit pupilla. Hieronymus scribēs contra iouinianum. per quinq; sensus inquit quasi ꝓ quasdam feneſtras uitiorum ad animam introitus est:hinc illud propheticū: mors intrauit ꝓ feneſtras uestras

cere cupiebant. & n. si nūc aliquid assequi se putant qui hostium ponti uiderunt:& eas angustias:per quas penetrauit ea quæ est nominata argo:quia argiui in ea delecti uiri uecti petebant pellem inauratā arietis:aut hi qui occeani freta illa uiderent. Europam lybrāq; rapax ubi diuidit unda/quod tādem spectaculū fore putamus cū totā terram cōtueri licebit:eiusq; cū situ formā circūscriptiōem tū & habitabiles regiōes:& rursum omni cultu ꝓ aut uī frigoris:aut caloris uacātes? nos. n. ne nunc quidē oculis cernimus ea quæ uidemus:neq;. n. est ullus sēsus in corpore. sed ut nō solū physici docēt: uerū etiā medici:qui ista apta & patefacta uiderūt:uiæ q̄ si quædā sunt ad oculos:ad naris ad aurisa fedeai ꝓforatæ:itaque sepe aut cogitatione. aut aliqua uimorbi impediti aptis:atq; integris & oculis & auribus:nec uidemus nec audimus:ut facile intelligi possit animū & uidere & audire nō eas partes quæ quasi feneſtræ sunt animi:qbus tamē sentire/nihil queat mens nisi id agat: & adsit. qūid quod eadem mēte res dissimillimas cōprehēdimus ut colorē:sa

Aureū uellus Porthmos Fretum Anatomæ Viuos dissecabant Aio uidemus Mens audit Feneſtrauit Mors ꝓ feneſtras.

Quinq; nunciis: q̄nq; sensibus: ex q̄bus ut docet Aristoteles certissimus in hoīe est tactus: & gustatus: cū reliqs supet a multis. Nā aqlæ clarius cernunt: uultures sagacius odorant: liqdius audiunt talpæ. Ad eū. s. aīum sine quo nullus in corpe ē sensus: pbi sensum cōem appellāt ad quē sensus oēs referunt: tanq̄ ad iudicē: sicut qnq; digiti ad manū cōnexi pgunt. Cōmunis sensus apud oratores accipit p cōi quadā itelligētia de quo alibi plura. Quo ad celestē. s. sedē domiciliūq; aīoꝝ. ¶ Liber aīus exutus uinculis terrenis & labe corporea. ¶ Foramia. Nares oculos aures & os significat sensus. n. iterptes ac nūcii reꝝ in capite tanq̄ in arce mirifico artificio ad usus necessarios & facti & collocati sūt ab opifice natura q̄ ut īquit uerissime. M. Tullius in. ii. de natura deoꝝ nihil pōt eē callidi⁹ nihil solerti⁹. Preter aīum q̄n. s. solutus erit a carcere corpali & ergastulo terreno quo hebetant sensus & aīus pergrauatur. Quāuis q̄tū uis hoc ē uberrime copiosissimeq;. Eiusq; iuētori fortassis. Lucretiū taxat q epicuꝝ ait primū iuētorē fuisse nature & p̄cepta suppeditasse q̄bus diffugiūt aī terrores eūq; ut deum collēdū eē p̄cipit. Lucretii uersus ex libro. v. hi sunt ī laudē epicuri cōpositi: dicēdū ē deus ille fuit deus iclyte mēmi q̄ princeps uitæ rōnem iuenit eā q̄ nūc appellat sapientia. Quiq; p artē fluctibus e tātis uitā tantisq; tenebris in tā trāquillo & tā clara luce locauit: de eodē ait ī. vi. ueridicis igit purgauit pectora dictis & finē statuit cupidinis atq; timoris Quo terrore per interrogationē illudēs. ait hæc tāq̄ rīdicula sint & inania nec aniculæ qdē metuenda a quibus dixit lucretius nos p epicuꝝ liberatos eē. Acherōtia tēpla tēplū trib⁹ modis dī celo ī terra sub terra. In cælo tēplū dī ut in hæcuba magna tēpla cæli ī terra ut deorū tēpla & delubra sub terra ut ī andromacha dixit ennius acherusa tēpla alta orci saluete ifra. Itē nūc tēpla significāt subterranea uideturq; Cicero referre carmē ennianū cuius memimus: & meminit. M. Varro in. iii. latinæ linguæ. ¶ Orci plutōis quē ātiqui uragū ab urgēdo dixerūt quē mō uediū mō sūmanū mō ditē appellāt dictus ē ēt ab ātiquis quietalis q̄si mors quies sit erūnaꝝ. Lethi mortis ī funeribus iductiuis apd priscos dicebat ollus letho datus ē qđ significat ille datus ē morti. ¶ Quā acuti natura sint p cōtrariū inqt q̄ hebetes & bruti ac stupētes fuerit qui sine doctrīa īferos metuebāt & umbrarū terriculamēta q̄ pueriliū sūt deliramēto cū cōmēticia sint & falsa. Totos eē pituros hoc cōtra epicuꝝ & epicureos maximeque cōtra lucretiū dist ē q aīum cū corpore totū iterire arbitrēt. Pythagore & platōis sentētia Quæ. s. asserit īmortalitatē aīorū credē dū ē ēt maxie platoni cuius auctoritas tāta ē ut uel sola sufficeī possit attamē rōnes tot affert ut pudeat nō credeī. Morte mulctat mortales faciunt & mori affirmant una cū corpore ut nihil sensus a morte relinquat. ¶ Qualis aīus uacās hæc haud dubie res mētes hoīum cogitatiōesq; pturbat dū pcipere nō possunt qualis futurus sit animus solutus a corpore quam figuram motum posituram: sensum habiturus sit utpote incorporeus: unde plinius cum dispicere non posset qualis esset a morte futurus animus mortalem credidit. querens ubi cogitatio illi: quo modo usus auditusq; aut qui tangit: qui usus eius: qui deinde sedes: quanta ue multitudo tot secu

Gustatus in hoie tactus

Natura nihil calidius

Deus ille fuit deus

Tēplū triplex

Nomia plutōis. Quietalis Ollus leto datus

lis aiaq; uelut umbraq; nũc. M. Tullius ait nõ eẽ mirũ si nõ pcipimus qlis futurus sit aius post mortẽ: cũ nec q dẽ nobis uiuẽtibus sat notus sit qlis in pſentia sit: dũ adhuc i corpe cõmorat: q sit eius forma magnitudo locus: ut. n. dixit Lucretius: ignorat. n. q sit natura ai. Cõformatio: figuratio & forma alias cõformatio exornatio rhetorica ẽ: cũ pſona fingit: aut cũ res muta siue iformis fit eloquẽs & formata: græco uocabulo dr. pſopopeia. Casurus ne i cõſpectũ: uidere & uideri ut inqt origenes corpoꝝ res ẽ icorpeæ uero naturæ qlis ẽ aioꝝ uisio eẽ nõ põt qbus nihil aliud cõuenit nisi nosce & nosci. Tãgere. n. & tangi nisi corpus nulla põt res ut ait lucreti°: iraq; socrates merito dicebat oportuisse hoium pectora feneſtrata & apta eẽ: ut nõ occultos hẽret sẽsus: sed patẽtes ad cõsiderãdũ. Acie uisũ oculoꝝ. M. Tul. in .ii. de natura deoꝝ acies ipa q cernius q pupilla uocat. ita pua ẽ: ut ea q nocere possint facile uitet: tãta ẽ ãt subtilitas aioꝝ ut obtut° nios effugiãt: sicuti dixit apuleius fila ex q bus demões cõstãt eẽ usq; adeo tenuia ut radios oĩs nĩi tuoris & raritate transmittãt & splẽdore reuerberẽt & subtilitate fruſtrent°

Ignoratur natura animi

Confirmatio

Acies

Subtilitas animorũ fruſtratur uisũ

Tãq; aliene domui. Diuersoriũ ai dr eẽ corpus pinde ac ibi more hospitis diuersẽt ad breue tps: cui° domiciliũ, ppriũ & pria sit cælũ ex quo ueneri uñ icolæ dicimur: & ueluti pegrinãtes hic agere uitã erraticã tpariãq; p° mortẽ in domo ppria: hoc ẽ in celesti domicilio uicturi uitã ſtatariã ppetuãq; ex hac sentẽtia est illa psalmographi ppheteæ suspiratio: heu qa icolatus meus plõgatus ẽ nimis.

Incolatus

Q d nũq; uidimus: Argumẽtat. a simili si nõ itelligimus qd sit aius: qa eũ utpote iuisibilẽ nũq; uidimus: itelligẽtia cõplecti deũ nõ possumus q icorporeus ẽ iuisibilis ieffabilis icõpræhensibilis: supra captũ mortaliũ circa quẽ heret itellectus: ãgustia & mẽs hebescit ad diuinæ maiestatis cõtẽplatũ: uixq; scintillæ obtinet locũ: & ꝓfecto acies hũanæ mentis hebetior ẽ atq; obtusior nocturnis ocłis in speculatiõe diuitatis. Quid aut qlis alterum ad naturã. alteꝝ ad qlitatẽ ptinet. Aio aium uidere hoc faciũt curiosi & eruditi: ut quotidie ipsa mente siue aio qd sit ipse aius dispiciãt. Vt se qsq; nosca: de cælo descendit γνῶθι σεαυτόν: ut ait mordax poeta qd latiæ significat nosce teipm. uel scito teipm cuipiã consulenti: quo itinere ad beatitatẽ p ueniret respondit delphicũ oraculũ: si te cognoueris: ipsius quoq; frõte tẽpli hæc inscripta snĩa est: hõ autẽ cognoscit seipsum si originis nataliscq; exordia pria respexerit: nec se qsiuerit extra i cãtico cãticoꝝ scriptũ est nisi cognoueris temetipsam: quẽ locũ latissimæ exponẽs diuus Hieronymus autumat aĩam duplici mõ agnitionẽ sui cape: primo ut noscat qd sit ipa: & qliter moueat. i. quid i substãtia & quid i affectibus hẽat: & hoc itelligi uult isto i loco. M. Tul. Scdo mõ aia agnoscit semetipsam qñ scrutamur utꝝ corpea uel incorporea utꝝ simplex an ex pluribus cõpoſita utꝝ fcã an oĩno a nullo sit facta utꝝ origo eius pariter cũ origine corpis traducat. qd p traducẽ fieri dr: an pfecta extrinsecus ueniẽs parato iã & formato itet uiscera muliebria corpe iduatur: & multa hoc genus dat ãt operã aius noster ad agnitionẽ sui p exercitia doctrinæ & studia diuina ꝑterea dictũ hoc bracteatũ nosce teipm referri põt ad alia cõpluscula ut. s. hõ nouerit facultates ut, p his faciat ipẽsas: ut nouerit uires ne maiora uiribus aggrediat: ut nouerit buccæ suæ mẽsurã: q in rebus sũmis minimisq; seruãda ẽ: Plinius & Hieronymus chiloni lacædemõio uni. s. ex septẽ græciæ sapiẽtibus snĩam hãc ascribunt: quã lĩis aureis delphis cõseruauit M. Tullius i. y. de finibus iubet nos pythius appollo noscere nosmetipsos. cognitio ãt hæc ẽ una: ut uĩ nostri corpis aiq; morimus: seq; murq; eã uitãq; rebus ipsis pfruat. Nec nos corpa: hõ dr eẽ nõ corpus. sed aius tãq; hõ iterior sit uerus hõ nõ exterior: sup quo luculẽta ẽ diui hieronymi differratio. & dixit Macrobius: aia uerus hõ ẽ. Quasi uas aĩ: q̃unt philosophi utꝝ aia sola sit hõ & ita sit ei corpus tanquã equus equiti an corpus solum sit hõ aliquo mõ se hẽns ad aĩam sicut poculum ad potionẽ an uero nec aia sola nec solum corpus sed simul utrũq; sit hõ totus ex utroq; cõpactus ita tñ ut aius tanq; pstabilior imperet corpus tanq; deteri us ancillet. qd op γανον καὶ ὄργιον. i. instrumentum & recepta culnm ai esse tradunt cuius tñ fulturis aius

Noctuinis oculis hebetior

Noscẽ

Hõ iterior hõ

An aia sola hõ.

fustiet. Ipe aius: semp aī mortalīū q̄ fuerūt quid sit ipe aius: nec adhuc satis exploratū ē: nec fortasse unq̄ sat erit. Ignorat. n. q̄ sit natura aī ut ait Lucretius: sed q̄uis aius ad pfectū dispicere nō possit q̄lis sit: tñ scit eēntiæ suæ hoc ppriū eē: ut p se moueat. In phedro: liber ē platōis iscriptus phedrus: i quo socrates cū phedro disputat cōtra amorē & p amore ueluti palimodiā canēs: ubi hoc argumentū de īmortalitate aīæ ualidissimū ponit: quē locū Cicero & hic & libro de repu. vi. i. in somnio scipiōis ad uerbū trāstulit: & ī libro quoq; de sene tute decēter usurpat. Q d semp mouet: Sūma: argumēti: platōici hæc ē: aium mortis esse īmunē: q̄m ex se mouet: platōici p gradus syllogysmoꝝ ad unū finē pbatiōis euadūt certā sibi ppositionē ex antecedētis cōclusione faciētes: apud quos hic prior est syllogismus: aīa ex se mouet: qcqd āt ex se mouet semp mouet. Secūdus ita fit aīa semp mouet: qcqd aūt sp mouet īmortale ē: igitur aīa īmortalis est: & ita in duobus syllogismis duæ res pbant. i. semper moueri aīam: & eē īmortalē: alii usq; ad tertiū gradū ita argumētant: aīa ex se mouetur: qd āt ex se mouet principiū motus ē igi aīa pricipiū motus ē: rursus ex hac cōclusione nascit ppositio: aīa principiū motus est: qd aūt principiū motus est natū nō est: igit aīa nata nō est. Item aīa nata nō est: qd natū nō est īmortale ē. Igit aīa īmortalitas ē: sed istæ oēs rōcinatiōes siue syllogismi platonicoꝝ de aīæ īmortalitate cōstabūt: si prima ppositio q̄ est ex se moueri aīam: nō refellat hac enī repudiata debilia fiūt oīa q̄ sequuntur: fit unius syllogismi cōpendiū ex oībus antedictis rōcinationibus hoc mō aīa ex se mouet: qd ex se mouet pricipiū motus est: qd aūt principiū motus est natū nō ē: qd natū nō est īmortale ē. Igit aīa īmortalis ē. Origenes libro tertio periarchon q̄dā ait ex se q̄dā a se moueri: ex se moueri q̄ uiuūt: nec tñ sint aīantia: ut arbores: a se moueri aīantia: ut hoīes: extrinsecus aūt mouent q̄ sine uita sunt ut lapides & ligna. Ad īmortalitatē aīæ asserēdā addamus & hoc theologicū argumētū: oīs mēs q̄ de itellectuali lucæ participat unius sine dubio debet eē naturæ: si ergo celestes uirtutes itellectualis lucis. i. diuinæ naturæ: p hoc qd sapientiæ & sanctificationis participant: participiū sūmunt & hūana aīa eiusdē lucis & sapientiæ participiū sūmit: sunt ista uni' naturæ uniusq; substātiæ. Incorruptæ āt sunt & īmortales cælestes uirtutes igitur icorrupta sine dubio & īmortalis erit ēt aīæ substātia. Aristoteles cōtra platonicas argumentatiōes asserit nihil eē qd ex se moueri possit sed oīa q̄ mouentur ab alio moueri Aristotelica rōcinatio eneruat & refellitur ab assertoribus platonicæ sectæ perinde ac arguta magis quā uera sit. Nulla origo græci ἀνεπίσχον uocant qd origine caret. Nec occidit. Cōsectariū est ut quod orit occidat. Ex quo est illud Salustii oīa orta occidūt & aucta senescunt. Vim uiolētiā. Quod se moueat se mouere hoc solū significat nō ab alio moueri qd græce αὐτοκίνητον dicit seipm mouēs. Inanime. Aīa carēs. Pulsu externo. Extrinsecus mouent q̄ sine uita sunt ut lapides & ligna ex accidēti mouentur q̄ cū ipsa non moueant in eo tñ sunt qd mouet ut ī naui sarcia seu uector qescēs. Aristoteles in prio de aīa dupliciter inqt mouet oē aut scdm alterū aut scdm seipsum scdm alterū ut nautæ: scdm se ipm ut nauis. Ciet mouet. Motu iteriore. Aīalia in semet cām hūt mouendi & oīa q̄ aīata sunt. Plebeii. minuti & semidocti. Vi sua mouet aius ui hoc est potentia interiore & sua q̄ non extrinsecus uenit sed ex ipsius eēntia sicut ignis calidus dī q̄ ex se calet nō ab alio fit calidus. Merito dixit Origenes animā substātiā eē sensibilē & mobilē. plato inqt ita animā ex se moueri ut nō aliā cām uel extrinsecus accidētem uel interitus latētē huius motus dicat auctorē. Quid illa tandē memoriā iuētionē excogitationē multiugasq;

ta est Platōis q̄ a socrate est in phedōe explicata: a me ām posita est in. vi. libro de repu. qd semp mouet id eternū est. q ām motū affert alicui qd q ipsum agitat alicūde q̄n finem habet motus/ uiuēdi quoq; finem habeat necesse est. Solū igit qd seipsū mouet: qa nūq; deserit a se nūq; se mouere qdem desinit: qnetiā ceteris q̄ mouent hic fōs hoc principium est mouendi: principii āt nulla est origo. nā ex principio oriunt omnia. ipsū āt nulla ex re alia nasci pōt. nec. n. esset id principiū: q gigneret aliūde q si nūq; orit: nec occidit qdem unq̄. nā principiū extinctū nec ipsum ab alio renasceret: nec a se aliud creabit. si qdem necesse est a principio oriri omnia: ita fit ut motus principiū ex eo sit q ipsū a se mouet. id āt nec nasci pōt nec mori: uel cōcidat omne cælum. omnisq; nature cōsistat: necesse est: nec uim ullā nanciscat q̄ p impulsu moueat: cū pateat igr eternū id esse qd seipm moueat: qs est q propriā hāc naturā aīs eē tributā neget: Inanimū ē. n. oē qd pulsu agitat externo. qd aūt est animatū id motu ciet interiore & suo. nā hæc ē natura aīati q; uis: Quæ si est una ex oībus q̄ seipsa sēp moueat: neq; nata certe ē & æterna ē. Licet cōcurrāt plebeii omnes philosophi sic. n. ii. qui a platone & socrate & ab ea familia dissidēt appellādi uidētur. nā nō mō nihil nūq; tam elegāter explicabunt: sed ne hoc qdem ipsum q̄ subtiliter cōclusū sit intelligent: sentit igit aius se moueri. q cū sentit illud una sētit: se uisua nō aliena moueri: nec accidere posse: ut ipse unq̄ a se deserat: ex quo efficit æternitas: nisi quid habes ad hæc. A. Ego uero facilē sum passus ne i mētem quidem aliquid contrauenire: ita isti faueo sententiæ. M. quid illa tandem num leuiora censes quę declarāt ineesse aīs hoīum diuīa quædā: q̄ si cernerē

Phedrus

Gradus syllogismi tū.

Aīa ex se mouetur.

Argumenta immortalitatis animæ

Ex se moueri a se moueri ex trinsecus moueri

Autocineton

Ex accidenti moueri

Ignis ex se, calet.

Bilis prasina Due aie i hoibus

discipilnas quibus animos excultos haud dubie diuinos eē credimus. Sanguinē bilē: Plato in timeo. Et medici docēt ex elemētis quattuor cōpacta eē corpora: bilem esse multiplicē: est enī atra. citrina: uitelina: rubens: prasina hoc est uiridis. De his rebus omnibus. Galienus. Auicēna. Aristoteles. Et cæteri nō parū multa prodiderunt. ¶ Quā uitis quā arboris: Sēsus est: si ex aīo nihil aliud haberemus quā uitalitatē uideret talis in nobis anima esse: qualis est in uitibus & arboribus: & cæteris plantis: quæ uiuere dicunt uita illa uitali & uegetatiua & cōsequēter mori. Ex quo illud uirgilianū. Atq; iterfice messes. Item si nobis nihil aliud eēt q̄ appetitus & sensus: uideretur eē in nobis aīa talis qualis est in brutis aīantibus: quæ solo sensu appetituq; mouentur. Sed cū sit ratio: memoria: & intelligentia: declaratur participium in nobis esse quoddā diuinæ i mortalitatisq; naturæ: & ideo tradūt philosophi theologiq; duas uelut animas i nobis dicēdas esse: alteram diuiniorem quæ cælitus inseritur: alterā inferiorē: qua ex corporali semine aflerūt una cum corpore semiari: unde sine corpore uiuere eā negāt posse: propter quod & carnem eā frequēter appellāt ecclesiastici scriptores. Anima in plātisue getatiua a philosophis appellatur Augustinus in quinto de ciuitate dei uitā uocat sēialem: quæ nobis cū arboribus cōmunis est sensualem: quæ cū pecoribus: intellectualē: quæ cum solis angelis. Viuere dicimus: Anima. Illa: quæ seminalis: quæ uegetatiua quæ alēs appellatur: Plinius ait uiuiscētia e, terris maritari fauonio. Idem scribit de uita arborum quarundā longissima & quarūdam breuissima: idem mori arbores tradit. Vitis inquit eiuuenescit & morit. Memoriam: Augustinus libro decimo cōfessionū cumprimis admiratʒ memoriā cuius fūt secreti & ieffabiles sinus: cuius uim dicit esse sibi icomprehēsibilem: quæ thesaurus ē rerū in qua disciplinæ continentur: quā idē ait esse uentrem animi. Plato recordationem: In hanc sentētiam ait Boetius: quod si platonis musa personat uerum quod quisq; discit immemor recordatur: & Hieronymus testatur a philosophis dici discentia esse reminiscentias: platonicum dogma est aīas e celo descendētes haurire obliuionem rerū diuinarum: quarum in cælo erant conscię. Alias uero magis. Alias minus. Et ideo i teris nō discere sed reminisci: quod illic ante cognouerit: hinc ē quod quæ apd latinos lectio apud græcos uocatur repetita cognitio: qa cum uera discimus: ea recognoscimus: q̄ naturaliter nouera mus antequā materialis influxio in corpus uenientes animas ebriaret: & hoc est quod poetæ leteū fluuium uocauerūt: Intelligi uolentes hanc obliuionis animarum potionē. Et ita plato in dialogo de uirtute q inscribitur menon a memnone cum socrate sermocināte quærere inquit ac discere reminiscētia ē. Pusionem: Puerum græcum & in domo Menonis genitū atq; educatū. Pusio enim puer dicitur: apud Iuuenalē Apuleium. Ciceronem & cæteros. Antiqui puerum dixerunt pusum: puellā pusam. De dimēsione q̄drati Ita iterrogat socrates puerē in menone. Dic age o puer cognoscis ne tale hoc spatiū q̄dratū esse? Et reliqua uberius apud platonē explicata. In eo sermone: phedon significat. Vbi socrates quo die periit i carcere disputat de imortalitate aīoꝝ. Reminiscēdo cognoscere: Socrates i phedone docet nil aliud eē scire q̄ acceptā alicuius rei scientiā retinere: quod reminisci recte nominamus & disciplina inquit reminiscētia est. Notiones: Notio ut tradit Boetius in tertio cōmentario topicorum intellectus est quidam & simplex mentis cōceptio: quæ ad res plures ptineat a se inuicem differentes. Notio intelligētia ē similium. In rebus uero similibus necessaria est differentiarum discretio ut animal intellectum ex notione pertinet ad plures differentias. Notionē græci ἔννοιαν uel προλήψιν dicunt. Nihil esset qd oriat. Autumat plato illa non esse: quæ oriant ut intereant augescāt senescāt Id autem ꝓprie eē putat qd eternū ē neq; mutabile neq; corruptibile qd dei proprium est: hinc illud ecclesiasticū. Ego sum q sum: tamq; solus deus esse dicat. Cum in cætera laben-

Semialis uita Sensualis. Intellectualis Vita Mors

Influxio Leteus flu. Pusio Pusus Disciplina reminiscētia Notio quid Quid ꝓprie dicatur eē

quemadmodū nasci possent ēt quēadmodum interirent uiderem. nam sāguinem: bilem: pituitam ossa neruos: uenas omnem deniq; membrorum & totius corporis figuram uideor posse dicere: unde cō creta & quomodo facta sint. Per animum ipsum: si nihil esset in eo: nisi id ut per eum uiueremus. tam natura putarē hominis uitā sustentari. quā uitis q̄ arboris. Hæc. n. etiam dicimus uiuere. Item si nihil haberet animus hominis: nisi ut appeteret: aut refugeret: id quoq; esset ei commune cum bestiis. Habet primum memoriam: & eam infinitam rerum innumerabilium. Quam quidem plato recordationem esse uult uitæ superioris. nam in illo libro qui inscribitur menon: Pusionem quendam socrates interrogat quedam geometrica de dmēsione quadrati. Ad ea sic ille respondit ut puer. & tamen ita faciles interrogationes sunt. ut gradatim respōdens eo perueniat: quasi geometrica didicisset. Ex quo effici uult Socrates: ut discere nihil aliud sit quam recordari. Quem locū multo etiam accuratius explicat in eo sermone: quem habuit eo ipso die: quo excessit e uita. Docet enim quemuis qui omnium rerum rudis esse uideatur bene interroganti respōdentem declarare se non tum illa discere: sed reminiscendo recognoscere: nec uero fieri ullo modo posse: ut a pueris tot rerum atq; tantarum insitas & quasi consignatas in animis notiones: quas ἐννοίας uocant haberemus: nisi animus antequā corpus intrasset. in rerum cognitionem uiguisset. Cumq; nihil esset

tia & caduca huius uerbi quod est eē ius proprietasq; nō cadat. Mūdus quoq; æterna res mutatur nec idē manet. Deus auctore Augustino summa eēntia est: & ideo imutabilis: rebus autā esse dedit sed non sum me esse: sicut ipse est: & aliis dedit eē amplius aliis minus: atq; ita naturas essentiarum gradibus ordinauit græci dicūt οὐσίαν qd latini recētiores eēntiam: græce dicit τοον quod latini ex sermonis patrii egestate dicūt quod est: uerbū pro uocabulo ponentie. Itaq; plato duas potissimū οὐσίας ideſt essentias esse ponit deum & ideas: quas latini formas siue species interpretant: & hæc est ꝓpria platonis supellex: sunt autem ideæ exēplaria æterna eoꝝ: quæ naturaliter fiunt imortales immutabiles inuiolabiles. Et ut res apertior fiat: opus ē ꝑter oēs hoies intelligere quēdam hominem: & ꝑter omnes equos equum. Et præter animalia animal igenitum. Et quemadmodum ex uno sigillo complures fiunt impressiones sic ex uno homine sexcenta mille hominum. Et hæc est idea platōis: super quare apuleius & alcinous & plotinus platonici satis multa: Seneca quoq; & boetius non pauca ꝓdiderunt atqui Aristoteles a platōe discētiēs nullas putat eē ideas nullū rerum exēplar eternū. Plane uidet. Lucide & perspicue. Perturbatum domicilium: Ergastulum corpis significat: quo anima iclusa hebetescit: ac caligat. Et ꝓfecto uerissime poetæ egregie duo dixerūt uelut nebulā nobis ob oculos effusam: q̄ uisus mortales hebetaret. Quo meminimus: Galenus in microthecui cerebrum modificata tenuitatate dicit esse cau sam memoriæ: cū ex cerebro crasso ꝓueniat obliuio. In humecto cerebro sēsus hebetiores. In ficciori liqdiores sunt: Augustius: autumat memoriam eē mō animum mō uentrē animi. Cuius aula est ingens & oppido q̄ admirabilis. Simonides: Artē memoriæ primū ostēdisse dicitur Simonides ut ait Fortunatianus. Cuius uulgata fabula est aupud Quintilianum &. M. Tullū in libris de oratore meminit & martianus capella in libro rhetorices animaduertit autē ordinē maxime esse: qui memoriæ lumen afferret. Quāta thedectes: hic semel auditos q̄libet multos uersus ꝓtinus dicit reddidisse. Discipulus fuit aristotelis: cui oratoriæ artis libros donauit ut eos tanq̄ suos edoceret: postea moleste ferens titulū suæ gloriæ alii cessisse condidit uolumen aliud: quo testatus ē q̄dā sibi plani us dicta esse in libris theodectis. Quanta cyneas: Hic postero die q̄ ingressus romam fuerat & equestrē ordinem & senatū propriis noibus salutauit: auctores: Plinius: Solinus: Seneca. De quo cynea cynæq; eloquētia satis multa Plutarchus in pyrro. Carneades: Nescio an hic sit ille carneades famigeratus hō oium i dicendo accerrimus & copiosissimus: quo argumentante quid ueri eēt haud facile discerni posset: qui in illa nobili athenienſium legatione missus romam legatus. Disputauit de iusticia copiose sed disputationem suā postridie cōtraria disputatione subuertit. Dicēs ꝓ iniusticia cōtra iusticiā: huius i differendo ea fuit uis: id acumē: ut apud lucillū disserēs neptunus de re difficillima oīdat nō posse id explicari nec si carneadē ipm orcus remittat. Vt āt dubitē an de hoc carneade singulari memoria ꝑdito itelligēdū sit facit uerbū illd nup nā satis cōstat carneadē de quo dixius fuisse tpis Catōis cēsorii: q annis nō paucis ciceronē anteceſſit. Apd Pliniū mētio ē cuiusdā carneadæ græci hoīs memoria singulari ꝑcellētis: q legēdis mō repsentauit uolumina bibliotecaꝝ: de quo satis cōgruēter hoc i loco: itelligere possemus: uerba sūt apta & simplicia. Scepsius metrodorus: Ars memoriæ cōsumata fuit a metrodoro scepsio ut nihil non hisdē uerbis redderet auditū. Est aūt scepsis ciuitas phrygiæ: quā quidē eneæ regiam fuisse tradūt. E scepsi fuerāt Demetrius grammaticus. Et hic metrodorus q nouo quodā dicēdi genere usus multos deterruit: pp famā uero q̄q̄ paup erat Clarū tñ cōiugiū apud carthaginēsis ē assequutus: mox apud mithridatē fuit i honore maxio & extiatiōe. Noster hortēsius: i lucullo memoriā q̄dā diuia fuit rerꝝ: i hortēsio uerboꝝ: de quo cicero i bruto sic refert: primū memoria tāta: q̄ta i uiro cognouisse me arbitror: ut q̄ secū cūmētatus eēt: ea sine scripto uerbis eiusdē redoleret qb⁹ cogitauisset: memoriā hortēsii: qntiliāus & seneca cōcelebrāt q̄ sedēs oli totū diēi auctiōe: oēs res uēales & ꝑcia & emptores ordie suo recēsuit: argētariis recognoscētibus ita ut i nullo falleret: hici foro romāo res causaꝝ ob eloquētiā dictus est: & aliquādo Emulus ciceronis existimatus cuius tñ scripta itra famā fuerūt. Quæ sic illa uis: illa memoriæ potētia: q̄ græce dicitur ἀνάμνησις. Nec cerebri: dudū diximus ex cere/

ut omnibus locis a platone differitur: nihil enim ille putat esse quod oriatur & intereat: idq; solū esse quod semper tale sit qualem ideam appellat ille speciem nos: non potuit animus hoc in corpore inclusus agnoscere: cognita attulit: ex quo tam multarū rerum cognitionis admiratio tollitur. neq; ea plāe uidet animus: cum repente in tam insolitum: tamq; perturbatum domicilium immigrauit: sed cum se collegit atq; recreauit tū agnoscit ea reminiscendo: ita nihil aliud est discere nisi recordari. Ego autem maiore ui etiam quodammodo memoriam admiror: quid est enim illud quo meminimus: aut quā habet uim aut unde naturam: nō quero quanta memoria. Simonides fuisse dicat: quanta Theodectes: quāta is qui a pyrro legatus ad senatum est missus Cyneas: q̄ta nup Carneades: q̄nta q mō fuit scepsius Metrodorus: q̄ta noster Hortensius: de communi hominum memoria loquor: & eorum maxime q in aliquo maiore studio & arte uersantur: quorum quanta mens sit difficile est existimare: ita multa meminerunt: quorsum igitur hæc spectat oratio: quæ sit illa uis & unde sit intelligendum puto nō est certe nec cordis nec sanguinis nec cerebri nec atomo/

Eēntia ideo οὐσία. Quod ē ideæ Platōis

Nebula ob oculos in humecto cerebro sensus hebetiores Simonides.

Memoria theodectis

Memoria cyneæ.

Carneadis acumen.

Pro iusticia Cōtra iusticiā.

Metrodorus

Memoria Scepsis

Memoria hortensi.

Rex cārum.

cerebꝝ domicilĭū memoriæ. Hoc scio qđ nescio

bro prout temperatum fuerit memoriam existere meliorem uel deteriorem non quia cerebrum sit ipsa memoria q̄ uis animi est sed qa domiciliū. Fateri nescire qd nesciā: Socraticū est hoc unum scio qd nescio Augustinus nemo inqt ex me scire q̄rat quod me nescire scio. Et origines ignorātiam ait nostrā nō ignoramus. Siue aīa. i. spiritalis & aerius sit aīus. Caliginoso cælo: aera crassum feculentūq; terris ꝓximū significat. Si qd sit quid ad substantiā pertinet q̄le ad qualitatē quantū ad magnitudinē. Capacitatem Augustinus nominat memoriæ cauernas antea sinus quā Cicero capacitatem uocat. An ī primi quasi cærā. Ideo dixit Galenus in materia cerebri molliore imprimi formas rerꝝ ueluti sigilli ipressiones. Qui rebus noīa īposuit. In libro gēneseos traditū ē adamum appellauisse noībus suis cūcta aiantia Plato in cratylo nō cuiusq; hois eē ait noīa rebus īponere uerum eius q̄ diuino ingenio p̄ditus sit ut naturali posita cōpetāt. ¶ Dissipatos cōgregauit. Fuit quoddā tps cū ī agris hoies passim bestiarū more uagabant. Et sibi uictu ferino uitā ꝓpagabāt quo tpe quidā magnus uidelicet uir & sapiēs dispsos trone & orone cōgregauit in unū locū. Et ex feris ac īmanibus mites reddidit & māsuetos sicut de āphione ꝓditū ē: qd lira saxa duxerit: qa affatus suauitate hoies rupicões & icultis moribus ad obseq̄ ciuilis pellexit disciplinā. ¶ Paucis lītarum notis. Inuētorem līaꝝ significat de quo magna q̄stio ē: alii a cadmo: alii: a mercurio: alii ab hebreis: alii apd syros reptas uolūt: sup q̄ re extat orō nostra ī libro orationū. Stellarū motus: Repatorē astrologiæ designat q̄ Plinius ab athlāte reptā autumat ſpheræ ipsius reptore: obliquitatem signiferi apuisse anaximāder milesius prius tradit: signa deide ī eo cleostratus. ¶ Qui fruges: ceres frumēta inuenit: de q̄ ouidius prima dedit fruges alimētaq; mitia terris. Vestitū. egyptii inuenerūt textilia. Tecta lateraria domos cōsti tuerūt p̄mi eurialus & hipbius fratres athenis: antea specus erāt ꝓ domibus. Doxius lutei edificii inuētor fuit. Exēplo sūpto ad hīrūdinū nidis. ¶ Ad elegātiora defluximꝰ: nō solū ut inqt. M. Varro uestiti eē uolumus ut uitemus frigus sed etiā ut uideamur uestiti esse honeste. Itaq; ab utilitate ad uoluptatē elegātiāq; defluximus ex dissimilitudie plus uoluptatis q̄ ex similitudie capiētes. Tēpata uarietate: ex dissimilibus fit symphōia & cōceptus: & ut auctor ē Aristo. uarietas dulcissima est. Nō re sed uocabulo errātia. Planetas itelligit: q a uerbo græ. τ πλανάομαι qd significat ergo nomē mutuāt: latini abicessu uocāt errantia & erraticas stellas cū tamē nulla errēt minus illis. Nigidius errōes appellat. Esse eius: Architecti. s. dei. Ouidius ī laudē astrologoꝝ sic cecīt fœlices aīæ q bus hoc cognoscere primū. Inq; domos sup as scādere cura fuit. Archīedes: marcellus ī expugnatione syracusarꝝ iterdixit ne archimedes unus uiolaret: q geometricæ ac machīalis scīæ Cōsultissimus fuit q celeberimus ē testimōio liuii plinii plutarchi silii italici: & cæteroꝝ quē. M. Marcellus geometrā briareū appellare solebat tāq; cētimānos gigātes superet bellicoꝝ tormētoꝝ multitudie quoꝝ fuit eximius machiator: hic tāto īgēii acumie p̄ditus fuit ut hierōi gr̄i abūdus iactauerit se hāc terrā trāslatuꝝ eē ad alteꝝ terræ globū: si quē nactus foret hic ueluti deus terrēus mechāico artificio spherā uitreā fecit ī q̄ mira cōuersiōe dissimillimi motus circuloꝝ uiscebāt de q̄ sic scribit claudianus. Iura poli retūq; fidē le-

Oratorhoies feros mitigauit

Astrologiæ inuētor athlas.

Varietas iucūda

planete Errores

De archimede

Sphera uitrea Archimedis.

rū. aīa sit aīus ignis ue nescio: nec me pudet ut istos fateri nescire qd nesciā illud si ulla alia de re obscura affirmare possem siue aīa siue ignis sit aīus: eū iurarē eē diuinū qd. n. obsecro te terra ne tibi aut hoc nebuloso & caliginoso cælo: aut fata aut cōcreta uidet tāta uis mēoriæ: si qd sit hoc nō uides: at q̄le sit uides: si ne id qdē: at q̄ntū sit profecto uides: qd igit utꝝ capacitatē aliq̄ in animo putamus esse: quo tāq̄ in aliquo uase ea q̄ meminimus infūdant. absurdū id qdē: qui. n. fundus aut q̄ talis animi figura intelligi pōt aut q̄ tāta omnio capacitas an imprimi q̄si cęrā animū putāus: & memoriā eē signatarꝝ rerꝝ in mēte uestigia: q̄ possunt uerborūq; rerū ipsarū esse uestigia: q̄ porro tā immēsa magnitudo: q̄ illa tam multa possit effingere: qd illa uis: q̄ tādem est: q̄ inuestigat occulta quæ inuētio atq; excogitatio dr̄: ex hac ne tibi terrena mortaliq; natura & caduca concreta ea uidetur: aut qui primus q; summæ sapientiæ Pythagoræ uisum est omnibus rebus imposuit nomina aut q̄ dissipatos homines cōgregauit: & ad societatē uitę cōuocauit: aut qui sonos uocis q̄ infiniti uidebant paucis litterarū notis terminauit: aut qui errātiū stellarū motus: cursus progressiōes: institutiōesq; notauit: omnes magni ēt supiores qui fruges: q uestitū q tecta. q cultū uitæ qui p̄sidia contra feras inuenerūt, A. qbus māsuefacti: & excultia necessariis artificis ad elegantiora defluximus. Nā & auribus oblectatio magna expte est inuēta: & tēperata uarietate & natura sonorū & astra suspeximus: tū ea q̄ sūt infixa certis locis: tū illa n̄ re sed uocabulo errātia quorū cōuersiōes oīsq; motꝰ q aīus uidit is docuit simile animū suū esse eius q ea fabricatus ī cęlo eēt Nā cū archimedes lūę solis qnq; errātiū motus in spherā alligauit effecit idē q; ille q̄ī Timeo platōis mūdū edificauit deus: ut tarditate & celeritate dissimillimos motus una regeret cōuersio: quod si in hoc mūdo fieri sine deo non potest ne in sphera quidem eosdem motus Archimedes sine di-

ge mq; deorũ ecce ſyracuſius trãſtulit arte ſenex pcurrit ꝓ priũ mentitus ſignifer annũ & ſimulata nouo cyn thia a mẽſe redit. In platonis thimeo deus plato in thimeo quẽ librũ de mundi cõſtitutione conſcripſit deũ dicit factitatorẽ mundi elatũ gaudio eſſe uniuerſitate perfecta. ¶ Poetã ſine cæleſtii inſtinctu extat libellus platonis de furore poetico. Democritus quoq; &. M. Tullius & alii poetas aiunt natura ipſa ualere & mẽtis uiribus excitari & quaſi diuino quodã ſpũ inflari quare ennius iure ſanctos appellat poetas. Eloquentia, Flexanima atq; omnium regina rerũ dicta ẽ oratio a poeta bono: quæ hoies ſimillimos diis facit cũ eloquẽ tia ſine diuitate q̃dã eẽ nõ poſſit. ¶ Vt platõ donũ: In timeo ait plato phyloſophiã adep ti ſumus quo bono nihil unq̃ maius mor taliũ generi datũ ẽ deorũ munere neq; dabi tur. Ad illoꝝ cultũ: ad deoꝝ cultura prius deoꝝ cultus ut iqt elegãter Seneca. Eſt deos credere. Deide reddere illis maieſtatẽ ſuam. Reddere bõitatẽ: ſine q̃ nulla maieſtas ẽ: pi etas ut trimegiſtus Lactãtiuſq; demonſtrãt nihil aliud ẽ q̃ dei notio & cultus. Memo ria rerũ. Qualis erat in lucullo. Verborum Qualis in hortẽſio. Inuẽtio: Dialetica duaſ hẽt partes: unã inueniẽdi. Alterã iudicãdi. In uẽtio pria ẽ ex qnq; rebus q̃s in oratore eſſe oportet: facultas. n. oratoris ĩ qnq; partes di ſtributa ẽ a rhetoricis doctoribus. Ambro ſia deos: Fabulæ ferũt ãbroſiã cibũ deoꝝ eẽ nectar potionẽ. Ex quo illud epigrãmatiſte Iuppiter ambroſia ſatur eſt & nectare uiuit. Ambroſios græce dinus & imortalis dr apd Pliniũ: ambroſia herba ẽ: quã qdẽ botri uo cat odore nõ iniucũdo: nectar imortalitatẽ ſignificat a ne pticula priuatoria & κτείνω occido. Iuuentute: Heben itelligit uxorẽ herculis Iunõis filiã q̃ pollattrix & miſtra po culoꝝ ioui aliũ eſſe tradit: de q̃ in ꝓperti cõ mẽtarii abunde: dea ẽ iuuẽtutis: ἥβη græce pubertas noiat. Ioui bibere: Inde pocilla tor dictus a ſcriptoribꝰ luculẽtis: de quo ait Ouidius: Arripuit iliadẽ q nũc quoq; pocu la miſcet: Inuitaq; ioui nectar iunone mini ſtrat. Laomedõti Laomedõ nõ gãimedis fuit pater ſed tros: ut tradit Homerꝰ ĩ. xx. ilia dos: iõ aũt mẽtionẽ facit Laomedõtis quia ilus pr̃ laomedõtis frater fuit ganimedis & ĩ laomedõte tãq̃ piuꝝ atq; fidefragũ ſuccen ſuerũt dii & potiſſimũ apollo & neptunus ſtructores meniũ troianoꝝ: qbus illuſit & i poſuit. Fingebat hæc Homerꝰ: Auguſtinꝰ libro prio cõfeſſionũ mẽinit hoꝝ uerboꝝ ſubiũgẽs: ſed uerius dr qd fingebat hæc qdẽ ille: ſed hoibus flagitioſis diuia tribuẽdo ne flagitia putarent: & ut q̃ſquis ea feciſſet nõ hoies pditos ſed celeſtes deos uideret imita tus. Quæ ãt diuia: Hic ſuſpẽdendũ ẽ cũ iter rogatiõe: ut q̃ ſequũt affirmatiuæ dici itelli gamus. Ergo aius deus: in hãc ſniam Vir gilius. An ſua cuiq; deus fit dira cupido. Igr ut apulei uerbis utar & bona cupido aĩ deus bonus ẽ. Et aius hũanus ẽt nũc ĩ corpe ſitꝰ demõ nũcupat. Antiq aium a corpe ſeiuga tũ manẽ deũ nũcupãt. Vtriuſq; & terræ & hũoris. Quinta natura: Endelechiã ſignifi cat ex q̃ rõ & itelligẽtia oriret. In cõſolatõe libꝝ cõſcripſit. M. Tullius de cõſolatiõe: i quo ſeipm de morte filiæ conſolatus ẽ: in philoſophum crantorẽ eſt ſequutus. In his naturis. i. elemẽtoꝝ. Seiũcta: ſupata. Vſitatis naturis. i. terrena hũida: aerea & ignea.

uino ĩgenio potuiſſet imitari. Mihi uero ne hæc q dem notiora & iã illuſtriora carere ui diuia uidẽt: ut ego aut poetã graue plenũq; carmen ſine cæleſti aliquo mẽtis iſtinctu putẽ fũderẽ: aut eloq̃ntiã ſine q̃dã ui maiore fluere abũdantẽ ſonantibus uerbis: uberibuſq; ſentẽtiis. philoſophia uero omniũ ma ter artiũ qd ẽ aliud niſi ut plato ait donũ: ut ego in uentũ deorũ. hæc uos primũ ad illorũ cultũ deide adiuſ hoium qd ſitũ ẽ ĩ generis hũani ſocietate: tũ ad modeſtiã magnitudinẽq; aĩ erudiuit: eadẽq; ab animo tanq̃ ab oculis caliginem diſpulit. Vt oĩa ſu pera: infera prima ultima media uideremus: pror ſus hæc diuia mihi uidẽt uis quæ tot res efficiat & tantas quid. n. memoria rerum? & uerborũ? quid porro inuẽtio profecto id q; nec ín deo qcq̃ maius intelligi poteſt: non. n. ambroſia deos aut nectare aut iuuẽtute pocula miniſtrãte lætari arbitror: nec Homerum audio qui Ganimedem a diis raptũ: ait ꝓp formã ut ioui pocula admiſtraret: non iuſta cã cur Laomedõti tãta fieret iniuria. Figebat hæc Hõe rus & hũana ad deos trãſferebat. diuia malẽ ad nos Quæ aut ẽ diuina? uigere: ſapere inuẽire meminiſ ſe. ergo animus q ut ego dico diuinus ut Euripides audet dicere deus ẽ. & qdẽ ſi deus aut anima aut ig nis ẽ animus idẽ eſt hominũ. nam ut illa natura cæ leſtis & terra uacat & hũore ſic utriuſq; harũ rerũ hũanus animus ẽ exps: ſinaũt ẽ qnta q̃dã natura ab Ariſtotele inducta. primũ eſt & deorũ eſt & animo rũ. hãc nos ſniãm ſecuti his uerbis in cõſolatõe hæc exp̃ſſimus. Animorũ nulla in terris origo inuẽiri põt nihil. n. eſt i aĩs mixtũ atq; cõcretũ: aut qd ex ter ra natũ atq; fictũ eẽ uideat: nihil eſt aut hũidũ qdẽ aut flabile aut igneũ his. n. in naturis nihil ineſt qd ui memoriæ mentis cogitatõis habeat q; & p̃terita teneat & futura prouidat & cõplecti poſſit pntia q̃ ſola diuia ſũt. nec iueniet unq̃ uñ ad hoiem uenire poſſint niſi a deo: ſingularis ẽ igit q̃dã nã: atq; uis aĩ ſeiũcta ab his uſitatis notiſq; nãis. ita qcqd eſt il lud qd ſentit: qd ſapit q d uult: qd uiget cæleſte & di uinũ eſt. ob eãq; rem eternũ ſit neceſſe ẽ nec uero de? ipſe q intelligit a nobis: alio mõ intelligi põt: niſi

Deus elatus gaudio pfecto mũdo

Poetæ ſancti

Cultus deoꝝ

Deos credere

Pietas dei cul tus.

Ambro ſia

Nectar

Hebe.

Pocilla tor gãi medes.

Laome dõ ipo ſuit diis

Aius deus.

Nouũ Mens.

Mens ſoluta quædã. Anaxagoras νοῦν appellat ideſt mentem. De qua ait Martianus. Nus mentis ima cõplet de qua Virgilius. Spiritus intus alit totamq; infuſa per artus. Mens agitat molem & magno ſe cor/pore miſcet. Simonides rogatus a hierone quid eſſet deus deliberandi cauſa ſibi unam diem poſtulauit cũ idem poſtridie quereret biduum petiuit. Cum ſepius dẽplicaret numerum dierum. Admiraſq; hiero quere ret cur ita faceret quia inquit quanto diutius cõſidero tanto mihi res uidetur obſcurior ¶ Vt oculus ſic ani mus. Oculi qui lucis uſu uitam diſtringunt a morte alia cõtuẽtur ſemetipſos cer nere nõ ualẽt iti dẽ aĩus cũ id corporeus ſit & idiuiſibilis ſeipſum uide/re nõ põt alia intuens ſuo diuino contẽpla tu. Quanquã id quoq; Animus ſeipſum modo quodam uidere dicitur quando ſcili cet noſcit ſeipſum: de quo in ſupioribus di ctũ eſt: Vt cum uidemus. Longum hyber baton: Nam deſcendendum eſt uſq; ad illũ locum hæc igit & alia ĩmorabilia cũ cerni/mus poſſumus ne dubitare. Eſt autẽ ſenſus cum uidemus pulchritudinem mũdi & cõ uerſionem & uiciſſitudines tempo; & mo tus ſtellarum ordinatiſſimos/ proculdubio credimus mundo præeſſe aliquem mode/rato rem ſic animum noſtrum quanuis eũ non uidemus tamen ex opibus eius agno ſcimus diuinum eſſe & immortalem & qua ſi quendam deum conſimilia ſcribuntur a Lactantio ¶ Quadripartitas: In quattuor tẽ pora diuiditur ãnus uulgo uer eſtatem au/tunnum & hyemen quidã ſubtilius ſeſqui mẽſibus in octonas partes diuiſerunt eſt ãt ſeſquimẽſis totus mẽſis cũ dimidio. Ducẽ ſolẽ. Solẽ ut inquit Seneca in ſecũdo q̃ſtio/nũ ſeqtur annus ad illius flexũ hyemes eſta teſq; uertunt patruũ imitatus opinor Luca nus ait. Sol tpa diuidit ãni. Plinius de ſole loquẽs hic uices inqt tẽporũ annũq; ſemp renaſcentẽ ex uſu naturæ tẽperat: de ſole ait iulius firmicus ĩqnto matheſeos. Sol optĩe maxie: q̃ omnia cõponis: p quem cũctis ani mãtibus ĩmortalis aĩa cũ diſpoſitiõe diuina diuiditur: qui ſolus ianuas aperis ſedis ſup næ ad cui⁹ arbitriũ fato; ordo diſponit. Sol cor cæli mẽs mũdi dicit ab eruditis ¶ Lunã que accretiõe: In cremẽto: luna terræ impiũ ut inqt Firmicus maternus ex uicitate ſor/tita oĩa aĩantiũ corpa & cõcepta procreat & generata diſſoluit. Creſcẽtis lunæ argumẽ ta corpibus nſis & deficiẽtis luminis dãna ſentimus medule hũani corpis cũ luna creſcũt & decreſcũt. Pyhti con. i. creſcendi natura ad nos de luna peruenit: ſicut eſt heticon ideſt ſentiendi naturã de ſole mutuamur luna ut iquit Lactãtius in libro de ira nocturni temporis gubernatrix amiſſi ac recepti luminis uicibus men ſtrua ſpacia moderat ¶ Factorum notantem. Iccirco hoc dici arbitror quia in faſtis p ſingulos mẽſes deſcri pti ſunt dies menſiũ autem luna ẽ moderatrix unde a mene. i. luna menſes dicti. Orbe. Zodiacũ qui & ſi gnifer dicitur ſignificat orbem ,p circulo poſuit ſicut alibi orbẽ lacteum dixit pro circulo qui galaxia nomia tur. Alias orbis pro ſphera ut nouẽ orbes ſpheraꝝ auctor macrobius. In duodecim partes. xii. ſigna quoꝝ princeps ẽ aries quod ſignum firmicus maternus equinoctiale ſolſticiale regale tropicum appellat. Quiq; ſtellas: Saturnũ: Ioue: Martẽ. Venerẽ & Mercuriũ: ſtellæ quidẽ ſingulares ſunt ut erraticæ quinq; iã dictæ. Sy/dera uero ſtellarũ plurium cõpoſitiõe formant q̃uis iterdũ ſydus pro ſingulari ſtella dicat ſicut & apud græ cos aſter ſtella una ẽ & aſtron ſignũ ſtellis coactũ: qd nos ſydus uocamus: Duobus horridis ſtantibus. Du as plagas hĩtabiles itelligit hãc quã nos incolumus & alterã quã hĩtant antiſthones noſtra dicta eſt a doctiſ ſimis ſcriptoribus ὁ ἐπιὴ. i. eſtiualis. Altera chimerine a nobis hiemalis quæ ad auſtrũ deflexa auſtralis quo que nuncupat cum noſtra ſeptẽtriõibus ſuppoſita ſit. Sub axe poſita ſub polo ſiue uertice ſeptentrionali alias axẽ accipimus ,p toto celo ut illud uirgilianum axẽ humero torquet ſtellis ardẽtibus aptũ ,pprie ſignifi cat diametron mundi de quo ſic ait apuleius in coſmographia eos polos dicimus a quibus uelut a cardini bus axis ẽ ductus diuiſor & diſcriminator mũdi orbẽ terre in medietate conſtituens in notiſſimo ſignifica tu axis ponitur pro ligno plauſtrorum tereti circa quem rotæ uertuntur unde pro curru uſurpatur a poetis:

Sol ãni moderator

Cor cæli ſol Luna ĩpatrix terræ. Medullæ cũ luna creſcũt

Orbis

Aries. ſignum regale:

Stellæ. Sydera

Aſter.

Aſtron

Themerine plaga

Chimerinæ.

Axis.

Axis diſcriminator mundi

¶ Ad septem stellas: ideſt ad septẽtriones quod ſydus confit ex ſeptem ſtellis quod a figura poſituraq; ipſa quia ſimile plauſtri uideſ antiqui græcoꝝ ἅμαξαν ideſt plauſtrũ dixerũt noſtri a bubus iunctis qui ruſtico uocabulo triões dicunt ſeptẽtriones appellarunt uel quia ita ſunt ſitæ hæ ſeptẽ ſtellæ ut ternæ pxime quæq; inter ſe faciant trigona ideſt triq̃tras figuras. ἀντιᾶξονα. q̃ſi contra axem poſitã ἀντι enim græce cõtra & ἄξων axis. Zona enī illa auſtralis oppoſita ẽ noſtræ zonæ q̃ uergit ad axẽ ideſt uerticẽ & polũ ſeptẽtrionalẽ. plauſtrũ. Septentriones Antiaxon plaga

Vites pubeſcere ſpecioſa trãſlatio ut uites pubeſcere dicant hoĩum more: ſic Virgilius dixit in q̃rto pubẽtes herbæ nigricũ lacte uenẽi a plinio uites pubeſcere uites

ſub axe poſita ad ſtellas ſeptem: Vnde horrifer aq; lonis ſtridor gelidas molitur niues. Altera auſtralis ignota nobis quã uocãt græci antiaxõa. ceteras partes incultas q; aut frigore rigeãt aut urãtur calore: Hic ãt ubi hĩtamus nõ ĩtermittit ſuo tẽpore cęlũ niteſcere: arbores frõdeſcere: uites letifice pampinis pubeſcere ramos baccarũ ubertate ĩcurueſcere: ſegetes largiri fruges: florere omnia fontes ſcatere herbis prata cõueſtirier. Tũ multitudinem pecorũ ptim ad ueſcendũ ptim ad cultus agroꝝ ptim ad uehẽdũ partim ad corpora ueſtienda. hoinẽq; ipſum quaſi cõtemplatorẽ cæli ac deoꝝ ipſorũq; cultorẽ: atq; hominis utilitati agros omnes & maria parentia: hæc igit & alia ĩnumerabilia cũ cernius poſſumus ne dubitare: quin his præſit aliqs cõditor uel effector ſi hæc nata ſunt: ut Platõi uideſ uel ſi ſemp fuerint ut Ariſtoteli placet moderator tanti operis & muneris. ſic mentem omnis quãuis eam nõ uideas ut deũ non uides tamen ut deum agnoſcis ex operibus eius ſic ex memoria rerũm & inuentiõe & celeritate motus omniq; pulchritudine uirtutis uim diuinæ mentis agnoſcito in quo igit loco eſt: Credo quidem in capite & cur credam afferre poſſum: ſed de hoc alias nunc ubi ſit animus: Certe quidem in te eſt. Quæ eſt & natura dei propria puto & ſua. ſed fac igneam fac ſpirabilem nihil ad id de quo ĩgimus: illud modo uideto ut deum noris: & ſi eius ignores & locum & faciem. ſic animum tibi tuum notum eſſe oportere etiam ſi eius ignores & locũ & formam. In animi aũt cognitiõe dubitare nõ poſſumus niſi plãe ĩ phyſicis plũbei ſumus: quoniam nihil ſit aĩs admixtũ: nihil cõcretũ nihil copulatũ nihil coagmẽtatũ: nihil duplex q; cũ ita ſit: certe nec ſecerni nec diuidi nec diſcerpi nec diſtrahi põt nec ĩterire igit. ẽ. n. ĩteritus quaſi diſceſſus & ſecretio ac direptio eaꝝ ptiũ q̃ãte ĩteritũ iũctiõe aliq; tenebãt hiſ & talibus rõibus aductus ſocrates: nec patronum

plauſtri uides antiqui græcoꝝ ἅμαξαν ideſt plauſtrũ dixerũt noſtri a bubus iunctis qui ruſtico uocabulo triões dicunt ſeptẽtriones appellarunt uel quia ita ſunt ſitæ hæ ſeptẽ ſtellæ ut ternæ pxime quæq; inter ſe faciant trigona ideſt triq̃tras figuras. ἀντιᾶξονα. q̃ſi contra axem poſitã ἀντι enim græce cõtra & ἄξων axis. Zona enī illa auſtralis oppoſita ẽ noſtræ zonæ q̃ uergit ad axẽ ideſt uerticẽ & polũ ſeptẽtrionalẽ. Septentriones Antiaxon plaga

Vites pubeſcere ſpecioſa trãſlatio ut uites pubeſcere dicant hoĩum more: ſic Virgilius dixit in q̃rto pubẽtes herbæ nigricũ lacte uenẽi a plinio uites p ſimilẽ trãſlationẽ dictæ ſunt eiuueneſcere q̃ iã uergunt ad ſenium exacta iuuenta. In curueſcere curui fieri: quod fit q̃ndo ubertas fructuũ onerat parẽtẽ pacuuius finxit uerbũ plicẽter appellãdo pecus ĩcur uiceruicũ a ceruice ĩcuruat qđ græci dicũt. κυρτᾶυχένᾶ pubeſcere uites

Incuruĩ ceruicũ

Conueſtirier conueſtiri figura grãmaticalis ẽ q̃ dĩ paragoge alii proparalepſin uocãt

Ad cultus agrorũ ut ſunt boues aratorii.

Ad uehendũ ut ſunt iumẽta & eq & aſelli dicti doſſuarii quia dorſo uehunt. Ad corpora ueſtiẽda ut ſũt oues q̃bus corporũ tutela debetur cũ ex earum uellere atq; lanitio ueſtimenta conficiantur apud natiões peniſſimas ubi ĩmodici rigores dominant ĩ uſu ſunt pellicæ ueſtes quas rhenões appellãt ſcribit Cæſar ĩ ſexto cõmentario germanos uti puis rhenonũ tegumẽtis. Hoĩem cõtẽplatorẽ celi tradũt philoſophi deum feciſſe mundũ ꝓpter hominẽ ipſos uero hoĩes pp ſe tanq̃ diuini templi antiſtites ſpectatores operũ rerũq; celeſtiũ q deũ pietate colerẽt & uenerabũdi cõtẽplarent. Vt ariſtoteli placet Pythagoras & ariſtoteles mũdũ ĩnatũ & ĩfactũ eẽ ſentiũt. plato uero ĩ timeo mũdi factitatorẽ deũ fuiſſe autumat eũq; nũq̃ territurũ. Credere ĩ capite ſecundũ eos loquutus ẽ q̃ dicũt ĩ cerebro eẽ mẽtis regimẽ & arcẽ ſenſuũ quod. & plinius ĩ. xi. refert ob hoc plato platonicique pdiderũt toũ hoĩem ĩ capite eẽ ubi portio mẽtis optĩa ideſt ratiõabilis arcẽ tenet. Fac ſpirabilẽ Aeriã flabilẽ. Virgilius cæli ſpirabile lumẽ. Animũ notũ eſſe oportere Noſcit animus ex memoria ex inuentione & celeritate motus cuius eẽntia ſenſibilis ẽ & mobilis. Sic deũ ut inqt origenes mens noſtra cognoſcit ex pulchritudine operũ cũ tamẽ ipm ĩtueri nõ queat.

Doſſuarii

Rhemones apd cæſarem

Hoĩes pp deũ

plato mundum a deo creatum affirmat

Hõtus in capite

Coagmẽtata dicunt coniectiões arctæ. Nihil cõcretũ. Donatus concretũ id dici ait qđ ex minutiis multis ĩ unã cogit maſſã qđ ſimplex ẽ id ĩdiuiduũ ẽ ĩdiuidui ãt nulla ẽ diſtractio: nulla ſepatio aliq ĩdiuidui nomẽ amitteret. Siplex ẽ aius & cõſequẽter ĩdiuiduus & ob id ab ĩteritu remotus cũ ĩteritus ſit ſepatio q̃da ex eo dictus q; eat medi° ĩter aĩam & corpus merito dixit Seruius ignẽ celeſtẽ eẽ eternũ qa ſimplex ẽ oĩa. n. ſintheta. i. cõpoſita exitũ ſortiunt. Si hõ ut ĩqt galenius ĩ libro de elemẽtis ſimplex & unũ foret nõ doleret & cõſequẽter nõ ĩteriret Seq̃la. n. doloris ẽ mors qm̃ nullũ ſit corpus qđ dolere poſſit & mori nõ poſſit. Direptus Direptio diuulſio. Eatũ partiũ aĩe. ſ. & corporis quoꝝ mors ſolutio ẽ ¶ Nec patronũ q̃ ſiuit ſocrates cũ ſanctiſſime uixiſſet accuſatus ab anyto lycone & melito accuſatoribus ꝓ ſeipſe dixit ĩ iudicio capitis ut nõ ſupplex aut reus ſed magiſter aut dominus uideret eẽ iucũdũ q̃n ẽt cũ lyſias diſertiſſimus orator orationẽ ſcriptã attuliſſet q̃ ꝓ ſe in iudicio uteret ea tanq̃ parum uirili uti noluit nec alieno patrocinio defendi fuit itaq; capitis damnatus pri

Coagmẽta. Concretum.

Interitus

Oĩa ſyntheta mortalia.

Socrates accuſatores.

mis secūdisq; iudiciū sentētiis:quos īdignatiōe cōmotos exarsisse cōstat:cū iterrogatus quā penā se cōmeruiſ se cōfiteret respōdisset:se meruisse:ut āplissimis honoribus & pmiis decoraret:& ut ei victus quotidianus i prhytaneo publice pberet:q honor apud græcos maxius hēbat:ē aūt prytaneū:locus iudiciū:& i quo magi stratus hitāt ueluti curia & prytāis ipse magistratus gubernatorq;.R. pu.dictus sup quo i sexto suetōii cōmē tario nō pax multa ānotauimus. Cōtumaciā existimāt inqt seneca philosophiæ fideliter deditos cōtuma ces eē ac refractarios ubi refractarii elegāti uocabulo significant philosophi a refringendo dicti tanq; liberti mi sint & cūcta obstātia refringētes ut nullo seruitutis claustro coerceant. Supmo uitæ die.Disputatio hæc socratis pdita ē a pla tone in libro cui titulus ē phedō. Mortife rū poculū lictor undeci uiroꝝ qui magistra tus erat athenis īgrediēs carcerē circiter solis occasum denūciauit socrati uenenū esse bi bendū mox in calice allatū est uenenū erat aūt cicuta quā ait Plinius publica atheniēsiū pœna inuisam esse cuius uis refrigeratoria frigore enecat incipiūt q algere ab extremi tatibus corporis & ita socrates hausto itrepi de atq; alacriter poculo mortifero deābula i re cepit & cū crura iā grauari sentiret iacuit supinus sic enī qui uenenū dedit iusserat cū extrema algerēt friguscq; letale pcordia occu passet defecit in hæc uerba esculapio gallū debebus quē redditeq; negligatis hinc illud Tertulliani. Socrates esculapio gallinaceū prosecari iam in fine iubebat credo ob ho norē patris eius qa Socratē apollo sapientis simū oīum cecinit de cicuta quæ socratē cōfecit ait persius barbatū hoc crede magistrū dicere sorbitio tollit quē dira cicutæ.& Iuue nalis q partē acceptæ seua iter uincla cicutæ accusatori nollet dare. Duas eē uias.In phe done puto inquit Socrates nō unā esse ad inferos uiā sed multos tramites multosq; anfractus habere:aius ergo qui cupiditate corpis est īfectus qui se uel iniu stis cōtami nauerit cedibus uel alia his similia perpetra uerit qui deniq; admodum immundus & inquinatus est hunc omnes animæ fugiūt atq; declinant:nec reperiť ullus:qui uel soci us uel dux eius fieri uelit itaq; oī auxilio de stitutus diutissime erabūdus uagatur: q ue ro purā moderatāq; transegerit uita deos so cios ducesq; nactus ibi hitat ubi unicuique cōuenit:quoꝝ domicilia sunt elysii cāpi. Virgilius i.vi.socraticū platonicūq; dogma sectatus sic ppe diuitus cecinit:hic locus ē ptes ubi se uia findit īabas:dextera q ditis magni sub menia tēdit:hac iter elysiū nobis:at seua maloꝝ exercet penas:& ad īpia tartara mittit:philosophi duas has uias alterā uirtutū alterā uitioꝝ eē uo luerūt:eāq; q sit asignata uirtutib⁹ arduā & cōtragosam:ut appeat ueꝝ eē illd hesodi:sudorē posuere dei uir tutis ad arcē:uiā uero uitioꝝ primo īgressu amenā facilēq; eē uoluerūt:ppea qđ uitia qbusdā deliniamēntis il liciūt aios mortaliū: eccle siastici scriptores qs istas uias celi & iferoꝝ eē dixerūt:qa iustis īmortalitatis:ꝫ iustis pena eterna ,pposita ē:ille metior cōuersa ē ad solis exortū:alia uero deterior ad occasum:uia celestis difficilis & cliuosa ē:uia pditiōis plana & patēs ac delectabilis uidet:i una mōstrauit deus tēporalia mala cū æter nis bonis:i altera tpalia bona cū eternis malis. Se a corporibus seuocauissent:talis est uita philosophoꝝ:q seucoāt se a uoluptate & abducūt a cultu corpis uñ a platōe pbus dt eē pene mortuus : cū a cōmertio corpis aium maxime segreget:neq; uoluptates corpis pcipiat. Ad illo.s.deos. Cygni appollini dicati:cygni qñ se psentiūt morituros tūc maxie canūt dulcius.q ātea cēsueuerūt:cōgratulātes ut īqt socrates apud platonē: qđ ad deū appollinē sint cuius erāt famuli migraturi:hoīes uero cū ipi mortē expauescāt cygnus quoq; falso criminānť:tāq; lugētes mortē ob dolorē cātū emittāt:sed qa īqt socrates phebo sacri sūt ut arbitror diuinatiōe pditi pfagiūt alterius uitæ bona:ideoq; cāt alacrius:gestiūtq; ea die q̄ p supiora tpa plinius arbitrať cātū cygnoꝝ q in morte flebilis narrať falsum eē quē poetæ celebrāt:nñ ait epigrāmatista:dulcia defecta modulať carmia ligua cātator cygnus funeris ipse sui:latine olores dicunť ouidius:sic ubi facta uocāt udis abiectus i herbis:ad uada meādri cōcinit albus olor. Aspectū oio amitterēt sēsus ē sicut oculi i cōtēplatu solis caligāt

Pryta neū qđ Prytāis. Refra ctarii.

Cicuta socratē cōfecit

Verba nouissi ma so cratis.

Duæ uitæ infe rorum

Via uir tutis ar dua.

Via uitioꝝ fa cilis.

Via cele stis.

Via pdi tionis

Cātus cygnoꝝ i morte

Olores

& in defectu eius pſpiciẽdo incontinentes langueſcunt: ſic acies humanæ mẽtis hebetior fit & obtuſior dũ ſeipſam intueri conat: origenes in primo periarcon: ſicut oculi inqt ſubſtãtiã ſolis intueri non poſſunt: ſic mẽs noſtra hebetior fit dũ ad ĩcorporea nitit: & ad ſeipſam cognoſcẽdã acriter cõtẽdit. Reuertẽs: purior lectio eſt reuertẽs niſi exponere uelis reuertens ꝑ recogitans reſpicienſq; multa repugnantia: & ad oratiõem refert: quæ ĩ tam ſubtili diſputatiõe debet eſſe cũctabũda & pẽſitata: cũ nihil certi nihil explorati habeamus.

Et a græcis. ſ. tractata ſunt: a qbus & nos iſta mutuamur. Cato aũt ſic abiit e uita: Catonẽ illud ſignificat quẽ docti uiuã uirtutum imaginẽ & exemplar appellãt q ſe uticæ occidit ne uictori Ceſari ſeruiret cuius ĩteritũ tanq; cõſtantiſſimi miro præcõio ſeneca extollit q in libro cui titulus eſt quod in ſapientẽ nõ cadit iniuria refert nec catonẽ uixiſſe poſt libertatẽ nec libertatẽ poſt Catonẽ qui aliubi dixit eodem uulnere libertatẽ animam emiſiſſe quo Cato ſe confodit Auguſtinus uero & lactãtius eum accuſant tanq; ſui homicidam. ¶ Cãm moriendi Lactantius de Catone ſcribẽs ſic refert & hic tamẽ aliquam moriẽdi cauſam uidetur habuiſſe odiũ ſeruitutis. Vetat deus demigrare: ſoſippus uiti ĩquit fortiſſimi non eſt ſe occidere imo ignauiſſimi deiq; idigne ferre arbitrat cum donum eus hõ diſpiciat ab illo enim uitam accepimus ſiqs ergo depoſitum hominis male tractauerit peſſimus ſtatim ac perfidioſus habetur. Si dei depoſitum ex proprio corpore quis eiecerit maxime peccat ægeſippus quoq; libro tertio ingrati eſt ĩquit & citius diſcedere quã uelit & diutius uiuere quã uoluerit ipſe qui uitam donauerit non licet animam ſoluere a corpe niſi ei qui ligauit deo ſeruitiũ debemus dei ergo nos q̃ſi ſerui expectemus ĩ peria hinc apud iudeos qui ſe occidebant ĩ ſepultos eos abiici decretum erat apud alios autem dextere abſcindebantur eiuſmodi mortuoꝝ quæ in ipſos armatæ fuiſſent quoniam ut corpus ab anima ita manum a corpore alienã eſſe exiſtimarent apud Platonem in phœdone ait ſocrates non prius dicere hominem ſeipſum interficere q̃ deus neceſſitatem aliquam impoſuerit qualem nobis inquit impoſuit in præſentia ſicut eos inquit Plato qui poteſtatis imperio truduntur in carcerem non oportet inde diffugere prius q̃ poteſtas ipſa quæ clauſit abire permiſerit ſic nobis in iuſſu dei demigrandum e uita non eſt uetatq; hominem ſibi inferre uel accerſere mortem docens expectandam eſſe naturã. Næ certe multum malde aduerbium eſt affirmantis ut grãmatici tradũt græci dicunt: ΝΑΙ: ΝΑ̃Ι: ΟΥ̓Κ: ΟΥ̓Κ: pro eſt. eſt. non. non.

Cato ex emplar uirtutũ

Nefas' ſeipſum occideꝛ Snia egeſippi

Dextrã abſcidi homicidæ ſui Iniuſſu dei moriẽdum non eſt Næ effractores pbia meditatio mortis Cõtemptor uoluptatũ phũs philoſomatos Philocrimatos Somacorpus Demas uinculũ

Vincula carceris ſicut cuſtodia quæ a carcere non diffugiet priuſq; poteſtas ipſa quæ in carcere truſit abire permiſerit. Leges enim uetant: apud iuriſconſultos titulus eſt de effractoribus: hoc ẽ de his: q carcerem effregerint quibus pœna ex legibus conſtituta eſt. Philoſophorũ uita diuus hieronimus libro tertio contra ruffinũ philoſophiam inquit meditationẽ eſſe mortis dicunt quotidie nitentẽ de corporis carcere educere aiæ libertatem qd Plato in ſuis libris & maxime in phedone proſequit ubi differit ſocrates nihil aliud cõmentari philoſophos q̃ mori atq; eſſe ſe mortuos nã cũ mors nihil aliud ſit q̃ aiæ ſolutio a corpore hoc maxime ac ſoli faciũt q recte philoſophãtur ſunt. n. philoſophi cõtẽptores uoluptatũ q̃les ſũt epulaꝝ poculoꝝ & rei uenereæ: reliquũ quoq; corporis cultũ nõ magni pẽdit philoſophus ex quo fit ut pœne mortuus ſit ſeiugatus a rebus corporeis philoſophus. n. non eſt philoſomatos .i. corporis amator non philocrimatos non philotimos. i. pecuniaꝝ honorumq; cupidus. hinc plato duas mortes nouiſſe traditur alterã illam notiſſimã q̃ aĩa ſoluit a corpore alterã cũ aia adhuc in corpore cõſtituta corpeas illeccebras philoſophia docẽte cõtẽnit & cupiditatũ dulces inſidias reliq̃ſq; oẽs exuit paſſiones. Seneca in primo de cõſolatiõe ad martiã Plato clamat ſapiẽtis aĩum totũ ĩ morte ꝓminere hoc uelle hoc meditari hac ſemp cupidie ferri i exteriora tẽdentẽ hieronimus i epiſtola cõſolatoria. Platonis inqt ſnia ẽ oẽm ſapientiũ uitã meditatonẽ eẽ mortis laudãt hoc philoſophi & i cælũ ferũt. Cõſueſcamus mori duce. ſilicet philoſophia q̃ aĩum a corpe ſecernit abducitq; a corporeis illeccebris. Ex his uinculis græci corpus σῶμα dicunt q̃ſi σῆμα. i. aiæ ſepulchrũ tanq; ibi ſepulta ſit. Nã ut cõſtet' aĩal neceſſe ẽ i corpore aĩa uinciat: iõ corpus demas hoc ẽ uinculum nũcupatur & ſoma q̃ſi quodam σῆμα. i. aiæ ſepulchrũ. Vnde Cicero mõ corpus eẽ uinculum mõ ſepulchꝝ eſſe

ergastulum corpus

Cõpedes

ait ergastulũ quoq; & carcer dr corpus ab idoneis scriptoribus tãq; clausæ sint aiæ ergastulo tenebroso & carcere ceco. In cõpedibus corporis: uinculis antiqui compedes nõ solum pedũ uincula: sed & manuũ dixerunt ab ipedimẽto. Varro manus cõpede conor reuellere: ide compeditus deriuatur. Nec uia mors est: cũ anima uinculis corporum alligata & ergastulo membroꝝ hebetata languescit ac torpet nec officiũ suũ satis fungi põt: non uiuere uidet sed mortua. Mori enim aiæ dicuntur cum in terram ex cælo fluẽtes corporibus ueftiuntur: ꝓterea hæc uita cum sit tot tantisq; calamitatibus refecta mors potius uita dicenda est. ut inquit Augustinus in. xii. de ciui. dei. Malo magis uolo. Siue retractabis hoc siue uelit siue nolit moriẽdũ est & soluẽdũ tributũ mortaliũ ita enĩ seneca mortem appellat.

Deus ẽ aius

Homo breuis mũdus

Dudũ mõ pauloante. Vel dii ipsi aĩa corpore seiugati reuerentes ad originale domiciliũ dei fiũt uel cũ diis diuersant qd multo beatius ẽ q̃ in terris degere iter feculẽtias cloacales dixit Tullianus scipio deũ te igit scito eẽ. siqdẽ est deus: q̃ uiget: q̃ sentit: q̃ meminit: q̃ puidet: q̃ tã regit & moderat & mouet id corpus: cui ꝓpositus ẽ quã nũc mũdo ille prĩceps deus. Ideo phvsici mũdũ magnũ hoĩem: & hoĩem breuẽ mũdũ eẽ dixerũt: qa aĩa ad imitationẽ dei mũdũ regẽtis regat & ipsa corpus: hĩc aĩum deũ & prisci philosophoꝝ & tullius dixit. Qui põt: qũo cur interrogatiue.

Mythilene

Mithylenis: ciuitas ẽ ĩ ĩsula lesbo de q̃ oratius: laudabũt alii clarã rhodõ aut mithylenẽ: uiros claros habuit, antiqtus pithacũ unũ ex septẽ sapiẽtibus & alceũ poetã theophães quoq; historiaꝝ scriptor mithylene fuit põpeio magno p q̃ familiaris: dicearchus iscripsit libros lesbiacos qa in ciuitate lesbi mithylene disputatio hẽbat: dicearchi supra mẽtio facta ẽ.

Cornices polytroniæ

Cornicibus: cõices polvchronias eẽ. i. lõgeuas nemo ẽ q̃ nesciat. Plutarchus in libro de deficiẽtibus oraculis & plinio nouẽ nĩas cornici etates attribuũt: ex auctoritate hesiodi ita scribẽtis ἐννέα τοι ζωὴν γένεσ̃ ἀδκέρυζα κορώνηδν ἀρῶν ἣ γέροντ̃ων. i. garula cornix nouẽ hoĩum uiuit etates: hĩc Ouidius ora caput q̃ nouem cornicis secula passæ. Ausonius ĩ grippo ternarii numeri: & totiẽs trĩo cornix uiuacior æuo.

Aĩam tamdiu durare q̃ corp⁹

Diu mãsuros aios. stoici: tãdiu durare dicũt aĩam: q̃diu durat & corpus uñ egyptii cõdita medicamẽtis cadauera diutissime seruãt: ut. s. aĩa lõgo tpe pduret. Labamus: uacillamus titubamus: nõ manẽtes pseuerãter ĩ pristina assensiõe. In his. s. reb⁹ q̃ ad asserẽdã aĩ ĩmortalitatẽ ptinent. Amicos stoicos: tãq; se stoicũ & stoicæ sectæ secta toré ĩ his q̃stiõibus ꝓfiteat: a qbus tñ dissentit sup aiæ ĩmortalitate & merito nã si cõcedit aios posse mãere diu separatos a corpe: cõsequẽs uidet ut & sp pmãere possint: nec unq̃ itereãt. Credamus panetio: a cõtrario itelligit panetio nõ eẽ credendũ q̃ aios facit eẽ mortales: fuit ãt panetius phus iclytus q̃ tris libros de officiis luculentos condidit: quos. M. Tullius magno cum studio maximoq; opere emulatus ẽ. Philosophoꝝ homerũ: cũ hõerus prĩceps sit & deus poetaꝝ: iõ pãetius platonẽ homerũ philophorũ appellat: q̃si inter philosophos ita eminentẽ si tradabitur cursus animorũ: nã q̃ in cõpedibus corporis semp fuerũt ẽt cũ soluti sũt tardius ingrediũ tur. ut hi q̃ ferro uicti multos ãnos fuerũt: quo cũ uenerimus tũ dẽi q̃ uiuẽus. nã hæc qdẽ uita mors ẽ quã lamẽtari possem si liberet. A. satis tu qdẽ in cõsolatiõe es lamẽtatus. quã cũ lego nihil malo q̃ has res relinq̃re. His uero auditis multo magis. M. Veniet tẽpus & qdem celeriter: & siue retardabis siue propabis: uolat. n. etas. Tantũ autem abest ab eo ut malũ mors sit q̃ tibi dudum uidebat ut uerear ne homini nihil sit nõ malũ aliud certe. sed nihil bonũ aliud potius. siquidẽ uel dii ipsi. uel cũ diis futuri sumus. A. Quid refert? Adsunt. n. q̃ hæc nõ probẽt. M. Ego autẽ nũq̃ ita te in hoc sermone dimittã ulla uti rõne: ut mors tibi uideri malũ possit. A. q̃ põt cũ ista cognouerim? M. q̃ possit rogas: Cateruæ ueniunt cõtradicẽtiũ nõ solũ epicureorũ quos qdem nõ despicio: sed nescio quomõ doctissimus q̃sq; cõtemnit. acerrime ãt deliciæ meæ. Decearchus cõtra hãc ĩmortalitatẽ diseruit. ls. n. tres libros scripsit q̃ lesbi aci uocant q̃ mytilenis sermo hẽtur ĩ qbus uult effi ceré aios esse mortales: stoici ãt usurã nobis largiũ tur tanq̃ cornicibus diu mãsuros. aiũt aios semper negãt nũ igitur audire cur etiã si ita sit mors tamen nõ sit in malis ut uidetur. A. sed me nemo de ĩmortalitate depellet. M. Laudo id qdem: & si nihil animis oportet cõfidere. mouemur. n. sepe aliquo acute cõcluso. labamus: mutamusq; sentẽtiã clariorib⁹ ẽt in rebus: In his est. n. aliq̃ obscuritas. Id igit si accideret simus armati. A. sane qdem: sed ne accidat pro uidebo. M. nũquid igit est cause quin amicos nr̃os stoicos dimittãus: eos dico q̃ aiũt animos manere e corpe cũ excesserint: sed nõ semp istos uero: q̃ q̃ tota in hac cã difficillimũ est suscipiãt posse animũ mãere corpore uacãtem. Illud autem q̃ nõ mõ facile ad credendũ est: sed eo cõcesso qd uolũt cõsequens: id certe nõ dant ut cũ diu ꝑmanserit: ne intereat. A. Bene reprehendis & se isto modo res habet. M. Credamus igit panetio a platõe suo dissentienti quem. n. omnibus locis diuinũ quem sapientissimum quem sanctissimũ quẽ hõerũ philosophorũ appellat huius hãc unã snĩam de ĩmortalitate animorũ nõ probat. uult. n. q̃ nemo negat: quicquid natum sit inter

Panetius de officiis

cut homerus iter poetas excellit. Macrobius quoq; ob id Virgiliū uocat homerꝝ mantuanū. Nasci aūt aīos qcqd nasciť itereat necesse est: si nasciť aīus cōsequēs ē ut iterea: qa nasci & mori sūt cōsectaria. Dolere aīos ergo iterire: argumentū phōrum ē nihil esse qd dolere possit: nec mori possit: passio. n. eternitatē resoluit: ex quo cōcludūt aīos iterire cū doleāt: cōtra quos ait Augustinus in. xxi. de ciui. dei: qd aīus dolorem pati pōt & mori nō pōt: nec cōsequēs eē ut mortē faciat. qd doloré facit: platonici asserētes imortalitatē aiorꝝ: dicūt aios nō ex sua natura dolere: sed ex corporꝝ cōtagiōe pollutos: qd & Virgilius sensit i. vi. æneidos scribēs: hic. i. ex terrenis corpibus motibūdisq; mēbris me/ tuūt cupiūtq; dolēt gaudētq; ¶ De mēte dici scdm Platonē: q mētē hoc ē consiliū & rōnē tanq̄ pricipalē aīæ partē ait capitis arcē tene re. eaq; uacare oībus pturbationibus ueluti reginā ac dominā. Excādescentiā uero & cu piditatē ifernas ab domia sedes obtinere p/ inde ac diuersoria neqtiæ atq; luxuriæ & ita duas ptes in mēte, pcul relegatas ac semo/ tas facit: ne iportūa uicinitas rōnē superne cōstitutā pturbaret: in his āt duabus postre/ mis ptib⁹ ueluti popinis qbusdā uersari au/ tumat pturbatiōes: qbus hoies sūt obnoxii.

rire. nasci autem animos q̄ declarat eorum simili/ tudo: qui procreantur: quæ etiam in ingeniis non solum in corporibus appareat: alteram autem af/ fert rationem: nihil esse cum doleat quin id ægrum esse, quoq; possit. quod autem in morbū cadat id ēt iteriturū dolere āt aīos ergo ēt iterire hec refelli pos/ sunt. sūt. n. ignorātis cū de æternitate aiorꝝ dicať de mēte dici q̄ oi turbido motu sp uacet: nō de ptibus his ī qbus ægritudies iræ libidiesq; uersent: q̄s is cō tra quē hæc dicanť semotas a mēte & discluſas pu/ tat iā similitudo magis appet ī bestiis quaꝝ ai sunt rōnis exptes. hoīum āt similitudo in corporū figu ra magis extat & i p̄i aī magni refert: q̄li in corpe Lo cati sūt. multa. n. e corpe existūt q̄ acuāt mētē: multa q̄ obtūdāt. Aristoteles qdē ait oēs ingenioſos melā cholicos eē: ut ergo me tardiorē eē nō molestе ferā enumerat multos. idq; q̄si cōstet. rōnem cur ita fiat affert: q̄ si tanta uis est ad habitū mentis in his q̄ gi/ gnuntur in corpore. ea sunt autem quæ cūq; sunt q̄ similitudinem faciāt: nihil necessitatis affert cur nas cať animi similitudo: ommitto similitudines uel lē adesse posset panetius: uixit cū africano: quare rem ex eo cuius suoꝝ similis fuisset africāi fratris nepos facie uel p̄ris: iste omniū pditorū ita similis ut eēt fa cile teterrimus cuius ēt similis. P. crassi sapientis & eloquentis & primi hominis nepos. multorū alio rū uirorū clarorum: quos nihil attinet nominare

Homerus mātuanus

Aīum dolere posse nec mori.

Mēs in arce capitis

Excādescentia Cupiditas.

Quas is. s. plato. Hæc dicāť a panetio. Si militudo ī bestiis: similitudinū q̄ in hoibus sunt reputatio ēi mēte: cogitatio ēt uel uiri uel femie coeūtis aīo subito trāsuolās effin gere similitudinē existimať. Iōq; plures ī ho mie quā ī cæteris aīalibus differētiæ: qm̄ ue/ locitas cogitationū aīq; celeritas & ingenii uarietas multiformes notas iprimit cū cæ/ teris aīantibus imobiles sint ai & similes oī bus singulisq; i suo cuiq; genere: ex quo fit ut i bestiis q̄ i hoibus⁹ similitudo magis ap/ pareat: clarissimi phōrum medicorūq; simi/ litudines in corpibus filiorꝝ sic fieri putāt: cū femia iter se pmixta coalescūt: si uirile supa/ uerit p̄i similē, puenire siue marē seu femi/ nā: si muliebre, pualuerit, pgeniē respōdere ad imaginē mīnam: si uero æq̄ fuerit ex pa/ ri femie pmistio. Sobolē illā aut utriq; parē tū aut nulli similē futurā. empedocles autu/ mat si par calor ī parētū seminibus fuit patri similē marē, pcreari: si frigidus feminā ma/ tri similē parmenides uero refert tunc filios eē p̄ii cōsimiles cū ex dextris ptibus genitu/ ra, pfluxerit: ex leuis mīi. Aristoteles & Alber

Aīus ex cōplexi one cor poris acutior.

tus magnus subtilius curiosiusq; talia sectati sūt quos leges cū uoles. Magni refert plurimi iterest. Quali ī corpe: mēbroꝝ cōpagibus uelut organis: ad exercitiū sui mēs utiť ut inqt origenes: ex quo fit ut corpe ma le habito maleq; cōstituto ueluti organo corrupto aīus hebetescat & obtūdať: e cōtrario aīus ille uegetior ē & acutior cuius corpus bñ cōpactū ē nā ex bona uel mala corporꝝ: ut aiūt medici cōplexōe: aīus ī nobis ē acu tior uel hebetior. Ingenioſos melācholicos: Aristote. libro, pblematū duo deuigesimo: melācolicos fuisse ait fere oēs: q ingenio caluerūt: uel ī studiis philosophiæ uel ī republica, administrāda: uel in poēate cudendo uel ī artibus exercēdis: melācolicos fuisse empedoclē: Socratē. Platonē: & alios cōplures nouisse sese refert: inibitq; luculēta ē dissertatio: q̄ melācholia hocē atrabilis uino cōparať: & sicut uinū uarios reddit hoies: ita ī melācholicis ingenii uarietas extitit. Me tardiorē eē: festiuiter hoc dictū ē: tanq̄ Cicero: qui melācholicus nō erat tardioris ingenii foret: qui erat acutissimi. In his: ut ī attrabile: q̄ uarios mores uariūq; igeniū insinuat ho minib⁹. Quæ similitudinē: Cicero ad naturā corporꝝ refert similitudinē aiorꝝ quā pætius ad, pcreationē re/ ferebat: ut aīos mortales eē demōstraret. Vixit cū africāo: Emiliāus africāus significať: qui posteriorfuit & carrhaginē numātiāq; deleuit: quē græci neoterō uocāt. i. iūiorē: quē pætius cōitatus ē ī legatiōe Alexādriā, p ficiscētē scripsit ad. Q. Tuberonē de dolore patiēdo. Fratris nepos frater africāi miōris fuit fabius alobrogi cus qui p adoptionē īsertus ē familiæ fabiorꝝ⁹ qui prius oīum mille pōdo argēti habuit de quo ait. M. Tulli/ us ī lelio. Quintū uero maximū⁹ fratrē ægregiū uirū oino sibi uequaq̄ parē tanq̄ superiorē colebat. Facie uel patris hic distinguēdū ē ut sit sensus nepotē fratris africāi facie quidē fuisse patri similem uita uero & mori bus simillimū flagicioſis. Pu. crassi. pu. crassum significari existimo qui traditur quinq; habuisse rerum bo naꝝ maxia & p̄cipua fuit. n. ditissimus nobilissimus eloquētissimus iuriscōsultissimus & pōtifex maximus

Aius ex cōplexi one cor poris acutior. Ingēio si melā cholici Melan cholia uino cō parat. paneti⁹ comes emiliāi. Quinq; p̄cipuai crasso.

Nepotes & filii: in hanc sententiã scribit manlius in quarto astronomicon: degenerant: nati patribus uin cuntq; parentes. Valerius maximus caput facit de his qui a parentibus claris degenerauerunt: iter quos cũ primis memorat superioris africani filium: turpitudinũ maculis notissimum. Item refert quinti fabii maximi alobrogici: qui fuit africani: posterioris frater filiũ uitam ægisse luxuria perditã: itaq; ex Valerii maximi auctoritate possemus hoc in loco africani fratris nepotem intelligere hunc perditæ luxuriæ alobrogici filiũ ut nepos africani ex fratre dicatur: sicut hodie quoq; a nobis usurpat' quãuis ꝓpriæ nepos aui relatiuũ sit: cõ similis uidet' illa apud Quintilianũ elocutio in quarto institutionum. cum mihi Domitianus Augustinus sororis suæ nepotũ delegauerit curã. Ne interirẽt quidem. Epicurus ait οὐθανατὸς οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. i. mors nihil ad nos. Dissolutum enim non sentit: qd autem non sentit nihil ad nos & apud Lucanũ sic inquit Pompeius. Aut nihil est seusus animis a morte relictum. aut mors ipa nihil. Velle in cælũ migrare: Cupere scilicet ueram esse animi immortalitatem: ut possis a morte remigrare ad cœleste domiciliũ: unde ortus est & origo animarũ.

Filius africani notatissimus.

Nepos exfre

Mors nihil ad nos

Insimulat: Accusat perinde ac democritus dixerit post mortẽ supesse sensum. quã uelluti calumniã: Democritici ideſt sectatores. Democriti repudiãt: tanq; falso isimulatus fuerit ab Epicuro democritus ex cuius fontibus hortos suos irrigauit. ¶ Ipse nusq; est Quod nusq; est id sentire non potest. si animus iterit una cũ corpore animus nusquã est. Igit' sentire nõ potest: & quod cõsequẽs est nec i malo eẽ potest: ex quo colligit malum non esse in morte: si animus est mortalis. ¶ Nihil est tertium: Necesse est aut animum esse si immortalis aut nõ eẽ si mortalis: si imortalis est: mors bonũ est: si mortalis non malum. Inter hæc duo nihil mediũ potest iueniri: dialetici cõtraria partim mediata esse dicũt: partim medio carentia. Mediata sunt ut album & nigrũ. Inter quos colores est medius quilibet alius color: ut ruber & pallidus & ita horꝫ contrariorũ nõ necesse ẽ alterꝫ iesse semper corporibus. Neq; enim omne corpus albũ aut nigrũ ẽ sed aliquotiẽs in eorum medietate est constitutũ ut sit rubrum uel pallidum. Immediate uero contraria sunt quorum nihil medium poterit inueniri. Vt grauitas & leuitas horum enim nihil ẽ mediũ. Necesse ẽ. n. oẽ corpus uel leue esse uel graue: qa leuitas & grauitas mediũ nõ habent. Consimiliter mortalitas & immortalitas nihil habent tertiũ. Necesse est. n. animũ esse uel mortalem uel immortalem ex quo colligit' si immortalis sit mortem esse bonum si mortalis nõ eẽ malum: cum inter hæc nihil sit tertium. Fit plerunq; sine sensu: Scribit Plato. In timeo mortem quæ ex senio uenit esse leuissima m: & cum uoluptate potius: quã cũ dolore contingere. Cato in libro de senectute inquit uitam adolescentibus uis aufert: senibus maturitas q̃ mihi quidem tã iocunda est: ut quo proprius ad mortem accedam: quasi terrã uidear uidere: aliquãdoq; in portum ex longa nauigatione esse uenturus. Quid lugeam uitam hominum: Plinius. Seneca. Augustinus copiose & eloq̃nter collegerunt erũnas miseriasq; mortalium. Ita ut natura nobis magis nouercari uideat': q̃ agere matrem. In eo libro in cõsolatiõe de obitu filiæ Tulliolæ: cuius rei meminit Augustinus his uerbis. Quis sufficit quanto uis eloquẽtiæ fulmine uitæ huius miserias explicare: quã lamentatus est Cicero in cõsolatione de morte filiæ. ¶ A cyrenaico hegesia: Valerius maximus scribens quanta sit uis eloquentiæ sic refert: quãtum ualuisse eloquẽtia hegesian cyrenaicum phylosophum arbitramur: qui sic mala uitæ repræsentabat: ut eorum mrserãda imagine: audiẽtium pectoribus iserta multis uoluntariæ mortis oppetendæ cupiditatẽ ingeneraret. Ideoq; a rege Ptolomeo ulterius hac de re differere ꝓhibitus est: cyrẽaicus dictus a cyrene ciuitate africæ clarissima. Ex cyrene illustris fuit Aristippus Socraticus cõditor cyrenaicæ philosophiæ: ab hegesia philosophi hegesiaci noiant'

Demo critici Ex fonte Democ. irrigatus hortus epic.

Media ta.

Immediate cõtraria

Hegesias mortis laudator Cyrene

nepotes & filii: sed qd agimus obliti ne sumus hoc nũc nobis eẽ propositũ. cũ satis de eternitate dixerimus ne si interirẽt quidẽ aĩ qcq̃ mali eẽ in morte. Ego uero meminerã. sed te de eternitate dicẽtẽ aberrare proposito facile patiebar. M. uideo te alta spectare & uelle i cælũ migrare. A. spero fore ut cõtigat id nobis sed fac ut isti uolũt aĩos nõ remanere post mortẽ uideo nos si ita sit priuari spe beatioris uite. M. Mali uero qd afert ista snĩa? Fac aĩum ĩterire: ut corpus nũ igit' aliqs dolor aut oĩo post mortẽ sensus i corpe ẽ: Nemo id qdẽ dicit: & si democritũ insimulat epicurus: dẽocritici negãt: ne in animo qdẽ igit' sensus rẽanet ipe. n. nusq; ẽ. Vbi igit' malũ ẽ quoniã nihil tertiũ. An quoniã ipe animi discessus a corpore nõ fit sine dolore: ut credã ita esse q̃ est id exiguum: & falsũ esse arbitror. & fit plerũq; sine sensu. nõ nunq̃ etiã cũ uoluptate. Totũq; leue est q̃lecũq; est. Fit. n. ad pũctũ tpis. illud angit uel potius excruciat discessus ab omnibus his q̃ sunt bone in uita. Vide ne a malis dici uerius possit. quid ego nũc lugeam uitam hominum uere & iure possum. sed qd necesse est: cũ id agam ne post mortem miseros nos putemus fore: uitam etiam efficere deplorando miserorem. Fecimus hoc in eo libro in quo nosmetipsos quantũ potuimus cõsolati sumus. A. malis igitur mors abducit nõ a bonis. Verum si querimus hoc quidem a cyrenaico hegesia sic copiose disputatur: ut is a rege ptolomeo prohibitus esse dicatur illa in scolis dicere quo multi his auditis mortem sibi ipsi consciscerent. Callimachi quidem epigramma

In ambraciotã cleõbrotũ: Lactãtius in tertio: qd ambraciotes ille: q cũ platõis libꝫ de eternitate aiaꝫ perlegisset ꝓcipitẽ se dedit nullã aliã ob cãm nisi qd platõi credidit. Execrabilis ꝓrsus ac fugiẽda doctrina si abigit hoies a uita: eiusdẽ memit Augustinus i primo de ciui. dei: de hoc itelligi uoluit Ouidius cũ ait in ibin: ut q socraticũ de nece legit opus ambraciotes dictus ab ambracia ciuitate epiri ornatiore reliqs ciuitatibus qa ibi ut inqt liuius fuit regia pyrrhi: oppugnata a romãis. Ambraciẽses i bello ætolico portas. M. Fuluio apue tũt ἀποκαρτερωτατος. Titulus ẽ libri quo significat itolerãtissim⁹. Nãq qdã i eo iducebat q mori i ædia destinauerat utpote itollerãtissimus egritudinis & maloꝫ: in ædia hoc est cibi abstinẽtia periit filius italicus. in ædia Marcellinus finiuit uitã: dũ triduo abstinet cibo: hoi non ante diẽ septimũ letalis inædia est plerosq; durasse ultra undecimũ diem proditum ẽ. λοιμωοικτιστον φανεειν. i. mori fame miserimũ est ut canũt camenæ græcorum & repetitũ est a Columela. Expedire utile eẽ Ouidius expedit esse deos. & ut expedit esse putemus. Etiã ne nobis: q̃si dicat nec mihi uile ẽ uiuere: q priuatus sum domesticis solatiis pp mortẽ filiæ & forẽsibus ꝓpter actionẽ causaꝫ itermissam extincta repu. Cesare dominãte: i. secũdo de officiis ait ĩ hanc sniam. Cũ repu. in qua ois mea cura. Cogitatio opera poni solebat nulla esse oĩno ille. s. litteræ cõticuerunt forenses & senatoriæ. In epistola ad seruiũ sulpitiũ fatet se domi in sermõe filiæ &. suauitate solitũ oẽs curas doloresq; deponere. Metellũ: inter rara fœlicitatis hũanæ exẽpla numeratus ẽ qntus Metellus qa primo originis die ad ultimũ usq; mortis tps nunq̃ cessante fortunæ fauẽris ĩdulgẽtia ad summũ uitæ beatæ cumulũ peruenisse tradit. Nã præter honores amplissimos, cognomẽ quoq; macedonici a q̃ttuor filiis illatus ẽ rogo uno ꝓto tribus cõsularibus duobus triũphalibus. Vno cẽsorio qui cũ sex liberos reliquæret. xi. nepotes reliquit nurus uero generosq; & oẽs q se patris appellationẽ salutarẽt uiginti septẽ. Cũ interim nullũ funus nullus gemitus nulla causa tristitiæ iterueniret. Vix i cælo talem

Locus ouidii Ambracia

Inædia periit filius

Mori fame miserimũ

Fœlicitas. metelli.

in ambraciotã cleõbrotũ est. quem ait cũ nihil ei accidisset aduersi e muro se in mare abiecisse lecto platõis libro eius aũt quẽ dixi egesiæ liber est ἀποκαρτερωτατος q da uita qdam per inediã discedens reuocatur ab amicis qbus respõdens uitæ hũanæ enumerat incõmoda. possem id facere & si minus quã ille: q omnino uiuere expedire nemini putat. Omitto alios etiã ne nobis expedit: q & domesticis & forẽsibus solatiis ornamentisque priuẽti. Certe si ante obissemus: mors nos a malis. nõ a bõis abstraxisset sit igit aliqs q nihil mali habeat nullũ a fortũa uullus accepit. Metellus ille honoratus q̃tuor filiis: at qnquagita Priamus: e qbus decem & septem iusta uxore nati: ĩ utroq; eãdem habuit fortuna ptãtem: sed usa i altero est. Metellũ. n. multi filii: filiæ nepotes in rogũ imposuerũt. priamũ ãt tãta progenie orbatũ cũ in arã cõfugisset: hostilis manus interemit. hic si uiuis filiis incolũi regno occidisset astãte ope barbarica tectis cælatis laqueatis. utrũ tãdem a bõis an a malis discescisset. Tum profecto uideret a bõis: at certe ei melius euenisse nec tam flebiliter illa cãerentur. hæc omnia uidi inflãmari: priamo uitam eripi. Iouis arã sanguĩe turbari: q̃si uero ista uel qc q̃ tũ potuerit ei melius accidere. q si ante occidisset tamen euentũ omnino amisisset hoc ãt tpe sensum

Fœlicitas. priam⁹

Sexcẽti filii ero timo.

Herce us iupiter

Hercos septum Sancti tas barorũ

statũ reperire possemus. Deniq; spatio ultimæ senectutis defunctus leniq; mortis generæ. Inter oscula complexusq; carissimoꝫ pignoꝫ expirauit. De hoc. M. Tullius in. v. de finibus. Plinius & Valerius meminerũt.

At qnq̃ginta priamus? si Priamus extictus foret ante helene raptũ fœlicissimus opperiisset: lõga dies igit qd cõtulit troia uidit euersa & flãmis asiã ferroq; cadentẽ. Tiberius fœlicẽ priamũ idẽtidẽ uocabat qd supstes oĩum suoꝫ extitisset apud Senecã in troade dicit chorus fœlix priamus dicimus oẽs fœlix priamus fœlix qsqs bello moriẽs oia secũ cõsumpta uidet ad quĩquagita priami filios uidet alluisse Virgilius illo uersu qn quaginta illi thalami spes tãta nepotũ. Iuxta uxore legitima hecubã significat barbaroꝫ autẽ fuit mos pasciuã cũ cõcubinis exercere libidinẽ. Alii dẽas alii plures uxores habuisse ferunt. Arthaxersi regi psaꝫ ex pellicibus centũ quindeci filii fuerunt. Erotimus arabũ rex filios sexcentos ex pellicibus suscepit quoꝫ adminiculis fultus egyptum syriãq; uastauit magnũq; nomẽ arabũ fecit. Lusa in altero ẽ. s. metello quem fortuna. ut alumnũ molliter fouit & iugiter amplexata est cũ ludus fortunæ & iocus sint hoies. Quidã legũt usa ut sit sensus fortunã usam eẽ ptãte sua in priamo quẽ fecit calamitosum cũ metello idulserit. In arã cõfugisset. s. Iouis hercei. De qua ait Virgilius. Ingens ara fuit iuxtaq; ueterima laurus incũbẽs aræ de hoc scripsit Ouidius cui nil hercei profuit ara iouis herceum aũt appellãt quẽ etiã penetralẽ uocabãt qui intra conseptũ domus cuiusq; colebat graeci enim hercos septum clausturũq; nomiãt. Hostilis manus Scilicet pyrrhi mors priami uel unius. Virgilii testimonio satis nota. Hic si uiuis filiis. In hanc sententiam luuenalis. Incolumi troia priamus uenisset ad umbras assaraci magnis solẽnibus hect ore funus portante. Astãte ope barbarica. Manẽtibus diuitiis luculẽtis ita Virgilius barbarico postes auro spoliisq; superbi barbarorum enĩẽ copia & largitas græce dicit. πλησιοροι ταρβαρβαρων societas barbarorum. Laqueatis. Laquearibus aureis insignitis. Nec omnia. Carmen est uetusti poetæ quod in theatro cani solebat flebiliter ab histrioni bus. Vidit. Acrior est sensus oculorum quam aurium. Ita uirgilius. Quæque ipse miserrima uidi. Sensum malorum: quia scilicet iam in malis callum obduxerat aiumq; obdurauerat ad patientiã malorum.

Egrotatio põpeii

Põpeio nr̃o. Põpei⁹ cũ neapoli graui morbo iplicit⁹ foret: neapolitãi sacra uotaq; sua dẽte praxagora ꝓ ipsi⁹ salute fecerũt: Neapolitãos imitari puteolani sũt oẽsq; fere italiæ citates festos dies egerũt ꝓ recupata põpeii ualitudie: cui obuiã oẽs ꝓdeũtes uictimas & libamẽta offerebãt coroãti & caduchi hocẽ lãpadas ferẽtes flores ĩ eũ iacẽtes & gradiẽtẽ comitãtes: auctor Plutarchus hĩc illd satyrographi. Prouida põpeio dederat cãpania febres optãdas sed multæ urbes & publica uota uicerũt. Græculũ: hoc ẽ res assentationis adulatiõisq; plẽissima. Græci. n. ĩ adulationẽ mirifice a natura cõpositi sũt: & ut iqt. Curtius ingenia hñt tparia. Iuuenalis. Quid qd adulãdi gẽs prudentissima. M. Tullius ĩ epistola ad. Q. Fratrẽ dida scalica græci iqt sũt leues & diuturna seruitute ad nimiã assẽtationẽ eruditi. Cũ socero: cæsar: cui⁹ filia iulia nupserat põpeio. Nõ ex italia fugisset: Lucanus dãda tñ uẽia ẽ tãtoꝝ dãda pauoꝝ: põpeio fugiẽte timẽt. M. Tulli⁹ in epistolis ad atticũ acriter castigat põpeiũ qd urbẽ fugiẽs reliq̃rit: quo nihil absurdi⁹: nihil despatius aitq; eũ piclẽ potiusq̃ themistoclẽ imitari debuisse. In seruoꝝ ferꝝ: mistros & eunuchos ptolomei significat a qb⁹ ẽ iterfectus cui sceleri delectus achillas: ut iquit Lucanus & historici, pdiderũt. Seneca inqt pupillus & spado de capite põpeii tulere sniam. Propagatiõe uitæ. In hãc sniam lucãus: sed lõgi⁹ euũ destruit ĩgẽtes aĩos & uita pstes ĩperio. Triste nomẽ carẽdi. Carere ut mox docet significat egere eo qd hĩe uelis. Ineſt. n. uelle & desiderare i carẽdo. Carere i bono dr̃ nõ ĩ malo. Et ꝓprie carere uideꝰ eẽ de his cõmodis q̃ oli possedimus qb⁹ idigemus: ergo mortuus dici nõ põt carere cõmodis uite: cũ nõ sit & ĩ eo nullus sit sensus. ¶ Nisi cũ sit tanq̃ ĩ febri singulis uerbis domiciliũ ꝓpriũ est: migratiões in alienũ multæ uñ p translationẽ decẽter dicimus lætas segetes: gẽmare uites luxuriẽ eẽ in herbis. & id genus alia ꝓpe in numerabilia: cõsimiliter in usu quotidiano est: ut dicamus: hic hõ caret febri: significare uolẽtes hoiem nõ febricitare. cũ tñ acyrologia sit. i. ĩproprius sermo: carere. n. ẽ eoꝝ rerꝝq̃s uolumus & expetimus: nemo aũt febrẽ neq; uult neq; expeti. Ecõtrario dicius hĩe febrẽ: cũ illa nos hẽat: sic auarus dr̃ hẽre diuitias: cũ ab illis habeaꝰ. ¶ Notiõe uerbi: itelligẽt iaẽ. n. notio q̃dã ĩcorporaliũ rerꝝ aĩ cõceptio & itelligẽtia ut iã declaratũ ẽ. Regno carere q priuatus ẽ nec unq̃ regnauit satis recte nõ põt carere regno cũ id eloquutiõis genus ptineat proprie: & significãter ad eos q olim fuerunt reges: & postea regno expulsi fuerũt qd accidit tarqnio supbo: qui ex romano imperio exactus est: unde qui aliquãdo regnauit & deinde regnũ amisit significãter dicere põt se regno carere cũ ĩ eũq; ꝓpriuatus uixit id uerbum carere non possit

Gẽmare uites

Carere febri.

Habere febrem

Carere quid sit

malorũ amisit. Põpeio nr̃o familiari cum grauiter ægrotaret Neapoli melius ẽ factũ: coroãti neapolitani fuerũt. nimirũ ẽt puteolani: uulgo ex oppidis publice gratulabanꝰ. ineptũ sane negociũ & grecũlũ sed tñ fortunatũ. utrũ igit̃ si tũ eẽt extinctus a bonis rebus an a malis discessisset certe amiseris. nõ. n. cũ socero bellũ gessisset: nõ impatus arma sũpsisset: nõ domũ reliquisset: nõ ex italia fugisset: nõ exercitu amisso nudus ĩ seruoꝝ ferrũ & mãus icidisset: nõ liberi defleti nõ fortunæ oẽs a uictoribus possiderẽtur. q si mortem tũ obisset in ampliſſimis fortũis occidisset. is propagatiõe uitæ quot q̃tas q̃ ĩcredibiles hausit calamitates. hæc morte effugi unt̃ ẽt si nõ euenerit: tñ qa possunt euenire. sed hoies ea sibi accideꝝ posse nõ cogitãt. Metelli sperat sibi qsq; fortunã inde q̃si aut plures fortunati sint: q̃ infœlices aut certi qcquã sit in rebus hũanis: aut spare sit prudẽtius q̃ timere: sed hoc ipsum cõcedat̃ bõis rebus homines morte priuari. Ergo ẽt carere mortuos uitæ cõmodis idq; esse miserũ certe ita dicãt necesse ẽ. An põt is: q nõ est re ulla carere. Triste. n. ẽ nomẽ ipsũ carẽdi: qa subiicit̃ hæc uis. habuit quis: nõ hẽt desiderat: requirit ĩdiget. Opinor hæc ĩcõmoda sũt carentis: caret oculis odiosa cecitas liberis orbitas. ualet hoc uiuis: mortuorũ aũt nõ uitæ mõ cõmodis sed neuita qdem ipsæ quisquã caret. de mortuis loquor qui nulli sũt. nos qui sumus: num aut si cornibus caremus aut pennis si qui id dixerit: Certe nemo Quid ita? quia cum id nõ habes qd tibi nec usu nec natura aptũ sit: nõ careas etiã si sentias te nõ hr̃e hoc pmendũ etiã atq; etiã est arguẽdũ. Cõfirmato illo de quo si mortales aĩ sũt: dubitaꝝ nõ possumus: quin tãtus iteritus ĩ morte sit: ut ne miĩa qdẽ suspitio sensus relinq̃t̃. Hoc igit̃ probe stabilito & fixo illd excutiendũ est ut sciaꝰ quid sit carere ne relinq̃t̃ aliquid uel suspitiõis uel erroris ĩ uerbo carere igit̃ hoc significat egere eo q hr̃e uelis ineſt. n. uelle ĩ carendo: nisi cũ fict̃quã ĩ febri dr̃ alia q̃dã notiõe uerbi: Dr̃ etiã alio mõ carere: cũ aliquid nõ hẽas: & non hr̃e te sentias: etiã si id facile patiare. carere. n. ĩ malo non dr̃: non. n. esset dolendũ. Dr̃ illd bono carere: qd est malũ: sed ne uiuus quidem bono caret: si eo nõ indiget sed in uiuo intelligi tñ potest regno carere. dici aũt hoc in te satis subtiliter non potest posset in Tarquinio cũ regno esset expulsus. At in mortuo ne intelligi quidem potest. Carere. n. sentientis est: nec sensus in mortuo. nec careꝝ quidẽ igit̃ ĩ mortuo est. Quã quã quid opus sit in hoc philosophari cũ rem non

Quotiens non mō ductores: Sana ratio exēplis anteponenda est ut ait Augustinus. attamē etiā sine argumētis ptimū exempla possunt pollentq;. Romani ut auctor ē Quintilianus: tantū ualent exēplis quantū græci præceptis. Igit' ab exēplis argumentat'. M. Tullius ut doceat mortē non esse timendā. Nā cū ĩperatores Romanor; clarissimi: & exercitus toti sæpe cucurrerint ĩ mortē manifestariā satis liquet mortē nō ē fugiendā: quā si illi ut malū timēdā eē iudicassent: nunq; sese ultroneos morti periculisq; mortis obiectassent In hāc sniam scripsit. M. Cato in origibus legiōes romanor; ĩ eū locū sæpe ꝓfectas alachri aio & errecto: uñ se nūq; redituras arbitrarēt' cum igit' idocti mortē cōtēnant: eā docti extimescēt Arcens tyrānū. Expellens patria extortē Tarquiniū superbū: historia notissima. In prælio cōcidisset. Brutus cōsul infesto telo ifestioribus uiribus ifestissimo animo. Cōcurrit aduersus aruntem Tarquini supbi filiū: amboq; mutuis ictibus transfixi moribūdi ex æquis lapsi sunt. Matrōe brutū ut parentē annū luxerūt: quod tā arcer ultro uiolatæ pudicitiæ fuissent. Pater Decius: tres fuerunt decii cognomēto mures plebei qdē. Sed romane reipu. saluberrimi: q se deuotarūt ĩmiserūtq; ĩ armatas hostiū copias: ꝓ salute legionū romanar; pater ĩ bello latio filius etrusco galli coq; nepos aduersus pyrrū epirēsem historiā de decio patre liuius in. viii. De filio in. x. copiose & eloquēter enarrat. De nepote apd historicos nulla fit mētio: apud unicū Ciceronē. qd eqdē memineri res sūmati potius notata q; explicata & hic & ĩ secundo de finibus cuius uerba uerbis hisce cōgruētia subieci quæ hæc sunt nō eēt deciū patrē imitatus quarto cōsulatu filius: neq; porro ex eo natus cū pyrtho bellū gerēs: cōsul cecidisset ĩ plio: seq; e cōtinenti tertiā uictimā reipu. ꝓbuisset. Cadētes scipiones: Annibale italiā uexāte duo scipiōes fratres ĩ hispania post res claríssimē gestas dolo circūuenti oppetierunt: publio scipioni latus dextrū lancea traiicitur Gneus. In turri: in quā cōfugerat igni circundata cū oībus q; intus erant iterfectus est undetrigesimo die post fratris mortem: quor; alter pater africani fuit alter patruus: de his ait ĩ paradoxis: qd duo ꝓpugnacula belli punici. Cn. & pu. scipiones: qui carthaginensiū ad uentum corporibus suis itercludēdum putauerūt. Autumat Seruius uirgiliū de his ītelligi uoluisse illo uersu. Aut gemini duo fulmina belli scipiades: ego uero ad duos africanos id referre soleo tanq; imitatio sit lucretii sic scribētis: scipiades bello fulmē carthaginis horror. Paulū & geminū cannæ. Quis ignorat cānas ĩ apulia clade romana nobiles eē: ubi quadragitaqnq; milia romānor; cesa tradūtur: Inter quos cecidere paulus emylius cōsul: obrutus telis ab hostibus ignorātibus qs eēt. Et. Gn. seruilius geminus: q āno proximo fuerat consul. Collega flaminii: cuius obitū lachrymabili elogio decorat Siluius ĩ decimo punicor; sic scribēs: heu dolor: heu lachrimæ seruilius optima belli post paulum belli pars optima cecidit ictu barbarico. Testimonium uirtutis dat paulo Annibal hostis: qui funerans defūctum supremo hoc honore affatus est Decus ausoniæ: quo fas est ire superbas uirtute & factis animas. Tibi gloria leto iam parta insigni. Seruilius autem geminus cognominabatur. Annotandum est Christū mortuū esse duobus geminis consulibus octauo Cal. Aprilis. Lucana gracchum: Sempronius gracchus q ad beneuētū rem bene gesserat aduersus penos ab hospite suo flauio lucano in insidias præcipitatus a magone interemptus ē in lucania: quidā tradunt in agro beneuētano prope calorem fluuiū fuisse interfectū. Latini albinum. Fuit Aul. Albinus cōditor historiarum in quē facetissime lusit. M. Cato fuit alter albinus imperator: quē militum temeritas in castris obruit lapidibus quem hic signare uidetur nisi de alio intelligere malis: qui in bello aduersus latinos morti se obuium dedit. Venusia marcellum: Hic gladius romanorū dictus: qui Annibalem uinci posse docuit apud nolam qui tertia opima spolia dedicauit inter uenusiam pauciamq; circunuentus insidiis penorum lancea trāsfixus occubuit: lege Liuium libro. xxvii. ab origine urbis. Hoc quidem nimis sæpe. Pulchra ut ait Plato bis terq; dicenda sunt. Interitu uniuerso Perempto animo & corpore. Hippocentaurū Quidam hippocentauros uolunt filios esse centaurorum quod & Diodorus memorat fabula ex eo nata quod primi equitare ausi sint ueluti hippos ideſt equus & homo copulati essent apud Xenophontem ait chrysantas se ex oībus animantibus maxime diligere hippocentauros si modo fuerūt quippe qui tū prudētia hois uterent' manuūq; artificio tū haberēt equi uelocitatē & uires. Lucretius argumētat' cētauros esse nō posse cōpactos ex naturis dissimilibus quo cōcesso cōsectariū ē nec hippocētauros fuisse utpote ex cen

magnope egere philosophia uideāus. Quotiēs nō mō ductores nostri. sed uniuersi etiam exercitus ad nō dubiā mortem cucurrere. Quæ quidē si timeret non lucius Brutus arcens eum reditu tyrannū quē ipse expulerat in prælio concidisset. Non cum latinis decertans pater Decius: cum hætruscis filius etiam cum Pyrrho nepos se hostium telis obiecissent. Nō uno bello pro patria cadentis scipiones Hispāia uidisset. Paulum & Geminum cannæ: Venusia marcellum latini Albinum: lucani. Gracchū non qs horum miser hodie ne tum qdem post spiritū extremū nec enim pōt esse miser qsquā sensu perempto. A. At ipsum odiosū est sine sensu esse. M. Odiosū si id esset carere. Cum uero pspicuū fit nihil posse in eo esse q ipse nō sit quid potest esse in eo odiosum qui nec careat nec sentiat. Quāquā hoc qdem nimis sæpe. sed eo qd in hoc ineſt ois animi cōtractio ex metu mortis: Qui. n. satis uiderit id qd est luce clarius aio & corpre cōsumpto totoq; aīante deleto. & facto interitu uniuerso illud aial qd fuerit factū esse nihil. Is plane pspiciet inter hippocētaurū q nunq; fuerit: &

Romani tm ualent exemplis quantum græci pceptis Cicero

Mors bruti

Matrone brutum ut parentem annum luxerunt

Tres decii.

Liuius

Mortes scipionū

Eutropius

Mors Pauli & seruilii

Mors gracchi quo die mortuus christus

Mors marcelli.

Liuius

De hippocētauris.

Diodorus

Cētauros esse nō posse.

Lucretius

tauris progenitos. Claudius cæsar scribit hippocẽtaurum in thessalia natum eodem die iteriisse: tanq̃ hemerobion. i. uitæ dialis. Plinius refert se uidisse hippocentaurũ in melle allatũ claudio pricipi ex egypto. Ciui le bellum: scilicet pompeianum. Quæ illo uiuo: quia scilicet idem sensus ẽ a morte q̃ fuit ante natalem: & ut ait Plinius omnibus a suprema die eadẽ quæ ante primũ. Nonne tibi uidetur stultissimum omnium inquit Seneca: qui fleuit q̃ ante mille annos non uixerat æque stultus est q̃ flet q̃ post mille ãnos nõ uiuet hæc paria sunt: nõ eris nõ fuisti. utrũq; tẽpus alienum ẽ. Vrbẽ nostrã potiturã accusatiuo casu extulit. quod nos ablatiuo dicimus ueteres eni potiri cũ accusatiuo dicebant Terentius patria potit' cõmoda Actius in clytemnestra feræ potiuntur plagas. Eterna moliri. Vir magnus etiam si iudicat animam eẽ mortalem tamen ob id neq; cessator fit neq; cunctator: animo parat res dignas æternitate impulsus ardore uirtutis quæ sibimet pulcherrima est merces quã gloria ira consequitur sicut corpus umbra cõmitatur ne scilicet diuelli diiungiue ullo modo possit. Alteri nulli. Mortuos intelligit. Alteros non attigit. Scilicet uiuos quãdiu eni uiuimus a morte attingi nõ possumus ubi enĩ mors adest uira abest ubi uita sit mors esse non potest dum nos sumus mors non est dũ mors ẽ nos non sumus. Somni simillima. Græci iterrogãt τί ὐάνατός ἐστιν. idest quid est mors? respõdet. μακρὸς ὕπνος longus somnus poetæ somnum mortis appellant ferreum. Non modo ipse. Scilicet uelim Endymion. De hoc i secũdo propertii cõmẽtario scripsi. Dictus ẽ amator lunæ quia ut tradit Plinius multiuagos flexus lũæ primus deprehendit. Endymionis sepulcrum ostẽdit' ut ait Strabo in spelunca apud latinũ montẽ cariæ. Cũ luna laboret luna laborare dĩ proprie in defectu siue eclipsi. Plinius ait placuisse appellari statos siderũ labores. Iuuenalis: una laboranti poterit succurrere lunæ. Somnum imagiem mortis τύπνος ἐστιν idest qd ẽ somnus? respõdet μικρὸς θάνατος. i. breuis mors. Ouidius. Stulte quid ẽ somnus gelidæ nisi mortis imago. Nullũ sensum: Hoc magis acute q̃ uere dictũ. In somno. n. sẽsus ẽ. Aia enim adeo semp i motu ẽ: ut ne nobis qdẽ dormiẽtibus cõqescat & inqeta ipa somnia mus spiramus q̃ oia motus aiæ sunt cuius eẽntia est semp moueri. Aniles. Aniculæ enĩ ppria sunt deliramenta & ineptæ unde anus dicta quasi carẽs mente qd' græce dicitur ἄνους. i. sine sensu. Anate morbũ dixerũt quo uetule laborãt. Vsura uitæ. In hac sniam in cõsolatiõe ad liuiã uita data ẽ utẽda. Data ẽ sine fœnoi nobis, mutua nec certa psoluẽda die. Seneca i cõsultatiõe ad martiã dicit hoiem eẽ pcarii sps mutuo oia accepimus usufructus noster ẽ: aliubi ait. Sapiẽtem uiuere ut cõmodatũ. Repetit cũ uult: Pessimi est debitoris creditori facere cõuiti um oportet nos in promptu habere. Et appellatos reddere quod debemus. Nondũ gustauerat. In hanc sententiam Virgilius quos dulcis uite exortes & ab ubere raptos Abstulit atra dies & funere mersit acerbo.

Gloria ut umbra

Mors lõgus sõnus

Luna laborat

Anus unde

Anatis morbus

regẽ agamẽnonẽ nihil interesse: nec pluris nũc facere. M. Camillum hoc ciuile bellũ: q̃ illo uiuo ego secerim Romam captã. Cur igit' & Camillus doleret si hæc post trecentos & qnquaginta fere annos euẽtura putaret? Et ego doleam si ad decẽ mille annorum gentẽ aliquã urbẽ nostrã potitura putẽ. Quia tanta charitas patriæ: est ut eã nõ sensu nr̃o sed salute ipsius metiamur: ltaq; nõ deterret sapiẽtem mors q̃ propter ĩcertos casus quotidie imminet & pp̃ brevitatem uitæ unq̃ longe potest abesse quominus in omne tempus reipu. suisq; consulat: & posteritatẽ ipsam cuius sensum habiturus non sit ad se putet pertinere. Quare licet etiã mortalẽ esse animũ iudicantem: æterna moliri nõ gloriæ cupiditate quam sensurus nũ sit: sed uirtutis quã necessario gloria etiã sit tu id non agas cõsequatur. natura uero sic se hẽt ut qũo initiũ nobis rerũ omniũ ortus nostri afferat sic exitũ mors: quæ ut nihil ptinuit ad nos ante ortũ: sic ne nihil post mortẽ ptinebit in quo qd põt esse mali: cũ mors nec ad uiuos ptineat nec ad mortuos. alteri nulli sũt: alteros nõ attingit. Quã q̃ leuiorem faciũt somni simillimã uolunt esse quasi uero quisquam ita nonaginta ãnos uelit uiuere ut cũ sexagita cõfecerit: reliquos dormiat: ne sues quidem id uelint nõ mõ ipse. Endimion uero si fabulas audire uolumus nescio q̃do in lamio obdormiuit q̃ est mõs cariæ. nondũ opinor est experrectus. nũ igitur eum curare censes cũ luna laboret: a qua cõsopitus putat. ut eũ dormientẽ oscularet' qd curet ãt q ne sentit qdem. habes somnũ imaginem mortis eãq; quotidie induis: & dubitas qn sensus in morte nullus sit: cũ in eius simu lacro uideas esse nullũ sẽsum. pellant' ergo iste ineptiæ pene anniles. ante tẽpus mori miserũ esse: qd tãdem tẽpus naturæ ne at eaqdem dedit usurã uitæ tanq̃ pecũiæ: nulla prestituta die. qd est igit' qd q̃rare si repetit cum uult ea. n. cõditiõe acceperas. Idẽ si puer paruus occidit æquo aio ferendũ putãt: si uero i cunis ne querendũ qdẽ: atqui ab hoc acerbius exegit natura quod dederat: nondum gustauerat inquiũt uitæ suauitatem. hic autem iam sperabat magna: quibus frui cœperat. At id quidem ipsũ in ceteris rebus melius putat' alĩ quã partem: q̃ nullam attingere: Cur in uita secus?

Multo ſæpius lachrymaſſe priamū.ut inquit ſatyrographus hæc data pœna diu uiuentibus ut renouata ſemper clade domus multis in luctibus inq; perpetuo mœrore & nigra ueſte ſeneſcāt: Sed ennius ait licet lachrymare plebi regi honeſte nō licet. Quā Troilum:filius hic priami fuit in puerili ætate interfectus ab Achille:de quo Virgilius:parte alia fugiens amiſſis Troilus armis infœlix puer atq; impar cōgreſſus Achilli fertur equis:Curruq; hęret reſupinus ināi. Exacta ætate:Lōgo euo perfuncti:ſenioq; confecti. ¶Quam ut cætera auferat: ſuuēalis:ſed q̄ continuis& q̄ntis longa ſenectus plena malis.Plinius hebeſcunt inquit Senecta ſenſus membra torquent præmorit uiſus:auditus inceſſus. Dentes etiam ac ciborum iſtrumenta:& ab Oratio decēter dictum eſt:multa ferunt anni ueniētes commoda ſecum:multa recedentes adimūt.Senecta ſenile corpus putri edificio comparat & ſenectus ipſa morbus eſt. Senilis anima in primoribus labris habitat:ſed hæc icommoda compeſcat unica prudentia: quæ ī ſenibus maior eſt & cum ætate creſcit:Aetate enim cōſilium in dies creſcit: & uirtus maturesçit.Ideo dixit Plato quod tunc oculus mentis acute īcipit cernere cum primū oculus corporis defloreſcit.Et Plautus in trinūmo:ſapientiæ ætas condimentum eſt ſapiens ætati cibus eſt. Mar. Tullius in libro de ſenectute:mens & ratio & cōſilium in ſenibus ē qui ſi nulli fuiſſent:nullæ omnino ciuitates fuiſſent. Ariſtoteles in ethicis īquit iuuenes mathematicos fieri poſſe prudēteſ fieri nō poſſe:propterea quod prudentia rerum plurimarum experimēto augeſcit:q̄ę iuuenis eſt expers meta uiuendi a phyſicis creditur cum decas epta diiungitur:hoc eſt cum anni ſepties deni conficunt qua ætate homo uacuus ſoli exercitio ſapiētiæ uacat. ¶Aut qui omnino homini longum:In libro de ſenectute ait cato ille uult diu uiuere:hic diu dixit:q̄q̄ o dii boni : quid eſt ī uita hoīs diu.Catoni ipſi diuturnum non uidetur in quo ē aliquid extremum: cum enī id illud aduenerit:tunc illd quod præteriit efluxit:propheticus ſermo inquit omnis caro fenū & omnis gloria hominis ſicut flos feni:& uere inquit ambroſius in tertio exameri uiret.n.gloria hominis in carne quaſi fenum & quæ putaſ eē ſublimis exigua q̄ſi herba eſt:prematura ut flos caduca quaſi fenum. ¶A tergo inſequens ſenectus:Seneca tam ſtultum eē ait qui mortem timeat quam qui ſenectutem. Nam quēadmodū ſenectus adoleſcētiam ſequitur ita mors ſenectutem.Idem aliubi īquit quotidie morimur:quotidie enim demitur aliqua pars uitæ & tunc quoq; creſcimus uita decreſcit:infantiam'amiſimus deinde adoleſcentiam uſq; ad extremum quicquid tranſit temporis perit. Apud hypanni de hoc Propertius.Quantum hypanis ueneto diſſidet eridano:ex magno exmagna ſythiæ palude profluit:quæ ut ait herodotus in quarto hiſtoriarum uocatut mater hypanis:fit amatus ob fonticulum:qui in eum influit in tantum ut eius aquæ fiant inguſtabiles hunc Solinus ait:principem eſſe animum ſcythicorum. In pontū:Scilicet euxinū. Vnum diem uiuant Ariſtoteles libro quinto de animalibus hypanis inquit fluuius apud cimerium boſphorum ſub ſolſtitio defert ueluti folliculos acinis maiores q̄bus uolucres quadrupedes erūpūt:qđ genus aīalis in poſtmeredianum uſq; diei tēpus uiuit & uolat mox deſcēdente ſole macreſcit & lāguet deīde occidēte moriť uita nō ultra unum diem peracta:uñ ephemeręideſt diarium appellatū eſt.Plinius hoc idem memorās hemerobion uocat a uita ſcilicet diali albertus magnus nō tā elegās q̄ eruditus peripateticus diē noīat. Decrepita:ſicut decrepita hominis etas eſt ſupra octogeſimum annum ita iſtarum beſtiolarum circa occaſum ſolis cum uita illarum lōgiſſima ſit unius diei decrepiti ſenes dicti uel quia clamoſi uel quia in dubio uitæ collocati. Solſtitiali qui dies longiſſimus eſt totius anni apud ueteres ſolſtitiū peragebatur octauo kalendas Iulii ī octaua pte cancri. Magnus his anni cardo eſt ab hac meta incipit flecti ſol & digredi ad auſtrum auĉturus noctes ablaturuſq; diei menſuram. Cum eternitate ſententia eccleſiaſtica eſt mille anni apud deum ſicut dies unus:nulla enim etas tam longa eſſe īmo nec quidem cogitari poteſt quæ nō inſtar unius dieculæ ſit comparata cum eternitate.

Quanq̄ non male ait Callimachus multo ſepius lachrimaſſe Priamum quam Troilum. Eorum autē: qui exacta ætate moriuntur fortuna laudať.Curnam reor non illis ſi uita longior daretur: poſſet eſſe iucūdior.nihil eſt enim profecto hominis prudentia dulcius quam ut cætera auferat: affert certe ſenectus Quæ uero ætas longa eſt: aut quid omnino homini longum:nonne modo pueros: modo adoleſcentes in curſu a tergo inſequens nec opinantis aſſecuta eſt ſenectus.ſed qa ultra nihil habemus hoc longum dicimus. Omnia iſta perinde ut cuiq; data ſunt pro rata parte a uita longa: aut breuia dicuntur. Apud hypanium fluuium qui ab æuro / pe parte in pontum influit Ariſtoteles ait beſtiolas quaſdam naſci:quæ unum diem uiuant. Ex his igitur hora octaua q̄ mortua eſt prouecta ætate mortua eſt:quæ uero occidente ſole decrepita:eo magiſ ſi etiam ſolſticiali die. Confer noſtram longiſſimā ætatem cum æternitate.ī eadem prope modum breuitate:qua illæ beſtiolæ reperiemur. Contemnāus igitur omnes ineptias:quod enim leuius huic leuitati nomen imponemus:totamque uim bene uiuēdi in aī robore ac magnitudie:ut in oium rerū hūanarū cōtemptiōe ac deſpicientia:& in omni uirtute ponamus:nam nunc quidem cogitationibus moliſſimis effœminamur.ut ſi ante mors aduentet quam

Mala ſenectutis
Pruden tia maior in ſene.
Etas ſapientiæ cōdimētum
Meta uiuēdi annis .lxx.
Ois caro fenū
Hypanis fl.
Beſtiolæ dia. les.
Ephemerū
Hemerobion
Solſtitium

Caldei aduersus chaldeos.

Ghaldeorum promissa: Chaldei apud assyrios babilonioscq; in maxima fuerũt auctoritate utpote astrologiæ peritissimi consultissimiq; nõ ex artis sed ex gẽtis uocabulo nominati: qui diuturna obseruatiõe syderum scientiam putantur effeciſſe: ut perdici posset quid cuiq; euentuꝝ & ex quo quisq; fato natus esset: aduersus chaldeos seu genethliacos disseruit quondam fauorinus acriter & luculẽter ostendens disciplinã istã chaldeorũ præstigiis officiisq; quibusdam esse obumbratam ad homines fallendos: super qua re luculentũ caput est apud gellium: qui huiuscemodi argumentis concludit nullo pacto cõsulendum esse chaldeos: aut

Miser fies frustra timendo

auersa futura eẽ dicũt aut ꝓspera: si dicũt ꝓspera & fallunt miser fies frustra expectãdo si aduersa dicũt & mẽtiunt miser fies frustra timẽdo. Iter illud. s. mortis: idonei scriptores uitã uniuersitatis appellãt: a plauto dicit cõis locus: sic. n. ait i casina: q nũc abierũt hic i cõem locũ. Quã me delectat theramenes

Cõmunis locus mortis.

De hoc Valerius maxius capite de fortitudine sic refert: ac ne theramẽis qdẽ athenien sis i publica custodia mori coacti parua mẽtis cõstãtia: i q̃ triginta tyranoꝝ iussu porrectã ueneni potionẽ nõ dubitãter hausit qdq; ex ea supfuerat: iocabundus illi sum humo clarũ edere sonũ coegit: renidẽsq; seruo publico: qui eã tradiderat. Critiæ inquit, ppino uide igit ut hoc poculũ continuo ad eũ perferas erat autẽ is ex triginta tyrannis crudelissimus: ꝓfecto est suplicio se liberare tã facile suppliciũ, ppeti: itaq; theramenes perinde ac in domestico lectulo moriens uita excessit: hactenus Valerius: hic theramenes a litteris & doctrina uirilitatẽ traxit. Triginta iussu tyrãnoꝝ: sparthani bello peloponnesiaco uictis athenienſibus triginta rectores ex ipsis athicis ꝓposuerũt qui factis sũt ut historici prodiderũt triginta tyranni: quorum cedes rapiæ: & ihumana crudelitas cũ dispicerẽt huic uni ex nũero suo theramenis ipsum quoq; ad terrorẽ omnium neci dederunt post cuius obitũ fit ex urbe passim omnium fuga: repleturq; græcia atheniẽsium exulibus. Propino. porrigo post pregustationem tanquã ita ominaretur auguraretque critiæ futuram mortem. Præcordiis cõceptam: circa præcordia potissimum grassari solet uis ueneni: oratius. Quid hoc ueneni seuit in præcordiis? Socrates ubi hausto ueneno præcordia frigescere ceperũt extinctus est. Ei: Scilicet criciæ. Quæ breui cõsecuta thrasybuli

Mors ĩtrepida theramenis.

Virtus thrasybuli

Mors criciæ

Amnestia

Sciphꝰ herculaneus

cõdidit alexandrum

Plato uoluit socratẽ defendere

chaldeorũ promissa consecuti sumus spoliati magnis qbusdã bõis illusi destitutiq; uideãur. Quod si expectãdo & desiderãdo pendemus animis cruciamur: angimur. Proh dii immortales q̃ optabiliter iter illud ineundum esse debet: quo confecto nulla reliqua cura: nulla solicitudo futura sit quam me delectat Theramenes: quamq; elato animo est? Et enim si flemus cum legimus. tamen non miserabiliter uir clarus emoritur qui cum coniectus in carcerem triginta iussu tyranorum uenenum: ut sitiens obbibisset. reliquum sic e poculo eiecit ut id resonaret. quo sonitu redditu arridens propino inqt hoc poculo Critiæ: qui in eum fuerat teterrimus. græci enim in conuiuiis solent nominare: cui poculum tradituri sunt. Lusit uir egregius extremo spiritu. cum iam præcordiis conceptam mortem continẽret. Vereq; ei qui uenenum præbuerat mortem est eam auguratus. quæ breui consecuta est. quis hanc animi maximiæquitatem in ipsa morte laudaret: si mortem malum iudicaret. uadit in eundem carcerem atq; in eundem paucis post annis cyphum Socrates eodem scelere iudicum quo tyrrãnorum theramenes: quæ est igitur eius oratio qua facit eum Plato usum apud iudices iam morte mulctatum. Magna me inquit spes tenet iudices bene mihi eueni re quod mittar ad mortem necesse est enim sit alterum de duobus: ut aut sensus omnino mors omnes auferat: aut in alium quendam locum: ex his locis morte migretur: quam obrem siue sensus extinguitur: morsque ei somno similis est qui nonnumquam etiam sine uisis somniorũ placatissimã quiẽtem affert. Dii boni qd lucri est emori? aut quã

ticam regionem ingressus occupatoq; castello conflixit aduersus tyrannos prospere prelio qui uicti i urbẽ refugerunt mox iterato, præliant: quo secundo prælio cecidit cricias dux seuissimus tyrannorum: tunc uictor thrasibulus libertate recuperata: legem illam obliuiõis tulit: quæ græco uocabulo dicitur amnestia: de qua in libro annotationum & in commentariis tranquilli satis multa. Carcerem. s. athenienſium apud quos erat locus nomine baratꝝ: in quem noxi præcipitabantur. In eundem sciphum poculũ ueneni: sciphus herculi dicatus est: de quo poeta & sacer impleuit dextram sciphus. Alexandrum magnum sustulit sciphus herculaneus: in scipho autem uenenum cicutæ datũ fuerat Socrati & theramẽi ex publico atheniẽsium instituto: de morte Socratis supra dictum est. Iudicium: damnatus ẽ Socrates sentẽtiis iudicum ducentis octoginta & continuo in carcerem coniectis. Magna me spes: sunt hæc uerba in calce apologiæ ideſt defensionis Platonis: qua facit usum esse Socratem in iudicio: quæ exorabula dicantium neruos oratoriorios non habet: quam dixit Seneca nec patrono nec reo esse dignam. Voluit ipse Plato dicere pro socrate utpote discipulus pro doctore ascendẽsq; suggestum cum sic cepisset minor natu cum sim uiri athenienses his omnibus: qui tribunal ascenderunt iterpellatus ẽ a iudicibus reclamãtibus descẽde-

Tali nocte:quæ scilicet affert quietē placatissimā sine uisis somnioꝝ. Migrationē:sicut hi q̄ ex domo cō ductitia ī alterā domū migrare solēt:ita migratio erit animoꝝ si imortales sunt ex hoc diuersorio ī domicilia beatiora:mors.n.aut trāsitus ē aut finis. Triptolemū:de minoe:Rhadamāto:eaco:iudicibus iferoꝝ refer ta sunt uolumina:sed de triptolemo:qd iudex sit apud manes nō temere aliubi reperias q̄ apud platonem in apologia:unde aduerbū Cicero ista trāscripsit: fortassis hoc iudicandi munus assignatur triptolemo:qa ut scriptores ꝓdiderunt est benemeritus de mortalibus.qui bouem & aratꝝ dicit primus inuenisse:a quo frumenti satio ī attica reperta.In cuius mu neris honorē noctes initioꝝ sacratæ.Mythi ci fabulantur alato serpente p aera uectū di stribuisse frumenta:quia longa naui uectus ad urbē eleusinam hoc factitauit: quæ uisa ē imitari serpētem pinatum. Museo:muse us eumolpi filio orphei discipulus fuit utroq; que Augustius uocat poetas theologos:qa de deo carmia fecerūt:Virgilius :Museū añ omnes:medium nā plurima turba hūc hēt: dignum scitu nec indignum relatu ē illud artapani:qui ait quem iudei moysem dicūt hunc a græcis museū appellari. Cum pa lamedem:Nemo nō nouit palamedē dolo & astu ulyssis insimulatū proditionis dānatumq; iudicio græcorum lapidibus iteremptū fuisse:de quo Virgi.& cæteri:hic ordinem exercitus signi datiōem:tesseras uigilias iuenit Troiano bello:quem aliquot litteraꝝ repertorem extitisse tradunt. Aiacem: Aiax telamonis & ipse uafricia facundiaq; ulyssis circūuentus superatusq; est ī iudicio armoꝝ achillis quod adeo indignanter tulit:& doluerit:ut ira in furorem:furor in mortem impulerit:quem poetæ ferūt in florem hiacynthum demutatum: ob hoc quidam Columelā autumāt appellasse eacios flores quia græce αἰᾶς dicit aiax:ego sentio flores eacios dedici ab eaco patre thelamonis ex quo natus est aiax. Sūmi regis:Agamē nonē designat regē regum in exercitu græcoꝝ & ποιμένα λαῶν ideſt pastorē populorū ut appellat homerus. Sisyphi prudentiā:hic ab homero dī κερδίστοσανδρον.hoc est ditissimus hominū:ut iterpretes transtulerunt ego iterpretor prudentissimum:græce enim κερδίστοσ proprie significat acutissimum.perindeque prudentissimum & ita conueniet sententia homerica cum platonico sermōe:quo illi dat prudētiam: fuit corinthi ubi sisyphus regnauit regium domiciliū ex niueo lapide extructū ab eius noiē sisyphum noiatū. Sicut hic faciebā:narrat Socrates in apologia se post q̄ sapiētissimus ab apolline sit iudicatus accessisse cōpulsculos ex his:q̄ sapiētes uidebant & eoꝝ exquisiuisse prudentiam ut illis iuentis sapientioribus redarguere posset oraculū tanq̄ uāidicū:ex qua re illos sibi reddebat inimicos. Habeo quod succensem:hinc sumptum est illud satyrici poete:qui partem acceptæ seuaꝝ uincla cicute accusatori nollet dare succēsere autē significat irasci iusta de causa:filius succensere nephas patriæ. Vtrū melius mori uel uiuere. Ne ego: Post recitatā socratis orationem ait ex persona sua Cicero multo se malle animū illū Socratis contēptorem mortis ꝑterritū:q̄ opulētias eorū iudiciū a qbus morte mulctatus ē:Næ aūt ualde significat ut apud apulēiū næ ego insita quæ cū alite apollinis frustra certauerim. Suū illud Socratis ꝓpriū peculiareq; fuit ut nihil affirmaret erat enim magnus opinator cuius celeberrimū illud secundum est hoc unū scio qd nescio.

multi dies reperiri possūt qui tali nocti anteponantur? Cui simili is futura est ꝓpetuitas omnis cōseqntis temporis:quis me beatior? sin uera sunt q̄ dicuntur migrationem eē mortem in eas horas quas q e uita excesserūt:incolūt. Id multo iam beatius est te cū ab his qui se iudiciū numero haberi uolūt euaseris ad eos uenire qui uere iudices appellent. Minoem:Rhadamantū:Aeacum Triptolemū cōuenire q̄ eos q iuste cum fide uixerint. hæc peregrinatio mediocris nobis uideri pōt: Vt uero colloqui cū. Orpheo.Musæo:Homero.Hesiodo liceat: quanti tandem æstimatis Equidem sepe mori si fieri posset uellem:ut ea quæ dico mihi liceret inuenire quanta delectatione autem afficerer cum Palamedem cū Aiacem:cum alios iudicio iniquorum circūuentos cōuenirem:tentarem:etiam summi regis: qui maximas copias duxit ad Troiā:& Vlyxis Sisyphiq; prudentiam.Nec ob eam rem cū hæc exquirerem sicut hic faciebam capite damnarer:ne uos quidem iudices ii qui me absoluistis mortem timueritis:nec enī unquam bono quicquam mali euenire potest, nec uiuo nec mortuo nec unquā eius res a diis immortalibus negligentur.nec mihi ipsi hoc accidit fortuito nec uero iis a quibus accusatus sum: aut a qbus condemnatus habeo quod succenseam nisi qd mihi nocere se crediderunt. Et hoc quidem hoc modo.nihil aūt melius æstimo:sed tempus ē inquit iam hīc abire me ut moriar:uos ut uita magatis. Vtrum autem sit melius dii immortales sciunt: hominem q̄dem scire arbitror neminem. Næ ego haud paulo hunc animum malim quam eorum omnium fortunas qui de hoc iudicauere.& si quidem præter deos negat scire quidem quemquam: id scit ipse utrū melius sit.nam dixit ante.sed suum illud nihil utat sirmet tenet ad extremum: nos autem teneamus ut nihil censeamus esse malum quod sit a natura datum omnibus:intelligamusq; si mors malū sit esse

Triptolemus iudex apud Manes

Serpēs pinnatus nauis longa

Museus Moses

Inuēta palamedis

Furor i mortē impulit aiacem

Pastor populorum.

Cerditos qd. Sisyphium Succensere.

Næ hoc scio quod nescio.

Ephori qui

Epho tia

Cum lacedemõis quidam. Plutarchus in apophthegmatis laconicis hũc hectamenẽ appellat cuius nomen ſibi nõ ſatis notum eſſe ait. M. Tullius ¶ Damnatus ab ephoris. apud lacedemonios tales ferme erant ephori q̃les apud Romanos tribũi plebis qui a theopompo ſic appoſiti regibus ſunt ut apud Romanos conſulibus tribuni ſatis cõſtat ab ephoris reges alios eiectos fuiſſe alios interemptos olim pro miniſtris regum fuerunt paulatim deinde omnẽ potẽtiã in ſe tranſferenres ad id licentiæ peruenerũt ut ſeorſum a rege magiſtratũ proprium conſtituerint nomine ephoriam ephoros græce preſes & epiſcopus dicit ephoria tutela: de ephoris multa hiſtorici plurima

Verſuram fa re

Plutarchus. Sine uerſura: uerſurã facere dicit q̃ æs alienum ex ære alieno ſoluit tãq̃ uertat creditorẽ. Cicero in oratione pro celio nulli ſumptus nulla iactura nulla uerſura Seneca: ab epicuro uerſura faciẽda eſt qđ ſignificat mutationem ſniæ faciendã eẽ ab epicuro & in hoc ſignificatu frequẽter iuenies apud ſcriptores idoneos dicit ẽt quis uerſuram facere ut ait donatus cũ miore fenore acceptã pecuniã malore occupat puerbiale ẽ illud apud Senecam domi qđ aiunt uerſura fit & uelut luſorium nomen ſtat trãſit: ideo aũt lacedemonius hectamenes hoc dixit qa mulctatus erat pœna mortis quã poterat ſuo capite diſſoluere qđ ſi multa pecuniaria fuiſſet opus erat mutatiõe aut uerſura.

Domi uerſura

Sparta lacedemõe dicta ẽ ſpartha a ſpartho filio phorõei: cõditore. In thermopylis Anguſtias theſaliæ thetmopylas uocãt græco uocabulo: pylas. n. portas nominitãt: & thermon calidum: ibi enim ſunt ut inquit ſtrabo thermæ ideſt calidæ aquæ herculi cõſecratæ: ſcribit Liuius libro. xxxvi. iugũ thermopylarum ita mediam græciam dirimere ut apenini dorſo italia diuiditur: & quia calidæ aquæ in ipſis faucibus ſunt ideo inquit thermopylæ locus appellat nobilis lacedẽonioq; aduerſus pſas morte magis memorabilis q̃ pugna leonidas. n. rex lacedẽoniorum cum tercẽtis laconibus anguſtias thermophilarum occupauit ſuſtẽtaturus p cellam turbinemq; perſarũ: quorum rege xerxe innumerabilis uis extremum exitiũ toti græciæ minitabatur: pauci lacones ſtrage maxima perſarũ facta ad poſtremũ non uicti ſed uincẽdo fatigati inter ingentes ſtratorum hoſtium cateruas ceciderunt qnod dolo ephialtis factũ eſt qui barbaros intra thermopylas accepit cũ illis per montana ſemitam oſtendiſſet factũ eſt commune cunctorum lacedemoniorum ſepulchrum quod polyandriũ appellant a multitudine uirorum in cuius columela dictichon hoc quod refert Cicero inſculptum legebatur a ſimonide poeta Conſcriptum luculenta ſperioſaq; cõtrouerſia ẽ apud Seneca de trecentis laconibus deliberãtibus an fugientibus reliquis græcis ipſi quoq; thermopylas linquere debeant in qua dixit Ceſtius declamator. Si uincere xerxem nõ licet uidere liceat uolo ſcire quẽ fugiam uictor quoq; ſtratorius decenter inquit. Trecẽti ſumus ſed uiri ſed armati ſed lácõés ſed ad thermopylas nũq̃ã uidi plures trecentis. Apud inferos cenabimus apophthegma apud eruditos celebratiſſimum græce Plutarchus ſic inqt. τοῖς σὺ τρᾶπεζα τοιοῦτος ἐστὶν ἡγεμὼν ἀριστοποιησόμεθα ἐν ἅιδου λέγειν προποιησόμεθα μεθοῦσ ides milites monuit prandere tanquã apud iferos cẽaturos cũ xerxes ſcripſiſſet ad leõidam mitte ad me arma reſcripſit ueni & accipe dixit facetus declamator & ſcurra ad prandiũ promiſiſſem ad cenam renunciaſſem Seneca in epiſtolis moralibus at ille leonidas qui fortiter illos allocutus eſt ſic inquit commilitones prãdete tanq̃ apud inferos cenaturi non in ore creuit cibus nõ heſit in faucibus nõ elapſus ẽ manibus alacres ad prandiũ illi promiſerant & ad cenam. ¶ Dum lygurgi leges uigebant Lacedemon lumẽ quondam græciæ uſq; adeo florentiſſima extitit q̃diu uſa eſt lycurgi legibus quas in annum quingenteſimum obſeruarunt ubi numus ſpartam influxit auaritia in explebilis inuaſit lacedemonios qua pythius appollo dixerat olim ſpartam perituram & ita paulatim ſeneſcentibus bonis moribus ex imperio in ſeruitutem ceciderũt. Equibus unus plutarchus hoc dictũ attribuit ipſi leonidæ qui græce dixit ὑποσκιᾷ μαχεσόμεθα ideſt ſub umbra pugnaulmus. Qualis tandem lacena. Virilitatis lacenarum feminarum dicta factaque

Thermopyle unde

ccc. laco nes in thermo pylis polian drion

Apud iferos cenabimus

Ad cenã tenũ ciaſſem

In ũbra pugna bimus.

ſempiternum malum. nam uitæ miſerç mors finis eſſe uidetur. mors ſi eſt miſera finis eſſe nullus poteſt: ſed quid ego Socratem: aut Theramenem præſtantis uiros uirtutis & ſapientiæ gloria cõmemoro: cum lacedæmonius quidam cuius ne nomen q dem proditum eſt: mortem tanto pere cõtempſerit: ut cum adduceretur damnatus ab ephoris: & eſſet uultu hilari atq; læto dixiſſetque ei quidam inimicus. Contemnis ne leges Lygurgi? reſponderit. ego uero illi maximam gratiam habeo. qui me ea pena mulctauerit: quam ſine mutatione & ſine uerſura poſſem diſſoluere. O uirum ſparta dignum: ut mihi quidem qui tam magno animo fuerit innocens damnatus eſſe uideatur. Talis inumerabilis noſtra ciuitas tulit: ſed quid duces & principes nominem? Cum legiones ſcribat. Cato ſæpe alacris in eum locum profectas unde redituras ſe non arbitrentur: pari animo lacædemonii in thermopylis occiderũt. In quo Simonides: dic hoſpes ſpartæ: nos te hic uidiſſe iacentes: dum ſanctis patriæ legibus obſequimur. Quid ille dux Leonidas dicit: pergite animo forti lacedæmonii. hodie apud inferos fortaſſe cœnabimus. Fuit hæc gens fortis: dum lygurgi leges uigebant. Equibus unus: cum perſis hoſtis in ello quio dixiſſet glorians: ſolem præiaculorum multitudine & ſagittarum umbra non uidebitis. In umbra igitur inquit pugnabimus. Viros cõmemoro.

multa documento sunt:quædam cum audisset filiũ in acie fortiter præliantem interiisse meus inquit eras. At cũ de altero filio accœpisset eum præ metu fugisse:fugaq; icolumẽ:euasisse.οὐγὰρ ἔφη ἥσει ὁσ:nõ eras inquit meus.Alia cum filiũ clypeo obarmaret: τέκνον ἐφή ητᾶὐτᾶνἡ ἐπὶ ταυτα quod ausonius duobus his uersiculis elegãter expræssit.Mater lacena clypeo obarmans filiũ:cum hoc inquit aut in hoc redi.Alia filium claudum præmittens ad pugnam:τέκνον εἰπὲ κατα βἡμα τυσ ἀρε τησ μεμ ῥυσο.ideſt filii inquit per singulos gradus memẽto uirtutis:hæc autem de qua loquitur Cicero:sepeliens filium dixit Aniculæ q̃ gratia peperi filium ut pro sparta moreret hoc mihi contigit. Quid cyreneum theodoꝛ:de hoc Seneca in libro de tranquilitate uitæ sic refert minabat theodoro philosopho tyrannus mortem equidẽ & sepultu ram:habes inquit cur tibi placeas hemia sanguis in tua potestate ẽ.Nam qd ad sepulturam o te ieptum si putas mea itereſſe supra terram aut ifra putrescam eiusdem meminit Valerius qui p illo:hemina sanguis i tua potestate ẽ reposuit aliud neq; minus elegãs neq; minus mẽorabile:dixit n. uero magnifica res tibi cõtigit:qa cã cantharidis uim assecutus es.Cãtharides autẽ sunt uermiculi ficoꝛ & piri & cynacãthæ & rosæ uenenati:quarũ uenenum in q̃ parte sit nõ cõstat inter auctores:alii in pedibus eẽ dicunt Conuenit tantum pennas earum auxiliari & pro remedio esse.Cossinum æquitem Romanum medicus interemit præparato cantaridum potu. Cantharides obiectæ sunt catõi uticensi ceu uenenũ uendidisset in auctiõe regis cypri: quoniã eas sestertiis. lx.addixerat.Caius carbo accusãte Lu.Crasso cantharidas sumpsisse dicit id genus necis Ouidius inimico iprecatur cum ait cantharidũ succos dãte parente bibas.Hieronymus in hanc sniam.Ne magnopere glorieris si facias quod Scorpiones facere pñt & cantharides. In quo moritur:phedõ significatur cuius testimoniũ idẽtidem iã citauimus. Acritone:hic atheniẽsis philosophus unus oĩum maxime eximio quodã amore socrati affectus:cuius ita curam ægit ut nũq̃ aliquit ex his:quæ sunt ad usum necessaria illi deesse pateret. Neq; quicq̃ mei relictu rum:Verus Socrates erat animus:qui &hõ interior dicitur:cũ exterior homo sit uasculum & receptaculum.Moriẽs ergo nihil sui relicturum esse se ait itelligi: uolens animũ euolaturum:& nihil sensus i cadauere permãsurum:apud Platonem ait Critoni ne

Nõ eras meus Cum hoc aut in hoc

Senec

Exẽplũ theodori cantharidis uĩ assecut

Valerius

Longauero

Hieronymus

Criton

Hõiterior hõ exterior

Qualis tandem lacæna q̃ cũ filiũ i prælium misisset & interfectũ audisset:iccirco inquit genueram ut esset qui pro patria morte non dubitaret occumbere. Estote forte:& duri sparcitate:magnam habet uim reipublicæ disciplina. Quid cyreneũ Theodorum philosophum non ignobilem:nõne miramur cui cum lysimachus rex crucem minaretur. Istis quæso iquit ista horribilia minitare purpuratis tuis. Theodori quidem nihil interrem humi'ne: an sublime putrescãt cuius hoc dicto admoneor:ut aliquid etiam de humatione & sepultura dicendum existimẽrem non difficilem his præsertim cognitis: quæ de nihil sentiendo paul oante dicta sunt.de qua Socrates quidem quid senserit apparet in eo libro in quo moritur:de quo iam tam multa diximus cum enim de immortalitate animorum disputauisset: & iam moriendi tempus urgeret:rogatus a Critone quem admodum sepeliri uellet.multam uero inquit operam amici frustra consumpsi.Critoni enim nostro nõ persuasi me hinc auolaturum:neq; quicquã me relicturum:uerumtamen Crito si me assequi potueris:aut sicubi nactus eris.ut tibi uidebitur sepelito. Sed mihi crede:nemo me uestrum cum hinc excesserо:consequetur. præclare id quidem qui & amico permiserit & se ostenderit de hoc toto genere nihil elaborare.durior Diogenes & id quidẽ sentiẽs.sed ut cynicus asperius proici se iussit ihumatũ. tũ amici uolucribus ne & feris? minime uero inquit: sed bacillũ prope me quo abigã:ponitote.q poteris illi:nõ enim sentiẽs.quid igitur mihi ferarũ laniatus oberit nihil sentienti? præclare anaxagoras: q cũ lãme deplores uidens corpus meum uel cremari uel sepeliri & sub terram condi & ita demõstrat ad corpus tantũ pertinere sepulturam cum ad animum siue moriatur siue uigeat nihil pœnitus pertineat nisi credere uelimus erraticos esse manes in sepultorũ. De hoc toto genere Ait diuus Augustinus quod & in decretis canonicis.xiii.Q.secunda repetitũ est omnia ista ideſt curatio funeris cõditio sepulturæ pompa exequia tum magis sunt uiuorum solatia q̃ subsidia mortuorum. Proici se in humatum Cynica secta q̃ a canibus quorum mores imitatur nomen traxit exposa est ueluti aspera nimis & inuerecunda cuius principes fuerunt hercules antisthenes & diogenes:qui ut iquit Hieronymus hemerobios uulgo appellatus est q̃si diatii uictus cibum in'diem poscens:obiit ferme nonagenarius:cum bouis crudum pedem comedisset:alii dicunt eum continuisse spiritũ atq; ita expirasse.Alii cum polypũ canibus diuidere uoluisset morsum in cruris neruo accœpisse atq; ex eo defunctũ eẽ:aiunt quidam illum cum moreretur mandasse ut cadauer suũ in sepultum proiiceretur:ut omnes bestiæ participes ipsius essent:in tumulo diogenis erecta fuit columna:in cuius apicæ causis ex lapide pario sculptus uisebatur ad cynicũ philosophum significandum. Bacillum:baculum siue scipiõem. Illi:Scilicet dixerunt. Qui:ideſt quomodo. Præclare anaxagoras:hic dicebat se Solis & Lunæ ac Cæli uidẽdi causa natum esse.Clazomenius fuit in physicis præcellens:lampsaci periit:ubi

Solatia Cynici a moribus canis

Hemerobios

dioge nes

Canis in sepul chra.

Anaxagoras.

interrogantibus eum primoribus lampſacenis:nunqd mãdaret iuſſiſſe fertur ut pueri quot annis luderẽt eo menſe::quo deceſſiſſet:cui defuncto lampſaceni ſepulchrum extruxerunt:hic niuẽ nigrã dixit eſſe. Clazomenas :ciuitas eſt ioniæ aſiathicæ:quã condidit paralus ¶Ad currũ religatum: Virgilius ter circũ iliacos raptauerat hectora muros:ſcribit Homerus in.xxii.iliados hectora alligatũ fuiſſe currui ab achille perforatis pedũ neruis a calcaneo ad altum:& loro bubulo tranſmiſſo.tractumq; capite in terram pendulo: & cæſarie fœdata:idem tradit in.xxiiii.cadauer hectoris ter tractũ eſſe ab eodem achille circa ſepulchrum patrocli: iunctis ad currum æquis : ex hac homerica ſnĩa enodauimus hoc anno nodum prius ĩenodabilem apud Ouidium:cũ deuotoriũ in ibin carmẽ publicæ profiteremur: ubi hi duo uerſus legũtur: utq; uel euridamas ter circumbuſta thraſylli eſt: lariſſeis raptus ab hoſte rotis enarratores multa qdem ſagaciter ueſtigãt:ſed friuola omnia & meras nugas efficiũt: nos diximus ſignificari id ſupplicii genus quo defunctus hector affectus eſt ab achille ter tractus circa buſtũ patrocli: ubi eurydamas ,p hectoræ.& thraſyllos pro patroclo optimis epithetis accipiuntur:græcæ enĩ eurydamas dicit latæ domãs : quod epitheton quadrat hectori ueluti domitori qui uirtute cũcta domitabat ſubiugabatq;: thraſyllos uero temerarium ſignificat & audacem:quod cõuenit patroclo: nam temeritas plerunq; infœlix eſt ira apud Virgiliũ: turnus audax cognominatur cuius exitus fuit infortũatus. Iam ſenſus Ouidii eluceſcit cũ impcetur ira ter trahi inimicũ ut tract⁹ eſt hector circa tumulum patrocli Vidi uidereq;.Verba ſunt ex antiqua tragedia quæ dicebãtur uel ex pſona hecubæ matris uel andromaches uxoris quas ambas flebiliter lamentãtes facit Homerus ¶Immo enĩ uero corpus actius tragicus poeta ſcripſit in tragedia quemadmodũ achilles corpus hectoris reddebat patri priãmo qđ latiſſime cãit Hõetus libro illiados nouiſſimo itaq; apud actium tanq̃ inductus achilles ſapiens ſapienter loqtur dicẽs ſe reddidiſſe corpus priamo hectorẽ abſtuliſſe.cũ cadauer nõ ſit hõ: ſed ipſe aĩus:uñ hector mortuus hector nõ erat uerus ãt hector fuerat aĩa hectoris quã nece abſtulerat achilles. Ecce alius e terra: ĩ ãtiqua tragedia quæ ad poſteros ut multa alia nõ peruenit iducebatur polydorus obtruncatus a polymeſtore exiens abĩferis & dormiẽti ilionæ apparens quã matrẽ appellat rogatq; ut natũ ſepeliat exorit dubitatio quo mõ matrẽ appellet ilionã:qui filius fuit hecubæ niſi alius ſignificetur. Mater te appello uerba tragedie quibus anima polydori dormientẽ ilionã compellat rogans ut ſæpeliat. perinde atq; ſepultura pertineat ad defunctum in quo nullus eſt ſenſus ex quo Cicero taxat ieptias poeticas. Oratius i ſermonibus memini horũ uerborum hiſce uerſibus.Cũ ilionam edormit catienis mille ducentis mater te appello clamantibus.M.Tullius in hortẽſio.Quid iliona ſomno illo mater te appello nõne illa credit filiũ locutũ uere experrecta etiam crederet. Modis uerſibus.Priuſq; feræ uolucreſq;.Continuat textus ex tragedia ſub perſona polydori ¶Heu reliquias ſemiaſti regis.Verba ex poemate uetuſtiſſimo qbus cõquæſtio ẽ lamentatio quod regis cadaueri defuerit legitima crematio iaceatq; remicrematus ex quo appellat ſemiaſtus quaſi ſemiuſtulatus & quod eius reliquiæ madẽtes ſanie crudeliter diuexarẽtur. Duos ſeptẽnarios uerſus & modos traicos ex ſeptẽmetris concinnatos. Ad tibiam chorus in tragedia qui cõticuit in comedia canebat iter actores comediarum ad tibiã tibiis mõ paribus mõ ĩparibus quod ſignificat monodiũ unicã.ſ. tibiã & ſynodiũ utrãq; tibiã. Luculẽtias. Luculentis ſpecioſis & bonis a luce deductum nomẽ a luculẽto fit luculẽtias qua dictiõe uſi ſunt ueteres. Apud enniũ thyeſtes talis ab ennio ſcripta ẽ fabula de thyeſte qualẽ a Seneca

Clazomenas Virgilius

Homerus Hector tractus

Nodus ouidii diſſolutus.

Nota

Eurydamas Domito

Thraſylus

Mortuus hõ hõ nõ ẽ

Mater te apello

Monodium. Synodium. Luculẽtias.

paſci moreretur :quærentibus amicis uellet nec clazomenas:in patriam ſiquid accidiſſet:auferri nihil neceſſe eſt inquit.undiq; enim ad inferos tantũdem uiæ eſt.totaq; de ratione humationis unam tenendum eſt. Ad corpus illam pertĩere ſiue occiderit animus ſiue uiget.in corpore autem perſpicuum ẽ uel extincto animo:uel elapſo nullũ reſidere ſenſum. ſed plena errorum ſunt omnia.trahit Hectorem ad currum religatum Achilles:lacerari eum & ſentire putat:credo ergo hic ulciſcitur ut quidem ſibi uidetur. At illa ſicut acerbiſſimam rem mœret. Vidi uidereque me paſſi ſunt ægerime Hectorem curru q̃driiugo raptarier. Quem Hectorem:aut quandiu ille erit hector.Mellius Actius:& aliquando ſapiẽs Achilles immo enim uero corpus Priamo reddidi: Hectorem abſtuli:non igitur Hectora traxiſti::ſed corpus quod fuerat Hectoris.Ecce alius exoritur e terra:qui matrem dormire nõ ſinat mater te appello:tu quæ curam ſomno ſuſpenſo leuas:neque te mei miſeret:ſurge & ſepeli natum.hæc cupræſſio & flebilibus modis:qui totis theatris mœſticiam inferant concinuntur:Difficile eſt non eo qui inhumati ſunt miſeros iudicare priuſquam feræ uolucres que:metuit ne laceratis membris minus bene utat: ne combuſtis non extimeſcit.Heu reliquias ſemiaſti regis denudatis oſſibus per terram ſanie delibutas fœde diu uexarier.non intelligo quid metuat: cum tam bonos ſeptenarios fundat ad tibiam. tenẽdum eſt igitur nihil curandum eſſe poſt mortem: cum multi inimicos etiam mortuos puniant exercatur luculentis ſane uerſibus apud Ennium Thyeſtes.Primum ut naufragio pereat Atreus Durum

luculenter scriptã ãulgo lectitãt. Talis iteritus:perire naufragio grauissimum est acerbissimumq;:quia aia ignea est & extingui uidet in elemẽto cõtrario. Euisceratus uiscribus lãcinatis discerptus excarnificatusq; Virgilius cõprensamq; tenet pedibusq; euiserat uncis. Tabo corrupto sanguie Virgilius & terrã tabo maculãt sunt.n.hæc carmia enniana. Portũ corpis:optat thyestes ut ĩsepultus iaceat frater atreus sempq; ingestus sit tanq; sepulchrũ sit portus corpis & q sepultus est qescat. Magna culpa pelopis:ludit more suo festiuiter Cicero tanq culpa pĩis pelopis ieruditus ĩdoctusq; thyestes filius ĩpræcet atreo fri illa q pinania sunt & oppido q friuola qd. n. ianius ĩsipientiusq; esse põt q p dolorẽ optare ut fr careat sepulchro cũ ad defunctũ nihil sepultura ptineat ita ut nõ imerito laudet illd uirgilianũ facilius iactura sepulchri. Licuitq; lucano plausibiliter dicere. Cælo tegit q nõ hẽt urnã. Di ferte quoq; mecenas ait. Nõ tumulũ curo sepelit natura relictos. Ex ioue pgnatus tantalus ex tãtalo ort' pelopes ex pelope sati thyestes & atreus a pelope dicta ẽ pelopõnesus q ex phrygia ducto secũ populo a suo noie ididit nomẽ pelopõneso ab eodẽ dicti sũt pelopide reges græciæ pelopis successores de qbus ẽ illud i prisco carmie qd usurpat Cicero ne nomẽ audiã pelopidarũ. Cõdiunt egyptii mortuos herodotus diodorus cæteri copiose pscribũt quẽadmodũ egiptii cadauera educto cerebro oĩbusq; itestis expurgatis cõplẽt cõdiũt ue myrrha pura & casia cæteris excepto thure odoribus ubi hæc fecere saliũt nitro & sale. Nã ut ait Plinius defũcta & putrescẽtia ita uẽdicat sal ut durẽt ea p secla. Idẽ aliubi tradit. Corpa defunctoꝝ perfusa cedro seruari in egypto mel quoq; auctore columela. Exanimũ corpus hoĩs p annos plurimos ĩnoxiũ cõseruat. Deprẽsũ quẽdã oli aiũt salinariũ coeũtẽ cũ recẽti cadauere muliebri pterea egyptii ligneã hois effigiem faciũt itra quã iserũt mortuũ iclusumq; ita thesaurizãt. Eoꝝ quoq; mos ẽ ut in cõuiuio circũferat mortuus e ligno factus quẽ singulis cõuiuaꝝ demõstrãs ait qspiã bibe & oblectare talis post mortẽ futurus hoc ẽ qđ intelligi uoluit filius in. xiii. punicoꝝ scribẽs. Egyptia tellus claudit odorato post funus stantia saxo corpora & a mẽsis exanguẽ haud separat umbrã. Cera circũlitos. Strabo libro. xv. scribẽs de moribus psarũ sepeliũt inquit corpa cera oblinẽtes magnos ĩsepultos auibus edendos dimittũt hi cum matribus ex patrio more cõgrediuntur ob hoc dixit Catullus. Nã magnus ex matre & gnato gignãtur oportet. Si uera ẽ psaꝝ ĩpia religio. Hircania alit canes. Silius probatũ est hircanis adhibere canes honoscritus refert bactrianos qui iã senio morboue cõfesti sint uiuẽtes adhuc cãibus apponi ad hoc ipsum de iduſtria enutritis quos sepulcrales uocãt. Per multa alia hiberoꝝ ãtiquus mos fuit ut uulneribus corpora defunctorũ lanianda obiectarẽt põtici exhausto cerebro capita myrrha condiunt & ita diutiſſime seruãt. Scytæ cadauera truncis suffixa relinquunt. Garamantes arenæ nudos infodiunt. Chrysippus: hic dictus ẽ fulcire porticũ stoicoꝝ scripsit uolumia ultra septingẽta. Dicere solebat appollodorus si qs tollat de chrysippi libris q aliena sũt carta illi uacua relinqret periit risu cũ asinũ uidisset ficos edentẽ sunt q dicant iusto uini dulcis strãgulatũ iteriisse. Hic locus. De sepultura & humatiõe. In nobis uiuentibus.

hoc sane talis enim interitus non est sine graui sensu. Illa inania ipse summis saxis fixus asperis euiscerat latere pendens:saxa spargens tabo sanguine atro:non ipsa saxa magis sensu omni uacabũt: quã ille latere pendens. Cui se hic cruciatum censet optare quam essent dura si sentiret:Nulla sine sensu sunt Illud uero perquam inane. Neq; sepulchrũ quo recipiat habeat portum corporis:ubi remissa humana uita corpus requiescat a malis. Vides quanto hæci errore uersentur. Portum esse corporis & requiescere in sepulchro putat mortuũ. Magna culpa Pelopis. qui non erudierit filium nec docuerit quatenus esset quodq; curandum. sed qd singulorũ opiniones animaduertã:nationum uarios errores pspicere cũ liceat:Cõdiunt egyptii mortuos & eos domi seruãt pslæ ẽt cæra circũlitos cõdiũt ut q maxime pmaneant diuturna corpora. Magorum mos ẽ nõ humare corpora suorum:nisi a feris sint ãtea lania. ta. In hyrcania plebs publicos alit canes:optimates domesticos. Nobile autem genus canum illud scimus esse sed pro sua quisq; facultate parat a quibus lanietur eamq; optimã illi esse censent sepulturam. permulta alia colligit Chrysipus ut est in omni historia curiosus:sed ita tetra sunt quidem:ut ea fugiat & reformidet oratio. totus igitur hic locus est cõtemnendus in nobis non negligendus in nostris ita tamen ut mortuorum corpora nihil sentire sentiamus. Quantum autem consuetudini famæq; dandum sit id curent uiui. sed ita ut intelligant nihil ad mortuos pertinere. sed profecto mors tum æquissimo animo appetitur cum suis laudibus uitã occidens consolari potest. Nemo parum diu uixit:qui uirtutis perfecte perfecto functus est munere. Multa mihi ipsi ad mortem tempestiua fuerunt quæ utinam potuissem obire. Nihil enim iam acquirebatur. Cumulata erant officio uitæ. cum fortuna bella restabant. Quare si ipsa ratio minus perficiet ut mortem negligere possimus: at uita acta perficiat: ut satis superq; uixisse uideamur. quanquam enim

Nihil ad defũctum sepultura Pelopidæ. Cõditura cadauerum egyptia Sal. Seruãt cadauera. Mel. Effigies mortui in conuiuio. Locus silii Canes sepulcrales. Ritus sepeliẽdi uarii. Chrysippus Periit risu.

in defunctis. Id currēt uiui:ptinet ad uiuos funerare suos ꝑ facultatibus & dignitate defūcti: qđ & iurisco sulti testaī. Mihi ad mortē tēpestiua:i pria philippica i hac sniam sic scribit mihi fere satis ē qđ uixi ul ad eta

Scitum đclamatoris

tē uel ad gloriā:idē alibi.Negāt posse mortē imaturā eē cōsulari:q̄to nūc iquit uerius negabo seni mihi uero pres cōscripti iā ēt optāda mors ē pfūcto rebus eis q̄s adeptus sū q̄sq; gressi:mime omittēdū ē scitū illud declamatoris cestii:qđ ob elegātiā cōcinitatēq; snīæ hūdū est in ore & i pectore:sic.n.iquit. Si ad desideriū populi respicis Cicero qū pieris paꝛ uixisti:Si ad res gestas satis uixisti.Si ad iniurias fortunæ & psentē reipu.statū nimū diu uixisti:si ad memoriā opeꝛ tuoꝛ sp uicturus es. Tāq̄ umbra sequit̄:sicut cor

Gloria uirtutis Cōsectanea.

pus umbra sp comitaī nec unq̄ diuellit̄ ita uirtutis glia comes ē & iugis cōsectāea:plautus i cassina decretū est mihi q̄si umbra quo quo ibis tute pseq. Ligurgū carere glia:q̄ / uis i mortuis nullus sit sēsus:tñ pcellētes uiri nō uident carere gloria suaꝛ uirtutū q̄s i uita pstiterūt ut lvgurgus & solō nomothetæ

Nomothetæ.

.i.legiferi.Dici nō possint carere glia legū:q̄s sanctissimas cōdiderūt:sicut scientes bellicæ uirtutis gloria militari mime careī dūr. Añ eni salaminā.In prīo de officiis: sic refert q̄ / uis eni themistocles iure laudet & sic eius nomē q̄ solonis illustrius citetutq; salamis

Salamī

clarissimæ testis uictoriæ.Est auten salamin insula ciuitasq; iuxta eiusdē nominis in cō finio atheniensiū megarensiūq; sita:de cui⁹ pprietate usq; ad interitū armis iter se dimicauerūt:altera fuit i cypro q̄ nihil ad rē. Leuctra tollet: Epaminūdas apud leuctra boetiæ ciuitatē cū deombꝰtoto duce lacedemōi orū cōfligēs affecit eos plaga pestifera adeo ut lacedemōioꝝ opes corruerint ex eo.n. tpe pricipatū græciæ amissum ultra repara re nequerūt.Dicere solebat epaminūdas or bū se nō tamē sine liberis mori & ex se natā reliq̄re pugnā leuctricā. Duos scipiōes: pu

Scutū romanoꝝ fabius.

bliū & Gn.qui i hispāia iterierūt. Maximū: fabiū Cūctatorē signat qui dictus ē scutū romāoꝝ:qui rē romanā restituit nō pugnādo cuius caliditate calliditas punica supata est.

Aut sūmū bonū: si imortalis ē aīus. Aut nullū malū:si aius corpusq; oī sensu extīcto cōmoriūt. Diagoras olym.uictores i ludis

Olympiōices.

olympiacis olympiōicas uocāt Celebrata ē pherenicis fœlicitas:q̄ filia.Soror mī fuerit olympiōicaꝝ.M.Tullius i oīone pro lucio flacco refert:qd apd græcos eē olympiōicē iudicaī ꝑpe maius & glorioſus q̄ romæ triumphasse.De hocrhodio diagora celebrata historia ē.& mēinit gellius i.iii.noctiū attica rū.Is diagoras tris filios adolescētes habuit unū pugilē:alterū pācratiastē tertiū luctatorē eosq; oīs uidit uicere:coroāriq;:eodē olīpie

Historia diagoræ

die:& cū ibi eū tres adolescētes āplexi coronis suis i caput pīis positis sauiarēt: cūq; populus gratulabūd⁹ flores i eū iaceret ibi i stadio ispectāte:populo i oscul is atq; i manib⁹ filioꝝ gaudio aīam efflauit. Morere fœlicitas ē i fœlicitate mori:ut inquit seneca.Opinamur eos.s.mortuos. Orbati ꝑuati uiduati. Vt mo.cu.quoniā asserebaī imortalitas aioꝝ & mors bonū eē nō malū. Posterior q̄ differuit si aīa mortalis ē mortē nō eē malū

gaudio periit Diagoras

Rhetorum epilogum apd græcos epilogi

sensus abierit tñ sūmis & propriis bōis & laudis & gloriæ q̄is nō sentiāt mortui non carēt. & si enim nihil in se habeat gloria cur expetaī:tñ uirtutem tā quā umbra sequit̄:uerū multitudinis iudicium de bōis si qñ est magis laudandū est quā illi ob eā rem beati.nō possum aūt dicere quomō hoc acciperetur Lygurgū Solonem legū & publicæ disciplinæ carere gloria.Themistoclem Epaminundā bellicæ uir / tutis ante enim salaminā ipsam Neptunus obruet quā salamini trophæi memoriā.priusq; boetia leuctra tollentur:q̄ pugnæ leuctricæ gloria.multo.n. tardius fama deseret curiū fabritiū calatinū duos scipiōes:duos affricanos.maximū:Marcellū:Paulū:Catonem:Lelium innumerabiles alios. quorū similitudiem aliquā q arripuerit:nō eam fama populari sed uera bonorū laude metiens. fidenti aio si ita res fert gradiet̄ ad mortem:in q̄ aut summū bonū aut nullū malū esse cognouimus. secūdis uero suis rebus uolet etiā mori:nō enim tā cumulus bonorū iucundus esse pōt q̄ molesta decessio hāc sententiā significare uidetur laconis illa uox qui cum rhodius diagoras olipiōices nobilis uno die duos suos filios uictores olympiæ uidisset. accessit ad senem & gratulatus:morere dyagora inquit: nō.n. i cælū ascensurus es magna hæc:& nimium fortasse græci putant uel tum potius putabant. isq; qui hoc Dyagoræ dixit permagnum existimans patrem cū duobus filiis tris olympionicas una ex domo prodire cūctari illū diutius in uita fortunæ obiectū in utile putabat ipse ego aūt tibi qdem quod satis esset paucis uerbis ut mihi ūidebat respondērā.Concelseras.n.nullo in malo mortuos esse sed ob eam cām contendi ut plura dicerē qđ i desiderio & luctu hæc est consolatio maxīa.nostꝝ.n.& nr̄a causa susceptū dolorem modice ferre debemus ne & nosmet ipsos amare uideamur.illa suspicio intollerabili dolore cruciat si opinamur eos qbus orbati sumus:esse cū aliquo sensu i his malis qbus uulgo opinaī.Hāc excutere opinionē mihimet radicitus uoluit eoq; fui fortasse lōgior.A.Tu lōgior:nō mihi qđē.ꝑ.n.ps orōis tue faciebat ut mori cupē.Posterior ut mō nō nollem mō nō laborarē. Oīāt rōnē illā certe perfectū ē:ut mortē nō ducerem in malis.M.nū igr̄ ēt rheto-

noiantur:q̄ a nobis cōclusiōes:q̄ pars oīonis nouissima ē:quā quidā cumulū:porationē alii uocāt:doctores rhetorici tripartitū epilogū siue porationē faciūt cōstāt ē ex enumeratiōe:amplificatiōe:& cōmiseratiōe:per enumerationē fit rex repetitio:q̄ græce dī ανακεφαλαιωσις.i.ut iterp̄tat Augustius recapitulatio. Decurrēdū.n.ē p capita & q̄ breuissime repetēdū:p aplificationē concitant aī auditorꝝ:p cōmiserationē flectunt ad misericordiā:poratio plurimū pollet in oīone.M.Tullius cū oibus eloquētiæ ptibus tū in porādi munere fuit eminētissimus:adeo ut illi porationē oēs oratores reliquerēt ob excellētiā. Artē:rhetoricā oratoriāq;. Epilogus Peroratio. Anacephaleosis

rum epilogū desideramus an'iā hāc artē plane relīquimus.A.tu uero istam ne reliq̄ris quā sp ornasti. & qdem iure:illa.n.si uere loqui uolumus te ornauerat.sed q nā est iste epilogus:hēo.n. audire qcqd est.M.deorū immortaliū iudicia solēt i scholis proferre de morte.nec uero ea fingere ipsi:sed herodoto auctore aliisq; pluribus Primū argiæ sacerdotis Cleobis & Biton filii predicantur. nota fabula est. Cū enim illā ad solemne & statutū sacrificiū curruuehi ius esset satis lōge ad oppido ad fanū morarenturq; iumenta:tunc iuuenes ii quos modo noīaui uestē posita corpora perunxerūt:ac iugum accesserūt:ita sacerdos aduecta in fanū.cū currus esset ductus a filiis precata a dea dicitur:ut illis p̄miū daret pro pietate:q; maximum hoī dari possit adeo postepulatos cū mr̄e adolescente somno se dedisse māe iuentos esse mortuos: simile p̄catione Trophōius & Agamedes usi dicunt:q cū Apollini Delphis templū exedificassent.uenerantes deū petierūt mercedē nō paruam qdem opis & laboris sui nihil certi. sed qd optimū homini.Quibus apollo se id daturum oñdit post eius diei diem tertiū:q ut illuxit mortui sūt reperti iudicauisse deū dicūt & eū qdem deū cui reliq dii cōcessissent:ut p̄ter ceteros diuinaret mortem esse optimū hoī.Fert ēt de sileno fabella q̄dam qcū a Mida captus esset hoc ei muneris pro sua missione dedisse scribit.Docuisse regem nō nasci hoilōge optimū esse:proximū aūt q̄ primū mori. Qua ē usus sententia in Crespōte Euripides nam nos docebat cœtus celebrantes domū lugere ubi eēt aliqs in lucem editus hūanæ uaria uitæ reputātes mala. At q labores morte finisset grauis hūc omnes amicos laude & lætitia exeq simile qddam est in cōsolatiōe Crantoris. Ait.n. Termaneū q̄ndam eleusiū cū grauiter filii mortē mœreret:ueniſſe ī ſicomātiū q̄rētē q̄ fuisset tantæ calamitatis cā.huic tabelli trishmōi uersiculos datos.Ignaris hoīes i uita mētibus errāt

Cleobis & biton:lege erodotū copiosissime explicantē hāc historiā libro p̄mo historiarꝝ.& nos summatī libauimus ī libello de fœlicitate. Ab oppido:Argos significat.Argiui.n.erāt & argis gesta res ē:q̄ ciuitas ut ait Liuius ī medio græciæ sita ē. Multiplex fuisse argos alibi explicauimus. Ad fanū: Ad tēplū iunonis:qd distabat a citate stadia quinque & q̄dragīta. Oleo punxerunt:oleū per mēbra & artus foris ifusum uigorē facit & robur ut inqt Plinius in. xxiii.de hoc fusus uberiusq; in tranqlli cōmētariis. A dea iunone: Mane iuentos mortuos:optius hic obtigit Cleobi & bitōi uitæ exitus:ut ait Herodotus:p quē deus iudicauit satius eē hoī mori q̄ uiuere. Trophonius & agamedes horꝝ mētio fit a Strabone libro nono:a quibus tēplū apollinis delphici in statuatū fuisse demonstrat. Celebratū ē oraculū trophonii a trophonio fatiloquo dictū:olim. n.diuinatores erāt ī p̄cio: ut iperio & cælo digni iudicarent:talis fuit Amphiaraus:talis mopsus talis & triphonius. Vt p̄ter cæteros diuinaret:deus diuinatōis& fatidicus ē appollo:q ita apd Ouidi.p me qd erit q; fuit q; ēq; patet.De sileno fabella:narrāt fabulæ & canit Ouidius silenū bacchi altorē ac nutriciū a rusticis phrygib⁹ captū ductūq; eē ad regē: q⁹ eū missum faciēs alūno reddidit:bacchus gaudens altore recepto p remuneratione cōcessit midæ ut qcqd corpore cōtigisset id in aurꝝ uerteretur eruditi iter ministros bacchi enumerant tityros satyros & silenos.

¶ Nō nasci optimū: Plinius in hanc sniam itaq; multi exitere q nō nasci optimū cēserent aut q̄ ocissime aboleri. In crephonte euripides :iter tragicos poetas grecos ægregius est euripides ui & sermone:&snia ꝝ crebritate oratoribus cōparādus . In cuius gloriam macedōes apud quos sepultus erat p̄dicauerunt hoc carmē nulla ætate tua o euripides monumēta peribunt:hic scripsit inter reliq̄ tragediā titulo cresphontē a noīne adolescētis.cuius ī scdo rhetoricoꝝ mentionē fieri obseruauimus ubi usurpant uerba: uel euripidis ex crephonte uel latini poetæ ab euripide mutātis:q̄ sunt hæc iniuria abste afficior īdigna p̄.Nā si īprobū eē cresphōtē existimabas:cur me huic locabas nuptiis? Sin ē ꝑbus:cur talē iuita iuitū cogis relinq̄re? Nā nos do.uerba euripidis extragedia cresponte qbus oñdit natales hoīs lachrymis obitus hilaritate eē p̄sequēdos:scdm īstitutū thracū Apd quos ut Valerius soliusq; notificāt luctuosa sunt puerpia:læta funera.Narrat herodotus ī terpsichore trausos thraciæ populos hoc peculiariter factitasse:q editon ī lucē puero circūsidētes eū cōploratiōe p̄sequunt recēsentes q̄ scū q; necesse ē illi:qd uitā īgressus sit ꝑpeti hūanas calamitates. E cōtrario hoīem fato functū p lusū atq; letitiā sepelīūt refertes:q ꝑ malis liberatus.In oī sit fœlicitate:qd nos quoq; singulari hoc uersu cōplexi sumus hi uitæ erūnas deflent:hi funera plaudūt¶ In cō.ctā.hūc.M.Tullius secutus ē ī cōsolatiōe filiæ.Solensis fuit habitus in exi-

Crephō tes euripidis Luctuosa puerperia Leta funera Hi uitæ erūnas deflent. Crātor

Psyco mantiũ Materiæ iopinabiles Erichthei filiæ.

stimatiõe Homeri & euripidis admirator. Mereret. Lugeret. In sicconātiũ: nomẽ loci ubi diuinatio exercebaʒ puto legẽdũ psychomātiũ: ut itelligaʒ locus uaticinii ubi fiebat maniũ euocatio ψυχή. i. aïa ἀμάντε ια: diuinatio. Euchinous nomẽ filii cuius mortẽ mærebat pr̃. Laudationẽ mortis: Quiti. ī. iii. nā & sõni & mortis scriptæ laudes: quorũdā a medicis cibogʒ. phauorinus phũs scripsit laudationẽ q̃rtanæ febris: multi quoq; nõ sophistæ solũ: sed & philosophi adorati sunt tractare mīias iopinabiles q̃s græci ἄλογο ἰσ ὑπ οὐε σισ appellāt. Repetũt ab erichtheo: i oronę. p festio ait mortẽ quã ẽt uirgies athenis regis opinor ericthei filiæ. p pria cõtẽpsisse dũr ego uir cõsularis tãtis rebus gestis timerẽ. Ericthonius uulgo dictus & ab eusebio: q ab Homero Ericthe⁹ uocaʒ. Codrũ: historia codri puagatissima ẽ testimõio trogi iustini: ualerii de quo Oratius. Codrus, p pria nõ timid⁹ mori Aug. i. xyiii. sũmati sic refert Codrus rex athenien siũ: peloponẽsibus eiusdẽ hostib⁹ ciuitatis se iterficiẽdũ ignotus obiecit & factũ est: hoc mõ eũ p̃dicãt: pr̃iam liberasse. Responsũ enī acceeperãt peloponẽses tũc demũ se superaturos: si eogʒ regẽ nõ occidissent fefellit ergo eos hītu paupis apparẽdo. Et in suã necẽ p iurgia, puocãdo. Vñ ait Virg. Et iurgia codri: hũc atheniẽses: tãq; deũ sacrificiogʒ honore coluerũt. Menecheus: luculẽtis uersib⁹ i. x. thebaidos copiose graphiceq; perscribit Statius papius quẽadmodũ i bello thebão: tiresia fatidicus dixit ad thebas liberãdas deposci a fatis nouissimũ generis uiperei: tũc menecheus creõis filius uitã deuouit, p pr̃iæ salutæ sibiq; ferro mortẽ consciuit seq; sup medias acies nõdũ ense remisso iecit & i sceuos cadere ẽ conatus achiuos. De hoc ait satirographus q̃tũ dilexit thebas si græcia uera menecheus. Lactãtius quoq; in. iii. iqt: nã ille qui, p salute ciuiũ uolũtariæ se neci obtulerũt: sicut thebis menecheus athẽis codrus romæ curtius: Iphigenia: Iphianassam appellat lucretius: cuius sanguĩe ductores danaũ uẽtos placuerũt: qd'& Virgi. memorat: fabulæ tradunt suppositã fuisse a Diana cerũā i locũ uirgis subductæ. Ad, ppiora: uiciniora recẽtioraq;. Armodius & aristogiton græcia miro pconio celebrat armodiũ & aristogitonẽ tyrānicidas: de qbus historia remotior hoc ī loco referẽda ẽ scitu relatuq; nõ iniucũda. Armodius qdã athenis flore ætatis cõspicuus: quẽ aristogiton amabat hẽbatq; ī delitiis: de stupro appellatus ab hipparcho pisistrati filio rẽ detulit ad amatorẽ: q, ptinus ad īsidias cõuersus ad destruẽdã, p uirili pte tyrānidẽ hipparchus cũ sollicitãdo armodiũ pellicere nõ posset cõtumelia hmõi psecutus ẽ: sororẽ harmodii: q̃ ī põpa sacrogʒ canephora erat. i. cistifera: & ī caniſtro arcana mistica ferẽs sũmouit a misterio religioso ueluti idignã ea dignitate. qd ægre ferẽs armodius: & ob armodiũ aristogitõ cõspirauerũt ī hipparchi necẽ: operiẽtes diẽ festũ: quo panathenea: q̃ festiuitas solẽnis ẽ celebrari ex ritu debebãt: ubi dies festus aduenit forte accidit ut quidã ex cõiuratis cũ hippia tyrãno hipparchi fr̃e familiariter colloq̃reʒ. Ex quo suspicati rẽ palã factã eẽ eue stigio portã it: oeũtes hipparchũ adoriunʒ occidũtq;: ueogʒ iconsulte & ifœliciter: nã armodius stati mox aristogiton sũt iterfecti: hũc īmodũ pp amatoriã idignationẽ Cõtumeliãq; ī armodi sororẽ ipetus ī hipparchũ pisistrati filiũ factus ẽ: auctor Thucidides in. vi. hoc ẽ qd' itelligi uoluit Aristoteles in quito politicogʒ scribens ob cõtumeliã sorori armodii illatã & ob ip̃m armodiũ de stupro cõpellatũ factũ esse ipetũ in pisistratidas ab Armodio pp sororẽ: ab aristogitone pp armodiũ. Plato in dialogo cui titulus ẽ hipparchus: nõ nihil a Thucidide Aristoteleq; dissentit super hipparcho īterempto ab armodio & aristogitone: quogʒ noīa ne unq̃ seruis īdere liceret decreto publico atheniẽses sanxerunt quoniã ut īquit Aulus gellius nefas ducerent nomīa libertati patriæ deuota seruili cõtagio pollui: subdubitat Plinius an athenienses primi omniũ armodio & aristogiton tyrānicidis publicæ posuerit statuas. hoc quoq; addamus uelut actuariũ quod scortũ nomīe leena lyræ cantu familiaris armodio & aristogitoni consilia eorum de tyrannicidio usq; ad mortẽ excruciata a tyrannis non prodidit quamobrem athenienses eam honore habere uolentes ne tamẽ scortum celebrasse uiderenʒ simulachrogʒ aīalis cuius nomẽ gerebat hoc ẽ leenã fecerũt atq; ut intelligereʒ cã honoris in opere linguã addi ab artifice uetuerũt. Vel optare. Si animi immortales migrant in beatiora domicilia.

Historia codri

Mene cheus amator patriæ

Historia re motior' d armodio & aristogitone

Canephora

Panathenea

Pisistratidæ

Ne seruis noīa īderent

Pulchrogʒ d' leena

Euchinous potitur fatorum munere leto: sic fuit utilius finiri ipsiq; tibiq;. his & talibus auctoribus usi confirmant causam rebus a diis immortalibus iudicatam. Alcidamus quidam rhetor antiquus in primis nobilis scripsit etiam laudationem mortis quæ cõstat ex enumeratione malorum humanorogʒ. cui ratiões hæ. q exq̃sitius a philosophis colligunʒ defuerunt ubertas orationis non defuit. claræ uero mortes pro patria oppetitæ non solum gloriosæ retoribus sed etiam beatæ uideri solent: repetunt ab erichtheo cuius etiam filiæ cupide mortem expetiuerunt pro uita ciuium. Codrum qui se in medios immisit hostis famulari ueste: ne posset agnosci si esset ornatu regio q, oraculum erat datum. si rex interfectus esset uictricis athenas fore. Menecheus uero non prætermittitur: qui oraculo edito largitus est patriæ suum sanguinem Iphigẽia aulide duci se immolandam iubet ut hostium sanguis elicia tur suo. ueniunt idem ad propria Harmodius ī ore & Aristogiton: lacedæmonius Leonidas: thebãus Epaminundas uigent ita sunt multi quibus uidemus optabiles fuisse mortes cũ gloria: q̃ cum ita sit magna tamen eloquentia est utendum: atq; ita uelut superiore e loco concionandum: ut hoīes mortem uel optare īcipiant uel certe timere desistant nã

si supremus ille dies nō extinctionē sed cōmutationem affert loci: qd optabilius. sin āt perimit ac delet oīno qd melius q̄ īmelius uitæ laboribꝰ obdormiscere. & ita conniuentem somno consopiri sempiterno: q̄ si fiat melior Ennii quā. Solōis oratio. hic enim noster: Nemo me lachrimis decoret īquit nec funera fletu faxit. at uero sapiens ille. Mors mea ne careat lachrimis. linquamus amicis mœrorem: ut celebrent funera cum gemitu. nos uero si quid tale acciderit ut a deo denunciatum uideatur ut exeamus e uita læti & agentes gratias pereamus. emittiq̄ nos e custodia & leuari uinclis arbitremur: ut aut in eternam: & plane in nostram domum remigremus: aut omni sensu molestiaq̄ careamus: sin autem nihil denunciabitur: eo tamen simus animo ut horribilem eum diem aliis nobis faustum putemus: Nihilq̄ in malis ducamus quod sit uel a diis immortalibus uel natura parente omnium constitutum. Non enim temere nec fortuito sati & creati sumus: sed profecto fuit quedam uis que generi cōsuleret humano: nec id gigneret aut alteret. Quod cum exanclauisset omnes labores: tum incideret in mortis malum sempiternum: portum potius paratum nobis & profugium putemus: quo utinam uelis passis peruehi liceat. si enim reflantibus uentis reiiciemur: tamen eodem paulo tardius referamur necesse est. Quod autem omnibus necesse est id ne miserum esse uni potest: habes epilogum ne quid p̄termissum aut relictum putes. A. ego uero: et quidem fecit etiam iste me epilogus firmiorem. M. Optime inquam. sed nunc quidem ualitudini tribuamus aliquid Cras autem & quot dies erimus in tusculano agamus hæc & ea potissimum: quæ leuationem habeant ægritudinum formidinum: cupiditatum: qui omni e philosophia ē fructus uberimus.

Marci Tullii Ciceronis Tusculanarū quæsti onū Liber secundus.

EOPTOLEMVS Quidem apd Enniū philosophari sibi ait necesse eē: sed paucis: Nam omnio haud placere. Ego autem brute necesse quidē mihi esse arbitror philosophari. Nam quid possū presertim nihil agens agere melius: sed non paucis ut ille. Difficile. n. est i philosophia pauca esse ei nota: cui non sint aut pleraq̄: aut oīa: nam nec pauca nisi e multis eligi possunt. nec q̄ pauca pcipit nō id ē reliq̄ eodē studio pseq̄nt. sed ī

Vel timere: si aī perimunt delent oēs sensus una cū corpe. Cōniuentē oculos claudētē: sup quo uerbo plura i prīo trāquilli cōmentario. Dixit. M. Tullius i orōne p celio proh dii īmortales cur iterdū cōniuetis i hōinū sceleribus maxīs. Hic noster: Ennius.

Sapiēs ille: Solō de hoc supra dixīus. Vt a deo denūciatū Sicut socrati factū ē ueluti denūciatio a deo sine cuius pmissu hic migrādū nō ē. Remigremus. Si īmortalis est aīa ut unde orta ē illuc reuertat. Eū diē Scilicet mortis quē Seneca uocat decretoriū: ad quē ait nō timide cōponor. quo remotis strophis ac fucis de me iudicaturus sū utrū loquar fortia an sentiam. Natura parente oīum plinius ubiq̄ naturā parētē rex oīum appellat. Sati p̄geniti. Exanclauisset: Exhausisset tollerasset q̄ sup quo uerbo plura i cōmentariis apuleanis qui p̄pe diē edēt.

Velis passis idē ocissimo cursu & festinata celeritate trāslatio sumpta a nauigātibꝰ qui uelis expānsis ac plēis portū subeūt uolitātes passa uela dicīus expēsa distēta explicata uēto tumētia ac plēa a uerbo pādo passū ueteres dixisse n̄ pānsū & expassū n̄ expānsū. A. G. seruiusq̄ testat capillo passo eē mulieres dīr q̄si porrecto & expānso & passis māibꝰ dixius: qd significat diductis atq̄ distētis plautus dixit dispessis māibus p eo qd dispassis distētisq̄. Tertullianus tamē oppānsū uelut dixit p oppasso & extēto. Idē expānsos inquit ungulæ fodiāt cruces suspēdāt p exporrectis & distētis ¶ Reflātibus uētis pstat ī eadē nauigatiōis trāslatiōe p̄spero. n. flatu uētoꝝ qui secūdi dicunt ad portus puenimus optatos reflātibus uero longe reicimur a portu. Reflare. n. ē retro & īcontrariū flare: qd noxiū ē cupiētibus appellere ad portū. Idē in officiis cōsimiliter magnā inqt eē fortūæ uī i utrāq̄ ptē qs nescit. Nā & cū p̄spero flatu ei utimur ad exitus puenimus optatos & cū reflauerit affligimur. Quod oībus necesse maximū solatiū ē īqt Seneca cogitare id sibi accidisse: qd' añ se passi sūr oēsq̄ passuri. Et iō uidet rex natura: qd grauissimū fecit cōe fecisse: ut crudelitatē fati cōsolaret æqlitas. Itē in epistolis moralibus: qs īqt q̄ri pōt ī ea cōditiōe se esse ī q̄ nemo nō ē. Cludamus ergo hāc qōnē illa snia ex diuersis notabili. Mors misera non est. Aditus ad mortem ē miser.

Secūdæ q̄stionis tusculanæ cōmētarius.

EOPTOLEMVS. Cū philosophia aioꝝ medela sit Solicitudinū expultrix: cupiditatū debellatrix merito philosophādū ē & ītēperāter i phiæ liquores īgurgitādū cuius cratera quanto crebior: q̄toq̄ meratior est tanto propior fit ad animi sanitatē quod secutus. M. Tullius īprobat neoptolemū ennianū: qui ita ait: philosophādum ē paucis nā omnio haud placet cuius uersus atq̄ snīæ apuleius & gellius meminerunt.

Hora mortis decretoria

Natura parens rerum

Vela passa

Capillus passus

Dispessis manibus

Oppansum uelum

Reflare

Grauissimum cōmūe.

Cratera philosophie. Ennianus Neoptolemus

Nihil agens:in hanc sententiã est ille uersiculus:dic mihi quid melius desidiosus agam? Non paucis ut ille.Au.Gellius.Enniani neoptolemi consilio utendum est:qui gustandũ de philosophia censet nõ in eã ingurgitãdũ. Neoptolemi ut tum erat:Neoptolemus græco uocabulo nouus miles significatur:quo nomine dictus est pyrrus achyllis filius:quem a colore comæ rubentis pyrrum nominari autumat seruius. Ennius purrum q̃ pyrrum dicere malebat. Pauca sepe prosunt:quantulicũq; progressus in disciplinis ingenuis non parũ prosunt. Quod uitari non potest mors cunctis mortalibus qua si tantalo saxum semp impendet cuius metus funditus humanã uitam perturbat nec ullam esse uoluptatẽ liquidam puramq; relinquit ut ait lucretius:

neoptolemus nouus miles

pyrrus

Popularis illa famulatas:summi oratoris ẽ summum oratorem populo uideri: unde ait Mar. Tullius in bruto se non dicturũ qđ antigenidas dixerit:mihi cane & musis:sed mihi cane & populo uultque eloquentiam suam populo probari: & enim necesse est qui ita dicat ut a multitudine probetur eũdem doctis probari.Idem i oratore eloquẽtiam appellat popularem. Nisi quod imitari:Zeusis picturæ in qua sibi placuerat subscripsit uersum in hanc sententiam: inuisurum sibi aliquem facilius quã imitaturum.

Antigenidas

Mihi cane & populo

Ieiunitatem:taxat eos: qui cum granditatem Ciceronis & illam beatissimam ac inimitabilem ubertatem imitari non possent genus ipos dicendi & ieiunum sequebanẽ dũ se attenuate limate:presse atticorũ more dicere existimarent:oratorum enim bonorum duo genera sunt unum attenuate presseq; alterum sublate ampleq; dicẽtium sed cauẽda est presso illi oratori:ut præcepit Cicero i bruto inopia & ieiunitas. Genus atticorum:antiqua oratorum diuisio fuit i ter atticos & asiaticos.ex quibus attici pssi limati emuncti habebantur:nihil inane aut redũdans ferentes.Contra asiani inflati tumidi ac iactatores.Mox tertium genus adiecerunt Rhodium : quod uelut mediũ esse atq; ex utroq; mixtum uoluerunt.Neq; eni rhodii oratores attice presse: neq; asiane sũt abundantes optimum autẽ genus esse atticoꝝ nemo inficiatur:de quo Quintilianus Cicero & ceteri satis multa.Nunc.M.Tullius taxat illuditq; eos:qui dum uolunt uideri presi & limati istar atticorum fiunt ieiuni aridi & exangues:& quod consequens ridiculis repudiantur: subrepunt enim pro uirtutibus uitia,pximitate fallẽtia. Adiutore populo:nũq̃ uolui inquit Seneca populo placere:nam quæ ego scio nõ probat populus quæ ,pbat populus ego nescio. Paucis iudicibus:sentẽtia oratiua est. Contentus paucis lectoribus pluris eni est testimonium unius eruditi:quã sexcẽtorum ineruditorum.Dixit.Mar.Tullius sibi unicum cantonẽ esse pro centũ milibus.Et antimachus poeta cũ eum legentem omnes ꝑter platonẽ reliqssent legã inquit nihilominus:Plato.n.mihi unus istar est oĩum. Democritus quoq; ait unus mihi ,p populo ẽ.Et populus ,p uno:bene & ille q̃squis fuit q̃ dixit satis sunt mihi pauci:satis est unus satis est nullus q̃n ẽt epicurus cũ uni ex cõsectaneis studioꝝ suoꝝ scriberet hæc ego inquit nõ multis sed tibi satis.n.magnũ altera letri theatrũ sumus.Diuus Hieronymus in epistola ad marcellã sic scriptũ reliquit eruditis cõtẽtus auribus nõ magnopere cures quid iperitoꝝ de ingenio tuo rumusculi iactitẽt subscribit huic sniæ illud quoq; epigramatarii poetæ Meiuuat raris auribus placere. Vniuersam. s.philosophiã cuius multa sunt mẽbra.Secũdo fauẽte & cõprobãte. Vel si ea:ptẽ philosophiæ moralẽ significat q̃ peculiariter tractauit uel dogma academicorum:cuius sectæ sectator & consectaneus fuit. Mar.Tullius.

Orato rũ bonoꝝ genera.

Attici orato. res.

Rhodii

Seneca

Dictũ antimachi

Vnus ,p populo

Dictũ epicuri

uita tamẽ occupata:atq; ut neoptolemi tũ erat militari pauca ipa multũ sæpe prosũt:& ferunt fructus sed non tantos:quãti ex uniuersa philosophia percipi possint:tamen eos quibus aliqua ex parte interdum aut cupiditate aut ægritudie:aut metu liberemur. Velut ex ea disputatione:quæ mihi nuper habita est in tusculano:magna uidebatur mortis effecta contentio : quæ non minimum ualet ad animũ metu liberandum.nam qui id quod uitari non potest metuit:is uiuere animo quieto nullo modo potest.sed qui non modo quia necesse est mori:uerum etiam quia nihil habet mors quod sit horrendum mortem non timet:magnũ is sibi præsidium ad beatam uitam comparat.Quanquã non sumus ignari multus studiose contra esse dicturos:q̃ uitare nullo modo possumus:nisi nihil omnino scriberẽus. & enim si orationes quas nõ multitudinis iudicio probari uolebamus popularis est enim illa facultas:& effectus eloquentiæ est audientium approbatio:sed si reperiebantur nonnulli:qui nihil laudarent:nisi q̃ se imitari posse confiderent: quiq; sperãdi sibi eundem pene dicendi finem proponerent: & cum obruerentur copia sententiarum atq; uerboꝝ ieiunitatem & famem se malle q̃ ubertatem & copiam dicerent:unde erat exortum genus atticorũ:his ipsis qui id sequi se profitebãtur ignotũ qui iam cõticuere:pene ab ipso foro irrisi:quod futurum putamus cum adiutore populo quo utebamur antea nunc minime nos uti posse uideamus? est enim philosophia paucis contenta iudicibus multitudinem consulto ipsa fugiens.eiq; ipsi & suspecta & inuisa: ut uel siquis uniuersam uelit uituperare secundo id populo possit facere.uel si ea quenos maxime sequimur conet inuadere magna habere possit auxilia reliquorũ philosophorũ disciplinis nos ãt uni

¶ Respõdimus ĩ hortẽsio: de hoc sic memĩt libro primo de finibus: q̃q̃ philosophiæ eq̃dẽ uitupatoribus satis respõsum ẽ eo libro: quo a nobis phia defensa collaudata ẽ cũ eẽt culpata & uitupata ab hortensio diuus Augustinus libro. viii. cõfessionũ tradit se excitatũ eẽ undeuigesimo etatis anno ad studia sapiæ ac phiæ lecto ciceronis hortẽsio. Idẽ libro de btã uita. Ego ĩquit abusq; undeuigesimo anno ætatis meæ: postq̃ ĩ scola rhetoris librũ illũ Ciceroĩs: q̃ hortẽsius uocaẽ accepi: tãto amore phiæ succẽsus sum: ut stati ad eam me ferre meditarer. In academicis: Cicero uillã habuit quã uocabat academiã: ab exẽplo platõicæ academiæ. ubi cõposuit uolumĩa eiusdẽ noĩs ĩ q̃ & monumẽtũ sibi ĩstauraverat: In his aũt academicis libris disputationẽ p dialogũ iducit cũ. M. uarrõe: quẽ oĩũ facile acutissimũ & sine ulla dubitatõe doctissimũ noĩat: ubi miro pcõio. M. Varrõis doctrinã pdicat. Iã lãgueti græciæ prisĩs tpibus græcia disciplis multaq; artiũ fuit florẽtissima: q̃ ætate. M. Tullii iã langue scẽs decoquebat. ¶ Sicut reliq̃s trãstulerunt: Appollonius rethor græcus cũ aliq̃do ciceronẽ audiuisset græce declamantẽ: diu tacitus & ex admiratõe cõticuit: mox erupit in hæc uerba: te nẽpe cicero & laudo & admiror: sed græcoq; fortũæ me miseret cũ uideã eruditionẽ & eloq̃ntiã: q̃ sola nobis bonoq; relicta erãt p te romã trãsferri. Venit ad sũmũ: Ita oratius. Venimus ad sũmũ fortunæ pingimus atq; psallimus & luctamur achiuis doctius unctis. Quod natura fert: naturaliter q̃cũq; puenerũt ad summũ ĩcremẽtũ paulopost corruãt necesse ẽ. Nã ut inqt decẽter uereq; Lucanus: In se magna ruunt letis hũc numĩa rebus crescẽdi posuere modũ: & ut ait Seneca labotãt magna fastigia: aliubi quoq; ĩquit: qcqd ad sũmũ uenit ad exitũ ꝓpe est. Oĩa ut Salustii uerbis utar orta occidũt aucta senescũt. ¶ Quasi addicti & cõsecrati: Tertullianus cõsecraneos appellat: sidonius cõsectaneos: q cõsecrati sũt & q̃si mãcipati uni sectæ: iueniunt ãt tales eõplusculi: q se penitus addixerũt sectæ doctoris: ut ne digitũ qdẽ transuersum ab eius doctrina discedãt: ut ẽt ea defendãt cõstãtiæ cã: q̃ tñ nõ probãt: quo circa illi magis laudãdi sunt: q nulli sectæ sũt addicti. Sed ex oĩ secta eligũt q̃ maxime ꝓbabilia eẽ uideant: talis fuit. M. Tullius: talis oratius: q ait. Nullius adductius iurare in uerba magii: quo me cũq; rapit tẽpestas deferor hospes. Quĩtilianus in. iii. Neq;. n. inquit me cuiq; sectæ uelut q̃dã supstitiõe ibutus addixi. Et. re. si. p. laus, pbi perideq; eruditi uiri hæc ẽ ut refellat sine ptiacia & patiaẽ refelli sine iracũdia differẽtiũ iter se reꝑhẽsiões ut ait idẽ in prĩo de finibus nõ sunt uitupãde. Male dicta cõtumeliæ. Tũ iracũdie cõtinẽtes cõcertatõesq; ĩ disputãdo ptinaces ĩdignæ philosophia mihi uideri solẽt. Refellere ãt ẽ refutare & redarguere falsitatẽ & ut ait Dõatus arguẽdo falsũ oñdere ptinatia a p tendẽdo dicta. In uitupatiõem cadit: cũ ĩ eo ptẽdimus ĩ quo ptẽdi nõ debet. ut docet. M. Varro. Acius ĩ myrmidõibus ptinacẽ ĩqt nihil moror ptinatiã docti possidẽt: ait nonius ptinatiã semp eẽ maloq; reꝯ: cuius sniæ reclamãt testimõia scriptoq; classicoq;: ut Senecæ q̃ libro ultimo de bñficiis uĩcit ĩquit malos ptinax bonitas: ut Liuii qui sic scribit. Vicit tñ oĩa ptinax uirtus. Hæc stu. philosophiæ. Bibliothecis: legata bibliotheca q̃rũt iutisco. sulti utq; armariũ solũ an libri quoq; cõtineant. Nã & locũ significari bibliothecã testat ulpianus & armariũ: sicut dicĩus eboreã bibliothecã emit: alias libros sicuti dicimus bibliothecã emisse. Itaq; legata bibliotheca libri & iterdum armaria debentur: quæ pleriq; bibliothecas appellant latinæ librariam uocant. Aulus gellius: forte in libraria ego Lucius paulus poeta uir memoria nostra doctissimus cõsederamus bibliothecæ ex præceptio uictruuii ad orientẽ spectare debẽt usus enim librorum matutinum expostulat lumen. Idem in bibliothecis libri nõ putrescũt. Namq; quæcũq; ad meridiem & occidentem spectant a tineis & humore uitiantur. Et pallore uolumina corrumpuntur. ¶ Multitudo infinita. Legimus apud scriptores idoneos ptolomeos egypti reges habuisse bibliothecas in quibus fuerũt ad millia ferme uoluminum septingenta milia. Disserẽdi elegantia: in multis doctrina rerum est quibus disputandi nitor & loquendi splendor deest. ¶ Neque distinctæ. Insulsus & perinde ridiculus scriptor merito iudicari potest qui profiteatur se neque

uersæ phiæ uitupatoribus respõdimus ĩ hortẽsio. pro academia aũt quæ dicenda erãt satis accurate ĩ academicis q̃tuor libris explicata arbitrãur. tamen tantũ abest ut scribi cõtra nos nolumus. ut id etiam maxie optemus. in ipsa. n. græcia philosophia tãto in honore nunq̃ fuisset nisi doctissimorũ cõtentiõibus discẽsiõibusq; uiguisset. quã obrẽ hortor oẽs q facere id possũt: ut huius quoq; generis laudẽ iã lãgueti græciæ eripiãt: & ꝓferãt ĩ hanc urbẽ: sicut reliquas oẽs quæ qdem erãt expetendæ studio atq; ĩdustria sua maiores nr̃i trãstulerũt. atq; oratorũ qdẽ laus ita ducta ab humili uenit ad sũmũ ut iã qd natura fert in oĩbus fere senescat rebus: breuiq; tpe ad nihilũ uẽtura uideaẽ philosophia nascaẽ latinis q̃dem lr̃is ex his tpibus: eãq; nos adiuuẽus: nosq; ipsos refelli reda rguiq; patiamur. qd hi ferũt aĩo ĩmo quo: q cæteris qbusdã destinatisq; sentẽtiis q̃si addicti & cõsecrati sũt: eaq; necessitate cõstricti: ut ẽt q̃ nõ probare soleãt ea cogaẽ cõstãtiæ cã defẽdere. Nos q sequmur probabilia: nec ultra q̃ id qd ueriſimile occurerit progredi possumus & refelleꝛ sine ptinatia & reffelli sine iracũdia pati sumus. qd si hæc studia traducta erũt ad nr̃os ne bibliothecis qdẽ grecis egebimus: ĩ qb9 multitudo ĩfinita librorũ ẽ ꝓpe eorum multitudinẽ q scripserẽt eadẽ. n. dñr a multis ex quo libros oĩa referserẽt. qd accidet etiã nr̃is si ad hæc studia plures cõfluxerit sed si possumus eos excitemus

Hortẽsius cic. Augu. cepit philosophari ẽcto hortensio Academici cic

Dictũ appollonii. Venimus ad sũmũ

Sũma ad exitũ ꝓderãt. Conseꝛcrãneũ. Consectaneis

Refellere quid. Pertinacia. ptinax uirtus Bibliotheca Libraria.

distinctæ scribere: neq; distributiõe uti scire. Et tñ scribere uelit: cũ melius fuisset oĩno tacere: q̃ iscitiã ꝓfiteri. Vñ in uituperationẽ catonianã iuste meritoq; icidit albius. q scribens res romanas oĩone græca i ei⁹ historiæ principio scriptũ reliqt ad hãc sniam: neminẽ succẽsere sibi cõueĩre: si qd i his libris paꝝ cõposite aut mius elegãter scriptũ foret: qd græca oĩo ab hoie romão aliẽissima eẽt q̃ cũ legisset Cato. næ ut inqt albie nimiũ nugator es cũ maluisti culpã depcari: q̃ culpa carere: qs te oro ppulit ut id cõmitteres: qd priusq̃ faceres peteres ut ignoret. Lectionẽ negligo Laus cõsumati scriptoris illa ãplissima ẽ: ut ꝓsit doctria. Delectet elegantia cũ alteꝝ sine altero trũcũ sit & mutilũ. Hic illd Oratianũ: oẽ tulit pũctũ q miscuit utile dulci lectorẽ delectãdo pariterq; monẽdo. Aut nõ approbãt: q platõici nõ sũt: quis nõ ꝓbẽt dogmata platõis tñ nõ iuiti legũt platõica uolũina pp elegãtiã singulari doctrina cõiũctã. Epicurũ & metrodoꝝ: hic epicuri discipulus fuit. q cũ a ꝑceptore sapiẽs appellaret repudiare noluit tñ beneficiũ. Nec ipi: De se modeste loqtur & pudẽter: oĩs. n. sui i decora iactatio ẽ. Dicẽdi exercitatio: cõtradicendo refellẽdo: cõtraria diserendo potissimũ ueritas elucescit: & ingenium fit uegetius uiuidiusq; & lĩgua exercitatior uberiorq;. Nostra memoria philo. M. Tullius se totũ tradidit philõi academiæ pricipi ut ipse i bruto testat admirabili quodã ad philosophiã studio cõcitatus cũ ille in bello mithridatico domo ꝓfugisset romãq; uenisset. Antiocus discipulus contra philonẽ doctorẽ suũ librũ edidit disserẽs cõtra academicos cui operã quoq;. M. Tullius se dedisse refert. Rethorum ꝑcepta: hoc ab Aristotele pipateticoꝝ pricipe factitatũ est: q tps matutinũ dabat exercẽdis acroamaticis ita. n. uocãtur cõmẽtationes Aristotelicẽ i q; bus philosophia remotior subtilior agitabatur ue spertinũ uero tps dabat rhetoricis meditationibus q̃ exoterica. i. extraria noiabat matutinã exercitatiõem appellat ἐσωτερικὸν περίπατον. i. dilucularią ãbulationẽ alterã ue spertinã. ἑσπερινὸν idẽ poperidianã utroque. n. tpe ãbulãs differebat. Dictioni. arti oratoriæ. Dicere. n. oratoꝝ ꝓpriũ est. Dictio oratoris Oĩo: in prio de oratore ait. L. Crassus. sunt ad populare sensum ac cõmodata oĩa genera huius forẽsis nĩæ dictiõis. Post meridiẽ: hinc post meridianæ siue pomeridianæ scholæ dicunt. Quintilianus i tertio refert qd postmeridianis scolis Aristoteles artẽ oratoriã cœpit. Cicero libẽtius dicit pomeredianũ q̃ post meredianũ. Ambulãtibus more aristotelico ille. n. περιπατέτων. ideſt ãbulãs differebat unde peripatetici nominati. Nimis cupidũ uitæ præceptum senecæ saluberrimum est monentis ne nimis amemus uitã ne nimis operemur græcæ φιλοξωος dicitur nimis cupidus uitæ.

Albinus a catone reprẽsus

Næ nugatores Doctrina cum elegãtia

Indecora sui iactatio.

Anthiocus contra philonem magistrum

Acroamatica Exoterica

pomeridiana ambulatio

pomeridianæ scholæ

Philozous.

q liberaliter eruditi adhibita ẽt disserẽdi elegãtia ratione: & uia philosophantur. Est. n. quodã gẽus eorum: q se philosophos appellari uolunt. quorũ dicũtur esse latini sane multi libri: quos nõ cõtemno quidẽ: q̃ppe quos nunq̃ legerim, sed quia profitentur ipsi illi q eo scribũt: se neq; distincte neq; distribute. neq; elegãter. neq; ornate scribere lectionem sine ulla delectatione negligo. Quid. n. dicãt & quid sentiant hi q sunt ab ea disciplina: nemo mediocriter q dem doctus ignorat. Quamobrem quoniã quem admodũ dicant ipsi nõ laborant cur legendi sint: ni si ipsi inter se qui idem sentiũt: ego nõ intelligo. Nã ut platonem reliquosq; socraticos: & deinceps eos qui ab his profecti sunt: legũt oẽs ẽt qui illa aut nõ approbant aut non studiosissime consectãtur. Epicurũ aũt & Metrodorum non fere prẽter suos quisquã in manu sumit. sic hos latinos hi soli legũt: q illa recte dici putant: Nobis autẽ uidetur q̃quid litteris mandet: id cõmendari oĩum eruditorũ lectiõe decere. nec si ipsi minus cõsequi possumus: iccirco minus idita faciendũ eẽ sentimus. Itaq; mihi semp peripateticorũ academiæq; cõsuetudo de oĩbus rebus i contrarias ptes disserendi non ob eam causam solũ placuit. qd aliter nõ posset: qd i unaquaque re ueri simile eẽt inueniri: sed ẽt q̃ esset ea maxima dicendi exercitatio: qua princeps usus ẽ Aristoteles: deinde eũ qui sequuti sunt nostra aũt memoria phylo quẽ nos frequenter audiuimus: instituit alio tpe rhetorum præcepta tradere alio philosophorũ: ad quã nos consuetudinem a familiaribus nostris adducti in tusculano qd datũ est tpis nobis in eo cosumpsimus. Itaq; cũ ante meridiem dictioni operam dedissemus: sicut pridie feceramus post meridiem i academiam descendimus. In qua disputationẽ habitã non quasi narrantes exponimus: sed eisdẽ fere uerbis ut actũ disputatũq; ẽ. Est igit ambulantibus ad hunc modum sermo ille nobis institutus: & a tali quodam inductus exordio. A. dici non põt: quã sim hesterna disputatione tua delectatus uel potius adiutus: & si. n. mihi cõscius sum: nũquã me nimis cupidũ fuisse uitæ: tamẽ obiiciebat interdũ aĩo metus quidã: & dolor cogitãdi: fore aliquãdo finẽ huius lucis: & amissionẽ oĩum uitæ cõmodorũ. hoc genere molestiæ sic mihi crede sũ liberatus: ut nihil minus curãdũ putẽ. M. minime mirũ id quidẽ: nam efficit hoc philosophia medetur aĩs: inanes sollicitudines detrahit: cupiditatibus liberat: pellit timores sed hæc eius uis non idẽ põt apud oẽs: tñ ualet mul-

Fortes fortuna:terentianum est ex phormione:te aduigilare æquum:fortes fortuna:adiuuat:ubi expo suit:Donatus παροιμιον eē hoc est,puerbiale.Virgilius,p fortes dixit audētes illo hemestichio. Audentes fortuna iuuat tibullus quoq; ut amasius poeta dat ueneri qd fortunæ est:sic enim decenter iquit audendum est:fortes adiuuat ipsa uenus.Liuius fortes fortunā adiuuare aiebant. Ratio:quid est inquit Seneca ratio:nisi naturæ imitatio:Seqrur enim ratio naturam:& bonum sine ratione nullum ē:& uirtus nō aliud q̄ recta ratio est. Humana despicientē:In hanc sententiam est illud a papinio prolatum in pollii laudatōe. Spemq; metūq; domas uitio sublimior oi. Et mox paulo.Celsa tu mētis ab arce despicis errantes humanaq; gaudia rides. Quotus q̄sq; philosophorum:Lactantius q melius esse ait ciuiliter:q̄ philosophice uiuere:q philosophiā tollit philosophos oppugnat. In eos libro tertio istitutionum sic iuehitur. Nam siquis mores philosophorū diligenter iquirat:inueniet iracundos:cupidos:libidinosos:arrogantes:proteruos:& sub obtētu sapiētiæ sua uitia celantes:domi faciētes ea: quæ in scolis arguissent. Post hāc acerrimā philosophorum criminationem inibi statī hæc Ciceronis uerba subnectit:Nepos quoq; cornelius ad ciceronē ita scribit:tantum abest ut ego magistrā esse putem uitæ philosophiam beatæq; uitæ pfetricem:ut nullis magis existimē opus eē magistros uiuē/di quā plurisq; qui in ea disputanda uersantur:& profecto multi hoc tempore tales obambulant caperato supercilio ac fronte corrugata:& ut iquit ille obstipo capite figētes lumine terram:qui foris sunt Catones:intus sardanapali:quos cum uideas haud dubie censeas sanctos esse & castos:uerum sub habitu ouiū lupi delitescunt:& ut olim macrobiorum ethiopū rex scite dixit:Dolosi hoies dolosa uestimenta:hi sunt qui pleno uentre de ieiuniis disputant:in probastulo tristes domi dissoluti:qui alienas papulas obseruāt.Intercutibus ipsi uitiis madentes:qui simplices mortalium mentes circunueniūt:qui iposturam faciunt mulierculis superstitiosis:quæ id genus hoibus subdolis scilicet & uafertimis crudelitatem suam addixerunt:illud uicissim insusurantes:en animam & mentem cum qua dii nocte loquuntur:libuit ex indignatione paulum perorare in palliata recipula:& ex occasione stomachum meum digerere aduersus istos pseudo philosophos:uel quod uerus est pseudo religiosos: qd enim aliud sunt quā ficti adumbratiq; religiosi sub quo nomine maxima in plerisq; uitia conreguntur:qui ut in fabula esopia est ἄλλα μὲν λέγουσι ἄλλα δὲ πρᾶτ τουσι alia quidem dicunt:alia autem faciūt. Sed iam domum repedandum est & ad institutum redeundum. ¶ Quotus quisq;:Vetus elegasq; locutio per interrogationem pro eo quod est quot sunt & ad paucitatem refert:ut quotus quisq; studet:idest quot student:idest quam pauci sunt qui studeant.Mar.Tullius in oratione pro plancio quotus quisque iuris peritus est?Quotus quisq; disertus est. Sed legem uitæ:Seneca philosophiam dixit esse uitæ regulam & legem honeste beneq; uiuendi. Decretis suis pareat:quæ græci dogmata uocant nostri modo decreta modo scita modo placita appellant ut Seneca.Apuleius.Cicero prodiderunt scribit Laertius Diogenes sectā philosophorum nullam constare posse sine decretis siue dogmatibus.Adde quod artes liberales habent decreta sua nō tantum præcepta:sicut medicina.Itaq; est alia hyppocratis secta alia Aschelpiadis:alia themisonis.Præterea nulla ars contemplatiua sine decretis suis est.plinius frequenter placita appellat:ut illud ex libro secundo:babiloniorum placita motus terræ hiatusq; & cetera omnia uidelicet magorum placita appellat. ¶ Gloriæ nonnullos:Hieronymus ad Pamachium: philosophus iquit gloriæ animal & popularis auræ atq; rumorum uenale mancipium. Pugnet oratio:talis hominibus uere philosophantibus debet esse uita:qualis oratio:ut cum moribus uerba concordent:ne a labiis animus dissideat quod in hipocritis notamus:qui ut inquit ille.Curios simulant & bachanalia uiuunt:& de uirtute loquuti clunem agitant Lactantius.Qui docent tantū nec faciunt ipsi præceptis suis detrahunt pondus:& est incō gruens nō in pectore sed in labiis habere bonitatem.Ioannes chrysostomus tales accusans bene inquit docēdo & male uiuēdo deum instruis quomodo te debeat cōdemnare:philosophia enim tā ad bene dicē/dum q̄ ad bene uiuendū reperta est:quam isti contaminant dum bene dicendo male uiuūt & uel bis deoris obuoluunt uitia sordentia:stat Seneca defensor philosophorū ac philosophiæ acerrimus:qui libro adgalionem de uita beata.Aliter inquit loqueris aliter uiuis hoc p maligniſſima capita Et optimo cuiq; inimicissima platoni obiectum est obiectum epicuro:obiectum Zenoni: Omnes enim isti dicebāt: non quēadmodum ipsi uixerunt:sed quemadmodum uiuendum esset.Idem tamē libro epistolarū undenigesimo iudicat nullos peius mereri de omnibus mortalibus quā qui aliter uiuunt:quā uiuendum esse præcipiunt.

Fortūa fortes iuuat.

Ratio.

Lactātius ī philosophos

In hipocratis perratio.

Dolosa uestimēta.

Pseudo philosophi

Pseudo religiosi

Quotus qsq;

Lex uitæ Dogmata.

Decreta Placita.

Decreta medicinæ.

Philosophus gloriæ mācipiū

Talis uita q̄lis oratio.

Qui bene docēt & male uiuunt.

Seneca

Quispiam barbare:grāmaticus:q latinitatis norma ē:& regulā loquendi ,pfitet:maxime peccat si barbarismū facit aut soleciſmū: q̄ uitia sunt latitatis. Seneca libro epistolarū.xy.grāmaticus inquit nō erubescit si soleciſmū sciēs facit. Erubescet si nescīēs. Hoc turpior:tāto. In rōne uitæ: Seneca i hac arte uiuēdi turpior uolentiū culpa ē. Artē uitæ: Philosophiā:q̄ ē ars rectæ uitæ agēdæ:q̄ ē lex bene uiuēdi:uel recta uiuēdi rō uel regula uitæ. Nihil eū ,pdesse:abiiciēda ē inqt Lactantius oīs philosophia:sed rethorici doctores uitiosum argumētationis gentis eē dicūt rem ex uitio hoīs uituperare:ut si quis doctrinā ex alicuius docti uitiis repræhēdat:sic enī medicina uideri posset uitupabilis. Cū multi medicorū egrotos p iscitiā occidāt. Et ut ait elegāter Iulius firmicus i primo matheseos si interrogāti iperitus ,pfessor falsa respōdit:non mathesis sed hoīs fallax ac temeraria notet i scia: Ipsa suapte natura: Quintilianus in scdo sic refert terræ nullā fertilitatē hūti nihil optimus agricola ,pfuerit. Et terra ubere aliqd ēt nullo colēte nascetur:at i solo fecūdo:plus:cultor:q̄ ipsa per se bōitas soli efficiet: Segetē dici tradit. M. uarro qd aratū sed nec dū satū ē: p̄sci deā colebāt noīe segetiā ut letas faceret segetes. Dolorē existimo:ppositio scdæ q̄stiōis tusculanæ a discipulo siue Atico fit: dolorē eē maximū malorū: quā statim subneruat magister ex dogmate stoicorū ostēdens dedecus maius malū eē q̄ sit dolor: stoici.n. nihil p̄ter dedecus i malis ducūt: sicut nihil i bōis p̄ter uirtutē. Dolorē dicūt asperū qdē eē molestū: odiosum cōtra naturā difficilē toleratu sed quia nulla sit i dolore nec fraus nec iꝓbitas: nec malitia: nec culpa nec turpitudo nō eē illud malū. Excipiēdus dolor: Calicraticas classis lacōicæ pfectus apd arginussas īsulas mori maluit q̄ fugere existimās dedecus fugæq; turpitudinē eē deteriorē morte. Aristippus nō dubitauit: Cū cōtrariorū cōtraria sint cōseq̄ntia si uoluptas ē sūmū bonū: cōseq̄ns ē ut dolor sit sūmū malū. Et ita Eudoxus argumētabat dicēs uoluptatē p se expetendā eē ut sūmū bonū: idq; ex cōtrario patere. Dolorē.n.p seipm eē fugiēdū: qd & Arist. i decimo ethicorū copiose cōmemorat. Aristipus aūt cyrenaicus pbus socratis discipulus assertior fuit uoluptatis. In ea sūmū bonū ponēs: & ecōtrario dolorē sūmū malū eē decernens: a quo cyrenaicorū philosophorū secta deflexit: q uoluptatē lenē motū. Dolorē aspерū motū appellāt: ob hoc dixit Oratius. Nūc in aristippi furti p̄cepta relabor. Diuus quoq; Hierōymus i uectiua cōtra garulū detractorē ait ,pcul Epicurus: lōge Aristippus subulci nō adeāt: fœta scropha nō grūniet: idē scribēs cōtra louinianū: nūq nos inqt Aristippi multitudo terebit. Erat huic ingeniū facile loco tempori: personis accommodatum. Ideoq; Platonem dixisse tradūt soli Aristippo & chlamydem & Pānum fere datum est quod luculenter expræssit Oratius illo uersu: omnis Aristippum decuit status & color & res dicere solebat nullo impedimēto esse ad bene uiuendum lautiorem uictum: fuit alter Aristipus huiusce Aristippi nepos ex fia metrodidactos dictus q̄si a matre doctus Epicurus: Et hic philosophus fuit uoluptarium. ut enim si grāmaticum se professus quispiā barbare loquatur autē si absurde canatis qui se uelit habere musicum. hoc turpior sit quod in eo ipso peccet cuius profitetur scientiam: sic philosophus in ratione uitæ peccans: hoc turpior ē: q; & in officio cuius magister eē uult: labit: Artemq; uitæ professus delinquit in uita. A. nonne uerendum igitur si est ita ut dicis ne philosophiam falsa gloria exornes: Quod est enim maius argumētum nihil eam prodesse: quā quosdam perfectos philosophos turpiter uiuere. M. Nullum uero id quidem argumentum est. nam ut agri non omnes frugiferi sunt qui coluntur: falsumq; illud a improbe. Et si in segetē sunt deteriorem datæ fruges: tamen ipse suapte natura enitent: sic animi nō omnes culti fructū ferent. Arq; ut in eodem simili uerset: ut ager quāuis fertilis sine cultura fructuosus esse nō potest: sic sine doctrina animus. Ita est utraq; res una sine altera debilis. Cultura aūt animi philosophia ē: quæ extrahit uitia radicitus. & preparat animos ad satus accipiendos. ea quæ mundat his: & ut ita dicam serit quæ adulta fructus uberrimos ferāt Agamus igitur ut cœpimus. Dic si uis de quo disputari uelis. A. dolorem existimo maximum malorum omnium. M. ēt ne maius quā dedecus: A. non audeo id dicere quidem: & me putet tam cito de sententia esse deiectum. M. magis esset pudendum: si in sententia pmaneres. Quid enim minus est dignum: quā tibi quicquam peius uideri dedecore: flagitio turpitudine: quæ ut effugias: quis est non modo non recusandus: sed ultro appetendus: subeundus excipiendus dolor. A. ita prorsus existimo quare non sit sane summū malum dolor. Malum est certe. M. uides ne igitur quātum breuiter admonitus de doloris terrore deieceris: A. uideo plane. sed plus desidero. M. Experiar equidem. sed magna res est. animoq; mihi opus est non repugnāte. A. Habebis id quidem ut enim heri feci: sic nunc rationem quo ea me cunq; ducet: seqr. M. primum igitur de imbecilitate multorum: & de uariis disciplinis philosophorum loquar: quorū prīceps & auctoritate & antiquitate socraticus: aristippus non dubitauit dolorem summum malum dicere. De hinc eneruatam ad hāc muliebrem q; sen-

Ars uitæ philosophia.

Nō īprobādas artes ob artificē malū

Seges

Segetia dea

An malū dolor

Cōtrariorū cōtraria cōseq̄ntia

Ab aristippo cyrenaici.

Vir omnium horæ Aristippus.

rius unde ducta secta epicureoꝝ: qui summū bonū in uoluptate collocāt: hinc festiuiter ait. M. Tullius in epi stola ad papiriū petū. In epicuri nos aduersarii nri castra coniecimus hæc secta sectatores habet infinitos utpo te delicata & amabilis: cum hoīes illuc tibentissime concurrant ubi audiunt laudare uoluptatē: q̄rentes libi dinibus suis patrociniū aliquod ac uelamentū. Sidonius apollinaris de epicureis philosophis sic ait ast epi/ cureos eliminat undiq; uirtus. Rhodius Hieronymus. Huius meminit. Seneca & alibi. M. Tullius: q' libro de finibus secundo refert Hieronymo rhodio finē uideri summi boni nihil dolere: græce δ῎ανιαν῾ησιαν latine: idolētia de quo a nobis scriptum ē in libello de fœlicitate. Præter zenōem: Hic conditor fuit stoicæ sectæ: qui ī porticu do/ cebat: q̄ græco uocabulo στοα nuncupat'. Ex quo stoici dicti q ad ipsius nomie zeno/ nī quoq; appellant'. Aristonem pirhonē hoc explosa iam pridē doctria est: q oīa ex/ æquabāt: a pirhone pirhonii philosophi di cti: quos græco cognomēto scepticos appel lāt: id ferme significat quasi quæstores &: cō sideratores: semper enim in q̄rendo cōside/ randoq; sunt: ac ne uidere qdem plane qcq̄ neq; audire sese putāt: oīumq; rerum uerita tem incōprensibilem sibi uideri aiūt. ¶ Ma lum illud qdem: Stoici dolorem malū nō esse ita argumentant': qd malum est nocet deteriorem facit. Dolor deteriorē non facit ergo malū non ē dolor. Verum Cicero do/ lorem malum quidem eē cōcedit ut peripa teticus academicusq; sed summū negat. Cū dedecus & flagitia dolore peiora sint. Est āt sensus: idecorum eē si philosophia asseuera ret dolorem esse summū malū: quod gene/ rosa natura citra doctrinā respuit & recusat. ¶ Quod huic officio: percenset icommoda: quæ: seq̄rent' si dolorem summū malum cō cederet'. Inde. n. fieret ut nemo cui hoc per/ suasum esset: uellet ullum officiū capescere: ullū ēt maximum decus ornamentūq; adi/ pisci cum dolore corporis. Et econtrario' ut effugeret dolorem nullam ignominiam turpitudinēq; recusaret. Cū tamē quotidie uideamus uiros generosos malle honeste occūbere q̄ turpiter fugere adeo dedecus ca uēdum esse censent. Et quis est cui nō pos sit: uersiculus ē publii mimographi dignus scitu: dignusq; mēoratu: cuius accidere pōt qd cuiq̄ pōt. Metrodorus: de hoc supra di ximus: quē Epicurus sapientē appellauit. Corpus bene cōstitutū: qd recētiores medici barbare magis q̄ la tine dicūt bene cōplexionatū: hoc latini elegāter appellāt bene cōstitutū: a quibus cōstitutio corporis dicit' ipsa cōplexio. hisdem ferme uerbis hāc sniam metrodori taxat Cicero ī secūdo de finibus: sic scribēs: ipse. n. metrodorus beatū describit his fere uerbis. Cū corpus bene cōstitutū sit & sit exploratū ita futurū: an id ex/ ploratū cuiq̄ pōt eē' qūo sese habiturū sit corpus: non dico ad annū sed ad uesperam. Dolor igit' summū ma lum metuet' semp etiā si nō aderit. Iam. n. adesse poterit. ¶ Si iurat' sapiens: Quasi existimauit Epicurus futu ros tā plūbeos tā saxeos: tā stupētes ut crederent: sapientē si urat' si in tauro phalaridis cruciet' dicturū id sua ue esse incredibile. n. ut inquit Seneca uidet' aliquē in summis cruciatibus positū dicere beatus sum. Ma/ gna me hercule laus: satis iquit magna laude dignus foret sapiens si in cruciatib⁹ ac tormētis nō succūberet qd ad fortitudiem ptinet dicere aūt suaue ē cruciati ad demētiā ptinet. Per quē iurauī: Quia dixerat meher cule qd iusiurandū p herculē significat: qui erumnas animo iuicto exclamauit: magisq; uicit labores: q̄ a la boribus uinceret'. Cicero ī oratore: magis me probat hercule q̄ me hercules. Aspo & duro ironicos legēdū cū a cōtrario sensu itelligi uelit hoī uoluptatio & delicato nō cōuenire sentētiam tam atrocem. In phalaridis tauro: Inter cruciatus asperimos tormētaq; tyrannica: famigeratus ē phalaridis taurus æneus quo hoīes icluſi igne subdito mugiebāt: cuius artificē pillū nemo laudat: utpote senioreē ipso phalaride: q prius exptus est cruciatū iustissima seuitia: neq;. n. ut inquit Ouidius Lex iustior ulla est: quā necis artifices arte' pire sua. De tauro phalaridis Pli. i. xxxiiii. Oui. i tristibus phalaris ī epistolis & cæteri oēs meminerūt. In phalaride in quit Seneca ī secūdo de ira erat feritas. cui nō uerbera lacerationesq; in ultionē petebantur: sed ī uoluptatē

Epicuri secta copiosissima

Indolē tia. Stoici a porticu

Pirhonii philosophi Sceptici

Dedecus cauēdum

Cōplexionatū

Constitutum

Constitutio

Complexio

In metrodoꝝ

Taurus phalaridis.

Illi ipſi: Stoicos designat: qui quis negēt dolorem eſſe malum: quia nulla ſit in eo turpitudo. tamē aſperū odioſum contra naturam difficilē toleratu eſſe dicunt. Hic: ſcilicet epicurus. Quibus epicurus uoluptatē dum cenſet epicurus ſapientem in tauro phalaridis dicturum id ſuaue eſſe. Idem tribuere uidetur dolori: quod uoluptati: hoc enim uoluptatis propriū eſt ut ſuauis dicatur: ut in uoluptate poſiti dicamus: quā ſuaue eſt. In lectulo: ſcilicet quā ſuaue eſt. Vt letetur: Videtur letari dolore ſapiens: ſi in tauro phalaridis tortus dicit id ſuaue eē. Aſpice philoctetam: Philoctetes peantis filius Herculis comes ſuccēdit pyrā: q̄ Hercules ī monte Oeta homiem exuit. In gratiam ſagittarū: q̄s hydræ felle tinctas ei Hercules reliquit. Poſtea troiano bello rēſum ē ſagittis Herculis opus eſſe ad Troiæ expugnationem. iuentus itaq; Philoctetes cum duceretur ad bellum unius ſagitte caſu uulneratus eſt pedem: quo ſepulchrum herculaneum idicauerat: cuius īſanabilis uulneris. Cum putorem græci ferre nō poſſent: apud lēnon īſulā ſublatis ſagittis philoctetam reliquerūt. Vbi cruciatu impatibili affectus gemebat. Vlyxes apud Ouidium ſua ſiſſe ſe ī iudicio fateť philoctetæ ut ſe ſubtraheret belli uitæq; labori tentaretq; feros requie leuire dolores: q poſtea cum horrore uulneris ſui ad patriam redire noluiſſet uenit in italiam ubi petiliam ciuitatem condidit: de qua Virgilius. Parua philoctete ſub mixa petilia muro: turrinorum quoq; urbē in italia condidiſſe philoctetam hiſtorici p̄diderunt. De hoc ſcriptæ ſunt tragediæ quibus īduciť philoctetes in ſaxo lēnio gemebundus & eiulans ex magnitudine dolorū quos ex ictu ſagittæ perpetiebať. In oeta: nomē eſt montis theſſalici: a quo Hercules oeteus inſcribiť Senecæ tragedia ubi locū pyram appellant: quod ibi mortale corpus Herculis crematum ſit ubi eleborum optimum naſcebatur auctores Plinius & theophraſtus. Viperino morſu Verba ſunt tragici poetæ ex tragedia philoctete quoq; uerborum itidem meminit libro ſecūdo de finibus ſignificat autē ſagittas tinctas ſanguine uiperino hoc eſt hydræ lerneæ quo uulnus morti ferum & irremediabile īfligebať auctor Diodorus. Tetros cruciatus cient: aſperos & impatibiles cruciatus cōmouēt.

Heu qui ſalſis: Verba ex tragedia philoctete. Ex uertice ſaxi ſaxum lēnion ſignificat quod eiulatu philocteteo quæſtu gemitu: fremitibus reſonādo mutū flebiles uoces referebat. Iacuit autem philoctetes decimū annum in ſpelunca ſaxi lēnii. Conficit nec pimit. Virgilius nūc uulnus acerbū cōficit. Inde cōfectores dicti occiſores ferarum. Tū dolore frāgebatur apud Ouidium & Senecam induciť hercules eiulans. furens gemens: ex dolore ac cruciatu quem faciebat tunica interula ab uxore p lycā puerū miſſa. Nam trahit illa cuten fedūq; relatu aut heret mēbris fruſtra tentata reuelli: aut laceros artus & grādia detegit oſſa. Sophocles tragici cothurni apud græcos princeps tragediā ſcripſit dolores herculis mortēq; erūnoſam cōtinentem: cui titulū fecit trachina a ciuitate theſſaliæ q̄ heraclea ab hercule cognominata eſt quā ſophocles in ea tragedia phithioticā noīauit tanq̄ ditioni phithiotæ ſubiectā: hinc ab ouidio trachinius dictus Ceix cōiunx alcyones græci trachina uocāt aſpera unde teracinā q̄ſi trachinā ab aſpretis dici autumat Strabo. Cētauri: neſſi notiſſima ē fabuloſa hiſtoria. Tunicā iduiſſet: hīc ſcitū ē illud ualerii ī epiſtola ad ruffinū: deianira quē debuit ueſtire interula ueſtiuit iteritu. Exāclato: exauſto erūnis cruciatibuſq; debilitato. Euriſtheus hic īperauit herculi. xii. certamia ſubeūda: q̄bus cōſumatis fieret īmortalis q̄s erūnas herculis uocāt: ait Iuno apud Senecā q̄ fera euryſthei tyrānī iuſſa uioletā nocere iuueni: hic ad marathonē ī bello aduerſus herculis filios ferť occubuiſſe cuius caput corinthi ſepultū nomē ididit loco nā euriſthei caput appellať. Oenei po. e. Deiānira uxor herculis ſignificať filia ænei

Hiſtoria philoctetæ

illi ipſi dolorem malū eſſe negant non ſolent dicere cuiquā ſuaue eſſe cruciari. aſperū difficile odioſum contra naturam dicunt nec tamen malum. hic q ſolum hoc malū dicit: & malorū omniū extremū ſapientem cenſent id ſuaue dicturum. Ego a tenō poſtulo ut dolorem eiſdem uerbis afficias quibus epicurus uoluptatem homo ut ſcis uoluptarius. Illa dixerit ſane idem in phalaridis tauro. quod ſi eſſet ī lectulo. ego tantam uim non tribuo ſapientī: & cōtra dolorem ſi forte in perferendo officii ſatis eſt: ut lætetur etiā non poſtulo. Triſtis. n. res ē ſine dubio aſpera amara inimica naturæ ad patiendum tolerādumq; difficilis. Aſpice philoctetam cui credendū ē gementi. ipſum enim herculem uiderat in Oeta: magnitudine dolorum eiulantem. Nihil igitur hunc uirum ſagittæ quas ab hercule acceperat tum cōſolabantur: cum e uiperīo morſu uenæ uiſcerum ueneno imbutæ tetros cruciatus cierent Itaque exclamat auxilium expetens mori cupiens. heu quis ſalſis fluctibus mādet me ex ſublimi. uertice ſaxi Iamiam abſumor. conficit animam uis uulneris. ulceris æſtus Difficile dictu uideť eū non in malo eſſe & magno q dem qui ita clamare cogatur. ſed uideāus Herculem ipſum qui tū dolore frangebatur cū immortalitatem ipſa morte querebat: Quas hic uoces apud Sophoclem in trachinis edit Cui cum Deianira ſanguine centauri tinctam tunicam induiſſet: inheſiſſetq; ea uiſceribus: ait ille. O multa dictu grauia perpeſſu aſpera: quæ corpore exanclato atque animo pertuli. nec mihi Iunonis terror implacabilis nec tantun inuexit triſtis Euryſtheus mali. quantum una uecors Oenei ptu edita hæc me irre-

Pyra in oeta.

Sophocles in trachinis.

Aſpreta Trachina aſpa Euryſtheus

calydonioꝝ regis. Pulmonū ueteres pluraliter tantū pulmones dicebāt: ſicut & ceruices. Plautus in curgu- lione. pulmones diſtrahunt: cruciat iecur: libro tñ q̄rto rhetoricoꝝ p figurā itellectus unū a pluribus itelligi demōſtrat cū ſic dicit: atrox calamitas pectore mœrore pulſabat: ha nelans ex imis pulmōibus præ cura ſpi ritus ducebat: hic. n. unus pulmo & unū pectus itelligit: a pulmōe ouis pulmōaria dicta ē a columela labo rās morbo pulmōis: quē græco uocabulo pneumonicū & pipneumaticū appellāt: q acutus morbus ē ut do cet celſus. Extabuit: tabo & corrupto ſanguine cōputruit. Peſte textili: ueneno letifero qd tūica textili cō tinet: nexilis dī ueſtis: q̄ nectit: textilis q̄ texi tur: Lucretius. Nexilis añ fuit ueſtis q̄ textile tegmē. Terra edita: terrigenæ dicti ſūt gigā tes qa editi terra ſūt quos hercules i italia de bellauit ad cāpū phlegreū: ubi mōs ueſbius eſt flāmiuomus: idē bello gigāteo, p diis for tiſſime depugnauit multiſq; gigantū iterfe ctis maximā gloriā adeptus: tūc iuppiter her culē dionyſiūq; olympios appellauit: quo cognomīe dignatus ē eos potiſſimū deos: q ſibi i gigātomachia ſuppetias auxiliares tuliſſent: gigātes aūt tradūt ex terra genitos pp corpoꝝ igētē molē: quos ob id diuus Au guſtius uocabulo nō illiberali ſtaturoſos ap pellat. Hos ictus: hæc uulnera & cruciatus.

Pulmo nes.

Pulmo narius / Pneu mōicus

Nexilis

Veſtis

Textilis

Veſbiuſ flammi uomus

Dii olī pii

Statu toſi.

tiuit ueſte furiali inſciū: quæ lateri inherēs morſu lacerat uiſcera. urgenſq; grauiter pulmonum hau rit ſpiritus. Iam decolorē ſanguinē oēm exorbuit: ſic corpus clade horribili abſumptū extabuit. ipſe illigatus peſte iterimor textili. Hos nō hoſtilis dex tra: non terra edita moles gigantum: non biforma to impetu centaurus ictus corpori infixit meo. Nō graia uis: non barbara ulla immanitas: nō ſæua ter rigens relegata ultimis: q̄s pagrans undiq; oēm hic ferocitatem expulit ſed fœminea ui: fœmīea interior manu. Ornate uere hoc nomē uſurpas patri. Ne me occidētem matris ſupet charitas. Huc arripe ad me manibus abſtractam piis. iā cernam me ne an illam potiorē putes. Pergeaude nate illa cryma: patris pe ſtibus miſerere. gentes noſtras flebūt miſerias: heu uirginalem me ore ploratū edere: quē uidit nemo ulli ingemiſcēte malo: ſic fœminata uirtus afflictu occidit. Accede nate. aſſiſte miſerandū aſpice euiſce ratum corpus lacerati patris. Videte cuncti dii: tuq; celeſtium ſator iace obſecro in me uī coruſcā fulmi nis: nūc nūc dolorū anxiferi torquēt uertices nunc ſerpit ardor. O ante uictrices mānus o pectora: o ter ga: o lacertorū tori: nr̄o ne p̄ſſu quōdā nemæus leo frēdēs effauit grauiter extremū halitū: hæc dextra lernam terrā mactata excetra placauit: hæc bicor-

Cētauri unde Nubige næ.

Cētaurus. Cērauros ab hercule uictos iter fectoſq; memorat Diodorus & poetæ cōci nunt: hic illud herculis p̄coniū apud maro nē. Tu nubigenas iuictæ bimēbres: hyleūq; pholūq; manu. Tu creſia mactus, pdigia. Di cti aūt ſūt cētauri ut grāmatici iterp̄tant ἀπο τοῦ κεντεῖν: qa furentē tauroꝝ gregē telis cōfecerūt: exiſtimati ſunt biformes & bimē bres: qa ut hiſtorici tradūt primi eqtare cœ perunt noiant unde bigenæ: q̄ſi filii nubis: ppea qd in caſtello habitauerūt noīe nephe le: græco aūt uocabulo νεφέλη dī nubes. Cē taurus aūt ἐνικῶς. i. ſingulariter dixit, p cen tauti: qd elocutionis genus ornat oīonē ut ait Quintilianus eſtq; oratoribus ac poetis freq̄ns. T. Liuius ſæpe ſic dicit. Romanus p lio uictor cū romanos uiciſſe ſignificat. Vir gilius medioq; ex hoſte recepi. Quas pera grās: Hercules ab apuleio dictus ē luſtrator orbis: purgator ferarꝝ dōitor gentiūq; terras pagrauit: q ob uirtutes i cælū aſcitus ē. De quo Dion ſatis multa i libro de regno. Fœminea manu: turpe ē uiro forti & pudibundū mori manu fœminea: apud Senecā ita lamētat dirus o nobis pudor: o turpe fatū fœmina herculeæ necis auctor feret. O nate: Illus dicebat filius herculis & deiāiræ: quē hercules rogat ut pluris faciat charitatē paternā q̄ maternā. Efœminatā: emolita eneruata. Afflictu: uulnere & attactu tabifici ueneni: flictū dixerūt ueteres qd nos afflictū. Silius. Galea hor rida flictu aduerſæ ardeſcit Galeæ. Celeſtiū ſator: iuppiter q ē hoium ſator atq; deoꝝ. Anxiferi uertices: turbīes uertigieſq; ferētes anxietatē & angorē. Vortices. n. dicūt cōtorti uēti ac rotati. a quib⁹ fit: q typhon uo cat. i. uibratus. Vortice ut īquit Apuleius i coſmographia torquet humus arida: & ab imo erigit ad ſummū Vētus auctore Seneca libro. y. qōnū naturaliū aliquo pmōtorio repcuſſus atq; i ſe uolutatus facit uorticē: q circūactus & eūdē ambiēs locū ac ſe ipſa uertigie cōcitās uertigo uocat. Docet Quiti. i. xiii. uerticē dici cōtor tā i ſe aq̄ uel qcqd aliud ſimiliter uertit. Itē pp fluxū capilloꝝ ps ſūma capitis dī uertex itaq; uertices doloꝝ elegāti trāſlatōe dicti, p uertigine rōneq; : q̄ i dolorib⁹ circūagit lācinatq; p̄cordia. Anxiferos q̄ſi angorē anxie tatēq; ferē es optio epitheto appellat. Lacertoꝝ tori: Seneca i hercule oeteo: mēbra & herculeos toros urit lues neſcio q toros appellāus pulpā carnis muſculoſam i q̄ eſt robur & ualētia: uñ torroſus deriuat, ſcribit columela: parādos eē boues nouellos ceruice lōga & torroſa. Tori quoq; i herbis eē dicūt p decorā trāſlatio nē a Plinio iula torſior dicta: q toros idētidē noīat i plātis. Preſſu p̄flura. Excetra: hydrā latini excetrā uocāt qd uno ceſo capite tria excreſcebāt. Plautus i pſa cū excetra cū anteo deluctari maueli q̄ cū amore græco uo cabulo dī echidna: qd apd latinos uſitatū ē. Ouidius ps quota lerneæ ſerpēs eris unus echidnæ. Scribit dio dorus herculē debellaſſe hidrā nō ſolū ferro ſed ēt flāmis adhibito iolao q̄ iciſa ceruicē ardēte face reueſtigio iurete: cōſtat ſcdm hiſtoricos hydrā i lerna argiuoꝝ palude extitiſſe aq̄s euomētē: q̄ uaſtabat uicias citates: i quo uno meatu clauſo multi erūpebāt: qd hercules uidēs loca ipſa exuſſit & ſic aq̄ meat⁹ clauſit: nā hydra. ἀπὸ τοῦ ὕδατος. i. ab aq̄ nomē accepit: refert Strabo diuulgatū eſſe puerbium: qd ē lerna malorum ob

Cētauri unde Nubige næ.

Luſtra tor or bis

Ilus filiꝰ us her culis

Flictus

Vorti ces.

Typhō

Verti ces do lorum

anxiferi Tori

Torro ſus.

Excetra

echidna

Hydra

Lerna

malorꝝ

facta in eo loco purgamia: in quo hydrā ſtabulaſſe fabulant. Plato qđ ānotatu dignū ē: afferit reuthydemo hydrā fuiſſe callidiſſimā ſophiſtria: cui p̄ter ſapiam p uno ſermōis capite amputato multa repullulabāt. Af flixit manū: cētauros q bicorpores biformeſq; fuerūt ſua ſe dextra mactaſſe ſignificat. Alii de gerioē itelligūt quē tricorporē fuiſſe ferūt de quo poeta. Et forma tricorporis umbræ. Erimāthiā beluā: erimāthus mons archadiæ ē: ubi fuit ap ferociſſimus uaſtator agroꝝ quē ea ſolertia uicit hercules: ut uiuū ſup hūeros ad eu riſteū: deferret: quo cōſpecto euriſtheꝰ. In æreo ſe uaſe abſcō dit: a poetis erimāthia peſtis nūcupat. Vaſtificā cūcta uaſtātē: & uaſta ac deſolata faciētē. Tri cipitē canē. cerbeꝝ ſignificat quē Hercules ab iferis traxit ad ſupos: cui⁹rei hæc rō ē: qa oēs cupiditates & cūcta uitia terrēa cōtēplit ac dormuit: Nā cerberus ē terra: q̄ ē cōſum ptrix corporꝝ: uñ & cerber⁹ dictus: q̄ſi κρεο βορος. i. carnē uorās: hiſtorici tradūt orcū regē moloſoꝝ habuiſſe canē igētis magni tudis noīe cerbeꝝ. q pyrithoū iteremit. Dra conē: uulgata fabula ē heſpides puellas hor tos habuiſſe nemore aurifero p̄cioſos ubi erat draco cuſtos puigil mala aurea uigilā ter obſeruās: quē iterfecit hercules pomaq; aurea retulit euriſtheo. Pli. & Soli. Draconē iterp̄tāt fuiſſe eſtuariū maris meatu flexuo ſo iſtar dracōis: qd hortos heſperidū ample ctebat: ubi p̄ter oleaſtros alid nihil ex narra to illo aurifero nemore extare ꝓdideꝛt. M. Varro p mala aurea heſpidū oues ſignifica ri dicit: q̄s hercules ex africa in græciā expor tauerit: ea. n. ſua uoce græci appellant mala apud quos μῆλον. i. malū ſignificat ouē & pomū: hīc melotæ di ctæ ueſtes ex pellibus ouiū: cōfectæ: q̄ dictiōe utunt eccleſiaſtici. Diodorus i. y. bibliothece afferūt inquit qđā pecudū greges exq̄ſita pulchritudie heſpides habuiſſe: q̄ ob decorē a poetis aureæ dictæ ſint: quēadmodū & uenerē ob æ gregiā formā aureā appellāt: nōnulli eas pecudes colore auro ſimili fuiſſe uolūt eoq; hoc appel latas noīe: alii ob charitatē aurea fuiſſe ꝓdiderūt. Draconē uero extitiſſe: paſtores q iſtar draconū puigiles latrocinia ꝓpulſabant ac greges cuſtodiebāt. Poſſumus ne nos hactenus relata ſunt carmia ſophoclis la tinitate donauit. M. Tullius. Veniat eſchilus: tragedias prius in lucē eſchilus ꝓdidit ſublimis & grauis & grādiloquus ſæpe uſq; ad uitiū: quē aqla iteremit cui igeniū: teſtudines raptas frangere ex ſublimi iaciendo fuit hic ſi Oratio credius reptor palle ueſtis & pſone Philoſtratus tradit ab eſchilo ornatos eē hiſtriōes ueſti bus heꝝ & heroinaꝝ: ex quo parēs tragediæ dictus ē: & i Dionyſius. i. liberalibus iuocant. Prometheus do lorē: tragedia eſchili ē noīe ꝓmetheus: cuius memit Plutarchus in pōpeio ſic ſcribēs apud eſchilū liberatus ab hercule ꝓmetheus inqt: Inuiſi patris hoc mihi dulce ē dignus: de ꝓmetheo iuulgata fabula ē: a quo my thici fabulant Iouē deceptū ſubduxiſſe ignē mortalibus: ne carnis uſus utilis hoībus cū coq nō poſſet. Pro metheū ät ſolitū iſidiari ignē mortalibus aſtu reſtituiſſe deuenit. n. ad iouis ignē ethereū. eoq; in ferulā cōie cto abiit lætus ut uolare nō currere uideret. Ex quo i ludis iſtitutū fuit: ut inqt higinus: ut curſores lāpadē ia ctarēt: ob quā cām idignatus iuppiter ꝓmetheū i caucaſo ſythie mōte ferrea catena religauit ad ſaxū: cui ad hita ē aqla: q̄ aſſidue renaſcētia iecinora exeſſet: quā hercules dī iterfeciſſe ictu ſagittæ exiſtimat ꝓmetheus pp mirā igenii excellētiā hoīis finxiſſe: qa ut īquit Lactātius. Simulachꝝ hoīum prius de molli luto forma uit: ab eoq; nata plaſtice ē. Scribit Plato i ꝓtagora: ꝓmetheū ſubripuiſſe Vulcani mineruæq; artificioſam cū igne ſapiētiā: eā hoīum generi largitū. Atq; ita ſapiētiā hoies eē cōſecutos. Ob furtū lēniū: ob ignē furto ſubductū: qđ poetice furtū lēniū appellat: qm̄ in lēno iſulla colit Vulcāns deus ignis. Vnde & lēnius ardor dī a poetis: a lēno tererrima q̄q; faciora apd græcos lēnia appellāt: Ex facinore, qđ mēorat Herodotus. Et ex ſcelere fœminaꝝ q̄ uiros ſuos iteremerūt. Sapiētiā quoq; uulcani ſubripuit cū igne. Ignis lucet mortalibus ſcribit Pli. pyrodē ex ſilice primū ignē inueniſſe: qđ aſſeruare in ferula docuit ꝓmetheus. Clepſiſſe: furto ſubduxiſſe ſubtraxiſſeq;. Clepere. n. ē furari tractū a κλέπτω: uerbo græco: unde cleptū furto ſubtractū. Se neca opponit ac ſe tegmine igēti clepit. Liuius ſiqs clepſit ne populo ſcelus ē: ne ue cui cleptū erit. Plautus. Rape clepe: harpaga ubi harpagare ſignificat rape: alibi auꝝ arpagatū dixit ꝓ raptū. Titanū ſoboles. Verba eſchili q̄ latina fecit. M. Cicero q̄ dicunt a ꝓmetheo affixo ad caucaſum: quē alligatū ad triginta milia ānorū eſchilus ꝓdidit. Iō aūt titanas appellat: qa ipſe ſoboles fuit titanū. Tradūt titanas fuiſſe ſex fratres & qnq; ſorores a titea matre dictos ut auctor ē Diodorus: ex qbus unus fuit ſapetus p̄ ꝓmethei: hipperion quoq; ex numero titanū ē q ſolis ac lunæ ſtellarūq; motus obſeruaſſe primus ferē. Iōq; ſolis parens & aſtroꝝ tradi tus. hinc Sol titan. Luna titania a poetis dicunt. Virgilius dixit Titaniaq; aſtra. Refert ſacra hiſtoria ſaturnū a titanibus fuiſſe cōprenſum uictūq; cōpedibus ex quo cōpeditus colitur & cōpedes ſaturno dicatæ. Papinius in ſilius. Saturnus mihi cōpede exoluta. Martialis. Saturne tibi cōpedes annulos priores. Seruius enarrās illud ex ſexto æneidos hic genus antiquū tertæ titania pubes ſic refert ferūt fabulæ titanas ab irata contra deos terra in eius ultionem creatos unde & titanes dicti ſunt. ἀπο τῆς τίσεως. ideſt ab ultione

Erimā thius Triceps cerbe rus Vnde cerbe rus dictus Horti heſperi dum Mala aurea oues Melote eſchilus Mors eſchili Prome theus eſchili Curſo res tedi feri. Plaſtice a, pme theo Furtū lēnium, Lēnia Clepeſ Cleptū. Arpaga re. De tita nibus Titan Titania compe des ſa turni.

Generata cælo:quidã tradunt ex cælo & terra progenitos esse titanas:alii ex'uno curetum & matre titea Sacra historia narrat Saturnũ & titanem fratres de regno disceptasse. Mulcibris adsciuit manus:Lamentatur louem usum esse & ope & opera uulcani fabrili:ad artus cuneis figẽdos. Vulcanũ autẽ dici mulciberem nullus ignorat uel a mulcendo ut Donatus & Macrobius sentiũt quod omnia mulceat:desit molliat. Vincat domet ignis potẽtia:uel a mutilãdo:quod ob clauditatem sit mutilatus ac debilis:alii a mulctãdo dedu' cunt.Semidocti grãmatistæ doctorem minutum triualemq; sequuti mulciberum & mulciberi enũciant perinde ac nomẽ secũdi ordinis:cum mul: ciberem:& mulciberis & p cõtractionẽ mul cibris dicere debeamus cũ sit tertii ordinis': qd & Priscianus oñdit.Ouidius.Mulciberis capti marsq; uenusq; dolis. Tertio quoq; die:quolibet quocunq; die tertio. i.alternis diebus ꝓptius'. Vix decimo ad mitor nunc ego quoq; die. Iouis satelles:aqla significatur satelles armigera ales Iouis dicta:uel qa ũt ait Plinius nũq; fulmine exanimata ẽ uel quod Ioui aduersus titanas ꝓficiscenti in au spicium aduolauit quã uictor bono homie acceptã tutelæ suæ assignauit. Farta plena: satura. Affatim:admodũ abundãter large media correpta pronunciat': ita ueteres loquuti sunt.Ita ꝓbus grãmticus hũc uersum plauti legere solitus erat. Aliorum est affati q faciant. Clangorẽ:sonorẽ est uox tubarũ anserũ:& reũ quoq; aliarũ cõstrepẽtiũ. Adulat sanguinẽ:pro adulat' hoc est lambit ebibit itrinsecus penetrãdo populat':sicut adulando faciunt adulatores:q ferũt interiora uentris:ut iquit Hieronymus: ueteres adulant dixerunt:qd nũc dicimus adulant'.Lucretius lõge alio pacto gannitu uocis adulant. Adesum:comesum cõsumptũ.ambesum:a uerbo ædo & ædor fiũt cõposita adedo:exædo ambedo:comedo a Virgilio mẽsæ ambesæ dicunt' quasi circũrosæ & comesæ:Seruius paꝛ scitæ exposuit ãbesas ꝓ rotundis. Tetros ad pastus : ad pastionẽ iocineris mei q̃ tetra ẽ res.i. fœda polluta & crudelis uerbũ uetus ẽ tetrare.qd significat fœdare & uoluere. Alo nutrio pasco unde altor & altrix. A pectore.Martialis assiduam nimio pectore pauit auem. Me uiduus.i. priuatus uiduatusq; memetipso utpote cõstrictus uinculis pp q̃ erat ueluti manchus & trũcus ¶ A læto.a morte quæ finis ẽ & requies erũnaꝛ dolet qd iuppiter nõ sinat eũ morte finire.Cruciatus diuturnos ita tiberius dãnatis mori uolẽtibus uĩ adhibebat ui uendi nã mortẽ adeo leue supplicium putabat ut cũ audisset unũ noĩe carmiliũ antici passe eã exclamauerit.Carmilius me euasit & olim ꝑcanti cuidã custodiæ maturitatem mortis:respondit nondum tecũ in gratiã redi. Seclis glomerata:dixit eschilus promotheũ ad triginta milia annoꝛ fuisse alligatum in caucaso ad saxũ. Ita affectum ita lãguentem lancinatũq; diro cruciatu: uerba

Mulciber ũde Mulciberis nõ mulciberi

Armigera Iouis aqla

Affati

Adulat

adesum

ambesũ

Tetrare

Mors leue supplicium

Dictata

fũt Ciceroĩs. Sed is.s.Dionysius q fuit magnes:de quo ĩ bruto:assiduissime mecum fuit Diõysius magnes Quasi dictata:dictata dici ueluti themata atq; ꝓscripta uoluerũt q̃ magister ludi pueris ꝓbere cõsueuit:q̃ nõ solũ de lĩis dicũt':sed de aliis quoq; rebus:ut dictata gladiatoꝛ lanistaꝛ:dictata gulæ structoꝛ: Iuuenalis:donec pagat dictata magistri oĩa. Philo:hũc principẽ academiæ audiuit.M.Tullius studiose de quo supra dictũ est. Quasi senilẽ declamationẽ:philosophicas hasce disputatiões & scholas intelligi uult q̃ sunt q̃li seni

les declamatiões. Lamẽtãtes iducũt:ut ſophocles herculẽ eſchilus ꝓmetheũ. Aedificant̃:Alexander magnus:ut inqt Dion edidicit totã homeri iliada & magnã partẽ odyſſeæ:ꝓcipit Quiti. edicẽdos eẽ electos ex ſcriptoribus locos.qm̃ ita acrius memoria exerceat̃ fiatq; admiculatio:ædiſcere aũt tacite debemus. Ita.n. facilius expeditiuſq; ꝓcipiẽt:poctica ſtudia adoleſcẽtiã agunt:ſenectutẽ oblectãt. Delectãt domi.nõ ipediunt foris. Vitã umbratilẽ:q̃ in umbra & otio domeſtico degit̃ ita hõ umbraticus a plauto dict⁹ trapezita:q in umbra ſub tecto uitã agit ocioſam:artes quoq; & negocia umbratica ab eruditis noiantur:in qbus p deſidiã & ignauiã in umbra elãguiſcimus. Studioſi uitã umbratilẽ colũt:quos libri docẽt in umbra & otio:ut ĩqt. M. Tullius i oõne ꝓ cor.balbo.itẽ ꝓ murena. Cedat inqt ſtilus gladio umbra ſoli. A platõe educunt̃ ex ciuitate:Plato ĩ libris.περὶ τῆς πολιτείας. i. de rep.format iſtituitq; luculẽtia deſcriptione q̃lis eẽ citas debeat:ex q̃ cẽſet ſubmouẽdos poetas tãq; dedecoratores deoꝝ. Sic.n. ĩqt ĩ ſcdo. Improbe mẽtitus ẽ heſiodus qñ fingit quẽadmodũ ſaturnus cæliũ patrẽ puniuit:q̃ ue a filio ioue ppeſſus ẽ ipe ſaturnus q̃ quidẽ ſi uera eẽnt nõ tñ putarẽ eẽ ꝓferẽda: ſed tacẽda potius. De homero paulopoſt ſic ait. Vicula iunõi a filio ĩdia, piectionẽq; uulcani a pre cũ ille uerberate matri ſubuenire uellet:aut deoꝝ pugnas quotcũq; Homer⁹ ſcripſit mime ĩ citate recipe debemus ſiue p allegoriã dicta ſint ſiue ſine allegoria:idẽ ĩ. x. poeſin ĩquit ex citate expulim⁹. Euſebius ĩ ꝓparatiõe euãgelica poetas ex ciuitate platonis repudiatos eẽ tradidit & ĩ primis homerũ pp pugnas cõtẽtiõeſq; deoꝝ:ob hoc Caligula ĩpator cũ cogitaſſet de homeri carminibus abolẽdis dicere ſolebat: cur ſibi nõ liceret:qd platõi placuiſſet:q eũ e ciuitate quã cõſtituebat eiecerit. Auguſtinus quoq; ĩ ſecũdo de ciui.dei. Cũ Plato ĩqt rõne formaret q̃lis eẽ ciuitas debeat tãq; aduerſarios ciuitatis poetas cẽſuit urbe pellẽdos. Cæteꝝ plato aliubi extollit poetas ſic ſcribẽs in tertio de legibus:poetaꝝ genus diuinũ ẽ:diis ingit̃ & ſacros cõcinit hymnos: idem in.vii Electos de pueris uerſus iuuenibus ediſcẽdos eſſe ꝓcipit:ut ex uariorum poetarum peritia facundi reddantur. Hanc eruditiõnem liberalem:extat oratio noſtra in libro orationum continens laudationem poeticeſ:& poetarum ubi non pauca ex ſecretariis doctrinarum deprompſimus:quæ ididẽ poteris guſtare ſi fecerint ad ſtomachũ. Diſciplinas liberales uocamus:ut ĩquit Seneca:qa hoĩne libero dignæ ſũt unũ ueto ſtudiũ ſapientiæ uere liberale eſt qd liberũ facit ſublimẽ fortẽ magnanimũ. Alio nomine ĩgenuas uocãt artes idonei ſcriptores picturæ ars olim auctore Plinio recepta ẽ in primũ gradũ liberaliũ quã in tota græcia pueri ingenui ante oĩa docebant̃. Sũmũ malum dolorẽ ut Ariſtippus & epicurus. Verbo de ſententia deſtitiſti dixit ſupra pudet me tã cito de ſentẽtia eſſe deiectũ. In dedecore nihil mali ecõtrario ſtoici dedecus ſũmũ maloꝝ eſſe dicũt. Quis dolor lludit epicurũ q̃ dicebat dedecus nõ eẽ malũ niſi ſubſeq̃ret̃ dolor. Cõcludũt ratiũculis ſtoici pungũt ſtoici q̃ſi aculeis iterogatiũculis anguſtis qbus ẽt qui aſſentiunt̃ aio & iidẽ abeũt qui uenerãt & ꝓprie ſtoicoꝝ eſt minutius & ſcrupuloſus rõcinati dicũt.n.qd malũ ẽ nocet qd nocet deteriorẽ facit. Dolor deteriorẽ nõ facit ergo dolor nõ ẽ malũ. Idem cur dolor malũ non ſit dicunt aſperũ eſſe dolorem moleſtum odioſum contra naturam difficilem toleratu ſed quia nulla ſit in dolore nec fraus nec improbitas nec malitia nec culpa nec turpitudo nõ eſſe illud malũ hæc qui audierit inquit alibi Cicero ut tidere nõ curet diſcedet tamẽ nihilo firmior ad dolorẽ ferẽdum q̃ uenerat. Conſectaria ſtoicoꝝ quoq; hæc ſunt qui prudẽs ẽ temperãs eſt qui temperans ẽ cõſtans ẽ qui cõſtans ẽ imperturbatus ẽ qui impturbatus ẽ ſine triſticia ẽ qui ſine triſtitia ẽ beatus ẽ ergo prudẽs beatus ẽ ſed talibus collectiõibus ſtoicoꝝ pipatetici alacriter reſpõdẽt & natura ſenſus mos repugnant Quaſi de uerbo Ex rebus timiditas nõ ex uocabulis naſcitur ut ĩ quarto de finibus traditum eſt. Item ſtoici negant bonũ eẽ diuitias præpoſitum eẽ dicũt quod uerbum maius eẽ uidet̃ q̃ bonũ. Præpoſitum enim

Ediſcẽi tacite debem.

Vmbraticus hõ Vmbratilis uita

Poetæ ſubmoti a ciuitate platonis

Diuinũ Diſciplinæ liberales.

Rõcinatio ſtoicorum

Diuitiæ præpoſi ũ nõ bonum

appellatū ē ex eo quod ꝓponatur aliis. Itaq; M. Piso dicebat plus tribui diuitis a stoicis: qui eas in præpositis ponerēt q̄ ab Aristo. q bonū eē diuitias fateret. Sed tñ est reiiciendū stoici morbū egestatē: doloré nō appellāt mala sed reiectāea. Aristoteles reliqq; platōis alūni oīa q̄ cōtra naturā sūt appellāt mala. Itaq; Zeno: & stoici cū Aristo. & illis re cōsentiūt uerbis discrepāt. Nā qd aliḋ sūt reiectāea q̄ mala ex eo dicta qd reiiciant repellā turq; tāq̄ noxia. Et cōsequenter mala: latini mō reiectāea mō reiecta: mō relatōies appellāt q̄ stoici græce dicunt ἀποπροηγούμενα. Tu mihi apo. i. sermōis a uersio ad stoicū Zenonē. Re suc. olim qdā nobilis ī stoica disciplina phiūs egra egritudine oppressus decūbebat doloribusq; afflictabat' licuitq; id tpis uidere cōgrediētes cōpugnātesq; philosophū & dolorē: tūc e sectatorib⁹ tauri phī iuuenis in disciplinis phiæ nō ignarus. si tāta iquit doloris acerbas ē ut cōtra uolūtatē cogat hoiem ad gemendū cur dolor apd stoicos idifferēs eē dī nō malū cur deinde aut stoicus hō cogi aliq̄d pōt aut dolor cogere cū & dolorē stoici nihil cogere & sapiētē nihil cogi posse dicāt. Dū ni. bo. ni. qd ho. stoici dicūt bonū oē laudabile laudabile aūt oē honestū igit' oē bonū honestū. Ille quoq; sorites qd arguēnti genus aceruatio sine aceruus latine dī stoicor⁹ ē qd bonū sit id eē obtabile qd obptabile id honestū igitur oē bonū honestū Dogma stoicor⁹ ē nihil alid eē uere & simplī bonū nisi honestū nec aliud quicq̄ malum nisi turpe reliqua oīa q̄ ī medio forēt an neq; honesta eēnt neq; turpia neq; bona eē neq; mala decretū est q̄ græce Adiaphora dñr latine idifferentia ī quibus uoluptas & dolor reponnnt'. Quæ aspnatur in malis. Aristoteles & platōici bona appellāt oīa quæ secūdum naturā sint q̄ aūt cōtra mala. Verbor⁹ cōcertatiōe uerbi cōtrouersia. ut ait alibi. M. Tullius & ab augustio libro. ix. de ciui. dei repetitū ē iamdiu torq̄t hoīes græculos cōtentiōis cupidiores q̄ ueritatis. Isti stoici. Decor⁹ ap. græce prepon dī qd latiæ decor⁹. Cuius uis est ea ut ab honesto non q̄at separari nā & qd decet honestū est & qd honestū est decet. Decor⁹ ait. M. Tullius de officiis scribēs id: esse qd consentaneum sit hoīs excellētiæ qd ad prudentiā ad fortitudinē ad iustitiā ad tēpantiā ptinet & in oī honestate uersat'. Est & decor⁹ qd & poete sequunt' cū id quod quaq; psona dignū est & fit & dicit'. Ambrosius libros officior⁹ a decoro 'auspicat' quod in canonicis scripturis primo loco cōstituit' ex quo ē illd. Te decet hymnus deus ī syon. Nec cū turpitudinis malo cōparanda: quod turpe ē. In summū malū & solum dicunt eē stoici: in tātum ut dolor collatus cū turpitudie in medio loco sit: q apud illos adiaphoron. i. idiferens est. Te continebis: sapiēs ne qd faciat in decor⁹: nō succumbet dolori: nō eiulabit: nō lamentabit': hinc scribit Aulus Gellius: qd stoicus philosophus grauiter egrotans perpetiebat' duce rōne: & cohibebat coercebatq; intra sese uiolentias effrenati doloris: nullos eiulatus nullas cōplorationes: ne nullas qdem uoces indecoras edebat. Aut. n. ulla uirtus est ät uirtus igit' contēnendus dolor: argumētū ē qd dialetici disiūctū. Dicunt oīa autē quæ dsiungunt': pugnātia inter sese esse oportet. Prudentia: uirtus habet partes quatuor: prudentiā iusticiā: fortitudinē tēperātiā. Prudentia est rer⁹ bonārum & malar⁹ & utrarumq; scientia: Iusticia est habitus animi cōi utilitati cōseruata suā cuiq; tribuēs dignitatē: fortitudo est considerata piculor⁹ susceptio: & laborum ppessio. Temperātia ē rōnis ī libidinē atq; in alios nō rectos īpetus animi firma & moderata dominatio: Socrates oēs uirtutes putabat eē prudētias: īpossibile ē inqt Aristoteles prudētē eē quēpiā nisi sit bonus: prudentis est bene consulere Anaxagorā & thalen & id genus philosophos sapiētes eē dicunt sed non prudentes: quia propria cōmoda ignorabāt. Plato ait in legibus prudentiā oīum uirtutū ducē eē dī græce φρόνησιν inde est illud festiuiter a plauto prolatum in truculento: quæ hic habet pronesium omnem & pectore emouit'e meo phronesim.

ineptias redis: illud. n. quod me angebat nō eximis. scio dolorem non esse nequitiā desine id me docere: hoc doce. doleam necne doleā nihil interesse. M. nū quā quicquā inquit ad beate qdem uiuendū quod est in una uirtute positū sed tamen est reiiciendum. Cur: asperū est cōtra naturam difficile ppessu triste durum: Hæc copia uerborū est: quod omnes uno uerbo malum appellamus: id tot modis posse dicere diffinis. Tu mihi nō tollis dolorem: cum dicis asperum contra naturā uixq; ferri tollerariq; possit nec mentiris. sed re succūbere nō oportebat uerbis gloriantem: dū nihil bonū nisi qd honestū. nihil malū nihil qd turpe: optare hoc qdem est nō docere illud & melius: & uerius omnia quæ natura aspnatur in malis esse: quæ ascisat in bonis. hoc posito & uerborum concertatione sublata tantum tamen excellet illud: quod recte amplectantur isti: quod honestum: qd rectum quod decorū appellāus: quod idem interdum uirtutis nomine amplectimur: ut omnia præterea quæ bona corporis & fortunę putantur perexigua & perminuta uideantur. nec malum quidem illum: nec si unū in locum collata oīa sint: cum turpitudinis malo cōparanda. Quare si utī initio concessisti turpitudo peius est q̄ dolor: nihil est plane dolor. nā dum tibi turpe nec uiro dignū uidebitur gemere: eiulare: lamentari: frāgi debilitari dolore: tū honestas tū dignitas tum decus aderit: tuq; in ea intueberis te continebis: cedet profecto uirtuti dolor: & animi inductione lāguescet Aut enim nulla uirtus est: aut cōtemnendus est dolor omnis. prudentiam ne uis esse sine qua ne intel-

Scitū. pisonis

Reiecta nea

Reiecta nea uñ Reiecta Exemplū stoici egrotauris.

Dolor indifferens

Sorites aceruus

Bonū honestum

Malū turpe

A diaphora

Decor⁹ Prepon

Stoicus uiolētias doloris cohibens

Partes uirtutis

Prudentia

Iusticia

Fortitudo

Temperantia

Philosophi sapientes nō prudentes

sophro/ sine

Diceo/ syne.

Arcana nō i uul ganda, Magni/ ficentia pars for titudis

Qui unā uir tutē ha/ bet oēs habere.

Ency/ clios Ency/ clope/ dia.

Temperantiā:græce dicitur sophrosyne quæ phroneseos ideſt prudētiæ ſalus & cōſeruatio eſt:ut ait Plato in cratylo:temperantia maxime continetur eluceſcitq; decore. Iuſtitia gcæci dicēoſynem uocant: quod ſignificat iuſti itelligentiā:ſine qua quid ſunt regna niſi magna latrocinia:hæc una uirtus eſt ut aliubi ait.M. Tullius:omnium domina ac regina uirtutum οὐτε ἑσπερος οὐτε ἑωσφορος οὕτω θαυμαστος:neq; heſperus neq; lucifer ita mirabilis. Enūciāte commiſſa:archana quæ fidei noſtræ commiſſa ſunt minime enūciāda in uulgandaq; ſunt.Id enim eſſet contra iuſticiam:hinc illud oratianum memoria dignum: archanū nec tu ſcrutaberis ullius unq; cōmiſſum ue teges:& uino tortus & ira. Fortitudini: amdriā græci appellāt. Comitibuſq; eius. M.Tullius in ſecundo rhetoricoꝝ fortitudinis partes ait eſſe:magnificentiā:fidētiam patientiā:perſeuerātiam: circa timorem & audatiam fortitudo μεσοτης εστιν.mediocritas ē ut iquit Ariſtoteles ī ſecūdo ethicorū. Ita affectum:lamentabili uoce lamētantem & dolori ſuccumbentem. Ne uiꝝ quidē hoc noīe non ſexus ſed uirilitas plāe & robur ſignificat. Ecquid: nōne nūquid interogatiue legendū. Siquid de corīthiis amiſeris:ſenſus eſt ſi unius uaſculi ex corinthiis uaſis iactura facta ſit reliqua ſuppellex non amittit ſed in uirtutibus ſecus eſt una enim amiſſa oēs amitti dicunt qui eni unā uirtutem habet ut philoſophi tradūt oēs habet. Sunt enim inter ſe iugatæ copulateq; ut diiungi nō poſſint ſicut & diſcipliuæ.M. Tullius in oratione pro archia & enim omnes artes quæ ad humanitatē pertinent habent quodam commune uinculum & q̄ſi cognatione quadā iter ſe continent.Victruuius tradit omnes diſciplinas iter ſe coniūctionem rerum &cōmūicationē habere:ex quo encyclios ſiue encyclopedia dicit a grecis doctrinaꝝ orbis cōſtans ex mēbris pluribus uti corpus bene cōpactum quō aūt itelligi poſſit q unā uirtutē habuerit oēs habere & oēs deeſſe cni una defuerit. docet diuus Auguſtinus in epiſtola ad Hieronymū ſcribēs quod prudētia nec ignaua nec iniuſta nec itemperās pōt eſſe.Nā ſi aliqd hoꝝ fuerint prudētia non erit. porro ſi prudentia tūc erit ſi & fortis & iuſta & tēperās ſit profecto ubi fuerit ſecū hēbit cæteras. Sic & fortitudo īprudēs eē non pōt uel itemperās uel iniuſta. Sic tēperantia neceſſe eſt ut prudēs fortis & iuſta. Sic iuſticia nō eſt niſi ſit prudēs fortis tēperans ita ubi eſt una uera aliqua eaꝝ & aliæ ſimiliter adſunt ubi āt aliæ deſunt uera una illa nō eſt:ēt ſi aliquo mō ſimilis eē uideat. hoc ē qd ſenſit Ariſtoteles i.vi.ethicoꝝ cū ait ſimul cū prudētia oēs uirtutes exiſtimāt hæc aūt iter philoſophos cōſtāt ſed opinio popularis ſeiūgit & ita uulgus loquit & alios fortes alios prudētes alios iuſtos alios tēperatos dicat ex ſnia uulgi eſt iuſtitiā ſine prudentia multū poſſe ſine iuſtitia nihil ualere prudētiā. De uaſis corīthiis & ære corinthio qd mixtura auri & argēti p̄cioſiſſimū fuit.Copioſiſſime ſcripſimus in ſecūdo trāquilli cōmentario. Auguſtinus dictus eſt corinthiari⁹ qd corinthioꝝ p̄cupidus foret.M.Tullius in oratiōe pro roſcio amerino.Domus chryſogoni referta uaſis corinthiis & deliacis ubi annotādū eſt deliaca dici uaſa ex ære p̄cioſa ab īſula delo: ubi fuit prima nobilitas æris.Plinius in.xxxiiii.Antiqſſima iquit æris gloria deliaci fuit mercatus in delo cōcelebrāte toto orbe.i Ex ære deliaco fiebāt pedes triclinoꝝ fulchraq;.Romæ fuit ſimulacꝝ Ioue ex deliaco ære ī capitolio. Philocteta illū quē.ſiduxit ſupra ex dolore uulneris gemētē & eiulātē. Ille philocteta. In lectulo humido philocteta iacuit in ſpelūca decimū annū gemebūdus & quæribundus. Eum dolorem.Opprimi uinci cohiberi.

Cū prudentia oēs uirtutes

Alius fortis

Alius prudēs

Corinthiarius

Deliaca

Arma uulcania

Si nu.es.methaforicos ſi nullis phiæ admiculis ſubnixus nullo robore ſceptus. Vulcanis armis pmaneret in trāſlatione ſicut.n.arma uulcania achillē tegebāt tutabanturq; ab īpetu teloꝝ hoſtiliū reddebātq; ipe netrabilē.ita fortitudo & documēta phiōꝝ uice armorū muniunt nos & ſepiūt aduerſus īpetū & turbinē doloris īpetētis. Arma a uulcano ut thetydi gratificaret fabrefacta fuiſſe achilli iuicta p̄cioſa celata contra tela troianorū canis homerus Smyrneus i iliade:Hōerus uero mātuanus & ipſe luculēter ſcripſit i eneide uulcanum ut motē gereret ueneri feciſſe arma eneæ &'pulchritudie & fitmitudine uiſera contra tela latinorū

ligi ulla uirtus pōt:qd ergo ea patiet nequicq̄ faceī nihil proſpiciētē & laborātē. an tēperātia ſinet te īmoderate facere qcq̄:an coli iuſtitia poterit abhōīne pp ui doloris enūciate cōmiſſa: prodēte cōſcios: multa officia relinquente. Quid fortitudini comitibuſq; eius magnitudini aī grauitati pacientiæ rerum humanarū deſpicientiæ qūo reſpōdebis: Affli ctus ne & iacens & lamentabili uoce deplorans audis:o uirū fortem.te uero ita affectū ne uirū qdem dixerit qſquā. amittenda igitur fortitudo eſt: aut ſepeliendus dolor. Ecqd.ſcis igit ſi qd de corrīthiis tuis amiſeris. poſſe habere te reliquā ſuppelectilem ſaluam: Virtutem autem ſi unā amiſeris:& ſit amitti non pōt uirtus: ſed ſi unam cōfeſſus fueris te non habere nullam eſſe te habiturum:num igitur fortem uirum num magno animo:nū patientem num grauem:num humana contemnentem potes dicer: aut philoctetam illum. A. te enim malo diſcere. ſed ille certe non fortis qui iacet ī lectulo humido: qui eiulatū:queſtu gemitu fremitibus reſonando multum flebiles uoces refert nō ego dolorem eſſe nego cur.n.fortitudo deſideraretur. ſed eū opprimi dico patientia: ſi mō eſt aliqua patientia: ſi nulla eſt quid exornamus philoſophiam: Aut quid eius nomine glorioſi ſumus. Pungat dolor uel fodiat. ſane ſi nudus es. da iugulum: ſin tectus uulcāiis armis. i. fortitudie reſiſte: hæc enim te: niſi ita facies: cuſtos di-

Cretū leges: Plato in primo de legibus cretēsium leges cūprimis probari tradit tāq̄ effectrices beatitudinis: cū recte sint cōditæ: uel a Ioue ut apud eundē asserit Clinias cretēsis uel a minoe: quē ferūt p nouēniū habuisse collocutionē cū Ioue patre ex cuius monitis leges cretēsibus cōstituerit saluberrimas. Strabo auctor est minoem solertissimū legum latorē extitisse: qui ciuilibus istitutis ad mansuetiores uiuendi ritus perduxit cretenses: positaq̄ in mediū decreta singula ab ioue ea ferre cōmētabat: hunc primū minoa sectatus alter minos ut aiunt nouē per annos in antro iouis imoratus quasdā leges condidit: quæ cōsulta & sanctiones iouis eē dissereret. Sunt q minoē isulæ cretæ dicāt hospitē: sunt q̄ idigenā. Illud iteroēs cōstat cretā optimis istitutā legibus fuisse eiusq̄ sectatores fuisse græcos iprimisq̄ lacedemonios: unde creditū est mores crētenses magna ex parte lacōicos eē. Epho/rus & reliqui prodiderūt cretēses ab ineūte pueritia armis ac laboribus exerceri solitos calorem & frigus & aspera uiarum facile cōtemnentes. In pugnis plagas toleranter ferre: ab arcu sagittas excutere saltationem armatam: q imago erat rei bellicæ frequenter saltare quā pyrricam uocant: de qua apud trāquillum satis multa: lycurgus olim peregrinator in cretam profectus est ubi a Thalete musico & iurisconsulto edoctus fuit: quo nammō primo qdem rhadamantus deinde minos leges mortalibus dederint. tū egyptum petens: gentes illius iura didicisse fert: qui cū rursus lacedæmoniam in patriam rediret ad ordinandas leges incitatus apollinem delphycū cōsuluit. Indeq̄ instituta deferens condidit leges magna ex parte cōsimiles legibus cretēsium: quæ ῥήτραι: ideſt retræ appellant tanq̄ oraculo sancitæ. Pueri ad aram apud spartanos pueri uirgis cesi totū diē in ara Dianæ cognomento orthiæ ad mortem usq̄ hilares ac leti pferunt plagas: q ex ipsis diutius uerbera tollerauit tā illustris claruſq̄ habetur: q̄ qui maxime hi græco uocabulo: dicūtur uomonices: ideſt i ara cōtendentes. Dimicatio ipsa græce uocat διαμαστιγώσις: ideſt difflagelatio quæ singulis annis fit: auctor plutarchus in apothegmatis laconicis Seneca Hieronymus. Cæteri meminērūt laconicæ tolerantiæ: ob hoc ab oratio dicitur optimo epitheto patiens lacedemon: Emilius probus lacedemonioq̄ iquit moribus summa uirtus in paciētia ponebat: scribit Seneca qd lacedēonii liberoq̄ suoq̄ indolem experiuntur publice uerberibus admotis illosq̄ adhortantur ut ictus flagelloq̄ fortiter pferāt: & laceros ac semianimes rogant perseueranter uulnera p̄bere uulneribus. Mos ualet: institutum consuetudo lacedemoniorum cōmunis cōsensus mos est: qui inueteratus cōsuetudinem facit. Vt Varro Seruiusq̄ declarant. Græci uno nomine appellant apud græcos πόνος dicitur labor & dolor: cum iter laborem & dolorē discriminatio sit: in hoc itaq̄ uberior pleniorq̄ ē latina q̄ græca lingua. Amātes doloris φιλοπόνους: dicunt græci quod significat amantes studiososq̄ laboris. φιλοπονία dicitur amor laboris. O uerborū inops græcia. Mar. Tullius qui pomerium latinæ linguæ protulit: quā Romanum eloquium augere locupletare illustrare pro uirili parte contendit: in primo de finibus sentit ac profitetur latinam linguā non mō non inopem ut uulgo putabatur sed locupletiorem etiam esse q̄ græcā tamen constat iter scriptores græcam linguam diu itiorem affluentiore mq̄ esse q̄ latinam: adeo ut merito dixerit Lucretius patrii sermōis ægestas: & Seneca in epistolis moralibus. Quanta nobis uerborum paupertas immo egestas sit nunq̄ magis q̄ hodierno die intellexi: & Hieronymus in p̄fatione Eusebii chronicorum: significatum est inquit aliquid unius uerbi ꝓprietate: nō habeo meum quo id efferā: & dū q̄ro iplere sniam longo ambitu uix breuiuiæ spatia consummo. Quintilianus quoq̄ testat: copia nos a græcis uinci. Cū uarices secabāt: Docet exēplo marii q̄ differētia sit iter dolere & laborare. Varicosū fuisse mariū historici testāt & auctor ē plutarchus: cū utroq̄ i crure uarices patere: eū solutū crus medico alterū secādū p̄buisse: neq̄ ullo suspirio emisso sectionē constāter pertulisse sed cū medicus iam transitū faceret ad uarices alterius cruris secandas recusauit inquiens οὐκ εἶναι τοὐέρα πέρα ὕμα ἥσαλ γήλοῦ ος ἀξιοῦ ideſt curationem non esse dignam eo dolore. Plinius in. xi. sic refert: uarices in cruribus uiro tantū mulieri raro. Caiū matiū qui septies consul fuit stātē sibi extrahi passum unum hominem. Oppius auctor est: sunt autē uarices uenæ i suris inflexæ ac obtortæ: græ

Leges cretū cōditæ a minoe Duo minoes Pyrrhica Lycurgus Rhetre Vomonices Diamastigosis Tolerātia lacedemoniorū

gnitatis reliquet & deseret. Cretū qdem leges: q̄s siue Iupiter: siue minos sanxit de Iouis quidem sniis: ut poetæ fuerūt: itēq̄ Lycurgi: laboribus eruditi iuuentutē uenando: currendo: esuriendo: sitiendo algendo: æstuādo: spartæ uero pueri ad arā sic uerberibus accipiūtur: ut multus e uisceribus sanguis exeat: nonnunquam etiam ur cū ibi essem audiebāt ad necē: quo nō non mō nemo exclamauit unquā: sed ne ingemuit qdem. qd ergo? hoc pueri possunt: uiri non poterunt: & mos ualet: ratio non ualebit? interest aliquid inter laborem & dolorem: sunt finitima omnino sed tamen differunt aliquid. Labor ē functio quædam uel animi uel corporis grauioris operis & muneris. Dolor autem mortuus asper in corpore a sensibus alienus. Hæc duo græci illi: quorum copiosior est lingua quam nostra uno nomine appellant. itaque industrios homines illi studiosos uel potius amantes doloris appellant: nos commodius laboriosos: aliud est enim laborare. aliud dolere. O uerborū inops interdū quibus abūdare te semp putas græcia. Aliud inquā ē dolere: aliud laborare. Cū uarices secabant. C. Mario dolebat cū æstu magno agmen ducebat: laborabat. Est inter hæc tamen quædā similitudo cōsuetudo enim labo

Admete lacomp. lapso ad Cretam

Labor ac dolor differunt

γήτραι

Lacedemoniorum puery in their rites & myrte whipt & scourg'd plutarco

Seneca, Hieronymo

Ponos philoponi. philoponia Latina lingua locupletior græca Patrii sermonis egestas Varices secuit marius Varices qd ixiæ

πόνος labor et dolor

M.Tullius uaricosus. Locus Iuuenalis Horoscopus. uaricosi Nomothetæ. Palestra lacenæ

ci.ἰξίας uocant.M.Tullius uaricosus fuit: Qui uelandæ uaricum gratia togam ad calceos usq; demisisse traditur:auctor ē Auicēna uarices accidere cursoribus & onera baiulātibus:& diu stantibus:hinc est illud satyrici poetæ.Varicosus fiet aruspex:ex grādi scilicet consistitione:& quasi quadam stabulatione ac longo statu.Varices in quorundam uentribus inasci testis est Cornelius celsus:qui uarices aduri præcipit si recta ē uena:si uero curua est & uelut in orbes quosdā iplicatur utilius excidi:a quo uarices masculino genere dicunt alii fœmino usurpant.Iulius firmicus in octauo Matheseos tradit uaricosos fieri qui habuerint horoscopū in sexta parte sagvttarii.Itaq; illi.Minos rhadamantus:lvcurgus.solon:aliiq; nomothete:ideſt cōditores legū significant: Sparti/tatæ in fœminas transtulerūt: ex istituto ligurgi uirgines spartanæ corpora cursibus ac luctatiōibus ac discoꝝ iaculorumq; iactibus exercebant:ut πίξωσις. i.radicatio ignēdoꝝ filioꝝ robustior fieret & pulchre germinaret.De palestra lacenaꝝ fœminaꝝq; nudæ in gimnasio luctabant affati scripsimus sup illa ꝓpertiana elegia cuius initiū ē multa tuæ sparthe miramur dona palestræ ꝑcepit plato in.v.de repu.Mulieres exercendas esse gemnastica:cū oium opeꝝ natura cōpos sit fœmīa. Eurotas:fluuius est q̄ prope lacedemonē fluit: id quo natādo exercebā/tur & sudorē diluebāt:sicut romani post exercitationē cāpestrē desiliebant in tyberi cā abluēdi pulueris ac sudoris. Fertilitas barbara græce dicit πλῆθος μονὴ τῶν βαρβάρων fertilitas & opulentia barbaroꝝ. Qua si callum obducit: occallescere uerbū uetus est:quod significat callū abducere plautus. Costæ occaluere plagis.Mar.Tullius in epistolis.Consuetudo diuturna callum iam obduxit stomacho meo. De callo aprugno de callo in cibis affatim apud Suetonium:fauces gulonum oppido q̄ decenter a Seneca dicunt occallosæ:tanq̄ callum obduxerint ex cibis ardentibus aduersus sensum feruoris cibalis:qui uix suffrenat gulā helluonū magis ardētē q̄ ardeat ferues obsoniū. Procedit ad modum ad tibiam: Tucidides lacedemonios tibiaꝝ modulis in plis usos eē refert:ut moderatotes modulatioresq; fierēt:qđ tibicinis numeris tēperatur igit cum ꝓcinctæ classes erant & istructa acies ceptūq; in hostē ꝓgredi tibicines iter exercitū positi canere ĩceptabant.Ea ibi ptentione tranqlla & uenerabili quadā quasi militaris musicæ disciplina uis & īpetus militū ne sparsi dispalatiq; proruerēt.cohibebat.Aristoteles aūt in problematis morē illum īgrediendi ad tibiarum modulos prælii īstitutum esse a lacedemoniis scripsit.ἵνα τοὺς ἀειλούς ας χήμονοῦντας γίνωσκωσιν.ideſt ut timidos minus honeste agentes cognoscant.In hāc sniam aīt Valerius maximus spartanæ ciuitatis exercitus nō ante ad dimicandū descēdere solebat q̄ tibiæ cōcētu & anapesti pedis modulo cohortationis calorē aio traxissent.Vegeto & crebro ictus sono strenue iuadere hostē admoniti.Est aūt anapestus ut grāmatici docēt percōstās ex duabus svllabis breuibus & lōga ut nebulæ quē græci antidactilū nominat q̄si dactylo contrariū dictus.παρατοάνα πάιειν quia repercutit dactylū sono reciproco.Vnde nomē habeat exercitus ut iterprætat.M.Varro dictus ex eo qđ exercitādo fit melior.Vegetius in secūdo numerus militū exercitatur. Vnde ex re ipsa atq; opere exercitus nomē accepit ut ei nunq̄ liceret obliuisci quod uocabatur. Docet idē uegetius romanos milites tam ueteranos q̄ tyrones exerceri solitos ad omne genus armoꝝ oēs enim artes iugibus exercitiis proficiūt cūcta exercitatiōe cōualescūt ut merito dictum sit quottidiana exercitia ad sanitatē plus prodesse q̄ medicos. Armoꝝ doctores & magistros græci tacticos appellant:dictio mēdosa apd Vegetiū nam pro tacticos atticos legit perperā. Quantus labor agminis agmē dī exercitus incedens qua in re custodiendū est ex militari disciplina ut oēs milites icedendi ordinē seruēt q̄drato agmine ibat romanus exercitus qđ pro loci ratione mutandū.militaris gradus dī.quo.xx.milia passuū horis quinq; cōficiunt plerūq; autē gradus citatior est quo totidē horis.xxy.milia peragenda sunt. Ei ita militari gradu quattuor milia.In pleno gradu quinq; milia p singulas horas supputant. Ferre cibaria pondus baiulare usq; ad.lx. libras & iter facere gradu militari tyrones cogebant in expeditionibus facilius annonā & arma portarent quod antiquos milites factitasse dicunt idonei scriptores & testis ē Virgilius q ait in georgicis. Nō secus ac patriis acer Romanus in armis iniusto sub fasce uiam cū carpit & hosti. Ante expectandum positis stat in agmine castris. Vbi exposuit Seruius. Iniusto sub fasce sub magno onere magnum āt onus dici pp arma alimenta. Vallum.liuius in tertio refert quintū cincinatū dictatorem iussisse ut milites adessent in causa p martio ante solis occasum armati cum cibariis quisq; in quinq; die coctis Vallisq; duodenis seniores uero ut coquerent cibaria militi uicino dum is arma pararet ualumq; peteret. Dimidiati mensis quindecim dierum quæ differentia sit iter dimidiatum & dimidiū docet. Au.gellius in tertio & nos alibi explicauimus.

rum perpessionem dolorum efficiet faciliorem. itaque illi qui græciæ formā rerū publicarū dederūt corpora iuuenū labore firmari uoluerūt. Quod spartiatæ etiā in fœminas transtulerunt: que cæteris in urbibus molliſſimo cultu parietum umbris occuluntur illa autem uoluerunt nihil horum simile esse apud Lacænas uirgines:quibus magis palestra:eurotas:sol:puluis:labor:militia in studio est q̄ fertilitas barbare. ergo his laboriosis exercitationibus & dolor intercurrit. nonnunq̄ impelluntur:ferūtur:abiiciūtur cadunt. Et ipse labor q̄si callum quoddam obducit dolori. Militiam uero nostram dico non sparciatarum:quorum procedit ad modum ad tibiā:nec adhibetur ulla sine anapestis pedibus hortatio. nostri exercitus primum unde nomen habeant uides:deinde qui labor quātus agminis:ferre plus dimitiati mēsis cibaria:ferre si qđ

Occalescere Fauces occalosæ Ad tibias acies Iacōica Procinctæ classes Dispalati Anapestus Antidactylus Exercitus uñ Exercitationē plus ꝓdesse q̄ medicos Tactici Agmē Militaris gradus. Plenus gradus Fascem portant Cibaria Ferre.

Scutũ galeã:murus dicebaꝫ apud priſcos pedeſtris exercitus præter ſcuta cataphractis galeiſq; fulgebãt. Eſt auteꝫ cataphracta lorica ſiue torax:Vnde cathaphracti equites dicti & cataphractarii.De quo apud Propcium in eo uerſu.Stat cataphractus equo cataphractæ naues apud tucididem pro tectis nauibus arma aũt pro membris habebantur a militibus romanis:quia ſicut nulli oneroſa ſunt ſua ipſius mẽbra ita illis oneroſum non erat arma geſtare hinc illud ſilii:pro membris arma fuerunt.Clamor mos græcorum fuit ſilẽter inirent pugnã ac conſpicatu tacito nitibundi.Ex quo eſt illud homeri.Aſt ibãt taciti ſpirãtes robur achiui.Contra romani cum clamore aduerſus hoſtes congrediebantur:quẽ clamorẽ barritũ uocant:q nõ prius debet attolli q̃ utræ quæ acies ſe iunxerit Au.gellius qd ille uult ardentibus clamor militũ romanoꝝ qnem in cõgreſſibus præliorum fieri ſolitum ſcriptores annalium annotauerunt cũ ad manus uentum eſt:tum iam e propinquo hoſtis & ipetu propulſandus & clamore terrẽdus ẽ:Cæſar in cõmentariis belli ciuilis põpeiani.Nõ fruſtra inqt antiqtus iſtitutũ eſt ut ſigna undiq; cõcinerẽt clamorẽq; uniuerſi tollerẽt.Quibus rebus & hoſtes terreri & ſuos ĩcitari exiſtimauerũt. Adhuc:adducito uerbũ eſt. A quo obligetur qui faſciis & ligamẽtis uulnera deliget ac liteolis ĩpoſitis deuinciat. Curtius ne obligato qdem uulnere aut ſegnius deſtiata exequit. Itẽ dum corripitur:dũ obligant oculi. Seneca ĩpreſſit mortifeꝝ corpori uulnus:quo obligato a medicis minus habuit ſanguinis ĩpreſſit mortifeꝝ corpori uulnus. Quantũ expti ſumus forſan ob bellũ ciuile põpeianũ dixit hoc i quo cæſar habuit robora ueteranorũ q profligarũt põpeianos nouos milites. Et iexercitatos. O patrii colles:mira cõmẽta & mere nugæ dici ſolẽt ĩ huiuſce loci implicatione magis:q̃ explicatiõe: quidam exponũt o patricoles o municipes ciueſq; eãdem patriam colentes. Alii indoctius legũt ac indoctius interpretantur:qui dicunt o patrii colles:tanq̃ exclamatio ſit ad mõtes patrios. Ego re ſolerter penſita lego o patrocles.Et ſtatim legam ſuadet homerus apud quem nõ ſomniculoſe ſed uigilanter obſeruauimus tradi.In xi.iliados quemadmodum eurypylus unus ex proceribus græcorum ab alexãdro ſagitta uulneratur.κατὰ μηρὸν δεξιὸν.ideſt in femore dextro:ita & ut harũdo ipſa in uulnere frangeretur q; exclamãs ex uulnere ait.ὄφελλον ἀργεῖοι ἥλικες ὀρέσσιν ὑπὲρ μεδέοντες:ideſt o ſocii principes primoreſq; græcorum ſtate:& aiaci auxilium ferte:mox factus eſt obuius patroclo claudicans ex uulnere femoris quẽ patroclus miſeratus age inqt heros eurypyle hoc unũ mihi reſpõde utrum adhuc noſtri heſtori pares ſint an ĩpares atq; ab illo pfligant:cui reſpõdẽs eurypylus iquit ὄ κέτι λοιγὸν ἀμυνέμεν πάτροκλε ἀλκαρὲ ἀχαιοῖς ἔσσεται ideſt o generoſe patrocles uel ut latini dicunt patrocle non amplius erit ullum auxilium græcorum tu me ut ſerues obſecro in tẽtorium ducas ſagittam ex femore euellas ſanguinẽ nigrum aqua calida ablue uulneri.φάρμακα ἐσθλὰ.ideſt medicamenta:ſalutaria appone:quæ te achilles edocuit: quæ ipſe a chirone centauro iuſtiſſimo didicit:nam medici podalyrius & machaon eſculapii opitulari non poſſunt quorum alter machaon uulneratus eſt:alter in campo ſuſtinet ferociam troianorum: tunc patroclus medium hominem complexus ac baiulans tabernaculo itulit:ac ſuper bouina coria extendens adhibuit fomenta neceſſaria:poſtremo radicem quandam amari ſaporis manibus conterens uulneri appoſuit:quæ dolores oẽs ſedaret:uulnus mitigaret:ſanguinem ſupprimeret.Ex hac homerica narratione totus hic locus opinor tranſcriptus fuit a uetere quopiam poeta latino:cuius hæc uerba ſunt ĩtroducẽtis eurypylum uulneratum implorantem ſuppetias opemq; a patroclo. Et ita nodus:qui alioqui erat inenodabilis facile diſſoluitur:ut exponamus uerba hæc ueteris poetæ dici ab eurypylo ad patroclum.Ita legendum erit o patrocles:ut ſit uocatiuus caſus ex formula græcanicã:quem antiqui ſalutatorium appellant. Oppeto peſtẽ uetus locutio eſt oppetere mortem:& oppetere mortem & oppetere peſtem.qd ſignificat mori. Plenus ẽt ſermo eſt oppetit:quod eſt moritur. Hoſtili manu:alexandri cuius ſagitta percuſſus ẽ eurypylus in femone. Potis:potens eſt poteſt.Virgilius.Nec potius ionios fluctus æquare ſequẽdo.Perſius.Nec potis es nigrum uitio præfigere theta:declinatur ut docet Priſcianus:hic & hæc potis & hoc pote. Perſius. Qui poteſt uis dicam':ideſt quomodo poſſibile eſt. Conſiſtere:dixit Homerus:pro fluuium ſanguis uulnerato fœmine ulyxem inhibuiſſe cantamine:cuius rei apud noſtros.Plinius & Apuleius meminerunt.

Valum Cataphracta

Baritus clamor militũ

obligaꝫ uulnus

Locus pulcherrimus

Eurypili

Vocatiuus ſalutatorius

Namq; eſculapii:textura uerborũ.ſic ordināda ẽ ſautii opplent hoc eſt ĩplent porticus liberoꝝ eſculapii.i. podalirii & machaonis.Eſt aũt ſenſus tãta ẽ multitudo ſautioꝝ ut podalirius & machaõ circũuallati ſint ab his q medelas uulneribus medicamẽtaq; depoſcũt:ex quo fit ĩqt eurypilus ut illi a me adiri nõ poſſint: hoc aũt ĩmutauit latius poeta:cuius hæc ſunt uerba:paulũ deuius ab homero apd quẽ dixit eurypylus ideo machaonẽ & podaliriũ ſibi nõ poſſe opitulari & manus medicas adhibeꝛ:quoniã alter eẽt uulneratꝰ:alter ĩ pugna occupatus.Eſculapius aũt celebraꝛ utpote uetuſtiſſimus auctor mediciæ:ob eãq; in deoꝝ numeꝝ rece

Podalirius Machaon.

ptus:cuiꝰ deide duo filii podarilius&machaon bello troiano ducẽ agamẽnonẽ ſequuti nõ mediocrẽ opẽ cõmilitõibus ſuis attuleĩt ut auctor ẽ Cornelius celſus : quos hõerus uulneribus tãtũmõ ferro & medica mẽtis ſolitos eẽ ppoſuit.Eurypylus:iã loqtur Cicero. Qui al.ex.pa.Verba ſunt eiuſdẽ ueteris poetæ : q hæc oĩa ab hõero mutuaꝛ : ſiue is accius :ſiue pacuuius: ſiue qcunq; alius uetuſtiſſimoꝝ latinoꝝ: quoꝝ poemata ad poſteros nõ peruenere. Eſt ãt ſolatiũ hoĩs uulnerati: q ad bellũ ꝓficiſcẽs ſummere debet : ut diciꝛ peras duas alterã dandoꝝ alterã accipiẽdoꝝ uulneꝝ abducet patricoles : lege patrocles:q ut iã declarauimus ex carmine homerico:eurypylũ uulneratũ cõplexus ĩtulit ĩ tentoriũ collocauit:ſup coriũ: obligauit uulnus breuiterq; oĩa fomenta ac medelas adhibuit. Si qdẽ hõ eẽt terẽtiana ſnĩa ẽ hõ ſum hũani nihil a me alienũ puto:quã aitſe neca oportere hoĩes hĩe in pectore & ĩ ore. Eſt aũt ſenſus ſi aliqd hũani hĩet patroclus eurypylũ ex uulnere claudicãtẽ collocaret ĩ cubili. Foueretq; medicamẽtis qd facit apd homeꝝ:ſed apud latinũ poetã ĩducebaꝛ patroclus nõ tã curãs euripylũ:q̃ q̃rẽs ex eo qd agerẽt græci & qũo pugnã ſuſtineret. Sed nihil uidimus:lego ſed nihil minus ut ſnĩa q̃dret . Quid actũ ſit uerba patroclí ad eurypylũ ex ueteri poemate:apud homeꝝ ita ſciſcitaꝛ:ſed age heros eurypyle:hoc unũ rñde : quõ græci tollerẽt excelſum hectorẽ:utꝝ reſiſtãt:an ſuccũbãt. Etiã ſi eurypylus uerba ſunt hæc.M.Tullii:quoꝝ hic ẽ ſenſus: ſi eurypylus potuit uulneratus talia fortiter ferre:q̃to magis poſſe debet Eſophus hiſtrio dũ agit eã fabulã:ſuſtiertq; pſonã eurypyli cõmenticiã:ex iſtituto ſcenio & ex fabulæ argumẽto:de eſopo tragedo qntilianus:Cicero.Plinius:oẽs meminerũt:de quo dixit Oratius:q̃ grauis eſopus:q̃ doctus roſcius egit: Inſignis ẽ ut plinii uerbis utar clodii eſopi tragici hiſtriõis patina ſexcẽtis ſeſtertiis taxata:in q̃ poſuit aues cãtu aliquo ãt humano ſermõe uocales:nũmis ſex ſingulas coẽptas nulla alia dictus ſuauitate:niſi ut in his imitationẽ hoĩs mãdere ne q̃ſtus qdẽ ſuos reueritus:illos opimos & uoce meritos hæc plinius q ait eſopũ filũ habuiſſe nomie clodiũ q margaritas cõuiuiis ad ſorbẽdũ dedit ut expireꝛ ĩ gloria palati qd caperẽt uniones. Hectoris uerba eurypyli apud priſcũ poetã dolenter differentis quẽadmodũ hector fundit fugat ſternit aciẽ græcoꝝ iã in fugã iclinatam uerbũ.n.tale aliqd ſubintelligẽdũ eſt. In forti uiro.ſ.eurypylo. Veteranus ſeneca ſcribẽs de cõſolatõe ad matrẽ ueterani inquit ſine gemitu uelut aliena corpa excoriari patiunt. Aniculæ inediã ferũt hippocrates ĩ aphoriſmis ait.γέροντεσ εὐφορώτατα νηστεύουσι.i.ſenes facillime ieiuniũ ſiue inediã ferũt quod fit pp exiguũ caloré q ineſt ſenibus . Cõmẽtatores hippocratis aiũt decrepitos & ſcapulares ſenes nõ facile famẽ tollerare:eoſq; fulciẽdos eẽ ſæpe cibo ſed modico ſicut lucerna iã extinctõi proxima depoſcit pauxillũ alimẽti cuius paucitas lumẽ recreat exuberãtia extinguit. Subduc athletæ athletarũ uita & ars ſagina ẽ ut ĩquit Galenus & repetitũ ẽ ĩ canonicis decretis.Dii nouiſſima de cõſecratione athletæ niſi largo cibo roborent fatiſcunt quẽ ob id athleticũ uocat cornelius celſus aitq; homibus bene moratis tales cibos eẽ ſupernacuos.De pane athletaꝝ loquit Galenus in libro de cacochimia. Plinius ait athletas antiqtus paſci ſolitos ficis ſiccis:quoniam is cibus corpus & uires adiuuat. Pythagoras exercitator primũ ad carnes eos tranſtulit de athletis plura in cõmẽtariis ſuetonii. Iouem olympium ſenſus eſt athleta ſubducto cibo famis ipatiens ĩplorabit opẽ fidẽq; iouis olympii cui potiſſimum exerceꝛ in ludis olympiacis decertans:athletæ ut auctor eſt thucidides in olympiatico certamĩe campeſtrati pugnabãt hoc eſt ueré da tecti ſubligaculis. Cõſuetudinis magna uis græce diciꝛ κὴρἡσιὸ ετερα φὺσισ.ideſt cõſuetudo altera natura cuius uis tanta ẽ ut ĩerdũ naturã uincat hĩc illud quinti curtii.Vicit cõſuetudo natura potẽtior,hippocrates galenus Ariſto.cæteri maximã eẽ uĩ cõſuetudis cõcorditer oñdũt ĩ aphoriſmis ſcriptũ eſt dandum eſſe aliquid cõſuetudini idẽ in libro de regimine acutoꝝ monet cũprimis noſcẽdã eſſe egroti cõſuetudinẽ.

Patina eſopi

Margaritæ ad ſorbendum

Senes ĩ ediam ferunt

Decrepiti minus ſentunt.

Cibus athletarum.

Frigus urit.

ſtra deuitari mors poteſt:nãq; Aeſculapii liberorũ ſaucii oplẽt porticus.nõ põt accedi certe.Eurypilus hic qdẽ ẽ hoĩem exercitatũ:ubi tãtũ luctus cõtinuatus. Vide q̃ nõ flebiliter reſpõdeat: rõnem ẽt afferat. cur æquo aĩo ſibi ferẽdũ ſit.q alteri exitiũ parat eũ ſcire oportet ſibi paratã peſtẽ:ut pticipet parẽ abducet patrocles credo ut collocet in cubili: ut uulnus obliget:ſi qdem hõ eẽt.ſed nihil uidimus. Quærit. n.quid actũ ſit eloquere:res argiuũ prelio ut ſeſuſtinet .nõ põt hæc fari tantũ dictis:q̃tum factis ſuppetit laboris:qeſce igiꝛ & uulnus alliga:ẽt ſi eurypilus poſſet:nõ poſſet Aeſopus:ubi fortuna Hectoriſ noſtrã acrẽ aciẽ icliata:& cetera explicat ĩ dolore ſic e.n.ĩtẽpãs militaris ĩfortuito gloria.Ergo hęc uetęranus miles facere poterit:doctus uir ſapiẽs facere nõ poterit:ille uero melius ac non pauloqdem.ſed de cõſuetudíne adhuc exercitatiõis loquor nõdum de rõne & ſapiẽtia aniculæ ſæpe inedia biduũ aut triduũ ferunt.ſubduc.n.cibũ unum diẽ athletæ:louẽ olimpiũ:eũ ipſũ cui ſe exercebit ĩplorabit: ferre nõ poſſe clamabit. Cõſuetudinis magna uis eſt. perno

Vri.ſ.frigore & niuibus. Virgilius penetrabile frigus adurit Lucanus: urebāt mōtana niues. Plinius dixit ſimiles ī qbuſdā locis eē æſtus īmodici & frigoꝝ effectus. Valerius flaccus ſolibus & canis urebat lſa pruinis Silius hoſtē miles hēs fractū ābuſtūq; niuoſis cautibus. Pugiles cæſtubus. Vir. Iuculēter deſcribit pugnā dantis & entelli cæſtubus factā: q ex loris bubulis cōfecti plūbo īſuto ferroq; rigebat: canit flaccus in. iiii. argonautico quēadmodū amicus certamie cæſtuū cōfligens cū polluce datus ē neci: hōerus quoq; i. xxiii. iliados in ludis patrocli funeribus celebrat cæſtus epei & eutiali pugilū: quē totū locū imitatus eſt. Virg. i. y. æneidos

Ceſtus

ctāt uēatores īniue: in mōtibus. uri ſe patiūt. Inde pugiles ceſtibus cōtuſi ne īgemiſcūt qdē ſed qd hos: qb⁹ olympioꝝ uictoria cōſulatus ille antiquus uidet. Gladiatores aut pditi hoīes aut barbari q̄s plagas pferunt. Quomodo illi q bene inſtituti ſunt accipere plagā malūt q̄ turpiter uitare. Quā ſæpe apparet nihil eos malle q̄ uel domino ſatiſſacere uel populo. Mittūt etiā uulneribus cōfecti ad domīos: qui querāt qd uelint: ſi ſatiſſactū iis ſit ſe uelle decūbere. Quis mediocris gladiator ingemuit qs uultū mutauit unquā: Quis nō mōſtetit: uerū ētdecubuit turpiter: Quis cū decubuiſſet ferrū reciper iuſſus collū cōtraxit. Tantū exercitatio meditatio: conſuetudo ualet. ergo hoc poterit ſamius ſpurcus hō uitaq; illa dignus locoq; uir natus ad gloriā ullā partē ai tā mollē hēbit: quā nō meditatiōe & ratiōe corroboret: Crudele gladiatoꝝ ſpectaculū & īhumanū nōnullis uideri ſolet. & haud ſcio an ita ſit ut nūc ſit. Cū uero. fontes depugnabāt ferro: auribus fortaſſe multæ oculis qdē nulla poterat eē fortior cōtra dolorē & mortē diſciplīa. De exercitatiōe & cōſuetudine & cōmentatione dixi. Apageſis: nūc derō ne uideamus: niſi qd uis ad hæc. A. Ego ne ut te īterpellem: ne hoc qdem uellē: ita me ad credēdum tua ducit oratio. M. ſīt ne igit malū dolere nec ne ſtoici uiderint. qui cōtortulis quibuſdā ac minutis cōclusiunculis nec ad ſenſus pmanatibus effici uolūt nō eſſe malū dolorem. ego illud quicqd ſit tātum eſſe q̄tū uideat nō puto: falſaq; eius uiſiōe & ſpecie moueri homines dico uehementius. doloreq; eius omnem eē tolerabilem: unde igit ordiar: an eadē breuiter attingā: quæ modo dixi quo facilius oratio progredi poſſit lōgius inter omnes igit hoc cōſtat: nec doctos homines ſolū ſed etiā indoctos uirorū eſſe fortiū & magnāimorū & patiētiū: & hūana uincentiū: tollerāter dolorē pati. nec uero q ſ̄q fuit. q eū q ira pateret ñ laudādū putaret. Quod ergo & poſtu

Cōſolatus uidet: dictū ē in prīo cōmētario qd olympiōices. i. uictor ī olympiacis ludis hēbat apd græcos in eo ferme honore: quo apd romanos triūphalis imperator: uincere olympia ēpide ac cōſolatū adipiſci Accipe plagā. M. Tullius ī oīone p milone: teſtis eſt ſolet noſ odiſſe gladiatores ī pugnis gladiatoriis timidos & uitā obſecrātes. Cōtra fortes & aiōſos & ſe acriter ipſi morti offerētes cupe ſeruare: fuit oli qdā gladiator ī ludo ceſaris q cū uulnera eius a medicis execabant ridere ſolitus fuit. Vel dño: nūerariū, ſignificat. i. editorē muneris gladiatorii: q familias glad atoꝝ a laniſtis cōpabat. Decumbet. i. ſuccūbere: mori alias ægrotare & iacere gellius: affert phūm egra ualitudine oppſſum decūbere. Decubuit: iacuit: ſenſus ē gladiatores ēt curare ut hōeſte in morte cadāt: qd cæſar & olympias alexādri mater feciſſe tradunt. Quis collū cōtraxit: flauius ī cōiuratiōe neroniana deprēſus admōitus a tribūo cui nex flauit mādata erat, ptendere ceruicē utinā ait tu tā fortiter ferias: ut ego ceruicē firmiter prēdam: Meditatio: ſcribit Vegetius nihil eē tā difficile: qd nō aſſidua meditatio facillimū reddat meditatiōes romanoꝝ dici oprime poſſūt ut loſephus ait cōflictus ſine ſanguīe. Cōtraq; plia uera meditatiōes cū ſanguine: ſunt aūt meditatiōes exercitatiōes. Samius nomē ē gladiatoris: ut pacideianus apd oratiū & luciliū &. M. Tullium fortaſſis ab iſula ſamo noīat⁹ ut ſerui capadoces gete: dauī: a locis dicebāt. Spurcus: ſordidus: famoſuſq;. Illa uita. ſ. gladiatoria. Crudele de ſpectaculo gladiatorio fuſi⁹ annotauius apud Suetoniū ī primo cōmentario Iuſtiniāus ſperator libro codicis. xi. fieri uetat ſpectacula gladiatoria tanq̄ cruēta & īhumana crudelitate ſatis plēa ī quib⁹ ut īqt Cypriāus hō occidit ī hoīs uoluptatē. Sōtes: tales. n. ad gladiaturā parant noxii ſ. & ob maleficiū dānati ad necē. Auribus multæ: ſenſus ē diſciplinæ multæ aurib⁹ eē poſſunt ex libris philoſophorū ex auditu documentoꝝ ſalubriū: iuxta illud oratianū ſi mō culturæ pacientē cōmodet aurē: ſed oculoꝝ ſenſui: q ē accerrimus: nulla efficatior diſciplina cōtingere pōt ad dolorē cōtēnendū: q̄ ſpectare gladiatores ī arena fortiter & alacriter digladiāres ſine gemitu & q̄dā q̄ſi hilaritate geſtiētes. Cōmētatiōe agitatiōe tractatiōe alias excogitatiōe alibi. M. Tullius quæ pōt eē in uino commētatio. Cōminiſci dictū ut ait. M. Varro a con & mēte cūcōfingunt ī mēte q̄ nō ſolū ſūt hic cōmentū & cōmētatio. Apageſis uerbū cōmicū qd ſignificat abduc ſi uis & remoue. Apuleius apageſis iā cruētos deos.

Cōmētatio

Cōmētum

Apageſis

Interpelare iterpelare ē loq̄ntē uel aliqd agētē iterrūpere unde iterpelatores dicti. M. Tullius ī lris inqt ſine iterpellatore uerſor. Stoici uiderint: nō uult Cicero negare dolorē eē malū qd faciūt ſtōici ſed oſtēdere eū eē tolerabilē & fortiter ferēdū. Cōtortulis uicæ ſpiaꝝ cōnexis. Magnanimoꝝ aīus magnus & fortis nulli

Megalopsycos. neq; hoi neq; pturbatõi ai nec dolori nec fortũæ succũbit: græce dr μεγαλοψυχος magnanimitas: μεγαλοψυχια: magnanimꝰ ut inqt Aristo. nec ꝓsperis gaudebit nimiũ nec aduersis nimiũ turbabit. Extimescere: timor ẽ de uẽturo malo. Nõ fere ꝑsens: dolor ẽ & ægritudo de ꝑsenti malo. Rectæ affectiões: M. Tullius fere sp affectiões appellat quos alii affectus uocãt: affectiões si recte sũt uirtutes nocantur: si a recta rõne auersæ sũt uitia fiũt & pturbatões appellant q̃ græci πάθη: uocãt de qbus fusius uberiusq; dicet ī q̃rta tuscula na affectio ut desinit Ciceroi rhetoricis: ẽ q̃dã ex tpe aut ex negocio; euẽtu aut admĩstratiõe aut hoium stu dio cõmutatio reꝛ. Sed ab ea una: fortitudinẽ significat: q̃ ꝓprie uirtus dr: quã græci Andriã uocãt. Ex ui. uir. Lactantius ī lib. de opificio: uir iqt noiatus ẽ: qd ī eo maior uis est q̃ in fœmĩa. Et hic uirtus nomẽ accœpit uñ cĩ uiꝛ dicius nõ tã sexũ significamus: q̃ robustũ & fortẽ: uiri. n. ꝓpria uirilitas ẽ & robur. Negligẽ inqt dolorẽ: illud dogma epicuri pinde ac icõstãtis phi: q cũ dolorẽ sũmũ malũ eẽ dicat suadet tñ dolorẽ esse negligẽdũ: tanq̃ in eo nihil mali sit: & ita pugnantia ter se loquẽs merito refellit: uolẽs ãt epicurꝰ idocere dolorẽ eẽ negligendũ ita dictitabat dolor in lõginqtate leuis ī grauitate breuis Vt eius magnitudinẽ celeritas: diuturnitatẽ aleuiatio cõsoleꝛ: notũ ẽ epicuri uerbũ: dolor si lõgus leuis si sũmis breuis: qd ī ꝑsentia a Cicerõe refellit: ppea qd dolor a'iq̃do lõgus ẽ & grauis sũmus ẽ nec breuis: S mũ: maximũ itelligit: quo nihil sit maius: sicuti iuppiter sũmus dr: ꝓ maximus supræmusq; & a Virgilio dictũ ẽ sũme deũ: ꝓ maxie deorũ. Latera morbus lateꝛ pleureticus greco uocabulo dr q acutus ẽ lateris dolore cõsũptus est lucius crassus orator. Abest a summo dolo: magnus põt eẽ dolor sed nõ summus hoc ẽ maxius ille. n. sũmus merito nominat: quo nihil grauius neq; dici neq; excogitari põt uñ cũ dolet pars corpis talis dolor magis magnus q̃ sũmus est noiandus.

Tñ hoiem. sepicuꝛ quẽ Lucretius cũ his mortalibus anteponit q genus humanũ ingẽio supauit & oẽs exoriẽs stellas extixit ut etherius sol. Nõ cõtinuo nõ statĩ. Doloribus podagræ podagræ morbus rarior solebat eẽ ut inqt Plinius patrũ auorũq; memoria q pegrinus est nã si italiæ fuisset antiquitus latinũ nomẽ iueniſſet fœmiæ & eunuchi ut auctor ẽ hippocrates nõ fiũt podagrici est podagra rubẽs hoc ẽ callida ẽ frigida: est multiplex de q̃ apud medicos plura. Interrogatus publius mimographus qd nam eẽt molestũ ociũ podagrici pedes dixit seruius clodius magnitudiẽ doloris in podagra coactus uenẽo crura punxit & postea caruit sensu oi æq; q̃ dolore in ea parte corpis. M. Agrippa conflictatus graui morbo pedũ cũ dolorem eũ perpeti neqret crura demersit in acetum calidũ. In acerrimo ipetu morbi atq; ita euasit. Sextus põpeius correptus dolore podagræ mersit in triticũ sese super genua leuatusq; siccatis pedibus mirabili mõ postea hoc remedio usus ẽ. Si saturnus dominus genituræ fuerit ut docet Iulius firmicus facit pneumaticos hoc cẽ pulmone laborãtes & podagricos est q̃dam podagra quã hiſtorici balbuciẽtẽ appellant q̃ laborauit Lucius Sylla dictator. Forticulũ in tor. & strã ī er ītestinoꝛ mala & ægritudies abscõsas sunt tormĩa. Dysenterion græce uocat. In tormibus ītestina exulcerant: ex his cruor manat frequẽs deiiciẽdi cupiditas dolor in ano ẽ auctor Cor. celsus. in. iiii. q laborat hoc morbo dr uocabulo græco dysentericus latino torminosus. Iã nomẽ dysenteriæ puulgatũ ẽ iter medicos. cũ torminũ nomen ignorẽt qd sane per q̃ miꝛ est græcam dictionẽ eẽ latinis cognitiſſimã latinã uero

Mediocres affectiones

Affectus

Andria

Vir a uiribus

Dolor longus. leuis

Súmũ

Pleuriticus

De podagra

Rubẽs podagra.

Molestũ ociũ quod Exẽplũ clodii podagrici

Agrippa mersit i acetũ crura

curatio sexti põpeii.

Podagra balbuciens

Dysenteria.

Tormina.

Torminosus

latur a foribus & laudat cũ fit: id aut extimescẽ uentes aut nõ ferrẽ ꝑsens nõne turpe ẽ? At q uide: nec cũ oẽs recte aĩ affectiões uirtutes appellẽtur: nũ sit hoc propriũ oium nomẽ: sed ab ea una q̃ ceteris excellat oẽs noiatæ sũt. appellata est. n. ex uiro uirtus. Viri aũt propria maxie ẽ fortitudo. cuius munera duo maxia sũt: mortis doloriſq; cõtẽptio. Vtendũ ẽ igit his: si uirtutis cõpotes: uel potius si uiri uolumus eẽ: quoniã a uiris uirtus nomẽ ẽ mutuata. Quæres fortasse qũo? & recte. talẽ. n. medicinã philosophia profitet uẽit. Epicurus hõmime malus uel potius uir optimus tãtũ mõet q̃tũ itelligit. negligeinqt dolorẽ: qs hoc dicit? idẽ q dolorẽ sũmũ malũ: uix satis cõstãter. audiamus. si summus dolor ẽ iqt breuem esse necesse est. A. iterãdũ eadem mihi. ista nõ. n. satis itelligo qd sũmũ dicas esse: qd breue. M. sũmũ quo nihil sit supius: breue quo nihil breuius: cõtemno magnitudinem doloris: a qua me breuitas tpis uindicabit ante pene q̃ uenerit. sed est tãtus dolor: quãtus philoctetæ bene plane & magnus qdem uidet. sed tñ nõ sũmus. nihil. n. dolet nisi pes. possũt oculi põt caput latera pulmones. possunt oĩa longe igit abesta summo dolore. Ergo inqt dolor diuturnus habet leticiæ plusq̃ molestiæ: nũc ego nũ possũ tantũ hoiem nihil sapere dicere. Sed nos abeo derideri puto. ego sũmũ dolorem: sũmũ ãt dico etiã si decẽatomis est maior alius: non continuo dico esse breuem: multosq; possum bonos uiros noiare: q complures annos doloribus podagræ crucientur maximis. Sed homo cautus nunq̃ terminat nec magnitudinis nec diuturnitatis modũ: ut sciat qd sũmũ dicat ī dolore: qd breue in tpe. omittamus igit hũc nihil prorsus dicentem. cogamusq; cõfiteri nõ esse abeo doloris remedia querenda: qui dolorem malorum omnium maximum dixerit: quãuis idem forticulum le ī torminibus: & ī strãguria sua præbeat.

pœnitus ignotã. Nonius tormines masculino genere enũciat dicitq; ex eo ait qđ dolore torquãt: citans hoc Ciceronis testimoniũ. Si solis radius saturnũ p q̃dratũ accesserit ĩgenitura hõ iteribit dysenterio: ut refert firmicus mĩnus in. vii. matheseos: auctor est hippocrates mortiferũ eẽ signũ in dysenteria si carnes egerantur: ait Galenus dysenteriã fieri: qñ mĩia exuberãs calore æstatis ĩficitur: & fit falsa: strãguriã uero appellãt urinæ difficultatẽ: ut docet Cor. celsus in. ii. auctor ẽ hippocrates in aphorismis in senectute strãgurias dyspneas: dysurias: caceſias eẽ frequẽtes. ẽ aũt dyspnoea spirãdi difficultas. Ἀὐσοὐρια. i. pœne qđ strãguria: q̃ ut ait Galenus fit ex uesicæ passionibus urinã supprimẽs. Caceſia malus corpis hitus significat. M. Cato ninũ cõcinat ui medica pollẽs ad dispepsiã & strãguriã. i. ad malã cõcoctionẽ: & urinæ difficultatẽ ubi uoles ĩquit cibũ cõcoq̃re & lociũ facere hĩc bibito q̃tum uoles sine piculo. Epicurus ut ad uerba Ciceroĩs explicãda reuertamur fortiter satis tollerauit tormina & strãguriã q̃ Seneca tormẽta uesicæ & ulcerati uẽtris appellat cũ libro no no epistolarũ sic scribit laudat epicurus & pbat male ualitudis dolorũ grauissimorũ perpessionẽ in q̃ fuit illo summo ac fortunatissimo die suo. Ait. n. se uesicæ & ulcerari uẽtris tormenta tolerare ulterioris doloris accessionẽ nõ recipiẽtis: esse nihilominus sibi illũ beatũ diẽ. Inde in. xxiiii. beatissimũ inqt hũc & ultimũ diem ago Epicurus cũ illum hinc urinæ difficultas torq̃ret hinc ĩsanabilis exulcerati dolor uẽtris sumpsit aũt hæc Seneca ex epistola epicuri quã iam moriẽs ad idomeneũ siue hermachũ scripsit quam Cicero ita ĩterpretat' cũ ageremus uitæ beatum & eũdem suꝑmum diẽ scribebamus hæc tanti aũt morbi aderãt uesicæ & uisceꝝ ut nihil ad eorũ magnitudinẽ posset accedere. Cõpensabat' tamen cũ his oĩbus aĩ leticia quã capiebã memoria rõnũ iuẽtorũq; nostrorũ obiisse epicurũ calculo urinæ exitũ ĩpediente hermachus laertiusq; testant'. Ab his. ſ. stoicis. Eorũ uirtus: stoicorũ. Cũ pueros lacedæmõe: hos appellãt græci. Βωμονίκας q̃si in ara cõtendentes de tollerãtia plagarũ cuius rei facta ẽ superius mẽtio copiosa. Exclamabis ut mulier ĩterrogatiue legẽdũ. q. d. ĩdecorũ eẽt uiro uirilitatẽ, pficienti exclamare uice muliebri ĩ dolore. Eiulatio. n. mulierũ ppria ẽ q̃ a molicie noĩant' ut M. Varro Lactãtiusq; notificãt. Sedate æq̃nimiter & aĩo qeto. Vnã rẽ. ſ. honestũ ipm atq; uirtutẽ q̃ noĩe honestatis laudis dignitatis decoris cõtinent'. Tute. im. duplex ẽ uis aĩorũ atq; naturæ una ps ĩ appetitu posita est q̃ græce dr̃ ὁρμή q̃ hoĩem huc & illuc rapit. Altera in rõne q̃ uitæ regia ẽ: itaq; rõp esse debet appetitus uero obtẽpare uñq dicit ĩpera tibiipsi hoc itelligi uult ut rõ. in ĩperio sit appetitus ĩ seruitute quo opere nihil præstantius quẽ magis ĩquit Seneca admirabetis q̃qui ĩperat sibi q̃ qui se habet in potestate facilius est gentes barbaras regere q̃ animum suũ continere & sibi tradere. Idẽ in. iii. q̃stionũ ait nulã maiorẽ eẽ uictoriã q̃ uitia domuisse tunc aĩanti sanitas adest & uires & pulchritudo ut scite tradit platõicus apuleius cũ rõ totã regit parentq; appetitus siue cupiditas & irascẽtia nihil appetunt nihil mouẽt quod inutile esse dixerit ratio quæ uult domia omnium ac regina capitis arcem tenet coercens efferens cupiditates. Molle quidam hæc est pars appetitus & uoluptatis: qnæ auctore Seneca mollis est eneruis mero atque unguento madens. Senile. infractum debilitatum sicut senio senex uietus & languidus. Connixa' suismet adminiculis innixa nihil externe opis indigna.

Tormines Hippocrates. galenus Hippocrates đ strangu ria Dyspnoea. dysuria Caceſia Dispepsiã mala concoctio.

Epistola epicuri.

Mors epicuri Bomonices eiulatio Mulier a molicie Appetitus Orme

Velut ſeruo dominus: nō unū eſt īperādi genus. Aliter īperat priceps ciuibus aliter īperator militibus. Aliter dñs ſeruo: aliter pr̄ liberis: aliter magiſter diſcipulis. Itaq; ſicut uaria ſunt imperia: ita aiaꝝ uarietas uario genere īperādi coercēda ē: ut alius īperio ſeruiliꝫ alius īperatorio: alius pīno: cohibēdus ſit: ut ita caſtigatus in officio cōtineaꝫ. Fractos pudore īgenia iqꝫ Hierōymus liberaliter educata facilius uerecūdia q̄ mœtus ſupat: & quos torméta nō uicit: iterdū uicit pudor. Vt bonos milites: nihil ſic cōtinet in officio diſciplina; caſtrēſi milites: q̄ īperatoris admōitio exhortatioq; hoc ē accerrimū calcar: hic fomes hoc icitabulū ad aios militū cōmouēdos: hic ait Silius Corda uiꝫ fouet hortādo reuocatq; uigorē alibi de ſcipione iqꝫ uoce tenet dū uoce uiget apd Liuiū lōge ſūt cōciōes impatoriæ qbus alacritas militaris excitaꝫ: olim tyrteus p̄ cōtiōe militari carmina exercitui lacedæmonioꝫ recitauit cōtinētia uirtutis hortamēta qbus tantū ardorē militibus iniecit ut non de ſalute ſed de ſepultura tātū cogitarēt. Sic aiatus lacōicus exercitus tā ardēter alacriterq; cōflixit cū hoſtibus meſſeniis ut uictoriā reportauerit. Nō nimis in niptris pacuiꝰ brūduſinus tragædiaꝝ ſcriptor illuſtris ennii poetæ ex filia nepos romæ pictūrā exercuit ac fabulas uēdicauit deīde tarētū tranſgreſſus p̄pe nōagenarius diē obiit hic ut ait fabius. Quintiliāus grauitate ſnīaꝝ pōdere uerboꝝ auctoritate p̄ſonaꝝ clariſſimus fuit citra tū nitorē. Inter ceteras fabulas ſcripſit tragediā iitulo niptra q̄ſi lauacra cuius argumētū erat ulyxes q materia ē hōericæ odiſeæ i q̄ nducebaꝫ euticlia nutrix ulyxis abluēs pedes alūno q ſub habitu mendici domū reuenerat ignobilis ſuis uideꝫ aūt hæc fabula ſūpta ex homero q libro odiſſeæ undeuigeſimo ſcribit quēadmodū euriclea nutrix iuſſu pœnelopes lauit pedes ulyxi tanq̄ hoſpiti quem recognouit ex tactu cicatricis quā hēbat i femore olī pcuſſus ab apro dēte fulmīeo dū uenaꝫ in mōte parnaſo una cū filiis autolici q cātamine ſanguinis ꝓfluuiū ſiſtētes domūq; p̄is autolici deferētes diligēter curauere datiſq; ſplēdidis muneribus in ithacā deduxer̄ ex niptris pacuuiāis ſūt opinor illi uerſus iucūdiſſimi qbus loquit̄ euriclia lauans ulyxi ignoto pedes. Cedo tū pedē lymphis flauis flauū puluerē mābus iiſdē qbus ulyxi ſæpe pmulſi abluā latitudinē que minuā manuū multitudine: pacuuiū in niptris citāt identidē ſcriptores idonei: igit̄ in niptris inductus ulyxes uulneraꝫ i fœmie ab apro nō nimis: ſed modicæ lamētaꝫ: q ad illos q eū ſautiūt ferūt dicit uerba hæc apud pacuuiū: pedetēti ite & ſedato niſu: qbus plane uerbis ſignificat ſe dolorē tēperanter ferre: dū iubet ut ſedatæ caute molliter deferaꝫ: ne ſuccuſſu. i. ſuccuſatura & nimia cōcuſſiōe gradiētiū dolor augeſcat: ſuccuſſare. n. ē frequēter excutere: uñ ſuccuſator æquus dictus: q ſeſſorē nexat. in hāc ferme ſnīam ē illd actianū. Agite ac uulnus ne ſuccuſſet greſſus caute īgredimini: hoc aūt credo referēdū eē ad uulnus illud apri dēte īflictū pœne letaliter: & tūc ſautiū ulyxē ac gemebūdū filii autolyci domū deportarūt inhibito ſanguis ꝓfluuio carminibus: cuius homericæ ſnīæ Pli. & Apuleius meminerūt. Leuiter gementi: more leuiculæ mulierculæ.

Tu quoq; ulyxes uerba ſophoclis tragici poetæ græci qui prior q̄ pacuuius ſcripſit niptra: quo archetypo uſus ē in niptris ipſe pacuuius eodē pœne argumēto & ſtilo: illud diſſonū qd pacuuius modicæ lamētātē fecit ulyxē ſayciū quē ſophocles fecerat p quā flebiliter eiulantē: uñ his uerbis apd ſophoclē caſtigaꝫ ulyxes ab his q eū ſauciū ferūt. Poeta pru. ſophocles de quo ſupra dixius. Retinere. uerba ulyxis ſaucii ex niptris ſophocleis. Incipit la. Verbū cicerōis colligētis ex uerbis q̄ ulyxes dixit apd Sophoclē illū ſuccūbere dolori labiq; nec retinere cōſtātiā. Operite: uerba ulyxis: q cū uidiſſet ſe labi i dedecus & dignū eē caſtigatiōe ex illo prio eiulatu repēte mutat cōſiliū & oīonē. lāq; cōuerſus ad tollerātiā doloris agit tegite uulnus & abſcedite cū prius dixiſſet ulcus nudate. Quaſſu: cōcuſſiōe & q̄ſſatiōe. In ex. ni. i extrēa pte tragediæ ſophocleæ q̄ inſcribit̄ niptra pluralitatis noīa: a uerbo græco νίπτω qd ſignificat lauo. Conq̄ri for. nō la. licet uiro forti ac cuſare fortunam & de eius iniqtate conq̄ri ſed lamētari nō licet cū conq̄ſtio ſit uirilis lamētatio muliebris.

Exhortatio īperatoris calcar

Horta menta tyrtei

Pacuuius poeta.

Niptra

Scitu digna.

Succuſare

Succuſator.

Niptra unde

Huius ai.ſ.ulyxis. Qualē uidēus neminē famigerati ſunt ſeptē illi græciæ ſapiētes: q̄ re uera ſapiētes nō fuerūt: ſed ſimilitudinē q̄dā gerebāt ſpeciē q̄ ſapiētū. M. Cato quoq; & Caius lelius hīti ſunt ſapiētes & noīati: nec tñ fuerūt ſic ſapiētes ut ſapiētē itelligi uolūt philoſophi: ſicut pfectus orator nullus unq̄ fuit. Vnde dicebat. M. Antonius diſertos ſe uidiſſe multos eloquētē oīno neminē: iſidebat uidelicet i eius mētē ſpēs eloq̄ntiæ quā cernebat aīo: re ipſa nō uidebat. Cōſimiliter idea q̄dā ſapiētiæ iſidet mētibus philoſophoꝝ ut aīo cernāt ſapientē. quē re ipſa nō uidēt. Parti iferiori: ai ps iferior ē appetitus: & illa mollior q̄ facile uincīt. Superior uero ē rō q̄ uelut regia in arce cōſiſtit iuncta & iſepabilis. Vt iuſtus parēs filiis ariſtoteles in. ii. oeconomico ſcribit duplicem eē ſpeciē timoris. Alterā cū reuerētia & pudore: q̄ ad patres utunt filii, pbi: alterā cū odio q̄ ad dominos ſerui. Idē in. iii. politicoꝝ refert gubernationē patriſfamilias eſſe regiā q̄dā domi poteſtatē: Regiā uero poteſtatē eē ciuitatis & gētiū q̄ſi domeſticā q̄dā gubernationē. Caue turpe quicq̄ uerba ſunt q̄ ſe cū dicit ſapiēs: cauēdū ſibi eē ne dicat ne faciat qcq̄ turpe aut effœminatū: quod merito eē poſſit reprehēſibile: Sapiēs. n. ubiq; locorū tēpoꝝ reꝝ: ſeruabit decoꝝ. ideoq; in dolore nō lamētabit flebiliter: eēt. n. indecorum

Qui ſapientes dicti nō fuerunt Orator pfectus nullus

cium. fletus muliebri ingenio additus huius animi parsilla mollior rōi ſic paruit. ut ſeuero impatori miles prudēs. In quo uiro erit pfecta ſapiētia: quem adhuc nos qdē uidemus neminē: ſed philoſophoꝝ ſentētiis q̄lis futurus ſit: ſi mō aliq̄ndo fuerit: exponit ariſtoteles ſigit ſiue ea oīo quæ erit in eo pfecta: atq; abſoluta: ſic illi parti iperabit inferiori: ut iuſtus parēs probis filiis: nutu q; uolet cōficiet: nullo labore: nulla moleſtia. eriget ipe ſe ſuſcitabit iſtituet: armabit ut tanq̄ hoſti ſic obſiſtat dolori. Quæ ſūt iſta arma cōtētio: cōfirmatio: ſermoq; intimus cū ipe ſecū cauet turpe qcqua lāguidū nō uirile. obuerſent ſpecies hōeſtæ aīo. zeno proponat Eleates: q ppeſſus ē oīa potius quā cōſocios delēdæ tyrānidis indicaret De anaxarco democritio cogitet: qui cū in māus Cypri nicocreōtis regis iciciſſet: nullū genus ſuppliciī depcatus eſt: neq; recuſauit. Calanus indus indoctus ac barbarus in radicibus caucaſi natus ſua uolūtate uiuus cōbuſtus ē. nos ſi pes condoluit ſi dēs:

Exēplū zenonis paciētie

Zeno eleate: celebratiſſima ē. zenonis huiuſce in pferendis doloribus cruciatibuſq; paciētia q cū adoleſcētes nobiliſſimos cupiditate liberādæ patriæ iflāmaſſet cōtra tyrānū phalari: uel ut alii tradunt nearchū: facto iudicio cōprenſus traditusq; tortoribus eſt torquēdus: q cū itolerandis cruciatibus lacerare: ut cōſcios cōiuratiōis noīaret neminē illorū noīauit: ſed amicos itimoſq; tyrāni pticipes coniurationis eſſe dixit. Deinde cum qnippiam ſe in aurē tyranni clam loq

uelle ſignificaſſet eā mordicus correptā nō ante dimiſit: q̄ rapta aure populatū caput reliquiſſet. Valerius maximus hæc duo patientiæ exēpla duobus Zenonibus aſſignat. Laertius & alii ab uno zenone eleate utrūq; factū eē cōmemorāt. Demetrius ait nō aurē ſed naſum morſu amputaſſe. Antiſthenes addit cū amicos tyrāni noīaſſet ueluti conſotios interrogatum ab illo eſſet ne qſpiā alius dixiſſe tu ſolus es ciuitatis pnities ac peſtis: hic cōſultus a dionyſio quid nā philoſophia pſtaret cū reſpondiſſet contemptū mortis. Impaſſibilis flagellis tyrāni obiectus ſententiā ſuam: ut inquit tertullianus in apologerico: ad mortem uſq; ſeruauit dicitur Eleates a patria Elea quæ ciuitas ē lucaniæ quam quidam helama fonte nominarunt alii a palude dictam opinant quæ græece ἕλος dicitur. Eleatæ ferunt parmenides & zeno pytagoricæ ſectæ ſectatores p quos Eleā inſtitutis legibuſq; bene formatā fuiſſe autumat Strabo i. vi. geographiæ. Alius fuit ille zeno conditor ſectæ ſtoicoꝝ. De anaxarcho democrito anaxarchus abderites: inimicū habuit nicocreōtē cypri tyrānū: a quo cōpreſſus cōiectus eſt in pilum ptiſanæ ſiue mortariū ſaxeum: quod græci: οὐλύμπον uocant ibique ferreis malleis cōtuſus adeo toleraſter pacienterq; pertulit aſperimos illos cruciatus: ut uerbū illud memorabile cōduplicauerit: tunde tunde anaxarchi follē: anaxarchū. n. nō tundis ad ultimū amputationē linguæ minitāte tyrāno, ptinus dentibus abſciſſam & cōmanducatā linguā in os eius ira patulū cōſpuiſſe ferūt auctores Valerius: Laertius tertulianus cæteri. Democritus dicit a Cicerone quoniā democriti auditor fuit & ſectator. Depcatus eſt: ppulſauit: depulit abegit recuſauit. hoc. n. ſignificat hoc in loco depcari: ſicut apud ouidiū ſcribentē. Sæpe pcor morte: mortē quoq; depcor idē: apud gelliū temeritatē depcarē: apud Ennium ſeruitutē depcor: pleni adeo ſūt libri ueteꝝ ſcriptoꝝ ſimilis in hoc uerbo ſignificatiōis: qd a nobis i ſcdo trāqlli cōmētario ſatis copioſe explicatū ē. Calanus indus: gymnoſophiſtæ phyloſophi ſūt indoꝝ nudi q ab exortu ad occaſum cōtuent ſolē imobilibus oculis inſiſtentes toto die pedibus alternis ex nūero iſtorū unus fuit calanus proprio nomine ſphines dictus: uerū cum pro ſalue Καλέ diceret oībus obuiis calamus a græcis noīari cepit: colloquiū habuit cum oneſicrito: qui ab Alexandro magno miſſus eſt ut cum ſophiſtis colloquereꝝ: quē cū chlamidatū & pileatum crepidatumq; uidiſſet riſit: hic poſtea ſemet uiuum ultroneus cremauit: de cuius morte: hæc produntur: ſecutus Alexandrum magnum extra indiæ fines præter cōmunem aliorum philoſophorum conſuetudinē: qui regi aſſiſtunt: cum apud paſargadas egrotare cœpiſſet ſeipſū extulit anno ætatis ſue. lxxiii: facta enim pyra & aurea lectica ſuper ipoſita in ea cubans cōbuſtus eſt ſtramētis opertus: ſunt qui dicant eum in lignea domo frondibus plena & pyra ſuper tecto conſtructa incluſum ſe ut trabem in ignem iniecīſſe & cum domo deflagraſſe. ita ſeipſum uiuus exuſſit extulitque calanus ſecundum patriam legem: cuius meminit quintus curtius: cum ait apud ſapientes indorum occupare fati diem pulchrum & uiuos ſe cremari iubent: nec ullus corporibus quæ ſenectus ſoluit honos redditur:

Eleates Elea Anaxarchi tolerantia Tunde anaxarchi follē Depræcari qd Gymnoſophiſtæ Calam⁹ unde Vltroneus ſe cremat calam⁹

Lucāus

inq̄nari putāt ignē nisi qui ſpirantes recipit. De his intellexit Lucanus ſcribens: quiq; ſuas ſtruxere pyras ni uiq; calentes conſcendere rogos megaſthenes tñ putat nullum fuiſſe decretum gymnoſophiſtis: ut ſese ef ferant: īmo qui id fecerit puerilē iudicari: illud adde qđ Cicero in prīo de diuinatiōe & Valerius tradiderūt. Calanū cū iret in rogū ardentē dixiſſe: o p̄clarū diſceſſum e uita: cunq; Alexander magnus eū rogaret ſi qd uellet ſi qd mandaret dixiſſe prope diem te uidebo: quod ita contingit. Nam babilone paucis poſt diebus Alexander eſt mortuus. Apis aculeum natura apibus aculeum dedit uentri conſertum: quē in uulnere re linquunt. Columela & Virgilius ſpiculū uocant: quo carēt reges: uel ſi hñt non utuunt: illud eni conſtat inter auctores īperatorem apicularum aculeo non uti. Quod ut iquit ſanctiſſime. Seneca exēplar eſt magis regibus ut ſine aculeo ſint ſpiculū retundāt crudelitatem comprimant exarmati ſint maieſtate ſola circūuallati. quid ē.n. per deos immortales in principe admirabilius amabili uſq; clemētia: quæ dos īperatoria ē: quæ bonos p̄cipes facit dū uiuunt amabiles cum uita exceſſerunt deſiderabiles cuius diuerſorium eſſe debet in pectoribus ſummatiū ſicut fuit olim in pectore cæſaris dictatoris: cuius inter inumeras laudes: p̄prium & peculiare fuit clementiæ inſigne: q̄ uſq; ad penitentiam omnes ſuperauit: hīc illa nō minus uera q̄ ſpetioſa apud. M. Cieeronē laudatio: q nihil obliuiſci ſoles niſi iniurias: eſt in exēplis equos ab apibus occiſos: tam noxia ē illa uis aculeoꝝ. Plinius uenenatas apium cuſpides eē tradit in. xxi. aduerſus quas ſalutare eſt homini percuſſo perungi maluæ ſucco: aut hederæ foliorum: uel eas bibere.

Rusticāus: arpinatē fuiſſe mariū obſcuris natalibus nouum hominem aratorē quis ignoratq; in agro arpinate in uilla ciuerna teut auctor ē plutarchus uitam diu uixit ruſticā plane & agreſtē p̄cul ab urbanis mūdiciis. Vetuit ſe alligari: De mario q ſolutus & ſtans p̄buit medico ſecādum crus uaricoſum: ſupra dixīuſ qui μήσ τ ενα ξασ μηλε τασ οφρῦσ συνα γαγὼν. i. neq; ſuſpirās neq; ſupcilia contrahens pertulit ſectionē fixiſq; oculis ſpectauit cruciabilē curationē.

Poſtea alii. ſ. ſecti ſunt laborātes uaricibus. Crus alterū nō p̄buit: cū medicus alterū crus ſecare uellet minime aſſenſum p̄buit. Inquiēs curationē tāto dolore dignā eē nō arbitror. Vt uir uirilitate ac ai magnitudine ſeptus. Vt hō: tāq; q ex hūana teneritudie morſu doloris moueret. Vt ignarus miles: ſæpe hoc cōtigit: ut ī p̄lio citius occūbat timidus miles & fugax: q̄ impteritus & pugnax. Ille. n. fugiēdo fatū ruit ī fatū hic firmiter pugnādo uictor euadit: cōſimiliter qui ſuccūbit dolori efflictus iacet qui firmiter reſiſtit uictor fit doloris. Otatius ī hāc ſniam ſic ſcribit. Mors & fugacē perſequitur uirum. Nec parcit ibellis iuuētæ poplitibus timido ue tergo Annotandū eſt demoſthenē p̄lio illo magno: quo apud cheroneā Philippus alexādri magni pater athenienſes uicit ſalutem fuga q̄ſiuiſſe: cumq; id ei quod fugerat probroſe obiiceretur uerſu illo notiſſimo eluſiſſe ανηρ ο φεύγων και παλιν μαχεσεται: id eſt uir fugiens iterū pugnabit. A biecto ſcuto. Lex platonis militem: qui in prælio arma abiecit: & ſeſe dedit in pedes: ita punit: eo qui arma turpiter proiecisse dānatus ē: nec īperator: nec p̄fectus aliquis p milite unq̄ utat: nec in acie recipiat: uiuatq; īfamis uitā in gloriā & dedecoroſam. Lacedæmōii archilochū poetā ex ſparta eierūt: quia ſcripſerat in poemate: κρειττον ἐστιν απόβαλεῖν τα οπλα καὶ απόφυγειν. i. melius eſt abiicere arma q̄ mori: iuriſcōſultus titulo de re militari graue inquit crimē eſt arma alienaſſe: & ea culpa deſertioni exequat. Onera contētis corporibus ſpiritū cohibere ſingularis p̄ſidii eſt: ſcādentibus laborātibus: ac iacētibus cōtraq; ictus qđ īuentū eſſe aialis cui nomē ē meles docuit Plinius cuius uerba ex. viii. na. hiſtoriæ hæc ſunt: illa alia ſolertia ī mœtu melibus: ſuſflata cute diſtētæ ictus hoīum & morſus canū arcēt. Cōtenta dicimus corpora: q̄ oī nixu ītendunt aduerſus labores: ut ī arcu neruus apud rhetoricos doctores cōtentio ē oratio acris ad confirmandū & confutandū accōmodata. unde a Plinio dicta eſt ī epiſtolis Oratio pugnax & contētioſa quā maxime p̄bat apud eoſdē cōtentio dī exornatio ex cōtrariis uerbis cōcinnata q̄ uocabulo græco notiſſimo uocat antithetō. i. contra poſitum ut illud ciceronianū in oīone p cluētio uicit pudorem libido timorē audatia. Rationem amētia.

Ecly Ver

Sene

Plinius

Plinius

Plinius

Ouid

Oꝑcla rū diſceſſum e uita

Acule us ī apibus.

Impato rem nō uti aculeo

Clemē tia dos p̄cipū

Clemē tiſſimuſ Cæſar

Reme diū contra aculeos.

Varices marii

Demoſthenes fugit ex prælio

Dictū demoſthenis

ſolertia meliū.

cōtētio

antithecton

Præſſum depellit:præſurā ſiue p̄ſſionē:dicitur enī recte latineq; his præſſus quaſi præſſura & p̄ſſio:ſicut iudicatus allegatus peccatus pro iudicatione allegatione peccatiōe.Dixit Seneca.Illud quod prǽmit:qd impendit:quod urget ſi ſuccūbere te cœperis:ſequet & grauius incūbet.Si contra ſteteris & obniti uolueris repellet.Athletæ q̄tum plagaꝝ toto corpore excipiūt ferunt tamē omnem tormentū gloriæ cupiditate. Remiſſione:relaxatione:& quaſi relaxatione quadā ſicut arcus remitti dicit:qñ neruus retenditur ac reléteſcit Animi cōtentio:intentio concitatio erecto:firmido. Refutet phylothetis clamor. Refutare eſt redargue re & refellere:iter partes rōnis una ē refutatio:q̄ alio noīe cōfutatio dr:q̄ ē cōtrarioꝝ argumētoꝝ diſſolutio: de q̄ rethorici ſcripto res ſatis multa dictum eſt ſupra de gemitu philoctetheo & lamentatōe &clamore muliebri.quē ait.M.Tullius eſſe īprobandū reiiciendū cōfutandū tanq̄ īdecoꝝ uiro. Ingemiſcere:nō nūq̄ uiro:Eneas uirgilianus ingemit & duplices tēdēs ad ſidera parmas talia uoce refert apd ouidiū ingemit:iuppiter attamē lucan⁹ laudi dat pōpeio:qd p⁹ cladē pharſalicā doluerit citra gemitūq;.Sic.n.inqt.Nō gemit⁹ nō fletus erat.Saluaq; uerēdus maieſtate dolor.Nec ſcit ſint oculi amico amiſſo iquit ſeneca nec fluāt lachrymādū ē nō plorādū idē aliubi dixit:nullū uiris legitimū eſſe tp̄s cōſtitutū ad lugēdū quia nullū ē hōeſtū. Hic nimiū ē fletus:lex.xii. tabulaꝝ: q̄s decē uiri cōdideīt tollit lamētationē cuius uerba hæc ſunt:mulieres gēas ne radūto neue leſſū fueris ergo habēto.Sextus helius & L.attilius uereres iter p̄tes:nō ſatis itellexeīt qd leſſū ſignificet:ſuſpicati.n.ſunt ueſtimēti aliqd gēus funebris eē Lelius uero leſſū lugubrē eiulationē eē iterp̄tat:qd & cicero i legibus neꝝ eē iudicat:qa & lex ſolōis:uñ romanæ leges trāſlatæ idip̄m uerat:ne.ſ.mulieres i funere eiulatū flebilē adibeāt.illud aūt mulieres genas ne radūto:ſignificat ne mulieres i luctu lacerēt faciē ne carpāt unguibus genas:huiuſce legis decēuiralis: ſi.n.noiantur leges.xii.tabelaꝝ.memīt plinius i.xi.cuius uerba ſubſcripſi: q̄ ſunt hæc:īfra oculos malæ hoī tm̄:q̄s priſci genas uocāt.xii.tabellaꝝ īterdicto radi eas a fœminis uætātes.Seruius grāmaticus i. xii.æneidos cōmētatio uerbū legis īmutat:nā cū in lege dicat genas ne radūto ipſe legit faciē ne carpito:fortaſſis ut itellect⁹ fieret illuſtrior:ſic.n.ſcribit: ſciēdū ē cautū lege.xii.tabulaꝝ ne mulieres carperēt faciē:his uerbis mulier faciē ne carpito:Solebāt.n.i rogis lanitātes genas effundere cruorē.In ſtadio exclamāt: clāor ille & uociferatio ſublatio: uideī neſcio quomō robur augere corpus intēdere aīum alactioré efficere athletaꝝ curſoꝝ:bellatoꝝ ſupra dixius romāos ſolitos cū clāore inire cōflictū & pugnā auſpicari. Stadiū āt locus eſt curſus.In græcia fuerūt ſtadia pedes ducētos lōga:clariſſimū ē curriculū ſtadii olympii:qd hercules ſuis pedibus meatus eē fertur:ſtadiodromos uocāt curſores in ſtadio.Ait firmicus maternus ſi mars reſpexerit lepore celeſtē in horoſcopo faciet ſtadiodromicos:ſtadiū eē octauā partem miliarii ex lectiōe plinii & columellæ & ceteroꝝ ſatis notū.qd.exxv.noſtros cōtinet paſſus:hoc ē pedes ſexcētos xxv. Intēdere:cōtendere oī nixu conatuq;. Oībus ungulis ut dicit:puerbiale ē qd ſignificat oībus uiribus manuū pedūq; & conatu totius corporis ut etiā ungues qui ſunt in extremitate collocati. Intendātur quos plinius exiſtimat eſſe ſummas neruoꝝ clauſulas conſimile eſt illud Maronianum.Conſtitit in digitos extemplo erectus uterq;. Genu. M.Antonium uidi.M.Antonius orator ille qui multos ſe uidiſſe diſertos eloquentes neminem dictitabat olim inceſti poſtulatus apud Lu.caſſium prætorem cuius tribunal ꝓpter nimiam ſeueritatem ſcopulus reorū dicebatur fiducia innocētiæ ſubnixus cām pro ſe ipſe dixit concitate & inflamanter ſtatimq; abſolutus ē ſunt auctores ſeruum.M.Antonii in hac cauſa tortum mira pacientia toleraſſe cruciatus nulloq; iudicio ſalutem domini leſiſſe a quo accuſatores laternam prolatam contendebant cum ad ſtuprum iret Antonius.

Lege uaria fuit Quintus uarius tri.plebis qui legem tulit ut quæreretur de his quorum ope conſilio ue ſocii contra populum romanum arma ſumpſiſſent quæ lex uaria dicta eſt cuius capite pena ſanciebatur in damnatos inceſti legis uariæ meminit cicero in oratione pro ſcauro & pedianus aſconius. Ait idem Mar. Tullius in bruto.Q.Varium lege ſua uaria damnatum fuiſſe. Terram tangere femur ferire in oratoribus uſitatum eſt.& indignantes decet & excitat auditorem quod athenis ꝓmus feciſſe creditur cleon ut

Similime animus intētiōe ſua preſſū depellit omnem ponderū remiſſione autem ſic urget. ut ſe neq; at extollere.Et ſi uerū querimus in oībus officiis ꝓſequendis animi ē adhibēda cōtentio.Ea eſt ſola officii tanquā cuſtodia:ſed hoc qdem in dolore maxīe eſt prouidendū: ne quid abiecte: ne quid timide:ne quid ignaue:ne quid ſeruiliter muliebriterue faciamus.in primiſq; refutet:ac reiiciatur Philoctetis ille clamor.Ingemiſcere nonnunq̄ uiro cōceſſū eſt.id que raro:eiulatus ne mulieri quidem.Et hic nimiꝝ eſt fletus:quē duodecim tabulæ in funeribus adhiberi uetuerunt.Nec uero unquā ingemiſcit qdē uir fortis:ac ſapiens.niſi forte ut ſe intendat ad firmitatem:ut in ſtadio curſores exclamant q̄ maxime poſſunt faciunt idem cū exercentur athletæ.pugiles uero etiā feriunt aduerſariū in iactandis ceſtibus ingemiſcunt:non q; doleant animo ue ſuccumbant ſed quia i profudenda uoce omne corpus intendit:uenitq; plaga uehementior Quid qui uolūt exclamare maius: nū ſatis habent latera fauces linguā itēdere:equibus eliici uocem & fūdi uidemus: toto corpore atq; oībus ungulis ut dr cōtētioni uocis aſſeruiunt Genu me hercule.M.Antonium uidi cū cōtente ipſe pro ſe lege uaria diceret; terram tangere. Vt

Preſſus Peccatus

Refutare Refutatio

Leſſum quid

Genas ne radū to

Lex de cē uiralis

Cla mor ī certa mine

Stadiū. Stadio dromi ci

ungues clauſule neruo rum.

Antoni us īceſti reus

Scopulus reo rum

Fides ſerui

Lex uaria

ferire fe mur

docet Quitilianus i.xi.cõplodere uero manus & pectus cedere ſenicũ ẽ pedis ſupploſio oportũa ẽ ut ait Cicero i cõtẽtiõibus icipiẽdis aut finiẽdis:fuit ī marco antonio ut idẽ cicero ſcribit i bruto ſingularis actio. Geſtus cũ ſentẽtiis cõgruẽs:ſupploſio pedis. Vox ꝑ manẽs:ueꝝ ſub rauca natura. Vt baliſta lapidũ:baliſtæ machiæ ſunt bellicæ:q̃ funibus neruicis tẽdunt:q̃ q̃to ꝓlixiora habuẽint brachia tãto lõgius ſpicula mittũt aut ſaxa. Capillo muliebri:uel neruo funes i baliſta cõficiunt magnitudini lapidis cõgruẽtes:mittit ãt baliſta lapides põdo cẽtũ uiginti:auctores uegetius & Victruuius:baliſtã iuenerũt phenices ut docet plinius ſũt ma

Subploſiopediſ

Baliſta

plinio

Manubaliſtæ

nubaliſtæ mĩores mãu tractabiles alio nomine ſcorpiões dicti qd ſubtilibus & paruiſ ſpiculis ſcorpionũ iſtar iferunt mortẽ:a baliſta deducit baliſtariũ. Plautus ī pẽulo. Infortũii itẽta baliſta ẽ ꝓbe:quã ego haud multo poſt mittã a baliſtario: ubi baliſta accipi uĩ ꝓ telo baliſtariũ ꝓ machia:hĩc quoq; fit uerbũ illud plautinũ exbaliſtaĩ:qd ſignificat ex baliſta emitte & eiulari. ſic enim ait in pſeudolo balionẽ exbaliſtabo lepide date operã mõ. Sic plaga: quidã agrauãt ictus antequonatũ:ſaliua in manus in geſta: quod ſi quẽ peniteat ictus illati ſtatĩ poſt ictũ expuat mediã in manũ q̃ percuſſit leuaĩ illico pcuſſus a pœna: hoc ſæpe delũbata q̃drupede approbatũ ẽ ut inqt. Plinius in.xxviii. ſtatim a tali remedio correcto aialis ingreſſu.

Scorpiones

Baliſtarium

Ex baliſtare

Notabile

plinio

Hoc tãtũ quo q̃tũ. Cũ nihil iminuaĩ dolo. Cõtra ait Seneca magnũ in q̃relis eſt leuamẽtũ:cui ſnĩæ ſubſcribit illud ouidianũ. Fletq; meos caſus: ẽ q̃dã flere uoluptas. Lenitur lachrymis egeriturq; dolor: idẽ dixit ſttãgulãt iclusus dolor atq; cor eſtuat intus.

Leuamẽtũ in q̃relis

Ira exardeſcit:ſupra dixit in oĩbus officiis pſequẽdis aĩ adibẽdã eẽ cõtẽtionẽ:quæ ſicut pollet in dolore ita ualebit in ira & libidine ſuffrenãda:q̃ partes ſunt aĩ irratiõabilis. Relegatæ procul a regina rõne:obtinentes infernas ſedes ut popinas quaſdã & latrinaꝝ latebras diuerſoriæ nequitiæ atq; luxuriæ.

Arx

In eandẽ arcẽ i urbibus munitiſſimas eſſe artes nemo eſt q neſciat: qd & auſonius teſtaĩ illo uerſu. Vrbibus in tuis munitior urbibus eſt arx:arx ſedes tvrãni dĩ ut ĩqt aſconius:uel editꝰ i ciuitate & munitior ad ſalutẽ ciuiũ locus. Itaq; cũ arx ſit munitiſſimus & ad ſalutẽ cõperatus locus: per ſpecioſam trãſlationẽ ſignificat cõfugiẽdum eẽ ad cõtẽtionẽ ueluti in arcẽ: tãq̃ idẽ ſuffugium ſit munitiſſimũ aduerſus ĩpetus iraſcẽtiæ & libidĩs graſſantiũ:qd ẽ tutiſſimũ cõtra dolorẽ aſſiliẽtẽ. Dicẽdũ ẽ. ſepius pulchra ut inqt plato bis terq; repetẽda ſũt:& ut ait ſeneca:nũq̃ nimis diceĩ qd nũq̃ ſatis. Nõ ſentiũt uulnera:dũ caleſcũt ī ꝓlio:dũ ẽ ictus recẽs:nõ ſentiũt dolorẽ ex uulnere:ĩmo ut ait Furius poeta uireſcit uulnere uirtus:& Lucãus ſaucia maiores aĩos ui pectora geſtãt iterdũ nec ſe uulneratos eẽ ſciũt:tãtuſ ẽ ardor aĩorũ tãtus ĩpetus aduerſariũ ꝓſternẽdi. Decii de tribus de. q cognomĩati ſũt mures:q ſe morti deuouerũt ꝓ ſalute romãoꝝ dixius i prĩo cõmẽtario. Lucãus appellat decios luſtrales bellĩ aĩas. Ingemuiſſe epa. epaminũdas ciuis uirtute res lacedemõioꝝ acciſæ:opes thebanoꝝ auctæ ſũt poſt ꝓclara facĩora edita: extrẽo tpe apd mãtineã cũ acie ĩſtructa & ducis optimi & militis fortiſſimi officio fungiĩ ſparo qd agreſte telũ ẽ pcuſſus ictu mortifero:telatuſq; i caſtra ſemianimis reqſiuit a circũſtãtibus ſaluus ne eẽt clypeus cũ ſaluũ eẽ flẽtes ſui rñdiſſent allatũ ueluti ſociũ laboꝝ gloriæq; oſculatus ẽ. Iteꝝ q̃ſiuit eſſent ne fuſi hoſtes? Cũq; id quoq; ut cupiebat audiuiſſet. Euelli tũ deniq; ſpiculũ iuſſit. Ita multo ſanguĩe ꝓfuſo i leticia & i victoria ẽ mortuus cuiꝰ morte thebanoꝝ uires hebetatæ ſũt ut nõ tã illũ amiſiſſe: q̃ cũ illo ĩteriſſe oẽs uiderentĩ nã ante epaminũdã thebani alieno ĩperio paruerũt: poſt interitũ eiuſdẽ i ſeruitutẽ ꝓtinã reuoluti ſunt: ut manifeſtũ ſit gloriã thebanã cũ illo natã cũ illo extinctã fuiſſe: uereq; dictũ ſit unũ hoiem pluris eẽ q̃ ciuitatẽ auctores trogus ꝓbus Emilius. M. Tullius: cæteri. In acie nõ ſepe ꝓdeũt philoſophus arma nõ induit: ad bella non uadit. Domi uita umbratica ocioq; litterario uitam degit tranquillam & perinde beatã cõtentus & ſuo & paruo: legimus tamen ſocratẽ & Xenophõtẽ: rebus bellicis ſeſe ĩmiſiſſe. Nã ex bello deliaco cũ male pugnatũ eẽt fugiens So-

Vireſcit uulnerĩ nirtus

Mures decii

Sparo pcuſſus epaminũdas

Oſculatus cupeium

Socrates bellator.

enĩ baliſtæ lapidũ & reliq̃ tormẽta teloꝝ eo grauiores emiſſiões hñt: quo ſũt cõtẽta atq; deducta uehemẽtius ſic uox ſic curſus ſic plaga hoc grauior quo ẽ miſſa cõtẽtius. cuius cõtẽtiõis cũ tãta uis ſit: ſi gẽitus ī dolore ad cõfirmandũ animũ ualebit. ut emur ſin erit ille gemitus lamẽtabilis ſi imbecilus ſi abiectus ſi flebilis ei: q ſe dederit uixeũ uirũ dixerim: q qdem gemitus ſi leuatiõis aliqd afferret: tũ uidere mus qd eſſet fortis & aĩoſi uiri. Cũ uero nihil immi nuatur doloris: cur fruſtra turpes eſſe uolumus? Quid eſt. n. fletu muliebri uiro turpius: atq; hoc ꝑceptũ qd de dolore daĩ patet latius. Omnibus. n. rebus nõ ſolũ dolori ſimili cõtentione animi reſiſtendũ eſt ira exardeſcit: libido excitaĩ: in eãdem arcem cõfugiendũ eſt eadem ſũt arma ſumenda ſed qm̃ de doloꝝ loqmur illa omittãus. Ad ſerendũ igiĩ dolorem placide & ſedate plurimũ proficit toto pectoꝝ ut dr̃ cogitare q̃ id hõeſtũ ſit. ſumus. n. nã ut añ dixi dicendũ eſt. n. ſepius: ſtudioſiſſimi appetentiſſimiq; hõeſtatis. cuius ſi q̃ſi lumen aliqd aſpexerimus: nihil eſt quod ut eo potiãur: nõ paratiſſimus & ferre & perpeti. ex hoc curſu atq; impetu animoꝝ ad uerã laudẽ atq; hõeſtatem: illa pericula adeũt in ꝑiis nõ ſentiũt uiri fortes i acie uulnera: uel ſi ſentiũt ſe mori malũt q̃ tãtũmodũ de dignitatis gradu dimoueri fulgẽtes gladios hoſtiũ uidebãt Decii: cũ i aciẽ eorũ irruebãt. his leuabat oẽm uulnerũ metũ nobilitas mortis & gloria: nũ tũ ingemuiſſe Epaminundã putas: cũ una cũ ſanguine uitã effluere ſentiret:

crates uẽit i triuiũ:sed eadẽ q̃ cæteri uia fugere noluit qbus q̃rẽibus cur nõ eadẽ pgeret.Deterreri se a demonio suo dixit:tũc qdẽ ii q alia uia fugerãt in eqtatũ hostiũ icidẽrũt.Socrates ipse euasit icolumis: Seruauitq; Xenophontẽ ex equo ꝓlapsum:quẽ sublatũ hũeris exportauit in tutũ. Heracletes: ab heraclea ciuitate bosphorana:cuius fuit municeps:hic aũt dyonisius iter nobiliores discipulos Zenonis celebrat̃:quẽ piguit dolorẽ dicere adiaphorõ .i.differẽtẽ:ꝓut dĩ a Zenõe & stoicis.cũ laboraret ex renibus.& cũ lipitudie acerrima cruciaret̃. A dolore deductus.supatus abstractusq; a ꝓpositoꝝ imperãtem.n.patriã lacedemõiis relinquebat: quã accepat seruitutem.hæc sũt solatia:hæc fomenta sũ morũ dolorũ.Dices qd ĩ pace.qd in lectulo ad philosophos me reuocas:q in acie nõ sæpe prodeũt:e q bus hõ sane leuis heracleotes Dionysius cũ a Zenõe fortis eẽ didicisset a dolor̃ deductus ẽ nã cũ ex rẽib⁹ laboraret:ipo in eiulatu clamitabat falsa esse illa:q̃ antea de dolore sensisset ipe.Quem dũ Cleãtes condiscipulus eius rogaret.quæ nã rõ eũ de snĩa deduxisset̃ respõdit:quia cũ tãtũ operæ philosophiæ dedissem:dolorem tñ ferre nõ possem: satis esset argumenti malũ esse dolorem.plurimos ãt ãnos in philosophia cõsumpsi:nec ferre possum: malũ est igit̃ dolor.Tũ Cleanthem cũ pede terrã pcussissẽt uersũ ex epigõis ferunt dixisse: Audis ne hæc Amphiarae sub terrã abdite.zenonem significabat a quo illũ degenerare dolebat.At nõ nr̃ possidõius qdẽ & sepe ipse uidi:& id dicã q̃ solebat narrar̃ põpeius se cũ rhodũ uẽisset decedẽs ex syria audire uoluisse possidoniũ sed cũ audiret eũ grauiter esse ægrũ q̃ uehemẽ-

Persagiũ socratis.

Nephretici qui Morb⁹ renum acutus.

Ex renibus laboraret hippocrates Galenus & nobilissimi medicoꝝ nephreticos græco uocabulo appellãt: laborãtes morbo renũ νεφροσ n.græce Ren.& νεφριτισ: morb⁹ renũ:dĩ q iter acutos morbos enũerat̃.Oratius:qd latus aut renes morbo tenent̃ acuto Cor. celsus .i.iiii.at renes ubi affecti sunt diu male hũte:peius ẽ si freq̃ns libidinosus uomitus accedit:hippocrates scribit nephreticos dolores difficulter sanescere ĩ senibus idẽ tradit:bullãtẽ urinam signũ eẽ nepretici morbi & οξινοσον.i.acutũ morbũ fore. Aialia ut ait plinius ĩ renibus pigua sunt: q̃ terni renes ceruis sunt i brileto dester oibus ẽ latior:& minus pinguis sicciorq;: renes hũt oĩa q̃drupedũ q̃ aial generãt.Cũ dionysius morbo renũ laborarer cruciareturq; cruciatu ĩpatibili succũbens dolori clamabat falsa eẽ q̃ a zenone didicisset.Dolorẽ.s.nõ eẽ malũ.

Quaterni renes ceruis

Cleanthes.

Cleãthes:memoriæ ꝓditũ ẽ cleãthẽ studiosissime philosophatũ eẽ sub zenõe:& in decretis stoicoꝝ pseuerãter pstitisse:q iopia cogẽte mercẽarius factus noctu hauriebat aq̃s ad hortos irrigãdos ĩterdiu philosophabat̃.Vñ phreãtles dictus.i.puteos exhauriẽs tradũt illũ:q̃ a Zenone audierat ossibus bonũ & testis fictilibus pscribere solitũ cũ pecunia cũ supperet ad carthas emendas hic psius frugẽ cleãtheã dixit: itelligi uolẽs ꝑceptaphilosophiæ Stoice frugifera ac salutaria. Malũ est igit̃ dolor cõclusio syllogismi quo usus ẽ dyonisius ad demõstrandũ dolorẽ nõ esse adiaphoron:ut didicerat a Zenone doctore:sed malũ. Versum ex epigõis ex lectione papinii statii bellũ thæbanũ satis notũ & nomina ducũ:q in eo bello occubuerũt quoꝝ filii ut mortẽ parẽtũ ulciscerent̃ cõmuni cõsilio contra thebanos iteꝝ arma mouerũt q̃ accepant responsum ab apolline eã se ciuitatẽ expugnaturos si alcmeonẽ amphiarai filium ĩperatorẽ rei bellicæ feciss̃ent igit̃ alcmeõ exercitu ex græcis collecto contra thebas duxit copias militares accerimeq; cõmissa pugna potitus ẽ uictoria thebanoꝝ res acceſæ sunt:q ĩpares uiribus oĩ spe distitu:ex cõsilio tyresiæ urbẽ linquẽtes salutẽ fuga quæsiuere:thebæ captæ ac dirutæ sunt huiusce secũdi thebani belli auctores dicti epigoni quasi fœtus illoꝝ q primum cõfecerant bellũ:græce.n.επιγονη:fœtus appellat̃ & q post gignit̃ ide euripides tragicus poeta tragediam hoc argumẽto cõpositã epigonos inscripsit quæ agi exposcebat uoce magna scenicoꝝ & sonora: ob hoc dixit.M.Tullius in primo de officiis qd histriones uoce freti agũt epigonos:medeamq; labunt̃ qui Existimãt epigonos apud strabonẽ eẽ populos a qbus fabulæ nomẽ ĩditũ sit cũ epigoni dicti sint generali uocabulo oẽs illi q ex diuersis populi cõflati secũdũ bellum thebanum duce alcmeõe cõfecerunt quasi posteniti & filiis illoꝝ qui in primo bello ad thebas mortẽ oppetierãt illud adde epigonos quoq; nũcupatos eẽ succes̃sores macedonũ ueteranoꝝ:q sub alexãdro magno ex asiaticis fœminis sobolem susceperũt:q̃ soboles ut historici memorãt nomẽ habuit epigõi q ĩ castris nati:ĩ armis educati a paruula ætate:piculis exercitati:laboribus durati:prsus inuicti:& insupabiles extiterũt:quibus uallũ pro patria. Conflictus ꝓ uictoria erat:ĩ epigõis ut ad tragediã reuertar:erat hic uersus:audis ne hæc amphiarae quẽ opinor ex psona alcmeonis filii dici ad amphiaraum patrem iã defũctum & sub terra abditũ:qui in primo thebano bello absorptus ẽ hiatu terræ una cũ curru:ut canit Statius ĩ thebaide.Strabo refert corruẽte de curru ãphiarao currũ ipsum ianem ad locũ boetiæ delatum esse:qui a curru nomen acceperit:namq; harma nominat̃ quod græco uocabulo currum significat. Cleanthes autẽ usurpauit hunc uersum intelligi ipse uolens nomine amphiarai Zenonem quem percunctatur an audiat quod loq̃tur dionysius discipulus uictus a dolore prorsus genitãs a dogmate doctoris. At non noster possidonius:Scilicet deductus est a dolore & uictus:hoc.n.extrinsecus subintelligendum: testis est Strabo in.xiiii.possidonium fuisse epamiensem ex syria:sed rhodium existimatum:quia rhodi uixit quia rhodi philosophatus ẽ & sophisticam exercuit sicut apollonius molo clarissimus dicẽdi magister dictus ẽ rhodius cum esset alabadensis utrũq; audiuit.M.Tullius cũ rhodum se contulisset ut auctor est plutarchus quod ad rẽ pertiet pompeius magnus cõfecto bello mithridatico: uictor i-

De epigonis

Thebæ diurtæ ab epigonis.

Epigõi alteri

Amphiaraus absorptus

Harma possidonius rhodius

Libera litas põpei i ꝓfessores

patriam reuertens cū rhodū ueniſſet audire uoluit profeſſores oēs artiū liberaliū:& ſingulis ꝓfeſſoribus talentum ſingulum dono dedit:cum primis autem audiuit poſſidoniū philoſophum:qui ſcripſit ad hermagoram oratorem totum hoc negotiū:quēadmodum auditus fuerat & donatus a Pompeio:& quæcūq; i ea collocatione quæſita fuiſſent:hoc idem athenis circa philoſophos egit Pompeius. Eius artus laborarent: poſſidoniū articulari morbo laboraſſe ſignificat:quo periſſe ennium poetam docuimus: articularios morbos ſedat herba meliſſophylon ut inqt Plinius in.xxi. Tantus uir:ſcilicet.Pompeius: quo nullus maiori Romana republica extitiſſet ſi ante cladem pharſalicā occubuiſſet:quod & ſeneca cōfirmat i libro de cōſolatōe ad martiā hiſce uerbis:Si.Gn.pompeiū decus iſtius firmamentūq; ꝓperii Neapolis fortuna abſtuliſſet ĩdubitatus populi romani princeps exceſſerat.

Articularius morbꝰ

Cubāte:in lectulo iacētē ægrotantē.Cubare eni egrotare ē.Oratius:trās tiberim lōge cubat is ꝓpe Cæſaris ortos.

Cubare

Nihil agis dolor uerbū plenum uirilitatis & roboris ac plane dignum ſtoico philoſopho:qui dolorē negat eē malū quāuis ſit moleſtus tolerabilisq; difficilis.

Qui gymnici noiant:ludos gymnicos appellāt:quibus nudati exercēt corpora ut ĩ athleticis & paleſtricis certaminibus.

Gvmnici ludi

Nero princeps edidit certamē gymnicum in ſeptis Galienum quoq; ꝓperatorē ludos gymnicos dediſſe teſtis eſt iulius capitolinus. γύμνοσ græce nudus ſignificatur unde gvmnici ludi dicti:græca res eſt nihil uelare & corpora nudare. Dixit plinius græcos uitioꝝ oīum gēitores uſū olei ad luxuriā uertiſſe i gymnaſiis publicādo.

Venādi laus:uenatoriæ uoluptates cōtinēt ĩ ſe ut inqt iulius capitolinus.calorē.pluuias.ſudorem.frigora.niues & id genus mala cōpluſcula:quæ tū omnia ſtudioſi uenationis nō ſolū floccipendūt ſed appetenter accedunt & ut ait Oratius.Manet ſub Ioue frigido uenator tenere cōiugis īmemor optimi prīcipes ut docet dion uenationē exercent ut rē optimā ſaluberrimāq; unde corpus robuſtius & aīa fortior efficit ĩ q̄ bellica oīa exercent nā & in ea eqtare & currere & atroces feras excipe & eſtū friguſq; pferre ſæpe famem pati neceſſe ē perſaꝝ reges uenātur ĩtra ſepta ubi ueluti in carcere cōtinent ĩcluſas feras talis uenatio ĩprobatur.Cyrus auctore Xenophonte ſuos nō prius ad prādiū ſiue cenā ire ſinebat q̄ ſudaſſent iraq; in uenationē educebat qua ſudor maxīe euocat.Dānabat aūt otiū & deſidiā perinde ac rē peſtiferā & corporibus ualde detrimētoſam.Refert idē Xenophon perſas in uenatu nō prādere q id obſoniū hnt quodcūq; uenando cepint ſin minus naſturcio ueſcunt.Plato ille deus philoſophoꝝ libro ſeptimo de legibus uitupat uēationē aquaticoꝝ aīaliū.Aucupiū dicit rē magis eſſe ſeruilē q̄ libero dignā:q̄is iucundū ſit uenationē uero ferāꝝ maxime ꝓbat quæ equis canibus corporis uiribus agit nā quibuſcūq; curæ eſt fortitudo ii quadrupedes oēs curſu uulneribus telis manu ꝓpria uenando uincere debēt uenationē dixit oratiūs gloriosam fuiſſe Romanis:& ſalutarem illo uerſu:Romanis ſolēne uiris opus utile famæ uitæq; & mēbris q habuerit horoſcopum in.xvi.parte arietis ideſt uenator. Auceps uel nutritor ferāꝝ.Itē nati ſydere caniculæ etūt uenatores.Auctor firmicus maternus in.viii.matheſeos.In canonicis decretis improbatur uenatio perīde ac nequiſſima ſic enim ſcriptum eſt di.lxxxvi.qui uenatoribus donant nō hominibus donant ſed arti neqniſſimæ:inibiq; interdicitur ſacerdotibus uenatio.

Laus uenatiōis

Deſidia perniciosa

Horoſcopus uenatoris

Venatio ĩterdicta ſacratis

Equitandi:Cyrus apud Xenophontem ſuadet ſuis ut ſemper ſint ĩ equis:ex quo tempore obſeruatum eſt apud perſas ne quis ex claris uiris aſpiciat unq̄ pedes incedere.Refert herodotus pueros perſarum a quinatu uſq; ad uicesimū annum inſtitui tribus dumtaxat rebus equitare.Sagacitare & uera loqui:qui habuerit in horoſcopo ſidus equi celeſtis:erūt aurigæ.Agitatores ueredarii:ut inquit iulius firmicus ubi ueredarii ſignificantur hi curſores equeſtres:quos uulgus ſermone uernaculo caballarios appellat:quoꝝ mēito fit a Hieronymo: & in inſtrumēto ueteri ĩ libro cui titulus eſt heſter ſic ſcriptum legibus:epiſtolæ miſſæ ſunt per ueredarios:& egreſſi ſunt ueredarii celeres nūtios pferētes. Peteſſunt:petunt uerbum uetus eſt:ut impetraſſere reconciliaſſere cōmonſtraſſere:q̄lia apud plautū plurima.Qui ait i trinūmo.Vtram potius harum mihi artem expeteſſam.

Perſæ ſemp i equis

Veredarii peteſſēt

Famulatus ambitioſorum miſerrima ambitio

Quid de noſtris ambitiōibus Ambitio:mortales impellit ad multos labores ſubeūdos & cōtumelias demuſſandas & iniurias tolerātet pferēdas ut ita ad id aliquādo qd cupiunt peruenire poſſint ſcribit ſcite & decenter columella ĩ primo de re ruſtica.Ambitioſos miſerrimo famulatu p dedecus faſciū decus & iperiū pfuſo tamē patrimonio mercari. Ambitio ut ait ſaluſtius multos mortales falſos fieri coegit aliud clauſū i pectore aliud i līgua prōptū habere. Amicitias inimicicias q̄ nō ex re ſed ex cōmodo eſtimare:magiſq; uultū q̄ ingeniū bonū habere. Miſerrima eē oīno ambitio honorūq; cōtentio ut præclare ſcriptum eſt apud Mar. Tullium in libris officialibus.

Ambitio

ter eius artus laborarent: uoluiſſe tam nobiliſſimū philoſophum uiſcere.quem ut uidiſſet & ſalutauiſſet.honorificiſq; uerbis proſecutus eſſet:moleſteq; ſe dixiſſet ferre:q̄ eum non poſſet audire: at ille tu uero inquit potes:nec commitam ut dolor corporis efficiat: ut fruſtra tantus uir ad me uenerit. Itaq; narrabat eū grauiter & copioſe de hoc ipſo nihil eē bonū niſi q̄ honeſtum eſſet cubantē diſputaſſe:cūq; q̄ſi facies ei doloris admouerent ſæpe dixiſſe: nihil agis dolor q̄is ſis moleſtus nunquā te eſſe confitebor malum. Omnino que omnes clari & nobilitati labores contemnendo fiunt etiam tolerabiles. Videmus ne apud quos eorū ludorū qui gymnici nominantur:magnus honos ſit:nullum ab his qui in id certamen deſcendāt deuitari dolorem. Apud quos autem uenandi & equitandi laus uiget:qui hāc gloriam peteſſunt nullum fugiunt dolorem:qd de noſtris ambitionibus qd de cupiditate honoꝝ loquar

Quæ flamma est:methaphoricos nullum periculum recusari significat ab ambitiosis dum uoti compotes fiant:per flammam enim nemo currere potest sine uitæ discrimine. Antiquum uerbum est petere cibū ex flamma:quod usurpat Terētius in eunucho cū ait:ex flamma te petere cibū posse arbitror: uetus quoq; adagiū est. De fumo tendere ad flammam quod significat ire in periculum. Amianus Marcellinus:ire tendebat de fumo ut puerbium loquitur uetus ad flammam:alii īterprætantur de fumo ad flammā ex tenebris ad fulgorem:ex īfimis sordibus emergere ad splendidam fortunā:quinent prouerbiale est illud ennianū flammā a sapiente facilius ore in ardēti opprimi q̄ bona dicta. Dixit. M. Tullius in bruto galbā eripuissem sese de flamma iudicii:cum significare uellet eum liberatum eē a periculo iudicialis dānationis:cuius uelut flamma ac icendio semiustulatus esse uidebatur accusante catone. Punctis singulis:suffragiis singulorū suffragatorū. Oratius omne tulit pontū qui miscuit utile dulci hoc est ut exponit porphirio suphragia oīa iudiciū:propterea quod antiq suffragia nō scribebant sed puncto notabāt: hīc tale epigramma in plocium plancum: q passus est repulsam in prætura diuulgatum est suffragiorum puncta nō tulit septē Ciconiarum populus ultus est mortē:ausonius in panegyrico ad gratianū. Munere inquit tuo nō passus sæpta non campū nō suffragia non puncta:non luculos. M. Tullius libro tertio de legibus docet suffragia ī tabellis occulta ri. Itaq; magis probat suffragia:q̄ uoce fiunt q̄ quæ in tabellis dant:inde leges tabellarie dictæ ad suffragia pertinēt:quales fuerūt gabinia. Cassia:& carbonis a gabinio cassio & carbonæ latæ:lex a Cicerone de suffragiis hæc cōdita ē:optimatibus nota plebi libera sunto. Socraticū xenophontem pediā cyri significat quā luculēter scribit xenophō atticus socratis discipulus:qui ad cyri uirtutes exequendas uotū potius q̄ historiam cōmodauit: cum diceret non qualis eēt cyrus:sed qualis esse dicerent:quod opus adeo probat. M. Tullius ut id legēdo pœne cōtriuerit:sic enim ipse scribit in epistola ad papirium petum παιδειασκύρου:quam contriueram legendo totam in hoc imperio explicaui:idem de eodem sic refert in epistola ad quītum fratrem didascalica: cyrus ille:a Xenophonte non ad historiæ fidem scriptus sed ad effigiem iusti imperii:cuius summa grauitas ab illo philosopho cum singulari comitate coniūgitur:quos quidem libros nō sine causa noster ille africanus de manibus ponere non solebat:nullum est enim prætermissum in his officiū diligentis & moderati imperii tradunt idonei scriptores inter Xenophontem & Platonem propter uirtutum paritatem fuisse motus quosdam tacitos & occultos simulatis ac maliuolentiæ:idq; non ex sinceræ uoluntatis argumentum: quod Xenophon libris Platonis de re publica opposuit contra scripsitq; diuersum regiæ administrationis genus:quod περὶ ἀσκύρου:idest pediæ siue institutionis cyri iscriptum est hoc facto scripto usq; adeo permotum esse Platonem ferunt:ut libro tertio de legibus mentione cyri habita retractādi eleuādiq; eius operis gratia uirum quidem cyrum nauum & strenuum fuisse dixerit rectam uero disciplīam nullo pacto attigisse:nec ad rei familiaris administrationem animum unq̄ applicuisse. M. Tullius in oratore sic laudat Xenophontem ut eius uoce musas quasi loquutas ferat:& ut auctor est laertius diogenes ob dulcedinē eloquii appellabatur musa attica. Quintilianus in. x. tradit fuisse iucunditatem in Xenophonte inaffectatam: sed quam nulla consequi affectio possit:meritoq; dici posse in labris eius sedisse quantam persuadendi deā quam græci πειὼ uocant:nostri modo suadam modo suadelam. Eosdem labores:In primo pediæ dicit ad cyrum cambisses debere imperatorem in æstate tolerare plus solis:in hyeme plus frigoris. In laborādo plus laboris:quoniam hæc omnia cōducūt ad amorem subditorum corpora enim imperatoris ac priuati hominis similia hisdem laboribus non similiter affici:honos enim labores imperatori leuiores efficit presertim quod intelligit in hominum esse oculis quicquid ipe faciat. Eius iudicio stare nolim:Salubertimū preceptum:quo monet. M. Cicero non debere nos pendere ex iudicio uulgi & plebeculæ imperitæ:nam ut idem uerissime inquit in oratione pro planco:non est consilium in uulgo nō ratio nō discrimen:nō diligentia:non sapientia ducitur ad iudicandū:sed impetu:nonnunq̄: sed etiā temeritate:hoc est quod intelligi uoluit persius cū ait. Nō si quid turpida roma eleuet accedas examen ue improbum ī illa castiges trutina nec te q̄siueris extra Seneca quoq; sancte & sciēter ut oīa:nūq̄ inqt uolui populo placere nā q̄ ego scio nō p̄bat populus:quæ p̄bat populus ego nescio. Tuo iudicio:In epistola ad curionem ait idem: tecū loquere te adhibe in consilium:te audi:tibi obtempera:nemo est qui tibi sapientius possit persuadere teipso nūq̄ labef si te audies:in hanc sententiam est illud persianum:tecū habita & noris q̄ sit tibi curta supellex. Dixit aliubi Mar. Tullius suum quīsq; noscat ingenium acremq; se & uitiorum & bonorum suorum iudicem præbeat.

quæ flāma est per quam nō cucurrerint hi: qui hæc olim punctis singulis colligebant: Itaque semper Africanus socraticum Xenophontem in manibus habebat: cuius in primis laudabat illud quod diceret eosdem labores non esse æquæ graues imperatori & militi: quod ipse honos laborem leuiorem faceret imperatorum: sed tamen hoc euenit utī uulgus insipientiū opinio ualeat honestatis. cū ipsam uidere nō possit: Itaq; fama & multitudinis iudicio mouētur ut id honestū putent quod a plerisq; laudet. Te autē si in oculis sis multitudinis tñ eius iudicio stare nolim: nec q̄ illa putet idem te putare pulcherimū. Tuo tibi iudicio est utendum. Tibi si recta probāti placebis: tunc nō modo tute uiceris quod paulo ante precipiebā: sed omnes & omnia. Hoc igitur tibi propone amplitudinē animi & quasi q̄ndā

Petere cibū ex flāma

De fumo ad flāmā

Flāma iudicii

Puncta ꝑ suffragiis

Suffragia uoce & tabellis

leges tabellariæ

Pedia cyri nō ad fidē historie

Pedia ī manib⁹ africani

Simultas itē plat: & xenophontē

musa attica

Pitho. Suada

Honos leuat labores imperatoris

Cōsiliū nō est ī uulgo

Persius

Tecum habita

Exaggeratio

Exaggerationem:altitudinem & excellentiam:translatio sumpta a terra:quæ exaggerata & in aggerem erecta sustollit in fastigium:oratores exaggerationem facere dicuntur:quando pluribus uerbis unam eandemq; rem uehementer dicunt quæ res maxime uenustat orationem apud Catonẽ luculenta illa exaggeratio est succidias humanas facis decẽ funera facis Decem capita libera iterficis:decem hoĩbus uitam eripis idicta causa in iudicatis ĩ demnatis:quod ait Cato succidias humanas facis: ut id itelligas scito succidiã dici tergus suillum sale duratũ a suibus cedẽtis siue edẽdis:ut ĩterprætatur.M.Varro:nam id pecus primum occidere ceperunt & ut id seruarẽt salire.Cato apud Ciceronem.Iam hortũ inquit agricolæ alteram succidiam appellant:maiores nostri dicere solebãt ignauum & sumptuosum esse qui succidiam in carnario suspẽderit potius elanario q̃ e domestico fũdo. Si uacet populo:uacare populo ẽ operam populo dare & ĩseruire.Aliter uacare populo significat liberum eẽ a populo popularicq; iudicio:in quem sensum uidet hoc dici a.M. Tullio amplitudinẽ scilicet animi pulchriorem futuram:si non sit subiecta populo iudicio:sed uacuam ab eo & liberam seipsa cõtentam non captãtem plausus & auras populares. Sine uendicatiõe.sine oñtatione.

Succidia

Succidia hortus.

Magnũ alter alteri theatrum

Nullum theatrę æpicurus cum uni ex cõfortibus studioꝝ suoꝝ scriberet:hæc inquit ego non multis sed tibi satis enĩ magnũ alter alteri theatrum sumus:& ꝓfecto uirtus laudatore non eget: præconem nõ querit: auram popularem non captat. Non idiga alienæ opis:nõ pẽdens ex uulgi iudicio sed sibimet merces pulcherrima. Cassiodorus theatrum ĩterprætatur uisorium quasi uidẽdi & spectandi locum:quale a Cypriano dictum est speculatorium. Cõscientia:uulgo celebratum est uice prouerbii.Conscientia mille testes:Cuius magna uis ẽ ĩ utrãq; partem illa uirtutum nostrarum & ĩnocentiæ trucinatrix est ac præmiatrix:illa uitiorum ĩsectatrix & carnifex:qua iudice nemo nocens absoluit: quæ ut inquit satyrographus,surdo uerbere cœpit occultum quatiente animo tortore flagellum: q probus ẽ teste conscientia uitam degit securam & beatam:fontes uero & scelerati mens habet nescio quos carnifices ĩtenos:mõ ipsa cosciẽtia carnifex est: græce dicitur,οἰκεἰαϲ ὕνει ἄληϲίϲ βέλει πλὴτ τεὶτ ἰὴν ψὺχὴν: ideſt domestica conscientia iaculo animam ferit. Se æquabilem:quidam toleranter ferunt morbum uulneribus succumbentes.Alii uulnera fortiter excipiunt dolorẽ morbi ferre nequæuntes.hæc ĩæqualitas a Cicerone damnatur:q ait & hic & aliubi æquabilitatem in omni uita esse seruandam. Propter gloriæ amorem in libro de fœlicitate perscripsimus quemadmodum gloria est fax mentis:& sola animos mortalium perurit iflammatq; ad magna capessenda:ad pericula intrepide subeunda:in tantum ut uiri magni excellentia animi præstantes summũ bonorum in gloria collocauerint:ad gloriam perinde ac metam actiones suas omnis direxerint.Deniq; ꝓ gloria mori nõ recusarint: Barbari & ĩmanes:Alachris ẽ & fortis philosophia cimbroꝝ & celtiberoꝝ ut inquit ualerius maximus:qui in acie gaudio exultabant tanq̃ glorioſe & fœlcitet uita excessuri:lamentabantur in morbo:quasi turpiter & miserabiliter perituri: cantabros quoq; hispaniæ populos memoriæ proditum est:solitos canere peanaleticiæ suffixos cruci ab hostibus. Cletiberi:auctore strabone quadrifariam diuisi sunt:fortissimi omnium ad ortum ac meridiem siti: spurcissimus ille fuit ritus celtiberorum:quo corpora lauabant ex locio siue urina quibus urina erat pro dentifricio:ea enĩ dẽtes & gingiuas pumicabant:auctores strabo.Diodorus Apuleius.Catullus:a celtis calliaꝝ & iberis hispaniarũ consociatis dicti celtiberi:hinc silius.uenere & cæltæ sociati nomẽ iberis:& Lucanus gallorũ celte miscentes nomen iberis.Cimbri uero populi sunt germaniæ:proximi occeano gloria ĩgentes:qui olim italiam iundarunt:tandem a mario subacti & ad interfectionem deducti sunt de quibus fusius prolyxiusq; scripsi in secundo Propertii commentario super eo uersiculo cimbrorumq; minas & benefacta mari cimbri lingua gallica latrones dicuntur: cur autẽ septentrionales populi sint ad arma promptissimi ruantq; in ferrum sine timore causa est sangis abundantia:ut docet uitruuius in vi.& meminerunt philosophi:e cõtratio meridianæ nationes propter sanguis exiguitatem timidiores sunt ferro resistere: sed ardores ac febrbes sustinent sine timore cum corpora septẽtrionalium a febri sint timidiora & imbella. Græci prudentes ut est captus hominum ideſt tam prudentes q̃ capax prudentiæ est hominum natura. Apuleius dixit supra captũ cogitationis pro eo quod est supra q̃ quispiam cogitatione capere & compleri possit.Terentius in adelphis

exaggeratione quẽ altissimã animi: qui maxie eminet:in cõtemnendis & despiciendis doloribus: unã esse omnium rem pulcherrimam:eoq; pulchriorẽ si uacet populo neq; plausum captans se tãtum ipsa delectet. Quinetiã mihi quidẽ laudabiliora uidentur omnia quæ sine uẽdicatiõe:& sine populo teste fiunt.nõ quo fugiendum sit:omnia enim benefacta in luce se collocari uolunt.sed tamen nullũ theatrę uirtuti conscientia maius est.Atq; in primis meditemur illud:ut hæc pacientia doloris quam sæpe animi intentione dixi esse firmandam. in omni genere se æquabilem præbeat:sæpe enĩ multi qui aut propter uictoriæ cupiditatem:aut propter glorię amorem:aut etiam ut ius suum & libertatẽ tenerẽt uulnera exceperunt fortiter & tulerũt.Idem omissa cõtentione dolorem morbi ferre nõ possunt: neq;.n. illum quem facilem tulerant.ratione aut sapientia tulerant:sed studio potius & gloria. itaq; barbari quidam & ĩmanes ferro decertare acerrime possunt ægrotare uiriliter non queunt. græci autem homines non satis animosi: sed prudentes ut est captus

Gloria

Alacris philosophia cimbroꝝ

Cãtabri spurcus mos celtiberoꝝ

Vrina p dentifricio.

Celtiberi unde

Cimbri cã audaciæ in'septẽtrionalibus

Captus hoĩum.

ut est captus seruuloꝝ non malus:ubi exposuit donatus:quantum capit animus seruilis: uel captus seruorum ut se habet conditio seruoꝝ & sors apud Suetonium ultra captum hominum: græci dicti sunt prudentissimi & ingenia diuina sortiti ex aeris lociq; temperie. Aristoteles in septimo politicorum:quæ inquit gentes in frigidis regionibus habitant:animosæ quidem sunt:sed paꝝ ingenioſæ:quæ asiam incolunt ingenio abundant:animositatæ destituuntur ad genus græcoꝝ ut mediam regionem locorum sortitum ē: sic etiã prudentiæ & fortitudinis particeps est:nã & animosi ingenioſi græci sunt. Constat inter scriptores græcos esse quidem prudentes: sed animosos esse non omnes concedunt:dixit Ouidius græcia facundum sed male forte genus Liuius ait athenienses litteris uerbisq; quibus solis ualẽt bellum aduersus Philippũ gessisse. Cõsensus eruditorum dat prudentiam & fortitudinem iunctim italicis gẽtibus. Acutiores enim hominum mentes efficit aer calidus refrigeratus aũt tardiores. temperatissimæ ueero ad utranq; partem & corporum uiribus & animorum uigoribus pro fortitudine sunt:in italia gentes:quemadmodũ iouis stella inter martem feruentissimum & saturnum frigidissimum media currens temperatur & salutaris sit: eadem ratiõe italia inter septentrionalẽ & meridianam plagam salubri mixtura temperatur hinc corpora robusta ingenia fecunda totiusq; naturæ capatia. Tãtillum pusillum minimũ tertio gradu diminutionis a tanto tantulũ tantillum. Plinius ampliato etiam miraculo tantuli animalis cibo absumi natalẽ tantarum arborum. Vt a uirtute obruatur. Sicut in sole lucerna sint nec ne sint nihil iter sit:ita dolor uirtute superat ut iaceat demersus & nusq; appeat. Fulmina fortunæ trãslatio a ioue fulminante. Cuius fulmini nihil resistere põt:quod terrificũ est:& ineffugibile:quod sepe nocentes preterit exaiatq; indignos inq; merẽtes ut ait Lucretius. Profugium mortem intelligit quæ erumnarum & dolorum finis est. Si cui nauiganti:Sensus est. Si nauiganti a p̃donibus deprenso diceretur aliquis deorum:ut se de naui deiiceretur:paratum enim esse suffugium:ille profecto deponeret omnem timorem:ita circumuento doloribus impatibilibus paratum dicit esse profugiũ mortis:ad quã sit cõfugiendũ:ut sic omnis dolor finiatur. Vel delphinus:quod mare nõ nouit quæ nelcit Ariona telus ut inqt Ouidius:nihil sane celebratius fabula arionis citharedi Vecti a delphino:de quo herodotus. Gellius. Plinius. Solinus. Cæteri. Vnus strabo dissentiẽs Autumat Arionem a predonibus fuisse in mari. obrutũ:quẽ reliqui excœptũ a delphino tradũt:qui captus musico cõcentu adnatãs dorso iterfluctus ædito illum uectauit incolumẽ aduscq; tenarũ. In terram laconicã. Methimneus dicitur a patria methimna quæ ciuitas est i insula lesbo uini generosi ferax. Virgilius. Quam methimneo carpit de palmite lesbos & Ouidius gargara quot segetes quot habet methimna racemos. Vel equi pelopis sat notum quemadmodũ pelops tantali filius curruli certamine contendit cũ oenomao hippodamiæ patre:qui cũ ex oraculo didicisset se tunc moriturum cũ filia nupsisset:multis illam petentibus ꝓposuit:certamen:quo uictus interficeret uictor filiam duceret uxorem:æquoꝝ instituit cursum ad arã neptuni quæ est in isthmo corinthiaco cũ plures æquoꝝ quos pernocissimos habebat uelocitate superasset superatosq; peremisset:pelops tum dolo cũ auriga oenomai myrthilum corripuisset tum æquorum pernicitate uicit oenomaũ abduxitq; ex pacto uxorem hippodamiam:a pelopis nomine dicta peloponesus:& pelopidæ deducti unde nomen pelopidarum famigeratum est apud scriptores. Vel neptuni græci ἐπποσιδάωνα latini equestrem neptunum uocant uel quod pegasus æquus ex eo progenitus sit uel quod tridentis ictu percussa terra æquũ ꝓduxerit nomine sironem cũ pallade cõtendens:sup noie athenis imponendo:scribit probus grãmaticus neptunũ principẽ existimari originis æquoꝝ & iccirco etiã poetæ tradũt ab eo donatũ æquũ adrasto noie arionẽ unde a stacio dictus adrasteus arion:& iunoni xanthũ & cyllaron quos illa dederit castori & poluci:sed harum fabularꝝ & cõmenti causa est natura:nãq; numen neptuni qui deus est maris uelox ẽ & mobile instar equorũ:alii interpretantur neptunum uniuersi liquoris hoc est seminis animalium deum existimari æquorum eo magis:quod planicies eis conueniens sit quæ aquis accidit:nunc. M. Tullius æquos neptuni intelligi uult uel illos quos iam diximus:arionem: syronem:xanthum & scyllaron:uel illos marinos iugales: qui currũ neptuni per undas uolitantes suspensum trahũt:de quibus ait poeta ægregius:flectit æquos currusq; uolans dat lora secundo:itẽ in. y. æneidos copiosius:iungit æquos curru genitor spumãtiaq; addit frẽa feris

Pruden tes græci. ex tẽpe rie.

Græci ualent ĩis non fortitudine Itali fortes & prudentes Tantillum Tãtulũ

Arion cãtauissimus Methymna fœlix uino. Equi pelopis.

Pelopidæ. Neptunus eq̃ster Arion adrasteus.

manibusq; omnes effundit habenas: ceruleo per summa leuis uolat equora curru: De equis neptuni statius in achille: iubet ire iugales: illi spumiferos glomerãt a pectore fluctus: pone natant delẽtq; pedum uestigia cauda. Plinius. Solinus. Diodorus: cæteri describunt hippopotamos hoc est equos aquaticos: qui in quadam medendi parte magistri extiterunt. uenam enim in crure uulnerantes: & ita profluuio sanguinis exonerantes corpus monstrauerunt phlebotomiam & sanguinis missionem. Quo sit fugiẽdum. ad mortis scilicet profugium: quæ omnium dolorum finis est & erũnarum meta. In sententia: quod scilicet dolor sit maximum malorum. Duarum rerum mortis & doloris. Cras ad clepsydram: clepsydra horologii aquarii genus ẽ. horas aq̃ dimetiens: nam uasculum est uitreum graciliter fistulatum. per quod guttatim defluit aqua icluſa stillicidioq; exhauritur: unde nomẽ deductum ab aquæ furto. Κλεπτω enim significat furor & abscondo. Καὶ τοῦ χοῤ. ideſt aquam cõsimilia sunt hoc tempore clepsydris uascula illa apud nos usitatissima: quæ in medio instar duorum turbinum coartantur: ex quibus puluisculum pforamẽ minutum sensim delabitur ex parte superiore in inferiorem: atq; ita legitimũ tẽpus horæ metitur uulgo nominitãt horologium puluisculi apud ueteres: oratoribus acturis causas forenses præscribebatur tempus dicendi datis clepsydris: quibus exhaustis: amplius dicere uetabantur: quod institutum improbat Plinius in epistolis: quia pauciores clepsydris causas præcipitari: quæ antiquitus pluribus diebus explicabantur. illa inquit increbruit passim ualuit consuetudo binas uel singulas clepsydras interdum & dimidias & dandi & petendi: idem aliubi. Dixeram horis pene quinque: nam tribus clepsydris quas spatiosissime acceperam sunt additæ quattuor in hunc sensum accipiendum ẽ illud epigramma mordacis poetæ: septem clepsydras magna tibi uoce petenti. Arbiter inuitus ceciliane dedit. In commentariis apuleianis annotauimus clepsydram hanc ab apuleio designari quæ accusatorii reoq; causam dicturis dabatur cum in tertio de asino aureo sic scribit: accusator quidam senior exurgit & ad dicẽdi spacium uasculo quodam inuicem coli graciliter fistulato ac per hoc guttatim defluo infusa aqua populum sic adorat: hoc est quod idem in apologia subobscure intelligi uoluit dicens ad accusatorem. mea aqua licet ad hoc utare: ideſt potes uti tempore mihi ad dicendum dato prescriptoq; per clepsydras aquarias. obiter corrigendus est apuleii locus ex hoc sensu ductus plane dignus correctione. Sic enim scriptum est in apologetico. quoniam mihi pro accusationis longitudine largitur atque supereſt. uerba futila haud dubie & lapsantia maleq; coagmentata citra sensus uenustatem. nos adibita curiositate illa genuina ita emendauimus. Quoniam mihi ꝑ accusatiõis longitudine largiter aquæ supereſt. uide queso an hæc emendatio nostra. digna sit asteriſco: cuius sensus est sibi satis superq; aquæ ex clepsydra supereſſe ad dicendum. sic emaculata doctissimi scriptoris uerba redolent morem priscum: & saporem apuleianum gustatu prebent: clepsydris ut ait Martianus lunæ magnitudo cognoscitur clepsydrã ut inquit Seneca non extremum stilicidium exhaurit: sed quicquid ante defluxit. In hanc sententiam ait scriba apud philostratum ad apollonium tyaneum: quota aqua tuam orationem metieris. & mox paulo. Clamabat accusator metire aquam o rex. si enim orationis prolixitatem illi concesseris nos omnes deciet: sensus est Ciceronis sed die crastino dissertaturum ad clepsydram hoc est tempore prescripto & statuto horarum spatio: quas clepsydra metitur. Non posse deberi: uideo inquit te nolle disputatiões nostras astringi arctariq; ad clepsydre mensuram: sed prolixiores longioresq; fieri prout res ipsa postulabit. Illud uidetur significare se ante meridiem solitum commentari meditarique: quæ pertinent ad oratoriam facultatem. post meridiem uero exercere scholas philosophicas: ut illud referas ad meditationem oratoriam hoc ad dissertationem philosophicam.

Hippopotami Phlebotomia ab hippopotamo.

Clepsydra qd

Tẽpus dicendi ad clepsydrã.

Clepsydra apd epigrãmatistã

Correctus apulei locus

Philostratus

Metire aquam

PHILIPPI BEROALDI COMMENTARIVS IN TERTIAM TVSCVLANAM.

Philosophia medicina aĩ.

VIdnã Nõ pauciores aĩ q̃ corpis morbos eẽ. sed occultiores tradiderũt scriptores idonei ex quo fit ut nõ minus necessaria sit aiorũ medicina q̃ corporũ: & sicut ad sanãdas corpeas egrotatiões q̃ ppe ifinitæ sunt excogitata fuerũt malagmata. Emplastra collitia cerata cataplasmata prastilica tapotia ꝑ ppe inumerabilia. ita ad sanãdos aĩ morbos itrinsecus graſſantes iuẽta sunt ꝑcepta mede

rapuisse dicuntur: excipient te & quo uelis perferrent: omnem omittas timorem: sic urgentibus aspe ris & odiosis doloribus si tanti non sint ut ferendi sint quo sit confugiendum uides. Hæc fere hoc tempore putaui esse dicenda. sed tu fortasse in sententia permanes. A. minime uero meq; biduo duarum rerum quas maxime timebam spero liberatum metu. M. Cras ergo ad clepsydram: sic enim dicimus: sed tibi hoc uideo non posse deberi. A. ita prorsus. Et illud quidem ãte meridiem. Hoc eodem tempore. M. sic faciemus: tuisque optimis obsequemur studiis.

Marci Tullii Cicerõis Tusculanarũ questionũ.

Liber Tertius.

QVidnam esse Brute causæ putem: cur cũ constemus ex animo & corpore: corporis curandi tuendiq; causa quæsita sit ars eius atq; utilitas deorum immortalium inuentioni consecrata: animi autem medicina nec tam desiderata sit antequã inuenta: nec tã culta posteaquã cognita est nec tam multis grata &

ſæq philoſophoꝝ. Meritoq Plato & galiēus philoſophiā & medicinā ſorores eē dixerūt: alterā aī: alterā corporis conſeruatricē: cū phīa medicina ſit animi medicina philoſophia corporis. Igit cū hō ex aīa & corpore cōpactus a natura ſit: q uult cōgruēter naturæ uiuere: is debet nō minus animū curare q̄ corpus: nec minus uitia animi q̄ corporis extirpare: cū animi liniamēta ſunt pulchriora q̄ corporis: ut totus hō ex oī parte ite ger cuſtodiat: ueꝝ: ut inqt ſeneca multi corpora curāt: ingenia pauciſſimi. Corpora ī ſagina animi in macie ſunt: culinæ frequētes circa philoſophoꝝ ſcholas ſolitudo: tū aīus corpe ſit p̄cioſior. Merito itaq; in prohe-

probata: & pluribus ēt ſuſpecta & iuiſa. An qd̄ cor pis grauitatē & dolorē aīo iudicāus aī morbū corpe n̄ ſentimus? Ita fit ut aīus de ſe ipſe tū iudicet cū id ipſum q̄ iudicat egrotet: Quod ſi tales nos natura genuiſſet: ut eā ipſam intueri: & ſpicere: eademq; optima duce curſum uitæ cōficere poſſemus: haud erat ſane qd̄ q̄ſquā rōnem ac doctrinam requireret: cum natura ſufficeret. nūc uero paruulos nobis dedit igniculos: quos celeriter malis moribus opinionibuſq; deprauatis ſic extinguimus: ut nuſq̄ natu re lumē appareat: ſunt eni ingeniis noſtris ſemina ī nata uirtutū: q̄ ſi adoleſcere liceret ipa nos ad beatā uitā natura pduceret. nūc aūt ſimul atq; editi in lucem & ſuſcepti ſumus: in omni cōtinuo prauitate & ī ſumma opinionū peruerſitate uerſamur: ut pene

mio huiuſce queſtiōis cōquerit. M. Tulius quod corporis medicinā magis mortales curent: q̄ animoꝝ. pluris facientes id quod uilius eſt poſthabito eo: qd̄ eſt p̄cioſis. & ita hoīes mehercule præpoſteri nucleū omittē tes: ſolliciti ſunt circa putamina. De corporis curatione curioſi ſanitatem animi ſuſq; deq; faciunt. oīa olī corpori tanq̄ ſeruo p̄e ſtabant: nūc tanq̄ domino parant. fateor i ſitam eē nobis noſtri caritatē fateor nos hu ius gerere tutelā. ſed nego corpori ſeruiēdū eſſe quoniā multis ſeruiet q̄ corpori ſeruiet ſic gerere nos debemus inqt Seneca: non tanq̄ pp corpus uiuere debeamus: ſed tāq̄ non poſſimus ſine corpore. Idē alibi p̄cepit circūſcribendū eſſe corpus: & locū animā laxandū. hoc aūt cōmodiſſime fit medicamētis philoſophiæ: quæ morbis aī medet. ſanat cupiditates: liberat a perturbationibus. Deoꝝ iuentioni conſecrata. Deis iuētores ſuos aſſignauit medicina & cælo dicauit: ſiquidem eſculapius medicinæ illuſtrator ue

tuſtiſſimus. ob hanc ſcientiam in deoꝝ numeꝝ receptus ē: auctores Plinius & celſus. Pluribus ſuſpecta & iniuſa. philoſophiam dicit: quæ animorum medicina ē: quæ multitudini ſuſpecta eſt. & populoꝝ habet ui tuperatores. Animo iudicamus: Si diligentius conſideremus ut inquit Auguſtinus. dolor q̄ dī corporis magis ad animam p̄tinet: animæ enim dolore eſt non corporis. ſicut aūt dicimus ſnīa & corpora uiuētia. cū aīa ſit corporis ſenſus & uita. Ita & corpora dicimus dolentia. cum dolor corporis niſi ab aīa eē non poſſit. Dolet itaq; aīa cum corpore. Dolet & ſola q̄uis in corpore ſit. Cum aliqua cauſa ēt iuiſibiliter triſtis eſt ipſa in corpore ī columi. Dixerūt tamen platonici ex terrenis corporibus moribundiſq; membris eſſe animæ & metuere & cupere. gaudere & dolere. Vnde Virgilius. hinc inquit: ideſt ex moribūdis terrenis corporis mēbris metuunt cupiuntq; dolent gaudentq;. ſed theologi aſſerunt animos ab omni ēt corporis labe purgatos cupiditatibus agitari & dolere. Iudicatur. ſ. corpus. Vt eam ipſam intueri. dicebat Socrates oportuiſſe hominū pectora feneſtrata & aperta eē: ut non occultos haberēt ſenſus. ſed patentes ad cōſiderādū. Cōſimiliter ſi uirtus oculis cerneret mirabiles amores. ut inquit Plato excitaret ſapiētiæ ſed nimirum animi noſtri tenebris obſiti & caligine præſſi hebetātur: ut naturā ipſam perſpicere nō poſſint. Veriſſimeq; dixit poeta egregius uelut nebulam nobis ob oculos effuſam: qua acies obtunderetur: Ideoq; alībi dixit. M. Tullius imbecilla mente uim naturæ per caliginem cerni. Item a prima inqt etate mirabiliter occulta natura ē: nec perſpici nec cognoſci poteſt. progredientibus autem etatibus ſenſim tarde ue potius quaſi nos metipſos cognoſcimus. Paruulos igniculos: eſt natura ſic generata uis hominis. ut ad oēm uirtutē pcipiēdā facta uideatur hinc in pueris quaſi ſcintilulas uidemus: e quibus accendi: ut utar uerbis. M. Tullii ex libro. y. de finibus philoſophi ratio debet: ut eā quaſi deū ducē ſubſequēs ad naturæ peruēiat extremū. Seneca libro. xxiiii. epiſtolarum ſemina inquit nobis ſcientiæ natura dedit: ſcientiam nō dedit. Ingeniis. Duo prima genera uirtutum ſunt. Vnum uirtutū genus eſt: quæ ingenerantur ſuapte natura: ex quo genere eſt docilitas memoria quæ fere omnia appellantur uno īgenii nomine eaſq; uirtutes qui habent ingenioſi uocantur. Simul atq;. poſtquā. In ſumma opinionum peruerſitate: ſicut corpus ut docet Ariſtoteles ī. vii. politicorum antecedit in generatione animam. ſic pars irrationalis antecedit eam partem: quæ habet rationē patet id ī pueris quibus ſtatim ita & uoluptas & cōcupiſcētia inoleſcit. At ratio & mens procedēte etate in illis natæ ſunt. tradit. Au. Gellius quod ante conſilii & rationis exortum recens natus homo imbutus ē ſenſibus doloris uoluptatiſq;: ex quo fit ut in errore uerſetur. & opinionibus uariis diſtrahatur: quæ ex ignoratione p̄ueniunt. Ideoq; dicebant ſtoici ſapientem nihil opinari. Errorem. ſuiſſe uita mortaliū erroribus inuoluta & tenebricoſa eſt: ut merito probemus illud lucretii. o miſeras hominū mentes o pectora ceca. qualibus in tenebris uitæ. quantiſq; periclis degitur hoc eui quodcunq; eſt. philoſophoꝝ uetuſtiſſimi obliuionis fluuium aliud non eſſe aſſerunt q̄ errorem animæ obliuiſcentis maieſtatē uitæ prioris quā hauriūt animæ deſcēdendo de cælo. & ideo in terris cum uerum non liqueat opinatur omnes quia opinionis ortus eſt memoriæ defectus delabentes autem animæ in corpora per ſpheras planetarum trahunt ſecum torporē ſaturni iracundiam martis. libidinem. Veneris. Mercurii lucri cupiditatem: quæ res faciunt perturbationem ani-

Corpa iſagina. Aīi macie. Prepoſteri homines. Omnia corpori tanq̄ domino

Circum ſcribe corpus.

Eſculapius. phīa inuiſa turbæ

Aīæ dolere eſt. Corpa dolētia

Hic metuūt cupiuntq;

Nebula ob oculos.

Semia & igniculi uirtutis.

Virtutes a natura ingenitæ

Vita tenebricoſa

Obliuionis fluuius

Quid aiæ trahāt a planetis.

Logisticon practicō a ioue Thymicon Phantasticon Epithymeticō Hermeneuticō phyticō a luna Subrumi fugimus errores Fellare Fellitanda ubera Vanitudo uāidici Opinio exiſcia Opiniosiſſimi Non ſequēdū eē populum popl'us ꝓ uno Turba Turbulenta Infectores Offectores Baphia diba pha pura Diba phū cogitat Fortūa inuidet diuitias Duplex gloria Gloria Quid M. Tullius de gloria Echo Imago Hepta

mis: eoſq; erroribus obcecatos hebetāt: ne poſſint uti uigore ſuo & uiribus ꝓpriis. Macrobius aīt animas a Saturno mutari ratiocinationē & itelligentiā: quod logiſticon & theoreticon uocāt. In iouis ſphera ui agendi quod practicon dī. In martis animoſitatis ardorē. quod thymicon nuncupat: in ſolis ſentiēdi opinādiq; naturā: quod αἰσθητικοῦ & φανταστικοῦ appellāt. Deſiderii uero motū quod ἐπιθυμητικοῦ uocat. pronunciandi & iterpretandi quæ ſentiat: quod ἑρμηνευτικοῦ dicit in orbe mercurii. φυτικοῦ ideſt naturā plantandi & augēdi corpa īgreſſu globi lunatis exercere. & ita anima ad hæc terrena corpora deducit ubi ad tps obruitur: & ideo mori creditur. itaq; merito dixit. M. Tullius nos cū lacte nutritio adhuc infantes & ſubrumos ſugere errores: quibus obnoxia eſt uita mortalium. Verbum uetus eſt fellare. qd ſignificat lac exugere & ſuctu ebibere: ex quo illud lac humanum fellaſſe Solinus in collectaneis ait: nequaq; mater pullo ꝑbēt ubera fellitanda ideſt exugenda: ex qua ſimilitudie tranſiit id uerbum fello & fellito in obſceni tatem factumq; eſt deculpatum: unde fellatores & fellatrices in obſcenis ſunt. Vt uanitati mēdacio: ait. M. Tullius libro primo de officiis nihil eſſe turpius uanitate a uetribus dicta uanitudo & uanidici homines mendaces & falſi loquī. Opinioni: cū omnia nobis icerta ſint ueritaſq; demerſa deliteſcat. merito opinio denominat' uicitq; naturam quæ ex iſciētia: quæ multa uerſatur ī uita: inoleuit idq; probat' ſententia Carneadis & Arceſilæ: q dicere ſolebant ꝓcipi nihil poſſe ſapientemq; opinaturum: unde opiatores & opinioſi imo opinioſiſſimi philoſophi dicti. Quaſi maxius magiſter populus maior pars mortaliū uiuimus ad opinionē uulgi toti pendemus ex alienis iudiciis. Eūtes non quo eūdū ſed quo itur. Illa maxime concupiſcimus: quæ populus perinde ac ſūma bona miratur. Vnde merito magiſter maximus dicitur populus: cuius ꝓſcripta ſequimur: qui docet diuitias honores gloriam eſſe expetendam: tanq; in his. ſumma fœlicitas cōſiſtat. Seneca in libro ad gallionē de uita beata ad rumorem inquit cōponimur: nec ad rationem ſed ad ſimilitudinem uiuimus. Argumentum peſſimi turba eſt. Queramus: quid optime factum ſit non quid uſitatiſſimū igit' ſapiens ſeipſum ſpectare debet: nec errare cum populo: in quo nō eſt ratio nō iudiciū: nō prudentia. ideoq; ait Seneca ſe nunq; uoluiſſe populo placere: nā q̄ probat inquit populus ego neſcio. Democritus dixit ſibi populum eſſe ꝓ uno. Nobis ꝑponunt delitiæ populares. dū ſtupemus ad ea dum miramur que uulgus adamat: quæ uera nō ſunt bona ſed adūbrata. Seneca libro quarto queſtionū monet lucilium ut ſe a turba q̄tū poteſt ſeparet. eſt. n. turba plerunq; turbulēta. Inficimur: tingimur: maculamur: polluimur opinionibus tanq; maculis ineluibilibus. ſeneca. uitia elui difficile eſt. non enī inquinati ſumus ſed infecti. inde infectores dicti fictores quos priſci offectores uocant. loca tingendi & infecturæ græco uocabulo baphia nominant' hoc eſt tinctoria. Lampridius in alexādro ait probum fuiſſe baphiis ꝓpoſitum. purpura dibapha: que eſſet bis tincta dicebatur eratq; preciosior: quali utebantur magiſtratus in ꝓtexta ob hoc dixit. M. Tullius epiſtola quadā nā Curtius noſter dibaphū cogitat: ſed eum infector morat'. cū ſignificare uellet curtiū hoiem minimi ꝓcii aſpirare ad magiſtratū. Inuidiſſe naturam. Sic ꝓprie & decenter loquimur. inuideo tibi doctrinas. Fortuna mihi inuidet diuitias: Virgilius inuidet īperium: Plinius. Neq; ego ut multi inuideo aliis bonum: quo ipſe careo apuleius. Mihi fortuna diuitias inuidit. Gloria ſolida: duplex gloria altera adūbrata: & expoliari rumore progenita ꝓpagataq; q̄ nec iudicio prouenit nec firma perdurat quā ueluti uitium ſapiens minime expetit. altera eſt ſolida & uera ac durabilis: q̄ ex conſenſu bonorum ꝓducit'. ſicut. n. cōſuetudo ſermōis cōſenſus eſt eruditorū ut autumat. Quintilianus ſic cōſentiēs laus bonoꝝ gloria appellat': quā Augu. dixit eē iudiciū hoium bene de hoibus opinantiū hæc nō ē bōis uiris repudiāda. Cū tñ ſapiēs nō gloria ſed cōſciētia recte factoꝝ uirtutē metiat'. De gloria ſcripſimus copioſe ī libro de fœlicitate: oſtēdētes nō parū multos ſummā fœlicitatē ī gloria collocaſſe. M. Tul. libros ſcripſit de gloria: q ſicuti pleraq; alia tēporū calamitate deſiderāt' iter claritatē & gloriā hoc ītereſt q̄ gloria multorū iudiciis cōſtat claritas bonoꝝ auctor ſeneca libro epiſtolaꝝ moraliū duodeuigeſimo. Tāq̄ imago echo imagis noie ſignificat' q̄ reſonat uocib⁹ mortaliū iter mōtiū flexus & cōcauos ualliū ſinus ubi ſcidit reſultās aer. q̄ cā ēt uoces multis ī locis reciprocas facit ſicuti ī urbe Cyzico turres ſeptē acceptas uoces numeroſiore repcuſſu multiplicāt nomēq; huic miraculo echo ē a græcis datū ἠχώ. n. grece ſōus: & ἠχέω reſono. olym

cū lacte nutricis errorē ſuxiſſe uideamur. cū uero parētibus redditi deīde magiſtri traditi ſumus tum ita uariis ibuimur erroribus. ut uanitati ueritas & opiniōi cōfirmata natura ipſa cedat. Accedūt ēt poetæ. qui cū magnā ſpeciem doctrinæ ſapientiæq; præſe tulerīt: audiūtur: legūtur: diſcunt': & īhereſcunt penitus in mentibus. Cū uero accedit eodem quaſi maximus quidē magiſter populus atq; omnis undiq; ad uitia conſentientur multitudo: tū plane inficimur opinionum prauitate: a natura que ipſa deſciſcimus: ut nobis optimam naturā iuidſſe uideātur qui nihil melius homini: nihil magis expetēdū nihil preſtātius honoribus imperiis populari gloria iudicauerūt ad quam fertur optimus quiſq; ueramq; illā honeſtatē expetēs: quā una natura maxime inquirit in ſumma innanitate uerſatur: cōſectaturq; nullam eminentem effigiē uirtutis: ſed adumbratā imaginem gloriæ: eſt enim gloria ſolida que dā res & expreſſa non adūbrata. Ea eſt conſentiens laus bonorum incorrupta uox bene iudicantiū de excellēte uirtute: ea uirtuti reſōat tāquā imago glo

piæ porticus fuit: quã heptaphonõ appellãt: qm̃ septies eadẽ uox reddit. In hãc ſm̃iam ait Lucretius ſex ẽt ac ſeptẽ loca uidi reddere uoces unã cũ iaceres. Ita colles collibus ipſi uerba repulſantes iterabãt uerba referti: hæc echo a latinis dr imago. Valerius flaccus i tertio argonauticõ. Ruſus hylã p lõga reclamat auia. Rñſant ſiluæ: & uaga certat imago: Ora. quẽ deũ cuius recinit iocoſa nomẽ imago. ubi expoſuit porfirio qd imago dr q̃ſi imitago. ſenſus ẽ. ſicut uoci rñdet echo. i. imago. ita uirtuti reſonat gloria iſtar imagis: quã echo uocãt quã auſonius dixit aeris & linguæ filiã. Echo panos amor & deliciæ eẽ fert: q̃ ſignificat harmonia cæli quæ ſoli amica ẽ. Comes: ut umbra uerſat circa corpus: ſic gloria uirtutẽ comitat: & ẽ ueluti affectatrix recte factor̃. Simulationẽ hõeſtatis. uitia cũ uirtutibus finitima ſint plerũq; fallũt ipſa pximitate & p uirtutibus obtẽpunt: unde fit ut pro temerario fortẽ p auaro parcũ uocemus ſic mentit prodigus liberalem. fallit enī uitiũ ſpẽ uirtutis & umbra ut inqt ſatyrographus. Qua cecitate: neſcientes hoies: q̃ eẽt uera gloria obcecati fulgore famæ popularis & cẽodoxiæ. i. inanis gloriæ ſe & ſuas ciuitates funditus euerrẽt in hãc ſm̃iam ait Iuuenalis patriã tamẽ obruit olim gloria paucor̃ & laudis tituliq; cupido. Et mox paulo. exitus ergo quis ẽ gloria ſcitur idem nẽpe & in exiliũ præceps abiit.

riæ. Q uæ quia recte factorum plerunq; comes eſt non ea a bõis uiris repudiãda. Illa autẽ quæ ſe eius imitatricẽ eſſe uult: temeraria atq; inconſiderata & plerunq; peccatorum uitiorumq; laudatrix fama popularis ſimulatione honeſtatis: formã eius pulchritudinemq; corrũpit. qua cæcitate homines cũ quædã præclara etiam cuperent: eaq; neſcirent nec ubi: nec qualia eſſent: funditus alii euerterunt ſuas ciuitates: alii ipſi occiderunt. Atq; hi quidem optima petentes: non tam uoluntate: quã curſus error̃ falunt. Quid q pecuniæ cupiditate: qui uoluptatũ libidine feruntur: quor̃unq; ita perturbantur animi: ut non multũ abſint ab inſania: quod inſipientibus cõtingit. omnibus his nulla ne eſt adhibenda curatio: Vtrum q; minus noceant animi ægrotationes quã corporis: an quod corpora curari poſſint: animorum nulla medicina ſit: At & morbi pniciofiores plureſq; ſunt animi quã corporis: hi enim ipſi odioſi ſunt: quod ad animum pertinent: eumq; ſolicitant. animuſq; æger ut ait Ennius ſemper errat: neq; pati neq; perpeti poteſt. cupere nunquam deſinit quibus duobus morbis: ut omittam alios: ægritudine & cupiditate: qui tandem poſſunt i corpore eſſe graviores: qui uero probari poteſt: ut ſit mederi animus nõ poſſit cum ipſe medicinam corporis animus inuenerit: Cumq; ad corporum ſanationem multum ipſa corpora & natura ualeat. nec omnes qui ſe curari paſſi ſunt continuo etiam conualeſcant. Animi autem qui ſe ſanari uoluerũt

Optia petẽtes gloriæ cupido & laudis auiditas. i excellẽtibus aĩs uigere ſolet & plerũq; cãẽ ut laudabilia & glorioſa ac maxima facinora a p̃claris uiris cõficiãtur. Adhibẽda curatio tãq̃. ſ. egrotãtibus. curatio. n. pprie medicorũ ẽ cura reliquor̃ auctor donatus. Interdũ curatio ad alia tranſfertur ſicut ait. M. Tullius i oratione de aruſpicũ reſponſis. Multa me mouẽt. Quod edes telluris eſt curatiõis meæ. Liuius de eo cui dedicatio ediſ data erat ſic ſcribit. Curatio altior faſtigio ſuo data eẽt. Morbi animi pernicioſiores. morbi animi ſunt inueterata uitia & dura ut auaricia ut ambicio nimia. morbus ẽ ut iqt Seneca uitiũ i prauo ptinax tanq̃ ualde expetẽda ſit quæ leuiter expetẽda ſunt: affectus uero ſunt motus aĩ impbabiles ſubiti & cõcitati qui frequẽtes neglectiq; faciunt morbũ. Idẽ libro ſecũdo de ira cõcinit Ciceroni his uerbis hac cõditione nati ſumus.

Animalia obnoxia non paucioribus aĩ q̃ corporis morbis. Genera ãt morbor̃ corporaliũ ſupra trecenta ſunt ut inquit Plinius i xxvi. & quotidie nouĩ morbi graſſant qualis gemurſa irrepſit tiberii principis principatu inter digitos pedum naſcẽs qualis lichen ſiue mẽtagra a mẽto incipiẽs occupãſq; totos uultus. Cvrenaici philoſophi corporis dolores q̃ aĩ deteriores arbitrãt. ſicut uoluptates corporis maiores. contra epicurus ſentit aĩ dolores graviores eẽ q̃ corporis. carmen. n. p̃ſenti tantũmõ dolore affici aĩum uero & p̃terito & p̃ſenti & futuro. Animus æger. egritudine affectus q morbus aĩ eſt ex opinione magni mali p̃ſentis ut infra latius dicetur. eccleſiaſtici doctores triſticiã appellãt proprie ut egrotatio i corpore ſic egritudo i aĩo nomẽ habet nõ ſeiunctũ a dolore. Et cupiditate. q cupit aut metuit iuuat illum ſic domus aut res ut lippum pictæ tabulæ fomẽta podagram. nihil deſideres inquit Seneca ſi uis, puocare iouem nihil deſiderãtem hæc una ex tribus furiis q̃ mentes mortalium & p̃cordia lancinant ac diuellunt. nec tranquille uiuere p̃mittũt. Qui uero quomodo.

¶ Animus inuenerit argumentũ potentiſſimũ ſi animus inuenit medicinã corporis tãto magis debuit iuuiſſe medicinam qua ſibi ipſi mederetur. cũ tunica pallio ppior ſit ut dicitur cũ nihil pẽſius cariuſq; animo eſſe debeat q̃ ipſemet. Ipſa corpora & natura. corpus quod bene cõſtitutum eſt & robuſtum facilius ſane ſcit. q̃ corpus male habitum. Vnum illud comprimis ſeruandum eſſe precipit Hyppocrates in pronoſticis & in tertio Cor. celſus. ut ægri uires ſubide aſſidens medicus iſpiciat atq; ppendat. Ideoq; utilior medicus ẽ amicus q̃ extraneus q̃ egroti mores naturãq; cognouerit dixit hippocrates dãdum eẽ aliquid regioni etati & cõſuetudini. Cõtinuo ſtati. Nec cõualeſcãt i mo ecõtrario multi quotidie curant a medicis & pereunt multi ſine medici cõſilio degẽtes, p̃ſpera ualitudie utũt. Diſcũt. n. medici ut inqt ſapientiſſime Plinius picu

phonoſ

Va flamo

Ora

imago imitago echo panos delicium

Vitia finitima uirtutibus Cenodoxia

Curatio

Morbi Animi Vitia

Morbi ſuꝑ. ccc. Gemurſa.

Menta gra Triſtitia Egritudo Cupiditas una furiarũ Tunica pallio ꝓpior Vtilior medicus fãiliaris

medico hoiem occidiſſe impunitas

Gentes ſine medicis degentes

Medicina aiintus Curanſ animũ curet corpus

protrepticuſ qd Hortenſius tullianus Academia ¦Ciceronis Academia i tuſculano Lvceũ acadẽia penultima ¦longa

Aius ſapientis ut mundus Apathia

Cõcluſiuncula ſtoicoꝝ παθη

perturbatiões Affectõnes Paſſiões ſ Epicetus Exẽplũ ariſtippi

Dictum ariſtippi

triſticia i bono apathes Paſſiones

Geſtare

lis nris. Ex expimẽta ꝓ mortes agũt: medicoꝙ tm̃ hoiem occidiſſe ſũma ipunitas ẽ: nulla lex pũit iſcitiã capitalẽ notiſſima ẽ illa ifœlicis monumẽti iſcriptio turba medicoꝝ ſe piſſe: palãꝙ ẽ medicũ ĩperatorẽ uitæ nr̃æ neciſꝙ fieri: milia gẽtiũ ſunt: q̃ ſine medicis degũt: ſicut po. romãus ultra ſexcẽteſimũ ãnũ: qd ſi aliq̃do egrotus cõualeſcit. dicã ꝙ auſonius euadit fati ope nõ medici. Petẽdũ eſt foris auxiliũ corpis egroti petiť foris: ꝓpterea qd extrarius meditus adhibeť: & medicamẽta ipſa uſꝙ ab ĩdis petunť. hic illd plinianũ. nos nec indicaꝝ arabicarũꝙ merciũ aut externi orbis attigimus medicinas: nõ placẽt remediis tã lõge naſcetia: medicina uero aĩ itus petẽda ẽ nõ foris: hæc aũt eſt philia: cuius p̃cepta ĩ aĩo ſunt ueluti medicamẽta ipſius aĩ ſalutaria. ſtaꝙ nobis metipſi mederi poſſumus nõ ĩdigni opis externe attamẽ dixit Galenus: q uult curare aĩum: prius curet corpus: qm̃ ſine fulturis corpis aĩus uix ſuſtineať. In hortẽſio: Iulius capitolinus aũt libꝝ cui titulus ẽ hortenſius ſcriptũ eẽ a Ciceroe ad exẽplũ ꝓtreptici. ſignificat aũt ꝓtrepticus ut uerbũ itelligas iulii capitolini nõ ꝓ tritũ. Inſtructiuũ & exhortatoriũ. ſymachus ĩ epiſtolis: indulge ſtilo: aliqd didaſcalicũ ſeu ꝓtrepticũ ſcribe. Et auſonius libellũ q̃ iſtar ꝓtreptici luſerã: hic ẽ ille hortẽſius iulianus ex cuius lectõe iflãmatus eſt diuus Auguſtinus adhuc adoleſcẽtulus ad philoſophiã ardẽti ſtudio capeſcẽdã. Annotandũ libꝝ illũ Cicerõis q̃ circũferť iſcriptus hortẽſius: nõ eẽ hũc hortẽſiũ: de quo in p̃ſentia loqmur. De maximis rebus. ſ. ad philoſophiã ptinẽtibus ut fuerũt libri academici ut uolumina de finibus bonoꝝ: ut opus de natura deoꝝ: & alia hoc genus. In academia. M. Tullius hũit uillã noĩe academiã ab exẽplo platõicæ academiæ: ubi cõpoſuit uolumia eodẽ noĩe: ubi monumẽtũ ſibi iſtauerat hic ſignificať gymnaſiũ in tuſculão qd uocabat academiã ſicut alteꝝ gymnaſiũ appellabat ĩ eodẽ tuſculano lyceum a noĩe ſcolæ ariſtotelicæ: de quo i primo de diuiatione ſic refert: nup cũ eſſem cũ qnto fratre in tuſculano diſputatũ ẽ: nã cũ ambulãdi cã in lyceum ueniſſemus. Id. n. ſupiori gymnaſio nomẽ eſt: lyceũ ať media, pducta enũciãdũ eẽ docet id. M. Tullius hoc uerſu. Inq̃ academia umbrifera nitidoq̃ lyceo: ubi academia penultimã ꝓducit: ſicut in carmine hoc laureæ tulii: atq̃ academie celebratã noĩe uillã: ueꝝ claudianus & ſidõius penultimã corripiũt ſicut uulgo quoq̃ uſurpať. uerſus claudiani hic ẽ: In latiũ ſpretis academia migrat athenis. Sidonius apolinaris ait, Obruet & q̃q̃ totis academia ſectis. Deſcẽdimus: oñdit gymnaſiũ ecadẽiæ fuiſſe ĩ pte iferiore tuſculãi: ſicut lyceũ erat in ſupiore. In ſapiẽtẽ egritudo. ſtoici talẽ dicũt eẽ ſapiẽtis aĩum q̃lis eſt mũdus ſupra lunã ſerenũ. ſ. iperturbatũ defecatũ quẽ nulla pturbatio obnubilet. nulla triſticia obturbet. Laudãtq̃ ĩ ſapiẽtẽ apathiam hoc ẽ ipaſſibilitatẽ tanq̃ ſapiẽs nihil cupiat. nihil doleat. nihil iraſcať: nihil gaudeat cõcluſiũcula ſtoicoꝝ eſt. Qui ſapiẽs ẽ iperturbatus ẽ: q ipturbatus ẽ ſine triſtitia ẽ: q ſine triſtitia ẽ btũs ẽ. Ex quo colligũt ſapiẽtẽ btũm eſſe. duæ aũt ſunt ſniæ phoꝝ de his aĩ motibus: quos græci pathæ nr̃i pturbatões: qdã affectões uel affectus eccleſiaſtici uero paſſiões uocãt. has ergo pturbatiões platonici & ariſtotelici dicũt eẽ ĩ ſapiẽtem cadere. ſed moderatas róniq̃ ſubiectas. ſtoicis aũt cadere ullas oĩno hu uſce ĩ ſapiẽtẽ paſſiões nõ placet: aduerſus quoſ reclamat ipſa natura. & ſectatores eiuſdẽ ſectæ refragãť nã epitetus ĩ ſtoica diſciplia celebratus quẽ Au. gel. maximũ ſtoicoꝝ appellat. ſcripſit ex decretis ſtoicoꝝ accidere aĩo ſapiẽtis pturbatiões ꝙ & ariſtippi philoſophi exẽplo cõprobať q̃ in nauigio a tẽpeſtate deprẽſus tũit & expaluit uñ ĩterrogatus a quodã q̃re phũs timeret cũ ipſe cõtra nihil timeret. feſtiuiter rñdit nõ eãdẽ ſibi & illi cãm eſſe. quoniã is nõ eẽt magnope ſollicitus ꝓ aĩa neqſſimi nebulõis. iꝑm aũt ꝓ ariſtippi aĩa timere. Egritudo a cicerone dr̃ quã triſticiã alii ſicut Seneca & Auguſtinus appellant dolorem Vírg. ubi ait gaudentq̃ dolentq̃. hæc aũt triſticia reperitur in bono apud eccleſiaſticos doctores & docet Aug. in. xiiii. de ci. dei., ppoſitio diſcipuli ẽ ſcdm acadẽicos q̃ dicũt io ſapiẽtẽ cadere triſticiã & reliq̃s pturbatões. Rñſio cicerõis ẽ ex decreto ſtoicoꝝ q̃ apathẽ. i. ipaſſibilẽ dicũt eẽ ſapiẽtẽ & apathiã ꝓbãt. Id uerbũ eſſe de uerbo. De uerbo græco pathe exp̃ſſius uerbũ latinũ ẽ paſſiões q̃ morbi: ſed cũ paſſio ſit dictio parũ ꝓba. Maluit cicero morbos: ſiue pturbatiões iterp̃tari q̃ paſſiões: nom̃ paſſionũ apd eccleſiaſticos & apd neotericos uſitatiſſimũ. Geſtire: geſtire ẽ leticiã hitu corpis & geſtu ſignificare: ſicut grãmatici tradũt. dixit Teren. ipſum geſtio dati mihi in cõſpectũ expoſuit donatus plus eẽ geſtio q̃ uolo

preceptiſꝙ ſapientium paruerĩt ſine ulla dubitatione ſanentur. eſt profecto animi medicina philoſophia cuius auxilium nõ ut in corporis morbis petendum eſt foris omnibuſꝙ opibus uiribuſque ut noſmetipſi nobis mederi poſſimus elaborandum eſt. Quanquam de uniuerſa philoſophia quanto pere & expetenda & colenda eſſet ſatis ut arbitror dictum eſt ĩ hortenſio de maximis autem rebus nihil fere ĩtermiſſimus poſtea nec diſputare nec ſcríbere: his aũt libris expoſita ſunt ea quæ a nobis cũ familiaribus nr̃is in tuſculão erant diſputata. ſed qm̃ duobus ſuperioribus de morte de dolor̃ dictũ eſt: Tertius dies diſputatiõis hoc tertiũ uolumẽ efficiet. Vt. n. in academiã nr̃am deſcẽdimus inclinato iã ĩ poſt meridianũ tp̃s die popoſci eoꝝ aliquẽ: q ader̃at cauſam diſſerẽdi. tũ res acta ſic eſt. A. uideť mihi cadere in ſapientem ægritudo. M. Nũ reliquæ quoque ꝓturbatiões: aĩ formidines: libidines: iracundiæ? Hæc. n. fere ſunt eiuſmõi: q̃ græci pathe appellãt: ego poterã morbos: & id uerbũ eẽt e uerbo: ſed in cõſuetudinem noſtrã nõ caderet. nã miſereri: inuidere geſtire: letari: hæc omnia morbos græci appellãt; motus animi rationi nõ obtemperãtes. nos

Morbos nō satis usitate. Dictū ē supra morbos in aīa dici uitia ſueterata & dura: ut ē auaritia: ut ambitio nimia, pprie aūt morbus corpalis ēq ita definitur morbus habitus est cuiuscūq; corporis cōtra naturā q usū eius faciat deteriorē: alias in toto corpore alias in parte accidere ſolet: ſuper quo iuriſconſulti copioſius ſcribunt ad edilitiū edictū: in libris quoq; iuris peritorum ſcriptum est morbum & uitiū distare quod uitiū perpetuum: morbus cum acceſſu diſceſſuq; sit. Heccinæ: hæc ne: ſcilicet perturbationes. næ: certæ ualde affirmatiua particula est. Videtur iſania: paradoxō ſtoicoꝝ est οἱ πάντας σοφοὺς μαίνεσθαι. i. oēs ſtultos iſanire: ex qua doctrina est illud oratianū: o bone te ne fruſtere: e inſanis & tu ſtultiq; prope oēs: est poſt paulo: quem mala ſtultitia & quēcūq; iſitia uerī cecum agit iſanū chriſippi porticus aut grex autumat: hæc populos hæc magnos formula reges excepto ſapiēte tenet. Nomē iſaniæ: i pricula ē ut dialecti ci dicūt priuatoria: uñ iſanus dictus: q nō est ſanus hoc est prudēs & iſania ubi nō est ſanitas mētis: q̄ i trāq̄llitate q̄dā ponit: ſicut. n. humanitati ihumanitas dignitati indignitas opponitur: ſic iſania & iſanitas ſanitati contraria ē: cum inſania nihil aliud ſit q̄ priuato ſanitatis & ſapientiæ: ſicut ſtulticia nihil aliud est ut inqt boetius i cōmētariis topicoꝝ: niſi ſapiētiæ & rōnis abſcentia. Stultum morbis uacare: ſi ſtultitia est priuatio ſapientiæ & rōnis. Colligitur ſtultū eē iſipiētē & quod cōſequitur malū: & qd huic cōnexum ē uitioſum: nā ut inqt Seneca li. iiii. de bñficiis: q ſtultus ē malus ē: q malus ē: nullo uitio caret: ergo ſtultus omnia uitia habet: ſed nō in omnia natura pronus ē: alius in auaritiam: alius i luxuriam: alius i petulantiam iclinat. Dicimus omnes ſtultos iſanire nec tamē omnes curamus heleboro: nūc Cicero per rōcinationem colligit iſipiētes i. ſanire. Amentiam: ab. a. pricula priuatiua & mēte amentia dicta: q̄ſi ſine mēte hoc ē cōſilio animoq; quo ſapimus. Nā ut ait lucretius: conſiliū quod nos animū mētemq; uocamus: eadem dī dementia: quia de habet uim minuendi: ut decreſco deſipio dehōſto iterdum particula auctiua est & ualde ſignificat ut deamo demiror. Deiero. Demēti re uerbū uetus est: qd ſignificat delitare & inſanire. Lucretius. Demētit enim deliraq; fatur: quidā dicere malunt dementare ut apuleius i magia. Confeſſa est ſeſe mea magia in amorem iductam dementare: in actibus apoſtolorum demētare non tam ſignificat dementem eſſe: q̄ facere dementes: ſic enī ſcriptum est. Attēdebant eū: propter quod multo tēpore magicis ſuis demētaſſet eos.

Aīus in morbo: ſicut corpus in morbo ſanum dici non poteſt: ſic animus in perturbatione: qui morbus animoꝝ est poſitus: nō est ſanus. Conſimiles enim ſunt ſanitates & morbi aīoꝝ atq; corporū. Quā græci μῶρος græce dī ſtultus. ἀφροσύνη iſipiēs. μανία inſania furia. μανικὸς iſanus furioſus μανιώλης iſanus. μαίνομαι iſanio: tamē hæc non tā cōcineret cōgruē terq; dicuntur ſicut a latinis iſipientia, iſanitas, dementia: quæ ſignificant quādā priuationē aī ſanitatis: cū illa græca furorem magis deſignent.

autem hos eoſdē motus cōcitati animi recte ut opinor perturbationes dixerimus. morbos autem nō ſatis usitate: niſi quid aliud tibi uidetur. A. mihi uero iſto modo. M. hæc ne igitur cadere in ſapientem putas? A. prorſus exiſtimo. M. ne iſta glorioſa ſapientia nō magno exiſtimanda est: ſi qdem non multum differat ab inſania. A. Quid tibi omnes ne animi commotio uidetur inſania. M. Non mihi quidē ſoli: ſed id qd admirari ſæpe ſoleo: maioribꝰ quoq; noſtris hoc ita uſum intelligo multis ſeculis ante ſocratem: a quo hæc omnis: que est de uita de moribus philoſophia manauit. A. quonam tandem modo. M. quia nomen inſaniæ ſignificat mentis egrotationem & morbum idest in ſanitatem & egritudinem animi: quam appellarūt inſaniam. Omnes autem perturbationes animi morbos philoſophi appellant: negantq; ſtultum quemquam his morbis uacare: qui autem in morbo ſunt ſani non ſunt: & omnium inſipientium animi in morbo ſunt. Omnes inſipientes igitur inſaniunt ſanitatem enim animorum poſitam in tranquilitate quadam conſtantiaque cenſebant: his rebus mentem uacuam appellarunt inſaniam: propterea q; in perturbato animo ſicut in corpore ſanitas eſſe non poſſit. Nec minus illud acute: quod animi affectionem lumine mentis carentem nominauerunt amentiam: eandēque dementiam: ex quo intelligendum est nos qui hæc rebus nomina poſuerunt: ſenſiſſe hoc idem quod a ſocrate acceptum ſtoici diligenter retinuerunt omnes inſipientes eſſe nō ſanos. qui enim animus est in aliquo morbo: morbos autem hos perturbatos motus: ut modo dixi philoſophi appellant: non magis est ſanus: quam id corpus quod in morbo est. Ita fit ut ſapientia ſanitas ſit animi: i ſipientia aūt quaſi inſanitas quædam quæ est inſania eademq; dementia. multoq; mēlius hæc notata ſunt uerbis latinis q̄ græcis: & aliis quoque multis locis reperitur: ſed id alias. nunc quod inſtat. Totū igitur id querimus: quid & quale ſit: uerbi uis ipſa declarat: eos enim ſanos intelligi neceſſe ē quorum mens motu quaſi morbo perturbata nullo ſit: qui contra affecti ſunt: hos inſanos appellari neceſſe ē Itaq; nihil melius: Quam quod est in conſuetu-

Morbus: qd uitiū pr̄ petuū

Ne ualde.

Paradoxon Stultos iſanire

In priuatoria pticula

Inſania ſanitati cōtraria

Amētia

Cōſiliū mens

De auctiua ſuatiua

Demētire

Demētare

Moros Menia

Potentiſſimus q

Libido generale uocabulum

Ira quid

Iracundia

Iratus q Iracundus qui

Māiaci

Melancholia

Atra bilis ſymilis uino

Nota uini uim

Enchlyclia problemata

Genera inſanie

Furor athamātis

Alcmeon matricida

Argos amphilechicū

Vbi purgatus oreſtes

Argos oreſticū

Hadrianopoliſ

Aiax inſanus

Aiax magiſtophoros

Exiſſe de poteſtate:ille potētiſſimus ē auctore ſeneca:q ſe hēt in ptāte:& ſibimet īperat:q̄ rōni tanq̄ regiæ obſeqtur:libidinoſi uero iſani perturbati iracūdi:cōpotes ſui nō ſunt.Ideoq̄ exiſſe ex ptāte dicunt̄: qa non ſunt in ptāte mentis ſuæ:nec aio regunt̄:nec cōſilio cohibētur:nec rōnis freno ſuffrenantur unde ira abeo qd ē ire dī:eo q̄ a ſe eat:q̄ iraſcit̄ & furit. Iracūdia ulciſcendi libido.i.cupiditas eſt enī libido ut inquit diuus Auguſtinus generale uocabulū omnis cupiditatis:unde libido dominandi libido:gloriandi:quæ iactantia nuncupatur:iterdum honeſtū uocabulum eſt: ut apud Saluſtium:in decoris & militaribus equis libidinē habebant:Ariſtoteles ait iram eſſe cupiditatē doloris reponēdi:qdam dixerunt eē breuē inſaniā:cui ſniæ ſubſcribit illud oratianū ira breuis furor ē.Senecæ finitio ē irā eē cupiditatē penæ exigēdæ quod quadrat cū Cicerone:& aliis q̄ diffiniūt iram eſſe ulciſcendi cupiditatem differt ira ab iracūdia:nā ira ut docet donatus ex cauſa ē:iracūdia ex moribus & uitio multum iraſcētis: ſic iratus & iracūdus differūt:poteſt enim iratus nō eſſe iracundus:poteſt iracūdus aliquādo iratus nō eſſe:uſurpatiue iracundia ponit̄ pro ira ut hic & aliubi ſepe feras:ira carere dicunt& oia præter hoiem:qđ dixit ouidius:nō aperiraſci memīt: poetice magis q̄ uere dictum accipe iraſci enī dixit pro īcitari īpigi: habēt enī muta animalia īpulſus quoſdam ſimiles affectibus humanis:affectus nō habent nec magis ſciūt iraſci q̄ ignoſcere:ira perturbat aurē:effrenat aīum:īpellit in furorē īpingit īpceps: rōne oī ualētior:ē meritoq̄ iracūdus dictus exiſſe de ptāte:nec eſſe ſui potēs.

dine ſermōis latini cum exiſſe de poteſtate dicimus eos:qui effrenati ferūtur aut libidine:aut iracūdia quamquā ipſa iracundia libidinis eſt pars:ſic enim diffinit̄:iracūdia ulciſcendi libido. Qui igitur exiſſe ex poteſtatē dicuntur:iccirco dicūtur. qa nō ſunt īpoteſtate mētis:cui regnum totius animi a natura tributum eſt.græci autem inſaniam unde appellāt non facile dixerim.eam tamen ipſam diſtinguimus nos melius quam illi:hanc enim inſaniam quæ iūcta ſtulticiæ patet latius:a furore diſiūgimus.græci uolunt illi quidem ſed parum ualent uerbo:quē nos furorē melācholiā ipſi uocāt:quaſi uero atrabili ſolum mens ac non ſepe uel iracundia grauiore:uel timore uel dolore moueat. Quo genere Athamantem:Alcmeonem:Aiacem:Oreſtem fuere dicimus:ita ſit affectus eum dominum eſſe rerū ſuarū

Græci maniam.Medici maniacos uocant furoris morbo laborantes:quoniam mania dicit̄ īſania & furia:latini melius:q̄ īſaniā a furore diſiūgunt:qm̄ haud dubie aliud eſt furere aliud īſanire. Volūt.ſ.diſiunge re īſaniā a furore. Melācholiam:latine melancholia:ut uerbū exprimat̄ ex uerbo dī nigra cholera: hoc eſt atra bilis:q̄ ſæpe ī furorē agit:hominē:ſed paꝛ ſignificant̄ uident̄ græci noīe melācholiæ furorē exprimere: cū nō ſolū atra bilis:ſed iracūdia timor aliæq̄ pturbatiōes mētē uexēt & furore pturbēt: melācholia hoc eſt atra bilis ſimilis eſt uino eiuſdēq̄ naturæ:nā ſicut uinū uarios reddit:homines:& alios facit quæribundos: alios hilares:alios furētes ac īſanos:alios ſomniculoſos:imo ut unū hoiem īterbibēdū moribus uariis īmutat:ſic atra bilis facit ſtolidos excādeſcētes loquaces attonitos ſup qua re copioſiſſime ſcitiſſimæq̄ ſcribit.Ariſtoteles in pblematis encycliis. Quo genere athamantē: cor. celſus libro tertio de medicina plura eē ſcribit genera īſaniæ:cū ex phreneticis alii hilares alii triſtes ſint:alii facilius cōtineant̄:& iter uerba deſipiāt:quidam ut idem ait imagibus non mente fallunt̄:qualem īſanientem aiacem uel horeſtem poetarum fabulæ ferunt:uulgata quoq̄ fabula eſt de athamante:cui iuno furorem talem īmiſit:ut filios ſuos uellet occidere:qui cum learchum unum ex filiis extinxiſſet uxor ino maritum ſuum furore conſpiciens ſeſe cum meli certe altero filio præcipitem dedit in mare:quæ in marinā deam conuerſa uocatur mater matuta a noſtris leucothea a græcis:filius portunus & palemon:quod in primo cōmentario fuſius explicatum eſt:alcmeonē amphiarai filiū ſatis clare furore agitatū eſſe ob matricidiū:matrē enim eryphilen necauerat ex mādato patris:& apollinis iuſſu:quia illa nō ſolū monile acceperat in necē amphiarai:ſed & peplū quoq̄ ob filii īteritum:ex quo ſcelere correptus eſt furore:ut oreſtes matricida:ſupra diximus duce alcmeone epigonos thebas dirtuiſſe:ſunt auctores & memorat ſtrabo argos amphilochicum conditum fuiſſe ab alcmeōe:& a nomine fratris amphilochi.amphilochicum dictum.De oreſte matricida inuulgata ſunt omnia qui poſt parricidium furens ex reſponſo didicit quod ita demum poneret furorem ſi reparata ſorore iphigenia abluetur fluuio qui ſeptem fluminibus confunderetur.Itaq̄ diu uexatus cum ad fines rheginorum peruenīſſet ibi inuento flumīe prædicto elutus purgatuſq̄ eſt ubi ahænum diu fuiſſe enſem & ab eo edificatum apollinis templum ferunt memoriæ quoq̄ proditum eſt oreſtiadē orā ab oreſte occupatam nominatāq̄ fuiſſe cum ceſa matre exul profugeret cūq̄ oppidū condidiſſet argos oreſticum de ſuo nomine uocaſſe refert.Iā pridius oreſtem purificaſſe ſe apud tria flumīa circa hebrum & oreſtē urbem condidiſſe quā ſepe cruentari hominum ſanguīe neceſſe eſſet quā poſtea hadrianus hadrianopolim noīauit.aiax aūt uictus ī iudicio armoꝝ achillis ab ulyxe ex dolore factus īſanus ē.& ut ait Seneca. Aiacē ira in furorē.furor in mortē egit quī cum reſciuiſſet ſe per inſaniam armenta & oues occidere incubuit gladio ſibiq̄ mortem conſciuit de quo ſic oratianus agamēnon. Mille ouium inſanus leto dedit inclytum Vlyxem.& Menelaum ſe una mecum occidere clamans extat tragedia ſophoclis græca hoc titulo αιασ μαστιγοφοροσ. i.aiax flagellifer qua īducit̄ aiax īſanus flagello cedens boues quos credit eſſe agamēnonē & ulyxē. De īſania oreſtis & aiacis ē illd ſatyrographi poetæ.Nō unus mentes agitat furor.ille ſororibus in manibus uultu eumenidū ret ret& igni.hic boue pcuſſo mugite agamēnōa credit aut ithacū. Ita affectus tali ueſania & furore correptus.

Vetant duodecim tabulæ:lege duodeci tabulaꝝ iterdī furioſo & ꝓdigo bonoꝝ ſuoꝝ admiſtratio. Daturq; utriq; curator:& ut ait Vlpianus titulo de curatoribus furioſo dādis:tā diu erūt furioſus & ꝓdigus in curatione:q̄ diu uel furioſus ſanitatē uel ille ſanos mores receperit:Curator furioſi ſi rē furioſi q̄ſi ſuā tradit dōinū trāſferre nō poterit:oratius de iſano loquēs ait:iterdicto huic oē adimat ius ꝓtor & ad ſanos hēat tutella ꝓpi quos:ubi expoſuit porphirio:qd iſani ſolēt accipe a ꝓtore curatores bonoꝝ ſuoꝝ:ita ut illis uti nō liceat niſi ad arbitriū alienū:apud Varronē & Columelā ꝓuerbiale ē mēte captū ad agnatos:& gentiles deducēdū eſſe.

Curator datꝰ furioſo & prodigo

Columella Varro

uetant duodecim tabulæ. Itaq; nō eſt ſcriptum ſi iſanus:ſed ſi furioſus eſſe incipit. Stultitiam enim ceſſerunt inconſtantiam.i.ſanitate uacantem: poſſe tamen tueri mediocritatem officioꝝ & uitæ cōmunem cultum atq; uſitatū. Furorem aūt eſſe rati ſunt mentis ad omnia cecitatem. Quod cum maius eſſe uideatur q̄ inſania tamen eiuſmodi eſt ut furor in ſapientem cadē poſſit:nō poſſit iſania: Sed hec alia queſtio ē. Nos ad propoſitū reuertāur: Cadere opinor in ſapientē ægritudie tibi dixiſti uideri. A. ego uero ita exiſtimo. M. Humanū id quidem qđ ita exiſtimas. Non enim ſilice nati ſumus:ſed eſt naturale in animis tenerum quiddam atq; molle quod egritudine quaſi tempeſtate quatiatur. Nec abſurde Crantor ille qui in noſtra Academia in primis fuit nobilis. minime īqt aſſentior his q iſtā neſcio quam indolentiam magno opere laudāt que nec pōt ulla eſſe nec debet:nec egroto ēt niſi is qui fuerat ſenſus aſſit:ſiue ſecetur quid ſiue euellatur a corpore: Nam iſtud nihil dolere non ſine magna mercede cōtingit

Nā curator ex agnatis & gentilibus dari ſolet demēti: & curioſo. Ideoq; ait marcellus iuriſcōſultus:ab agnato uel alio curatore furioſi rē furioſi dedicari nō poſſe cōſtat:magnato.n.furioſi nō uſq; quaq; cōpetit rei eius aliēatio:ſed q̄tenus negociū exigit adminiſtratio. Si iſanus:trutinaꝝ ppēditq; uerba legis decēuiralis.ꝓpria & ſignificātia: q̄ curatorē dat furioſo:nō aūt ſtulto tāq̄ iſanire minus ſit:q̄ fruere: poſſitq; iſanus tueri mediocriter uſitatū uitæ cultū:cū id furioſus facere nō poſſit cuius mēs pēitus obcecata & ab oī rōne deuia eē creditꝰ. Mediocritatē offīoꝝ: ſignate locutus:mediocritas. n. officioꝝ eē pōt i iſipiēte:pfectio nō pōt: q̄ ptinet ad ſanū & ſapiētē: Duplex.n. ē officiū alteꝝ perfectum quod græci catorthoma uocāt: qd & omnis numeros uirtutis cōtinet alteꝝ ē officium quod mediū dicit pertinēs ad iſtitutionē uitæ cōmunis. Cato apud Ciceronē ait in tertio de finibus:qd rōne actū ſit id officium appellamus:id aūt nec ī bonis ponit nec in malis:ſed in mediis rebus: i eodē loco oñdit idē Cato tā iſipiētē q̄ ſapiētē ſumptuꝝ q̄ ſcdm naturā ſint reiecturūq; cōtraria ita ē quodā cōmūe officiū ſapiētis & iſipiētis ex quo efficit uerſari i his q̄ media dicāus. Item. M. Tullius i q̄rto ait media officia cadere in non nullos inſipientes poſſe. Q. atherius quod ſcitu dignum eſt. cum olim defenderet reū libertinum cui obiiciebatur quod patroni concubinus fuiſſet hac defenſione uſus eſſe fert ꝓpudicitia in ingenio crimen eſt. In ſeruo neceſſitas:in liberto officium:ex eo ꝓpudici & obſceni aliquādiu officioſi uocitati ſunt.

Curatores inſanis

Mente captus ad gentiles deducendus

Mens furioſi auia a rōne

Duplex officiū Catorthoma

Mediū officiū

Officio ſi impudici

APathia ſtoicorum.

Stupori ſtoicis

Non ſilice nati: nunc ut platonicus peripateticuſque loquitur mox ut ſtoicus. Platonici enim & peripatetici non tollunt affectus ſed temperant:ſtoici radicitus euellunt apathiam ſuam comprobantes & ita homines diſciplina ſtoica conſtituit ſaxeos plane & ſtupentes:penituſq; ab hois natura deſciſcentes. Auguſtinus dānat hunc ſtuporē ſtoicoꝝ. in. xiiii. & in. xviii. de ciuitate dei. Crantor de academia. fuit hic āuditor xenocratis platonis diſcipuli cōdiſcipulus polemonis:q nonis opionibus ut ait euſebius in. xiiii. ꝓparatiōis euangelicæ Academiā platonicam repleuerunt ſcripſit crātor librum de conſolatiōe. quē ut ſupra diximus M. Tullius emulatus eſt. periit aquæ itercutis morbo. Neſcio quam indolentiam ſtoici laudant apathiā ideſt ut ſepe dictum eſt impaſſibilitatem Hieronymus philoſophus rhodius ſummum bonum ſtatuit eē uacuitatem doloris quam græce dicit ανωδυνιαν Cicero appellat indolentiam eſtq; id uocabulum Ciceronis ſicut etiam eſſentia ſi credimus ſidonio appollinarī ſic ſcribenti in epiſtola quadam lecturus es hic etiam nouum uerbū ideſt eſſentiam ſed ſcias hoc ipſum dixiſſe Ciceronem qui eſſentiam & indolentiam nominauit addens. licet enim nouis rebus noua nomina imponere. M. Tullius in ſecundo de finibus nū prope idem uoluptas eſt quod ut ita dicam īdolentia. Cōtra hanc īdolentiam & apathiam ſtoicoꝝ herodes atticus uir doctiſſimus diſſerit eleganter & copioſe apud A. u. Gellium:libro noctiū atticarum duodeuigeſimo in ea diſſertatione oſtēdit q; nullus uſq; homo qui ſecūdum naturā ſentiret & ſaperet affectiōibus iſtis ai q̄s παθη. i. paſſiōes appellant egritudis cupiditatis tioris iræ uoluptatis carere & uacare totis poſſet & oīno nō dolere īmo etiam ſi poſſet obniti ut totis careret:nō ex re id eſſet melius:quoniā langueret ānus & torperet affectionū quarūdā adminiculis ut neceſſario plurimū iperio priuatus:dicebat. n. iſtos motus:ai i plicatos eē & inexos uigoribus qbuſdā mētiū & alacritatibus:ac ꝓpterea ſi oīo eos cōuellamus piculū eē ne eis adherētes bōas quoq; & utiles ai īdoles amittamus:moderādos eē igit & ſcire cōſideratq; purgādos cē ſebat:ut ea q̄ cū pnicie agnata ſunt detrahant. in hāc ſniam ſcribūt pipatetici & academici ueteres:i hāc ecclēſiaſtici ſcriptores. Augu. Hierony. Lactātius a quibus concorditer dānat hæc ſtoicoꝝ apathia: cuius ſectatores:dum ſe itrepidos eſſe & immobiles uolunt dū nihil cupiunt nihil dolēt:nihil iraſcunt:nihil gaudent in torpore ignauæ & quaſi ſiliceæ uitæ conſeneſcunt. Merito itaq; crantor academicus taxat indolentiam quæ eſſe nullo modo poteſt: niſi plane hominem ſaxeum eſſe uelimus & omni penitus ſenſu carentem.

Crātoꝝ mors

crātoris Analgia

Indolētia.

Eēntia

Contra apathiā

Nō conuellendos motus ai ſed tēperandos

Indolētia eſſe nō pōt

Augustinus

Narce Narcissus unde Narcotica

Immanitatis in aïo: Augustius memit hoc uerboꝝ huiusꝙ suiæ: cũ scribẽs aduersus apathiã stoicoꝝ: quã ipse ipassibilẽ iterptat: sic inquit in. xiiii. de ciuitate dei. Nã oĩno nõ dolore dũ sumus ĩ hoc loco miseriæ: sicut qdã ẽt apud seculi huius litteratos sentit & dixit nõ sine magna mercede cõtingit ĩmanitatis ĩ aïo stuporis ĩ corpore: idẽ. M. Cice. ĩ q̃rto de finibus dat stoicis ĩmanitatẽ uerboꝝ. Stuporis græci νάρκην uocãt stuporẽ: unde narcissus flos dictus qa caput grauat: nõ ât a fabuloso illo puero. Medici: Narcotica appellãt medicamẽta: qbus stupor cõciliat ac torpor aduersus sensum doloris, & cruciatũ sectiõis. Sed uideamus. hactenus crãtor: nũc Cicero tãq̃ stoicus cẽset amputãdos eẽ nõ solũ ramos: sed mimas ẽt fibras: radiculasꝙ pturbationẽ euellẽdas: qd & Seneca stoicæ sectæ sectator stoicoꝝ, ppugnator accerrimus: uehemẽter cõtẽdit alacriterꝙ defendit plurib⁹ ĩ locis q q̃dã ad lucillũ epistola sic scribit. Vtrũ satius sic modicos habere affectus an nullos sepe q̃sitũ est nostri illos expellũt pipatetici tẽpãt ego nõ uideo quomõ salubris eẽ aut utilis possit ulla mediocritas morbi. Qui fortis est argumẽtat ex formula stoicoꝝ stricti & breuiter nõ cadet ĩ sapiẽtẽ egritudinẽ: stoicoꝝ. n. breuia & acuta argumẽta sunt: ex quo genere sunt sorite chrysippei hoc ẽ acerui siue acerSeneca

Seneca stoicus

uales: ita. n. dicũt argumẽta: quib⁹ chrysipus stoicoꝝ maxius utebat: sed ĩ lõgũ adeo p se quælas, pducebat: ut uix unq̃ sisteret gradũ: uixꝙ unũ terminũ ponere & finẽ. Sorites ẽ ille qd bonũ sit id eẽ optabile: qd optabile expetẽdũ: qd expetẽdũ laudabile: qd laudabile hõestũ: & alii sunt gradus: ad hos soritas chrysippi. i. aceruos referẽdus ẽ itellectus nouissimi carmis psiani: iuẽtus chrysippe tui finitor acerui: qd a nobis ĩ appẽdicula sueto nii cõmẽtarioꝝ fuse copioseꝙ explicatũ est: Ex hoc genes argumẽtoꝝ ẽ illud quoꝙ qui prudẽs ẽ tẽperãs ẽ q tẽperãs ẽ cõstãs ẽ q constãs ẽ ĩpturbatus ẽ: q ĩpturbatus ẽ sine tristitia ẽ: q sine tristicia ẽ beatus ẽ: Ergo prudens beatus ẽ: Sorites. i. aceruus: quo ĩpsentia utitur. M. Tul. sic, pducit: q fortis ẽ fidẽs ẽ q fidẽs ẽ nõ timet: q sine timore ẽ ægritudine nõ pturbat: quoniã timori repugnat egritudo. Repughat. n. timoꝛẽ eẽ & egritudinẽ nõ eẽ sicut repugnãtia sunt apd dialeticos d ẽ eẽ & lucẽ nõ eẽ: sup quo Boetius subtiliter disserit ĩ q̃rto cõmẽtario ropicoꝝ. Cõfidẽs ĩ uitio ait Terẽtius ĩ phormiõe: ẽ pasitus qdam phormio hõ cõfidẽs: q dii oẽs illũ pdant ubi exposuit dõatus fidus iterpres: cõfidẽtẽ, p in probo audaci ac temerario poni. Cõsimiliter apud Virgiliũ Cõfidẽtissimus nomen ẽ uitii. Nã qs te iuuenũ cõfidẽtissime nostras iussit adire domos. Itẽ pacuuius ĩprobus cõfidẽs nequã malus uideat. Cõfidẽtia temeritatẽ significat & audatiã: cõfidere hõestũ uerbũ ẽ: & cũ laude dicit. M. Tullius ĩ tertio de legibus: uir excellẽs & fortis cõfidere sibi debet & suæ uitæ & actæ & cõsequẽti. Fidẽs uero & fidẽtia in laude ponunt. Dixit. M. Tullius in secũdo rhetoricoꝝ fidentiã partem esse fortitudinis: per quã magnis & honestis in rebus multũ ipse animus ĩ se fiduciæ cũ certa spe collocauit. Rerũ psentia. Egritudo ẽ tristicia mali psentis timor ipendentis: & futuri deqbus mox plura. Vt seruiat: Oratius ĩ epistolis: q metuẽs uiuit liber mihi nõ erit unq̃. Tot hoies dominis seruiũt quot pturbatiõibus distrahunt: Imperat libido. Imperat timor egritudo. Et ceteræ aï labes ipiosissimæ dominæ sunt: Ignauiã: corporẽ & segnitiẽ: uerbũ uetus ẽ ignauit, p ignauũ fecit. Et ignauiter, p ignaue: apud antiquos nauus dicebat celer ac strenuus a nauiũ celeritate. Oratius. Nauus mane forũ: uesptinus pete tectũ. ꝓpositio ĩ ut docet. M. Tullius ĩ oratore. Preponi cepta ẽ notis nauis & naris unde dicti ignoti. Ignaui Ignari qd dulcius uisũ ẽ q̃ ut ueritas postulabat. Nũq̃ ẽ igit pturbatus huic collectioni stoicoꝝ hoc modo peripatetici respondent ut ĩperturbatum sic interprætẽtur tanquã ĩperturbatus dicatur sapientis animus qui raro perturbatur & modice non qui nũq̃: item sine tristicia cũ di-

Sorites aceruus Acerualis Actualis Exẽplũ actui Locus persii

Repugnãtia

Cõfidẽs in uitio

Senatus uer

Confidentia. Fidens Fidẽtia Ignauit Ignauiter Nauus Ignauus Imperturbatus.

ci aiunt:qui nō est obnoxius tristiciæ:nec frequēs nimuisce in hoc uitio:tanq̄ illud sit humanā uitam nega re.alicuius animū imunē esse a tristicia & perturbatiōe, Sapientē nō uinci merore cæteꝝ tāgi:& cætera i hūc modū suæ sectæ respondentia:quæ nō tollit affectus sed tēperat. Scitū est illud peripateticoꝝ: oppido q̄ elle gans. Sic sapiens iperturbatus dicit:quo mō apvrina dicunt mala punica:nō qbus nulla duritia est grano rum sed qbus minor. Apyria. Qui sit tēperans:lōgo hvperbato:ita ordinādus est textus q sit tēperans & ut ifra re petit.q sit frugi:eū necesse est eē constantē:reliqua dicunt p quādā quasi iterpositionē:est aūt sensus ductus ex argumētatiōe stoicoꝝ:& aceruo chrysippi p collectiōes cōsectarias tēperantē uacuū esse egritudie:ē aūt tēperātia una ex q̄ttuor uirtutibus q̄s cardinales uocāt:q̄ ita diffinitur. Rationis in libidinē dominatio uel cōtinēs moderatio cupiditatū:cuius ptes sunt cōtinētia:clemētia modestia. Aristoteles in tertio ethicoꝝ ait tēperātiā existere circa uoluptates corporis: bestias circa uoluptates corporis:bestias neq̄ tēperātes dicimur neque itemperātes nisi per similitudinē. Tēperantia ut inquit seneca uoluptatibus ipe rat:alias odit atq̄ abigit alias dispēsat & ad sanū modū redigit:græco sermōe appellat. σωφροσυνη:& tēperās σωφρων:qm̄ ut interpretatur plato in cratylo salus & conseruatio ē phroneseos.i.prudentiæ. Frugalitas:sicut neqtia mater uitioꝝ:oium ē ita frugalitas mater cūctaꝝ uirtutū:& sicut illa a nihilo:sterilitate:sic hæc a fruge. i. a fructu pp quādā aioꝝ fecūditatē ē noiata:ut docet Augustinus i libro de uita beata:&.M. Tullius i oīone,p deiotaro:ego iqt frugalitatē.i.modestiā & tēperātiā uirtutē maximā esse iudicio:nō pōt ut elegāter & uere scribit seneca studiū salutaꝝ fieri sine frugalitatis cura frugalitas aūt pauptas uolūtaria ē. Frugi hōines:dixit Terētius i eunucho frugies. i. ut exponit donatus utilis & necessarius a frugibus:q̄ qd his fruamur dictæ sūt. Indæ fructus & frumēta. Frui aūt:ē uesci a frumine: quæ est summa pars gulæ: p quā cibū ligua demittit in uētrem:ē aūt id nomē frugi oīs generis & aptotō:declinaꝝ aūt hic & hæc & hoc frugi.& cū oībus cassibus iungit ut docet Prisciāus lib.vi.&.xi. hīc martialis ienta/cula frugi dixit:& tā frugi iuno uelle hīe iouē: Aīaduerti apud Quintilianū taxari eos a qbus dī frugalis & nō frugi:tāq̄ frugalis sit dictio parum proba:cū tamē quod miꝝ uideri potest:frugalior & frugalissimus in usu sint:qd satis liquet'testimonio Iuuenalis cū ait:uētre nihil noui frugalius & ciceronis:q scribit i uerrē: hic solus itroducit cæteri sæpe frugalissimi hoies excludunt. Itē hō ordinis sui frugalissimus:q tum accensus caio neroni fuit libuit hoc obiter anotare ,ppter iueteratā cōsuetudinē eoꝝ in quoꝝ ore semp ē frugalis nūq̄ frugi :q̄ a latinitate descisc̄it:si Quintiliano credimus:cui haud dubie credi oportet. Illud adde:qd antiq seruū laudare uolentes frugi dicebāt:tanq̄ sobrium utilem & necessariū:hinc est illud oratianū:dauus ne:ita dauus amicū mancipium domino & frugi quod sit satis:plautus in amphitriōe:ita seruū par uidet frugi sese istituere. Idē in aulularia:hoc ē serui facinus frugi facere.quod ego psequor. Consimiliter bonæ frugi seruus nominant utilis bonus necessarius q̄ locutio frequēs est apud iurisc̄sultos. χρησιμους apud græcos χρησιμος dicitur utilis & p̄cios:sed hæc dictio græca angustiorem habet significationem q̄ latina frugalitas & frugi: cuius dictionis significatus latissimus ad utilitatē & modestiam:& temperantiam:& inocentiam extendit. εὐλαβια.græco sermone eulabia dicit inocentia reuerentia:& cautio:eulabes religiosus:uerecundus:cautus. Ego existimo legēdum esse ἀλαβιαν græce.n.proprie & significārer ἀλαβια dicitur innocentia:sicut ἀβκκαιλαβος dicit nocentia siue nocumentnm. Reliquas uirtutes:fortitudinem:iusticiam:prudētiam. Eulabia Luxuriōso frugalitas pœna

Pleriq̄ putant frugalitas a multis accipitur pro sola parsimonia & sobrietate:huic ait Oratius: partius hic uiuit frugi dicatur opponitur frugalitas luxuriæ unde ait Quintilianus in tertio:frugalitas apud sybaritas fortitan odio foret: ueteribus romanis summum luxuriæ crimen. Seneca. Luxurioso frngalitas pœna est

Piso frugi

Lucii pisonis.Lu.piso cognominatus ē frugi a mo⁹ probitate ex eo⁹ familia pisonū frugi appellata:cu ius memīt pedianus asconius.Et ob hoc dixit.M.Tullius in oratione contra pisonē:Ore ipso patriā aspna ris:oone genus moribus nomē fuit hic.L.piso frugi scriptor annaliū cui Gellius & Cicero & alii identidē meminerūt q dictus est frugi lata est lex calphurnia de ambitu seueriſſime scripta. Nec p̄sidiū reliqt:oñdit huiusce nois frugi significantiā ꝓpagari ad fortitudinē ad iusticiā ad prudentiā nā relīquere præsidiū ē timi di non fortis non reddere depositum est iniusti nō iusti : male rē gerere est stulti non prudentis frugi autē appellatur in quē tales noxæ non cadunt. Ex quo colligitur frugalitatē cōplecti ut iā dictū est fortitudinē iusticiā & prudētiam p̄ sidiū aūt dictum est qa extra castra p̄sidebāt in loco aliquo:quo tutior legio esset auctor M.Varro q reliqt p̄sidium peccatū desertio nis subit desertor āt capite puniri solet q̄is non oēs desertores similiter puniendi sint ut docēt iurisconsulti titulo de re militari.

Præsidi um

Deser tor capi te puni tur

Depositum

Clā depositum nō reddidit. Depositū ē ut inquit Vulpianus qd alicui custodiēdū da / tum ē fideiq⁹ eius cōmissum nō reddere de positū maxia iniusticia ē & uiolatæ fidei crimē perfidiosum ac detestabile cū nemo de ponat nisi apud amicū & apud eū quē fidissi mum eē credidit & adeo res deposita red / dēda est ut ēt si deterior reddat q̄si nō redda tur agi depositi possit cum.n.deterior reddi pōt dici dolo malo reddita non eē hic est il la satyrica lamētatio spumantibus ardens uisceribus. Sacrum tibi quod non reddat amicus depositum. Male rem gessit sicut bene rem gerere prudentis est ita male rem gerere insani quod & iurisconsultorum testimonio satis claret & oratiana sententia comprobatur si male rem gerere insani ē.Contra bene sani. Imperator dicitur res ge rere idest sustinere non facere translatū ab his qui onera gerunt ideſt sustinent actio dat negocii male ge sti.laudat.M.Tullius in oratione pro quintio equitem romanum quod eēt sui negocii bene gerens.Idem in oratione pro roscio comedo at enim tu tuum negocium gessisti bene:Gere & tu tuum bene. Et iuga tæ sunt cōiugatæ iugatum coniunctum significat a iugo dictum:& ita legit nonius hunc locū quidam le gere malunt iugæ pro iugatæ.Antiqui iiuges boues dici uoluerunt iugum nunq̄ ferentes & uirtus iniu gis dicta quod iugum nesciat nec unquam sit iugo præmenti subiecta quomodo autem uirtutes inter se copulatæ sint & connexæ. Et qui unam habuerit omnes habere dicatur supra latissime explicaui. Appetē tis animus mortalium ē cupiditatis inexplicabilis & inexhaustæ auiditatis ad quam coercendam frugali tas hoc est temperantia pro freno est illa enim suffrenat ac regit appetiones īmodicas efferuescentes. Fru galitas a fruge ex nominis interprætatione res lucidior fit quæ græce etymologia latine ueriloquium nun cupatur.ἔτυμον enim græce uerum significat.λογος rationem sed quia ueriloquium ut inquit Boetius minus in usu latini sermonis habet.M.Tullius extvmologiam uocat natiōem quia natam facit rem de qua prædicatur.Aristoteles ſvmbolum nominat quidam uim intuiti originationem uocant ex q̄ dicunt augumenta habet enim ut auctor est Quintilianus aliquando usum necessarium quotiens interprætatio ne res de qua quæritur eget ut cum.M.Gelius sese hominem frugi uult probare nō quia abstinens sit sed quia utilis multis idest fructuosus unde & ducta frugalitas.Diximus supra frugi & frugalitatem a fruge de ducī fruges autem a frumine quæ pars gurgulionis est per quam cibaria in uentrem demittuntur appel latione autem frugum prncipaliter continentur frumēta & legumina.quod ex plinii lectione planū ē qui i xviii.sic refert nunc natura īdicabitur frugum sunt autem duo prima earum genera frumēta & legumina sed frugis significatio latius serpere cœpit quæ pro redditu accipitur ut docet Vlpianus: non solū quod fru mentis & legumībus uerum etiam quod ex uino uel ex siluis ceduis. Cretifodinis lapicinidis capitur. Iu lianus iurisconsultus scribit falsum esse fruges omnes esse quibus homo uescatur nō eni carnes aut aues aut poma fruges dici quod ait poma non dici fruges nescio an satis perite.Nam plinius cor.tacitus. Colu mela arbores pomiferas appellant frugiferas tanquam fruges arborum poma sint.Annotandū qd frugis rectus casus est frux ut docet.M.Varro in libris de analogia apud festum pompeium legitur pantices frux uentris ideſt pinguitudo quidam perperam legentes corrumpunt & pro frux fluxus dicunt deprauata di ctione & sensu.Voluit eni festus docere quod pantices significantur pinguitudo uentris & extuberantia. quod frux notat cum flexus contrariū signet hodie quoq⁹ uulgus pantices appellat in homine uentrioso. Plautus in speudolo eo uos uestros pātices adeo madefacitis cum ego sim hic siccus. Nequitia ab eo qd nequicq̄ est supra dictum est ex auctoritate diui Augustini nequitiam matrem esse omnium uitiorū. Afri canus scripsit omnia mala proba flagitia quæ homines faciūt in duabus rebus esse malitia scilicet atq⁹ ne quitia ubi nequitiam intelligi uult luxum uitæ proditum & effusionem immodicam pecuniarum : sicut

Iugatū, Iuiuges boues

Aius mortali um cu pidus

Ethv molo gia

Verilo quium

Nota tio

Symbo lon

Origi natio

Appel latio frugū

An po ma fru ges sint

Frugife re arbo res.

Frux

Panti ces frux oia ma lai ma litia & neqtia

nequã hoiem ꝑdigũ nihili:neq; reī neq; frugis bonæ ueteres dixerũt.M. Varro ex ne & q̃q̃ media ſyllaba extrita neq̃ cõponi demõſtrat in libris de latina lingua. ſic neqtia a neq̃q̃ noiata eſt ſiue a nihilo ex eo qđ neq̃q̃ ſit:uel q; nihil ſit: nihil eſt.n.ut inqt Augu.oẽ quod fluit:quod ſoluit:qđ liqueſcit:quod ſemp perit. Ideo tales hoies ẽt ꝑditos dicimus. Alias neqtia ponit ꝑ laſciuia & petulãtia libidinũ ut apud Ouidiũ. Neqtia eſt quæ te nõ ſinit eẽ ſenẽ. Et apud epigrãmatariũ poetã. Neqtias tellus ſcit dare nulla magis. Heracleotes:dionyſius:ſtoicus hic fuit:de quo dictũ eſt in ſecũdo cõmentario qui ex renibus laborauit. Corq; meũ penitus. Homerus nona iliados rhapſodia ſcribit ulyxẽ phenicẽ & aiacẽ legatos ab agamẽnone miſſos eẽ ad ulyxẽ placãdũ. Exorandũq;q; poſt reſponſa data ulyxi & pheniti ſic ad aiacẽ uerba fecit q̃o generoſe aiax thelamonie dixiſti ea mihi oĩa in bonã partem accipiunt̃ ſed cor meũ tumet iraq; eſtu cum recordor quanta me contumelia agamẽnon affecit. Verſus græcus apd homeꝝ hic ἐαλοῖον οἰζύεται κραδίη χόλῳ ὀπτεσθεικορ μὴ σομαι. ideſt ſed mihi tumet cor ira quãdo recordor preteritorũ.

Nequã

Perditi hoies

ab eo:qđ nequicq̃ eſt in tali hoĩe. ex quo nihili idem dicitur. Qui ſit frugi igit̃ uel ſi magis moderatus: & temperãs eũ neceſſe eſt eſſe cõſtantem: qui autem conſtans quietum q̃ quietus perturbatione omni uacuum. ergo etiam ægritudine. & ſunt illa ſapiẽtis. aberit igitur a ſapiente ægritudo. Itaque non inſcite heracleotes Diõyſius ad ea diſputat: quæ apud Homerum achilles queritur: hoc ut opĩor modo.

Corq; meum penitus turgeſcit triſtibus iris.

Cum decore atq; omni me orbatũ laude recordor.

Num manus affecta recte eſt: cum i tumore eſt: aut num quippiam membrum tumidum ac turgidum non uitioſe ſe habet: ſic igitur inflatus & tumẽs animus in uitio eſt: ſapiẽtis autem animus ſemper uacat uitio: nunquam turgeſcit nunquam tumet. at iratus animus eiuſmodi eſt. Nunquam igitur ſapiens iraſcitur. Nam ſi iraſcitur etiam cõcupiſcit: proprium eſt enim irati cupere a quo læſus uideatur: ei quã maximum dolorem inurere. qui autem id concupierit: eum neceſſe eſt: ſi id conſecutus ſit: magno pere letari. Ex quo fit ut aliẽo malo gaudeat: quod quoniam non cadit in ſapientem: ne ut iraſcatur quidem cadit. ſi autem caderet in ſapientem ægritudo: caderet etiam iracundia: qua quoniam uacat ægritudine etiam uacabit. Etenim ſi ſapiens in ægritudinem cadere poſſet. poſſet etiam in miſericordiam: poſſet in inuidentiam: non dixi inuidiam: quæ tum eſt: cum inuidetur. Ab inuidẽdo autem inuidentia recte dici poteſt: ut effugiamus ambiguum nomen inuidiæ: qđ uerbũ ductũ ẽ animis intuendo fortunam alterius ut ẽ i Menalippa: Flo-

Num manus affecta. diſputatio diõiſii ꝑgreditur hoc ſenſu ſicut manus cũ in tumore ẽ uitioſa eſt: ſicut aliud membrũ cum turget uitioſe ſe habet. ita animus tumens i uitio eſt. qualiter achilles ait cor ſuum turgeſcere eſtu iracundiæ. animus aũt ſapiẽtis nũq̃ turget & conſeq̃nter nunq̃ iraſcitur: cũ ex ira tumor ille ꝓueniat: & cũ iracũdia non cadat i ſapiẽtem nec cadet qdem egritudo cũ tales affectiones ex eodem uertice eliquatæ ſint tanq̃ iſta conſectaria ſint: quæ gradatim a Cicerone memorantur. In tumore ẽ cũ turget aliquo uitio. Si iraſcitur concupiſcit ex diffinitione iræ quã diffiniũt cupiditatẽ eſſe ulciſcendi ſiue doloris reponendi. Inurere: quẽadmodum notæ iuſtæ cauterio indelebiles ſunt. ita iuri dicit dolor q ſit futurus diuturnus & peremnis. ſic iuſta ignominia dicta. Poſſet in miſericordiã. ſi miſericordia uirtus eſt nonne merito laudari debet ſapiens miſericors: non nei ſapiẽtem cadere debet miſericordia quod eſt laudis: ſed Cicero hoc i loco tanq̃ ſtoicus iter uitia ai miſericordiã numerat. Et ita Seneca q̃ ſe addixit ſectæ ſtoicoꝝ auſteriori. uitiũ inqt aĩ eſt miſericordia: nec miſerebitur inqt ſapiens ſed ſuccurret. Et quẽadmodũ religio deos colit: ſuperſticio uiolat. Ita clemẽtiam manſuetudinemq; omnes boni præſtabunt miſericordiam autem uitabũt. Eſt

animuſ tumenſ in uitio

Inuſta ignominia

Miſericordia Vitium

Miſericordia Virtus

enim uitium Puſilli aĩ ad ſpeciẽ alienorũ malorꝝ ſuccidentis. Auguſtinus quoq; in nono de ciuitate dei. ſtoicorum ĩquit eſt miſericordiam ſolere culpare. Ceterum longe melius & humanius ac piorum ſenſibus ac comodatius ſentiunt illi: qui miſericordiã ut uirtutem laudãt. Et bonum hoẽm uocant miſericordẽ. Quin etiam Cicero aliubi tanquã peripateticus: non dubitauit miſericordem appellare uirtutem: quam ſtoicos i ter uitia numerare non pudet. nam i Cæſaris laudem ſcribẽs i oratõe ꝓ ligario inquit nulla de tuis uirtutibus plurimis nec gratior nec admirabilior miſericordia eſt. Quid eſt autem miſericordia inquit Auguſtius niſi alienæ miſeriæ quedam in noſtro corde cõpaſſio qa ſi utiq; poſſumus ſubuenire cõpellimur. In inuidẽtiam. Maluit Cicero inuidentiam: q̃ inuidiam dicere: tanquã inuidentia inuidi ſit inuidia eius cui inuideť ſed in frequenti uſu eſt inuidia magis quã inuidentia apud doctos indoctoſq; indiſcriminatim. Animis intuendo: tanquam inuidere ſit nimis uidere & intueri alienam fælicitatem. hæc enim particula In nõ ſemper priuatoria eſt. ſed aliquando habet uim augendi. Vt eſt in menalippo. legere malim i menalippa. eſt.n. fabulæ nomen ductum a menalippa: de qua in uinculis conĩecta ac metapontum deportata. & eius nato nomine booto multa fabulantur. quod & Stra. memorat i ſexto geographiæ: de hac dixit poeta aſius boo tũ ſpecioſa menalippa in dii regia peperit. M. Varro i ſecũdo de re ruſtica ait bouẽ ſeruaſſe filios neptũi e me

Miſericordia Miſeri cordia quid.

Inuidẽtia Inuidia

In.

Mena lippa Mena lippa amazō Mena lippus

nalippa ne in ſtabulo ifantes grex bouū obtereret. De hac menalippa:cuius noīe cōpoſitæ ſunt fabulæ itel lexit Iuuenalis cū ait.Syrma uel antigones ſeu perſonā menalippes fuit altera menalippa amazonū regia quā uicit hercules:eiq; ablato baltheo ſaluté dedit.cuius Diodorus & trogus meminerūt.menalippus aūt il le tidei iterfector notus eſt:cui caput ante obitū corroſit tideus ex rabie:qui.apud ſtatiū ita uociferat.Caput o mihi ſi qs apportet menalippe tuū:ſed nō hic plane dignus uideť:cuius nomīe fabula ſcribereť:fuit alter menalippus tidei frater quē tideus in uenatu ferť peremiſſe.ob idq; fratricidiū exulaſſe.Igiť in menalippa fabula græca erat hic uerſus :quē i latinum uertit actius poeta tragicus quiſnā florē liberum iuidit meū.quo uerſu ut coniectatorie ſuſpicari poſſumus. menalippa iducebatur etūnas ſuas eiulās & de filioq; ſorte conquerens q pene obtriti ſunt in ſtabulo a bouū grege.ſenſus ſic ordinatur.ex pſona menalippes per interrogationē conqueſtionēq; quis iuidit flori filiorum meoq; meum eni liberum pro meorum liberorum antiqua locutione dictum accipe ſicut iuidit florem auctore uetuſtate cōiunxit cum accuſatiuo potiuſq; cū datiuo quod rectius eē ſentit Cicero nam ſicut uidere cum accuſatiuo iūgiť ita iuidere quod ualde uidere ſignificat ſcite cū eodem caſu copulatur.cum compoſitum uerbum ſimplicis regulam ſequatur ſubſcribit huic rei Quintilianus.qui notat ueteres dixiſſe iuidere hanc rem & adulari hūc quintiliani uerba ex libro nono ſubieci quæ ſunt hæc.huic rei inuidere:non ut ueteres omnes & Cicero p̄cipue hanc rem & icūbere illi non in illum & plenum uino non uini.& huic non hunc adulari iam diciť & multa alia. Male latine uertiť.non uituperat actium in tranſlatione.ſed iudicat in uerſu græco fuiſſe uerba quedam non tranſlaticia.quæ in latinum uerſa non retinent elegantiā græce facundiæ. ¶ Cōſuetudie prohibemur.Cōſuetudo obtinuit ut inuidere huic rei cū datiuo:non hanc rem cū accuſatiuo dicamus.Eſt autē cōſuetudo regina rerum & maxime uerborum ut īquit Gellius.Ideoq; dixit Quintilianus.cōſuetudinem certiſſimā eſſe loquendi magiſtram utendūq; ſermone ut nūmo.cui publica forma ē. Poeta.actius. lus ſuum.ius poetaq; eſt ut in uerbis liberiores ſint & figuris audaciores & tranſlatiōibus licentiores q̄ ipſi oratores.M.Tullius in primo de oratore.eſt inqt finitimus oratori poeta numeris aſtrictior paulo: uerborum autem licentia liberior.Inde uerba quedā poetica dicta quæ peculiariter decent poetas.quibus raro utetus orator.Idem.M.Tullius in tertio de oratore.habet ēt in oratione poeticū aliquod uerbū dignitatem.M. Varro teſtatur ſe poeticis multis uerbis magis delectari q̄ uti.Antiquis magis uti q̄ delectari. Dolet aduerſis.hoc ad miſericordiā referť. Dolet ſecundis:Hoc iuidentiæ eſt nā ut Oratius decenter ſcripſit & uere.Iuidus alterius macreſcit rebus opimis.Et a Statio dictum eſt.Egraq; letis iuidia. Plutarchus libellum cōdidit de inuidia.& odio:quo ſubtiliter differuit.quid ab odio inuidia differat.ubi hæc ſumma conſit.odiū eſſe aduerſus malos iuidiā aduerſus felices.Naſciť.n.odium ex opinione quam habemus quod is quē odimus malus ſit.Inuidia uero gliſcit ex ſecundis rebus alicuius fortunati odimus iuſte inuidemus iniuſte. odiſſe: malos.palam profitemur iuidere fœlicibus & bonis pudet confiteri.Præterea odium in brutis animātibus exiſtit.Inuidia in ſolis eſt hoībus:Extat baſilii uiri doctiſſimi ſanctiſſimiq; liber de inuidia quo docet iuidos ſerpentibus eſſe pernitioſiores ſi quidem ſerpentes per plagas emittunt uirus peſtiferū. Inuidi ipſo ēt aſpectu noxii eſſe creduntur.Sed ſicut rubigo ferrum . Ita inuidia animum inuidi exeſt &conſumit & ut dicit Alexander magnus apud quintum curtiū.Inuidi ſunt ipſorummet tormēta. Scite lacedemōius agis dixit inuidos duplici dolore torqueri.Nam dolent inquit & ex ſuis malis & ex alienis bonis. Ouidius quoq; de inuidia loquens eleganter dixit.Intabeſcitq; uidendo ſucceſſus hominū carpitq; & carpitur una . Interitū caliſthenis.Caliſthenes olinthius philoſophus familiaris fuit Alexādro magno.ex cōdiſcipulatu apd Ariſtotelem accituſq; ab ipſo rege ad prodenda memoriæ geſta eius aſiatica.huic nocuit īmodica libertas grauitaſq; iuiſa regi cum aut quaquā male aſſentantium accōmodatus īgenio eſſet.nam cum alexander magnus expertſico ſuperbiæ regiæ more adorari nellet accerrimus iter recuſantes caliſthenes fuit.palā dictitās alexandrum adorandū nō eſſe quæ res & illi & multis pricipibus macedonum exitiū fuit.ſi quidem Alexāder caliſthenem propter adorationis perſicæ interpelatum morem coniurationis:cuius auctor fuerat hermolaus.conſcium fuiſſe crimināt⁹ eſt.Eumq; truncatis crudeliter mēbris abſciſſiſq; auribus ac naſo labiiſq; deformatum cū cane in cauea clauſum circūferri iuſſit diuq; tortum excruciatūq; tandē necauit: qdam autumant a liſymaco.qui præcepta uirtutis ſolitus erat a caliſthene haurire:uenenum ei datum in remedium calamitatum .idq; adeo alexandrum egre tuliſſe:ut liſymachū obiici ferociſſimo leoni iuberet:alii cruci ſuffixum expiraſſe perhibēt:alii in cōpendibus ſeruatū ob nimiam aruinam cōcreto pedore ac ſordibus ſupremum diem obiiſſe.quod cōſtat nullius cedes maiorē apud græcos alexandro excitauit inuidiā q̄ qd præditu m optimis moribus artibuſq; caliſthenem torſerit occideritq;.in dicta quidem cauſa auctores Plutarchus.Iuſtinus.Curtius.cæteri.de hoc ait Seneca libro.vi.queſtionum naturalium fuit caliſtheni nobile ingenium & furibundi regis impatiens.hoc eſt alexandri crimen eternum quod nulla uirtus nulla bellorum fœlicitas redimet. Nam quotiens dicetur occidit perſarum multa milia: opponetur & caliſthenem

rem quiſnam liberum inuidit meum? male latine uidetur ſed preclare Actius:ut enim uidere:ſic inuidere florem rectius quā flori dicitur:nos conſuetudine prohibemur .poeta ius ſuum tēuit:& dixit audatius.Cadit igitur in eundem & inuidere & miſereri.Nam qui dolet rebus alicuius aduerſis:idem alicuius etiam ſecundis dolet:ut Teophraſtus iter itū deplorans Caliſthenis ſodalis ſui rebus Alexandri proſperis angitur.Itaq; dicit Caliſthenē icidiſſe

Stoici homines castrare uolunt

quotiens dictum fuerit occidit darium dicetur:sed calisthenē occidit.De atroci calisthenis nece intelligi uoluit Ouidius in ibin sic scribens. Inclususq; necem cauea patiaris:ut ille.Non profecturæ cōditor historiæ in quo explicando labunt cōmētatores.creditum est Aristotelem ob calisthenis necem:cui genere propinquitate cōiunctus erat:excogitasse illud uenenū stygis aquæ quo periit Alexander magnus. Theophrastus ille peripateticorū eloquentissimus doctissimusq; :q ex diuinitate loquendi nomen iuenit librum cōposuit cui titulus est calisthenes siue de luctu In quo calisthenis sodalis iteritum miseranter deplorat:cuius laertius quoq; diogenes mentionem facit. In hominem:alexandrū intelligit. Rebus secūdis uti:pleriq; omnes ignorant:quēadmodum uti conueniat rebus secūdis: nāq; fortunæ idulgentia:intumescūt isolēter eiusdē ictibus affliguntur itemperanter.Ille autē dicitur bene uti rebus secundis:quē secūda fortuna nō effert elatius:sicut nec aduersa pessundat. Qui sperat ifestis metuit secundis alteram sortem.Laus romanorū est:q neq; eos secundæ res extulerūt nec aduersæ minuerunt.In laudē pompeii est illud Lucani elogium. Nec te uidere superbū prospera bellorum:nec fractū aduersa uidebūt. Cōtortius:implicatius strictius nodatius.Sunt enim contortæ stoicorū cōclusiūculæ:nodosæ:senticosæ. Virili rōne:stoicos dicit:quorum uirilis nimis ē inia . Et ut dicam quod sentio ab hominis ingenio penitus aliena.

Familiares nostri.Cicero libro quinto de finibus maxime probat disciplinam uetere peripateticorū:quos ait academicos esse ex quorum scriptis & istitutis : ut ipsius uerbis utar:cū oīs doctrīa liberalis omnis historia omnis sermo elegans summi pōt:tum uarietas tanta est artium:ut nemo sine eo instrumento ad aliam rem illustriorem satis ornatus possit accedere : ab his oratores ab his imperatores.acrerum publicarū principes exiterunt.mathematici poetæ. musici medici deniq; ex hac tanq; ex oīum artiū officina,pfecti sunt. Mediocritates pturbationū Iam sepe dictum est peripateticos affectus mediocriter temperaī:quos stoici radicitus euellunt.Lactantius.Augustinus.Hieronymus peripateticos rectius sensisse autumāt propterea.quod naturalia sunt.hæc nō uoluntaria:& nobiscum simul nata scite elegāter q; ait Lactantius. stoici ergo furiosi:q ea non temperant sed abscindunt a rebus:q a natura iisitis castrare hominem quodāmodo uolunt:quod tale est. quale si uelint aut metum detrahere ceruis:aut uenenum anguibus:aut iram feris:aut placiditatē pecudibus. & mox paulo homines prudentes non intelligunt.cū uitia ex homine tollūt etiam uirtutē se tollere. sed nūc Cicero stat a stoicis aduersus peripateticos:aliubi ait stoicos descisce re a natura. Caret sanitate:Seneca.qui & ipe dogmatis stoici assertor est:in hanc sentēriā sic scribit.ego non uideo quo modo salubris esse aut utilis possit ulla mediocritas morbi. Angorem:angor est egritudo premens. Vocant pathos ideſt morbum.M. Tullius ī tertio de finibus ī hāc sententiā.perturbationes animorum uitam insipientium miseramq; reddūt qs græci pathe nominant.poteram ego uerbum interptans morbos appellare:sed non cōueniet ad omnia: quis enim misericordiā aut ipsam iracundiā morbum solet dicere:at illi dicunt pathos.sit igitur pturbatio quæ nomine ipso uitiosa declarari uidetur.A.Gellius affectus uel affectiones dici ait a latinis philosophis quæ græci pathe appellant Quintilianus in:vi.capite de affectibus duæ sunt inquit affectuū species altera enī græci pathos uocāt:quam nos uertentes recte ae proprie affectum dicimus.Idem docet affectuū quosdā cōcitatos esse:quosdā mites & compositos Lactantius modo uitia modo affectus nuncupat.Augustius motus animi quos græci pathe dicunt perturbationes affectiōes uel affectus:sed expressius passiōes uocati tradit quæ moderate in sapientem cadunt secundum peripateticos:ab eo quod græce dicitur pathos.

in hominem summa potētia:summaq; fortuna:sed ignarum quemadmodum rebus secundis uti cōueniret atqui quemadmodum misericordia egritudo est ex alterius rebus aduersis:sic inuidentia ægritudo est ex alterius rebus secundis. in quem igitur cadit miseri;in eundem etiam inuidere.Non cadit aūt inuidere in sapientem:ergo ne miseri quidem quod si hoc ægre ferre sapiens soleret:miseri etiam soleret.abest ergo a sapiente ægritudo. hæc sic dicūtur a stoicis:concluduntur q; contortius.sed latius aliquando dicenda sunt & diffusius; sententiis tamen utendum est eorum potissimum:qui maxime forti & ut ita dicam uirili utuntur ratione: atq; sentētia: Nam peripatetici familiares nostri quibus nihil est uberius:nihil eruditius:nihil grauius; mediocritatem uel perturbationum uel morborum animi mihi non sane probant. Omne enim malum etiam mediocre magnum est. Nos autem id agimus: ut id in sapiente nullum sit omnino. Nam ut corpus etiam si mediocriter ægrum est sanū non est:ac si in animo est ista mediocritas caret sanitate itaque præclare nostri.ut alia multa molestiam:sollicitudinē:angorē pp similitudinē; corporū ægrorū egritudinē nominauerunt.hoc propemodum uerbo greci omnem animi perturbationem appellant.Vocāt enim πάθος.ideſt morbum: quicunq; est motus in animo turbidus:nos melius:ægris enim corporibus simillima est animi ægritudo. At non similis ægrotationis est libido:non moderata lætitia:q ē uoluptas animi elata & gestiens: ipse enim metus nō est morbi admodum similis:quam quā ægritu-

Locus ouidii

Calistenes theophrasti

Cōtortæ cōclusiones

Obasterita tem immodicā

peripateticorum error

Stoici furiosi hoies castrare uolunt

affectus naturales.

Qui uitia tollit uirtutē tollit

Angor

Pathe

Morbi

Affectōnes

affectus

Passiōes

Patheti ca oīo

oratio pathetica noīata ē:quā ex rethorica arte præcipitur dirigi oportere aut ad indignationē aut ad miſericordiā.taurus quoq; philoſophus.grauiter:& copioſe diſeruit nō priuationē τ ἀόδυν ideſt paſſionū eē utilem:quam græci σ τ ἐ ρ ῑ σ ῑ υ dicunt ſed mediocritatē:quam metriotita illi appellant:nunc.M.Tullius melius ſignificantiuſq; ait a latinis egritudinem aī & perturbatiōes:q̄ a græcis pathos.i.morbū:cum quædam pturbationes ſint nequa q̄ ſimiles egrotatiōis ut libido & leticia. Cauſa morbi iuenta:medici logici:q rōnalem me dicinam ,pfitent:neceſſariam eē proponunt abditaꝝ & morboꝝ continentium cauſarum noticiā

Logici medici

Abditæ cauſæ

deinde euidēriū.abditas cās uocāt:i qbus requiritur ex quibus principiis noſtra corpora ſint:qd ſecundā quid aduerſam ualitudinem faciat:neq; enim credunt poſſe eū ſcire quō mo bos curare cōueniat q unde ſint ignorent.Euidentes uero cās appellāt:in q bus querunt initium morbi calor attulerit an frigus.fames an facietas:& q̄ ſimilia ſūt. occurſuꝝ.n.uitio dicunt eum qui origiem nō ignorauerit'. Quæ ſunt genera quatuor duæ perturbationū bigæ ſunt:a malis una: & cupitis altera.philoſophi.n.dicūt quatuor eē perturbationes ſiue paſſiones:duas a bonis:duas a malis opiatis rebus Nā doleī & timere duæ opiniōes mali ſunt una p̄ſentis altera futuri.dolor præſentis timor futuri.ſtem gaudere & cupere ſunt opiniōes bonæ:una præſentis:altera futuri.gaudium p̄ſentis:cupiditas futuri : hæc q̄tuor paſtiōes naſcuntur ex coniūctione corporum & hebetudie animoꝝ:quod & Virgilius luculēter expreſſit in.vi.cum ait.hinc metuūnt cupiūtq; dolent gandētq; . Nec auras ſuſpiciūt clauſæ tenebris & carcere ceco. De his i præſentia cicero latiſſime ac copioſiſſime diſſerit:oſtendēs opinionem eſſe fontem originalem iſtaꝝ perturbationum : tanq̄ triſtes ſimus.timeamus. gaudeamus.cupiamus: ex eo quod opiemur ita eſſe faciendū. Citetur:cōmoueatur excitetur. Voluptas geſtiens: quaſi geſticulatiōe quadā & geſtu ſe gaudere ſignificans . Geſtire enī eſt cupere & letari. Libido:ſupra dictū eſt libidinē uocabulum eſſe generale.Et ad oēm cupiditatem referri. Malorum.ſ.opinione. Impēdentis:quod futuri eſt. Egritudo: expreſſius enucleatiuſq; dicitur ab eccleſiaſticis doctoribus triſticia. Cætera alias:ī q̄rta tuſculana diſputabitur de reliquis pertutbationibus. Nullo modo exiſtimo: ut ſtoicus negat in ſapientem cadere egritudinē ſiue triſticiam.peripatetici uero q affectus non tollunt ſed tēperant.dicūt dolebimus ſed paꝝ Concupiſcimus ſed parce : iraſcemur ſed placabimur apud eccleſiaſticos triſticia ī bono uſurpatur.Nā laudat apoſtolus corithios quod cōtriſtati fuerunt ſecūdū deū. Nūc Cicero ex ſtoica doctrina p̄cipit fibras etiam euellēdas eſſe egritudinis ſiue triſticiæ:eāq; quantum fieri poteſt: fugiendam eſſe longiſſime. Tetra res eſt:tetrum dicitur uitabile fedum:crudele amarum. Tantalo prognatus:thyeſtes ſignificatur filius pelopis nepos tantali pronepos iouis.de quo tragici poetæ tragedias ſcriptitarūt qualis ē apud Senecam.titulo argumentoq; thyeſtes Verba hæc ſunt tragici poetæ ueteris ſiue is actius ſiue pacuuius ſit ſiue quiſpiā alius:qui inducebat thyeſtē fractū mœrentē egritudine ſeſe conficientē poſtq̄ reſciuit ſibi appoſitos fuiſſe a fre atreo filios epulandos:q apud Senecam exclamās rogat ioué ut ip̄m telo triſulco petat, ut per pectus ipſius tranſmittat flammeam

Euidentes cauſæ

Duæ perturbatiōnū bigæ

Dolere

Timere

Gaudere.

Cupere

Opiniōs p turbationū

Triſticia. Triſtitia i bono

Tetræ

Mœror thyeſte

dini eſt finitimus: ſed proprie ut ægrotatio in corpore ſic ægritudo in animo nomen habet non ſeiūctum a dolore.Doloris igitur huius origo nobis explicanda eſt:ideſt cauſa efficiens ægritudinem in animo: tanq̄ ægrotationem i corpore.Nam ut medici cauſa morbi inuenta:curationem eſſe inuentā putant:ſic nos cauſa ægritudinis reperta:medendi facultatem reperiemus.Eſt igit cauſa omnis in opinione: nec uero ægritudinis ſolum: ſed etiam reliquarum omnium perturbatiōum:quæ ſunt genere quattuor: partibus plures.nam cum omnis perturbatio ſit animi motus:uel rationis expers. uel rationem aſpernans:uel rationi non obediens:iſq; motus:aut boni aut mali opinione cietur. bifariā quattuor pturbationes æqualiter diſtributæ ſunt nam duæ ſunt ex opinione boni:quarū altera uoluptas geſtiens ideſt pretermodū elata lætitia opinione preſentis magni alicuius boni Altera cupiditas quæ recte uel libido dici poteſt:quæ eſt immoderata appetitio opinati magni boni rationi non obtemperās:que uel cupiditas recte uel cupido dici poteſt. Ergo hæc duo genera uoluptas geſtiens: & libido bonorū opinione turbantur: ut duo reliqua metus & ægritudo malorum.nā & metus opinio magni mali impendentis. & ægritudo eſt opinio magni mali præſentis. & quidem recēs opinio talis mali:ut in eo rectū uideatur eſſe angi : id autē eſt ut is qui doleat:oportere opinetur ſe doleī.His autem p̄turbationibus:quas in uita hominū ſtultitia.quaſi quaſdam immittit furias:atq; ĩcitat omnibus uiribus atq; opibus repugnandum eſt.ſi uolumus hoc quod datū eſt uitæ:trāquille placideq; traducere:ſed cetera alias:nūc ęgritudinē ſi poſſumus depellamus:Id enim ſit propoſitū ; quādo quidem eam tu uideri tibi in ſapientem cadere dixiſti. quod ego nullo modo exiſtimo.Tetra enim res ē miſera deteſtabilis:omni contentione uelis ut ita dicam remiſq; fugienda.qualis enim tibi ille uidetur.Tanta

facem apud Diomedē grāmaticū pro exēplo figuræ quæ climax dicitur ſiue gradatio: referūtur uerba hiſce cōſimilia cū ait apud noſtrū ēt tragicū ſic. Ioue ꝓgnatus ē ut perhibent tāralus ex tantalo ortus pelops: ex pelope fatus atreus: q noſtꝝ porro ꝓpagat genus. A ſocero oenomao: hiſtoria pelopis notiſſima: qui curruli certamine ſuperauit oenomaū. Eiuſq; filiā noīe hippodamiā abduxit uxorem: q̄ ex re dolore affectus oenomaus ſibi mortē cōſiuit. Iouis iſte pronepos: tyeſthē dicit. ex ioue eni natus tantalus filiū gēuit pelopē thyeſte patrē. Vmbra ne obſit: adeo pollutū ſe dānat thyeſtes: ut exiſtimet umbræ ſuæ tactu poſſe homines leꝺi & cōmaculari. Tutæ thyeſta: uerba. M. Tullii p apoſtrophē: quē accuſat qd in tāta egritudīe ſit ob fraternū ſcelus: ē āt thyeſta uocatiuus ſiue ſalutatoriuſ caſus: ex formula noīum primi ordīs: ut atrida & anchiſa & alia id gēus uſurpant. Seneca: bonū ē thyeſta quod mala ignoras tua. Quod filiū ſolis: oetā ſignificat quē una cū perſe ꝓ genitū ex ſole ferūt: qui cū filiam medeā reſciuiſſet una cū iaſone clam abſeſſiſſe aſportato aureo uellere cū his: qui in prōptu erant militibus inſecutus abeuntes conflixit in littore: ubi a meleagro occiſus ē. Fabulæ tradūt medeā fugientē ſecum abduxiſſe fratrē abſyrtū quæ ut moraretur aliqua fraude: patrē inſequentem: fratrem interemit atq; ita diuellit diuulſaq; mēbra per agros diſſipat in multis inueniēda locis: a qua diſſectione tomos ciuitas illa noīata ē. oeta cognitis filii mēbris quæ diuulſa in itinere reperit mœrore & triſtitia confectus extabuit. Et ita inducebaꝫ a tragico poeta: nunc. M. Tullius accuſat oetem iſolabiliter dolentem: & egritudīe tabeſcentē ob caſum fili & filiæ ſcelus. Patris: ſolis. Refugere: pro refugerunt: uerba ſunt tragici poetæ: quibus exprimitur oeta maceſcens tabeſcens ſeneſcēs ex egritudīe: oculi refugere dicuntur: cum ex mœrore lachrymis ītra caput cōdi uidentur: oculos concauos dixit Hyppocrates in ꝓgnoſticis eſſe ſignū mortiferum: Macie extabuit: in tabem & corruptionē reſolutum eſt: tabes eos male habet quos inuaſit cuius ſpecies plures ſunt. una eſt qua corpus non alitur: ſumma macies oriꝫ: & niſi occurritur tollit: atrophiā hanc greci uocant: Inde atrophi dicti laborantes atrophia. Plinius in. xxvi. eadē daꝫ his quos atrophos uocant iterpoſitis diebus: atrophi quoq; uocātur: q ab imbecillitate uires colligūt. Altera ſpecies ē quā græci caceſian appellant ubi malus corpis habitus eſt: ideoq; omnia alimēta corrūpunt. Dixit hippocrates in aphoriſmis caceſia ſeniores infeſtari tertia ē lōgeq; periculoſiſſima ſpecies: quā græci phthyſim nominauerūt: unde phthyſici dicti ſermone græco ſed latinis uſitatiſſimo: a tabe tabificabile: & tabificū deducūtur tabitudo dicit a Plinio. tabū uero ſignificat ſanguinē corruptum qd & aliquādo tabes: dicit tamen Seruius ſuper eo uerſu & tabo terram maculant. tabo nomen eſſe caſus ſeptimi tantū: ut ſponte. quod ſi uelis declinare. hæc tabes huius tabis dices. Peredere: cōſumpſerunt. Exanguis genas: genæ ꝓprie ſunt operimenta oculoꝝ & palpebræ: piſces & inſecta ut inquit Pli. nō habent genas nec itegunt oculos. Ennianus ē ille uerſus: pandites ſultis genas & corde relinquite ſomnum ubi ſultis poniꝫ ꝓ ſi uultis. In alio ſignificatu genas uocant malas quæ infra oculos ſunt qua a feminis radi leges decēuirales uetuerūt pacuuius genas putat eſſe quibus barba primum oritur hoc uerſu. nunc primū opacat flore lanugo genas. In qua ſignificatione hic accipi poſſet uel pro genis oculorum uideturq; ita ordinandus eſſe textus lachrymæ peredere: hoc eſt exhauſerunt conſumpſeruntq; genas oculorum humoris largitate. Et ita leges humore ut ſit ſeptimus caſus uel ita diſtinctim legito lachrymæ peredere humorem. ut ſit unū colon. mox ſequaꝫ. Exangues genæ ſitu nidoris. Alteꝝ colon quod placet. nt genæ legas recto' caſu pluratiuo. Situ. ſitus ut ait ſeruius eſt lanugo ex humore procreata qui fit in locis carentibus ſole. Donatus exponēs illud Maronianū ex ſeptio æneidos. Sed te uicta ſitu. ueriq; effecta ſenectus ſic ſcribit. Situs eſt corruptio ex humore & diuturnitate cōtracta: qua deteriores fiunt ſpecies uno loco & ꝓlixo tēpore cōſtitutæ. Vita ſitu. quaſi quæ ſenio eſſet & nihil agendo corrupta. ſolet aūt i locis ſitu ſentis dolor qdam teter & aſpernabilis olfactantiū nares offendere q & ipſe ſitus dī. Pli. in. xxi. peſſimū eē crocū ait qd ſitū redolet in quē ſenſum duci poſſet iſta ſnia. ut ſitus nidoris ſignificeꝫ hypbolicos nō ſolū ſqualor & decoloratio ſed & odor inamabilis qualis ex re ambuſta ſentitur. Nidorē. n. poni ꝓ odore epulaꝝ & culinæ ſatis claret. ut apud iuuenalem captū te nidore ſuæ putat illæ culinæ & apud Martialē. paſceris & nigræ ſolo nidore culinæ. ueꝝ etiā poniꝫ ꝓ putore uſtrinæ & rei uſtulatæ. ut apud Virgiliū in. xii. illi īgens barba reluxit nidorēq; ambuſta dedit. In quo ſignificatu hic accipi uidetur. Pedore. ſqualore illuuie ſordibus. hoc enim ſignificat pedor Lucanus. longiuſq; in carcere pedor. Infra dicet pedores, muliebres. uocabulū, hoc a græco ſermone ductū uideꝫ. quo παιδες. i. pueri dicunt q in illa puerili etatula ſordidi fere ſunt nec a ſordibus ſciūt abſtiere. unde pedidos quoq; ſordidos & abſoletos appellāt. Barba ītonſa ſpecimen ē meroris barba ꝓlixior. unde ait Silius de cāpanis aduerſæ fortunæ ſuccūbentibus. Nūc ꝓpexis ī pectore barbis uerrere humū. cultus reoꝝ fuit apud priſcos. Indui admiculū obſoletū neq; barbā radere. Annotauerunt ſcriptores. pu. ſcipionē cū eēt reus neq; barbā deſiſſe radi, neq; nō cādida ueſte uti: neq; fuiſſe cultu ſolito reorum. barba philoſophū prope peculiariter decet. Vnde illū barbatum hoc crede magiſtrum dicere. ſed multi ſunt q barba & pallio tenus philoſophant q hircio barbicio phi-

Climax Gradatio Mors Oeno mai Thieſta Atrida Oeta filius ſoliſ Abſvrtus diuulſus a medea Tomoſ unde Oculi fugerūt Oculus cōcauuſ ſignum mortis Tabes Atrophia atrophi qui Caceſia Phthiſiſ Tabitudo. Tabifi cabile. Tabū Genæ Sultis, ꝓ ſi uultis Situs Situs odor aſpnabilis Nidor Pedor Cultus reorum Barba philoſophorū

lo prognatus Pelope natus: qui quōdā a ſocero Oenomao rege Hippodamiā raptis nactus ē nuptiis. Iouis iſte quidē pronepos: tam ne ergo abiectus tā que fractus? Nolite inqt hoſpites adīr admē: illico iſtic: ne cōtagio mea bonis: umbra ue obſit: tāta uis ſceleris ī corpore heret. Tu te thyeſta damnabis: orbabiſq; luce: propter uim ſceleris alieni: Quid illū filiū ſolis. nōne prīs ipſius luce īdignū putas? refulgere oculi: corpus macie extabuit. lachrymæ pedeꝫ humorē exanguis genas ſitu nidoris. barba pedo

Hirci nũ barbicium Fucosi sancti Tonsores ex sicilia in italiam

losophos mentiuntur. Vnde merito dixit ille barbã & pallium uideo. philosophum nõ uideo. Cõsimiliter multi sunt: sunt iquã multi spurci &, pbrosi: qui sub habitu sanctissimo religionis nomẽ usurpãt sanctitudis & sancti appellant: quos nõ minus fugiendos eẽ censeo q̃ diras pestilẽtias itrinsecus grassantes & ictu ceco uitalia lancinãtes: apud Lucianũ in scaphidio iubet mercurius philosopho barbã abradi & supercilia non nouacula se securi. primus auctoribus Varrõe & Plinio ticinius menas adduxit tonsores ex Scicilia i italiã Antea itonsi fuere. Infuscat: obumbrat imissa, plixitate. Illuuie: sordibus imũditia. Virgilius. Dira illuuies imissaq; barba. Hæc mala: nũc loqtur. M. Tullius. Tumor ai: tumens animus in uitio ẽ: sicut turgidum membrũ uitiose se hẽt.

Neoteros Dionysius Extortis dionysius

Mœres. mœrore conficeris. Filiæ medeã dicit. Dionysius pueros docebat. Dionysius νεοτέρος. i. iunior suffectus in tyrãnidẽ πρέσβυτέρου. i. senioris Dionysii auspicatus est Tyrãnidẽ a cedibus cognatorũ & fratrũ. mox i segnitiẽ sublatis emulis lapsus saginã ex nimia luxuria oculorũq; ualitudi tudinẽ cõtraxit. adeo ut splendorẽ lucis ferre nõ posset, ppter quæ dũ cõtemni se putat seuitia grassatur. Ciuitatẽ syracusanã cedi/ bus replet: ex quo factus iuisior a syracusanis expellit. Itẽq; receptus cũ crudelior idies esset. Iterum extorris corinthum i exilium proficiscit: ubi isordidissimũ uitæ genus descendit in popinis lupanaribusq; totos dies/ sidens. pãnosus & squalidius icedere. In macello pstare: cũ leonibus iurgari: omnia deniq; facere ut contẽnẽdus magis q̃ metuendus uideret. Nouissime se ludi magistrũ pfessus pueros i triuio docebat ut qñ uiris iperare non poterat saltẽ pueris iparet. Erat enĩ eruditus utpote platõis auditor: olim interrogatus iam exul extorrisq; qd sibi plato ac philosophia profuisset sciẽter respondit. τοῦτ' ἦλθε καὐτὴν τύχη μεταβολιαν/ ῥᾳλίως ὑπομένειν. i. ut facile æquoq; aio ferrẽ talẽ fortunæ mutabilitatẽ. Idẽ. ἐλεγε/ πολλοὺς τρέφειν σοφιστὰς οὐ θαυμάζων ἐκείνους. ἀλλὰ λίεκείνων θαυμάζεσθαι βολομενος. i. dicebat se alere multos sophistas nõ qd illos admiraret, sed q̃ per illos admiratiõi eẽ uellet. M. Tullius quadã ad papiriũ petũ epistola in hãc sniam

Pueros docebat i triuio Scitum Diõysii

Tarquinius superbus Tarquinius cõsenuit thusculi Seniũ tristitia Carnificina Carnificinas Caro unde Opificia Exest comest Confi cere Confe ctores

sic inquit Dionysius tyrannus cũ syracusis expulsus esset corinthi dicitur ludum aperuisse. Tarquinius cumas. historia tarqnii superbi nihil notius: de quo Liuius. Diõisius. Plutarchus. Ouidius. cæteri nõ parũ multa qui post bella grauissima quibus romãos ueiẽtib⁹ porsena rege latinis finitimis cõcitatis atriuerat. postea q̃ desertus ab eis quorũ fiebat auxilio regnum recipere nõ ualuit. i oppido tusculano romæ uicino. ut tradit diuus Augustinus i tertio annos quatuordecim priuatim uitam quietus habuit: & cũ uxore cõsenuit. Liuius cũ. M. tullio cõcordans ait tarquinium superbũ cumis esse mortuum quo se post fractas opes latinorũ ad Aristodemũ tyrãnũ cõtulerat. Senio: tristitia mœrore diuidia: senium enĩ no solũ significat senectutem sed etiã ponit pro mœrore & tedio & diuidia: ut turpilius in demiurgo. quia. n. odio ac senio mihi sunt nuptiæ: a Cicerone dictũ ẽ seniũ mtricidarũ. Carnificia: carnificina dr locus i quo sõtes iussu prãtis a carnifice occidũt. carnificina significat crudelitatẽ tormẽtorũ & cruciabilitatẽ: Plautinus amator ait in cistellaria. Credo ego amorẽ primũ apud homines carnificinam commentũ carnificina quoq; accipitur p officio ministerioq; carnificis. Plautus in captiuis uel carnificinam facere hunc possum perpeti. Cato pluraliter dixit carnificinas pro cubilitatibus inhumanisq; suppliciis. Caro proprie dicitur mortuorũ dicta ab eo quod careat anima. ut interpretatur Donatus in ecyra. unde carnifices dicti: qui carnes ex homine faciant. unde & carnificina de qua scripsimus in tertio tranquilli cõmentario. nunc a. M. tullio dicitur ægritudo esse carnificina quia instar carnificis cruciat torquet lancinat præcordia. lacerat animum. Excarnificatumq; conficit: posset carnificina accipi ueluti pro femina excarnificante: sicut a Plauto dicitur femina opificina. Exest consumit populatur a uerbo exedo dictum sicut a comedo comest. A franius bona comese hic quotidie. Plautus pirũ uulpes comest. Conficit: necat: trucidat: exanimat. conficere enim iterficere est. Virgilius. Nũc uulnus acerbum conficit. Oratius nuuc ego resto confice. Inde confectores dicti apud Suetonium iterfectores ferarũ.

re horrida atq; intonsa infuscat pectus illuuie scabrũ Hæc mala o stultissime Oeta ipse tibi addidisti: non erant in his: quæ tibi casus inuexerat: & quidẽ inueterato malo: cũ tumor animi resedisset. Est aũt ægritudo ut docebo in opinione mali recentis: sed mœres uidelicet regni deliderio non filiæ. Illã enĩ oderas & iure fortasse: regno enim non equo animo carebas. Est autem impudens luctus mœrore se conficientis: quod imperare nõ liceat liberis. Diõysius quidẽ tyrãnus syracusis expulsus corithi pueros docebat usq; eo imperio carere nõ poterat. Tarquinio uero quid impudentius: qui cum bellũ gereret cum his qui eius nõ tullerant superbiam: his cũ restitui in regnũ nec uetentium nec latinorum armis potuisset cumas se contulisse dicitur: inq; ea urbe. senio & ægritudine fuisse cõfectus: Hoc tu igitur censes sapienti posse accidere: ut ægritudie oprimatur: idest miseria? Nam cum omnis perturbatio miseria est: tum carnificina est ægritudo. Habet ardorem libido: leuitatem leticia gestiens: humilitatẽ metus: sed ægritudo quædam maiora: tabem cruciatum afflictionem fœditatem: lacerat exest animũ planeq; conficit. hanc nisi exuimus sic: ut abiiciãus miseria carere non possumus. At hoc quidem perspicuũ est tu ægritudinẽ existere: cũ quidita uisum sit ut magnũ quoddã malum adesse & urgeri uidea

Opinionē esse natura: Epicurus opinionē siue opinationē & ueram esse & falsam dicit: & quod opinabile est: a priore aliquo certo pendere: ad quod illud referimus qđ opinamur: puta unde nouimus an sit istud quod longe est equus sit ambos: hanc opinionē dicit esse a natura uiq; naturali effici: contra fortitudinem nō contingere per naturā sed rōne. Plato in theeteio opinionem falsam plerunq; esse dicit: & aliū falsa opinari: alium uera: quasi nec ex natuta ita se habeāt. Cyrenaici: sectæ cyrenaicæ princeps & conditor fuit aristippus ille: quem decuit status omnis & color & res: cyrenaici philosophi duas perturbationes ponūt. Dolorē & uoluptatem: aiuntq; uoluptates corporum esse maiores q̄ animorum sicut dolores corporis dicunt q̄ animi grauiores: dicti cyrenaici cyrene patria aristippi: ciuitate africæ inclita. Omnia repentina grauiora Seneca in libro de consolatione ad martiā. Necesse est itaq; magis corruamus q̄ quasi exiopinato ferimur: quæ multo ante prouisa sunt: languidius ic̄urrunt. Idē in libro qđ in sapientē non cadit iniuria ait: omnia leuiora accidūt expectātibus. Ego cū genui: lacerna fœmina dixit quiddam consimile i obitu filii. Et rei sustulit: ad hoc procreaui ut morerent: mors. n. uitæ sequæla ē & ut nemo moriť q nō uixerit: ita nemo uiuit: qui non sit moriturus. In oēs constitutū ē ut ait decenter Seneca capitale suppliciū: mors tributum est mortaliū: sentētia aūt ista & dictū est telamōis apud ueterem poetam opinor enniū: quod &. M. Tullius ifra ostendit: & īsinuat diuus Hieronymus q in epithaphio nepotiani sic scribit. Vbi Anaxagore & telamōis semper laudata sentētia: sciebā me genuisse mortalē Hieronymus dat telamoni & anaxagoræ eādem sentētiam: quia utrobiq; idem ē sensus: & nihil in sensu differt: siue dicas: cum genui moriturum sciui: siue sciebā me genuisse mortalē īducebatur aūt in fabula ennii poetæ telamō: q̄ aiacem & teucrū filios misit ad bellum troianū: ī quo periit aiax ex furore ad ultroneā mortem impulsus. Teucer exulauit itaq; telamon cum resciuisset filiorū alterius obitu alterius exilium forti animo subnixus nec aduersæ fortunæ succūbens dixit hæc uerba fortitudine ibuta & plane uirilia grāmatici citant testimoniū ennianū ex thelamone. Id enim nomē fabulæ ē Nā q hæc audita uerba sunt qbus loquit' Theseus apud euripidē tragicū poetam q̄ ex græco sermōe ī lātinum uertit. M. Tullius inducebat' autē in tragedia ab euripide theseus cuius gesta & natales & obitū plutarchus diodorusq; perscribunt de quo scripta fabula est nomine theseis hinc illud. Rauci theseide cordi: & plutarchus citat theseidos auctorē. Theseus emulus uirtutis herculeæ ē p̄clara edita facinora extorris patria factus. In īsulam syrum nauigauit ubi periit interēptus a nicomede uel ut alii tradūt ex loco edito post cenam deambulando delapsus primus īstituit athenis panathenea hoc est cōmunē celebritatē in honorem mineruæ quæ græce athena nominatur est enim id mineruæ festū principale. unde panathenaicus liber & panathenaicū unguentū super quo in cōmētariis Suetonii omnia copiosius explicata a nobis sunt. Idē īn isthmo funebres ludos īstituit. Cōmentabar cogitabā retractabam meditabar. Diritas infortunium & calamitas. Imparatum quia omnia repentina grauiora sunt e contrario omnia meditata leuiora. Minus enim iacula feriunt quæ præuident' minus mala nocent quæ inopinata non ueniunt. Repens repētina & subitaria sic apud Liuiū repens cura inuasit. Quod autem theseus. Verba ciceronis enarrantis sententiam euripidis quod enim dixit theseus apd euripidē se a docto uiro audiuisse id de semetipso scripsisse euripidē docet qui hæc audiuerat ab anaxagora nobilissimo philosopho cuius auditor quoq; fuit pericles qui natū se esse dixit cœli & solis & lunæ contemplan dæ causa quē impietatis accusatum defendit pericles discipulus qui cum filiorum mortē audiuisset sciebā inquit me gēuisse mortales quos sua manu sepelisse demetrius phalareus testatur. Celebrata est anaxagoræ omiomeria. De qua Lucretius nūc & anaxagore scrutemur omiomeriā. Aristoteles quoq; in tertio de cœlo & mūdo. Refert anaxagorā dixisse omiomeria esse elemēta hoc est ex similiaribus partibus constantia ossa uidelicet e pauxillis atq; minutis ossibus. sic de pauxillis atq; minutis uisceribus uiscus gigni sanguinēq; creari sanguinis inter se cultis coeūtibus gutis. Sciebā me genuisse mortalem. Valerius maximus in hanc sentētiam ne anaxagoras quidem suppremendus est audita namq; morte filii nihil mihi inquit expectatum aut nouum nuncias. Ego enī illum ex me natū sciebam esse mortalem non omittenda hoc in loco morologia galiēi imperatoris qui ubi de ua-

Opinio uera & falsa Cyrenaici Volu ptates corpo ris ma iores q̄ animi Mors seq̄la uitæ Mors tributū morta lium Sētētia Tela monis telamō ennii Nex Theseī Pana thenea Pana thenai cus Anaxa goras cōtem plādi cā natus Omio meria ex san guine Sāguis Sciebā me ge nuisse morta lem morolo gia gali enī ipe ratoris

leriano patre comperit quo captus esset per uecordiã dixisse fertur sciebam me genuisse mortalem ex quo coniectare possumus qua solertia fuerit præditus cum id de patre dixerit quod de filio dicẽdum fuit quod de filio amisso anaxagoras philosophorum optimus tempestiuiter dixerat. Improuisa mala consimiliter bona inopinata iucundiora sunt quã quæ diu mente tractaueris. Nihil admirari Dixit Oratius nihil admirari prope res est una numici. sola quæ posit facere & seruare beatũ. Nũc ait. Mar. Tullius hanc esse sapientiã nil admirari cũ acciderit quia oĩa accidere possunt nõ enim cõuenit uiro dicere nõ putarã oĩa puta cogita cuius accidere posse qd cuiq̃ põt. Nã ĩsipiens si qcq̃ uidit melius peiusue sua spe defixis oculis aĩoq; & corpe torq̃t. Quĩcq̃ inqt sãctissime Seneca tu putas nõ futurũ? qd scis posse fieri. Quod multis uides euenisse. Au fert uim p̃sentibus malis q futura ꝓspexit. Nihil non euenire. i. omnia posse euenire.

Nihil admirari

Nõ putaram

Quãobrẽ oẽs uerba sunt terẽtii ex phormione q̃ loqtur demipho senex cũ seruo geta irritatus & ꝓrsus ĩdignabũd° qd p̃ter spẽ ĩiusu suo filius antipho uxorẽ duxisse dicebat.

Meditari oportet secũ bene additũ secũ isani. n. uidet hoc palã agere. Oratius sperat ifestis metuit secũdis alterã sortẽ bñ p̃paratũ pectus. Cõmunia eẽ hæc. Cõmune ẽ qd accidere oĩbus põt. Omne id deputare ĩ lucro. Geta seruus dicit apud terẽtiũ se anteire herũ sapiẽtia p̃terea q; meditata sunt ĩqt mihi oĩa mea icõmoda herus si redierit molẽdũ eẽ ĩ pristino uapulãdũ habẽdæ compedes opus ruri faciũdũ hoc nihil qcq̃ accidet aĩo nouũ qcqd p̃ter spẽ eueniet oẽ id deputabo eẽ ĩ lucro. Seneca ĩ secundo epistolaꝝ ille ĩquit beatissimus ẽ & securus sui possessor q crastinũ sine sollicitudine expectat qsquis dixit uixi quotidie ad lucrũ surgit. Ille uultus semper idẽ præclara est inqt. M. Tullius in primo de officiis æquabilitas ĩ oĩ uita. & idẽ semper uultus eademq; frons ut de socrate accepimus Seneca libro epistolarum duodeuigesimo aĩum socratis nulla uexatione nõ carere nõ ueneno moueri potuisse refert usq; eo ut ne uultũ qdẽ mouerit. Illa mirabilis laus & singularis usq; ad extremum nec hilariorẽ. quisq̃ nec tristiorẽ Socratẽ uidit æq̃lis fuit ĩ tãta iæqtate fortũæ. Plinius ĩ. vii. ferũt socratẽ clarũ sapiẽtia eodẽ semp uisum uultu nec aut hilari magis aut turbato. Solinus: inter alia socratis magna p̃clar illud est: qd ĩ eodẽ uultus tẽore ẽt aduersis iterpellãtib° pstitit. Xãtippe: hæc ẽ illa famigerata socratis uxor morib° fera: lĩgua petulãs: morosa iurgiosa: iraꝝ molestiaꝝq; muliebriũ p diẽ pq; noctẽ scatẽs quas itẽperies ĩ maritũ: demiratus alcibiades iterogauit socratẽ: cur mulierẽ tã acerbã domo nõ exigeret? quoniã inqt socrates: cum illã domi talem perpetior insuesco & exerceor ut cæteroꝝ quoq; foris petulantiã: & iniuriã facilius feram iterũ dicenti alcibiadi intolerãdã esse Xantippes maledicẽtiam: tu inquit nõne toleras anseres clamore pstrepentes? illo annuẽte quoniã mihi oua & pullos pariũt: & mihi ait Xantippe filios gignit: auctor ẽ diuus Hierõymus scribẽs cõtra iouinianũ. Socrati fuisse duas uno tpe uxores: qd & laertius tradit Xantippẽ & mironẽ: q̃ cũ crebro iter se iurgarẽt: & ille eas deridere eẽ solitus: q; pp se fediss̃imũ hominẽ simis naribus: recalua fronte uilosis humeris repãdis cruribus disceptarẽt: nouissime uerterũt in eũ impetũ & male multatũ fugientẽq; diu psecutæ sunt: quõdã cũ ifinita cõuitia & supiori loco ĩgerenti Xantippe restitisset aqua p fusus ĩmũda nihil amplius respondit q̃ capite deterso: sciebã ĩquit futuꝝ ut post ista tonitrua hymber subseq̃ret. Eant nũc amici cõsiliariiq;: & suadeãt mihi uxorẽ eẽ ducẽdam: quãdo sanctitas socratis atq; doctrina obnoxia fuit petulantiæ & morositati uxoris iurgiosæ iracũdæ intolerabilis: quæ philosophũ philosophari non sinebat: quæ cũ uiro cõtinenter litigabat. Nam ut inquit ueriss̃ime satvrographus. Semp habet lites alterna; iurgia lectus in quo nupta iacet: ait ouidius. Dos ẽ uxoria lites. Dixit sextius: qui nõ litigat celebs est: tanq̃ mariti oẽs cũ uxoribus semp litigare cõpellãt: olim philippũ regẽ macedonũ introeuntẽ ex more cubiculũ uxor excluſit irata qui exclusus tacuit & iniuriam suam uersu tragico consulatus est. I nunc & spera te meliorem cõiugem inuenturum q̃ rex philippus habuerit: quid tibi homũtioni fieri ab uxore nõ poterit? cum talia in maximum regẽ

Com mune

Quic qd p̃tet spẽ ĩ lucro deputa.

Vixi

Eq̃bili tasĩ uita

Idẽ so cratĩ sp uultus

Nec hilarior nec tristior

Xantippe morosa & iurgiosa

Duæ socratis uxores

Deformis.

socratẽ

Aqua p fusus ab uxore

Nota

Dos uxoria lites

Celebs nõ litigat

Philippũ regẽ exclusit uxor

runt nunciata morte filii dixisse. sciebã me genuisse mortalẽ. Quæ uox declarat his esse hæc acerba a quibus nõ fuerint cogitata. Ergo id quidem nõ est dubium: quin omnia quæ mala putentur: sint improuisa grauiora. Itaq; quamquã non hæc una res efficit maximam ægritudinem. tamen quoniã multum potest Prouisio animi & præparatio ad minuendum dolorem sint semper omnia homini humana meditata: & nimirum hæc est illa prestans & diuina sapientia: & preceptas penitus & pertractatas humanas res habere: nihil admirari cum acciderit: nihil antequã euenerit: non euenire posse arbitrari. Quamobre omnes cum secundæ res sunt tum maxime meditari secum oportet: quo pacto aduersam erumnam ferant: pericula: damna: exilia. peregre rediens semper secum cogitet: aut filii pecatũ: aut uxoris mortem: aut morbum filiæ: cõmunia esse hæc: ne quid horum accidat unquam animo nouum quicquid præter spem eueniat: omne id deputare esse in lucro. Ergo hoc Terentius a philosophia sumptum cum tam cõmode dixerit: nos equorum fontibus id haustum est: non & dicemus hoc mellius & constantius sentiemus. Hic est enim ille uultus semper idem: qnem dicitur Xanthippe prædicare solita in uiro suo fuisse Socrate. eodem uultu semper se uidisse exeuntem illum domo & reuertentem nec uero eadem frons erat. quæ .M.

factitata cognoueris: Mitio terẽtianus fortunatũ se putat: qđ uxorẽ nũq̃ habuit: contra demea. Duxi inquit uxorẽ quã non ibi miseriã uidi: sequamur itaq; sectã mitionis in celibatu uiuẽtes: ut otiosam q̃tam littera tatã uitã ita deg amus quã mariti degere nõ possunt: libuit digredi in hæc nõ ingrata opinor diuerticula pp quotidianas ad uxorem ducendã suasiones ipulsioneſq;: olim fata decreuerunt quid gaudeã qđ fleam: se/quar quo ducẽt fata uel trahẽt: nã fato stat iuppiter ipse: sed iam domum reuertamur. Semel in omni uita risisse. Plinius & Solinus auctores sunt. Crassum auũ Crassi i parthis iterẽpti nũq̃ risisse ob id agelastũ cognomiatũ. ἀγέλαστος. n. græco sermõe mestus & sine risu di. Lucillius. & Hveronimus alii pdiderũt Crassum semel tãtũ i tota uita risisse: qđ factũ ẽ cũ uidisset asinum carduos comedentẽ: dixisisseq; ob id similẽ habent labra lactucam: factum hoc dictumq; lepidissimum festiuissimũq; risu subsequutus est: pedianus asconius hoc sensu exponit crassum semel risisse i uita: ut itelligas raro ac pene nunq̃ risisse: ex eodẽ sensu est q̃ semel i uita risisse Crassum scribit Lucilius. M. Tullius in. v. de finibus sic refert an hæc eo. M. Crasso: quẽ semel ait i uita risisse Lucilius nõ cõtingit ut ea re mius agelastus ut ait idẽ uocaret. Sẽper idẽ uultus scilicet in socrate. A q̃ is fingit: uultus modo hylaris mõ turbatus ẽ: p ut mẽte leti sumus aut tristes: unde a uerbo uolo nomẽ accepit ut ait Cap: uultus fingi & mutari põt: facies non põt: a uultu uultuosũ fit: qđ triste significat: uultuose loq: apd dõatũ significat facie mesta & frõnte subducta: uultuosa frons apud Apuleiũ: p mesta Lucretius dixit uulta neutro genere: uulticlus diminutio uocabulo di uultus nullo i animãte ẽ pter hoiem: cuius uim græci notũt: nomẽ oino nõ hñt ut docet. M. Tullius in prio de legibus: Neq; uetustate minui mala. Aduersus hanc epicuri sniam ẽ illa seruii sulpitii i uulgata snia nullus ẽ dolor: quẽ lõginqtas tpis nõ miuat ac cõterat. Seneca quoq; i libro de consolatõe ad martiã. Dolorẽ inqt dies cõsumit licet cõtinuacissimum & quotidie resurgentem: longinquitas enim & dies medicina est tarda qdem sed tamẽ magna inueterati doloris. Cicero tamen in epistolis ad atticum de exilio suo quærens ait. Dies nõ modo non leuat luctũ hunc sed etiam auget: nam cæteri dolores mitigant ur uetustate: hic non potest: non & sensu p̃ sentis miseriæ & recordatione præteritæ uitæ cõtinue augeri. Stultam præmeditationem futuri mali: subscribit huic epicuri sententiæ seneca: q in epistolis moralibus ait illud tibi præcipuo ne sis miser ante tẽpus: cum ilia quæ uelut imminentia expauisti forte nunquan uẽtura sint quædam nos magis torquẽt q̃ debẽt quædam ante torquent q̃ debent: quædam torquent cum omnino non debeant: profecto qui premeditatur futurum malum. Iam ide: ex animo sit miser: anteq̃ fato fiat miser: præsens autem tempus futuri metu perdere est sine dubio stultum: hoc est quod intelligi uoluit maximus poetarum cum ait. Cur ante tubã tremor occupat artus? quid dementius q̃ angi futuris. Et in malo esse ante malum: accersere sibi miserias q̃s optimum est differre si discutere non possis. Sunt ergo isti loci cõmunes dicere pro malorum meditatione & contra præmeditationem futuri mali: rhetoricari quod mala prouisa leuiora sunt: & q̃ nõ sunt. A uocatione: a cogitanda molestia tristiciæ nubulũ tũc ex animo discutitur: tunc mens nostra serenitate pfunditur quãdo abstrahitur a cogitatu molestiarum rerũq; aduersarũ & reuocat ad cõtemplatũ p̃teritaꝝ uoluptatũ. Ideoq; dicebat ouidius. Iuuat o meminisse beati temporis: & epicurus ait: uoluptatũ preceptaꝝ recordatio beatã uitam facit: q̃ moriens dum torqueret: uesicæ intestinoꝝ cruciatibus dixit: compensabatur tamẽ cũ his oĩbus animi leticia: quã capiebã memoria præteritarum uoluptatũ: Nam cum in tria tempora uita mortalium diuidatur: quod ẽ: qđ fuit: quod futurum ẽ: ex his quod egimus breue est: qđ acturi sumus dubiũ: qđ egimus certũ: hoc. n. præteritũ tempus est: illud in quo fortuna ius perdidit: quod sapiẽti uacat respicere cui lucũda est præteritæ uitæ recordatio. Et ut inqt epigrãmatarius poeta: Nulla recordanti lux est ingrata gra uisq;: nulla fuit cuius non meminisse uelit hoc est uiuere bis uita posse priore frui hæc ẽ: ut ait sãctissime seneca pars tẽporis nĩi sacra dedicata oẽs hũanos casus supgressa. Extra regnũ fortũæ subducta quã nõ iopia nõ metus nõ morboꝝ incursus exagitat. Igit merito epicurus p̃cipiebat aium eẽ reuocãdũ ad contẽplandas uoluptates quaꝝ p̃teritaꝝ recordatio maximũ est leuamentum egritudinũ: Nã si ut iqt euripides suauis est

Crassi illius ueteris: quem semel ait in omni uita risisse Lucilius: sed tranquilla & serena: sic enim accipimus. Iure autem erat semper idem uultus: cũ mẽtis a qua is fingitur nulla fieret mutatio. Quare accipio equidem a cyrenaicis hec arma contra casus & euentus: quibus eorum aduenientes impetus diuturna præmeditatione frangãtur: simulq; iudicio malum illud opinionis esse non naturæ. si enim in re essent cur fierent prouisa leuiora: sed est iisdem de rebus quod dici possit subtilius: si prius Epicuri sententiam uiderimus: qui censet necesse eẽ omnes in ægritudine esse qui se in malis esse arbitrentur siue ille ante prouisa & expectata sint: siue inueterauerint. nam neque uetustate minui mala: nec fieri præmeditata leuiora. stultamq; etiam esse meditationem futuri mali: aut fortasse ne futuri quidem satis esse odiosum malum omne cum uenisset. Qui autem semper cogitauisset accidere posse aliquid aduersi ei fieri illud sempiternum malum. si uero ne futurum quidem sit: frustra suscipi miseriam uoluntariam. ita semp angi aut accipiendo aut cogitando malo: Leuationem autem ægritudinis iduab⁹ rebus ponit a uocatiõe a cogitãda molestia

Terẽtiana sniã Vita mitiõis Fato stat iuppiter ipe Crssus agelastus Curi serit crassus Similẽ habent labra Lactucã Semel risisse Vultus Vultuosum Vultuose Vulta Vulticulus Dolorẽ consumit dies. Ne sis miser ante tẽpus Præmeditatio mali noxia Tristitiæ nubilum Iuuat o meminisse beati Tria tẽpora Quod egimus certum Tẽpus p̃teritũ extra regnũ fortũæ Snaui⁹

ꝑterito rũ malo rũ me moria Sapiẽs nõ pen det a fu turis Canere ſceptui Canit bellicũ Dialecti cã repu diant epicurei Obtun dere Obtuſũ ferrum Dictũ cleantis

præteritorum malorum memoria: quãto ſuauior eſſe debet recordatio præteritaꝝ præceptarũq; uoluptas quæ nobis neq; ſubduci neq; eripi poſſunt ictu fortunæ fulminantis: dixit tamẽ. M. Tullius ĩ bruto. Quod præteritorum recordatio eſt acerba: & acerbior expectatio reliquoꝝ: ſapientes bona præterita grata recordatione renouata delectant: cum ſitum ſit in nobis: ut & aduerſa quaſi perpetua obliuione obruamus: & ſecunda iucunde ac ſuauiter meminerimus: ſapiẽs inqt epicurus præterita grate meminit & præſentibus itaq; titur: ut animaduertat quanta ſint ea: q̃q; iucunda neq; pendet ex futuris: ſed expectat illa fruitur præſenti bus. Parere: obtemperare: obſeq;. Cũ cecĩt receptui: puerbialiter: cũ reuocauit mentẽ a cõtẽplatu miſeriaꝝ. Canere receptui uerbũ eſt militare: qd ſignificat poſt cõflictũ milites a pugna eẽ reuocãdos recipiẽdoſq; ĩ tutũ ĩtra caſtra: qd ſit cãtu ĩ tubarũ & clãgore: ſicut canit bellicũ: cũ iniẽ ipſe cõflictus & milites in pugnã, pdeũt. Quitilianus ĩ. xii. de oratore loquẽs: ſic inqt: q̃re anteq̃ in has ætatis ueniat ĩſidias receptui canet: & ĩ portum integra naue perueniet. Vegetius: tubicines ad bellũ uocant milites rurſum receptui canẽtes reuocãt. Spe ſequentiũ: futuraꝝ uoluptatum. Epicurei ſuo: mos Fpicureorũ ẽ ut citra eloquẽtiam & dialeticos neruos explicent dogmata doctoris: qui dialecticam repudiant tanq̃ deuios agentẽ. Dicere ſolebat Epicurus: oẽm diſciplinã fuge. Obtundat: hebetet: infringat debilitet & obtuſam reddat egritudinẽ: alias obtũdere eſt aliqd ut docet Dõatus ſepe odioſe repetere trãſlatũ a fabri maleo. Terẽtius: ne me de hac re obtũdas ſepius: obtuſum dicius ĩgeniũ: hebes Craſſum & ſine acumĩe ſic egritudo obtũdi dĩ: qñ retuſa debilitataq; non fodicat neq; uires pũgẽdi hẽt ſicut ferꝝ obtuſum dĩ quod mucronatũ nõ ẽ neq; acute perforat.

Meditatio cõditiõis. Repete illd nihil ẽ qd tã obtũdat egritudinẽ q̃ meditatio cõditõis humanæ. Nihil ita obtũdit egritudinẽ q̃ uitæ lex q̃ ẽ ipſa rõ. i. iugis cogitatio pereundi uel ut alii codices hũt parẽdi. ſ. neceſſitati interueniẽtiũ ĩfortunioꝝ. Nã ut inqt ille. Duꝝ ſed leuius ſit patiẽtia q̃cqd corrigere eſt nefas. ait Cleantes. ducor parẽs celſiq; domiator poli quocũq; placuit nulla parẽdi mora eſt adſum impiger dixit. M. Tullius in epiſtola ad Au. Cecinam. quod leuat dolorem & reuocatione ad contẽplãdas uoluptates. Parere enim cenſet animum rationi poſſe & quo illa ducat ſequi. Vetat igitur ratio intueri moleſtias. Abſtrahit ab acerbis cogitationibus hebetem aciem admiſerias contemplandas a quibus cũ cecinit receptui impellit rurſum: & incitat ad conſpiciendas totaq; mente cõtractandas uarias uoluptates: quibus ille & præteritarum memoria: & ſpe conſequẽtium ſapientis uitã refertã putat Hæc noſtro more nos diximus Epicurei dicunt ſuo. Sed quæ dicãt uideãus qũo negligamus. Principio male reprehendunt ꝑmeditationem rerum futurarum Nihil eſt. n. quod tam obtundat eleuetq; ægritudinem quam perpetua in omni uita cogitatio. nihil eſſe quod accidere non poſſit: q̃ meditatio conditionis humanæ: quã uite lex: commentatioq; pereundi. quæ non hocaſſert: ut ſemper mœreamus ſed ut nunq̃: neq; enim q̃ rerum naturã qui uitæ uarietatẽ: qui ĩbecilitatẽ generis hũani cogitat: mœret. cũ hæc cogitat: ſed tum uel maxime ſapientiæ fungitur munere. Vtrunque enim cõſequitur ut & cõſiderandis rebus humanis proprio philoſophiæ fruaſ officio: & aduerſis caſibus. triplici cõſolatione ſanetur. primum q; poſſe accidẽ diu cogitauerit: quæ cogitatio una maxime omnes moleſtias extẽuat & diluit. Deĩde quod humana ferenda intelligit: poſtremo quod: iubet nullum malum eſſe niſi culpam. Culpam autem nullam eſſe: cum id: quod ab homine non potuerit cõmunis quaſi legis & humanæ conditionis recordatio. Mœret. triſtis eſt & meſtus. Primũ explicat ſpeciatim quæ ſit triplex cõſolatio cõtra caſus aduerſos. Diluit. reſoluit. & eneruat. quẽadmodum uinũ aqua dilutum ſubneruatur. Diluere dicuntur oratores quando refutant ac refellũt obiectiones aduerſarii. Diluis heleborum dixit perſius pro eo quod eſt medicamẽtis temperas. Diluere enim temperare eſt ut docet agretius grãmaticus. Dilutum uinum dicit aqua temperatum cõmixtumq;. Martialis. Diluti bibis unciam falerni ꝑcipit celſus æſtate dilucius eſſe bibendum ideſt aquarius uinum corrigendus ẽ obiter paſſiuus error neotericoterorum ideſt recentiorum. qui lymphatum uinũ uſurpant pro dilutũ qd q̃ recte ipſi uiderit ego ſentio & mecũ quiſquis bene ſentit lymphatũ dici furibundũ ueſanũ: baccabũdũ lymphatos cõmota mente hoies dixerũt noſtri quales dicuntur laruati & ceriti. Et lymphare ſignificat ueſanum facere & furiare ut apud Valerium flaccum lymphauerat urbem. apud Statiũ. It lymphante deo qs neſcit a Virgilio dici lymphatã reginam pro mente cõmota & furiata. A lympha fit uerbum lymphor. inqt Priſcianus nam qcunq; effigiem nymphæ a qua lympha dicitur uiderit furere nõ ceſſat quos græci νυμφόληπτους. latini lymphatos uocant & in hoc ſemper ſignificatu. quod eqdẽ ſciã apud ueteres uſurpaſ nuperi nouitiiq; ſcripto res q̃a lympha eſt aqua. crediderũt cõgruẽter dici lymphatum uinũ ꝑ aquatũ. ſed potior apud me ẽ auctoritas ueteꝝ ad q̃ perĩde atq; ad anchorã cõfugimus. Nullũ malũ niſi culpã ex doctria ſtoicoꝝ q̃ aiũt nullũ eẽ malũ niſi turpitudinẽ niſi culpã niſi ĩprobitatẽ uacare ãt culpa ĩ calamitatibus magnũ ẽ ſolatiũ ut ſcribit. M. Tul. ĩ epiſtola ad. C. mariũ. Idẽ ĩ epiſtolis ad torq̃tũ ĩ hãc ſniam ſic refert. Simonigi ea mẽte q̃ rõ & ueritas ꝑſcribit ut nihilũ uita nobis ꝑſtãdũ ꝑter culpã putemus eaq; cũ careãus oĩa hũana placate & moderate feramus

Diluere Dilutũ uinum Error cõis Lymphatũ uinum nõ dici Lymphati hoies Laruati Ceriti Lymphare. Nimpholepti.

Idem ſentit Hieronymus Epiſtolis præpter mu

Præstari:ꝑstare uerbū ē iuriscōsultoꝝ qđ significat cauere & satisfacere:q̄ idētidē scribūt ꝑstādū eē dolū:ꝑstādā noxā:& alia cōsimilia. Au. Gellius ait. pileatos seruos uenū solitos ire quoꝝ noie uēditor nihil ꝑstaret. Id ab hoie ꝑstari posse dī:qđ in hois ptāte ē:ut fiat uel nō fiat:sed mala multa q̄ eueniūt q̄ ab hoie ꝑstari nō ꝑnt ea nō hñda eē dicūt ī malis neq; culpæ affinia:alias ꝑstare ē excellere ac supare. Fodicātibus lancinātibus:laniantibus:fodiētibus. Quæ eēnt hoie digniſſima uirtutes ītelligit:q̄ uel sola bona uel maxima bonoꝝ sentiūt eē nobiliſſimi philosophi. Peruellere:uellicare & uellicatiōibus:qbusdā pstringere & punctiūculis cruciare:uerminationibus torq̄re. Magna uis ē ī uirtutibus:ea uis uirtutū ē ut fortunæ fulmināti nō succūbāt:ut supra fortunam sint nō infra collocatæ:muro inexpugnabili septæ quē fortunæ tela nō transeunt: uirtuti oppositā nihil detrahūt:sibi eadē ē: & more solis obscuri uim suā occultā exercet:hoc ita que ut īquit optime Seneca aduersus uirtutē possunt calāitates & dāna:& iniuriæ qđ aduersus solem potest nebula:sensus ē ciceronis fortunā uellicare qđē posse:sed frangere penitus nō posse uirtutū sepimēta:q̄s ait excitādas eē sicut uigiles somno cōniuētes excitari solēt ad ipetū hostis supprimendū retūdēdūq̄. Princeps fortitudo:cuius uirtutis principale officiū ē ī laborū ppessione &:doloris mortisq̄ cōtentione. Aderit tē perātia:cuius dominatio ē ī despiciēdis uoluptatibus & in decoro seruando. Iā minīmū loci sensus ē ī cā miseriarū molestiarūq̄ plurimū loci sibi uendicat iusticia cuius partes sūt:aliena nō capere. Ius suū unicuiq; tribuere qui āt natus ē cōdicione mortalitatis iniustus fit:dū postulat eē īmortalis. Appetit enī id qđ alienū ē ab hūana natura. Itē iust⁹ ē dū more mali debitoris grauiter fert reddere creditori qđ acceperat mutuū:est.n. pessimi debitoris creditori mutuū repetēdi facere cōuitiū ldē iniusti hois ē nolle reddere uitā naturæ reposcēti:q̄ acceperat ꝑcario: sapiēs.n. ē ꝑcarii spiritus:& ut īquit seneca se īpm iter ꝑcaria nūerat:q̄cquid nobis ex aduētitio fulget liberi honores:opes:latifūdia aliēi cōmodatiq; sunt:alia ex his prīo die: alia scđo repetūt:oportet nos: si iusti eē uolumus. In ꝓmptu hēre & appellato reddere ea:q̄ mutuo accepīus:quoꝝ usus fructus tā tū noster ē. Quidā codices habēt:cui minimū eē uidet ī hac cā loci. Quæ lectio purior ē & speciosior:ut sit sēsus ī hac egritudinū cā uix eē locū iusticiæ. Prudētia:cuius munus ē cōmoda & aduersa distīguere:bona & mala īternoscere. Virtutē sese eē cōtentā:cecinit filius ī. xiii. Ipsa qđē uirtus:sibimet pulcherrima merces ī nouissima tusculana dis

Nihil ꝑstādum ꝑter culpam ꝑstare peruellere

Vis uirtutis Aduersus solē

Pessimi debitoris creditori facere conuitium Aduētitia oīa

præstari ut non eueniret:euenerit. Nam reuocatio illa quā affert:cum a contuendis nos malis auocat nulla est:non est enim in nostra potestate fodicantibus his rebus quas malas esse opinemur dissimulatio uel obliuio. Lacerant:uexāt:stimulos admouent:ignes adibēt:respirare non sinunt. & tu obliuisci iubes quod cōtra naturam est. Quod a natura datū est:auxilium extorques inueterati doloris est enim tarda illa quidem medicina:sed tamen magna quā affert longinquitas & dies. Iubes me bona cogitare obliuisci malorum. Diceres aliquid & magno quidem philosopho dignum:si ea bona sentires eē quæ essent homine digniſſima Pythagoras mihi sic diceret:aut Socrates aut Plato. Quid iaces:aut qđ mœres:aut cur succumbis:cedisq; fortunæ? quæ puellere te forsitan potuerit:& pungere:non potuit certe uires frangere. Magna uis est ī uirtutibus:eas excita:si forte dormiunt. Iam tibi aderit prīceps fortitudo:quæ te animo tanto eē coget:ut omnia quæ possent homini euenire:contemnas & pro nihilo putes. Aderit temperantia:quæ est eadem moderatio:a me quidem paulo ante appellata frugalitas:q̄ te turpiter nequiter facere nihil patiatur. Quid est aut nequus aut turpius effeminato uiro? nec iusticia quidem sinet ista facere:cui nimium esse uidet ī hac causa loci:quæ tamen ita dicet dupliciter esse te iniustum & cum alienum appetas qui mortalis natus conditionem postules immortalium:& grauiter feras te quod utendum acceperis reddidisse. Prudentiæ uero quid respondebis dicenti uirtutem se esse contentam quomodo ad bene uiuendum:sic & ad beate:quæ si extrinsecus religata pendeat:& non oriatur ex se:& rursus ad se reuertatur:

pntabitur an uirtus sola sufficiat ad beate uiuendū. Ad beate quidā autumāt uirtutē se ipsa esse cōtentam: solāq; sufficere ad bñ uiuēdū sed ad btē uiuēdū nō eē satis idoneā:tāq̄ alid sit bene uiuere aliud btē uiuere ut bñ uiuere sit honeste laudabiliter recte:quod etiā in tormentis esse pōt:beate autē uiuere sit in fœlicitate:& uoluptatibus affluentioribus degere ad quod uirtus sola non sufficit:sed apud stoicos bene uiuere & beate uiuere non seiunguntur sed copulantur:ideoq; qui bene uiuit ex illorum sententia is beate uiuit & ita uirtus se ipsa contenta est ad bene beateque uiuendum. Quæ si extrinsecus religata:stoici dicunt philosophi am ouo similem esse:assimilantes logicem putamini:ethicen albumini:phisicen luteo siue uitello interiori:consimiliter uirtus orbi rotundo orbiculatæque figure comparatur:quæ nullarum egens compagi/num se includit & continet:nec finem aut initium ullis suis partibus sentit. In hanc sententiam dixit oratius in secundo sermonum:fortis & in seipso totus teres atque rotundus. Externi ne quid ualeat per leue morari. In quem manca ruit semper fortuna consimiliter. Virgilius Virum bonū sapientemq; graphice

Bene uiuere Beate uiuere Philosophia similis ouo Virtus instar orbis

Tres atq; rotundus Doctrinæ encycliæ

describens ait. Securus mundi istar habens teres atq; rotundus: externæ ne quid labis per læuia fidat. Itaq; uirtus non debet ueluti appendix esse & consequa extrinsecus religata. sed a seipsa progrediēs in seipsam reuerti istar orbis. Doctrinæ quoq; apud ueteres dictæ sunt encycliæ quasi orbiculares: quoniam cōnexione quadam uti corpus unū cōpositæ sunt & coagmētatæ. Ad hæc bona: uirtutes itelligit: quæ sunt bona homine dignissima: non autem uoluptates epicuri. Quas: suspendendū est & cum interrogatione pnunciādum. Solent isti negare: Doctrina epicuri modo uoluptaria dicitur: modo seuera & sancta: quæ iter se pugnantia sunt cuius rei causa est: quia Epicurus secum ipse pugnat ac dissidet. Seneca libro q̄rto de beneficiis delicatā uocat & umbraticam turbam epicureorum in cōuiuio philosophantiū apud quos uirtus uoluptatum mistra ē: illis paret illis deseruit illas supra se hēt: aliubi quoq; inqt epicur⁹ corpori plurimum idulsisse: tanq̄ philosophum uoluptarium. E cōtrario in libro ad Gallionē de uita beata. Dicit epicurum sancta & recta precipere: & si propius accesseris tristitia: cuius uoluptatem ait eē siccā ac sobriā: pleriq; omnes dicūt sectā Epicuri flagitiorum magistram eē: & uoluptatum ducē: cum uoluptate summū bonum metiat'. Defensores sectatoresq; Epicuri ita defendunt doctorē ut dicant nos nō itelligere de qua uoluptate Epicurus loquatur: tanq̄ non in uoluptate gustus & tactus corpis summū bonū collocet: sed in uoluptate ai & in idolentia. hāc autē sententiā corroborant auctoritate uerbisq; ipsius Epicuri ita scribentis: cum dicimus uoluptatem finem esse non luxuriosoꝝ uoluptates easq; q̄ i gustu sunt positæ ut quidam ignorantes aut a nostra sententia dissentientes aut male accipientes arbitrant'. sed nō dolere corpore animoq; trāqllum eē & perturbatiōe uacare dicimus: hæc quidem Epicurus uno in loco: sed alibi uoluptatem illā: quæ ex tactu gustatu & sensibus percipitur plane ac perspicue esse dicit beatæ uitæ effectricē. Vnde nō imerito: cū uaria tradat uarie male audit & bene audit nunc Cicero uerba ipsa Epicuri iterpretat' ne possint epicurei ire ificias & negare hoc esse dogma doctoris sui. Zeno: fuit hic epicureus. M. Tullii synchronos hoc est æqueuus & ut dici solet contemporaneus. Alius fuit Zeno eleates alius zeno cithicus sectæ stoice conditor de hoc Zenone epicureo memīt in primo definibus sed eū cū attico frequēter audiuisse testat' epicuri snīas explicantē. Futur⁹ breuē ex disciplina Epicuri hoc est. Dolor si sumus breuis si lōgus leuis. Si productior. si longior sit dolor Columela flagellū uocat p ductissimum quod longissimum est iuitibus proceriss imūq;. Preceptis bonis præguſtatis & ante captis.

Pugnat secū epicurus

Vmbratici epicurei

Epicurus mō uoluptariuſ mō seuerus

Verba epicuri

Zenones

Productior

Quid ergo? hīc Cicrro icipit repræhēdere dogma epicuri formulāq; de uita beata. Thyestē leuare recreare. releuare. leuioré facere egritudinem in thyeste. Virgilius iuisum numen terras cœlumq; leuabat alias læuare prima longa significat expolire & leuor pro pollitura & nitore ponit'. Aut telamonē pulsum hercules inexpugnatione troiæ iterfecto laomedonte telamonē coronauit ob egregia uirtutis merita cū primus ui troianos muros ascendisset atq; urbē itroisset eiq; tradidit hesionē filiā laomedōtis ex q̄ natus ē teucer fuit aūt telamō eac filius pelei frater q ex egina isula patris regno pulsus i exiliū petiit salaminā ubi ducta uxore noie Glauca cychrei salaminoꝝ regis filia ipauit illi isulæ peleus ob fratricidiū extorris in thessaliā fugiens purgatus ē ab acasto rege. & i participatū regni ascitus. Hiccine ē telamon uerba sunt opinor ex ennii tragedia. nā Nonius marcellus citat ennīū in telamōe. Cuius ob os i laudē telamōis hoc dictū ē a tragico poeta qd tanta fuerit telamonis uirtus & gloria ut græci ad illū os spectandū oēs ora cōuerterēt. De alcibiade quoq; pditū ē qd in illū uniuersa ciuitas atheniēsium oculos. In illū suspēsa ora conuerterat. alcibiadē q̄si de cœlo missum cōtuētes admirabant': quinetiā Cicero nostro gloriosior impendio gloriat', idem sibi accidisse quod telamoni ut esset cunctis ex admiratione spectabilis usurparque hunc uersum de semetipso sic enim scribit in epistola ad papirium petum. In eo igit' inquis conuiuio Cicero ille. quē spectabant cuius

Produ ctior

Leuare

Leuor

Tela mon

Peleus fratricida telamō ennii

Oculi oium i alcibiadem

& omnia sua complexa nihil querat aliunde: nonī telligo cur aut uerbis tam uehementer ornāda: aut re tanto opere expectanda uideatur. Ad hæc bona me si reuocas epicure pareo: sequor: utor te ipso duce. obliuiscor etiam malorum ut iubes eoq; facilius q̄ ea ne in malis quidem ponenda censeo: sed traducis cogitatiōes meas ad uoluptates: quas corporis credo: Aut quæ propter corpus uel recordatione uel spe cogitent'. Nūquid est aliud' recte ne interpretor sententiā tuā solent. n. negare nos intelligere quid dicat Epicurus. Hoc dicit: & hoc ille græculus me audiente athenis senex zeno istorum acutissimus contendere & magna uoce dicere solebat eum esse beatum: qui p̄sentibus uoluptatibus frueretur. Confideretq; se fruiturum aut in omni aut i magna parte uitæ: dolore non interueniente: aut si interueniret: si summus foret: futurum breuem: si productior plus habiturum iucundi q̄ mali. Hæc cognitā tem fore beatū presertim si & ante preceptis bonis contentus esset: nec mortem nec deos extimesceret. Habes formam Epicuri uitæ beatæ uerbis zenōis expressam: nihil ut possit negari. Quid ergo? huius ne uitæ proposito & cogitatio aut Thyestē leuare poterit aut poetā de quo paulo ante dixi aut Telamonem pulsum patria exulātem atq; egentem i quo hæc admiratio fiebat. Hiccine est. Telamon ille? modo quem gloria ad cælū extulit: quē spectabant: cuius ob os graii ora obuertebāt sua. qd̄ si cui

ob os graii ora obuertebant ſua:ob os autem ſignificat ad os:antiquos enim uſos eſſe ob præpoſitiõe pro ad teſtis ẽ ennius qui ait acherõtem obibo pro adibo.Item omnes occiſi occenſiq; in nocte ſerena ideſt accenſi.Dicebatur quoq; obmoueo pro admoueo.obiacent pro adiacent.obiurare pro adiurare: & cõplura hoc genus. Aius re concidit ideſt alacritas & uigor animi cecidit corruitq; cũ iactura regni.Naturaliter enĩ accidit ut qui rem amittat:animo quoq; cõcidat ac debiliteſ. cũ ex opibus confidentia ꝓgignatur: & ex re animas fiat ipenſior.& hic eſt uerior ſenſus ac purior lectio:q̃ ſi legas animus rem condidit pro conſtituit.

Ob os

Obibo ꝓ adibo

Occenſi ꝓ accẽſi

Quanq̃ id nõ uocatur uoluptas.In natura rerũ tria ſunt: unum cum in uoluptate ſumus:alterum cum in dolore:tertium cum nec in dolore nec i uoluptate:uerbi gratia: ut in uoluptate ſint qui epulentur.In dolore q̃ torqueantur.Interiecti & ĩtermedii ſint nec letantes nec dolentes.Ex quo liquet eraſſe epicurum a quo dr omnem qui ſine dolore ſit eſſe in ſumma uoluptate. In eo igitur qui non eſt.Eum qui non ſit i dolore nec in ſtatu dolendi: nõ ſtatim dicimus frui ſũma uoluptate:propterea qd talis non dolendi ſtatus nõ uocaſ uoluptas: & qui ſine dolore eſt:nõ continuo dicendus eſt eẽ in ſummo bono: cũ ſicut iã docuimus aliꝺ ſit in dolore aliud in uoluptate eẽ. Plato in philebo.Teſtis eſt tertiũ eſſe ſtatũ neq; mœrentis neq; gaudentis. Continuo:ſtatim.

Obiurare

Tria in rerũ natura

Aliud nõ dolere

Aliud i uoluptate eſſe

tergiuerſator

Bouinator

Quid tergiuerſamur.apoſtrophe ẽ ad ipſum epicurũ.ne tergiuerſeſ diſſimuletq; ſe loqui de uoluptate corpali ãtiq tergiuerſatorẽ dicebãt bouinatorẽ.ut lucilius. hic ſtrigoſus bouinatorq; ore ĩprobus duro. Cũ os perfricuiſti: ideſt cũ pudorẽ ſequeſtraſti & uerecũdiam depoſuiſti.Queritur διατὶ ἰσχνὸν μέν οἱ ἐρίφριον cur erubeſcunt quos puduit:cã ruboris eſt:quoniã pudefactis ſanguis de corde in oẽs corporis partes diffunditur:ita ut ſupficiẽ occupet: hoc docet Ariſtoteles i problematis.ſed cur id fiat nõ dicit.adhuc.n.queri poteſt quã ob cãm pudor ſanguinem diffundat.Eſt aũt pudor.i. αἰσχύνη.ut philoſophi diffiniũt φόβος ἀικαίου ψεγόμ.ideſt timor iuſtæ repræhenſionis.Igit cũ i pudibũdo ſanguis diffundatur ex corde i faciẽ tanq̃ uelamentũ qui i uerecundi ſunt & erubeſcere uideri uolunt:hi ſolent os & frontẽ pfricare ad ruborem illum digerendũ:& ſanguinem ad interiora repellendũ:hinc facta eſt locutio prouerbialis de inuerecundo.ut dicatur perfricuit os perfricuit faciem.perfricuit frontem pro eo quod eſt pudorem omnem penitus abiecit:expulit: plinius:pfricui faciem nec tamen profeci.epigrãmatiſta.& ſi perfricuit frontem poſuitq; pudorem. Munere officio

Cã ruboris

Pudor quid

pfricuit os pfricuit frõtem

Guſtus ineſt oĩbus animantibus

Genera ſaporũ tredecĩ

Elemẽta tria ſine ſapore & odore.

Per oculos uia uitiorũ

Quæ ſapore percipiuntur:uoluptates guſtatus ſignificantur:qui ſenſus auctore Ariſtotele certiſſimus eſt ĩ homine.Plinius exiſtimas omnibus ſenſum guſtus eſſe.cur enim alios alia ſapores appetunt multi ſunt abdomini nati:qui ſe ob hoc ſolum uiuere dicunt:ut edant & bibant percipiantq; ex ſaporibus multiugis uoluptates.Siquidem ſaporum genera tredecim reperiuntur dulcis ſuauis pinguis:amarus:auſterus:acer acutus:acerbus:acidus:ſalſus:tres alii ſapores uarietate mixturæ.Annotandum tria eſſe naturæ rerũ elemẽta ignem: aerem:aquam:ſine ſapore ſine odore:ſine ſucco. Exformis:uiſum intelligit oculorũ:ut inqt plato eſt in nobis ſenſus acerrimus:quo tamen ab aquila ſuperamur:cuius acies acutior eſt. Detrahe homini oculos omnẽ cupiditatem detraxeris. uitiis enim noſtris in animum per oculos uia eſt ut inqt Quintilianus in pariete palmato.Idem in ceco in limine.oculi tota noſtra luxuria.hi nos in omnia quotidie uitia ꝑcipiãt:mirantur adamant concupiſcunt. Quolibet e ſenſu:uoluptatem hanc eſſe ſentiũt omnes quã ſenſus accipiens mouetur & iucunditate quadam perfunditur.Maximas enim uoluptates eſſe circa corpus exiſtimant ut inquit Plato in libro de ſummo bono. Naturalis potiens.lego natura his potiens. ut ſit ſenſus naturã hominis potiẽtem fruentemq; his bonis ſenſualibus nõ dolere. Quam uoluptatem uidelicet guſtus & tactus reliquorumq; corporalium ſenſuum.M. Tullius in ſecundo de finibus teſtificatur inqt epicurus ne intelligere quidem poſſe:ubi ſit ullum bonum præter illud quod cibo & potione & aurium delectatione:& obſcœna uoluptate capiatur. Si illa detraxiſſent: uoluptates ſcilicet corporales ſenſualeſq.

Voces inanes fundere:taxat epicurus auſteros illos ſeueroſq; philoſophos.q uocibus iactantes honeſtũ eſſe ſummũ bonũ:& uoluptatẽ criminãtes tanq̃ ſummũ malum:aliter deinde uiuunt:ac loquãtur: tales uerba funditant iania & caſſa:plenaq; gloriatiõis & cenodoxiæ:a quibus res ipſa diſſidet diſſentitq;. Virtutes ebullire.q per uoces bullãtes & uerba ſeſquipedalia & ſnias: tumentes grandi boatu exporrecto bella bello loquuntur.de uirtute:hi decẽter dicunt uirtutes ebullire ſicut aqua in aheno calefacta ebulliẽs nõ ſeipſa capit:ſed itumeſcit:quod hac tẽpeſtate fieri:per ſepe uideas a pluſculis eccleſiaſticis concionatoribus:qui in tẽplis ꝓ ſuggeſtu i maxima populi corõa: uirtutes ꝓdicant:uirtutũ ꝓcões ſunt:uirtutes ſonoro boatu iſonãt adeo ut i ore eoꝝ & libris nihil aliud q̃ uirtus audiat quos ſi itrinſecus itroſpicere liceret had dubie uideres uitiis enormibus refertiſſimos:ita fit ut hõ ira cundiſſimus ꝓcipiat nõ eẽ iraſcẽdũ: ut uitioſiſſimus prædicet uirtutes eẽ ſuſcipiendas: quas ipſe ore exornat mẽte deculcat. lĩgua oſtẽtat.animo iceſtat.foris triſtis itus diſſolutus. Ad hancine igit uitam:conuerſio fit ad epicuꝝ:in cuius uita uoluptaria nullã eẽ medelã demõſtrat:nullum fomentũ ad leuandas animi egritudies qualibus telamõ pulſus ex patria afficiebat. Accipenſerem ludit epicuꝝ: tanq̃ ex eius doctrina potior fit piſcis ad ſanandã triſtitiã:q̃ libellus philoſophicus. Eſt aũt accipenſer piſciũ nobiliſſimus habitus apud ãtiquos.unus oĩum ſq̃mis ad os uerſis cõtra aquã nãdo meat. De quo Plinius.Macrobius: ſãmõicus ſerenus martialis oratius cæteri de quo & nos ſcripſimus in appẽdice tranqlli cõmentariorũ explicantes corrigẽteſq; illud lucilianũ. accipenſe cũ decumão.αὐλοῦ hortabere ſẽſus eſt ad mitigandũ dolorẽ nõ tam adhibẽdũ eſſe ſonũ tibialẽ & cantũ ut placet epicuro q̃ platonicas cõſolationes αὐλοῦ genitiuus ẽ pluralis & ſignificat tibiaꝝ.græco.n.ſermone αὐλὶ dicit tibia.idẽ uoces aulon.i.tibiaꝝ dictæ.monaulon appellant dictione græca unicã tantũ tibiam qua quidam tibicinio nobiles utuntur.monaulon iuenit Mercurius. Geminas tibias marſias:canere cũ tibia dardanus inſtituit:de monaulo Martialis.ſepe duas pariter ſepe monaulon habet.Plinius in.xvi.tibialem calamum appellat auleticon hoc eſt tibiis conficiendis idoneũ. Faſciculũ:olfactoriola itelligit de qbus in eſaia in die illa aufert dominus diſcriminalia piſcelidas & murenulas & olfactoriola:& inaures.ſunt aũt diſcriminalia:ut in trãſcurſu uerba ſacri antiſtitis explicemus:acus & inſtrumenta feminea ad diſcrimen capitis cõcinandũ:qbuſq; diſcernit capillus quod diſcerniculũ alio noie appellant.piſcelides ornamenta pedum circa crura: ut docet porphirio enarrans illud oratianũ.Sepe periſcelidem raptam ſibi flentis περὶ græce circũ.τὸσκελὸσ crus. quidam periſcelidas accipiũt pro feminalibus.Inſcitiſſime expoſuit cõmentator inſtrumenti ueteris periſcelidas ꝓ ornamentis brachioꝝ ſiue manuũ.ſicut murenulas ꝓ libo & fimbria perperã iterprætat:ſunt.n.murenulæ ornamenta colli flexoſa inſtat murenaꝝ & catellæ ex auro:qbus matronæ cõdecorant. ſicut planiſſime docet diuus Hieronymus in epiſtola ad marcellã his uerbis.Augꝝ colli ſui:quod murenulam uulgus uocat:quod.ſ. metallo in uirgulas lenteſcente quædam ordinis flexuoſi catena contexit.abſq; parẽtibus uendidit. Inaures:ut hoc quoq; uelut auctarium adiiciamus.ſunt aurium ornamenta:ſed ut iam domũ repedemus:ſcribit Tullius in uerrinis.C.uerrem ſolitũ ſibi apponere ad nares reticulũ tenuiſſimo lino miutis maculis plenũ roſæ. De libro:quẽ compoſuit epicurus de ſũmo bono. Pol mihi:uerſus Ennii poetæ.quo idẽ telamõ in exiliũ pulſus:lamẽtat nihil ſibi exulãti ꝓdeſſe generis nobilitatẽ claritudinẽq; nataliũ:utpote q nepos iouis filius eaci ex egĩa ſit:doletq; fortunam illam priſtinam deeſſe cuius ĩdulgentia fortunato ſibi regnũ ſuppetebat cũctaq; bona affatĩ affluebãt.Ex regno aũt in exiliũ trudi graue eſt. Calix mulſi ĩpingendus exulãti homini & ex regno ĩ calamitatẽ coruenti non potio ſuauis ꝓ fomẽto mediciaq; eſt porrigenda:ſed philoſophicæ cõſolatiões ſubiiciẽdæ ad egritudinẽ leniẽdã:mulſum ẽ potõ ꝓcioſa ex uino melleq; cõfecta:cuius mẽtio ẽ apd ſcriptores oẽs:ſcribit Pli.l.xxii.mulſum ex uetere uino utiliſſimum fieri:quod facillime cũ melle cõcorporat.corpora auget:multi ſenectam longam mulſu nutricatu tollerauere:celebri pollionis romulli exẽplo:quẽ centeſimũ annũ excedentem cum diuus Aug.hoſpes iterrogaret:qua nam rõne maxime uigorem illum animi corpori ſq; cuſtodiſſet.ille reſpondit.intus mulſo foris oleo.Melitetes quoq; ex uino & melle conficit diſtãs a mulſo.ſit.n.ex muſto & cõgio mellis & cyatho ſalis ſufferue factis:græci mulſũ uocãt.

Virtutes ebullire.

Virtutũ buccinatores intus uitioſi

Contra hippocritas

Accipẽſer piſcis

Aulon tibia

Monaulon

Auleticus calamus tibialis

Olfactoriola.

Diſcriminalia

Diſcerniculũ

Periſcelides.

Murenulæ

Inaures

Mulſũ

Exẽplũ

Polliõis romnli

Melitetes

uoces inanis fundere.nihil ab his potui cognoſcere:qui ſi uirtutes ebulire uolent & ſapientias:nihil aliud dicẽt:niſi eẽ uiã qua efficiant hæ uoluptates q̃s ſupra dixi.q̃ ſequũtur in eadẽ ſententia ſunt. Totuſq; liber:qui eſt de ſummo bono refertus & ſentẽtiis & uerbis talibus eſt. Ad hãccine igit uitã Telamonem illũ reuocabis ut leues ægritudinem. & ſi quem tuorũ afflictũ mœrore uideris: huic accipenſerem potius quã aliquem ſocraticum libellum dabis? aulon hortabere:ut audiat uoces potius quæ Platonis. Expones quæ ſpectet florida & uaria: Faſciculum ad naris admouebis. Incendes odores: & ſertis redimiri iubebis & roſa. ſi uero etiam aliquid admoueris tam plãe luctũ omnem abſterſeris. hæc Epicuro confitenda ſunt:aut ea quæ modo expreſſa ad uerbum dixi tollenda de libro.uel totus liber potius abiiciendus: Eſt enim confertus uoluptatibus:querendum igitur quemadmodum ægritudine priuemus eũ qui ita dicat. Pol mihi fortuna magis nunc deſit q̃ genus. Namq; regnum ſuppetebat mihi:ut ſcias quãto e loco.quantis opibus quibus de rebus lapſa fortũa occidat.quid huic calix mul-

οἰνόμελι & μελίκρατον. Vlpiãus iurisc̃ōsultus titulo de uino & tritico legato: uinī appellatiõe autumat mulsum nõ cõtineri: oinomeli cõtieri. Interp̃taturq; oinomeli uinũ eẽ dulcissimũ: quod si proba ẽ ulpiani sñia: mulsum nõ erit idẽ qđ oinomeli; ꝓmulsidaria dicunt' uasa: qbus mulsũ' continet': scribit põponius iurisc̃ōsultus. legatis uasis scutellas & ꝓmulsidaria. cõtineri. M. Tullius epistola q̃dã ad papiriũ petũ sic refert: habuisses nõ hospitẽ sed cõtubernalẽ. at' quẽ uiꝝ. non eũ: quẽ tu es solitus ꝓmulside cõficere: ubi ꝓmulsis accipitur pro pulmẽtario siue potione ex mulso cõdita: unde ꝓmulsidaria uasa deduci autumo: notandũ usurpari mulsum ꝓ adiectiuo: ut apd' Plinium lac mulsum. acetũ mulsum: aqua mulsa q̃ mel le cõcinata significant' apud Plautũ ex amãtis & blãdientis affectu dicitur mea mulsa græco sermone. ὐλίξ nominat' unde deriuatus calix pro poculo. Impingẽdus: dixit quasi illidẽdus & nolenti igerẽdus: ĩpigi. n. significat uim quappiã: ut apd Hieronymũ. Impegi nouissime in danielẽ & apud Virg. exaiata sequẽs ĩpingeret agmia muris. Ab eodẽ poeta. s. ennio. Ex opibus sũmis: uerba ennii poetæ ex tragedia: q̃ iducit' andromacha uxor hectoris post necẽ mariti. post obitũ priami. post excidium troiæ captiua: a græcis abducta ita lamẽtari erumnas suas apud Senecã ĩ troade ĩducit' q̃ribunda Grãmatici allegãt Enniũ ĩ andromacha: apd homerꝝ ultia iliados' rhapsodia hectorẽ defũctũ andromacha & hecuba penetrabili q̃rimonia lamẽtãtes cõplorãt: ergo andromacha ex regiis opibus deuoluta & in seruitutem trãsducta hisce uerbis apud poetã Enniũ deflet suas erũnas: Opis egens: idiga auxilii: ops antiq dicebãt quẽ nũc opulentũ ut testimonio est contrariũ inops. ops terra dicta apud antiquos: q̃ hic oẽ opus. & iõ dī ops mater: q̃ terra mater opis deæ dies festus opalia dicta: quæ erant post saturnalia. Itẽ opecõsiua dies dicta ab dea opecõsiua cuius in regia sacrariũ: prisci iouẽ coluerũt' cognomẽto opitulũ: qđ opẽ idigentibus ferret. Annotãt grãmatici opẽ singulariter auxiliũ opes pluraliter diuitias significare: sed & opẽ ueteres dixerũt, ꝓ opulẽtia. Quid petam presidii: exaiata ac uecors p̃sta agere ĩfortunioꝝ andromacha: nescit unde p̃sidium petat: a quo exilii suppetias ĩploret. Ennius fecit fabulam titulo & argumẽto andromachã emulatus euripidem: cuius hic ẽ uersus. Andromachæ nomẽ q̃ ididit recte ei ididit: quo uersu ĩsinuat andromachã significare uiraginẽ & uiris depugnantẽ: quasi andromachetẽ: fuit. n. uirili aĩo septa: & quædam ueluti uirago: quod & homeri testimonio satis liquet. Hectorĩ tuo. s. marito. Freta: confisa. Vrbe orba sum: prosonomasia ẽ siue annomiatio: quæ fit similitudie aliqua uocũ: & uicinitate quadã uerboꝝ: ut qs locus aut lucus: ut ex oratore orator: ut diligere oportet quẽ uelis diligere: de qua Quĩtilianus Cicero & cæteri. Quo accedã: cõsimile est illud grachanum: quo me miser cõferã. quo uertam. Fana tẽpla uel a fauno: uel ꝓ fando cõsecrant'. Tosti: cremati. Abiete crispa. Intelligit lacunaria siue laquearia ex abiegnis trabibus texta fuisse deformata flammis & exusta: materies. n. ut iq̃t Plin. ĩ. xvi. abieti pulcherria ẽ in trabibus. p̃cipua ãt dos ẽ crispãtibus: & ĩ torto quo dã discursu uenaꝝ p̃ciosis: põdus sustinere in edificiis ualida ẽ. Abies: ẽt ĩ trãsuersũ posita: renititurq; põderi: nec temere rũpit': priusq̃ carie q̃ uiribus defficit abies arboꝝ altissima rectissimaq; ẽ: cuius ps ĩferior enodis ẽ. & sapinus uocat': supior nodosa duriorq; ẽ: fusternã uocãt: qñ p̃cipit cato p̃liũ ex sapĩo faciẽdũ itelligi uult ex abiete enodi q̃ ps a terra ẽ ab abiete abietarius deriuat'. O pater: priamũ dicit' qđ uerbũ cõuenit psonæ andromachæ. O patria: hĩc uī Virg. illud trãstulisse. o patria o diuũ domus iliũ & Silius. o patria o fidei domus iclyta. Ope barbarica opulẽtia siue opulẽtitate luxuriosa: nã & opulẽtitas dī ꝓ opulẽtia. alludit aũt ad græcorum ꝓuerbiũ qđ ẽ. ἐπὶ μορῒτῳ βαρβάρου. i. fertilitas & opulẽtia barbaroꝝ. Tectis celatis sculptis & celatura uariegatis. Dicit ãt dolẽter se uidisse domũ regiã adstãtẽ: auro celaturã laq̃aribus supbã & spectabilẽ. Homerꝰ tradit & repetit Pli. menelai regiã auro argento electro ebore fulgere. Cãtoribus euphorionis Euphorion poeta fuit chalcidensis quẽ transtulit Gallus q̃ ob id sic loquit' apud Virg. i bucolico ludicro. Ibo & chalcidico q̃ sunt mihi cõdita uersu. Carmina pastoris siculi meditabor auena. Quintil. i. x. quid euphorionem frustra transibimus quẽ nisi ꝓbasset Virg. nunq̃ certe cõditorũ chalcidico uersu carminũ fecisset ĩ bucolicis mẽtionem. hẽbat ãt hic euphorion quosdã ita deditos sibi amatores ut eũ p̃ferrẽt ennio & reliquis poetis eiusq; poemata studiose cãtarent posthabitis alioꝝ poematibus. Cãtores hoc in loco significari puto scenicos fabularꝝ actores ut apud Oratiũ Si plausoris eges aulea manẽtis & usq;. Sessuri donec cãtor uos plaudite dicat. Chorus ĩ fabula cõstat ex uocibus pluriũ cãtoꝝ. Exaggeratis regĩs opibus' pluribus uerbis, apud enniũ sigillati recẽsebãt' gazæ & opes regis priãi & ita facta exaggeratiõe opulẽtiaꝝ regiaꝝ flebiliter lamẽtabat' andromacha cũcta repẽte ac p̃ter expectationẽ fuisse direpta iflãmata & ad extremã item

Melicraton
Oinomeli
ꝓmulsidaria
ꝓmulsis
Lac
mulsũ
Acetũ
mulsũ
Calix
Impingere
Andromacha
Ennii
Ops
Ops mater
Opalia
Opecõsiua
Opitulus
Iuppiter
Andromacha unde
Fana
Abies ĩ edificiis ualida
Sapiñ°
Fusterna
Abietarius
Opulẽtias
Fertilitas barbaroꝝ
Regia mene lai electro & ebore fulgens
Euphorion.
Cãtores scenici

si impingendus est: ut plorare desinat. aut' aliquid eiusmodi: ecce tibi ex altera' parte ab eodem poeta: ex opibus summis opis egens Hectori tuo huic sub uenire debemus: q̃rit. n. auxiliũ. qđ petã p̃sidii: aut exequar: quo mõuenũc auxiliũ exilii: aut fuga freta' sim: Arce & urbe orba sum: quo accedã: quo applicem: cui nec aræ patriæ domi stãt fractæ & disiectæ iacent. Fana flãma deflagrata. Tosti alii stant parietes deformati: atq; abiete crispa. scis q̃ sequantur & illud in primis. O pater o pria o priami domus septum altisono cardine templũ uidi ego te adstantem ope barbarica: tectis celatis laqueatis auro ebore ĩstructam regi sedem. O poetam ægregium. quã quã ab his cãtoribus euphorionis cõtemnitur. sentit oĩa repentina & inopinata esse grauiora. Exaggeratis igitur regi opibus quæ uidebantur sempiterne fore. q̃d adiungitur: Hæc omnia uidi inflãmari:

Vitã cui tari. letata corpora Cedrus utebat' i delitiis

nectionẽ redacta ex quo fiebat dolor atrocior cũ iopinata mala ac repẽtina sint grauiora durioraq; toleratu

Priamo ui uitã euitari in prima tusculana hoc idẽ carmẽ recitatũ est uno tantũ imutato uerbo. illic. n. uitã eripi ꝓ euitari legit'. ut itelligas idem esse uitã euitari qđ uitã eripi & est uetus uerbũ planeq; poeticũ euitare pro uitã eripere & uita spoliare: sicut letare dī hoc est leto mulctare. letata corpora apud Ouidiũ pro iterempta. & morte mulctata. Eripianus huic andromachæ quæ tam flebiliter tanq; dolẽter ifortunia priæ sue deplorauit apud tragicũ poetã. Psaltriam. canttricẽ. musicus. n. cantus & modulatio lenit perturbationes. & leuat egritudines. Edricũ icendamus cor rigo cedrũ. In delitiis. n. utebat' cedrus inter odores. iuxta illd maronianũ. urit odoratã nocturna i lumia cedrũ. similiter apud homerũ. calipso urit cedrũ sciſſilẽ odoris cã sic enĩ ait in qnto odysseæ τὸ δ' ἐν δαΐδας κέε κηδόμενον περ ἐόντα θεσπεσίην τε κνῆσον ὀδμὴν κεδρου τε θύοντα διαπρήσσοιτο δὲ νύξ ὀλοή. i. ꝓcul odor cedri & citri ardẽtiũ ꝓ insulã redolebat plini. i. xiii. memit sniæ homericæ thiam exponẽs ꝓ citro casti gansq; eoꝝ errorẽ q cedri citriq; uocabulo odoramẽta accipiũt. oxycedros uocat' quæ acutũ & spinosum habet foliũ altera cedrus odore ꝑstat. maiorẽ cedrũ uocãt cedrealem materiæ cedri eternitas est. iõq; simulachra deoꝝ ex ea antiq factitauerunt. cedrinus fuit romæ in delubro appollo sosianus. Tu enĩ ad epicurũ hæc dicuntur Libidinosas snias. sentẽtiæ philosophi libidinose dicuntur. qbus uoluptate gustus & cõplexus summũ bonũ metit'. qđ iterdũ facit epicurus interdũ uirtutẽ extollit & sine uirtute beate ui ui nõ posse profitet'. Nõ uerbo solum uoluptatẽ epicurei ꝓpugnatoresq; epicuri dicũt nõ itelligere nos de qua uoluptate loq̃tur epicurus i q̃ sũmum bonũ põit nũc Cicero ne tergiuersari possint refert uerba epicuri planiloqua atq; perspicua q̃ planissime demõstrant hoiem loq de uoluptate corporea & sensuali sicut aũt pauloante demõstratũ est. Cupio refelli redargui refutari conuinci: nã refellere ut supra docuimus est redarguere falsitatẽ: refellit qui negat. Non crescero uoluptatẽ: sicut stoici dicunt uirtuti non eẽ locũ icrementi. ita dicebat epicurus uoluptatẽ crescere nõ posse. ubi detract° eẽt dolor: Cõtra Plato ait uoluptatẽ maiorẽ expetibiliorẽq; fieri addita alia uoluptate. Et ex hoc colligit uoluptatẽ summũ bonũ esse nõ posse cũ id summũ sit bonũ: cui nihil addi possit hoc idẽ tradit Aristoteles i. x. ethicorũ. Tria magna peccata. cõsimiliter in libris de finibus bonoꝝ disputãs cũ torquato epicureo multa reprehẽdit ex dogmate doctrinaq; epicuri. quẽ architectũ beatæ uitæ nominitãt. Nisi sensus: q̃si titillarẽtur. pugnat secũ epicurus sibiq; cõtraria dicit: quo nihil turpius: mõ ait summũ bonũ eẽ i uoluptate: q̃ ꝓcipit' ex gustu. tactu. auditu. uisu. olfactu. q sensus qnq; sunt notissimi. & uoluptates eoꝝ cognitissimæ. mõ dicit summũ bonũ eẽ idolentiã: pugnãt haud dubie hæc iter se. cũ alid sit frui uoluptatibus sensualibus: aliud nõ dolere. titillari ãt dicũt' sensus: qñ mouent'. Gestiũt pruriũt uoluptatis dulcedine trãslatũ uerbũ a titillatu alarũ: ubi dulcedo scribẽdi scribit Pli. i. xi. i eadẽ ꝓcpua hilaritatis sedes qđ titilatu maxie itelligit' alaꝝ. Ex hac trasłatiõe dixit oratius i sermõibus, ꝓterea ne nos titilet gloria iureiurãdo obstrigã. M. Tul. i prio de fini. i hãc snĩam: Nã si ea sola uoluptas eẽt: q̃ q̃si titillaret sensus: ut ita dicã: & ad eos cũ suauitate affluerent. Primũ & tertiũ putat: tãq; nihil iterfit iter gaudere & nõ dolere: q̃ uel sensus comunis ostẽdit eẽ dissimilia. Cũ ꝓprie is gaudere dicat': q i uoluptatibus: ut edẽdi & coeũdi. nõ dolere uero is dicatur qui anxietate non afficitur circa uoluptatis sanitatem. sunt enim quædam immediata. ut leuitas grauitas. quædã mediata: ut calidum frigidum inter quæ est tepidum. Sic aliquis beatus est. aliquis miser. aliquis nec bea-

Priamo uitam euitari. Iouis aram sanguine turpari. Præclarum carmen. est enim & rebus & uerbis: & modis lugubre eripiãus huic ægritudinẽ. quo modo collocemus iculcitra plumea' psaltariã abducamus cedrum incendamus: demus scutelã dulciculæ potionis: aliquid prouideamus & cibi. Hæc tandem bona sunt: quibus ægritudines grauissime detrahantur' tu. n. paulo ante ne intelligere te quidem alia bona dicebas. reuocari igitur oportere eũ merorem ad cogitatiõem bonorũ: cõueniret mihi cũ Epicuro: si qd esset bonũ cõueniret. dicet aliquis qd ergo tu Epicurum existimabas ista uoluisse aut libidinosas eius fuisse sentẽtias: ego uero minime: uideo enim ab eo dici multa seuere. multa præclar'. Itaq; ut sepe dixi: de acumine eius agitur nõ de moribus q̃is spnat uoluptates eas quas mõ laudauit Ego tamen meminero: quod uideatur ei summum bonũ. Nõ enim uerbo solũ posuit uoluptatẽ sed explicauit qđ diceret: saporem inquit & corporũ cõplexum: & ludos atq; cantus: & formas eas quibus oculi iocũde moueant': num fingo: num mentior: cupio refelli. Quid enim laboro: nisi ut ueritas in omni q̃stione explicetur. Atidẽ ait nõ crescere uoluptatem dolore detracto: summãq; uoluptatem nihil dolere. Paucis uerbis tria magna pecata. Vnum quod secũ ipse pugnat. Modo. n. ne suspicari qdem se quicquam bonum nisi sensus quasi titillarentur uoluptate. Nunc autem summã uoluptatem dolore carere. Potest ne magis secũ ipse pugnare: Alterũ est uitiũ qđ cũ in natura tria sint: unum gaudere: alterum dolere tertiũ nec gaudere nec dolere: Hic putat primum & tertium idem esse: nec distinguit a nõ dolendo uoluptatem. Tertium peccatum com

Refellere

Volup tas maior addita uoluptate.

Archite ctus beatæ uitæ nominitãt.

Pugnat secũ epicurus

Gaudere

Nõ dolere

Immediata

Mediata

tus nec miſer ſic aliquis gaudet aliquis dolet aliquis nec gaudet nec dolet.& ita ē qddam medium iter uoluptatem & dolorē:quod nō placet epicuro. A uirtute ſuperauit:quando Epicurus ponit ſummū bonū in uoluptate ſapoꝝ & tactus haud dubie ſeiungit ſūmū bonū a uirtute: ſine q̄ nulli ueri philoſophi ſūmū bonum metiunt. Nihil aūt tā cōtrariū uirtuti ē q̄ uoluptas: ex quo uerſus ille ſilii ſcitu dignus . hic uirtus illic uirtuti inimica uoluptas. Laudat ſepe uirtutē reꝑhenditur epicurus:quod ſecū pugnat:nec ſeruat conſtantiam q̄ in omni uita cuſtodiēda é. Clamat.n.iterdū nō poſſe iucunde uiui niſi ſapiēter: uirtutē a uoluptate diuelli nō poſſe. Raro fortuita interuenire ſapienti dicunt hæc qdem p̄clare:ſed iconſtanter nutat natatq̄ nec ꝓpoſiti ptinax eſt cū ad uoluptates ſubinde uelabat ita more uolatici gubernatoris clauū i horas mutat: uertunis:ut inqt ille:iniqs natus. Cū grachus largitiōes maxias feciſſet:tyberi⁹ & Caius grachi fres genere eloquētia facile p̄rici pes:leges agrarias:frumētariaſq̄ tulerūt de agris uiritim diuidēdis ac fruīto:q̄ cū eēnt maxime populares populū ſibi cōciliarūt. tiberius auctore ſcipione naſica i capitolio a primatibus occiſus ē:ictus fragmētis ſubſellioꝝ i ſepultus & i tyberim ꝓiectus:mox Caius gracchus eloquentior q̄ frater ꝓnitioſas aliquot leges tulit. Inter q̄s frumētariā:ut ſe miſſe & triente frumētū plebi daret. Alteram legē agrariā:quā tyberius frater ꝓmulgauerat itē recētem attali pgamenoꝝ regis hereditatē diuidi iuſſit. Po. Romano. Itaq̄ cū ſeditioſo tribunatu diſſipaſſet publicum p̄imoniū:tādē a lucio opimio cōſule oppſſus eſt i auētino:quē armata multitudie occupauerat:& illd ſacroſanctū caput trib. plebis pcuſſori ſeptumuelio auro reꝑnſum eſt q̄ id exciſum ad luciū opimiū detulit. Anno tauerūt ſcriptores ſeptumuleiū plūbo in os Caii gracchi addito ut pōderoſius eēt patricidio ſuo rēpu. circūſcripſiſſe. Piſo ille frugi de hoc piſone:q̄ ob uirtutē modeſtiamq̄ cognominatus ē frugi:mētio ſupiu s facta eſt

Legē frumentariā quā tulerat gracchus de frumēto plebi dando:de teſſeris frumētariis apud Suetoniū:in ſecūdo cōmentario fuſius enodatiuſq̄ pſcriptū ē. Quid ſibi conſtet:gracchus palā reprēdit piſonē tanq̄ parum ſibi cōſtātem:qd uenerit in cōtionē peꝛ

Beatus miſer Inter medius Sūmū bonum nō ſine uirtute.

Clauū i horas mutat epicurus

Duo gracchi fratres

Lex frumētaria gracchi

Mors gracchi

Plūbū i os gracchi infuſum

citurus frumentū:qd uiritim diuidebatur ſecūdum legē ipſius gracchi:quā piſo ꝓbauerat: diſſuaſeratq̄.

Lege ſempronia:legē gracchanā intelligit:quoniā gracchi ſempronii dicebant apud hiſtoricos leges ſemproniæ claræ ſunt:q̄s hic ſempronius gracchus tulerat:ne de capite ciuiū romanoꝝ iniuſſu populi iudicaret:hīc illa cicerōis exclamatio i uerrinis:o lex portia legeſq̄ ſemproniæ. De hac ſempronia lege frumētaria meminit. M. Tullius in.ii. officioꝝ his uerbis. Caii gracchi frumentaria magna largitio fuit: exhauriebat igit ærariū. Patrimoniū publicū ærarium intelligit & publica uectigalia. Negat epicurus: ſicut gracchus i orōnibus uidet patronus ærarii:cū re ipſa eēt diſſipator:ſic epicurus:interdū uirtutē laudat:ut. M. Curiū putes loq̄:cū tamē uoluptate. q̄ uirtuti cōtraria ē ſūmū bonū metiat. Vī fortūæ:ſeneca ad ſerenū: epicurus quē uos patronū iertiæ urę aſſimilis ait raro ſapiēti iteruenit fortuna. Tenuē uictū antefert. Diocles auctor eſt epicurū uiliſſimis cibis uitā egiſſe:ipſe quoq̄ in epiſtolis aqua tātū & cibario pane ſe cōtentū eē teſtat:ut ba epicuri ſunt ex epiſtola:mitte mihi caſei paululū:ut cū epulari preciosius uoluero poſſim:ſcribit Seneca Epi cuꝝ q magiſter uoluptatis dicit certos habuiſſe dies:qbus maligne famē extingueret:ut ita uideret an aliquid deeſſet ex plena & cōſumata uoluptate:& q̄tū deeſſet:ē. n. ſūma uoluptas poſſe capere ex ordeaceo pane uoluptatē. Ad id ſe reduxiſſe:qd eripere nulla fortunæ iniqtas poſſit. Quo ſapiēs beatus nō ſit:ait Epicurus ſapiētē ſi i phalaridis tauro purat exclamatuꝝ. dulce ē & ad me nihil ptinet:& ſiue cruciet excarnificetur que futuꝝ nihilominus fœlicē acqrendi patrimonii curā nō habituꝝ:fortunæ reluctatuꝝ:ad rēp. nō acceſſurum. Nō iſtā dicit:hypophora. Dicat q̄libet:Antipophora. Nō itelligamus:ita dicunt epicurei nos nō intelligere de qua uoluptate dicit epicurus. Q ui dolore ſūmū malū:Epicurus i uoluptate ponit qd ſummū bonū eſſe uult. In dolore qd ſummū malū qd q ſentit uirtuti locū nullū relinqt. In qua ſummū bonū collocāt

Lex ſempronia.

Viliſſimis cibis contentus

Maligne famē extingueret

Sciētiæ epicuri

Antipophora

ſtoici:qui dolorē dicūt eē adiaphoron ideſt īdiferentē. Ita credo de honore quaſi dicat ſe nō cōtendere de honore cū epicureis pro quo adipiſcēdo ſtudioſe & ardenter inſurgimus cōtra cōpetitores & aduerſarios.

Illi.ſ.epicuro:apud quē ſūmū bonū cōſit ex duobus:ut corpus ſine dolore ſit: animus ſine perturbatione:

Sūmū bonum ex duobus

Qui ſtatim cōuolent.Illuc libēter hoīes conuolant atq; cōcurrūt ubi audiunt laudari uoluptatē: querētes libidinibus ſuis patrociniū & uelamentū aliquod. Me nō laborare:oſtendit ſe nolle contēdere cum epicureis:quēadmodum ſi de imperio:& de bello punico diſceptaretur:pro talibus. n. rebus animoſe alacriterq; ſentētia dicenda defendēdaq; eſt. Dixit.M. Tullius aliubi.maledicta cōrumelie cōtētiones cōcertationeſq; ī dicendo pertinaces.in dignæ philoſophia mihi uideri ſolēt. Actū habituq;:qū contēdere nolumus: dicere ſolemus habituros nos ratum & actū qcquid egerint aduerſarii.In hāc ſnīam aīt portius cato apud Liuiū uos ꝓ faxitis deos oēs fortunare uelim:prouerbiū ē apud antiquos. actum agam:actū agi:pro eo qđ nihil agā nihil agis:qđ.n.in iure ſemel iudicatū fuerit:reſcindi & iteꝝ agi nō pōt:hinc illud terētianū in phormiōe:actū aiūt:ne agas. Alid lentulo uideꝫ.Cato in omni ſenatu clamabat delendā eē carthaginē:bellumq; carthaginēſibus īducēdū. Scipio naſica reclamabat cōtradicebatq; catoni cum nollet dirui carthaginē:timēs ne deleta carthagine: ſe/curitas & ueternū romanos īuaderet:torpoꝛeq; ſomnulenti marceſcerēt: ſnīæ ſcipiōis ſubſcribebat lucius lentulus & cū cato acclāmaret e re publica mihi uidetur carthagi/nem deleri:illi reclamabant:e re publica nobis uidetur carthaginem nō deleri: tamen q̄uis in ſententia dicenda ſenatores diſſentirent:nulla tamen iter eos cōcertatio emulatioq; reſidebat.ut.n.ait.M.Tullius in ora/tione de prouinciiſq; cōſularibus.ita diſſenſi ab illo:ut in diſiunctione ſnīæ cōiuncti tñ amicitia maneremus. Hii epicurei. Cum iſtis alias:cum epicureis.alias ſe diſputatuꝝ dicit. Verum ſit:iuſtum æquū:& par. Ora. metiri ſe quēq; ſuo modulo ac pede uerum eſt.M.tullius in oratione pro murena: negat uerum eſſe allici beniuolentiā cibo. Expediat:utile ſit. Plauſibilia:fauorabilia:iucūda:popularia:quæ plauſu populi excipiātur ſic Oratio plauſibilis dicta:quæ placet & plauſum populi meretꝰ:ſenſus ē epicureos:qui omnia referūt ad utilitatem ſuā & uoluptatē debere ſolos iſta ſecū muſſitare: nec iactationem oſtētare:quoniā talia nō ꝓbāt: nec plauſu fauoreq; populari excipiūt. In ſinu gaudeāt:ſecū & cū ſuis letēt:ne gēuinū gaudiū iuulgēt:puerbialis ē locutio q̄ & poetæ uſurpāt.Tibul.q ſapit in tacito gaudeat ille ſinu.Propter ī tacito cohibe gaudia clauſa ſinu. Si nec opinato euenerit:cvrēaici philoſophi:ut ſupra dictū ē egritudinē effici cenſent ex iſperato nec opinato malo tanq̄ oīa repentina grauiora ſint. Repēs repētius ſubitariuſq; Silius clamor ſepe repēs:Magis cōturbat.uir fortis ex ꝓuiſo oppreſſus ab aduerſario conturbatur:exercitus hoſtilis ꝓter ſpē ſupueniens ſolet eſſe terribilis:& cūcta cōturbat:adeo ut hoc caſu oppreſſis nec uirtus poſſit:nec multitudo ꝓdeſſe:Vegetius ſubſeſſas appellat inſidias:quibus in itinere exercitus imparatus:ac nihil tale ſuſpicans opprimi ſolet.ſubſidere enim ſignificat deliteſcere: unde ſubſeſſores dicti q deliteſcentes inſidiātur.Et inſidiis circūuentos interimūt:cōtra ſubſeſſos uocamus hoſtium dolo circūuentos.a Valerio ſubſeſſor alieni matrimonii dictus:qui pudicitiæ alienæ coniugis inſidiatur. Subita tempeſtas huic ſententiæ.conſimilis eſt illa oratiana ſententia improuiſa ſimul ſpecies terret utrūq;. Dies tpis lōgitas.ſic Tibul.lōga dies homini docuit parere leones.Inde diecula dicitur tēpuſculū & aliquātula mora.

Contētiōes pertinaces īdignæ

Actum agam

Actum aiūt ne agas

Sententiæ coniunctio amicitiæ

Verum iuſtum plauſibilia

In ſinu gaudeat

Subſeſſæ

Subſeſſores

Subſeſſis

diecula

epicurum. ita credo de honore aut de dignitate cōtendimus.Mihi ſummum in animo bonum uideꝫ: illi autem in corpore:mihi in uirtute:illi in uoluptate & illi quidem pugnāt:& quidem uicinorum fidem implorant:multi autem ſunt qui ſtatim conuolent Ego ſum is qui dicam me nō laborare: actū habiturum quod egerint. Quid enim de bello punico agitur:de quo ipſo cum aliud.M.Catoni:aliud.L.Lentulo uideretur.nulla inter eos concertatio unquam fuit.Hi nimis iracunde agunt:preſertim cum ab hiis non ſane animoſe defendatur ſentētia:pro qua non in ſenatu:non in concione:nō apd exercitum:neq; apud cenſores dicere audeant. ſed cum iſtis alias:& eo quidem animo: nullum ut certamen inſtituam:uerum dicentibus facile cedā.tantum admonebo:ſi maxime uerū ſit ad corpus oīa referre ſapientem: ſiue ut honeſtius dicā nihil facere:niſi quod expediat ſiue oīa referre ad utilitatem ſuā:quoniā hæc plauſibilia nō ſunt ut in ſinu gaudeāt:glorioſe loqui deſināt. Cyrenaicorum reſtat ſentētia:qui tum ægritudinem cēſent exiſtere ſi nec opīato quid euenerit. Eſt id quidē magnū ut ſupra dixi etiā Chryſippo ita uideri ſcio:quod prouiſum ante non ſit:id fieri uehementius:& ſed non ſunt in hoc omnia:quanq̄ hoſtium repens aduētus magis aliquādo cōturbat quā expectatus. Et maris ſubita tempeſtas quā ante prouiſa terret nauigantes uehementius:& eiuſmodi ſunt pleraq;.ſed cum diligenter nec opinatorum naturam cōſideres:nihil aliud reperies niſi qdē omnia ſubdita uideri maiora:eqdem ob duas cauſas.Primum qnod quāta ſint quæ accidunt:conſiderandi ſpacium non datur. deinde cum uidetur precaueri potuiſſe ſi prouiſum eſſet quaſi culpa contractum malum ægritudinem

In pleriſq; tollaſ iuxta illã ſñam:q̃ ait nullũ eſſe tantũ doloꝛẽ:quẽ non longinquitas tẽporis minuat: ac molliat:& a ſeneca decẽter ac uere dictũ ẽ.Doloꝛẽ dies cõſumit licet cõtumaciſſimũ & quotidie iſurgẽtẽ.Carthaginẽſes ſeruierũt:auctor ẽ Liuius captiuos carthaginẽſiũ pluſculos a romãis redditos fuiſſe ſuis ciuibus & oli carthaginẽſes egerũt de pmutãdis captiuis:uſi attilio regulo depcatore:q cõtrariũ ſuaſit:miſeꝛe ẽ ãt diſcere ſeruire:ubi didiceris dominari:ſed hæc ẽ fortũæ cõdictio.q̃ fũma imis miſcẽs facit ut reges ex regno in ſeruitutẽ delabanꝫ:ſic hecuba:ſic creſus:ſic ſiſigãbis oli ſeruitutẽ ſeruierũt. Rege capto pſe:paulus emylius p ſem macedonũ regẽ captiuũ duxit ĩ triũphũ & cũ pſe duos filios:filiãq; unicã ſubſeq̃bantur familiares & amici plures regis. ipm regẽ ĩtuẽtes & flebiliter lachrymãtes. adeo ut pleriq; ex romãis lachrymare ob miſericordiã cõpellerenꝫ triũphus fuit ſpetioſiſſimus opulẽtiſſimuſq;. ut docet plutarchꝰ: ab hoc tpe Popu.Ro.tributũ pendere deſiit.ut.M. Tullius Pliniuſq; notificãt:tũc cognitũ ẽ:qd polleat fortuna uerſatilis:quæ filium perſei legitimũ artem ferariam diſcere compulit ob querendum uictũ:cuius rei teſtis ẽ amianus marcellinus. Quoſdã coꝛitios.ſ.ſeruitutẽ ſeruiẽtes. Hæc oĩa uidi uerba ſunt ex andromacha tragedia:qbus ſupius illa erũnas ſuas flebiliter ſic deplorabat:hæc oĩa uidi iflãmari:& q̃ ſubſequunꝫ. Argiuos aut ſicinios diceres.corinthii ex libertate ĩ ſeruitutẽ lapſi ſeruiebãt argiuis ſicyoniiſq; eo cultu:& habitu atq; oĩone:ut argiui ſicyoniiq; uiderenꝫ:& ita ĩ alienã nõ ſolũ ptãtẽ ſed etiã ueſtẽ linguãq; trãſierãt:hæc ſunt opera fortune ludẽtis:hæc ſũt ludibria rhãnuſiæ hæc ſunt documẽta mortaliũ: ut memores ſint rerum humanarum:quæ fluxæ iſtabiles caducæ ſunt& tẽporis momento mutabiles. Sicyonio peloponeſi populos eẽ qs ignoꝛatꝫ qbus oliua ſicyonia bacca dĩ a poeta. Vnde ſicyõii calcei paꝛ uiriles.Regnũ ſicyonũ uetuſtiſſimũ fuiſſe teſtis ẽ Euſebius. Sicyonum fuiſſe officinarum omnium metallorum patriam auctor eſt Plinius. Corinthi ruinæ.Seruius ſulpitius in epiſtola ad Ciceronem conſolatoria.dicit ſe uidiſſe cadauera oppidorum proſtrata & dirruta ante oculos iacentia:uidelicet:eginæ megaꝛæ.pireii.& corinthii:tradunt: hiſtoꝛici coꝛinthum quod olim græciæ lumẽ fuit & ciuitas opulentiſſima extinctam fuiſſe ac dirutã ob legatos cũ mumius conſul Romanus exercitum corinthioꝝ ſub ipſis iſthmi faucibus concidiſſet tunc enim ab ĩcolis deſerta ciuitas direpta primum deinde tuba præcinente deleta eſt tunc corinthii in mãcipatũ ſeruitutẽq; demerſi ſunt ait.M.Tulli.ſe magis ad miſeꝛicordiam eſſe per motũ aſpectis corinthi ruinis q̃ cõmoti ſint ipſi coꝛinthii cuius rei cauſa eſt qd animi illoꝝ iam occalluerant obdurauerãtq; ad tollerantiam calamitatũ & ſic oñdit longa die nõ ſolũ leniri ſed tolli quoq; egritudinem. Clitomachi.clitomachus philoſophus carthaginenſis athenas uenit annos natus quadraginta.audiuitq; carneadẽ cuius & ſucceſſoꝛ fuit tris ſectas ſectatus academicoꝝ peripateticoꝝ ſtoicoꝝ uolumina cõdidit ſupra quadraginta. Ciues ſuos.ſ.carthaginẽſes.Inualuit cõſuetudo ut cõciues paſſim dicamus municipes noſtros recte an perperã uiderint illi in quoꝝ ore & labris dictio hæc eſt frequẽs me riualẽ nõ habebũt.Ego latinitatis elegantiã ſequẽs dicere malĩ hic meus cuius ẽ q̃ cõciuis & ita locuti ſunt ueteres oẽs q̃ pure ꝓbeq; locunꝫ. Itaq;.M.Tullius loquẽdi norma ubiq; uoluminũ ciues ſuos dicit nuſq̃ cõciues.Neoteri.i.recẽtiores cõciues dictitãt:tanq̃ ĩd ſit elegantiſſimũ latiniſſimũq;:auctoritas mihi dux ẽ & magiſtra reꝝ oĩum.alio mõ latine & elegãter dĩ municeps meus pro ciuis meus ſiue cõterraneus. Plinius iuriſcõſulti ſcola eruditoꝝ Municeps uſurpant in hoc ſignificatu: libet iterdũ in hæc ẽt minuta diuertere ad uitiligines linquaꝝ repurgãdas. Carneadis magiſtri doctoriſq; clithomachi de cuius acumine doctrina memoria dictũ eſt in primo cõmẽtario. Cũ ita poſitũ eẽt hæc erat propoſito ac ueluti argumentũ libri mihi uideꝫ ſapiẽtẽ futuꝝ in egritudine patria capta tanq̃ patriæ amiſſio ſit oĩum iacturaꝝ maxima pro qua ſapiẽs mori nõ recuſabit q̃ oẽs oĩum caritates cõplexa eſt carneades aũt cõtra diſſerebat oñdens ſapientẽ nõ fore in egritudine ex patriæ captiuitate & euerſione tanq̃ ſapiẽs ſit totius mundi ciuis & omne homini natale ſolum tanq̃ ſapiẽtis animus iſtar ſummi cœli liquidus defecatus imperturbatus ſit qui nullo nubillo obducaꝫ cui ſententiæ ſubſcribit philoſophi ſtilbonis exemplum qui capta patria amiſſis liberis amiſſa uxore cum ex incendio ſolus & tamen beatus exiret interrogãti de-

Doloꝛẽ dies cõſumit

Exemplũ ſtilbõis

Ex regno in ſeruitutem cadere

Darei mater

Perſes ĩ triũpho

Filius perſei faber

Ludibria rãnuſiæ

Sicyõe patria metallorum

Clitomachuſ cõciues nõ dici elegãter

Ciuis meus

Municeps meus

Vitiligines linguaꝝ

Sapiẽs mundiciuis

Poliorceies. Omnia meame cũ ſunt.

metrio:cui cognomẽ ab exitio urbium poliorcetes fuit:nunquid perdidiſſet:omnia inqt bona mea mecũ ſunt quo dicto dubitare demetriũ coegit an uiciſſet:nihil iquit perditi omnia mea mecum ſunt: uidelicet uirtutes:quas nulla uis hoſtilis eripere quit:qbus ſapiẽs ſeptus nullũ poteſt ſubire diſpendium: biantem p tereo:cuius exemplum uulgatum eſt nimis. Sed cicatricibus:quæ obductæ: & uetuſtate calloſæ uix tolli ſanariq; poſſunt. Nihil oportere:hæc eſt illa conſolatio:quæ nobis in promptu eſſe ſolet uolentibus relẽ uare dolorem lugentium:dicimus enim conſolandi cauſa nihil uideri debere inopinatum & quod neceſſe eſt talia accidere mortalibus: aduerſus q̃ muniti præparatiq; eẽ debemus:turpe ẽ. n. quod & egritudinẽ auget:dicere:nõ putarã oĩa putãda ſunt:nihil non opinandũ eueni re poſſe:habendus ẽ in ore & in memoria uerſiculus ille.cui uis poteſt accidẽ:qd cuiq̃ poteſt. Panetius philoſophus cõducenter ſcripſit:quod uita hoĩum pericula ex ĩprouiſo aſſidua & ꝓpe quotidiana fert ad q̃ cauẽda oportet eẽ aĩo ſemp ĩtento.ut ſunt athlete ſicut.n.illi i certamĩe athletico caput manibus oppoſitis q̃ſi uallo ꝓmuniũt ita aĩus ſapiẽtis aduerſus petulãtias iniuriaꝝ ictuſq; fortunæ debet eẽ erectus:arduus ſeptus:ne q̃ in re repẽtina ĩcurſio ĩperatis ĩprotectiſq; nobis oboriat. Neq; nõ ualet:aliquid ualet. Quia recẽtia ſunt:tãq̃ malũ uideat maius:qa recẽs ẽ & recenter igruit:q̃ quia ſit repentinũ & iopinatum. Quam pauca natura deſideret ſi ad opinionẽ uiuẽs:nunq̃ eris diues ſi ad naturam nũq̃ eris paup: opinio ĩmenſum: natura minimũ deſiderat ſi uis uacare aĩo aut paup ſis oportet: aut pauperi ſimilis nõ põt ſtudiũ ſalutare fieri ut inqt Seneca ſine frugalitatis cura: Epicurus ait: honeſta res ẽ leta pauptas nõ q̃ paꝝ hẽt:ſed q̃ plus cupit pauper ẽ: parabile ẽ qd natura deſiderat & appoſitũ paruo cõſtat ad manũ ẽ qd ſat ẽ. Ad exẽpla traducimus. Duplex rõ diſputãdi ẽ:aut p̃ceptis aut exẽplis:quantum græci pollent præceptis tantũ romani qd ẽ maius:exẽplis:orator ut docet Quin. in.xii.ĩprimis abũdare debet copia exẽploꝝ:q̃ teſtimonioꝝ obtinẽt locũ:unde ẽt ſenibus auctoritas maior eſt qd plura noſce & uidiſſe creduntur:Plato in libro de regno arduũ eẽ ait ſine exẽplis magna ſufficiẽter oſtẽdere. Hic:in diſputatiõe de pauptate. Socrates cõmemoratur:pauptas ut apuleii uerbis utar fuit ĩ Ariſtide iuſta in phrocione benigna:in epaminũda ſtrenua.ĩ Socrate ſapiẽs:ĩ homero diſerta:eadẽ pauptas ẽt.P.R. ĩperiũ a primordio fundauit.Nõ debet igit pauptas uideri res oneroſa:imo potius appetẽda:cũ uideamus tot uiros p̃claros in paupertate uixiſſe:beatiores letioreſq;:q̃ quibus domi congeſtæ ſunt opes regiæ: quoꝝ bracteata & perſonata fœlicitas eſt & profecto paupertati talium uirorum nullas credo diuitias poſſe præferri:quæ ſolidis & ueris bonis exuberat cum diuitiarum frons hilaris multis intus amaritudinibus refer ta ſit.Socratis pater fuit ſophroniſcus lapidarius mater fenareta obſtetrix qui in pauptate beatiſſimus amicis olim audientibus emiſſem iquit pallium ſi nũmos haberem neminẽ popoſcit omnes admonuit a quo acciperet ambiguus fuit. Hic diogenes,notiſſimus eſt cynicus diogenes cui nihil habẽti nihil defuit qui potentior Alexandro naturæ uictor humanæ cum haberet cotylam ad potandum hoc eſt poculum ligneum uidit puerum manu concaua bibentem ſtatimq; id eliſit ad terrã dicens neſciebam quod natura haberet poculum puer me uilitate ſuperauit prætorium diogenis fuit dolium in quo degebat quod ut cũq; ſole inclinauerat ſimul uertebatur. Vñ iocabat domum ſe habere uolubilem de quo ſatyrographus ſed dolia nudi nõ ardent cynici ſi fregeris altera fiet cras domus hemerobios ideſt diarii uictus uulgo appellatus eſt.Duplici palliolo uſus peram habuit pro cellario bacculum pro adminiculo quo ſe iam ſenex & infirmus ſuſtentabat præter hanc ſuppellectilem nihil quicq̃ requirens hæc ſunt cynicæ inſignia familiæ.Diogenis hoc erat pera & bacculus quod regibus diadema quod pontificibus galerum qui cum Alexandro Magno de ueritate regni certabundus baculo uice ſceptri gloriabatur. De diogene Hieronymus laertius Apuleius.dion.cæteri.extan epiſtolæ ipſius Diogenis quibus.Regulas ſuas teſtatur qui præ una pera & bacculo ſpreuit opes opulentas & prorſus ad uiuendum uelut ad natãdum iis melior qui onere liberior. Cecilianum a cecilio cõditore comediarum de quo ſedigitus poeta. Cecilio palmã ſtatuo de comico & oratius. Vincere cecilius grauitate terentius arte:Cecilianum & illud eſt homo homini deus eſt ſi ſuũ officiũ ſciat.

Nõputaram Simus ſimile athletis,

Natura minimũ deſiderat

Parabile Ad manũ ẽ qd ſat ẽ

Exẽpla ſalutaria

pauptas in ſocrate ſapiẽs

Bracteata fœlicitas

De dvogene Cotyla in dolio degens

Hemerobios

Baculus & pera Ceciliuſ comicus

Homo homini deus

ſint uiſa maiora.quid ergo opus ẽ dicet aliquis ratione:aut omnino conſolatione ulla:qua ſolemus uti cum leuare dolorem mœrentiũ uolumus: hæc enim fere tum habemus in promptu. nihil oportere inopinatum uideri:Aut qui tolerabilius feret in cõmodum q̃ cognouerit.neceſſe eſt homini taleali quid accidere:Hec enim oratio de ipſa ſumma mali nihil detrahit.tantũmodo affert nihil eueniſſe: qd non opinandum fuiſſet.neq; tamen genus id orationis in conſolando non ualet:ſed id aut ſciã an plurimum ualeat.Ergo iſta nec opinata non habẽt tãtam uim:ut ægritudo ex his omnis oriatur.Feriũt enim fortaſſe grauius:non id efficiunt ea quæ accidant maiora uideantur:quia recentia ſunt maiora uidentur non:quia repentina: Duplex eſt igitur ratio ueri reperiendi:non in his ſolum quæ mala:ſed his etiam quæ bona uidentur.nam ut de ipſius rei natura qualis & quanta ſit quærimus ut de pauptate nonnunquã:cuius onus diſputãdo leuamus: docentes quã parua:& quã pauca ſint:quæ natura deſideret:aut a diſputandi ſubtilitate oratiõem ad exempla traducimus.Hic Socrates cõmemoratur. hic Diogenes: hic Cecilianum Illud ſæpe eſt etiam

Sub paliolo sapiẽtia: uirtus ut inqt Seneca: nulli pclusa: est oĩbus patet. oẽs admittit libertĩos seruos: exules nõ eligit domũ nec cẽsum. nudo hoie cõtẽta ẽ. nõ est igit a pãnis & sordibus uirtus existimãda: ĩ q̃ sniam est illd apuleianũ. ne me putetis egenũ uel abiectũ. ne ue de pannulis istis uirtutes meas estimetis. Plinius in epistolis tradit quosdã iterdũ se ductos cultuq; pagano q̃si rusticos nõ minus eẽ eruditos q̃ eos q studia pferũt & oñtãt. Caio fabricio. norma pauptatis & exẽplũ apd romãos. Caius fabritius ẽ q patellã & salinũ ex argẽto tñ deoꝝ colẽdoꝝ cã domi habuit. Ita tñ ut patella corneo pediculo sustiereť. cuiꝰ filiæ ob pauptatẽ de publico dotibꝰ donate ad maritos ierũt portantes gloriam domesticam pecuniam publicam hunc pyrrhus epirenlis nullo auro nullis pollicitatõibusꝰ expugnare potuit ut secum eẽ uellet ac ꝓximũ a rege principatũ obtineret q dixit pyrrho nõ hocille cõduci bile esse. Nã si epirote inqt ambos nos norint a me regi q̃ abste malint hinc ait poeta paruoq; potentẽ fabricium. Et claudianus pauper fabricius pirrhi cũ sperneret aurum Iulius higinus in libro de uiris illustribus. scripsit legatos samnitiũ obtulisse dono Caio fabricio grandem pecuniam tũ fabritiũ planas manus per omnia fere corporis mẽbra deduxisse. & legatis ita respondisse dum illis omnibus membris quæ attigisset ipe-rare posset nunquam quicquã futurũ & ita pecuniam repudiauit. Generis humani. humanum genus flexum eẽ caducum imbecillum quassum sexcentis malorũ milibus obnoxium ad omnem fortunæ contumeliam proiectum precarii spiritus autumant scriptores idonei. Apuleius ĩ demonio Socratis definit homines esse terræ ĩcolas moribundis membris leuibus & anxis mentibus brutis obnoxiis corpibus dissimilibus moribus similibus erroribus peruicati au-datia: pertinaci spe: casso labore: fortuna caduca: tarda sapientia: cita morte: querela uita. Multi ihonorati: Cato quo die repulsa passus est: pila lusit: quẽ ait Plinius repulsis tanq̃ honoribus ineptis gaudere solinum: apud Valeriũ caput est de repulsis quo enumerat exẽpla clarorum uirorum qui repulsis sigillati fuerunt: inhonoratiq; discederũt Mar. Tullius in oratione pro plãtio aliquot commemorat repulsa notatos & a populo præteritos in petitiõe magistratus. Priuatim otium ante tulerunt. M. Tullius in oratione pro cluentio: uiros clarissimos percenset qui petitionem honorum relinquentes uitam tranquillam & quietam remotam a procellis iudiarum sequi maluerunt. Epicurus ait sapientem non accessurum ad rempublicam: cleantes: chrysippus: Zeno: nemo illorum rempublicam administrauit: philosophi pene omnes: in ocio litterario uixerunt. multi ut uerbis. M. Tulli utar & sunt & fuerunt qui tranquillitatem expetentes a negociis publicis se remouerunt: ad ociumq; profugerunt fuit temporibus tyberii principis quidam nomĩe uacia: nulla alia re quam otio notus. & ob hoc unũ: quod in otio consenuerat fœlix habebatur: de quo exclamabant omnes: o uacia solus sis uiuere. Cauendũ tamen est ne dum solitatem eligimus & uitam ociosam concupiscimus: nec nobis nec aliis uiuamus: sicuti quidam q se inertiæ & uentri: sõno: & libidini dediderũt: q lucifugi: nec oriẽtẽ uiderũt solẽ nec occidẽtem: q dũ nemini uiuũt: nec sibi ipsis uixerũt. Anapestũ: carmen ueteris poetæ. Anapesticũ significat constãs anapesti pedibus: fit aũt anapestus pes ex duabus breuibus & longa. Potentissimi regis forsan agamẽnõ signi ficatur: siue priamus: inductus in tragedia sic apud senecam in tragedia oedipus damnat uitã regiã eiq; quam anteponit cũ ait qsquam ne regno gaudet o fallax bonũ quãtũ maloꝝ quã frõnte blanda tegis. Ignobilis ignotus nõ cognobilis. Democritus ueni iquit athenas & nemo me nouit. ut inqt Seneca q uixit notus oĩbus ignotus moriť sibi. Orbitates liberoꝝ sicut pauli emylii. Xenophontis anaxagoræ & alioꝝ qui filiorum obitum forti subnixoq; aio tulerunt. Ego cũ genui supra dictũ est telamonẽ audito filioꝝ interitu dixisse laudabiliter. Ego cum genui cũ morituros sciui. Futuras cõmẽtabar apud euripidẽ ut ante dictum est sic loquitur theseus futuras mecũ commentabar miserias aut mortẽ acerbã aut exilii mestam fugam.

Virtus. d pãnis estimã da nõ ẽ

Norma pauptatis fabricius Clau dianus

Scitum fabricii

Hõres fluxa quassa Difini tio hominũ. apuleiana repulsa

uita ociosa plata horibus

Exẽplũ uatiæ. O uatia solus sis uiuere. Lucifugi Anapestus Ignobilis.

Qui ante meditantur: ut iam sepius dictū est: quicquid expectandū est diu: leuius accidit: & prouisa omnia leuiora fiunt. Dies: temporis longinquitas. Illos: qui ante meditantur. Hos: quibus medet dies Pares casus: exempli causa: orbitas filiorū: exilium: amissio patriæ: & alia hoc genus. Grauius etiā tulisse: non absit: mile est scitū illud solonis: qui cum lachrymabundus lugeret defunctum filium diceretur q̄ sibi a quodam: at nihil proficis: respondisse fertur: at propter hoc ipsum illachrymo: quia nihil proficio. Nemo exp̄s mali cum natura magis nouerca sit mortalibus: q̄ mater: fit ut nullus es omni parte beatus existat: itaq; cū mortalium nemo fœlix merito dici possit idulgēter fortuna deciditur cū illo q iure' dici non ifelix potest. Nemo mortalis ē carmē est euripidis: uerissime sanctissimeq; cōscriptū: quo nihil uerius eē potest: cum nullus mortaliū ullo unq̄ tēpore fuerit nec futurus sit sine morsu doloris & morbi cruciatu: Ergo p̄ miraculo & id solitarium reperit' exemplum uidelicet. Xenophilum musicū cētū & quinq; annis uixisse sine ullo corporis incōmodo. potuit id qdē. fieri: ut corpore nō egrotaret: sed ut oī penitus ai egritudine imperpetuū careret: impossibile ē nec fieri' potuisse indubitanter affirmo: ut eni i quit scite uereq; neuius poeta: pati necesse est mortalē multa mala. Neqcq̄ frustra: cū nulla sit medela: cū nullis plantibus defuncta reuocent'. Cicero quadā epistola qd an gā: crucie ne me' qd deide asseq̄r'. Vita metenda: trāslatio a frugibus. q̄ maturæ metūtur. Oratius in epistol. Emetit orcus grādia cū paruis nō exorabilis auro fruges autem metunt': triplici genere messionis unū ubi falce secūdū terrā subsecant frumētum: altero ubi ligneum habent bacillum icuruum. In quo sit extremo ferrula ferrea: hac spicas desecant. & stramenta stantia in segete relinquunt: ut postea subsecentur: tertio modo metitur ut stramentū medium subsecent a quo medio messem dictam putat. M. Varro in ptimo de re rustica. Iubet necessitas: necessitatis: q̄ græci ἀνάγκην uocant: amarissimæ sunt leges. truculētissima: imperia īsuperabilis uis meritoq; ait plato ī protagora necessitati nec deos qdē repugnare. Liuius cōsimiliter pareat inqt necessitati q̄ nec dii quidē superant. Necessitas ut scite dixit cato feriis caret. Plato. plotinusq; platonicus parcas aiunt filias eē necessitatis quæ ieffugibilis est ut inquit Apuleius. Deumq; semper & ubiq; ultrix comitat' eadem necessitudo dicitur quam. Mar. Tullius sic scribit in secūdo rhetoricorum puto esse hanc necessitudinem. Cui nulla ui resisti potest quæ neque mutari neq; leniri potest ut corpus mortale aliquo tempore iterire necesse ē atq; ita necesse ut uis postulat necessitudinis cui nulla uī resisti potest. Negabat scilicet carneades reprendens chrysippum fulcientem porticum stoicoꝝ. Ad maleuolos consolandos maleuoli solatii ut inqt Seneca genus est turba miserorum. Longe secus. longe aliter quā carneadi. Admonet esse hoiem. quid est homo? inquit Seneca quodlibet passum uas & fragile iactu. Quid est homo? ibecillissimū corpus & fragile. Plinius in secūdo nihil homine miserius esse ait. Nihil superbius ab eodem mortalitas fragilis & laboriosa nominatur idem aliubi dixit: is domum profecto uitā æqua lance pensitabit qui semper fragilitatis humanæ memor fuerit miserrima est profecto hominis conditio cum tantalo serpētis dē te ictus intereat cum anacreon acino uuæ passæ cum fabius senator in lactis austu uno pilo strangulatus sit. Dixit olim legatus scytharum Alexandro magno ex indulgentia fortunæ conditionem humanam obliuiscenti: si deus extribuere mortalibus beneficia debes sin autem homo es id quod es semper esse te cogita. Qui mœret in luctu & mœrore ē. Enumeratio exemploꝝ potētiora sunt sepissime exempla quam tationes philosophoꝝ & magis mouēt. Ideoq; M. Cicero in oratione de prouinciis consularibus: sibi om-

Ideo lachrimo qa nil p̄ficio

Xenophilus exps morbotum

Pati necesse est multa mala

Triplex messio

Messis a medio

Anace necessitas

Necessitas feriis caret.

Parcæ necessitatis filiæ

Necessitudo

Homo quid

Anacreon acino uuæ strangulatus

Dictū scythæ

Exēplo rū uis.

qui ante meditātur quod iis: quibus medetur dies: nisi qd ratio quædam sanat illos: hos ipsa natura: intellecto eo qd remediū illud continet: malū quod opinatum sit esse maximum: nequaquā esse tantū sui natura: ut uitam beatā possit euertere: hocigitur efficitur: ut ex illo nec opinato plaga maior sit non ut illi putant: ut cum duobus pares casus euenerint: is modo ægritudine afficiat': cui ille nec opinatus casus euenerit: Itaq; ducūtur nōnulli in mœrore: cum de hac cōmuni omnium cōditionem audiuissent: ea lege nos esse natos: ut nemo imperpetuum esse posset expers mali. grauius etiam tulisse. Quocirca Carneades: ut uideo nostrum scribere Antiochum: reprehēdere Chrysippum solebat laudantem euripideum carmen illud. Nemo mortalis est quem nō attingat dolor: morbusque Multi sūt humandi liberi: rursum creandi. Morsq; est finita omnibus: quæ generi humano angorem nēquicq̄ afferunt. reddenda est terræ trra. Tū uita omnibus metenda: ut fruges: sic iubet necessitas negabat genus hoc orationis quicquam omnino ad leuandā ægritudinem pertinere. Id enim ipsum dolendum esse dicebat: quod in tam crudelem necessitatem incidissemus. nam illam quidem orationem ex commemoratione alienorum malorum ad maliuolos cōsolandos esse accōmodatam. Mihi uero longe uidetur secus: nam & necessitas ferendæ conditionis humanæ quasi cum deo pugnare cohibet: admōetque esse hominē: quæ cogitatio magnopere luctū leuat: & enumeratio exemplorum: nō ut animum maliuorum oblectet, affertur sed ut ille qui mœret

nium consiliorũ atq; factorũ: cẽsent exempla: ex summorũ hominum factis petenda esse quærimus. n. nõ cui factũ sit qppiã: sed a quo factũ & clari hoĩs exẽplum nobis ꝓ rõne est. Nec coherere: pstat in trasiatiõe putri di ruentiũq; edificii: qd male coagmentatũ non coheret: sed hiat ac fatiscit: in quo oĩs fultura diducit: nisi sta bilimentis fulciat. λυπη, λυπεομαι: græco sermone dr tristior: λυπηριος tristis. λυπη tristitia & dolor chrysippus ille ĩ familia stoica famigeratus etymõ subtiliter uestigauit huiusce uocabuli existimauitq; dici λυπηρ per litteræ ĩmutationẽ quasi λυσις: quæ solutio significatur tãq egritudo siue tristitia hoc ẽ λυπη sit solutio & distractio totius hoĩs: hoc idem sentit Plato in cratylo: cũ ait lyppe. i. dolor & tristitia a dialyseos. i. dissolutõe corporis tra hi uidet. Nam in huiusmodi passione cor/ pus dissoluitur: græce quoq; ania uocat tri/ stitia. Algedõ cruciatus: odie dolor: achthe/ don meror & langor. Perfert: patienter to leratur: qd testimonio ẽ opinionis eẽ nõ na turæ. Ferre illud egre: si psona nobis cara ac nexu sanguinis cõiuncta morit: opina/ mur officiosum esse & cõueniens: ut dolea mus illachrymemus demõstremus nos id egro aĩo ferre: & ex hac opinione: tãq id fa/ cere rectũ sit. & id oporteat: mœremus & in luctu sumus. Pædores muliebre: sordes: illuuies: squallores: ut supra docuimus po/ tes seiunctim legere pedores ut colon sub sequatur: muliebres laceratiões genaꝝ qd mulieribus ĩ luctu testificando solet eẽ fami liarissimũ. Vñ lata lex. xii. tabulaꝝ est q̃ ueta ret genas a fœminis carpi & lacerari. cuius habita ẽ mẽtio ĩ superioribus. Pectoris p/ cussiones: Virgilius exꝑsit utruuq; illo uer su: Vnguibus ora soror fedãs & pectora pu gnis pcussiones pectoris dicuntur plãctus & plangere pcutere ẽ: Lucanus. Exigit ad se uos famularũ brachia plãctus. Et mox pau lo plãctu liuẽtes atra lacertos. ltẽ silius. Liuẽ tia plactu brachia: apd Ouidiũ. plãgebãt cor pore terrã: apud catullũ plãgor ẽ ꝓ planctu & percussione sic scribẽtẽ ꝓcedunt leniterq; sonãt plãgore cachini. Fœminũ coxaꝝ fe mẽ est ꝓprie iterior pars femoris qd euidẽ/ ter ostendit plinus cũ ait in. xxiii. fœmina atteri aduriq; equitatu notũ est: femora. n. interiora eqitãdo atte runt: nõ exteriora: hinc oppido q̃ elegans uocabulum finxit nouator uerborum Apuleius noster qui inter femineum dixit locos muliebres: ueluti positos interfemina. & coxas: interiores: grammatici quidam tra dunt non inueniri femen casu recto: sed ab eruditis usurpatur: non tam prerãcidas grammaticales ꝓceptio nes q̃ elegantiã nitoremq; sectantibus. Agamẽnon homericus: apud Homerum in. x. illiados inducitur Agamẽnon: qui ex mœrore somnum capere nõ poterat ceteris gratã quietẽ carpentibus qui suspirans ge/ mens oculos ad cælũ tollẽs utraq; manu capillũ radicitus discepebat. Idem Actianus ab actio poeta itrodu ctus ĩ tragedia cui titulus est Agamẽnon. Idẽtidẽ: frequenter. Illud bionis. bion philosophus borvstheni tes fuit: qui ad eũ q fundos suos ingluuiæ uocauerat: terra inqt amhiaraum absorbuit sed terrã tu hic mõ oẽs eẽ sacrilegos argumẽtis colligebat. mõ neminẽ: quisqs id quod deoꝝ ẽ sustulit sacrilegus ẽ oĩa aũt deoꝝ sunt qd qsq; ergo tollit deoꝝ tollit: quoꝝ oĩa sunt: ergo quisqs tollit aliqd sacrilegus ẽ deide cũ effringi tem pla iubet: dicit nullũ sacrilegũ eẽ: qa qd sublatũ est ex eo loco: q deoꝝ erat: in eum transfertur locũ q deoꝝ ẽ.

Perinde ita: alias pariter alias multũ: alias perinde ac perinde atq; ꝓ tanq̃. Regem Agamemnonem qui rex regum dictus est: quem Homerus ποιμενα λαων ꝑ idest pastorem populorum appellat. Quasi Cal/ uitio: facete: id enim magis mœrorem auget & dolorẽ q̃ leuet: cũ capilli euelli non possint sine cruciatu Au gustinus aliquãdo ex iprouiso interueniẽs oppressit ornatrices filiæ iuliæ q̃ illi ꝓmutaturos ac nos uellebãt. Interrogauitq; filiam utrũ post aliquot annos cana esse mallet: an calua & cũ responderet se canam eẽ mal/ le: sic illi mendacium obiecit: quid ergo istæ te caluam tam cito faciunt? Romani colebant uenerẽ cogno/ mento caluam: nam cum urbe a gallis capta obsessi in capitolio ex mulierum capillis tormenta fecissent edem ueneri caluæ consecrarunt: caluitium uni tantum animalium homini est: ut inquit Plinius: in com/ mentariis suetonii pluta de causis caluitii: & de coruis caluis: qui græco uocabulo nominantur phalacroco races. Myconii populi insulani caluitio insignes gignuntur: ibique omnes calui sunt. Vnde prouerbium græcum φαλακρος μυκονιοις. hoc est calui Myconii. Et dixit Lucilius Myconi omnis calua iuuentus

ferendũ sibi id cẽseat quo d uideat multos modera te & trãquille tulisse. Omnibus enim modis fulcien di sunt qui ruũt: nec coherere possunt propter ma gnitudinẽ ægritudinis. Ex quo ipsam ægritudinẽ lypin Chrysippus: quasi lysin: idest solutionẽ toti/ us hoĩs appellatã putat. quæ tota poterat euelli ex plicata ut prĩcipio dixi: cã ægritudanis: Est. n. nul/ la alia nisi opinio & iudiciũ magni ꝑsentis atq; ur gẽtis mali. ltaq; dolor corporis: cuius est morsus acerimus pfertur spe proposita bõi Et acta ætas ho neste ac splendide tantũ fert consolationem ut eos: qui ita uixerint aut nõ tangat ægritudo: aut leniter pungat animi dolor. sed ad hãc opinionem magni mali cũ illa etiam opinio accesserit: oportere rectũ esse & ad officium pertinere: ferre illud ægre: quod acciderit: tum deniq; efficitur illa grauis ægritudi nis perturbatio. Ex hac opinione sunt illa uaria & detestabilia genera lugẽdi: pedores muliebres lace rationes genarũ. pectoris feminũ capitis pcussiões hĩc ille. Agamẽnon homericus: & idem Actius scin dens dolore identidem ĩtonsam comã. In quo face/ tum illud Bionis pinde stultissimũ regem in luctu capillũ sibi euellere quasi caluitio mœror leuaret. sed hæc faciũt opinantes ita fieri oportere. Itaq; &

Lypæ.

Lysis
Ania
Algedõ
Odine
Achthe
don

Pedores

Plãctus
pcussio
nes
Plãgere
Plãgor
Femen
Interfe
mineũ
Agamẽ
nõ scin/
dens
comam
Bionis
dictũ
in gulo
nem
Oẽs sa
crilegos
esse
Nullũ
eẽ sacri/
legum.
Perinde
Pastor
populo
rum
Cani
uelle
bantur
iuliæ
Venus
calua

Decē Oratores athenis

Demostenes

Eschines

Verba eschinis

Priuatim malus: nūq̄ publice bonus

Iacula oratoꝝ

Fulminat orator

Caligulæ solatinū in luctu.

alea.

Pulchra de bellorophōte.

Solitudo bellorophō.

Correctus locus & explicatus

Cāpus aleus erraticus

Locus ouidii

Niobe lapidea facta

Numetus niobes filiorū uarius

Mater obmutuit

uiso stupro filioꝝ Sypileia.

Lachrymis dies unus datus

Aeschines in demostenē: Decē oratores simul: athenis una ciuitas tulit. quoꝝ lōge princeps demostenes ac pene lex orandi fuit: plenior eschines & magis fusus plus carnis habens minus lacertoꝝ: hic in oratiōe illa luculēta: quam scribit contra Cresiphōtem atq; Demostenem: acerrime acusat Demostenem quod die septimo post mortem filiæ ante lugendi tempus ipletum ante iusta peracta coronatus: & uestē cādida iduus hostias imolauerit: cum illam amisisset: quæ prima & sola patrem ipsum nuncupabat. Ibiq; rhetorica tus eschines: pandit uela eloq̄ntiæ: & fulmia oratoria iaculat cuius uerba subscripsi: q̄ sunt hæc q̄ filios odit & malus ē pater nunq̄ bonus populi gubernator esse potest: nec is: qui carissima & familiarissima corpora nō diligit & fouet: unquā nos alienis pluris existimabit: nec q̄ priuatim ē malus nunq̄ publice bonus eē pōt nec qui domi est iprobus i macedonia atq; in legatione probus foret: nō. n. mores sed locū mutauit. hactenus eschines. cuius uerba aperte declarant hoiem rhetorice copiose sentētiose se iuectū eē i Demostenē: i obitu filiæ nil mœrētē. Verba cōtorquet: iacula & tela oratoꝝ sūt. uerba ac sniæ. qbus aduersarios fodiūt & iugulū ut dici solet petūt Martianus capella. Instat inq̄t louis rhetorica potest fulmia iaculari. hinc translatio illa apud satyrographū spetiosa q̄ueniāt diuersa a parte sagittæ in primo de oratore quid iquit tam necessarium quam tenere semper arma quibus uel tectus ipse esse postis uel prouocare iprobos uel te ulcisci lacessitus. Scribit Quintilia. M. Tullium in causa cornelii: armis fulgentibus esse preliatum. Pericles dictus est orando fulgare tonare. cuncta pmiscere. Solitudines captēt ipse Cicero. mœrore exili confectus sic scribit ad atticum odi celebritatem fugi homines. lucem aspicere uix possum testaturq; solitudinem sibi fore non amaram. Caligulæ romani principis soror tem mortuam lugentis solatium animi fuit alea. Qui miser in campis. Bellorophontes cui dii dederunt Καλλοσ καὶ ἡνορεὴν ἐραστὸν ἐνηην. idest pulchritudinē & fortitudinem amabilem insimulatus falso est ab antia uxore prœti siue sthenobea apud ipsum prætum quod eam nolentem constuprare ui uoluisset. Ex quo prœtus idignatus eū perdere destinauit misitq; cum codicillis ad eurien regem lyciorum quibus eius mors continebat hinc illud plautinum ex bacchidibus bellorophontē iam me tuus fecit filius. Egomet tabellas detuli ut uincerer. itaq; bellorophontes cum tabellas regi obtulisset primo iussus. aduersus. chymeram. mox aduersus solymos tertio loco cōtra amozones depugnare. semper cum uictoria rediit unde rex cognosces bellorophontem haud dubie diuinum esse. illi uxorem dedit filiam cum dimidio regni ex qua tres liberos sustulit. ἰσαν ἀροὴτε καὶ ἱππολοχον καὶ λαοδαμειαν. post autem diis factus inuisus filiis orbatus errabat solus in campis solitudinem captans consortia hominum fugiens. Quod Homerus græcis uersibus duob⁹ sic expssit. ἠτοι ὁ κατὰ πεδίον τὸ ἀλήιον οἷος ἀλᾶτο. ὃν θυμὸν κατέδων. πατὸς ἀμὸν πεπλεῖν ἀνθρώπων. quos Cicero in latinum uertit qui in omnibus codicibus sic leguntur qui miser in cāpis mœrens errabat aliens. Ipse suum cor edens hominum uestigia uitans. nec ullus fere est. quin ita legat qn existimet sensum esse planum & apertum sed cum primus uersus ultimo pede claudicet quod satis liquet. Curiositas quæ cuncta uestigat me commonuit recurendum esse ad archetypon græcum unde ista fluxerūt. Itaq; pensitatis diligenter homericis carminibus censeo pro campis alienis. ut legas campis aleis. græce. n. sic scribitur. κατὰ πεδίον τὸ ἀλήιον οἷος ἀλᾶτο. idest campū aleū solus errabat. ἀλήιος autē idest aleos: græco sermone dicitur erraticus ut intelligamus campum illum aleion idest erraticum ab erroribus errantis bellorophontis. Cognominatum fuisse & ita integro sensu græco perfectisq; numeris latinus uersus legetur de græco factus. Qui miser in campis mœrens errabat aleis huic sententiæ accomodari non absone posset illud nasonis ex deuotario carmine in ibin quinq; ab equo præceps alienis decidit aruis. Nam cum hoc uersu significetur bellorophontes. possemus non inscite legere quiq; ab equo præceps in alienis decidit aruis ut tam apud Ouidium q̄ apud ciceronem dictio subdictitia quæ est alienis obrepserit p aleis fuit operæprecium emaculare codicem ciceronis & maculas inueteratas eluere ut ita suus ille nitor sua sinceritas illucescat. Niobe fingitur lapide qs ignorat nioben ex dolore dici a poetis demutatum esse i statuā lapideam cum ex fecundissima matre ad orbitatem redacta extinctos uidisset filios filiasq; oīs quos apollo & sagittis cōfixerant i primo propertii cōmentario annotauimus diuersitatē fabulæ sup nupero niobe filioꝝ. Nam homerus pueros puellasq; eius bis senos dicit fuisse: sapho bis nouenos bacchilides & pindarus bis denos. Euripides bis septenos quē secutus est Ouidius noster iterprætantur nioben fingi lapideā. pterea qd ex nimio dolore attonitā obmutuit ac ueluti lapidescēs malis diriguit sicut olim mater cū filii filiæ stupro iteruenisset iopinati mōstri percussa conspectu. Et in præsens tempus ad indignandum & i posterum ad loquendum obmutuit a statio in siluis sypileia mater dicta niobe quoniā fata saxea turbine uenti in sypilum patriā rapta est ubi fixa cacumine mortis liqtur & lachrymis ēt nunc marmora manant. Dixit tamen Homerus in uigiesimo quarto illiados. Nioben post funera natorum & lachrymas eodem die de cibo cogitasse quo exēplo maximus poetaꝝ demōstrauit ius flendi in unum dumtaxat diē eē constitutū.

Aeschines ī Demosthenē iuehit: quod his septimo die post filiæ mortē hostias imolasset. At quā rhetorice: q̄ copiose: quas sententias colligit: quæ uerba cōtorquet: ut licet qd uis rhetori itelligas. Quę nemo probaret nisi insitū illud in animis haberemus. Omnis bonos interitu suorū quā grauissime mœrere oportere. Ex hoc euenit ut in animi doloribus. alii solitudies captēt: ut ait Homerus de Bellorophonte. Qui miser in campis mœrens errabat aleis. Ipse suū cor edens hoīnum uestigia uitans. Et Niobe fingit lapidea propter æternū credo ī luctu

Hecubam in canē:græci latiniq; scriptores hecubam prædicāt ex dolore impatibili: post cladem exitiūq; patriæ ac suorum:post exoculatū polymnestra conuersam esse in carnem:unde eius sepulchrum dictum ē cynossema:de quo plinius.Cynossema ita uocatur hecubæ tumulus: quod significauit Ouidius cum ait i xiii.Latrauit conata loqui:locus extat & ex re nomen habet.Nā cynossema græco sermone dī canis sepulchrum de quo Solinus.sigeum asie.In quo tumulus est cynoslema dictus hecubæ sepulcrum. De hecuba in canem transfigurata ait Iuuenalis.Sed torua canino latrauit rictu:quæ post hunc uixerat uxor. Apud Ennium nutrix significat fabulā titulo medeā quā scripsit Ennius:cuius testimōio sepe grāmatrei utuntur:de qua.M.Tullius in primo de finibus.quis enim tam inimicus pene nomini romāo est qui Ennii medeā spernat iducebat nutrix medeæ apud Ennium miserias alumnæ proloquēs in solitudine:cuius hæc sunt uerba.cupido cepit miseriam.eadem nutrix inducta est a seneca in medea.consimiliter Propertium poetam delectat in solitudine eloqui suos dolores amatorios:sic.n.inquit. hæc certe deserta loca & taciturna q̄renti:& uacuū zephiri possidet aura nemus:his licet occultos p ferre ipune dolores:si mō sola q̄ant saxa tenere fidē. Peccati se isimulāt. seipsos accusant tāq̄ peccauerit si in luctu aliquid fecerint dixerintq; hilarius letiusq; isimulare est accusare:qd cū gēitiuo copulat:plautus.Insimulabit eā p bri.Insimulatio ut docet Dōatus est & falsi & ueri crimis icusatio. Hilarius:letius.amenius iucūdius hilarari.& hilarescere ē iucundari.hilaritudo dicta ab antiquis p hilaritate.Antiqui diem equinoctii uerni colentes hilaria appellarunt.ut docet Macrobius:quo exordiū leticiæ celebratur quo primū tēpore sol diē longiorē nocte p tendit.erat autē ad octauum calē.aprilis de hilaribus meminit Flauius uopiscus.In aureliano:quibus omnia festa & fieri debere & dici tradit. Nihil profici mœrēdo:nostris mederi si malis possent lachrimæ: lachrias emeremus auro:ut inquit menander.Mœror & dolor nihil p ficiunt lugentibus:cum fata sint inexorabilia.& quod factum ē amplius fieri infectum nō possit.σαυτὸν τιμωρούμενος.notissima est terētiana fabula. hoc titulo quo significatur seipsum puniēs siue excrucians.Nam īducitur senex menedemus semetipsum cruciās dum in fundo fodit.arat aut aliquid facit sine laxamento ob filiū adolescētulum amandatum qui in asiam ad regem militatū abiit paternæ morositatis impatiens:de quo Oratius i sermonibus.Ita ut pater ille:terētii fabula quē nato miserū uixisse fugato iducit.non se prius

Hecuba in canē

Cynossema Ennii medea

Insimulat.

Insimulatio

Hilare scere

Hilaritudo

Hilaria dies

Eautō timorumenos.

silentiū.Hecubam autem putāt propter animi acerbitatem quandam & rabiem fingi in canem esse conuersam.sunt autem alii quos in luctu cum ipsa solitudine loqui sæpe delectat:ut illa apud Enniū nutrix.Cupido cœpit miseram nūc me proloqui cælo atq; terræ Medeæ miseras:hæc omnia uere: recta debita putantes faciūt in dolore.Maximeq; delectant hocquasi officii iuditio fieri. Quod siqui forte cū in luctu esse uellent:aliquid fecerūt humanius:aut si Hilarius locuti sunt reuocant se rursus ad mœstitiam:peccatique se insimulant quod dolore intermiserīt.Puer os uero matres: & magistri castigare etiam solent:nec uerbis solum:sed etiā uerberibus si quid in domestico luctu hilarius ab iis factū est: aut dictū:plorarī cogūt. Quid ipsa remissio luctus cū est cōsecuta ītellectaq; est nihil profici mœrendo Nonne res declarat fuisse totū illud uolūtarium: Quid ille terentiāus ipse se puniens σαυτὸν τιμωρούμενος.decreui tantisper me minus iniuriæ Chremes meo gnato facere:dum fiā miser. Hic decreuit: ut miser sit. Nū quis igit quicquā decernit īuittus: Malo quidem me quouis dignum deputem. Malo se dignum deputat nisi miser sit. Vides ergo opinionis esse nō naturæ malum. Quid quod res ipsa lugere prohibet:ut apud Homerum quotidianæ neces interituq; multorū sedationem mœrendi afferūt:apud quem dicit ita. Namq; nimis multos atq; omni luce carentes Cernimus:ut nemo possit mederore uacare. Quo magis est æquū tumulis mādarī emptos Firmo animo. & luctū lachrimis finire diurnis.Ergo in potestate est abiicere dolorē cū uelis tempori seruientem. An est ullū tempus: quoniā q dem res in nostra potestate:est cui nō ponendæ curæ ægritudinis causa seruiamus. Cōstabat eos qui

Tantisp

cruciauerit atq; hic. Chreme:uocatiuus casus est siue salutatorius:loquit.n.menedemus cū chremete uicino. Decreui cōstituiquod ē uoluntariū. Tantisper:tā diu:postulat āt post se hæc pticula.dū uel donec:uel quoad:ut Cicero in carcerē ductus ut ibi eēt tātisp dū culeus cōpararet.Au.gelius.eo cōsilio ut uiueret quidē tātisper qd fieret pmutatio apud Liuiū tātisp absolute positum ē p interea siue tātum modo sic.n.scribit in primo tamē id imperium ei ad puberē etatē incolume mansit tātisper tutela muliebri. Malo quidē:uerba menedemi:qui putat se dignum quocūq; malo cum iniustitia sua se eieciss filium miserum ex patria fateatur. Namq; nimis multos:Versus homeri:quibus declaratur ex quotidianis necibus fieri sedationem mœroris & pausam:& callū quasi obduci aduersus luctum. Vlyxes in.xx.iliados talia eloquit. Ergo in potestate est:ex carmine Homerico ostendit.Marcus Tullius in potestate hominum esse abiicere dolorē cū ille præceperit. Luctum lachrimis diurnis esse finiendum. Constabat eos:Pompeius conscendens naui/

culam paruulam a ptolomeo missam ad uxorem filiumq; cõuersus sophocleum illud pronunciauit quis-
Quisqs ad tyrãnum it fit seruus quis ad tyrãnum proficiscitur.fit illius seruus.licet liber sit:ibiq; ab achilla & septimio interficit. Annũ egẽs eta-
tis:unde sexagesimũ:qui in morte nihil seipso idignum:aut dixit aut fecit:sed tantũ suspirãs se ictibus præ-
buit:cornelia & cæteri ut aspexere cedem anchoris celerrime eductis effugerunt:unde pelago altius peti-
to.cũ uentus uehemẽtior flaret:ab egyptiis persequ satagẽtibus sese subduxerũt.Plutarchus. Lucanus.cæteri
tradunt ululatum maximũ ad littus usq; emissum fuisse ab his uiso.Cn.pompeii casu.Cicero uero ait eos
Nex põpeii Cornelia dela mẽtata nihil aliud tũ egisse nisi ut remiges hortarẽtur ad remigãdum. Demum ubi i tuto fuerunt lamẽtari cepisse: canit Lucanus.cornelia uisa cõiugis nece delamentatã esse flebiliter & lachrymosæ mox caput ferali amictu obduxisse & i cauernis nauigii tenebrosis delituisse.Dein cũ peruenissent ad littus africanũ ubi erat cato luctum esse factũ exẽplo carentẽ:nulliq; euo cognitũ.Ibiq; manibus pompeii parentatũ. Classe hostiũ: egi-
Expectorare triſtitiã ptioq;. Timor ab his.sensus est:si in põpeianis.timor& pauor expectorare potuit dolorẽ:& repellere tristitiã:tanto magis hoc sapientia efficere poterit. Nihil ꝓfici.sepe dictum est lachrimas & luctus inefficace esse & nihil prodesse ad iacturam sarciendam.

concidentem uulneribus Gneum Pompeium uidissent:cũ in illo ipso acerbissimo miserrimoq; spectaculo sibi timerent:quod se classe hostium circũfusos uiderent:nihil tum aliud egisse:nisi ut remiges hortarentur:& ut salutem adipiscerentur fuga posteaq; tyrum ueniissent:tum afflictari lamentariq; cœpisse. Timor igitur abiis ægritudinẽ potuit repellere:ratio ac sapientia uera nõ poterit? Quid est autem quod plus ualeat ad ponendum dolorem:quã cum est itellectum nihil profici & frustra esse susceptum? si igitur deponi potest etiam nõ suscipi potest. Voluntate igitur & iuditio suscipi egritudinem confitendum est Idq; indicatur eorum pacientia:qui cum multa sint sæpe perpessi facilius serunt quicquid accidit:obdurius seq; sese cõtra fortunam arbitrantur. Vt ille apud euripidem:si mihi nunc tristi primum illuxisset dies:nec tam erumnoso nauigassem sola:esset dolẽdi cã ut iniecto equulei freno repente tactu exagitãtur nouo. sed iã subiectus miserii obtorpui. Defatigatio igitur miseriarum ægritudines cũ faciat leuiores itelligi necesse est non rem ipsam causam atq; fontem eẽ mœroris. Philosophi summi necdũ tamen sapientiã consecuti nondum intelligunt in summo se malo esse. sunt

Occalescunt admala Facilius ferũt:multi occalescunt:obdurescuntq; ex diuturnis malis ad ferẽda æquo aio quæcunq; aduersa contigerint. Si mihi nunc:carmen euripidis poetæ latinitate donatuma.M.Tullio quo theseus opinor inductus:queritur de fortunæ continenter urgentis iniquitate pertinacissima:q̃ res ob-
Illuxit Penitẽtia catonis duxit callum cõtra sensum doloris.cõsuetudo.n. maloꝝ & defatigatio ægritudinũ ui doloris & ægritudinẽ facit leuiorẽ. Illuxit: apparuit:fulsit:Agretius grãmaticus.Eluxit qui luctũ deposuit:Illuxit cum lumẽ apparuit. Salo erũnoso:mari referto erumnarum periculorũq;:Cato portius triũ reꝝ penitẽtia ducebat:primum si mulieri arcana credidisset. Secũdum si aliquo itinere nauali trãsmissset:quo pedibus ire potuisset. Tertium si
Mare erũnosum. Salsipotens Balneator frigidus Scitum anacharsis qua dies per incuriam desidiamq; effluxisset. Terentianus sosia fortunatum uocat:qui nunq̃ ingressus est mare·Plautinus senex uitam maritimam reformidat:alter apud eundẽ plautum in trinũmo salsipotenti & multo potenti neptuno gratias agit qd euaserit illũ spurcificũ ĩmanem itolerandum & uesanũ deluctatus erũnis maris idem in rudente neptũnum esse dicit balneatorẽ frigidum qui ex ĩsulis salsos facit qui salsam præbet potionẽ & frigidã.Interrogatus Anacharsis utrũ plures essent uiuẽtes an mortui quo iquit in loco collocas nauigantes quo dicto scire significauit nauigantium uitã non esse uitalẽ. Fgo quoq; memor
Oli conscendi naui & descẽdi maritimarum erũnaꝝ olim feci qd plato qui cũ in equum ascendisset subito descendit. ueritus ne equi ferocitate raperet sic & ipse conscendi equũ ligneũ ex portu anconitano orã soluẽs cũ iam per equor cerulum
Frenũ mordet uectarer repente remigẽ rogaui ut me aĩal terrenũ restitueret terræ & ita e uestigio descẽdi ueritus salsas salsipotẽtis potiões. Iniecto equulei freno sicut nouellus equuleius.hoc est pulsus equinus adhuc per etatẽ
Si masculum pecus habere uis. ĩsolens frenoꝝ ac tyro exagitat cõcutiturq; solo tactu freni.sic hõ dolore exagitat ex dolendi ĩsolentia ubi uero assueuit erũnis obtorpet facitq; quod equus iam edomitus qui frenum mordet & seruitio hoĩs assuescit & domituram facile fert & ad obsequiũ habilis reperitur equus bimus ut docet Columela ad usum domesticum recte domatur. Certaminibus aũt expleto triennio. Annotandũ obiter quod annotatu dignũ ẽ
Equuleius equuluſ Equula Equile. Bubile. Edilia. si masculum equinum fetum progenerari uelis siniſtrũ testiculũ admissarii lieo funiculo obligato si feminam uero dextrã.sicut ꝑcipit democritus phisicus q idẽ oĩbus pene pecudibus faciendũ cẽſet.M.Varto suadet frenos in equili suspendẽdũ ut oculi equuleoꝝ cõsuescãt uidere eoꝝ faciẽ.& e motu crepitus audire cũ iã ad manus accedere cõsueuerit. Interdũ ponere his puerum. Equuleus dĩ pullus equinus & nouellus diminutiuum ab equo ut docet priscianus in tertio.M.Tullius in uerrinis his equitabit equuleis dĩ & equulus.M.Varro hosce item.ut equulos & educunt & alunt.Idem ait equulũ post annũ & sex menses domari posse ab equa fit equula.Plautus adhinnire equulam possum ego hãc equile dicũt stabulũ equoꝝ sicut bubile boum caprile caprarum.Edilia dixit Oratius pro stabulo edorum.In summo se malo esse hoc facete dictum ex opinione stoicorum qui dicunt insipientes eos & miseros qui sapiẽtiã ad perfectum nõ sint cõse-

cuti:insipientia autem est summū malum.Dicebat enim socrates unicum esse bonū scientiam:malū unicum imperitiam.Ergo:philosophi:qui non sunt plene sapiētiam cōsecuti in insipientia & consequenter in summo malo:& tamē non lugent:cum alii lugeant:ex minoribus malis:dogma stoicorum ē:eos q natura doctrinaq; longe ad uirutē processissent:nisi eam plene consecuti essent.summe esse miseros:neq; iter eoꝝ uitam & iprobissimoꝝ quicq̄ omnino interesse:ut plato tantus ille uir si sapiens non fuerit nihilo melius q̄ quiuis iprobissimus nec beatus uixerit.Merito itaq; M.Tullius in oratione pro murena facetissime lusit doctrinā ac decreta stoicoꝝ. Huic generi maloꝝ:non plene sapientiam percepisse. dogma stoicoꝝ ridiculum

enim insipientes:neq; insipientia ullum maius malum est:neq; tamen lugent. Quid ita? quia huic generi malorum non affigitur illa opinio: rectum esse & æquum & ad officium ptinere:ægre ferre q̄ sapiens nō sit. Quod idem affigimus huic ægritudini:īqua luctus inest:q̄ omniū maxima est. Itaq; Aristoteles ueteres philosophos accusans: q existimauissent philosophiam suis ingeniis esse perfectā ait eos aut stultissimos aut glorioſissimos fuisse. sed se uidere q̄ paucis annis magna accessio facta ē:breui tempore philosophiā plane absolutā fore.theophrastus autem moriēs accusasse naturā dicitur.q̄ ceruis & cornicibus uitam diuturnam:quorum id nihil interesset hominibus:quorum maxime interfuisset:tā exiguam uitam dedisset:quorū si ætas potuisset esse longinquior.futurum fuisset: ut omnibus perfectis artibus omni doctrina hominū uita eruditetur.Querebatur igitur se tūm cui illa uidere cœpisset extingui.Quid ex ceteris philosophis? nonne optimus & grauissimus quisq; consitet multa se ignorare:& multa sibi etiam atq; etiam esse discenda.Neq; tamen cum se in media stultitia:quā nihil est peius hærere intelligant:ægritudine premūtur, Nullam enim admiscetur opinio officiosi doloris:officiosum dolorē significāter eum dicit:qui prius est:ex iusta causa sumitur:& cuius probabilis ratio reddi potest.officium enī ab efficiendo dictum:quod efficere unumquemq; conueniat pro conditione personæ.Nam officium appellāus quod ratione actum sit:ut docet Marcus Tullius in tertio de finibus. Non putant lugendum uiris.Seneca uiris nullum legitimum lugendi tempus constitutum esse tradit:quia nullum est honestum:cum annū feminis ad lugendū maiores instituerint:non ut tam diu lugerent sed ne longius.Laudant luculenti scriptores institutum illud masilienſium quo sine lamentatione sine planctu cadauera efferuntur:luctus funeris die domestico sacrificio:cōuiuioq; necessarioꝝ addito finitur:Lycurgus ī rebus funebribus αἰεὶ λέτα πλὴν ὁπόσα καὶ τοὺς ὀλυμπιονίκας.ideſt sustulit luctus & lamentationes. Quintus maximus:Cato in libro de senectute:multa ait se præclara in quinto maximo cognouisse:sed nihil est inquit admirabilius q̄ quomodo ille mortē.M.filii tulit clari uiri & cōsularis:est in manibus uiri laudatio:quam cum legimus quem philosophum non contemnimus.Possidonius refert hunc fabium cōstatorē a romanis clypeū uocitatū ꝓpterea genios.ideo tādiu uixisse:primo q̄ eis pabula oportuniora:melioraq; ad maius tempus præparata extiterunt:deinde propter uirtutes & glorioſas utilitates quas iugiter perscrutabant:ideſt astrologiam & geometriam. Deus eis amplius uiuendi solatia cōdonauit:quæ nunq̄ antea adiscere potuissent:Nisi sexcētis uiuerent annis per tot enim annorum curricula magnus annus impletur.Ceruos autem uiuaces esse tradunt scriptores.Hesiodus cornici nouem nostras attribuit ætates :quadruplū eius ceruis .id triplicatum coruis. Verba.Hesiodi hæc sunt.ἐλάφοσ δὲ τετρακόρου σ τρεισ ἀελαφουσ κορακ γηρασκεται.uita ceruis ut plinii uerbis utar in cōfesso lōga est:post centū annos aliquibus captis cū torquibus aureis quos alexāder magnus addiderat:adoptis iā cute in magna obesitate:febriū morbos nō sentit hoc animal quin medetur huic timori quasdā nos principes feminas scimus omnibus diebus matutinis carmen eā degustare solitas & lōgo æuo caruisse febribus.hactenus plinius:hīc a satyrico poeta. Ceruina senectus dicta ꝓ diutina & uiuaci subulones ceruos appellāt:qbus simplicia sunt cornua de uita cornicū diuturna dictū ē in primo cōmentario. Querebatur lamētabat Theophrastus. Officiosi doloris:officiosum dolorē significāter eum dicit:qui prius est:ex iusta causa sumitur:& cuius probabilis ratio reddi potest.officium enī ab efficiendo dictum:quod efficere unumquemq; conueniat pro conditione personæ.Nam officium appellāus quod ratione actum sit:ut docet Marcus Tullius in tertio de finibus. Non putant lugendum uiris.Seneca uiris nullum legitimum lugendi tempus constitutum esse tradit:quia nullum est honestum:cum annū feminis ad lugendū maiores instituerint:non ut tam diu lugerent sed ne longius.Laudant luculenti scriptores institutum illud masilienſium quo sine lamentatione sine planctu cadauera efferuntur:luctus funeris die domestico sacrificio:cōuiuioq; necessarioꝝ addito finitur:Lycurgus ī rebus funebribus αἰεὶ λέτα πλὴν ὁπόσα καὶ τοὺς ὀλυμπιονίκας.ideſt sustulit luctus & lamentationes. Quintus maximus:Cato in libro de senectute:multa ait se præclara in quinto maximo cognouisse:sed nihil est inquit admirabilius q̄ quomodo ille mortē.M.filii tulit clari uiri & cōsularis:est in manibus uiri laudatio:quam cum legimus quem philosophum non contemnimus.Possidonius refert hunc fabium cōstatorē a romanis clypeū uocitatū ꝓpterea

Initia sapiētie non uetusta

Querela theophrasti

Accusāda natura

Primigenii

Polychronii

Causa lōgioris uitæ

Viuax

Coruus caro ceruina ex pultrix

febriū ceruina sene ctus

Subulones qui

Officiosus dolor

Officiū

Annus ad lugēdum feminis,

Luctus

Dialis masilienſium

Fabius mortē filii tulit firmiter

quod eo tanquā clypeo romani tegebantur ab impetu hostili: de eo dixit Hānibal: & romani suum habent Hannibalem. Refert Plutarchus: cum fabii filius diē obiiflet: eum ꝓ dignitate optimi patris calamitatē orbitatis cōmodissime tulisse: ipsumq; in foro filium defunctum oratiōe funebri ex more laudauisse. Qualis lucius paulus: scribunt Valerius maximus: seneca: plutarchus. Emylio paulo quatuor fuisse filios mares ex quibus duos iure adoptiōis in corneliā fabiamq; gentē transtulit: duos quos sibi seruauerat extulit: quorum alter qnto ante triumphū paternum die, alter tertia post triumphum die expirarunt: itaq; qui addonādos usq; liberos habundauerat, is ad orbitatē repēte adact9 ē. quē casum robore animi icredibili fustinuit. In tantum ut populum ipse ob id igemiscentem cōdolentēq; magis consolaretur: q̄ ipse foret consolandus qui in oīone: quam apud populum habuit sic locutus fettur cum in maxio prouectu fœlicitatis nostræ quirites timerē neqd mali fortuna moliretur. Iouē optimū maximum: iunonemq; reginam: & mineruā præcatus sum: ut si quid aduersi po. romano imineret, totum in meā domum cōuerteretur: quapropter bene habet annuendo enim uotis meis id egerunt: ut uos potius meum casum doleatis: q̄ uestrū igemiscerē.

Clypeus romanus

Pater laudauit filiū defūctū

Quatuor filii emylio

Mors filiorum septem diebus

Verba pauli Emylii

Qualis. Mar. Cato. Mar. Tullius i epistola ad Seruium sulpitium de his qui fortiter obitum filiorū tulerūt sic refert. Quintus maxius q̄ filiū cōsularē clarum uirum magnis rebus gestis amisit. & Lucius paulus qui duos septem diebus. & noster gallus. & M. Cato qui summo ingenio suumma uirtute filium perdidit his temporibus fuerunt ut eos ipsorum dignitas consolaretur. M. Cato apud ciceronem de catone hoc filio defuncto: sic inquit proficiscar ad catonē meum quo nemo melior uir natus est: nemo pietate præstantior cuius a me corpus crematum quod cōtra decuit ab illo meum & mox quē ego meum casum fortiter ferre uisus sum: non quod æquo animo ferrē sed me ipse consolabar: existimans non longinquum iter nos discessum & digressum fore auctor est Plutarchus. M. Catonē. uxorem & filium perdidisse iducta noua uictus & medicinæ formula. oleribus. n. & nessarum. phassarumq; ac leporis carne domesticos egrotos alebat. ut autem uerba græci scriptoris itelligas. q̄ uisa sunt interprætibus non translaticia. phassæ dicunt palumbi. nessi anates significātur. unde nessotrophium apud. M. Varronē & columelā dictum quo anates clausæ gregatim pascunt. Natura affert dolorē. M. Tullius. qui iam copiose tam eloquenter tam magnificis uerbis affirmat dolorem esse in opinione nō in natura cum solum uertisset exilii causa cum amisisset filiam carissimam succubuit dolori & egritudini iacuit miseranter tunc illi mœror omnem expectorauit sapientiam tunc animus dissensit a labiis tūc scribēs ad seruium sulpitium. opprimor inquit & uix resisto dolori idem aliubi dixit. Cedo fortunæ & manum iam tollo. Et ita uirum philosophastrum uel potius philosophum magnificis uerbis aduersus egritudines perortantem. oppressit rabificus mœror. docuitq; dolorem nō opinabilem eē sed naturalē: hoc idem ego quoque nuper expertus sum ex obitu matris optimæ carissimæq; q̄ sicut uiuens mihi itra domesticos parietes ocianti erat maximū solatium: ita mortua maximo me dolore confudit. heu me miserum hæc scribēs dolore diuellor subit mentem recordatio affabilitatis dexteritatisq; maternæ idētidē recursat mordax cura uideor uidere idolon. spectrumq; pientissimæ parentis qua nulla ue enim loqueris libere loquar sanctior nulla probior nulla religione præstantior fuit erat prudēs & circūspecta supra captum feminæ. Qui dixit nullum esse amorem idulgentiorem: q̄ maternum ueridicus fuit. Deus bone quanta me quāta fratres caritate amplexabatur hilaris erat ubi nos hilaros uidebat. tristis ubi. subtristes letitia eius ac tristitia ex filioꝝ uultibus pendebat. nobis uicem patris matrisq; exhibens. Namq; post mortē patris. Castorea hoc enim noie mater nuncupabatur decreuit sibi in uiduitate esse permanendum & cum in matrimoniū a nobilibus uiris iterum peteret. esset q; in ipso etatis suæ flore marito uiduata mulier sancte pudica. filios pluris fecit. q̄ coniugales uoluptates. Itaq; me cum duobus fratribus quoꝝ alter maior natu est alter mior memorabili pietate sedulo aluit: per annos ferme. xxxv. bimulus enim patrem amiseram. O miserum & funestū illum diem atroq; calculo notandū quo optimam. cartissimā. dulcissimam parentem aspexi morientem. O diem qui diuo petronio tutelari bononiensium deo es dicatus. te acerbum te atrum te ominosum semp habiturus sum tu mihi id eripuisti quod in uita erat iucundissimū. tu aliis festum genialem generaliter colentibus me luctu & lachrymis repleuisti tu me nulnere īsolabili confecisti. At cōsolatores dicent senio cōfecta erat iam sextum & sexagesimū etatis annum impleuerat iam satis diu uixerat sunt ista quidem uera nec ificior sed mihi parum diu uixerat mihi imaturo obitu rapi uisa est acerba enim semper est bonorum mors etiam copularium mœreo & quidem dolenter q̄ optimæ parenti nullam solidam gratiam rependere potui pro cumulatissimis beneficiis quibus me semper indulgenter est prosecuta dum iā maternis fungitur uicibus ac paternis. Deniq; efficit iteritus optimæ matris nunq̄ enim a me sine honoris nomie ēnominanda ut cognoscerem ac experirer affectum doloris esse potentissimum in natura nō in opiniōe collocatum qui subinde me nolente ac reluctante uiolenter erūpit cui resisti non potest qui iterdum impe-

loris. Quid qui non putāt lugendum uiris? qualis fuit: Qu. Maxius efferens filiū consularem: qualis Lucius paulus duobus paucis diebus amissis filiis qualis. Mar. Cato pretor̄ designato mortuo filio q̄les reliq quos i cōsolatiōe collegimus: qd hos aliā placuit: nisi q; luctū & mœrorem esse non putabāt uiri: ergo id q; alii rectum opinantes ægritudini solent dedere: idii turpe putantes ægritudinem repulerūt: ex quo itelligitur non in natura sed in opinione esse ægritudinē contradicuntur hæc: quis tā

Opp̄ssus a dolor̄

De obitu mīis meæ

Probitas mīis

Mores mīni

Castorea nomē matris

iuiduitatep er mansit

Dies mortis materne luctuosus

Phassæ palūbi

Nessotrophi quid

Cicero patiens doloris

Neq; efficit iteritus

rem in teremit

rioſiſſimus refringit repagula uirtutis:uixq; per oculos ac ſuſpiria effuſus interquieſcit. Valeant philoſophi cū uerbis ſuis magnificis. pdicent non eſſe dolendum. lactent ægritudinem in opinione non in natura cōſiſtere. Non credo non aſſentior: nec credidit nec aſſenſus eſt is qui nunc apathiam maxime probat: & dolorem opinabilem eſſe. audenter ac decenter affirmat. Nā ex morte filiæ oppreſſus a dolore eſt. Excidērūtq; dicta & pcepta. poſthabitis alioq; preceptis conſolatoriis. Confugit ad domeſticas medelas ſeq; ipſum cōſolatus ē: compoſito libro de cōſolatiōe. meditor ipſe quoq; cōdere libellū de cōſolatione: ut quod ille fecit ex interitu tulliolæ filiæ. id ego iuſtius faciam ex morte amantiſſimæ parentis: cuius iacturā grauiſſimā fero: ſed iam ad inſtitutum redeamus. Cum doloris tractatus refricuerit nōdū obductas cicatrices. Oileus ille apud ſophoclem: Sat notum duos aiaces nominitari. alterum oilei alterum telamonis filium: quorum interitus quotidie in ludis triuialibus celebrat cum aiax oilei ſulmine mineruæ naufragio extinctus expirauerit: Aiax uero telamonis ſibi ex furore mortē cōſciuerit gladioq; incubuerit: ſophocles iduxit oileum conſolationibus fouentē telamonem de morte aiacis. ipſe paulo poſt cū audiuiſſet aiacem ſuū cruciabiliter pemptū eē fractus eſt dolore: nā ut ait terentiana ſentētia. omnes cū ualemus recta cōſilia ægrotis damus: tu ſi hic ſcis aliter ſentias. Nec uero uerba ſophoclis moralia & terentianæ ſententiæ: quam recitauimus cōgruētia. Gratum ſe mortuis facere: Seneca elegāter mortuus īquit aut beatus aut nullus ē: beatū delere inuidia eſt: nullū demētia. Supſtitio muliebris: ſicut religio deos colit. ita ſupſtitio uiolat: quā docti nihil aliud eſſe autumāt q̄ timorē ſuperfluum & delirū ab aniculis dictam: quæ multis ſuperſtites per etatem delirant & ſtultæ ſunt. M. Tullius ī ſecundo de natura deorum. ſuperſtitiones aniles appellat: atq; ſuperſtitioſum eſſe uitii nomen ex eo dictum: q; qui totos dies precabātur: & īmolabāt: ut ſibi ſui liberi ſupſtites eſſent ſuperſticioſi ſunt appellati. quod nomē patuit poſtea latius. Lactantius ait ſuperſticioſos dicit: qui ſuperſtitē memoriā defunctoq; colunt: qui nouos ſibi deos colendos aſſumebant eos ſuperſtitioſos uocabāt. unde ē illud uirgilianum. uana ſuperſtitio ueterūq; ignara deoq; ſuperſtitio ut inquit Sene. error īſanus ē. Amādos timet: quos colit uiolat: hoc faciunt peculiariter mulierculæ q̄ q̄ buſdam rebus inanibus addictæ dū uolūt uideri nimis religioſæ. ſupſtitioſe fiūt & ita delirāt. In amatorio ſermōe. aīa ut īqt pla. ē amica amāti. & ut ait qdā. amatoris aīus uiuit ī aliēo corpe. Catullus & oēs amaſii teſtātur: amicas ſibi uita eē cariores a qbus uita & aīa puella noīat. Dixit oratius p̄ quo bis patiar mori ſi parcent aīæ fata ſupſtiti. Amator ut īquit Ariſtoteles in. yiii. ethicorū aſpectu gaudet amati. Eque ac nos puerbium græcū eſt. ἑσ τ ἑινο φίλοσ ἄλλοσ αὐτοσ. i. amicus eſt alter ipſe. & aliud σο μα τα μεῦ Δύο ψῦχη Δαμια corpa qdē duo aīa aūt una q̄ exp̄ſſit Ouillo uerſiculo. Qui duo corporibus mentibus unus erant. cariſſimos ergo amiciſſimoſq; tātū amare poſſumus q̄tū noſmetipſos ſupra nec fieri pōt nec peti debet cū natura nihil nobis carius pēſiuſq; nobiſmet ipis eſſe uoluerit. Perturbatio uitæ caritas qdē ī nobis ordinata eē debet, ut apoſtolica ſnīa p̄cipiť. ſed in pluti,

demens ut ſua uoluntate mœreat: natura affert dolorem: cui quidem Grantor inquiunt noſter cedendum putat: præmit enim atq; inſtat: nec reſiſti pōt. Itaq; cum Oileus ille apud ſophoclem Telamonem ante de aiacis morte conſolatus eſſet: is cum audiſſet de ſuo filio fractus eſt. De cuius commutata mēte ſic dicitur. Nec uero tanta præditus ſapiētia quiſquam eſt: aliorum erumnam dictis alleuans non idem cum fortuna mutata impetum conuertat: clade ſubita ut frangantur ſua: ut illa ad alios dicta & precepta excidant. hæc cum diſputant: hoc ſtudent efficere naturæ obſiſti nullo modo poſſe. Iitñ fatēť grauiores ægritudies ſuſcipiq̄ natura cogat. Quæ igitur eſt amentia: ut nos quoq; idem ab aliis requiramus: ſed plures ſunt cauſæ ſuſcipiendi doloris. Primū illa opinio mali quo uiſo atq; perſuaſo ęgritudo inſequitur neceſſario. Deide etiam gratum ſe mortuis facere. ſi grauiter eos lugeant. arbitrātur. Accedit ſuperſtitio muliebris quedam. Exiſtimant enim diis immortalibus ſe facilius ſatiſfacturos: ſi eorum plaga perculſi afflictos ſe & ſtratos eſſe fateantur. ſed hæc inter ſe quam repugnant pleriq; non uident. Laudant enim eos: qui æquo animo moriantur: qui alterius mortem æquo animo ferāt: eos putant uituperandos: quaſi fieri ullo modo poſſit quod in amatorio ſermone dici ſolet ut quiſq̄ plus alterum diligat quā ſe. Præclarū illud eſt & ſi queris rectum quoq; & uerum: ut eos qui nobis cariſſimi eſſe debeāt: æque ac noſmetipſos amemus. At uero plus fieri nullo pacto poteſt. Ne optādum quidem eſt in amicitia: ut me ille pluſq̄ ſe amet: ego illū pluſq̄ mē. perturbatio uitæ ſi ita ſit atq; officiorum omnium conſequatur. ſed de hoc alias: nūc illud ſatis eſt: non attribuere ad amiſſionem amicorū miſeriam noſtram: ne illos pluſquā ipſi uelint: ſi ſentiebāt: plus certe quam noſmetipſos diligamus. Nā quod aiunt pleroq; conſolationibus nihil leuari: adinnguntq; conſolatores ipſos cōfiteri ſe miſeros

A cerba ſemper bonorū mors

Affect⁹ doloris potētiſſimus

Medi tor libel lum de conſola tione

duo aiaces.

Terētia na ſnīa

Supſti tio qd.

Supſti tioſi,

Anicu læ ſup ſtitioſæ

aīa ami ca amā' ti.

Amicuſ aliter ip ſe:

Corpo ra duo anima una

Caritas ordina' ta Inor dinatus amor.

mis inordinata conſpicitur. Dicit aũt amor ſiue caritas eẽ iordiata. cũ aũt hõ id diligit: quod non debet: aut quos debet diligit: ſed plus iuſto diligit aut minus iuſto. Dilectionis enĩ librari debet modus: auctor diuus Hieronymus in omelia cantici tertia. Cum ad eos ipetum conuerterit: ſenſus eſt cõſolatores: qui alios in dolore conſolari uolunt confitentur ſe miſeros eẽ. cũ ĩ eos retorquet ipetus doloris: & caſus ipſe cõuertitur ex quo fieri uidet: ut q ſe patronos: ĩ alieno negocio ꝓfitent: illis ipſis ĩ ſuo opus ſit patrono: & q cõſolator ĩ alieno mœrore uideri uult: ipſe ĩ ſuo luctu cõſolãdus ſit: qđ uitiũ ait. M. Tul. eẽ culpæ non naturæ. Quãuis copioſe: q̃tũ uis. Aliter atque aliter q̃. Qui auari auaros: cõe id ferme uitiũ ẽ: ut auarus dicat ĩ auaritiã: glorioſus gloriæ cupidũ rep hendat: ĩgratus culpet ĩgratos: uñ ait Seneca ẽ illud graue uitiũ ĩgratus eẽ & ĩtolerabile & ꝙ diſſociet hoies: ſed uſq; eo uulgare: ut illud nec qui querit qđ effugerit: atq; inibi exiteruallo: fortaſſe inqt de quo q̃reris ſi te diligẽter excuſſeris ĩ ſinu ĩuenies: idẽ in epiſtolis moralibus ait ira ſcẽdũ nõ eẽ magiſter iracundiſſimus diſputat. Lactãtius quoq; ui deo inqt magnã ptẽ eoꝝ q̃ ĩ ſcola de pudore & cõtinẽtia ꝑcipiãt argutiſſimæ eoſdẽ ĩ oium cupiditatibus libidinũ uiuere. Aliorũ uitia cerneẽ. huic ſniæ cõgruit eſopi fabula q̃ tradit hoies duas mãticas hĩe unã añ alterã retro: ĩ priorẽ aliena uitia mitti. ĩ poſteriorẽ nĩa: q̃ abſcondimus & uidere nolumus. hoc Catullus ſignat cũ ait: nemo uidet mãticæ qđ ĩ tergo ẽ & pſius: ut nemo ĩ ſeſe tentat deſcẽdere nemo. ſed ꝑcedẽti ſpectat mãtica tergo. ob hoc dixit Oratius. Reſpicere ignoto diſcet pẽdẽtia tergo. idẽ alibi ĩ hanc ſniam ſic elegãter ſcribit cũ tua puideas oculis mala lippus inũctis: cur ĩ amicoꝝ uitiis tã cernis acutũ quã aut aqla aut ſerpẽs epidaurius. Seneca taxãs id genus hoẽs ꝑpoſteros papulas inqt obſeruatis alienas: obſiti plurimis ulceribus. Cõſimilis ẽ illa euãgelica ſentẽtia: q̃ eos accuſat: q in alieno oculo feſtucã uidẽtes ĩ ſuo trabẽ nõ aſpiciũt. Si eadẽ res ẽ: exẽplo res ĩſtruenda ẽ ut magis colliq̃ſcat: amiſit pr̃ filiũ: angit mœret cruciat: dũ iactura ẽ recens. mox egritudo illa uetuſtate uel tollit. uel lenit: & tñ eadẽ ẽ orbitas ultio die q̃ fuit prio. ita filio caret poſt decẽ ãnos: ſicut carebat a funere: nihil de eo pp quod dolet mutatũ ẽ. ex quo colligit Cicero egritudinẽ ſi eẽt naturalis debere eãdẽ cõtinẽter pmanere: nec ullo tpe ĩminui: ſed cũ dies cõterãt oẽs mœrores ex hoc rõcinat. oẽm ui egritudis ex opiniõe naſci nõ ex natura. Nihil eã mali: ſenſus ẽ: cogitationẽ diuturnã qđ nihil ſit ĩ re mali: eẽ ꝑ medela doloris ac fométo: nõ aũt ipam diuturnitatẽ. Mediocritates: tanq̃ mediocriter dolẽdũ ſit: & modice mœrẽdũ: pipatetici. n. affectus nõ tollũt ut ſepe dictũ ẽ ſed tẽperãt. Egritudinẽ ſuſcipe: tanq̃ ex officio ſit dolere: & triſtitia angi: ut ſi pater amiſit filiũ ĩ egritudie ſit & in egritudie eẽ debeat ex officio: peride ac pietas & affectus paternus: hoc exigãt ac depoſcãt in tantũ: ut q in tali caſu nõ doluerit exiſtimet culpabilis ĩpius ĩofficioſus. Opinio recẽs: iterꝑtat zeno opinionẽ mali recentẽ itelligi non ſolũ illam: q̃ tũc eſt recẽter exorta: ſed & illã: quæ uiriditatẽ q̃dam retineat q̃uis uetuſta ac diuturna ſit: exempli cauſa. Recẽs opinio luctus fuit ĩ octauia auguſti ſorore: poſt obitũ marcelli filii: q̃ talis per oẽm uitã fuit: q̃liſ in funere: huic erat quotidie opinio illa recens doloris cũ ita mœreret lõgo iteruallo: poſt filii mortẽ: ſicut luxerat die funeris: idẽ de arthemiſia dici põt q̃ maritũ mauſolũ amaſſe fertur ſupra oĩs amorum fabulas ultraq; affectionis humanæ fidẽ: mauſolus aũt fuit rex cariæ. uelut quidã græcarum hiſtoriarum ſcriptores dicunt ſatrapes. ideſt perfectus. maritus & frater arthemiſiæ quæ illo defuncto ĩperium habuit illiq; ſepulchrum extruxit illud memoratiſſimum dignatũq; numerari iter ſeptem omnium terrarum ſpectacula a quo omnia ſepulchra prectioſa ex nomine eius mauſolea nuncupantur. ut docet diuus Hieronymus libro primo contra louinianũ & nos in cõmentariis Propertii & ſuetonii aſſatim retulimus arthemiſia tabæ cõſumpta ẽ ut ait Strabo ꝑpter luctũ. quẽm ex uiro ſumpſerat q̃ prius luctu atq; deſiderio mariti defuncti flagrãs oſſa cineremq; eius contuſa in pulueris faciem aquæ indidit ebibitq;. Et ita mauſoli mariti uiuum ac ſpirans ſepulchrũ fieri cõcupiuit. auctores Gelius. Valerius. Plinius. cæteri.

Auarus Auariciam

Qui aliena rep rẽdũt uitioſi duæ hominis mãticæ

Catullus Perſius Oratius

In aliẽo oculo feſtucã

Opinio recens

Recens luctus ĩ octauia

Amor artemiſiæ in maritũ

Mauſolus Mauſoleum inter ſeptẽ ſpectacula

cũ ad eos impetũ ſuũ fortũa cũuerterit. Vtꝝ diſſoluitur: ſunt. n. iſta nõ nature uitia ſed culpe: ſtultitiam aũt accuſare q̃uis copioſe licet: nã & q nõ leuantur ipi alios ad miſeriã inuitãt. Et q ſuos cãus aliter ferũt: atq; ut aliis auctores ipſi ferũt: nõ ſunt uitioſiores: quã fere pleriq; q auari auaros glorie cupidos glorioſi reprehendũt. Eſt. n. propriũ ſtultitie aliorũ uitia cernere: obliuiſci ſuorũ: ſed nimirum hoc maximũ eſt experimentũ: cũ cõſtet ægritudinẽ ex uetuſtate tolli: hãc uĩ nõ eſſe in die poſitã: ſed ĩcogitatiõe diuturna: nã ſi eadẽ res eſt: & idẽ hõ ẽ q̃ põt qcq̃ de dolore mutari: ſineq; de eo pp q̃ dolet qdq̃ ẽ mutatũ: neq; de eo q dolet. Cogitatio igit diuturna nihil eſſe in re mali: dolori medet nõ ipſa diuturnitas. Hic mihi afferunt mediocritates: quæ ſi naturales ſunt: qd opus eſt conſolatiõe: nã. n. ipſa terminabit modũ: ſin opinabiles opinio tota tollat ſatis dictũ eſſe arbitror ægritudinem eſſe opinionẽ mali præſentis. in q̃ opiniõe illud inſit: ut egritudinẽ ſuſcipere oporteat. Addit ad hãc diffinitionẽ a zenõe recte: ut illa opinio præſentis mali ſit recens. Hoc ãt uerbũ ſic interpretat: ut non tantũ illud recens eſſe uelit: quod paulo ante acciderit: ſed quãdiu in illo opinato malo uis quedam inſit & uigeat & habeat quãdam uiriditatem: tãdiu appellatur recẽs: ut Arthemiſia illa Mauſoli cariæ regis uxor: quæ nobile illud Halicarnaſi fecit ſepulchrũ: quãdiu uixit:

Halicarnasi:ciuitas ẽ cariæ regia principũ:q̃ prius Zephyra dicebaſ:ubi ẽ mauſoleũ & ſalmacis fons ex halicarnaſo fuit herodotus hiſtoricus:itẽ heraclitus poeta:& dionyſius ſcriptor antiqtatũ. Quotidie recẽs:ut ſingulis diebus maritũ amittere uideret taliſq; eẽt per oẽ tp̃s uitæ q̃lis fuerat i funere defũcti. Aut ad alia traducere ſicut a mor leniſ trãſlat° trãſſuſuſq; ab amica i alterã amicã:ſic ægritudo ſupprimit aut ſedaſ:ſi ad aliã egritudinẽ traducta ſit:ſi medici aiũt ueterẽ morbũ nouo morbo amoueri ac ſanari poſſe:i q̃ ſniam ẽ illud oratianũ:emouit ueterẽ mire nouus ut ſolet i cor traiecto lateris miſeri capitiſue dolore ut letargicus hic cũ ſit pugil:& medicũ urget. Malũ illud oĩo:ut dicat cõſolator ad eũ:quẽ cõſolaſ illd nõ eẽ malũ:qd ille tãtopere mœret & lamẽtaſ. A malis ad:bõa iter epicuri cyrias doxas ita.n. appellãt ſniæ pricipales & maxie ratæ: hæc una ẽ:aĩum a cõtẽplatu maloꝝ auocãdũ ab ducẽdũq; eẽ ad bonoꝝ pteritoꝝ recordatione uoluptatũ.n.pceptaꝝ recordatio ut inqt epicurus beatã uitã facit. Officiofungi putet:q̃ mœret ob id ip̃m uehemẽter mœret: quod exiſtimat mœrorem illum:& luctũ eẽ officioſũ:piũ debitũ:tãq̃ ita fieri oporteat: id circo debet cõſolator detrahere lugẽti hanc opinionẽ officioſi doloris. Erat i tũore aĩus. ſicut mẽbrũ qd i tũore ẽ & turgidũ:uitioſe ſe hẽt:ſic tumẽs aĩus i uitio ẽ & morbo Prometheus Aeſchyli. De hoc añ dictũ ẽ:quẽadmodũ.ſ.æſchylus tragicus poeta apud græcos tragediã fecit noĩe ꝓmetheũ i q̃ iducebaſ ꝓmethe° affix° caucaſo itoleraẽter dolẽs & erũnas flebiliꝝ deplorãs: Atq; ſed. Qui tẽpeſtiuã medicinã ait ꝓmete° rõnẽ mederi poſſe iracũdiæ ſi tẽpeſtiuiter adibeatur cũ nihil ſit ſalutarius tẽpeſtiua medicia. Verũ interdũ ita noxia ẽ medicia ĩtẽpeſtiuiter admota: ſicut uulnus leditur illiſu manus & tactu:ut autem crudum adhuc uulnus medentiũ manus reformidat deide patiſ atq; ultro reqrit ſic recẽs aĩ dolor cõſolatiões reicit ac ifugit mox deſiderat & uehemẽter admotis quieſcit. Altera.ſ.medicina De ip̃ius.ſ.uitæ cõdictiõe:leuaſ.n.meror dũ cõſolator oſtẽdit q̃lis ſit cõdictio hũana fluxa.ſ.q̃ſſa & i lubrico pẽdẽs:uel dũ de priuata cõdictiõe uitæ illius q̃ mœret diſſerit. Tertia.ſ.medicia. Nihil poſſe ꝓfici:ſolõ qd añ dictũ ẽ iõ dixit ſe lugeſ & dolere qd nihilpficeret. Sapiẽtẽ cõſolaſ cleãtis philoſophi cõſolatio ſupuacãea ẽ ut pote ad ſolũ ſapiẽtẽ ptinẽs putat.n. officiũ cõſolãtis eẽ ut dicat lugẽti illd nõ eẽ malũ ꝓp qd lugeat cũ nihil ſit malũ qd turpe nõ ſit & ob hoc colligit nõ eẽ lugẽdũ ex obitu alicuius uel cariſſimi qa id malũ nõ ẽ cũ nõ ſit turpe ſed i hoc peccat cleãtes qd ſapiẽti adibeat cõſolationẽ cui nulla cõſolatiõe opus ẽ alioqn ſapiẽs nõ eẽt ex cõſolatiõe cleãtis nõ luctus detrahiſ lugẽti ſed ſtulticia ſi illi hoc perſuaſum fuerit uidelicet nihil eẽ malũ quod turpe nõ ſit quod totũ ſtoicæ diſciplinæ ẽ ueꝝ lugẽs ac merore cõfectus cõſolãdus ẽ cõſolatiõibus mitigatoriis nõ aũt docẽdus an malũ ſit quod turpe nõ ẽ illud.n.tẽpus docẽdi nõ ẽ ſed cõſolãdi dũ recẽs ẽ meror. Eum nihil hoĩs eẽ Platonis dialogi extãt quibus titulus ẽ alcibiades ſiue de uoto. In his ſocrates caſtigat alcibiadẽ tanq̃ nihil hominẽ ac imperitũ nimiſq; glorioſum quod eẽt in cõtione atheniẽſiũ dicturus q̃ neſciret ac diſſertaturus de iuſto & iniuſto cũ ipſe iuſtoꝝ atq; iniuſtoꝝ inſcius foret ex quo platonico dialogo ductũ eſt totũ illud perſianum hoc puta non iuſtũ eſt illud male rectius illud. Deniq; tota illa ſatira ex Platonis archetipo formata tradunt hiſtorici alcibiadem a luxu a uoluptatibus a malis moribus traductum fuiſſe a ſocrate ad bonã diſciplinam qui diſcendi ſtudio & ſapiẽtiæ amore pellectus exẽplo cũctis amatoribus adulatoribuſque repulſis ad ſocraticam diſciplinam animum uertit nuſquam recedens a latere philoſophi ſapiẽtiſſimi. Demiſſa

Halicarnaſus

Morbũ morbo tolli

Cyriæ doxæ epicuri

Tumẽs aĩus uitio

Nihil ſalubrius tẽpeſtiua medicina

Cõſolatio cleãtis

Alcibiades caſtigatus a Socrate

Satyra pſii ex platone ducta.

Alcibiades proclivis ad luxū

est itaq; supbia galli. & alæ ad terrā depssæ. erat alcibiadi ingeniū ut tucydides ꝓbusq; notificāt: ad incontinētiā luxuriā uoluptatesq; ꝓcliuiter, ꝓpēsū. qd Socratica disciplina ad frugalitatē reuocabat. Nā socrates adolescētē ut autor ē plutarchus monere & liberius accusare nō desistebat: ostēdēs nullā in eo prudētiā nullā modestiā nullū deniq; uestigiū eē uirtutis. Itaq; eū q omnē suæ uitæ cursū i molitiæ corpis ac libidinibus collocaret: nō esse hoiem sed monstrū potius & imane quoddā aīal appellādū his socraticis castigatiōibus alcibiades sese afflictabat: lacrimāsq; socratē: quē cūprimis admirabat supliciter rogabat: ut sibi uirtutē traderet: quā amabat uel imaginē potius: ut inqt Plato: gerebat amoris. oli in pugna deliaca socratē in magno piculo cōstitutū solus alcibiades, ꝓtexit

Alcibiades ꝓtexit socratem

Baiulū, p uilissimo despectissimoq; ponit' græci. βαστάξοντας. uocant: quos latini baiulos appellāt: sunt' aūt: q onera humeris portāt: & uecturas onerū corpe suo factitāt: baiulare ē onera ferre apd Quintilianū i. vi. Ego te baiulare nō possum q habuerit ho. roscopū i secūda parte tauri ut inqt Iulius firmicus baiulabūt stercora latrinasq; purgabunt. Quid dicemus cleante: apostropha ad cleantē q putat cōsolationē eē efficacissimā mōstrare lugēti nihil mali eē i re quā luget. Quid lycōis: lycō philosophus peripateticus eloquēs fuit: & i dicēdo suauis adeo: ut ꝓ lycon glycon noīaret': q dictio dulcedinē significat. Cultu & uestiū molitiæ nitidissimus: lucta & pilari lusiōe exercebat' periit podagræ morbo annos natus. lxxiiii. fuit alius lycon pythagoricus. Alius uersificator: alius epigrāmatari⁹: hic de quo loqmur ꝓbus peripateticæ sectæ assectator: egritudinē mouēri aiebat ex incōmodis fortūæ tantū & corpis: aī mala excludebat ex quo arguit' a Cicerone: oñdente alcibiadis exēplo egritudinē ex aī quoq; malis uitiisq; cōstar'.

Baiulus

Lycon ꝓbus Clycon

Nō tibi hoc soli Dulce mœrēti popl'us dolēdū Africanus fortiter tulit obitū fratris

Nō tibi hoc soli: hæc est cōsolatio illa: usitatissima ut cōsolātes dicamus lugēti non illi solū id cōtigisse sed aliis innūerabilibus nec primū nec ultimū talia ꝓpessuꝝ: tanq; solatium sit lugētis turba lugētiū in quā sniam ē illud ex senecæ tragedia. Dulce mœrēti populus dolēdū. Vt tulerit qsq; i cōsolādis lugētibus debet cōsolator allegare exēpla eorū q cōsimiles erūnas animo subnixo tulerunt sicut seneca dū cōsolat' polypiū isolabiliter rapto de fre dolētē refert exemplū africani: qui mortuū fratrē tā magno aīo desiderauit: q defenderat memorat emilianū q adolescētulus ac ꝓpemodū puer spectauit fere iuncta duoꝝ fratrū funera: & tū tanto aīo tulit illā subitā familiæ suæ uastatē q̄n to debuit ferre uir in hoc natus ne urbi rōanæ aut scipio decēt aut Carthago supereſſet pcēset ēt duoꝝ lo/ culloꝝ direptā morte cōcordiā hæc aūt efficacissima sunt foměta ad merorē leniēdū tollēdūue cū hoīes malint exēpla q̄ uerba: qa loq facile ē: q̄stare difficile. Ad tps egritudinis: In ipso mœroris momēto & ora uix curatio chrisippi pōt adhiberi cū aīus in tumore recēti collocatus tales medelas asperneť. Dicebat aūt chrysippus i cōsolando detrahendā eē mœrēti opinionē illā officiosi debitiq; doloris. Nō semper utimur eodē statu. M. Tullius: Quintilianus fortunatianus martianus: cæteri doctores rhetorici tradunt: in causis potētissimū esse statum siue cōstitutionē. Est aūt status prima ut quidam dixerunt causarum cōflictio uel ut sentit Quintiliaus qd ex prima conflictione nascitur exempli causa. Intentio est fecisti homicidium depulsio est nō feci q̄stio an fecerit hinc constituto fit cōiecturalis fuerunt q duos tantū status facerēt fuerūt q quatuor nō defuerūt qui sex: obtinuit sententia eoꝝ: qui tres status generales esse dixerunt coniecturalem iuridicialē: finitiuū: i rhetoricis ad herenniū: pro finitiuo legalem inuenies cui finito subiungitur tanq̄ generi species ut igitur in causa nō semper utitur Orator eadē cōstitutiōe siue statu sed pro ut cā deposcit: mō cōiecturalis: modo iuridicialis: mō finitiuus adhibeť sic ad egritudinē leniendam non semper eadē consolatione ut oportet: sed cā & ꝓsona mœrētis cū primis spectāda ē q̄m nō eadē oībus sunt accomodata. Alius exēplis moueť. Alius rōnibus. In alio efficax erit epicuri i alio Chrysippi cōsolatio unicuiq; n. sui mores sūt. suū igeniū: sua natura q̄bus cōsolator cōsolatiōes ita accōmodauit: ut orator cāe stat⁹ siue cōstitutiōes accōmodat.

Exēplū emiliāi Malūt exēpla q̄ uerba

De statu siue cōstitutione Coniecturalis Legalis Iuridicialis

mo loco natū: & quē uis baiulū interesse: cū se Alcibiades afflictaret: lachrymāsq; Socrati supplex eēt: ut sibi uirtutē traderet: turpitudinemq; depelleret. Quid dicemus Cleāte: nū in illa re quæ ægritudine Alcibiadem afficiebat mali nihil fuisse: qd illa lyconis: qualia sunt: q ægritudinē extenuās: paruis ait eā rebus moueri fortūæ & corporis incōmodis: nō animi malis: qd ergo illd qd Alcibiades dolebat nō ex animi malis uitiisq; constabat: ad Epicuri consolationem satis est ante dictum. Ne illa qdem consolatio firmissima est: quāquā & usitata ē & sæpe prodest. Non tibi hoc soli: prodest hæc quidem ut dixi: sed nec semper nec omnibus: sunt. n. q respuant: sed refert quomodo adhibeatur: ut enim tulerit quisq; eorum qui sapienter tulerūt: non quo quisq; īcommodo affectus sit predicādum est. Chrysippi auctoritas ad ueritatē firmissima est ad tempus ægritudinis difficilis: magnū opus est probare merentí illū suo iudicio: & qd se ita putet oportere facere mœrere: nimiꝝ igitur ut in causis non semper utimur eodē statu: sic. n. appellamus cōtrouersiarum genera sed ad tempus cōtrouersiæ naturā ad personā accōmodamus: sic in egritudine leniēda: nā quā quisq; curationē recipere possit: uidendū ē: sed nescio quo pacto ab eo: q erat a te propositū: aberrauit oratio Tu. n. de sapiente quæsieras: cui aut malum uideri nulli potest: qd uacet turpitudine: aut ita paruum malum: ut id obruatur sapientia: uixque appareat

Nihil opinione affingat: sapiēs opinione nō ducit: ut: lugeat: ut ī ægritudie sit: nō se luctu cōficit: qa opinet ita fieri oportere. Iā. n: añ dictū ē opinionē existimari fontē & originē ac cām nō solū tristiciæ sed reliq̄ū quoq; p turbationū qbus sapiēs nō assentit: nec cedit: cui nihil malū uidet: nisi qđ turpe sit. Est oīum maximū tristitia siue ægritudo ītēr cæteras prurbatiōes potētissima ē: q̄ lancinat p̄cordia exest aīum: torquet hoīem: & plane carnificina ē. Certa q̄ de paupertate: hec tanq̄ speties generi subiciūt ut de pauptate dicere: de uita ihonorata: de exilio & cæteris calamitatibus q̄ oīa afferūt ægritudinē. Vita ī gloria: tutior ītērdū & beatior ē uita ī gloria: q̄ glorioſa hīc illd uotū tragici poetæ Me me tellus lare secreto tutoq; tegat apud Virgiliū Mauult ille mutas agitare ī glorius artes: qđ uitā ihonoratā existimāt eē supliciū uñ fit ut ambiāt: rogēt supplicent iniurias: & cōtumelias nō paucas pferāt ut ad honores cupitos exābitoſq; aliq̄ū puēiāt hīc a cipriāo dictū ē uere ac decēter: falcibus ille oblectatus & honorib⁹ eē priuatus & inglorius nō pōt: hic stipatus cliētū cuneis frequētiore cōitatu: officiosi agmīs hōestatus penā putat eē cū solus ē. In singulos libros ut singulari sepatīq; disputēt de exilio de cecitate de pauptate: & reliqs. q̄q; rei singularū sūt ppriæ cōsolatiōes. Opus q̄rūt: ordo est opus q̄rūt delectatiōis: q̄q & sūt disputatiōis sensus ē q̄rūt talia scribēdo delectare: q̄uis & talia disputatiōib⁹ plāe cōueniāt: q tollit ægritudiuē imitat medicū corpori medētē: qnec mīmā qđ ptē omittit: qn curet. Siqd tenebraꝝ offudit exiliū: Exiliū ut definit seneca i libro de cōsolatiōe ad albinā: ē loci cōmutatio: hāc āt loci cōmutationē sequūt incōmoda: ob q̄ uidet exiliū eē res misera calamitosa quo claritudo fœlicitatis obscuret ueluti tenebris offusis: sed cū naturalis q̄dam ais mortaliū irritatio īsit cōmutādi sedes: trāsferēdi dōicilia: atq; pegrinādi: nō uideo qđ tātū mali ī se cōtineat exiliū: qđ q̄si pegrinatio q̄dā ē & cōmutatio loci: quē quotidie īfinita multitudo cōmutat. M. Tulli. ī orōne p. aucecina. exiliū īqt supplicīū nō est sed pfugiū portusq; supplicii: nā q uolūt penā aliquā subterfugere: aut calamitatē eo solū uertūt hoc ē sedē ac locū mutāt: Itaq; nulla ī lege nīa repiet nec apd cæteras ciuitates maleficiū ullū exilio eē mulctatū sed cū oēs uincla neces ignomīiasq; uitāt: q̄ sūt legib⁹ cōstitutæ cōfugiūt q̄si ad arma ī exiliū. itē ī orōne p domo sua exulē ait nomē eē calāitatis nō turpitudinis: ubi āt turpitudo nō ē malū eē nō pōt ex stoicoꝝ decretis Q đ fruſtra ſuſcipiatur: egritudo fruſtra ſuſcipiet cū mœrēdo lugēdoq; nihil pfici possit. Ideoq; ait seneca: illd te nō minimū adiuuerit: si cogitaueris nihil pfuturꝝ doloꝛē tuū nec illi quem desideras nec tibi: nā si quicquā tristicia pfecturi sumus: nō recuſo quicquid lachrimaꝝ fortune superfluit: tuæ funde re. Contractiunculæ: quasi punctiunculæ: quæ naturales sunt cōtractio enim animi ē ex mœrore sicut cōtractio frōtis ex tristicia. Quod cum sapientia esse. si in sapientē egritudo nō cadit nō pōt eē cōtuberniū egritudinis & sapientiæ: ubi enim ille est hæc nō adest: ubi hæc adest illa abest. At qui sed. Quā multæ grāmaticæ regulæ: quæ interdum ferutinæ sunt & rancidæ dicerent pmultæ q̄plurimæ. uel p quā multæ: sed q seruit elegantiæ utrunq; pro loco decenter usurpat: sic cæsar mundissimus elegantissimusq; scriptorum dixit: q̄ magnū numerū iumentoꝝ atq; hominū ītercipiūt: sic. Q. Curtius inter classicos scriptores spectatissimus ait p q̄ maxīo pōt exercitu cōparato. Trunco euerso: pstat in trāslatiōe arboris noīe trūci significās ægritudinē: noīe stirpiū & radiculaꝝ agnatas prurbatiōes q̄ ex ægritudīs fōte ī riuos deducunt: & ex hoc trūco ueluti stirpes fibræq; soboleſcūt: ex quo fit ut euerso trūco elidantur stirpes: ut sublata ægritudine reliqua tollātur.

Vita in gloria

Exam biti ho nores

Exiliū quid

Exiliū ꝓfugiū nō sup pliciū.

Solum uertunt Exul

nomen calami tatis

Nihil ꝓfutu rum.

Dolorē Cōtra ctio aī.

Regu læ grā matices rācidæ.

Quā ma gnus Per q̄ maxi mus

qnihil opinione affingat: assumatq; ad ægritudinē nec id putet esse rectū: se q̄ maxīe excruciari: luctuq; cōficī: quo prauius nihil eē possit. edocuit tñ rō ut mihi qđē uidet: cū hoc ipm proprie nō q̄reret hoc tpe: ne qđē ullū eēt malū: nisi q̄ idē dici turpe posset sñ ut uideremus qcqd eēt ī ægritudine mali: id nō naturale esse: sed uoluntario iuditio: & opiniōis errore cōtractū. Tractatū est aūt a nobis id genus ægritudinis q̄ unū ē oīum maximū: ut eo sublato reliquoꝝ remedia: nā magnopē querēda arbitremur. sunt. n. certa q̄ de pauptate: certaq; de uita ihonorata & īgloria dici soleāt. sepatim aūt certe scholæ sūt de exilio: de ītēritu patriæ: de seruitute. de debilitate: de cecitate: & de omni casu. ī quo nomē poni solet calamitatis: hæc græci i singulas scholas & ī singulos libros dispartiūt. Opus. n. q̄rūt quāqua plāe disputatiōis sunt: delectatiōis. & tamē ut medici toto corpe curādo minimæ ētē parti si cōdoluit medēntur. sic pñia cū uniuersam ægritudinē sustulerit: tamen si qs error aliūde extitit: si pauptas momordit si ignominia pupugit: si quid tenebraꝝ offudit exiliū. aut eoꝝ quæ mō dixi si quid extitit: & si singulaꝝ rerꝝ sunt propriæ cōsolatiōes: de qbus audiestu qdem cū uoles. sed ad eūdem fontē reuertēdū est: ægritudinem oēm procul abesse a sapiente q̄ ināis sit: qđ fruſtra suſcipiatur. q̄ nō natura exoriat. sed iudicio: sed opiniōe: sed quadā inuitatione ad dolēdum: cū id decreuerimus ita fieri oportere. hoc detracto quod totū est uoluntariū: ægritudo erit sublata mœrens: morsus tamen & cōtractiūculæ quædā aī relinquētur: hāc dicāt sane naturalē: dū ægritudinis nomē abſit. graue. tetrū. funestū. qđ cū sapientia eē: atq; ut ita dicā habitare nullo mō possit At qui stirpes sunt ægritudinis: quā multæ: quā ama-

Cuiusmodi est:hoc ideo dixit:tanq̃ id ociũ minus gratũ sit:q̃ negocia forensia:& senatoriæ occupatiões quibus florente re.publica dominabatur:tunc uero frigebat in ocio:cum omnia ad unius cæsaris nutũ forent deuoluta. Et emulari & obtrectare:uidentur hæc idem significare:sed tamen aliqd differunt:quæ omnia ægritudini ait eẽ subiecta.de quibus proxima tusculana copiosius disseretur. Fibræ stirpium quasi adiculæ minutæ & ueluti capillamẽta in extremo egritudinis trunco adherescentes:fibrum enim antiqui extremum dixerunt.ut docet.Mar.Varro.unde fibræ dictæ extremitates in iecore & finbriæ in uestimentis: & fibræ in arboribus & herbis:Plinius in. xix. tubera uocant hæc undiq; terra circundata nulliscq; fibris inixa aut saltem capillamentis. Elidendæ suffocandæ:strãgulande: effringende ita ut reuiuiscere ac repullulare non possint. Non idem arduũ: Vetus uerbum est oĩa p̃clara ardua esse & rata alioqui nihil p̃clarum haberetur nisi difficultas subesset:qua fit præciosum.Domicilium uirtutis:ut iquit Silius in arguo colle & edito sitũ ẽ

Fibræ
Fibrũ

Omne p̃clarũ arduũ

Curationẽ:trãslatõ a medico cui⁹ ppria curatio ẽ:tãq̃ p̃hia ppria sit medicia aiog; sicut medicia corpog; p̃hia existimat germanæ enim sunt & copulatæ p̃hia ac medicina.

Phiosophia Medicina

PHilippi baroaldi commẽtarius in quartam tusculanam.

Laus romanorum

BIcq;.M.Tullius ueluti philopatros:hoc ẽ uerus amator patriẽ nõ solũ utat ac defẽdit ptes romanog; sed freq̃nti p̃conio iactat & extollit tanq̃ ingenia romanorum cæteris nationibus antecellant & profecto nulla unquã res.pu. nec maior nec sanctior:nec bonis exemplis ditior fuit nec clarissimis ingeniis copiosior ut non in merito dixerit plinius.Gentium in toto orbe præstantissimam unam omnium uirtute haud dubie romanam extitisse. hinc Valerius maximo facta dictaq; simul memorabilia percẽsenti. Vberior copia in oĩ genere exemplorum ex romanis suppetit:q̃ ex reliqs omnibus natiõibus.Itaq; nunc.M.Tullius excellẽtiã romanog; i studiis doctrinag; cũprimis exeq̃tur:potissimũq; philosophiæ quæ tusculanarũ q̃stionũ unica est materia & peculiare argumentum. Cum partim.

Leges regiæ Ius ciuile papvrianum

Studiis litterarum quæ romani serius acceperũt: apud quos philosophia diu latuit nec ullum habuit lumen litterarũ latinarũ

Lex qa. Auspicia i magna existimatione

A primo ortus ab origine urbis romæ. Institutis regiis:titulus est apud iurisconsultos de constitutionibus principium ubi ait Vlpianus.quod principi placuit legis habet uigorem pomponius quoq; iurisconsultus auctor est latas esse:leges a regibus quæ omnes conscriptæ erant in libris papirii unde ius ciuile papirianum appellatur non quod papirius de suo quicquã adiecerit sed quod leges regias sine ordine latas in unum composuerit. Legibus appellatione legum.leges duodecim tabularum.senatusconsulta.plebiscita.legitimæ actiones.interprætationes prudentum & alia id genus continentur est autem lex: ut ait Vlpianus commune præceptum uirorum prudentum & consultum chrysippus dixit legem eẽ diuinarum humanarumq; rerum notitiam legis uirtus est:ut tradit medestinus imperare uetare permittere punire.

Auspicia uñ

Auspicia.Mar.Tullius in oratione de auspicum responsis ait omnes gentes natiõesq; superari a romanis pietate ac religione auspicia autẽ in tanto apud romanos honore antiquitus fuerũt nihil publice sine auspitiis nec domi nec militiæ gererẽt.auctores.M.Tullius & Liuius. Dicta sunt autẽ auspicia ut exponit Augustinus & in decretis canonicis uigesima sesta quæstione quarta traditum est quasi auium spicia sicut auguria quasi auium garia ab auium garritu & uoce. Duo sunt genera auspitiorum unum ad oculos alterum ad aures ptinẽs ad oculos scilicet uolatus ad aures uox auiũ. Thiresias thebãus auspicia auiũ primus inuenit. Virgilius.utrunq; auspiciorum genus illo uersu complexus est & uoluchrum linguas & præpetis omnia pennæ.Marcus Tullius in secundo de diuinatione:deridet auspicia:quæ nulla eẽ ait:quod autem oẽs reges:Populi:nationes:uterẽtur auspitiis id ita reffellit:quasi nõ aliud tam uulgare sit quã nihil sapere.

Nil tam uulgare q̃ nihil sapere Fabius mortẽ fili tulit firmiter

re:que ipso trũco euerso oẽs elidẽdę sũt:& si necesse erit singulis disputationibus: superest enim nobis hoc eiusmodi est ocium:sed ratio una omnium est ægritudinum.plura nomina:nam et inuidere egritudinis est:& emulari:& obtrectare:& misereri:angi:lugere:mœrere:erumna affici:lamentari:solicitari.dolere:ĩ molestia:eẽ:afflictari: desperare. Hæc omnia diffiniunt stoici:eaq; uerba quæ dixi singularium rerum sunt non ut uidentur easdẽ res significant.sed aliquid differunt:quod alio loco fortasse tractabimus.hæc sunt illæ fibre stirpiũ. quas inītio dixi persequendæ:& omnes elidẽdæ:ne ulla unquam possit existere.Magnum opus & difficile: qs negat: Quid autem præclarum. non idem arduũ: sed tamen id effectura philosophia profitetur: nos modo curationem eius recipiamus. Verum quidẽ hec hactenus . Cætera quotienscũq; uoletis: & hoc loco: & aliis parata uobis erunt.

Marci Tulii.C. Tusculanarũ questionũ liber q̃rtus

VM multis in locis nostrorum Hominum ĩgenia: uirtutesque bruteo soleo mirari: tum maxime his studiis: quæ sero admodum expetita in hãc ciuitatem e græcia transtulerunt. Num cum a prĩo urbis ortu regis ĩstitutis: partim ẽt legibus auspi

Comitia:conuentū populi:& coitionē ad magistratus creandos.atq; ad leges ferendas comitia appellamus:erantq; discrimiata comitia:ut alia calata:alia centuriata:alia curiata uocarentur:& comitiales dies dicti:quibus fas erat populo conuenire ad suffragium ferendū.Ioue tonante:fulgurante:comitia populi hēre nefas erat:Comitioq; enim non habendorum causas esse uoluerunt:ut docet.M.Tullius.Comitiales homines decenter appellat plautus litigiosos qui litium cā semper sunt in comitio inquietātes tribunal prætoris:qui si nihil est litium lites ferunt. Prouocationes:Valerius publicola legem tulit de puocatiōe aduersus magistratus ad populū:q̄ in uulgus fuit mire grata.auctor Liuius i secūdo sine puocatione erat dictatura. Annotat idem Liuius in tertio prouocationē non esse longius ab urbe mille passuum:prouocatio autē idem est quod appellatio:data aduersus iuriam magistratuū.prouocare & appellare sensu congruunt:elegantia differunt ita.n. elegāter loquimur: prouoco ad populum: appello tribunos. Alterum cum præpositione.Alterum citra propositionem usurpatiue tamen dī.appello ad principem. Vlpianus.quid faciat iudex uidendum est & potest ad principem appellare. Patrum cōsilium.senatus cōsulta significat. Eqtum peditumq; descriptio res militaris armis constat & uiribus.hæc in tres diuidit' partes æquites pedites classes æquitum alæ dicūtur ab eo quod ad similitudinē alarum ab utraq; parte protegant acies.quæ uexilationes uocantur.est aliud genus æquitum qui legionarii nominant propterea q; connexi sunt legioni romanæ uirtus præcipue in legionum ordinatione præpoller.Legio autem expeditibus constat & equitibus præterea romulus tres æquitum centurias descripserat.Luceres.Ticienses ramnenses.Seruius autem Iullius pedestrem exercitū per classes distribuit.ut Dionysii & Liuii testimōio satis liquet scripsitq; cēturias equitum duodecim ex primoribus ciuitatis.sex itē alias centurias tribus ab romulo institutis cēturiis sub iisdem quibus iauguratæ erant nominibus fecit.At equos emēdos dena milia æris ex publico data fuerunt etiam equitum decuriæ sub nominibus iudicū descriptæ:nā nongenti:selecti:tribuni:ærarii celeres:flexamines:trosuli nuncupati:de quibus in commentariis suetonii non parum multa.Re publica liberata.Salustius in hanc sententiam:sed ciuitas incredibile memoratu est:adepta libertate quantum breui tempore creuerit:tanta cupido gloriæ incesserat. Versus extat ennianus cōcinenter factus:moribus antiquis res stat romana uiriq;:quem Ennii uersum memorat.M. Tullius i principio qnti libri de republica:quē inqt uel breuitate uel ueritate tanq̄ ex oracvlo mihi quodā esse effatus uidet':nā neq; uiri nisi ita morata ciuitas fuisset neq; mores:nisi hi uiri pfuissent:aut fundare: aut tā diu tenere potuissent tātam & tā iuste lateq; imperantē rē publicā:itaq; ante nostrā memoriā:& mos ipse patrius pstates uiros adhibebat: & ueterum morē ac maiorū institvta tetinebāt excellentes uiri hactenus Mar. Tullius. Accersita aliunde euocata acceptaq; a græcis. Pene in cōspectu:metapōtum crotanā heracliā ciuitates:in ultima italiæ ora sitas intelligit:quibus in locis pythagoram iuuenum emulātium studia cetus habuisse historici prodiderunt:ubi uice numinis cultus est. Præclarus auctor nobilitatis tuæ.M.hic brutus:ad quē Cicero: scribit auctorē pgenitorēq; habet iuniū illum brutum terquinorum exactorē libertatis assertorem:primum romanum consulem:cuius statua in capitolio uisebatur media inter regum imagines strictum ensem tenens:a cuius filio posteritas brutorum familiæ omnis propagata est. In Italia græcia:græci in extrema italiæ ora multas urbes condiderunt:unde magna græcia dicta.de qua in primo commentario copiosius annotatum est. In his:scilicet urbibus:maximeq; metaponti.Crotone:heracliæ:a pythagora Italia philosophia defluxit:pythagoram ex eo dictum fuerunt:quod uera pythio non minus loqueretur. Pythagoreorum:ut architę tarentini.Alcmeonis crotoniatæ: hippasi metapontini: phylolai: crotoniatæ: hi enim omnes pythagorei fuerunt. Aures clausas fuisse: interrogatiue legendum quis putet plausas fuisse aures romanorum ad hauriendas doctissimas pythagoræ & pythagoreorum uoces.

cia: cerimoniæ:comitia:prouocationes patrū cōsilium.equitum peditumq; descriptio:tota res militaris diuinitus esset constituta:tū progressio admirabilis incredibilisq; cursus ad omnem excellentiam factus ē domi natu regio rep. liberata. Nec uero hic locus est:ut de moribus institutisq; maiorū & disciplina ac temperatione ciuitatis loquamur: Aliis hæc locis satis accurate a nobis dicta sunt.maximeq; in his sex libris quos de republica cōscripsimus:hoc autem loco consideranti mihi studia doctrinæ:multa sane occurrunt.cur ea quoq; accersita aliunde neq; solum expetita:sed etiam conseruata & culta uideantur. Erat enim illis pene in conspectu prestanti sapientia & nobilitate Pythagoras: q fuit in Italia temporibus iisdem quibus. L. Brutus patriā liberauit:præclarus auctor nobilitatis tuę. Pythagoræ autem doctrina cum longe lateque fluere permanauisse mihi uidetur in hanc ciuitatem. Idque cum coniectura probabile est: tum quibusdam etiam uestigiis indicatur. Quis est enim qui putet cum floreret in Italia græcia potentissimis & maximis urbibus ea: quæ magna dicta est: in hisque primum ipsius Pythagoræ: deinde postea Pythagoreorum tantum nomen esse nostrorum hominum ad eorum doctissimas uoces aures clausas fuisse? Quin etiam arbitror propter pv-

Nūma pythagoreus creditus Pythagoras tēporibus Tarquinii Numa hydromāticus

Nūmā pythagoreū existimatū. Nūma pompilius secūdus romanoꝝ rex. Cōsultissimus fuit oīs diuini & humani iuris: ut ī illa qsq; ætate eē poterat. erātq; multa illius īstituta pythagoricis documētis simillima. Ex quo creditū ē: auctorē eius doctrīæ fuisse samiū pythagorā sed falso: ut dionysius liuiusq; notificāt q̄tuor. n. ætatibus ītegris pythagoras numa posterior fuit ut ex cronicoꝝ libroꝝ obseruatione collegimus: pythagoras. n. ī Italia uenit tarquinio regnū obtinentē: cui cognomētū supbus fuit. Eū q̄. Auctor ē plutarchus numā pōpiliū: sapiētia pythagorica p̄ditū fuisse multaq; īstituisse: placitis pythagore cōgruentia. tradit Augustinus in. vii. de ciui. dei numā hydromāticū fuisse q̄ ī aq̄ uideret imagines deoꝝ uel potius ludificatiōes demonū: quo genere diuinatōis postea pythagorā philosophū usum fuisse. M. Varro cōmemorat. Valerius Antias Cassius hemina & scriptores alii, p̄dideīt pythagoricos fuisse libros illo nume pōpilii q in archa lapidea olim iuēti: i comitio igne a ui ctimariis ī cōspectu populi cremati sūt. Propterea qd: pleraq; ad dissoluēdas religiones ptinētia cōtinebāt: & ut ait Plinius: nulla in his libris scripta erāt nisi philosophiæ pythagoricæ. Vestigia pythagoreoꝝ: pythagorei illi, pprie dīr: q sectā tenēt pythagoræ & dogmata: pythagoristæ uero: q uitā. Cum carmīnibus soliti: uestigiū pythagoreoꝝ: qđ ī italia romæq; floruerit: id maximū ē: sicut enī illi carmīnibus fidibusq; uti solebāt: sic romāi ad tybiā carmina canebāt in cōuiuiis q̄ bus claroꝝ uiroꝝ laudes cōtiebāt pythagoricis. n. ut īqt quintilianus ī nono moris fuit cū euigilassēt aīos ad lyrā excitare quo eēnt ad agēdū errectiores & cū sōnū peterent ad eā pri⁹lenire mētes utsi qd fuisset turbidioꝝ cogitationū cōponerēt. Idē auctor ē in prīo pythagorā cōcitatos ad uī pudicæ iā domui differēdā iuuenes mutato cātu cōposuisse: de musica pythagore. scribit macrobius ī se cūdo. in sōniū scipiōis. Martiānus quoq; ī lib. de musica sic inqt. Pythagorei docuere ferociā aī tibiis aut fidibus molliētes cū corpib⁹ adherere nexū fœdus aīaꝝ. In origib⁹ in libris originū. Ita. n. portius cato libros īscripsit. de qbus ī primo cōmtario dictū ē. Vocū sonis. ex p̄scripto doctriaq; pythagoræ at q̄ pythagoreoꝝ. Cōdi cōpōi. uñ cōditores historiaꝝ & libroꝝ cōpositores dicti. Ne liceret fieri alterius iniuriā. xii. tabulæ decēuirales qbus leges romanæ cōtinebant capitali sñia sanxerūt: siqs carmē cōdidisset qđ īfamiā faceret flagiciū ue alteri qd. M. Tul. in libris de repu. testat & diuus Aug. repetit libro scdo de ci. dei. De hac lege. xii tabulaꝝ ītellegit oratius sic scribēs in scdo sermonū si mala cōdiderit in quē qs carmie ius est iudiciūq; ubi expositum porphirio lege cautū fuisse ne qs ī quēq; maledicū carmē scriberet qnetiā in. xii. tabulis lex erat. phibēs iniurias īcantamētoꝝ cuius uerba hæc sunt q malū carmē īcātasset & alibi qui fruges excātasset. Nec illud nō. i. illud ēt argumētū ē. Duæ. n. negatiuæ pticulæ affirmāt. apud ātiquos negatiuas duas negatiuæ unius signi ficātiā hīe obseruauīmus. ut illd Varronianū qui nō mō ignorasse me clamat sed oīo oīs heroas negat nescisse idē Varro. Negatiuas duas, p una accipiēdas eē demōstrauit cū sic ait a rege mūera eoꝝ noluit nemo accipe. Deoꝝ puluīaribus fides p̄cinūt. i. p̄cētio fit a fidicinibus. Dixit oratius in carmibus & thure & fidibus iuuat placare deos ubi expositum porphirio fidicines hodie quoq; romæ ad sacrificia adhiberi sicut tibicines nemo ē qui nesciat theologi canere cœlū cōprobātes sonos musicos sacrificiis adhibuerūt. qui ut auctor ē macrobius apd alios lyra & cythara apd nōnullos tibiis aliisue musicis īstrumētis fieri solebāt pythagoras pythagoreiq; uulgauerūt mūdū oīone musica cōpositū eē q̄ postea sit lyra īmitata nunc. M. Tullius aut disciplinæ pythagoricæ hoc eē uestigiū qd fidicies p̄cinūt ī sacris deoꝝ lectisterniisq;. Et epulis magistratuū publicis. Puluinaria. n. deoꝝ lectuli sunt q̄ sterni ī tēplis cōsueuerūt. Et ut ait seruius aliq̄do ponunt, p tēplis hīc dicta lectisternia quoꝝ crebra mētio apd auctores. M. Tullius in oīone de aurusp̄icū respōsis noīat p̄centionē epulas ludoꝝ epulōes: qui ministri erāt pontificū faciebātq; epulare sacrificiū ad quītū tuberonē. Ad hūc scripsit panecius de dolore patiēdo fuit quintus helius tubero iuris ciuilis cōsultissimus idē stoicas

Pythagoreus Pythagoristæ Aios ad lyrā cōponere. Musica molliri animi ferociā Capitale suppli cium famosi carminis Ne maledicū carmē scribat. Qui malum carmē cātasset. Negatiue duæ p una Negat nescisse Fidicies ad sacrificia. Mūdus musicæ compositus. Puluinaria Lecti sternia. Epulones qui

thagoreorum admirationem. Nummam quoq; regem Pythagoreum a posterioribus existimatū. Nā cū Pythagoræ disciplinā & instituta cognoscerent regisq; eius æquitatem & sapientiā a maioribus suis accepissent: ætates ād & tempora ignorarent propter uetustatem: eū qui sapientia excelleret: pythagoræ auditorem fuisse crediderunt & de cōiectura quidem hactenus. Vestigia autem pythagoreorū: quamquam multa colligī possunt: paucis tamen utemur: quoniam non id agitur hoc tempore. Nā cum carminibus soliti illi esse dicantur: & præcepta quædam occultius tradere: & mentes suas a cogitationum intentione cantu: fidibusque ad tranquilitatem traducere: grauissimus auctor in originibus dixit Cato morem apud maiores hunc epularum fuisse: ut deinceps qui accubarent: canerent ad tibiam clarorum uirorum laudes atq; uirtutes. Ex quo perspicuum est: & cātus tum fuisse rescriptos uocum sonis & carmina: quamquam id quidem etiam. xii. tabulæ declarant. condi iam tunc solitum esse carmen quod ne liceret fieri ad alterius iniuriam leges sanxerunt. Nec uero illud non eruditorū temporum argumentum est q̄ & deorum puluinaribus & epulis magistratuum fides precinunt: q̄ proprium eius fuit de qua loquor: disciplinæ. mihi quidem etiam Apii cæci carmen: quod ualde patetius laudat epistola quadam: quæ est ad Qu. Tuberonem. pythagoreorum uidetur. Multa

dialecticasq; disciplinas percalluit. Ab illis: pythagoreis. Qui oratores: hæc ē q̄ multi q̄ clari: interrogatiue legendū: ipe in bruto percenset nominatim infinitos ꝑpe oratores latinos: sapiētiæ pbiam intelligit. Stoicū diogenē: atheniēses quondā tres pbos inclytos ad senatū romanum legatos miserūt: ipe tratū: uti mulctā remitteret: quā ciuitati eorꝝ fecerat: ꝑpter oropi urbis uastationē: fuerat ea mulcta talē torum fere q̄gentorꝝ. Erant autem isti pbi. Carneades academicus: Diogenes stoicus. Critolaus peripateticus: quos ferunt seorsum quēq; ostentandi gratia: per celeberrima urbis romæ loca magno hominum conuentu disertauisse. Tum admiratione fuissent aiunt rutilius & polybius philosophorū trium sui cuiusq; generis facundiam. Violēta inquiūt & rapida carneades dicebat: scita & teretia Critolaus. Modesta diogenes & sobria: q̄ in senatū introducti usi sunt iterꝑte cecilio senatore. Alter cyreneus. s. carneades: q̄ libris chrysippi perlectis: ita laudabat ut diceret nisi chrysippus eēt: ego nō essem: Babylonius: diogenes. Monumēta maiorꝝ res gestas: & historias itelligit. Amplissimam artiū pbiam dicit: quam apuleius. Disciplinam regalem noiat: tam ad benedicendum q̄ ad bene uiuendū repertam. Et itē alio mō: inter peripateticos & stoicos est eadem disciplina: sed uidetur lōge dissimilis dum alio modo loquūt: nam quæ peripatetici bona dicūt stoici malūt cōmoda appellare & proposita: quæ illi mala. Isti reiectanea: multaq; alia hoc genus. Ideoq; dictum est stoicos torqueri uerborum cōtrouersia. Disceptarent: componerent: moderarentur: hinc disceptator dicitur rei sentētiæq; moderator: ut docet Marcus Tullius in partitionibus ad filium. Disciplinam: pbiam. Emuli: studiosi: & imitatores. Ratiōis. philosophiæ: uirtus enim nihil aliud est q̄ recta ratio: omnes uirtutes rationes sunt: sequitur ratio naturam: quid est iquit seneca ratio? naturæ imitatio. Quod etiam facile discantur natura comparatum ē: ut deteriora facilius ediscantur: & memoriæ pertinacius inhereſcant hinc illud Quintiliani & hæc ipsa magis pertinaciter hærent: quæ deteriora sunt. In hanc sententiam ait. Oratius sic scribens in epistolis. Discit enim citius meminitq; libentius illud: quod quis deridet: q̄ quod probat & ueneratur: ubi exposuit Porphirio maiore studio ridiculosos uersus ediscimus: & memoria retineri: quam admirabiles. Sunt iudicia libera: prouerbialis sententia est illa Terentiana: quot capita tot sententiæ: antistius labeo augusto respōdit: suum quemq; iudicium habere: & a. Persio dictum ē: uelle suum cuiq; ē nec uoto uiui tur uno: ut dicam quod sentio: totidē pene ingenioꝝ ac iudicioꝝ reperias: quot corporū formas: dicere solebat Tyberius in ciuitate libera: linguam mentemq; liberas esse debere.

Nos institutū tenebimus: Institutū. Marci Ciceronis ꝑpe solemne ē. Vt nulli sectæ addictus: nulli disciplinæ mancipatus esse uelit sequens id: Quod maxime probabile esse uideatur. Iuxta illud Oratianum. Nullus addictus iurare in uerba magistri.

tres pbi Legati carnea des. Dioge nes. Crito laus.

Nisi chrysip pus eēt: ego nō essem.

Disci plina regalis.

Bona Cōmoda. Mala. reiecta nea.

Disceptator.

Virtutes rōes

Deteriora facilius ediscunt.

Suū cuique iudicium

Lingua Mens. Liberæ

Nulli sectæ. Addictus.

sunt etiā i nrīs institutis ducta ab illis: q̄ ptereo: ne ea q̄ peperisse ipi putemur: aliūde didicisse uideamur: sed ut ad ꝓpositū redeat oro q̄ breui tēpore quot & quāti poetæ: q̄ ātoratores extiterūt: facile ut appareat nros oia cōseq potuisse: simul ut uelle cepissent: sed de cæteris studiis alio loco & dicemus si usus fuerit: & sæpe dixius: sapiæ studiū uetus id qdē i nrīs: sed tñ añ Lelii ætatē & Scipionis nō reperio: quos appellare possim noiatim: qbus adolescētibus stoicū diogenē: & academicū Carneadē uideo ad senatū ab athēiēsibus missos ee legatos: q̄ cū reip. nullā unquā ptē attigissēt eēntq; eorꝝ alt cyreneus: alt babylōius: nūq̄ ꝓfecto scolis eēnt exercitati: neq; ad illd munus electi nisi i q̄ busdā ꝑncipibus tpibus illis fuisset studia doctrię q̄ cū cætera lris mādarēt: alii ius ciuile: alii orones suas: alii monumēta maiorꝝ hāc āplissimā oium artiū bn uiuēdi disciplinā uita magisq̄ lris pfecuti sūt. Itaq; illius ueræ elegātisq; phiæ: q̄ ducta a Socrate i pipateticis adhuc pmāsit: & idē alio mō dicentibus stoicis: cū academici eorꝝ cōtrouersias disceptarēt: nulla fere sūt aut pauca admodū latina monumēta: siue ꝑ magnitudinē rerꝝ: occupatio nēq; oium: siue etiā qd iperitis ea ꝓbari posse non arbitrabant cū iterī illis filētibus. C. Amafanius extitit dicēs: cuius libris editis cōmota multitudo cōtulit se ad eādē potissimū disciplinā: siue qd erat cognitu ꝑ facilis: siue qd iuitabat illecebris blādis uoluptatis: siue ēt qa nihil ꝓbatū erat melius: illd qd erat tenebāt Post Amafaniū āt multi eiusdem æmuli rōnis mlta cū scripsissēt Italiā totā occupauerūt. Q dq; maximū argumētū ē nō dici illa subtilit: qd ēt facile ediscāt & ab idoctis ꝓbent id illi firmamētū eē disciplinæ putāt sed defēdat qdē qd q̄sq; sētit sūt. n. iudicia libera nos istitutum tenebimus nullisq; unius disciplinæ legibus astricti qbus in phia necessario pareamus. Quid sit in quaq; re maxie ꝓbabile sp requremus qd cū sæpe alias tum nup i tusculāo studiose egimus. Itaq; expositis tribus disputatiōibus q̄rtus dies hoc libro cōcludit.

Academia.

Lyceū In tuſculano.

Iactātia gorgiæ

Statua aurea gorgiæ

Holoſphyraton.

Hippias multiſcius.

Vt enim in iferiorē ambulationē:achademiā itelligit. Ita.n.iferior ambulatio:ſiue gymnaſiū in tuſculano noiabat. Cū ſuperiori gymnaſio nomē eēt lyceum:a nomine ariſtotelice ſcholæ. Dicat ſi qs uult Gorgiā leōtinū lacerāt eruditi:& ludit Socrates platonicus:qđ unus ex oībus auſus ſit in cōuctu poſcere qua de re qſq; uellet audire:q de oi re q̄cūq; i diſceptationē qōnēq; uocaret ſe copioſiſſime dictur. eē pfitebat:cui tantus honos ē hirus a gracia ſoli:ut ex oībus ſtatua non in aurata ſed aurea ſolida ſtatueret q̄ uocāt holoſphyratō:hippias quoq; gloriatus ē cūcta pene audiēte græcia nihil eē ulla in arte rem oium qđ ipſe neſciret:nūc Cicero ex inſtituto gorgiæ iubet q; qſq; uelit interrogare:pfiteturq; ſe ad cūcta reſponſur. Non mihi ur̄ ppoſitio qōnis hæc ē:ſapiētē uacare non poſſe oi aī pturbatiōe ſiue morbo tanq̄ ipoſſibilis ſit illa apathia ſtoicorum. Tpis noui:tps ſignat: quo Cæſar rem potiebat:quo triſtitia ois diſſimulanda erat & hilaritas induenda: nā tempori ſeruiendū eē percipiunt ſapientes. Sublatus ē metus:formidini ut ante dictū ē egritudo repugnat:adeo ut in quē nō cadat egritudo:in eundē timor cadere nō poſſit. Letitia geſtiēs & libido:duæ ſunt ut ante dictū eſt bigæ pturbationū. Altera bonor.:altera malor.:ex malis præſentibus ē gritudo ex futuris metus ſicut bonorum præſentium lætitia ita futurorr libido ſiue cupiditas appellatur: letitia āt geſtiēs:dicit̄ pter modū elata. Geſtire.n.letari ē & cupere. Nos uela facere.i. pādere uela oronis:& i latiſſima ueluti æquore ſpatioſius uagari:trāſlatio ſumpta a nauticis: q in alto uela faciūt:& omiſſo remigio latiſſime diſcurrūt. Paulum remigare i. oratione anguſta:& perexigua uti:pmanet i eadē tranſlatione:nam egredientes e portu ſenſim remigantes puchuntur:ſubductis uelis. In pciēdis occupati:hoc eſt quod ait paulū remigare partiri.ſ.& diffinire aī perturbatiōes q̄ res anguſta ē & cohibita. Multa afferūt hoc ē:q; i telligi uult uela facere:nā peripatetici pandūt orationis uela & illor. latiſſima ē diſputatio: quaſi currentium pæquor patentiſſimū paſſis uelis:cū dialectici inſtar remigū paululum a littore portuq; pgrediat̄ eor. anguſta ſit q̄ſi nauigatio:zeno princeps ſtoicor. dicere ſolebat dialectica ſimilē eſſe cōpr vſſæ ipugnum manui. Eloquētiā oratoriā explicatæ: & apte manui. Ex utraq;:ex pipateticor. oone copioſa:& dialecticor. cōciſa & anguſta puerbium græcor. eſt cuius meminit ariſtophanes. αμαθέστερον πορεῖρακαὶσ ἀφέστερο .i.indoctius loquere & aptius:quo ſignificat̄ oone pleniori uberioriq; rē cē explicādā ēt ſindoctius craſſiuſq; explicet̄. Deſcriptionē ſequor:Poſſid.deſcriptionē cuiuſcūq; uirtutis etymologiā uocat:qđ caracteriſmon appellāt ſigna cuiuſq; uirtutis. & uitii:ac notas reddētē. Inter pceptionē & deſcriptionē hoc itereſt:nā q pcipit dicit illa facies ſi uoles tēperans eſſe/q deſcribit ait tēperās ē q facit illa: q illis abſtinet:q̄ris q iterſit:alter pcepta uirtutis dat alter exēplar. Deſcriptiōes has ſiue iconiſmos ex uſu eſſe cōfitetur. Sene.i epi. mora. Boetius in.iii.cōmentario topicor. multas ait eſſe diuerſitates diffinitionū quarū omniū nomen ſit cōmune deſcriptio. Apud ſcriptores rhetoricos deſcriptio nominatur q̄ rerum cōtinet perſpicuā & dilucidā expoſitionē hoc modo ſtatim ſicut e caualeo miſſus aut aliqua teterrima belua ſoluta ex catenis uolitabit. Et uagabitur in foro acuens dentens in cuiuſque for-

Vt enim i inferiorē ambulationē deſcēdimus tqđ idē feceramus ſupioribus diebus acta res ē ſic. Dicat ſi qs uult: de qua re diſputare uelit, A. nō mihi ur̄ oī aī perturbatione poſſe ſapiens uacare. M. Aegritudine quidem heſterna diſputatiōe uidebatur niſi forte tpis cauſa nobis aſſentiebar. A. Mini me uero nam mihi egregie probata eſt oro tua. M. non igit̄ exiſtimas cadere in ſapiētē ægritudinem. A. Prorſus non arbitror. M. Atq ſi iſta pturbare aium ſapiētis nō poteſt: nulla poterit. Quid enim metuſne cōturbet: & eor. rem eſt abſentium metus: quar. pſentium eſt ægritudo ſublata igit̄ ægritudine ſublatus eſt metus. Reſtāt duæ pturbatiōes lætitia geſtiens & libido: quæ ſi nō cadēt in ſapientem ſemper mens erit tranquilla ſapientis. A. ſic prorſus intellígo. M. Vtrū igitur mauis ſtatim ne nos uela facere an quaſi e portu egredientes paululū remigare. A. Quidam eſt iſtuc nō enim intelligo. M. quia Chryſippus & ſtoici cū de animi perturbationibus diſputāt magnā partē in his partiendis & definiendis occupati ſūt illa eorum per exigua oratio eſt qua medeant̄ aīs: nec eos turbulentos eſſo patiant̄ pipatetici āt ad plácandos aios multa afferūt ſpinas partiendi & diffiniendi pter mittūt. Quorebā igitur utr. panderē uela oratiōis ſtatim an eā ante paululū dialectícorum remis perpellerē. A. Iſto modo uero erit enī hoc totū quod quæro ex utroq; pfectum. M: Eſt id qdem rectius ſed poſt requiret ſi quid fuerit obſcurius. A. Faciā equidē tu tamē ut ſoles díces iſta ipſa obſcura planius quā dicuntur a græcis. M. Enitar qdem ſed intento opus eſt animo ne oia dilabantur ſi unum aliquid effugerit quoniā q̄ græci pathæ uocant nobis perturbationes appellari magis placet quā morbos in his explicādis uetere illa eqdē Pythagore primū deinde Platonis

Deſcriptio etimologia.

Characteriſmos.

Precipe Deſcribere.

Inconiſmus.

Deſcriptio.

Rhetorica.

tunas in oēs amicos atq; inimicos notos atq; ignotos incursans alioꝝ famā depeculans alioꝝ caput oppugnans alioꝝ domū: ac omnē familiam perfringens rem publicā funditus labefactans. Animum i duas partes diuidūt. Ari. i. vi. ethy. ait tria eē in aio sensum intellectū appetitū aiæ rationalis parte alteram uocari scictificā: alterā ratiocinatiuā. M. Tullius libro primo de officiis duplex ē ingt uis animorū atq; naturæ una pars in appetitu posita ē quæ orme dr̄ græce q̄ hoiem huc & illuc rapit. Altera in ratione: q̄ docet & explanat quid faciēdū fugiendūq; sit ita fit ut ratio presit appetitus uero obtēperet. illud. n. ubiq; pcipit appetitus oēs cōtrahēdos sedandosq; & rōni obedientes eē oportere. Plato in timeo. Corpus aiæ quasi uehiculū subditū esse ait: in aia aūt pturbationes plurimas ponit q̄rum prima ē uoluptas malorꝝ esca dei dolor. fuga ipedimentūq; bonorꝝ post hæc audacia metusq; cōsultores amētes accedit & iplacabilis iracūdia spes enī blanda cōciliatrica. Ponit trāquillitatē. Democritus euthymian sūmum bonū eē dixit. Ita enim appellat animi tranquillitatē eāq; ait beatæ uitæ esse effectricem a seneca quoq; dictū ē. Amet̄ expers publicæ priuataq; curæ trāquillitas. In illa altera q̄ scilicet ai pars expers est rōnis. Plato: ut ante dictum ē tres animi partes dicit eē rationabilē idest mentis optimam portionē capitis arcē tenere: irascētia uero atq; cupidinē postremā portionē ifernas abdomina sedes obtinere ut popinas quasdā & latrinarꝝ latebras diuersoria nequitiæ atq; luxuriæ. Vt pturbatio sit. Diffinitio ē oratio q̄ id qđ diffinit̄ explicat quid sit. Diffinio ē coacta ī se at q; cōplicatæ rei explicatio ueluti cū dicimus: homo ē aial rōnale & mortale explicat. n. diffinitio id qđ breuiter atq; angustæ designabat̄ auctores. M. Tullius. Boetius. Aristoteles cæteri hinc fit ut ex diffinitione cuiuslibet rei enodatiora fiāt & explicatiora oīa: q̄ cōplicata obscurabāt̄. Diffinitio. n. explicat diffūdit: patefacit: qđ cōplicatū erat & clausum iō q̄. M. Tullius i psentia diffinit quid sit pturbatio: ut res magis colliquescat. Ex duobus opinatis bonis iā dictū ē duas eē bigas pturbationū: alterā ex opinatis bonis: ut ē cupiditas & letitia: alterā ex opinatis malis: ut ē metus & tristicia: q̄ oia nūc fusius copiosius. Enodatius a Mar. Tullio ptractant̄. Ex bonis libidinē appellatione libidinis cupiditas significat̄ ē enī libido generale uocabulū oīs cupiditatis. Instantia: idest præsentia: urgētia q; apud grāmaticos dialecticosq; tempus est qđ instans uocāt: idest psens: cuius & Diomedes meminit. Cum libido: Libido est cupiditas nascens ex opinatis futuris bonis. Illecta in

Famā depeculans.

duplex uis animorū. Orme appetitus Ratio

In aia p turbationes Euthymia de mocriti Rōnabilis. Irascentia. Cupiditas. Diffinitio qđ Diffinitio explicat. Patefacit. Libido Instans tempus Illecta Illiciū Illix uenus. Cōtraria naturaliter declinan. Euphatæ Constātiæ.

uitata euocataq; unde & illicium apud. Varronem: ab illiciendo dictum pro incitamento inuitamento q; sicut illix animi uenus & illices oculi apud Apuleium alias illectum dicitur non lectum ut apud Ouidium illectumq; remittat. Ad id adipiscendum hinc libido nascitur quæ ad bonum futurum adipiscendū incitata uehementer effertur. Natura: ui & instinctu naturali. Fugiuntq; contraria: in primo de officiis in hanc sententiam sic scriptum est principio generi animantium omni est a natura tributū ut corpus uitamq; tueatur. Declinetq; ea: quæ ei nocitura uideantur quæq; sint ad uiuendum necessaria inquirat & paret ut pastum & latibula ut alia eiusdem generis. Plinius quoq; noster nimirum inquit hæc ē natura rerum hæc potentia eius seuissimas ferrarum maximasq; quæ nunquam uidissent quod debeant timere statim intelligere cur sit timendum. Eam putant in solum sapientem græci appellant euphatas quas Cicero constantias nominauit quas stoici tres esse uoluerunt pro tribus perturbationibus in animo sapientis uidelicet pro cupiditate uoluntatem pro leticia gaudium pro metu cautiōem pro egritudine uero quam Aug. aliiq; tristiciam dicere malūt negauerūt aliquid esse posse ī animo sapiētis sic enī inquiūt

descriptionē sequar: qui aium in duas partes diuidūt: alterā rōnis particīpē faciūt: alterā expertē in participe rōnis ponūt trāquillitatē: idest plaeidam quietēq; constantiā: in illa altera motus turbidos tum iræ: tū cupiditatis: cōtrarios inimicosq; rōni: sit igitur hic fons: utamur tñ in his perturbationibus describendis stoicorꝝ diffinitionibus: & partitionibus: qui mihi uidentur in hac qōne uersari acutissime. Est igitur zenonis hæc diffinitio: ut pturbatio sit: quod pathos ille dicit auersa a recta rōne cōtra naturā aī cōmotio. Quidā uero breuius pturbationē esse appetitū uehementiorē dicūt: sed uehementiorē eū uolūt esse qui longius discesserit a naturæ cōstātia partes aūt pturbationum uolūt ex duobus opinatis bonis nasci: & ex duobus opinatis malis ita esse quatuor. Ex bonis libidinē & lætitiā: ut sit letitia psentiū bonorꝝ: libido futurorꝝ. Ex malis metū & ægritudinē nasci cē sent: metum futuris: ægritudinem p̄sentibus: quę enim uenientia metuunt̄ eadē efficiunt ægritudinem istātia. Lætitia āt & libido in bonorꝝ opinione uersant̄: cū libido ad id qđ uidet̄ bonū illecta & inflāmata rapiat̄: lætitia ut adepta iā aliqd cōcupitum efferatur & gestiat. Natura. n. oēs ea q̄ bona uidentur sequuntur: fugiuntq; contraria. Quamobrē si simul obiecta species cuiuspiā ē qđ bonum uideatur ad id adipiscendum impellit ipa natura id cum constanter prudenterque fit: eiusmodi appetitionem stoici βουλήσιν appellant nos appellamus uoluntatem eam illi putant in so

Volun tas gau dium

Voluntas appetit bonū: quod facit ſapiens. Gaudium de bono adepto ē qđ ubiq; adipiſcitur ſapiēs. Cautio deuitat malum: qđ debet ſapiēs deuitare: Triſtitia porro: quia de malo eſt: quod iā accidit nullum aūt malū exiſtimāt poſſe accidere ſapiēti: nihil in eius aīo: pro illa eē poſſe dixerūt: ſic ergo ſtoici loquuntur: ut uelle: gaudere: cauere: negent niſi ſapientē: ſtultū autē non niſi cupere: letari: metuere: cōtriſtari: & illas tres eſſe cōſtantias has autē quatuor perturbationes: ſuper qua re nunc Cicero copioſe diſſerit. Tum illud gaudiū dicit: ſecundum Ciceronem gaudium proprie bonoꝝ eſt: quod ut aiunt ſtoici

Cautio gaudiū bonoꝝ

niſi ſapienti nō contingit: ſed gaudiū & i malo quoq; poni. Cōſuetudo loquutionis uſurpat. Et telis ē Virg. cū ait. Et mala mētis gaudia: quo uerbo ut interpretat. Seneca uoluptates itelligi uoluit: ſignificās hoīes malo ſuo lætos: uulgo ſic loquimur ut dicamus magnū gaudiū: nos ex amici cōſulatu: aut ex nuptiis aut ex partu uxoris percepiſſe quæ adeo non ſūt gaudia: ut ſepe initia futuræ triſtitiæ ſint.

Mala mentis gaudia

Letitia geſtiens. Amor ut Auguſtini uerbis utar inhiās habere quod amat.

Cupiditas.

Cupiditas eſt id habēs eoq; fruens letitia: ſtoici dicūt letari non niſi ſtultum & letitia in malo poni: ſed apud pſalmographū pphetam: letitia in bono eſt. Cū ait letamini in domino & exultate iuſti. Et dediſti letitiam in corde meo. Et implebis me letitia cū uultu tuo.

Leticia i malo. Letitia i bono

Cautio appellatur: iam dictum ē ex ſententia ſtoicorū cautionē pro metu eſſe in aīo ſapientis: quippe cautio deuitat malū: quod debet ſapiens deuitare: metus uero ſtultorum eſt: & in malo ponitur ſed apud apoſtolū in bono eſt ubi ait. Cum timore & tremore ueſtram ipſorum ſalutem operamini & noli alium ſapere ſed time.

Metus i bono

Exanimatione: perturbatione: conſternatione: exanimatus dicit perturbatus: iterdum pro mortuo ponitur.

Exanimatio triſtitia i bono

Sapiētis affectio triſtitia quia de malo præſenti eſt: nullū autē malum exiſtimāt ſtoici poſſe accidere ſapienti: idcirco pro triſtitia ſiue egritudine negauerūt aliquid poſſe eſſe i eius animo & ita ſapiētem aiunt triſtem eſſe nō poſſe: uerum apud eccleſiaſticos: ipſa quoq; triſtitia reperitur in bono: nā laudat apoſtolus corinthios: qđ cōtriſtati fuerūt ſecūdū deum.

Contractio: triſtitia: ſolitudo: mœror. Cōtrahi: n. dictum ē honeſte quadā triſticia affici. Vnde cōtractio & contractiuncula: p ſolicitudinibus ac animi triſtitia.

Cōtractio. contractiūcule

Opinio fons perturbationum

Quatuor | Duæ ex opinatis bonis. Cupiditas & leticia. Duæ ex opinatis malis: metus & egritudo ſiue triſticia. Cōſtātie uolūtas quæ apponitur cupiditati ſiue libidini gaudium quod leticiæ cautio quæ timori.

Ex metu ſanguis refugit. Aluum ex timore fūdi. Soluūt tibi cornua uētrem.

Opinione: dictū ē in tertia tuſculana. Egritudinē nō natura exoriri ſed iudicio ſed opinione ſed quadā inuitatione ad dolendū: dū id decreuerimus ita fieri oportere: ē itaq; opinio fons & origo nō ſolū egritudinis: ſed etiam reliquaꝝ oīum perturbationū quæ a Cicerone hoc in loco ex ſtoicoꝝ more præſſius diffiniuntur. Efferri: hinc letitiā diffiniunt aī elationē ipendentis imminētis & futuri. Metus: receſſum animi. Ari. in pb. auctor ē. Ex metu ſanguinē & caloré in ima pfugere: unde fit ut aluus pleriſq; ob timorē ſoluat: ex hac ariſtotelica ſnīa dictum ē illud a ſatyrographo. Soluunt tibi cornua uentrem cum lituis audita: ex metu animus ad interiora refugit: tanq; ad ſuffugium recōditū

lo eē ſapiente: quā ſic diffiniūt. Volūtas ē quę qđ cū rōne deſiderat. Quæ aūt aduerſus rōnē incita ta ē uehementius: ea libido eſt uel cupiditas effrenata: quæ in oībus ſtultis inuenit. Itēq; cū ita mouemur ut in bono ſimus aliquo dupliciter id cōtīgit. Nam cū rōne animus mouet placide atq; cōſtanter tum illud gaudiū dr. Cum aūt & inaniter & effuſe aīus exultat tum illa lætitia geſtiēs uel nimia dici poteſt quam ita diffiniunt ſine rōne animi elationē: quoniā q̄ ut bona natura appetimus ſic a malis natura declinamus quæ declinatio ſi cū rōne fiet cautio appellatur eaq; intelligitur in ſolo eſſe ſapiēte quæ autē ſine ratione & cum exanimatiōe humili atq; fracta nominetur metus. Eſt igitur metus rōne aduerſa cautio preſentis autē mali ſapientis affectio nulla eſt ſtulti eſt aūt ægritudo ea qua afficiunt in malis opinatis animoſq; demittunt & cōtrahūt rōni nō obtēperantes. Itaq; hæc prima definitio eſt ut ægritudo ſit aī aduerſante ratione cōtractio ſic quatuor pturbatiōes ſūt. Tres conſtātiæ quoniā ægritudini nulla conſtantia opponitur ſed oēs perturbatiōes iuditio cēſent fieri: & opinione. Itaq; eas diffiniunt preſſius ut intelligatur nō mō quā uitioſe ſed etiam quam i noſtra ſint ptāte. Eſt igitur egritudo opinio recēs mali p̄ſentis in quo demitti contrahiq; animo rectum eē uideatur Leticia opinio recēs boni preſentis i quo efferri rectum eſſe uideatur. Metus opinio impēdentis mali, quod intolerabile eſſe uideatur. Libido opinio uenturi boni quod ſit ex uſu iā præſens eſſe atq; adeſſe, ſed quæ iudicia quaſq; opiniones pturbationū eſſe dixi non in eis perturbationes ſolum poſitas eſſe dicūt. uerum illa etiam quæ efficiunt perturbatiōibus. Vt egritudo quaſi morſū aliquē doloris efficiat. Metus receſſum quendā animi & fugam. Lætitia profuſam hilaritatē Libido effrenatam appetentiam. Opinionem autem quam in oēs diffinitiones ſuperiores incluſimus

Appetentium:cupiditatem & appetitum. Plinius lactucas ait facere cibi appetētiā idem uīno ſtomachus in quit recreat:appetētia cibo⁹ inuitatur. Imbeciliā aſſenſionē:Plato ī theetheo. tradit hoiem falſa opinari. Aliq̄do uera:& opinionem plerunq; falſam eſſet ipoſſibileq; eē ait opinionē quālibet ſcientiam eē opinionis autē mater ignorantia eſt:hinc philoſophari ē opinari:& philoſophi dicti opinioſi & opinatores Subiiciūtur:ut generi ſpēs. Inuidentia dicere iuidentiā maluit q̄ inuidiā:tanq̄ iuidiæ nomē ambiguū ſit cadatq; i utrunq; & in eū qui inuidet:& in eū cui inuidet:unde potētia & opes inuidioſæ dicuntur. Emulatio obtrectatio:mox hæc oīa ſingillatim p diffinitionē explicat & patefacit. Propter alterius res ſecūdas ſecūdum hāc diffinitionē ē illud oratianū.inuidus alterius marceſcit rebus opimis.inuidia ſiue inuidentia cadit in hoiem nō cadit ī bruta animātia.inuidia diſtat ab odio qd inuidemus fortunato odimus uitioſum:qd inuidiā profiteri erubeſcimus.odiſſe palā decor ē qd inuidia hominum tantū eſt.odiū reliquarum quoq; animantium:ut Plutarchus ſubtiliter diſſerit ī libro de inuidia & odio: inuidia ut ait papinius.egra eſt leris.i.ſecundis rebus alterius inuidia cū iuidentes infelices efficiat:ita abeſcatq; uidendo ſucceſſus hominū:merito dixit poeta.iuidia felix furias amnēq; ſeuerū cocyti metuit. Vt ſi hectori agamēnō nō recte diceremus agamēnonē hectori inuidere fortitudinem. Cū doleret ob illius uirtutē quā ſepe ꝓfligatus ē. Et ad lachrimas capillorūq; euulſionē:ex mœrore cōpulſus qd teſtimōio homerico claret: nā male uelle inimico a quo lederis inuidere nō ē e cōtrario bibliopolæ elegāter & uere dici poſſunt iuidere Benedicto noſtro Hectoris filio qui libros uendēdo iprimendo cōmutādo rē fecit qui uoluminū meorū impreſſor eſt diligentiſſime mei noīs ſtudioſiſſimus: & eruditionis admirator quē minutuliqdā librarioli ut uulgo dicīt ſiue bibliopolæ inuidētia irritati ferre nō poſſunt:qd ex nihilo emerſerit.qd inter noſtrates rei librariæ negociatores primari⁹ ſit.qd iter ceteros ſit famigeratus:qd ſcholaſtici oēs ēpturiētes eius officinā perāt.pinde ac oīgenū librox ffertiſſimā ſed ferāt æquo aio reliq bibliopolæ ſi ex tā tulo tātus:ſi ex ſeruo dūs ſi ex egēo opulentus & āpliter nūatus fcūs ē bñdictus nr̄ cū ſudādo algēdo laborādo uigilādo p uarios caſus p tot diſcrimīa rex puenerit ad fortūas maiuſtulas ad q̄s nēo ſōniculoſus ocioſuſq; pueniet:nā ut iq̄t ille nil ſine magno uita labor dedit mortalib⁹ quocirca cōmōeo bibliopolas ut bñdicti ueſtigia imitāt̄ ſi illius opulētiā aſſeq cōcupiſcūt q āt iuidet is dupliciciēcōmodo afficīt.nā tabeſcit aliēa felicitate & ſuamet ifortūitate torq̄t.Emulatio emulus dr̄ iuidus & imitator alterx uitupatōis alterx laudis ſic emulatio ē imitatio uirtutis:& nomē iuidiæ nā ut grāmatici annotant Emulatio hēt qdē imitādi ſtudiū ſed cū malitiæ opatiōe zeno dicebat emulationē dolorē eē ſiue egritudinē ex eo ꝙ alius potiat eo:ꝙ q̄ſq; cupiuerit quē nūc ſeq̄t. M. Tul. Zelotypiā idē zeno ait zelotypiā eē egritudinē ex eo ueniētē:qd adſit alteri:qd ipe quoq; hēat Cice. obtrectationē īterptat̄ grecū uerbū ē ξηλοτυπεῖν eo ꝙ ſignificat inuideo ξηλοτυπία emulatio ξυλοτυπόσ emulus. Iuue. zelotipæ retegāt̄ ſcrinia mechæ q ī ſe cūda piſciū pte hūerit horoſcopū erit zelotipus ut docet Firmicus mīnus ī. yiii. Miſericordia ptiet q̄rere hoc loco qd ſit miſericordia. pleriq; n. ſicut pipatetici ut uirtutē eā laudāt. Et bonū hoiem uocāt miſericordē: ſed ſtoicox ſecta durior. uitiū aī eē dicit:negatq; ſapiētē miſereri:& idē ſētit Sene. ſtoici dogmatis aſſertor & aſſectator. q ait miſericordiā eē egritudinē mali. ob alienox malox ſpēm:& quēadmodū iqt religio deos colit. ſupſtitio uiolat. ita clemētiā māſuetudinēq; oēs bōi ꝓſtabūt. Miſericordiā āt uitabūt ē. n. uitiū puſilli aī. Ergo ſi ſtoicis credius ñ miſerabit̄ ſapiēs:ſed ſuccurret:at q̄to hōeſtius & humāius miſericordiā iter uirtutes laudare ſicut. M. Tul. ī cæſaris laudē locutus iqt. Nulla de uirtutibus tuis nec admirabilior nec gratior miſericordia ē Nimiox decet hoies eē miſericordes a qbus nihil hūani alienū eſſe debet. De miſericordia ante dictum eſt.

Appetē tia

Opinio nis ma ter

Ignora tio

Opinio ſi.

Inuidia

Inuidia differt ab odio

Inuidia infelix

Biblio pola Benedi ctus & ī preſſor

Contra inuidoſ biblio polas

Laus benedicti biblio polæ

Emu lus.

Emula tio.

Zeloty pia

Obtre ctatio

Horo ſcopus zeloty pi

Miſeri cordia

Angor
Anxitudo
Angies
Synanchæ
Angia
uinaria

Angor:hoc ex diffinitione zenonis ſtoici:angor ab angẽdo dictus:alio noĩe anxitudo:ut illud actianũ:p ſuaſit mœror anxitudo.error.dolor:ab angẽdo angina:qua fauces anguñ ac:ſtrãgulanť: q morbus ẽ acutiſſimus:græci ſynãchẽ.uulgo recẽtiores medici ſquinantiã appellãt:cuius Hippocrates.Galenus: Auicena cæteri meminerũt.& nos aliubi fecimus annotaméta:anginã uinariam habere dicũtur. q uino ſuffocanť.

Luctus

Luctus:pter hanc ſignificationẽ.luctus dicitur iſigne idiciumq; mœrentis:ſicut eſt ueſtitus niger & pullus:lugere is proprie dĩ:qui ex obitu caræ perſonæ.neceſſariæq; iduit nigra ueſtiméta.ſcribit Liuius matronas luxiſſe brutũ annuo tẽpore ut parentẽ.

Eluger

Cõtra elugere ſignificat luctum deponere apd eũdẽ Liuiũ ait lutius ualerius tribunus plebis.quid aliud i luctu:q̃ purpurã aut auro deponũt fœmiæ?quid aliud cũ eluxerũt ſũmunt.mendoſi codices nõ eluxerũt habẽt ſed eluſerũt:corrupto ſenſu & uerbo. M.T. ait patriã eluxi iã & grauius & diutius:q̃ ulla mater unicũ filiũ: ſignificans ſe lugendo defleuiſſe patriæ corruentis iteritũ anthraci

Anthracinus color

nus color nigeré:accõmodatus lugẽtibus.

Anthraces

Vnde anthracinæ ueſtes lugentiũ dictæ anthraces enĩ græce.latine carbones appellantur.Virg.luctum ante ueſtibulũ iferoꝝ & in primis orci faucibus collocauit:de quo cecinit Silius.Luctºedax macieſq; malis comeſ addita morbis antiq declinabant luctus luctus

lucti

i in ſecũdo ordie:ut actius Ceſſo hĩc ire & rapere lucti ueſtẽ in lecto cõiugis. Mœror ſilius ponit merorem:ĩter mala inferoꝝ: lachrymis ſaginatũ:ſic enim ait.& mœror paſtus fletu & ſine ſanguine pallor uerbũ uetus eſt.Mœrare ,p mœrẽtẽ facere. & mœſtitudo,p mœſtitia &meſtiter,p mœſte &mœſtare ,p mœſtificare. Erũna.M.Tullius i ſecundo de finibus.maioresiquit nĩi labores nõ fugiẽdos. Erũnas noiauerũt:feſtº põpeius.Erũnas ait eſſe labores oneroſos.Vnde herculis erũnæ dictæ . unde erũnoſa uita & erũnabilis pro laborioſa.præterea erũnulas furcas uocant: quibus religatas ſarcinulas uiatores ferunt.quarum uſum:quia Caius marius retulit mali marianĩ poſtea noĩati. Pigritiam: uetus uerbum eſt pigrare.quod ſignificat detinere ac retardare.ut actius melius pigraſſe.q̃ properaſſe nefas. Pudorem robur:ante dictum eſt ex ariſtotelis ſententia quos pudet erubeſcere:qui metuunt palleſcere quoniam pudefactis ſanguis de corde in oĩs corporis partes diffunditur.metu uero perculſis cõtrahitur ad cor ita ut cæteris partibus defiat.Eſt aũt pudor timor iuſtæ reprẽſionis. Et tremor.idem ariſtoteles in problematis querit cur tremunt qui metuunt.an propter inquit refrigerationem.deficit enim calor atq; cõtrahiť hinc illud Virgilianum.Geliduſq; per ima cucurrit oſſa tremor.Metuentibus aluus funditur . algor & ſitis prouocatur:teſticuli contrahuntur dentes crepitant & arietantur : Seneca in libro tertio de ira : ſomnum dentium inter ſe arietatorum ſignum eſſe dicit furentis & irati. Crepitus.ſonus:& concuſſio. crepare enĩ ſonare eſt:unde crepitus uentris:quos ſtoici liberos eſſe aiunt.& apud ſuetoniũ in quinto cõmentario latius explicatum eſt:crepitus plagarum dixit.M.Tullius in uerrinis:& plautus ait in menechinis.dic mihi nũ quã tibi inteſtina crepant.cui ille reſpondet.ubi ſatur ſum nulla crepitant:quando eſurio crepant:quod ſignificat murmurant & ſonant.id quod inteſtinis inanibus ſolet accidere.grãmatici plura ſuper hoc uerbo.

Mœrari
Mœſtitudo
Mœſtiter
Mœſtari
Erũnæ
Erũnabilis uita
Muli mariani
Pigrare
Pudor
Dentes inter ſe arietati
Crepari
Crepitus.
Terror Equi Martis
Pauor
Lætus Pauor
Expectorat
Incurueſcere.
Exanimatus
Exanimus

Pauorem.ualerius flaccus in tertio argonauticon.terrorem & pauorem.ait eſſe equos martis : cum ait terrorq; pauorq; martis equi græce dicũtur Φόβος & Καὶφοβος.de quibus intelligi uoluit poeta. ſic ſcribens in georgicis martis equi biiuges eſt quidam pauor letitiæ.de quo Virgilius.Exultantiaq; haurit corda pauor pulſans a filio dicitur lætus pauor. Ex animo expulerat.M.Tullius in tertio de oratore mentionem facit huiuſce Ennianæ ſententiæ.ſed pro expulerat legit expectorat quod uerius elegantiuſq; eſt .& ita hoc in loco legendum . Ait enim uerba nouari.quæ ab eo qui dicit ipſa gignuntur aut fiunt uel coniũgendis uerbis ut tum pauor ſapientiam omnem mihi exanimato expectorat mox ſubiungit docens iſtud uerbum expectorat nouum eſſe.& ex coniunctione factum ſicut illud baccarnm ubertate incurueſcere. qua ſententia commouemur . id quod in prima tuſculana dictum eſt . rami baccarum ubertate incurueſcere uſurpari a Cicerone tanquam alienum . & ex uetuſto poeta tranſcriptum. Exanimationem inter exanimatum hoc intereſt.docente Donato exanimatus eſt conterritus & conturbatus . exanimus eſt occiſus apud eruditos uſurpatiue poni inuenies exanimatum pro exanimo.exanimem pro exanimato.

ditoris ſupplicio miſericordia cõmouetur. Angor eſt ægritudo premẽs. Luctus ægritudo ex eius q carus fuerit interitu acerbo. Mæror ægritudo flebilis Aerumna ægritudo laborioſa. Dolor egritudo crucians. Lamentatio egritudo cum eiulatu. ſolicitudo ægritudo cũ cogitatiõe. Moleſtia ægritudo p manens. Afflictatio egritudo cũ uexatione corporis. Deſperatio egritudo ſine ulla rerũ expectatiõe melioꝝ quæ autẽ ſubiecta ſunt ſub metu ea ſic diffiniunt. Pigritiam metum conſequentis laboris. Terrorem metum concucientem:ex quo fit ut pudorẽ rubor:ſic terrorem pallor & tremor & dentiũ crepitus cõſequať. Timorem metũ mali appropinq̃ntis. Pauorem metum mentem de loco mouẽtem:ex quo illud Ennii. Tum pauor mihi ſapientiam omnem extra animo expectorat. Exanimatiõem metũ ſubſequentem:& quaſi comitem pauoris. Conturbationem metũ executientem cogitata. Formidinẽ metum permanentẽ. Voluptatis autem partes hoc modo deſcribũt. Vt maliuolẽtia ſit uoluptas ex malo alterius ſine emolumento ſno. Delectatio uoluptas ſuauitate auditus animum deliniẽs. Et qualis

Tactionum:tactus qnq; ſenſuũ uoluptates ītelligit:Plautus.quid tibi hanc tactio eſt. Iactatio:Auguſtinus in.xiii.ait iactãtiã eſſe libidinem dominandi:iactare eſt ambitioſius gloriari:firmicus maternus refert in primo matheſeos hiſpanos eẽ iactãtiæ animoſitate præpoſteros. Vt ira ſit:ſupra dictum eſt irã eſſe pœne cupiditatem:ſiue ulciſcendi libidinem.Ariſtoteles ait iram eſſe cupiditatem doloris reponendi. Excandeſcentia:Apuleius:in libris de dogmate platonis:excandeſcẽtiã appellat eam animæ partẽ: quæ irritabilis eſt:habens domicilium in corde:quam alio nomine:iraſcentiam nominat:quæ iracundia a Cicerone dicta eſt in prima tuſculana:de qua loquitur Plato in timeo θυμωσιδ:græce animũ irã furorẽ ſignificat:ut docet Plato in cratylo: a feruore & impetu animæ ducto uocabulo Macrobius prima inqt animæ pars ẽ ratio quam logiſticon appellant:ſecũda animoſitas:quam thymicon uocãt:tertia cupiditas quæ epithymicon nuncupatur. Inimicitia Caius Ceſar in libris quos ad.M.Ciceronẽ de analogia cõſcripſit.pluratiuo ſemp nũero dicendas putat inimicitias: ſicut arma & mœnia & comitia:ſed plerig; ueterum & cũ primis quintus ennius.ἐπικοσ ideſt ſingulariter:dixit inimicitiã ſic ſcribens:eo igenio natus ſum amicitiam atq; inimicitiã in frõte prõptã gero:uerbũ uetus ẽ inimicare qd ſignificat inimicos facere:quo uſi ſunt:Oratius:&Papinius. Indigentia indignus pauperi proximus eſt:cũ ſemper indigeat rerũ expetitarum. Categoremata dialectici appellant:Ariſtoteles & cæteri græci categoricas:& categoremata appellant :quæ latini predicamenta & propoſitionum quædã a dialecticis categoricæ nominantur:quas p̃dicatorias latine dicere poſſumus.Ariſtotedecẽ elementa cõſtituit circaq; uerſari uideatur omnis quæſtio: ouſiã ideſt eſſentiã: qualitatem:quantitatem:ad aliquid agere: pati:ubi:q̃do:ſitũ habere:ex hoc nouiſſimo elemento dictum ẽ habere diuitias capere honores ideſt magiſtratus ſicut ueſtigiũ eẽ armatũ eſſe anulatum eſſe. Syncategoremata dicunt dialectici ſigna ut omnis nullus quidã aliquis. κατηγορεω grece ſignificat accuſo & p̃dico.κατηγορια accuſatio & p̃dicamẽtũ: κατηγορος accuſato. De quodã:quida ſignificat aliquid certi aliquis nihil certum determinat:hinc illud plauti edes aliquid:nolo hercle aliquid certum quã aliquid mauolo. In temperantiam:Ariſtoteles in tertio ethicorum:circa corporis uoluptatem exiſtere ait temperantiam & intemperantiam:qui uiſu delectantur ueluti formoſitate & qui auditu ut cantu:eos neq; temperantes recte dixeris neq; intemperãtes:nidore uero epularum geſtire:intemperantis eſt.Græci hoĩes appellãt intemperatos incontinentesq; eos:qui ſeſe dediderũt duabus belluinis uoluptatibus:guſtatus ſcilicet & tactus quæ ſolæ communes ſunt hoĩbus cũ beſtiis: & iccirco in pecudm ferorumq; animalium numero habetur quiſquis eſt his ferinis uoluptatibus peruinctus quemadmodũ temperantia omnibus in rebus expetenda eſt ita intemperantia fugienda beſtias neq; temperatas neq; intemperatas dicunt niſi per ſimilitudinem intẽperantem intemperãtiæ ſuæ nõ penitet: incontinentem penitet incontinentiæ: Intemperãtia hydropiſi& phthyſi ſimilis eſt.Incontinentia uero epilepeſiæ:illa enim continua hæc uero temporaria improbitas: eſt præceptum pithagoræ eſt fugandam eſſe a rebus omnibus intemperantiam: Aut pituita redundat quod græce flegma dicit latini pituitam uocant:cuius domicilium eſt ut iuquit Auguſtinus in.xi. in capite ſcribit Plato in thimeo pituitam originem eſſe languorum omnium:qui ex diſtilatione fiunt:ex eaq; gigni malas ualitudines plurimas:quoniã plurima loca illabitur quecũq; autem partis corporis tumeſcere dicuntur a bilis incendio & combuſtione uexant:quæ cũ expirat extrinſecus uarios exitu ſuo tumores producit in trinſecus uero cohibita urentes edaceſq; morbos procreat:tunc autẽ peſſima qnãdo puro ſanguini mixta ligaminũ fila ſuo ex ordine dimouet & interdũ penetrat ĩ medullas aduſtiſq; radicibus:ide aĩæ uĩcula q̃ſi nauis funes reſoluit & amputat:p locoꝝ aũt uarietate:bilis appellatur citrina nigra:q̃ græce melancholia praſina hoc ẽ uiridis.Rubẽs uitellina:aduſta:ſup q̃ re Galenus Auicẽna.Albertus magnus:& ſchola medicoꝝ

Tactio
Iactatio
Hiſpanorum iactãtia
Ira
Excãdeſcentia
Thymos
Logiſticon.
Thymicon
Epithymicon.
Inimicitia
inimicare.
Categoremata
decẽ elementa
Categoria
Quidã
Aliqs
Intemperãtia.
Intemperãtes
Phlegma
Pituita.
Bilis
Citrina
Parſina
bilis
Acida pituita

Cerni offerre alta deo quo dt intelligi

Alba pituita

non pauꝛ multa cõscripserũt. Idẽ Plato pituitã acidã nuncupari refert falso sapori cõmixtã. Albã uero pituitã appellat eliquationẽ carnis tenerioris una cũ spiritu factã: quæ ex humiditate uento circũfusa tumescit: idẽ Plato platonicusq; apuleius auctores sunt causam primã morborum esse si ipsæ elementoꝝ qualitates: ex quibus compactũ est corpus uidelicet humida & sicca: calida & frigida non congruant. Præterea si sanguis corruptus sit: si flegma redundat: si cholera ĩmodica exuberat morbi gignũtur. Dixit Oratius in primo epistolaꝝ: præcipue sanus nisi cum pituita molestia est. Vbi exponit porphirio nisi catarros ipedit tanq̃ pituita

Causa morborum

Cataruꝛ fluor

idẽ sit quod catarrus: quæ dictio græca ẽ κατὰ ῥέω græce defluo κατάῤῥοσ. fluor: & distillatio nomiatur: a pituita pituitosus deriuatur quem græco uocabulo usitatissimo flegmaticũ uocant. M. Tullius in libro de fato in aliis eẽ pituitosos & quasi redũdantes. In aliis exsiccatos atq; atidos. Aelius pituitã dici affirmat: quia petat uitam. Cuius ethymologiã ridet Quintilianus in primo

Pituitosus

Morbi

Ipsaꝝ repugnantia: repugnant metus & cupiditas leticia & egritudo. Morbi conficiuntur morbi sunt inueterata uitia & dura ut auaritia: ut ambitio nimia. Morbus est ut inquit Seneca uitium in prauo pertinax tanquam ualde expetenda sint quæ leuiter expetenda sunt. Affectus sunt motus animi improbabiles subditi & cõcitati: qui frequentes & neglecti fecere morbum q pluri mum profecere extra morbos sunt: ẽ quod dam genus hominum extra multa & magna uitia: sed non extra omnia effugit auaritiam: sed iram adhuc sentit: non sollicitat libidine: sed ambitionem adhuc sentit: nõ concupiscit: sed adhuc timet: mortẽ contẽnit dolorem reformidat. ille satis cõsequit qui iter pessimos nõ est. νοσημάτα. græce νοσέω dicit egroto. νόσοσ morbus: νόσημα egritudo: & morbus νοσιμόσ egrotus. νοσηματικόσ ualitudinarius. Hieronymus Nosocomiõ interpræratur languentium uillam quod domicilium est lãguẽtium: ibiq; egrotantes aluntur uulgo hospitale nominatur. Verba Hieronymi ex epitaphio fabiolæ hæc sunt: primo omnium noscomion. i. languentiũ uillam istituit: in quo egrotantes colligeret de plateis. & cõsumpta lãgoribus atq; iedia miseroꝝ mẽbra refoueret. In decretis canonicis. ut hæc quoq; transeunt attingam. xxiii. q. viii. Verba leguntur corruptæ scripta corruptis explicata: corruptissime enunciata. quæ ita legẽda sunt & corrigenda. Xenodochia. brethotrophia hierocomia: est. n. Xenodochium locus publicus quo peregrini & hospites hospitaliter accipiunt ξένοσ græce hospes. δοχεῖον. receptaculum. Xenia munera sunt hospitalia de quibus uictruuius i. vi. & epigrãmatarius poeta: & iuriscõsulti: titulo de officio pcõsulis: q̃q̃ exenia illic pperã legat. Hieronymus. Xenodochiũ i portu romani situ totus pariter mũdus audiuit brephotrophia sunt q̃ uulgi dicimus hospitalia paruuloꝝ qbus ifantes expositicii alũt q̃le ẽ apud nostrates illud ad diui proculi: βρέφοσ græco uocabulo infans nominantur: & τροφή educatio: hierocomion locus est quo leprosi alunt q̃le est apud nos sub titulo diui Lazari. & Bartholomei: hiera enĩ græce lepra latine & κωμή uilla. Morbis contraria: ut mulierositari odiũ mulierum. Egrotationes: cum egrotatio proprie sit in corpore sicut egritudo: animo tamen & egrotationes animi dicuntur: quæ ex quodam metu nascuntur earum reꝝ: quas fugiunt & oderũt ἀῤῥωστήματα. ἀῤῥωστέω. græce significat egroto. ἀῤῥωστεία egrotatio. Idem τὸ ἀῤῥωστῶσ τὴμα & ἀῤῥωστόσ egrotus nominatur. Contrariæ offensiones: ut inhospitalitas: quæ opinio est uehemens: ualde fugiendũ esse hospitem: de offensionibus mox plura & apertius.

Morbi

Affectus

Nosema

Nosos

Nosematicus

Nosocomion.

Correcta Verba ex decretis canonicis

Xenodochiũ.

Xenia

Brephorrophia.

Hierocomiõ

Arrostemata

Vitia corporis ad animũ

Cecus

claudus

Gibbosus

lippus

Impetiginosus

Contra idoctos sacerdotes.

Morbum animi similitudo sicut uirtutes in corpore esse dicunt consimiles animi uirtutibus: item similitudo est iter morbos corporum & animorum: ut uitium dicitur corporis sic animi: ut egrotatio in corpore sic in aĩo: sic econtrario i corpore est uelocitas pulchritudo: uires: sic eadem animo dicuntur: qn ẽt in decretis canonicis. Di. xlyiiii. uitia corporum ad animum transferuntur: sicut cecus: claudus: mancus lippus: gibosus: ipetiginosus: quæ uitia q habuerit: panes deo & sacrificium offerre prohibetur: quæ Grægorius in pastorali tropologice transfert ad animum: ut cecus intelligatur: qui superne lucem contẽplationis ignorat: Claudus qui per ifirmitatem mentis: uitæ uiam perfecte tenere non ualet: & ad statum uirtutis nõ erigitur. Gibbosus uero quem terrenæ sollicitudinis pondus deprimit ne unquam ad superna respiciat lippus qui carnalibus operibus obscuratur: impetiginosus quisquis auaritia uastatur in mente q̃ impetigo si ĩ paruis non compescitur: nimirum sine mensura dilatatur illud annotandum quod cecum animal ille offerre dicit deo qui ordinat idoctum: quo uitio nullum fœdius est maxime in religiosis & religiosam doctrinam administrantibus quæ ut inquit leo: si in laicis uidet intolerabilis quãto magis in his q præsunt nec

dat: aut bilis in corpore morbi: ægrotationesque nascuntur: sic prauarum opinionum cõturbatio: & ipsarum inter se repugnantia sanitate animum spoliat: morbisque perturbat: Ex perturbationibus autem primum morbi conficiuntur: quæ uocant illi νοσήματα. ea quæ sunt eis morbis contraria: quæ habent ad res certas uitiosam offensionẽ: atque fastidium. Deinde ægrotationes: quæ appellantur a stoicis ἀῤῥωστήματα: hisque item oppositæ contrariæ offensiones. Hoc loco nimium operæ consumitur a stoicis maxime a Chrysippo: dum morbis corporum comparatur morborum animi similitudo. Q̃ua oratione minime necessaria prætermissa ea quæ rem continent pertractemus: intelligat igit perturbationẽ iactãtibus se opinionibus ĩconstãter & turbide ĩ motu eẽ semp. Cũ aũt hic feruor cõcitatioq; aĩ inueterauerit: & tanq̃am in uenis medullisq; ĩsederit: tum existit & morbus &

excusatiõe est digna: nec uenia. Nunc sacerdotes nr̃i tpis: pro psalterio dauitico canũt erotica hoc ẽ amatoria ꝑ lectione euãgelĩ lusorias cartulas diligẽtissime reuoluũt: pro apostolica doctrina callent artem tesserariã: quos si latine loqui audias: nõ latialiter loq: sed pedere diiudicabis: q uix tria uerba iũgere miseri poterũt: in quor̃ labris scatẽt barbarismi: & solecismi Doleo mecũ ipse subinde cũ audio nõnullos latina uerba tã male ꝓnũciãtes: ut credas eos barbarica & cũ stridore anhelãtia uerba ꝓferre. Cõtinuo stati. Permanat: descẽdit penetrat. Mulierositas: cupiditas muliebris uoluptatis: mulierosos & mulierarios uocãt cupidos appetẽtesq; mulier̃. Iulius capitolinus de clodio albino scribẽs ait mulierarius fuit inter prios amatores Auersæ ueneris sp ignarus & taliũ pfecutor auersa ãt uenus significat coitus ꝓpterus & puerilis q infandus ẽ & execrabilis φιλογύνεια i. amor mulier̃. μισογύνεια odiũ mulier̃: q̃le fuit ĩ euripide tragediar̃ scriptore: q mulieres fere oẽs. In maiorẽ modũ exorsus fuisse dr̃ si ue qd natura abhorruit a mulier̃ cetu siue qd simul duas uxores habuerat: q̃rũ mr̃imonii pter tedebat: cuius odii i mulieres. A. Gellius & aristophanes meminerũt. De timone: timon atheniẽsis: quẽ antiq scriptores ob nature asperitatẽ i humanũ ac ihospitalẽ appellant: q dictus est misanthropos. i. osor hoium: fugit hoium cõgressus colloquiaq; oium: ꝑter unius alcibiadis: iterrogatus ab Apemãtho quid ita solũ alcibiadẽ diligeret: amplectereturq; rñdit: iõ se adolescẽtẽ amare: qd intelligeret illũ malor̃ cãm atheniẽsibus futur̃ ferũt illũ aliqñ athenis. In cõtentionẽ uenisse: factoq; silentio & expectatiõe magna dixisse. Est mihi o uiri atheniẽses post domum pusillus hortus: & i eo ficus ex q̃ p multi iã ciues sese suspẽderũt. In eodẽ ego nũc loco edificiũ facturus sum: quãobrẽ cõstitui publice referre ut si sint ex uobis: qui uellit se suspẽdere id agãt anteq̃ arbor succidat̃. i sepulchro eius inscriptũ fuit hoc epithaphiũ: qd ipse sibi fecit: hic sum post uitã miserãq; iopẽq; sepultus nomẽ nõ q̃res: dii lector te male pdẽt. M. antonius domum alexãdriæ sibi cõstruxit in recessu semotã quã timoniũ appellauit a solitudine timonis tanq̃ in ea domo acturus solitudinẽ timoniam. Victuruſq; istar timonis: sequestratus a commertio usuq; mortaliũ: fuit alter timon pbus amarulẽtus & mordax sillographus ideſt scriptor sillor̃ dicunt̃ ãt σιλλοι dicacitates: & sales: huius aũt testimoniũ ex sillis idẽtidẽ citãt eruditi. De hoc ait Au. Gellius: timon amarulẽtus librũ maledicẽtissimũ cõscripsit q sillos inscribit̃. μισάνθρωπος .i. osor hominum. De re non expetenda: exempli causa suadet auaritia pecuniã esse ualde expetendam. Cum tñ nõ sit expetẽda & apud pbos stoicos in bonis nõ ducatur. Itẽ mulierositas opinat̃ mulieres ualde expetendas. Cum re uera expetendæ nõ sint: ambitioni isitũ ẽ honores ualde expetẽdos: q̃ tñ res a multis nõ expetenda censetur. De re nõ fugienda: offensio contraria egrotationibus ẽ q̃ opinat̃ ea ualde eẽ fugienda: q̃ fugienda non sunt: ut inhospitalitas: opinio est inherẽs ualde fugiẽdum esse hospitẽ: qui re uera fugiendus nõ est ut Misogynia: cuius opinio insita est fugiendas eẽ maiorẽ immodum fœminas: cum tñ res sit non penitus fugiẽda. Multaq; alia hoc genus. Peruicatia ẽ peruicatia opinatio uehemẽs: quasi ualde perseuerandũ sit in eo quod ptẽdit: diſtans a pertinatia: quod peruicatia ẽ interdũ bonar̃ rer̃ perseuerantia. Pertinacia semper malar̃: q̃q̃ apud Liuium & Senecam pertinax uirtus: & pertinax bonitas dicuntur: quod laudis est: actius in myrmidonibus. Ego peruicaciam me uti uolo: nã peruicacem dici me esse: & uincere facile patior pertinacem nihil moror: hæc fortes sequitur: illam indocti possident. Ligurico: gulæ uoratrina: & opinatio uehemẽs de uoluptate cibaria & suauiũ escar̃ esitatione quasi ualde expetẽda sit inherens & penitus insita: ligurire est suauibus escis bona cõsumere: ἀπὸ τοῦ λυβυροῦ deriuatũ: græci λυγύνον̃ suaue appellãt auctor Donatus enarrãs illud ex eunucho terẽtiana: itidẽ pria q obligurierat bõa alii a ligo deducũt malũt ligurire dixit nonius deguſtare ẽ abligurir̃ multa auide cõsumer̃. Ora. Semesos pisces tepidũq; ligurierit ius liguritores dr̃ gulosi uoratores q; edu

ꝑ psalterio erotica Mulierositas. Mulierarii Auersa autem uenus. Euripides osor mulier̃ De timone pulera. Misanthropos. Epitaphiũ timonis. Timonium. Sillographus Silli

Misogynia

Peruicacia Pertinacia.

Pertinax uirtus.

Liguritio ligurir̃ Liguritores.

liorum dulciorꝝ. Macrobius ait: a lucilio lupū piscē appellari catilonē quasi liguritorē: per trāslationē i re obscena decenter dictū est ab ausonio cūnilingus liguritor: cū inquit eunus syriscus iguinū liguritor.

Inguinū liguritor

Temulentia: ebrietas: & est opinatio uehemēs de uiolentia: quasi ualde sit expetēda: temetū prisci uinum dixere: unde & temulentia appellata: auctores Plinius: & Gelius. Mulieres romæ uitā abstemiā egisse: & temeto abstinuisse dicunt: ideoq; ait Cato propinquos fœminis osculū dare solitos: ut sentirēt an temetum oleret. Cupedia nonius marcellus allegat hunc locū: exponēs cupediam pro cuditate sed parum scite exposuit: nā cupedia nō ois cupiditas significat: sed ad ganeā tantū refert: & est lauticia ciborꝝ: siue cupiditas lautiorꝝ edulio rum: quasi ualde expetēda sit: cupedias antiq lautiores cibos noiabāt: & forꝝ cupedinis macellū qđ simachus forꝝ cupedinariū appellat: fortassis a cupiditate: uel qđ ibi fuerit domus cupedinis romani equitis: uñ cupedinarii dicti: q esculenta & poculenta uēdūt: sup qua re uberius explicatiusq; pscripsimus apud Suetoniū: & i primo apulei cōmētario. In hospitalitas: hō appellandus hō nō est: qui hospitalitatē iprobat: eamq; asserit expetēdam eē cū nihil ferme sit humanius nihil hoie dignius q̄ hospitalitas: q̄ spēties est liberalitatis recte a Theophrastro est laudata hospitalitas: ē enī: ut Mar. Tullio uī ualde decorꝝ: patēt domos hominū illustrium illustribus hospitibus: ci monis hospitalitatē in suos curiales celebrāt: qui ita instituit: & uillicis iperauit: ut oia illis pberentē: græci Iouem appellāt ξένιον. idest hospitalē quia hospitē nō negligere & hoiem alienū inuitare amicitiæ initiū ē ut scribit Dion: Iuppiter Xenios idest hospitalis significatur illo uersu maroniano. Iuppiter hospitibus: nam te dare iura loquūtur: ab Ouidio Iuppiter hospes pro hospitalis dictus: cū ait stabat iouis hospitis ara in decretis canonicis. Di. xlii. præcipitur sacerdotem esse oportere hospitalē: & hospitalitatis exhortatorē. Itē Di. lxxxv. hospitalitas ē ingt usq; adeo episcopis necessaria: ut ab ea alieni iure ꝓhibeātur ordinari: atq; inibi taxatē quidā archidiaconus florētinus tenax & deparcus cuius domū nunq̄ amicus sit igressus. Vt hippoliti: hippolitū fuisse osorem mulierꝝ muliebrisq; cōcubitus satis liquet & testatur. Seneca tragediographus: apud quem sic loquitur hippolitus: detestor omnes: horreo fugio: execror: sit rō: sit natura: sit durus furor: odisse placuit. Ad alios morbos procliuiores: quēadmodū quidā sunt procliues: & inclinati ad morbos corporꝝ sic sunt quidam ꝓpensi ad morbos animorum. Dicimus hemorroicum: podagricū non qđ sp patiatur hemorroidas: & podagrā: sed quod sepe sitq; ad id morbi genus ꝯclinatior. Itē dicimus iracundū meticulosum ebriosum non q; semp in ira metu: ebrietate sint: sed quod sepe: & talibus pturbationibus obnoxii. Et ita similitudo quædam apparet morborꝝ animi: & corporis qđ a stoicis: & maxime a Chrysippo tractatur cuius rei supra quoq; facta mentio ē. Grauedinosos. Graue dō ē humor ex capite distillēs: hæc ut docet Cor. celsus in quarto nares claudit uocem obtundit: tussim siccam mouet hinc illud apuleianū ex floridis: nares grauedine oppletæ Catullus sentire cessō quod grauedinem & tussim. Græci coryzas uocant: hippocrates distillationes omnes & grauedinem nominat corizas. Inde grauedinosi dicti: qui ad grauedinis morbum procliuiores sunt. Decipitur uir alioquī doctus: qui scripsit in cornucopiæ. Grauedinosum dici: alio nomine tormiosum: idq; ꝓbat hoc Ciceronis testimonio: quod oppido q̄ absurdū ē: cum lectio Ciceronis si recta sit grauedinosos a torminosis disiungat sicuti significatu ipso disiungunt: sic enim uerba hæc legenda sunt: itaq; dicimus grauedinosos quosdam torminosos & ita. Mar. Tullius. Alios grauedinosos dici significat alios torminosos: a diuerso gñe morborum: cum grauedo sit morbus capitis: tormina intestinorꝝ. Non iunctim legendum est ut illi legunt sed discretim: atq; distincte: ut nos legimus: torminosos autē dici eos: qui patiunt tormina & ad cū morbū procliuiores sunt: q̄ uulgo dysenteria nominatur: nemo mediocriter doctus ignorat: & nos supra annotauimus. Alii ad metum scilicet procliuiores sunt & hi timidi dicuntur: qui distant a timentibus cū timidus ex natura sit: timens ex causa. Vnde anxii: ab anxietate dicti sunt homines anxii: non q sp sunt in anxietate: sed qui ad hanc perturbationem proniores sunt & anguntur aliquando antiqui anxietudinē dixerūt: quæ a nobis anxietas: sic. M. Tullius libro de re. pu. secūdo. Anxitudo ꝓna ad luctū: & mœrēs sp ipsa se solicitās: pacuuius: tristitia atq; animi itollerāda anxitudine. Iracundia ab ira differt Donatus iracūdiā ab ira sic seiungit: ut ira sit de causa iracūdia de moribus: & de uitio multū iracētis. Seneca libro primo de ira: quo distet ira ab iracūdia apparet quo ebrius ab ebrioso & timens a timido iratus pōt nō ē iracūdus iracūdus pōt aliquādo nō iratus esse idē libro. xii. epistolarū mortaliū scribit plu

Temulentia

Temerum.

Cupedia.

Cupediæ

Forꝝ cupedinis.

Cupediarii.

Hospitalitas

Xenios Iuppiter

Odisse

Graue do:

Coryzæ.

Graue dinosi

Error i cornucopiæ

Torminosi.

Anxitudo

Ira

Iracundia.

peruicatia: liguritio: uiolētia: cupedia & si qua sūt similia. Est ātē uaritia opinio uehemēs de pecūia quasi ualde expetēda sit ihærēs & penitus insita si milisq; ē eiusdē generis diffinitio reliquarꝝ. Offensionū aūt diffinitiones sunt eiusmodi. Vt inhospitalitas sit opinio uehemens ualde fugiēdū eē hospitem: eaq; inherens & penitus insita: similiter diffinitur & mulierꝝ odiū ut Hippoliti: & ut Timōis generis humani: atq; ut ad ualitudinis similitudinem ueniā: eaq; collatione utamur aliqñ: sed partius q solent stoici: ut sūt alii ad alios morbos procliuiores. Itaq; dicimus grauedinosos quosdam: quosdam torminosos non quia iam sint: sed quia sæpe sint: alii ad metum alii ad aliam perturbationem procliues. Ex quo in aliis anxietas: unde anxii. In aliis iracundia dicitur quæ ab ira dif-

rimum itereſſe: iter ebrioſum & ebriũ. Nã põt q ebrius eſt tũc primũ eẽ: n ee habere hoc uitiũ: & qui ebrioſus ẽ ſepe extra ebrietatẽ eẽ: ſicut diſtat ebrius ab ebrioſo: ita ebrietas ab ebrioſitate: alterꝝ affectiõis alterꝝ habitus. Amatorẽ: ī amatore, pcliuitas ẽ naturalis ad amãdũ. Amans uero amator & cã: amator ut ī quit Donatus fingī põt amãs uere amat. Procliuitas: lapſio: iclinatio: pcliuis. n. pronus inclinatuſq; ſignificat. Res nõ habet: ut q pcliuis eſt in odium hominũ: q̃ res nomen ſingulare non habet. Liuidi liuor nõ multũ diſtat ab iuidia de quo ſilius atq; angens utraq; manu ſua gutura liuor. In de liuidus p iuido ponitur & ὑποκοριστικῶς liuidulus iuuenalis: iuideas ſi liuidulus ſis. De liuiore ait maro liuor tabificũ malis uenenũ: a poetis dr̃ liuor edax: q ut ait Ouidius: paſcitur in uiuis poſt fata q̃ſcit: flagelli plaga liuiorẽ facit ut ſcriptũ eſt in eccleſiaſtico. i. palloreẽ: uñ liuẽtia planctu brachia dixit filius: & liuẽtes ſcapulas Hieronymus: talis color in iuidentiũ ore conſpicit̃. In bonis facilitas: in illis q̃ pcliues ſũt ad humanitatẽ liberalitatẽ: ad ingenuas diſciplinas: dicet̃ facilitas: cũ pcliuitas dicat̃ in his qui ad aliq̃d uitiũ proni iclinatiq; ſunt: & ita diſtinguit. Mar. Tullius facillitatẽ dici in bonis: pcliuitatẽ ī malis: lapſionẽ: tanq̃ ī malũ: nemo enī dicit̃ recte labi ī id quod bonũ eſt. In neutris: q̃ neq; bona neq; mala ſũt q̃ adiaphora uocãt graeci: īdiferentia nr̃i. Superius nomẽ. ſ. facilitatis. Morbum appellant: ſabinus: labeo cæteriq; iuriſcõſulti: titulo ad edictum edilicium ſic morbũ definiũt. Morbus eſt habitus cuiuſq; corporis cõtra naturã: q uſũ eius faciat deteriorẽ: ſed morbũ alias in toto corpore accidere dicũt: alias ī parte corpis: totius corporis morbũ eẽ: ueluti phtphiſis eſt & febris: partis aũt ueluti cecitas: aut pedis debilitas in libris quoq; iuris peritoꝝ ſcriptum ẽ: morbũ & uitiũ diſtare: qđ uitiũ ppetuũ. Morbus cũ acceſſu diſceſſuq; ſit: Nunc. Mar. Tullius paulũ diſſidens afinitiõe iuriſcõſultorum ait morbũ eſſe totius corpis corruptionẽ: uelut febris ẽ: uitiũ q uero in parte corpis uelut claudicatio ẽ & gibboſitas interdum eſt uitiũ corporale uſq; ad animũ pueniens eumq; uitians ut in phrenetico: fit comparatio per ſimilitudinẽ morboris corpis ad morbos ai: ſeneca morbos animi ait eẽ uitia iueterata & dura ut eſt auaricia: affectus uero motus ai īprobabiles & concitatos. M. Tullius hoc in loco ſubtilius diſtinctius uberius cũcta partitur & explicat. Morbum cũ ibecillitate. i. leuiorẽ morbũ. Integra ualitudine: icolumi ſanitate uitium in parte corporis cõſpicitur ut ẽ luſcus: claudus: gibboſus: corpus. n. talium ſanum eſt: & integra ualitudine: ſed uitio deformatur. Vitioſitas ẽ habitus aut affectio: affectio ẽ accidẽs qualitas uel ſponte uel ſtudio mox deſtituta: nam ſi permaneat fit habitus: dicta affectio q̃ inficiat qualitate: & erit affectio incipiens habitus: in affectiones inclinamur ſtudio quodam. i. uoluntate applicata in aliquas qualitates: quas diligentia cõparat facit q̃ perfectas: & habitus nominatur: ut res fiat apertior: iracundum eſſe habitus eſt: iratum affectionis: oratorem eſſe habitus ẽ & uictus ſi ī exercitatiõe ſit ut cicero: q aſſiduo ſtudio: pſeuerãti diligẽtia. Ita rhetoricẽ pcepit ut ea in eo ppetua eẽt: habitũ cõſecutus ẽ: & qa eius actũ ſibi iſtituit ad uſum uitæ: fuit & in habitu & ī uictu. Affectiones ut iqt Ari. in ſcdo ethv. neq; uirtus ſunt neq; uitia. Ideoq; ſecũdũ affectiones nõ laudamur nec uituperamur: græce habitus dicit̃ ἕξις hinc illud plinianum ex epiſtolis: at tantã. ezin ſtudio & exercitatione peruenit. In altero in conſtantia: repugnantia ex hac conſtantia uitioſitatis ẽ illud oratianum: qđ mea cũ pugnat ſentẽtia ſecũ: qđ petit ſpernit repetit quod nuper omiſit: eſtuat & uitæ diſconuenit ordine toto.

Ebrius Ebrio ſus.

Procli uitas

Liuor

Liuidu lus.

Facili tas ī bonis.

Procli uitas in malis.

Adia phora

Morbꝰ quid.

Vitiũ

Morbi animi: affectus

affectio habitus

Iracũdũ eẽ habi tus.

ἕξιν

Partes dissentiētes. Idē Oratius inqt pars hoium uitiis gaudet cōstāter & urget ꝓpositū: pars multa natat. Sint ne eiusdē. s. uitiositatis. Manētes: iueterata uitia sūt & ptinaciē ihei ētia: ut auaritia & iracūdia.

Similitudo corporis ad animū.

Mouētes: letitia: cupido: metus egritudo aīum mouēt & ipellūt: distrahūtq; uarias i ptes. Corpis similitudo: sicut i corpe ē morbus & uitiū: sic. n. aio. Itē sicut corpe ē sanitas pulchritudo: robur: uelocitas sic ēt in aio earundē reꝝ similitudo cōspiciē. Nā sapiēs dr̄ eē ꝑditus aī sanitate: pulchritudine: robore: uelocitate: & similibus. Sanitas sic ai. Vbi nullæ ꝓturbatiōes grassant intra aī penetralia: ubi pura cōcors: iperturbata ē mēs hoīs: ubi illa trāqllitas est quā Democritus euthymian uocat: tūc sanitas aī cōstat: tūc rectū aī seruatur: tūc hō iteger ē aī: nec eget medicina: apud Oratiū i sermōibus sic scriptū ē: qsnā igit sanus: q nō stultus: qd auarus: stultus & isanus: qd si qs ñ sit auarus cōtinuo sanus: mime: cur noice: dicā Tēperātiā q̄ appetitiōes cohibet: libidinē frenat: & i alios nō rectos ipetus aī dñat cuius ptes sūt Cōtinētia. Clemētia: Modestia. Quæ i insipiētē cadat: Sicut i egrotū cadit sanitas corpis: cū curatiōe medicoꝝ morbus auferē: sic i insipiētē cadit q̄dā aī sanitas: cū medicamētis philosophoꝝ: pbiæq; q̄ aioꝝ medicina ē ꝓturbatiōes extirpāt: & uitia ex aio auferūt. Coloris suauitate: pulchritudinis corpalis duo sūt gña. In altero uenustas est. In altero dignitas uenustatē muliebrē appellamus dignitatē uirilē formæ āt dignitas coloris bonitate tuenda ē color exercitatiōibus corpis. ut eloqnter scri. M. tul. i primo de officiis: hoīs natura desiderat ut partes corpis ualeāt uigeant: ut nec absit qd eaꝝ nec egrū debilitatūue sit: ut tota figura & forma: & statura: pulchritudine q̄dā cōcinnata conueniat: huius pulchritudinis similitudo q̄dā i ais ē qñ stabilitas q̄dā & cōstantia iudiciorꝝ opinionūq; cōcordiē copulant. Aī uires noiant docti idoctiq; ꝑpe idifferēter hoc locutiōis genus usurpant: ut dicāt hoiem forti aio: & uiribus aī & mētis robore septum ac munitū eē sicut de corpe robusto dicimus: uires & neruos ieſſe i neruis āt robur peculiariter existit. Inde dicimus rē eē sine neruis: q̄ debilis ē & ibecilla. Oratius sine neruis altera qcqd cōposui pars eē putat apud Terentiū: illud puerbiale digna res ē: ubi tu neruos itendas tuos: qd significat oibus uiribus laborādū eē. Apud. M. Tullū itaq; cōtēdit oēs neruos chrysippus. Apud. M. Varronē. Aristarchei suos cōtēdūt neruos: ꝑ eo qd ē uires oēs intēdūt. Martius romanus iperator auctore Iulio capitolino tāta manuū fortitudine ꝑditus fuit ut i digitis neruos uidereē hūisse nō uenas. Iuuamētū neruoꝝ ē sicuti Auicena Galenus & ceteri tradūt ut caro corroboreē: & corpus fortius fiat origo neruoꝝ a corde ē ut Aristoteles aristotelisq; ptinaciē affirmāt. Cū cæteri a cerebro oriri tradāt sine neruis sūt q̄dā aialia ut pisces ut inqt Pli. in. xi. neruicos appellāt hoies neruis laborātes. Victuuius i. viii. a q̄ neruicos & podagricos efficiūt græci τὰς νόσους neruos dicūt ide neurobatæ dcī q ābulāt sup neruos & fūes neruicos. Iulius firmicus neurobatæ inqt erūt nati subsidere igeniculi. Velocitas corpis nati sub leporꝝ sidere aues uelocitate corpis suprare uidebūt auctor. Iulius fir. i. viii. Ingenii. laus hic igeniū uelox dicimus qd uersatile ē & celeritate q̄dam ad res multas ꝑcurrēdas ꝑditū. Iuue. igeniū uelox audacia pdita. Aī uolētes scdm dogma stoicoꝝ locutus ē: q aiūt aios bene cōstitutos ac sanos nullo morbo nulla ꝓturbatiōe tēptari posse q̄lis ē aius sapiētis q i statu brissimo collocatus perēnit i ea btitate cōsistit. Siue culpa. Repente egrotat corpus hoīs & aliquo morbo uexat sine culpa ipius cū ita natura cōparatū sit ut corpa nr̄a ꝓp fragilitatē ibecillitatēq; sint obnoxia morbis ꝓpe infinitꝝ sepe uidemus qd tēperatissimos hoies morbus iuadit. Validissimos phthysis sicut inocētissimos pēa secretissimos tumultus. Aioꝝ ñ itē offēsiōes aioꝝ sīn culpa ipoꝝ accidēr ñ possūt nā ut in

In insipiētē sanitas cadit

Venustas. Dignitas.

Pulchritudo animi

In neruis robur.

Cōtendit neruos.

Origo neruorum.

neruici

Neurobatæ.

Ingenium uelox.

Tēperatissimos morbo iuadit.

nec parua. Morbi āt & ægrotatiōes partes sūt uitiositatis: sed ꝓturbatiōes sint ne eiusdem ptes quæstio ē. Vitia enī affectiōes sunt manētes: perturbatiōes āt mouētes ut nō possint affectionū manentiū partes esse: atq; ut in malis attingit animi naturam corporis similitudo: sic & in bonis: sunt enim i corpore pcipua: pulchritudo uires ualitudo: firmitas uelocitas sūt itē in aio corporis tēperantia: cū ea congruunt inter se: e quibus constamus: sanitas sic animi dr̄ cū eius iudicia opinionesq; concordāt. Eaq; est animi uirtus: quā alii ipsā tēperantiā dicūt esse: alii obtemperantem temperantiæ preceptis: & eam obsequētem nec habentem ullam speciem suam sed siue hoc siue illud sit in solo esse sapiente: est autem quedam animi sanitas quæ in insipientem etiā cadat: cū curatione medicorum perturbatio mētis aufertur. Et ut corporis est q̄dam apta figura mēbroꝝ cū coloris q̄dā suauitate: eaq; dr̄ pulchritudo sic i aio opinionum iudicoꝝq; æqualitas & cōstātia cū firmitate quadā & stabilitate uirtutē subsequens aut uirtutis uim ipsā cōtinēs pulchritudo uocatur itē quæ uiribus corporis & neruis & efficacitati similes similibusq; uerbis ai uires noiant. Velocitas autē corpis celeritas appellat q̄ eadem ingenii etiā laus hētur ꝓpter aī multaꝝ reꝝ breui tpe percursionē illud animorum corporumq; dissimile est. qd animi ualentes morbo tentari non possunt corpora possunt sed corporum offensiones sine culpa accidere possunt animoꝝ non item quorum omnes

quit Oratius. In culpa est animus: qui se non effugit unquam: ē enim in potestate nostra turpe agere & nō agere est in nobis probos eē & improbos: sed ecōtrario non est in arbitrio nostro bene ualere & egrotare: prauitas enim animi ut docet Aristoteles in tertio ethicorum uoluntaria res est. Morbus autem corporis uoluntarius non est. Bestiæ simile quiddam. Muta animalia: ut auctor est Seneca in primo de ira humanis affectibus carent: habēt aūt similes illis quosdā ipulsus: alioqn si amor in illis eēt & odiū eēt. Si amicitia. & si multas: si dissensio & cōcordia quoꝝ aliq̄ in illis quoq; extāt uestigia: cæteꝝ humanoꝝ pectoꝝ pprie sunt affectiōes pturbatiōesq;: qd aūt ait Quidius. Nō aper irasci meminit: irasci dicit ici tari ipingi. Aristoteles quoq; in. vii. æthicorū tradit bestias neq; tēperatas: neq; itēperatas dici nisi per similitudinē. Inter acutos: Acumine igenii pditos. Hebetes: stupidi i genii ac torpidi. Vt æs corinthiū in erugine: sensus est sicut æs corinthiū: qd reliquo ære pciosius ē: tardius fit æruginosum: q̄ cætera: sic igenioſi hoies serius icidunt in morbos aī: q̄ faciāt hebetes & obtusi: & celerius recreantur reualescūtq;: Erugo dī aeris rubigo. Plinius in. xxxiiii. refert aera extersa. Celerius rubiginē trahere q̄ neglecta: nisi oleo perungant: fit & ærugo plurimis modis nāque & ex lapide: ex quo coquit. æs deradit: & ex lamellis aeris i cado sup acetū suspēsis & opculo obturatis cui⁹ rei uictruuius quoque meminit in. vii. Quidā uasa cōdidi aeris fictilibus cōdūt in aceto radūtq; ide erugine: alii declinatā aeris scobem aceto spargūt Eruginis in medicīa magnus usus. uis eius est collyriis oculorū aptissima: & de lachrymationibus mordēdo proficiēs. Cruda erugo uulnerariis emplastris miscet callū fistularū erodi uitiorūq; q̄ circa sedē sunt. Aes qd coronariū appellāt. ociſſime cōtrahit eruginē est alterū genus eruginis quā scoletiā uocant a specie uermiculoꝝ. græce. n. σκωληκιοῦ dicitur uermiculus. Galenus libro nono. τοῦ ἀπ' ἰόν mentionē facit erugis quā græco uocabulo appellat Ion. Apud oratiū & Iuuenalem erugo pro pecunia q̄ ex ære fit decenter usurpat ab erugie fit eruginosus Sene. in lib. de breuitate uitæ: maiorem diē partem in eruginosos lamellis consumit. Vt misericordia iā dictum est misericordiā a stoicis inter uitia numerari tanq̄ uitiū sit pusilli aī habens tamē spēm humanitatis & clementiæ cū ex alienis malis ꝓueniat.

morbi & perturbationes exaspernatione rōnis euenīunt. Itaq; in hoibus solum existunt: nam bestie similē quiddam faciunt: sed in petturbationes nō incidūt. Inter acutos aūt & hebetes ītereſt q; ingenioſi ut æs corinthium in eruginem sic illi in morbum & incidunt tardius & recreantur. ocius hebetes nō ita: nec uero in omnē morbum ac perturbationem animus ingenioſi cadit. Nō enim multa efferata & īmania: quedam autem humanitatis quoq; habent primam ſpeciem: ut misericordia: ægritudo metus Aegrotationes autem & morbi animorū difficilius euelle posse putantur: quam summa illa uitia q̄ uirtutibus sunt contraria. Morbis enim manentibus esse uitia sublata nō possunt: quia non tā celeriter sanantur quam illa tollunt habes ea: quę de perturbationibus enucleate disputant stoici: q̄ logica appellant: quia differuntur subtilius. Equibus tāquam e scrupuloſis cotibus enauigabit oratio. Relique disputationis cursum teneamus. Modo satis illa dilucide dixerimus pro rerum obscuritate. A. Prorsus: sed si qua diligentius erunt cognoscēda q̄remus alias. Nunc uela que modo dicebas: expectamus & cursum. M. Quando & aliis locis de uirtute dixīus & sæpe dicendū erit pleraq; enim quæstiones quæ ad uitam moresque pertinent: a uirtutis

Virtutibus cōtraria. ut fortitudini ignauia iusticiæ iniustitia fidentiæ diffidentia. Illud annotandū unicuiq; uirtuti uitium unū cōtrarium & alterū finitimum reperiri aut certo iā noīe appellatū aut sine ullo certo noīe ut religioni cōtrariū uitium est irreligiositas finitimū superstitio ut fortitudini cōtraria est ignauia audacia uero appositum est & ꝓpinquū uitiū ideoq; Aristoteles latissime disserit in ethicis uirtutes eē mediocritates in meditullio excessus & defectus positas: mediocritatem eē laudādam. extrema reprēhensibilia ex qua sīnia ductus est oratianus ille uersus scitu dignus. uirtus est mediū uitioꝝ & utrinq; reductū. Logica: quasi rationalia & subtililiter disputata. λογος enī græce rō est uerbū & sermo. a philosophis ἀργος λογος: dī ignauia rō. quā. M. Tul. in lib. de fato īprobat. E scrupuloſis cotibus trāslatio a nauticis q nihil magis q̄ scropulos ut saxa subaquanea. ex qbus ubi enauigauerūt ꝓpe in tuto sunt & reliquū nauigatiōis cursum facile cōficiūt. Cōsimiliter i oīone ꝓ celso. sed quoniā emersisse iā euadis & scopulos ꝑtenuata uideā oīo mea per facilis mihi reliquus cursus ostendit Hieronymus quoq; scribēs in ruffinū eadē metaphora usus decenter inqt: sed qm̄ de confragosis & asperis locis enatauit oratio. Nūc uela ante dictum ē utrū mauis ne nos statim uela facere: an quasi e portu egredientes paululū remigrare per quā nautica trāslationē significat pādenda eē uela oīonis & latissima disputatiōe expaciandū quod ꝓpriū est peripateticoꝝ quoꝝ oīo patens ē similisq; manui expansæ cum stoicorum ac dialecticorum sit remigatio quotum oratio cōstricta est similisq; pugno concluso. Virtus affectio animi diffinit uirtutem quā philosophi uarie diffiniuerunt. Virtus inquit Aristoteles est habitus electiuus in mediocritate cōsistens. Oratius ita diffinit. Virtus est uitiū fuge te & sapientia prima huic oratianæ diffinitioni declamat. Lactantius dicēs ieptā esse quoniam enim e contrario terminauit ut si diceret bonū ē quod malū nō est ex quo melius illi finisse uidentur a quibus dicitur.

Est in nobis recte agere uel peram Bruta carent affectibus humanis Nō aperirasci memi nit Erugo. Ion. Erugi nosus Virtutes iter duo uitia Religio Irreligiositas Superstitio Virtutes i meditullio Logos Argos logos Saxa subaq̄nea. Oratio lata peripateticorum Cōclusa stoicorum Virtus quid

Luciliāi uersus de uirtute

Virtus est bonū facere:malum non facere.Lucillius.paucis uersibus collegit & enarrat diffinitiōem uirtutis:cum ait.Virtus scire homini rectum:utile quid sit honestū:quæ bona quæ mala.Itē quid inutile turpe inhonestum:uirtus querēdæ rei finē scire modumq;.Virtus diuitiis pretium persoluere posse.Virtus iudare:quod re ipsa debet honori:hostē eē atq; inimicū hominum morumq; bonoꝝ. Cōmoda præterea patriæ sibi prima putare:Deinde parentū. Tertia iam supremaq; nostra.Virtus inquit Seneca: non aliud q̄ recta rō est:cui astipulatur hoc in loco.M.Tullius.Virtus ut auctor ē Augustinus i quarto de ciuitate dei a ueteribus definita ē.Ars bene recteq; uiuendi.

Virtus recta ratio

Arete unde Ars

Virtus dea

Vnde ab eo qđ græce arete dī uirtus nomē artis latinos traduxisse putauerunt.Virtutē antiqui deā fecerūt:quā augustinus nō esse deā sed donū dei asserit.Cicero in rhetoricis uirtutē sic diffinit. Virtus est aī habitus naturæ mō atq; rōni cōsentaneus.

Virtus expetēda pp se

Amicitia pp se & utilitatem

Sua sponte laudabilis:reꝝ expetēdaꝝ tria genera sūt: nā est qddam qđ sua ui nos alliciat ad sese nō emolumēto captās aliquo. sed trahens sua dignitate:quod genus ¦est uirtus: sciētia ueritas: est alind nō propter se sed propter fructum atq; utilitatem petēdū: qđ pecunia est.Est porro quiddam inter mediū: qđ sua ui & utilitate nos iductor ducit:quo magis expetetur:ut amicitia & bona existimatio. Aristoteles ait in primo ethicoꝝ uirtutē expeti tum propter se tum propter fœlicitatē per illam namq; fœlices nos fore cōfidimus.

Cacia Cacosis

Sic malo:potius uolo. κακίαν. Diuꝰ Hieronymus in explanatione illius loci ex euāgelio nolite solliciti esse de craſtino. sufficit enī diei malicia sua sic exponit. κακία quā latinus uertit in maliciam apd græcos duo significat & maliciā & afflictionem:quā κακοσίυ græci dicunt.& hoc magis pro malicia transferri debuit: cicero mauult κακιον uitiositatem interprætari q̄ malitiam.

Malitia i bono

Turpe/læ

¦Cū uitiositas:nomen sit generalius ad omnia uitia pertinens malicia specialius apud ueteres malicia erat. τὸ μέσον quasi sit & bona & mala:ut dolus bonus & malus.hinc illud plautium cum laude: te ciuem summa omni malicia.P.Africanus omnia mala inquit probra.flagitia : quæ homines faciunt in duabus rebus sunt malicia atq; nequitia.

fonte ducuntur.Quando igitur uirtus est affectio animi constans cōuenienſq; laudabiles efficiēs eos in qbus est & ipsa per se sua sponte: seperata etiam utilitate laudabilis:ex ea proficiscunt honestæ uoluntates sententiæ actiones:omnisq; recta ratio:q̄q̄ ipa uirtus breuissime ratio recta dici potest. Huius igitur uirtutis cōtraria est uitiositas.sic enim malo q̄ malitiam appellare eam: quam græci κακίαν appellant.nam malitia certi cuiusdam uitii nomen ē: uitiositas omnium.Ex qua cogitātur perturbationes.quæ sunt ut paulo ātē diximus turbidi animorum concitatiq; motus auersi a ratione & inimicissimi mentis uitæq; tranquillæ.Important enī ægritudines anxias atq; acerbas animosq; affligūt & debilitant metu.Item inflammant appetitione nimia quam tum cupiditatem tum libidinem dicimus impotentiam quandam animi a temperantia & moderatione plurimum dissidentem:quæ si quando adepta est id quod ei fuerit concupitum: tum fert alacritatem:ut nihil esse constet quod agat: ut ille qui uoluptatem animi nimiam summum errorem esse arbitratur:eorum igitur malorum in una uirtute posita sanatio est.Quid autem est nō miserius solum:sed fœdius etiam & deformis q̄ egritudine:qs afflictus debilitatusque iacens : cui miseriæ proximus est is qui appropinquans aliquod malum me

Turbidi motus.Apuleius non minus licenter q̄ decenter turbelas appellat hosce turbidos motus perturbationum.Cum ait in demōio Socratis.Quæ omnes turbelæ tempestatesq; procul a deorum celestium tranquillitate exulant.

Impotētia

Impotentiam:Scilicet important.Est autem impotentia imodica immoderataq; potentia. Impotens fortuna:impotens tyrannus dicuntur a nimia licentia nimiaq; potētia. Suetonius ait Cæsarem edere solitum uoces impotentiæ.

Alacritas Alacer Lacer

Alacritatem.In malis dici alacritatem testis est Nonius. Et idicat Cicero cum ait uirum temperatum constantem eē sine alacritate sine ulla libidine. Asconius pedianus tradit alacrem dici eum q uiget sensibus uniuersis quod est iudiciū erecti animi atq; sublimis. sicut econtrario.Lacer dī amputatis in corpore membris:hoc est auribus oculis manibus.quod & ad animum sepe transfertur.sic Alacer dī is cui omnis sensus in suo loco quisq; degat.illud quoq; itelligitur.aliud eē alacrem.aliud letum.sunt quia alacrem festinantem & properem dici putent quasi alis acrem.

Voluptatē animi nimiam

Vt ille qui uoluptatem.Hoc sumptum est ex fabula uetusti poetæ fortassis Cecilii.apud quem inducebatur adolescens ex nimia uoluptate impius animi & deerans a ratione nimioq; gaudio penæ despiens. Simachus ait læticiam esse suimet ipsius ostentationem.Marcus Tullius epistola quadam ad Cecilium mutuatur hæc eadem uerba eandemq; sententiam tanquam aliena. Sic enim scribit. Repente uero incessi omnibus lætiis. In quo cum obiurgaret q̄ nimio gaudio dissiperem.Ita me defendebam uoluptatem animi nimiā: quidam codices habent non animi sed homini.ut sit sensus nimiam homini uoluptatem eē cām despiētiæ.Quod liquet exemplo illius Histrionis.Qui a Mithridate factus repente ditissimus per urbē cōcitatus currebat ex gaudio ex quo cum a prætereuntibus irrideretur uersus ad illos non id mirandum eē dicebat. sed potius quod obuios lapidibus nō feriret præleticia ¦saniens.

Ex gaudio insania

Quis aliqs. Proxius ē miseriæ pueniēti ex egritudie siue tristitia uicina ē miseria pueniēs ex metu appropiquātis mali nā sicut affligitur quispiam

ex triſtitia:ſic cruciatur ex metu:tanquam metus & egritudo duæ ſint carnificinæ duoque animi tortores.

Pēdet animi:animo ſuſpenſo ē & ſollicito. Vim mali:ita diſtingue:nā mali caſus ē genitiuus neutri generis:ne forte iungas mali poetæ. Impendere ſaxū tantalo.M.Tullius in primo de finibus.accedit etiam mors:quæ quaſi ſaxū tantalo ſemper impendet:quibus uerbis ſaxum tantali refert: nunc uero ad dolorē & metum decenter accommodat tanquā dolor aut terros ſemper impendeat quibuſdam ſicut ſaxum tantalo.Plato in cratylo tantalon iterprætatur dici quaſi talātaton hoc eſt miſerrimū infœliciſſimumq; cui uiuenti adhuc aduerſa plurima & grauia cōtigerunt.Defuncto præterea ſaxam in caput pēdet:quæ ſors certe durißima ē. Lucretius & alii exiſtimāt ſuperſtitioſos ſignificari per eos:quibus caſurum iminet ſaxū Animi ipotentiam:immodicam potentiam ut ſupra:ſiſenna letitia nimia atq; ipotentia animi cōmotis. Superbiloquentia:a ſuperbe loquendo compoſitum uocabulum: nouātur enim uerba ex coniunctione:ut uerſutilo quas malicias.Dixit uetus poeta: ut incurueſcere.ſic aūt dī ſuperbiloquētia: ut breuiloquentia:ab eodē. Mar. Tullio dicta eſt ferunt tantalum iouis filium ſecreta deorū. prodidiſſe reuellaſſeq; per quādam animi ipotentiam:quæ menſæ participatiōe uſuque deorum nouerat:ex hac ſuperbiloquētia apud iferos mulctatus.hīc Ouidius:hoc illi garula ligua dedit. Dolor: hoc ad egritudinē refertur:ſicut terror ad metum. Tabifice.perturbationes duas metum & egritudinem:optimo epitheto tabificas appellat:quoniam mentem lacerant:animū exedunt tabem:cruciatū.afflictionem inferunt liuioris uenenum tabificum dī a poeta.tabificabile dixerunt ueteres. Ad frugalitatis nomē:dictum eſt in tertia tuſculana: frugalitatē eē matrē & caput cunctarū uirtutū: cuius nomine temperātia moderatio&modeſtia continentur: quæ fortitudinē prudētiam iuſtitiam complexa eſt. Hominem frugi:utilem neceſſarium moderatum omni uirtute præpolentem. in tertio commētario fuſius uberiuſq;perſcripſi ſuper hac dictione. Futuli:inani:futilia uaſa ſunt latore fundo anguſto:quibus utebantur in ſacris deæ ueſtæ: nam cum aqua ad ſacra ueſtæ pertinens in terra non ponatur: id enī piaculum foret excogitatum eſt uas quod ſtare non poſſit: ſed poſitum ſtatim funderetur. Vnde a fundendo uocata ſunt futilia:ſic & futiles homines dicti: qui ſilere tacenda non poſſunt ſed ea effundunt.

Ad efferendum:abiiciendum: affligendū deprimendum: quod in rebus aduerſis fieri ſolet. Quid magnum: ſuſpicite inquit Boetius cœlum & deſinite uilia ac terrena mirari:ſapiēs ut ait ſeneca plenus ē gaudio:hilaris placidus inconcuſſus: cum diis ex pari uiuit.Itē talis eſt animus ſapientis q̄ lis mūdus ſuper lunam ſemp illic ſerenū ē.

Nihil iprouiſum.Seneca. ſapiēs ad omnē icurſum munitus eſt & intentus. Sapiens dicit illud poeticum. Nō ulla laborū o uirgo noua mi facies inopinaue ſurgit: omnia percepi atq; animo mecum īpe peregi.

Saxum tantalo impendens

Tantalus uñ

Supbiloquentia

Breuiloquentia

Tabificæ pturbatiōes

Tabificabile.

Frugi

Futilia uaſa

Futilis

Sapiēs plenus gaudio

omnia percepi

Stoici extirpãt affectus peripatetici tẽperant Seneca stoicus

Eneruata ratio peripateticorũ: Inter stoicos & pipateticos diſſidiũ eſt. ſtoici enim ut ſupra docuimus aſſerunt perturbationes & affectus omnes extirpari poſſe de mentibus & nullam fibram radiculãq; uitiorum in homine omnino reſidere aſſidua meditatione uirtutum. Cõtra peripatetici: qui ex Ariſtotelis fonte fluxerunt & noui academici affectus moderantur ac temperant: aduerſus quos. M. Tul. in præſentia tanquã ſtoicus alacriter diſputat neruoſq; cõtendit: quod & Seneca ubiq; librorũ efficere conatur. Dogmatis ſtoici corum propugnator accerrimus: q in epiſtolis ad Lucilium ſic ſcribit: utrum ſatius ſit modicos habere affectus an nullos ſepe queſitum ẽ. Noſtri illos expellũt peripatetici temperant. Ego nõ uideo: quo mõ ſalubris eẽ aut utilis poſſit ulla mediocritas morbi. Cæterum Hieroÿmus Lactantius. Auguſtinus eccleſiaſtici doctores reprobãt egritudinẽ ſtoicorum approbãtes mediocritatẽ peripateticorum quod & ratio demonſtrat & ſenſus cõis expoſcit namq; extirpare radicitus affectus ẽ homi nem ex homine tollere: & i corpore cõſtitutum eſſe ſine corpore & optare potiuſq; do cere meritoque ſcripſit flaccus in ſatyra. Nã uitiis nemo ſine naſcit. optimus ille eſt qui minimis urgetur & apoſtolica ſentẽtia eſt: Video aliam legem in membris meis repugnantẽ legi mentis meæ. Naturalia. n. hæc ſunt non uoluntaria quæ peripatetici ꝓpui denter & neceſſario nobis iſita eſſe demonſtrant. ſtoici ergo ut lactãtii uerbis utar furioſi: qui ea non temperant. ſed abſcindunt a rebuſq; a natura iſitis caſtrare hominẽ quo dãmodo uolunt quod tale ẽ quale ſi uelint aut metum detrahere ceruiſ aut uenenũ anguibus aut irã feris aut placiditatẽ pecudibus qd ſi ut medici dicũt letitiæ affect⁹ i ſplene eſt: iræ i felle. libidinis in iecore timoris in corde facilius eſt interficere aial ipſum q̃ ex corpore aliqd euellere quod eſt animantis naturam uelle mutare ſed homines prudentes non itelligunt cum uitia ex homie tollunt etiã uirtutem ſe tollere cui ſoli locũ faciunt ſunt enim hæc implicata. ut alterũ ſine altero eſſe non poſſit. Nunc qui hanc immobilitatem animi aſſerũt priuare animum uita uolunt quia uita actuoſa ẽ morſ quieta qui euellit affectus quibus omnis conſtat humanitas: ad immobilem ſtuporem mentis hominem perducere: uult fruſtra ſtudent ſtoici animum a perturbationibus liberare: & ut ipſi dicunt: quietum tranquillumq; reddere: quod fieri nec poteſt nec oportet: cum animus immotus ac torpens inutilis ſit etiam ſibi nec uitam ipſam tueri poſſit: ſed nunc audiamus Marcum Tullium ſtoicæ ſectæ defenſorem ſubnerua re conantem orationes rationeſque peripateticorum de moderandis affectibus. Alter inueterata. Leuius minoriq; egritudine. Aliter recentia: grauis maiorique mœſticia. Modumq; egritudis Temperamentum. moderationemque: ut modice temperateque dolendũ ſit: modus ut ait Plautus optimus eſt in rebus omnibus. Fratris repulſam. De hoc Plinius in ſeptimo Publius Rutilius morbo leui impeditus nunciata fratris repulſa in conſolatus petitione illico expirauit. Summa: aceruatio & cumulus. Qui modum uitio querit: aiunt peripatetici: non eſt nimia leticia geſtiendum: ſed modice. Dolebimus ſed parũ concupiſcemus temperate: iraſcemur. ſed placabimur. hoc uero tale eſſe uidetur. dicit aduerſarius: quale ſi dicerent non eſſe currendum concitate: ſed gradiendũ moderate: at poteſt & qui graditur errare & qui curit rectam uiam tenere. Cicero ait ſimiliter facere peripateticos modum uitio adhibentes: ut ſi putẽt hominem ſuſtinere ſe poſſe in media ex ſaxo præcipitatione: ſed ſicut q ſe præcipitauit ſeſe amplius moderari & retinere non põt: ſic animus perturbatione ipulſus cohibere ſe non poteſt: ſed præceps fertur: qd autẽ e leucate præcipitauerit non credas ſimpliciter ſignificari locum editum ex quo præcipitatior ſit ruina. ſed ũgnate locutus eſt: ad hiſtoriam ſpectans: eſt enĩ in epiro leucadum litus. promontorium leucates: ubi eſt petra eiuſdem nominis albicanti colore in pelagus porrecta. ibi ſaltus fiebat antiqtus: qui ad ſedandos amores ualere credebat: quo in loco ſapho prima dĩ ab ex celſa leucate ſeſe deieciſſe ſtimulante cupidine: ſicut menander auctor eſt. præruptã nacta in tranſitu petram cupidinis oeſtro percita. ex ſũmo præceps ruit: ex animi tui ſententia rex iperioſe. antiqores ſcriptores nõ ſapho ſed cephalũ primũ ide deſiliiſſe tradũt ptarolæ

Ecclesiastici cõtra stoicos

Quo circa mollis & eneruata putanda eſt peripateticorũ rõ & oratio: qui pturbari animos neceſſe eſſe dicunt: ſed adhibent modum quẽdam quem ultra progredi non oporteat: modum tu adhibes uitio: an uitium nullum eſt nõ parere rationi: an ratio parum precipit: nec bonum illud eſſe: quod aut cupias ardenter: aut adeptus te efferas iſolenter: Ne porro malum: quo aut oppreſſus iaceas: aut ne opprimare mente uix conſtes: eaque omnia aut nimis triſtia aut nimis leta errore fieri: Qui ſic error ſtultis extenuetur die: ut cum eadem res maneat: aliter feras inueterata: aliter recentia: ſapientem nec attingat quidem omnino. Etenim quis erit tandem modus iſte. Quæramus enim modum ægritudinis: in quo operæ plurimum ponitur. Aegre tuliſſe. Publi. Rutilium fratris repulſam cõſulatus ſcriptum apud Fanium eſt: ſed tamen tranſiſſe modum uidetur: quippe qui ob eã cauſam a uita receſſit. Moderatius igitur fere debuit. Quid ſi cũ id ferret imodice: mors liberoꝝ acceſſiſſet: nata eẽt ęgritudo noua ſed ea modica: magna tũ facta eẽt acceſſio: qd ſi deinde dolores graues corporis ſi bonoꝝ amiſſio: ſi cæcitas: ſi exilium ſi pro ſingulis malis ægritudies accederẽt ſũma ea fieret q̃ nõ ſuſtineret. Qui ~~igitur uitio querit: ſimiliter facit ſi poſſe putet eum~~

Lex mẽtis repugnans corpori

Letitiæ affectus i ſplene

Libido i iecore

Timor in corde

Immobilis ſtupor

Aius ĩmotus inutilis

Modus optim⁹

Ex leucate precipitiũ

Salus ad amorem

Sapho ex leucate ſe dedit

Cephalus

Non est querendus in uirio modus

amoribus captum.hinc se deucalion pyrrhæ succensus amore misit & illeso corpore pressit aquas: ob hoc sapho in epistola ad phaonẽ iturã sese eẽ ad leucatẽ:indeq; se deiecturã minitatur.Ibimus o nvmphæ monstrata saxa petemus:sit procul isano uictus amore timor.mox in calce epistolæ.sic inqt o saltẽ miserere cruDeucalion delis epistola dicat.ut mihi leucadiæ fata petant aquæ:hoc itelligi uoluit ausonius illo uersu & q̃ nimbosa saltũ leucate minat:hoc signat papinius cũ sic scribit in epicedio parentis:saltusq; igressa uiriles non formidata temeraria leucade sapho:q̃uis quidã aliter legant aliterq; iterpretent:locũ hũc ex quinto siluar. Vitio filiuit

sa nascentia:sic argumẽtũ:quod crescẽdo pnitiosum est idẽ uitiosum ẽ nascendo:pturbationes aũt amplificatæ sunt noxiæ: ergo nascẽtes & in ortu sunt pestiferæ.est aũt syllogismus iteger cõstans ex propositione:assumptione.& cõclusiõe:propositio ẽ quæq; nascẽtia:assumptio egritudines aũt.conclusio.Igitur & susceptæ.iterdũ q̃q; partitæ sũt argumẽtationes in quibus est ꝓpositio.propositiõis approbatio.assumptio assumptionis approbatio & cõplexio. Quædam sunt quadripartita argumẽta.q̃dã bipartita: de quibus apud philosophos & rhetoricos doctoresIatissimæ disputatur. Ad moderatã iniusticiam:Veꝝ aliud ẽ moderatas eẽ perturbationes.Aliud moderatã iniusticiã & ignauiam.perturbationes enĩ siue affectus igeruntur a natura atq; ĩplicant:ut diuelli non possint.iniusticia & ignauia nõ sunt naturales sed uolũtariæ. Partẽ ultioꝝ.non uideo inquit Seneca:quo mõ salubris esse aut utilis possit ulla mediocritas morbi. Imbecillitas idulget:ibecillis primo est omnis affectus deinde ipse se cõcitat:& uires dũ ꝓcedit parat. Procliue.ꝓcliuiter & uelut in ꝓceps.

igitur uitio querit:similiter facit si posse putet eũ q̃ se e leucade ꝓcipitauerit sustinere se cũ uelit. Vt enĩ id non põt:sic animus perturbatus & incitatus nec cohibere se potest:nec quo loco uult insistere oĩno Quęq; crescentia pernitiosa sunt:eadem sunt uitiosa nascẽtia: egritudo aũt cæteræq; pturbatiões amplificate certe pestiferæ sunt:igit ẽt susceptæ cõtiuo in magna pestis parte uersant:etenim ipæ se ipellũt ubi semel a rõne discessum ẽ:ipsaq; sibi ibecillitas indulget:in altũq; prouehit imprudens: nec reperit locũ consistẽdi.Quãobrem nihil interest: utꝝ moderatas ꝓturbationes approbẽt: an moderatam in iustitiã moderatã ignauiam moderata intẽperãtiã. Qui enim uitiis modũ apponit his partem suscipit uitiorum:quod cum ipm per se odiosum est tũ eo molestius:qa sunt in lubrico incitataq; semel ĩ procliue labunt:sustieriq; nullo mõ possunt qd q̃ idẽ peripatetici perturbationes istas q̃s nos extirpãdas putamus:nõ mõ nãles eẽ dicunt sed ẽt utiliter a natura datas.quorũ ẽ talis oro.Primũ multis uerbis iracũdie laudãt cotẽ fortitudinis eẽ dicũt: multoq; & in hostẽ & improbũ ciuem uehementiores iratorum ĩpetus eẽ.Leuis autem ratiũculas eorũ qui ita cogitarent:prelium rectum est hoc fieri: conuenit dimicare pro legibus pro libertate pro patria. Hæc nullam habent uim nixi ira excãduit fortitudo:nec uero de bellatoribus solum disputant:imperia seuiora nulla esse putãt sine aliqua acerbitate iracundiæ. Quæ etiam non adsit si tamen uerbis atq; motu simulandam arbitrãtur ut auditoris irã

Cotẽ fortitudis.ira inqt Arist. priceps peripateticoꝝ necessaria ẽ nec q̃q̃ sine illa expugnari põt.nisi illa ipleat aium ut spiritũ accẽdat.utẽdũ aũt illa est nõ ut duce. sed ut milite utilis inqt ira ẽ quia pugnatores facit: ut scias inqt an ira hẽat in se generosi aliqd liberas uidebis gẽtes q̃ iracundissimæ sunt: ut germãos & scytas.ubiq; Arist. iræ defensor est.aitq; effectus.quosdã siquis illis bene utat ꝓ armis esse & irã cũprimis quã cotem fortitudis dicunt quia sicut cos acuit ferrũ. Ita ira acuit aios & accẽdit. ira legum ꝓsidẽ ciuitatisq; rectoré decet. auferiram regi nõ mõ nemo parebit.sed ẽt de fastigio ꝓcipitabitur:ĩmo uero ut Lactantii uerbis utar.cui libet homini eripe hũc affectũ qs eũ nõ spoliabit:q̃s nõ deridebit: quis nõ afficiet iniuria?In deũ cadit ira ne sit ĩmobilis.irasci rõnis est auferuntur.n.delicta & refrenat licẽtia stoici nõ uiderunt esse duplicẽ irã.iustã & iniustã ideoq; eã penitus excidere uoluerunt cũ altera sit euellẽda altera tẽperanda cos aũt q̃ acutũ ferrum reddere ualet exors ipsa secandi uaria est.sunt cotes olearię.sunt cotes aquariæ.Plinait italiã dare cotes aquarias limæ uice ipe rantes ferro idem in.xxxv.tradit creticas cotes acuendo ferro diu maximã laudẽ habuisse secunda laus est laconicæ.Inter aquarias naxiæ cotis laus maxima fuit.ex oleo & aqua cilicie pollẽt q̃dam cotes saliua hominis proficiunt q̃ in tonstrinæ officinis inutilis est fragili mollicia.flaminitanæ ex hispania in eo genere ꝓcipuæ. Leuis ratiũculas dicũt peripatetici rõnes eoꝝ esse futiles & ibecillas qui aiunt pugnãdũ eẽ ꝓ legibus pro pria q̃ & illi fatent sed citra irã dicũt fortitudinẽ futurã mãcã & debilẽ.opus.n.eẽ ira q̃ fortitudinẽ acuat spirtũ accẽdat.mentes iflãmet. Excanduit.exarsit incaluit: Oratorẽ deniq;.oratorem inquit Aristo. iratus aliq̃do melior ẽ.Sene.uero ait.nõ iratus orator ẽ melior ĩmo imitatus iratũ.M.Ant.orator apud.M. Tul.in lib.de ora.differẽs ꝓcipit in dicẽdo irascẽdũ dolendũ.flendũ eẽ q in cã porãda nõ dubitauit diloricare tunicã aglii rei.& iudicibus cicatrices aduersas senis ĩperatoris ostendere:neq;.n.fieri põt ut doleat is qui audit ut oderit ut irascat ut ad fletũ misericordiãq; deducat nisi oẽs hi motus quos orator adhibere uolet iu-

Svllogismus

Quiq; partitæ argumentationes

Pturbatiões a natura

Iniusticia uolũtaria

Ira cos fortitudinis

Vtilis ira.

In deũ cadit ira

Cotes olearię. aquarie cretice cotes Flaminitanæ.

Orator M.Ant. diloricauti tunicã aglii

Si uis me flere dolẽdũ ipſi tibi

dici:In ipſo oratore ĩpreſſi eſſe atq; iniuſti uidebuntur. Virum uideri: a utilitate uir & uirtute itelligẽdus eſt:tanq; ille ſit uere uir uereq; utilis ac fortis:q ira excandeſcat:attamẽ uotũ ſatyrographi ẽ:neſciat iraſci cupiat nihil. Lenitatẽ:lenitas & acerbitas opponunt,eſt enim lenitas manſuetudo quædam & benignitas lenitas legum a Cicerone dicta cum laude in oſone pro.C.rabirio.idẽ in inuectiuis lenitatis ſue idẽtidem meminit. Lenitudinis nomine.Nonius Marcellus lenitudinẽ dici pro lenitate demõſtrat:& nullus ĩgnorat.ſed hoc in loco nõ lenitudinis lego ſed lenitudinis.ut ſit ſenſus.lenitudinẽ dici in hominibus: qui ira/

Vir

Lenitas

Lenitudo

Lenitudo

Lenti q

ſci neſciunt.pro lenitate ſiue lenitudine: qd nomẽ in uitio ẽ & cadit in uituperationẽ cũ lenitas ſiue lenitudo ĩ laude ſit lentitudinẽ improbamus lenitatẽ probamus.lentos dicimus hoĩes qui non mouentur affectibus ac ueluti æquanimitate torpentes ſtupẽt & tarditate pigrant.Propert.hoſtibus eueniat lenta puella meis.Pli.ĩuere uidet:lẽtũ & lenitudinẽ deriuari a legumie:cui lens ẽ nomẽ:ſic enĩ de lente ſcribit in.xyiii.tranſlatũ ẽ in lenticulas nomẽ.inuenio apud auctores æquanimitatẽ fieri ueſcẽtibus ea.M.Tul.in epiſtola ad qntum fratrẽ didaſcalica:nõ iraſci inquit lẽtitudis eſt. Libidinẽ:cupiditatẽ ulciſcendi.ſic enim ira diffinĩtur:ẽ libido generale uocabulum omnium cupiditatum.

oratoris incendat actio. Virum deniq; uideri negãt q iraſci neſciat. Eamq; quã lenitatẽ nos dicimus: uitioſo lentitudinis noĩe appellãt. Nec uero ſolũ hanc libidinẽ laudãt:eſt enim ira ut modo diffiniui ulciſcẽdi libido:ſed illud ipſum genus uel libidinis uel cupiditatis ad ſummam utilitatẽ eſſe dicunt a natura datũ. Nihil enim quemq̃ niſi q̃ libeat præclare facere poſſe. Noctu ambulabat in publico themiſtocles q̃ ſomnum caperenon poſſet: querẽtibuſq; reſpondebat. Milciadis trophæis ſe e ſomno ſuſcitari Cui non ſunt auditæ demoſthenis uigiliæ? qui dolere ſe aiebat,ſi quãdo opificum ante lucana uictus eſſet induſtria: Philoſophiæ denique ipſius principes nuquam in ſuis ſtudiis tãtos progreſſus ſine

Libido.

Niſi quod libet: tanq̃ ab eo qd libet libido dicta ſit:ex qua libidine ſiue cupiditate ĩ animis flagrante præclaræ res a mortalibus cõficiantur. Noctu ambulabat in publico: exemplo themiſtoclis demoſtenis & aliorum:docet præclara fieri nõ poſſe ſine flagrãti libidine ſiue cupiditate:q ſtimulus inflãmat excitatq; aĩos generoſos ad magna capeſcẽda ad noctes iſomnes agẽdas:ad labores exanclandos:themiſtocles neocliſ filius:cum adhuc eſſet adoleſcẽs inter potus & mulieres uolutabat: at poſtea q̃ perſæ milciadis uirtute.& auſpiciis in cãpis marathoniis profligati ſunt nihil amplius per ĩtẽperantiã facere uiſus ẽ Mirãtibus tantã uitæ morũq; mutationẽ dicere ſolebat.milciadis trophea neq; ſinere ipſum dormire.neq; ocioſum ac deſidem eſſe:itaq; themiſtoclis adoleſcentis uitia:magnis ſunt emendata uirtutibus:de quo plutarchus.herodotus.thucidides:probus:emilius.cæteri ſatis multa:& quoniã in mentionem ĩcidimus themiſtoclis in tranſcurſu eſt pẽſiculandus locus ex libro de ſenectute:ubi ſic loquit Cato portius:eſt iſtud qdem leli aliquid ſed nequaquam in iſto ſunt oĩa:ut themiſtoclem ferunt ſeriphio cuidam in iurgio reſpondiſſe:cũ ille dixiſſet nõ eum ſua ſed patriæ gloria ſplẽdorẽ aſſecutũ.nõ hercle ĩquit. Si ego ſeriphius eſſẽ. Igõbilis:nec ſi tu atheniẽſis eſſes.clarus unq̃ fuiſſes hactenus.M.Tul.uel apd.M.Tulliũ Cato in hoc aũt textu penſitandum eſt uerbum illud. Si ego ſeriphius eſſem ignobilis: utrum ignobilis: an nobilis legendum ſit:& profecto ſiquis diligenter introſpexerit medulam uerborum & ſanguinem hiſtoriamq; perſpexit.cenſebit legendum eſſe nobilis.non ignobilis:quod & uerba plutarchi græca demonſtrant ſic ſcribentis. καλὸν ἦν λέγεσθαι εἰπὲ ἀλλ' οὐ τὰν ἐγὼ σεριφίοις ὢν ἐγενόμην λαμπρὸς. οὔτε σὺ ὄνησιος. ideſt uera ĩquit dici. Verum neque ego ſeriphius exiſtens eſſem clarus ſiue nobilis neque tu ſi athenienſis. Quod ſi legere lubet ignobilis:potiuſquam nobilis:ſicut habent pleriq; omnes codices: auctorem habebis platonem quem ſequaris:ex cuius racemis.Mar.Tullius ſibi uindemiam fecit:qui ſic ait ĩ primo de repub.uerum illud themiſtoclis pulchre ſe habet qui ſeriphio cuidam ſibi per contumeliam obiiciẽti:quod non propter ſeipſum:ſed propter eius patriam: tãtã eſſet gloriam conſecutus: ita reſpondit:equidem ſi ipſe ſeriphius eſſem in eadem gloria uiuerem: tu uero ſi athenienſis minime: lectio ſuperior magis quadrare uidetur: cum ſententia Ciceronis: cui conſimile eſt illud herodoti ex libro octauo qui tradit non ſeriphinm hominem ſed belbitanum nomine timodemum fuiſſe:q ĩfenſus themiſtocli liuore inſaniens crimini dabat itionẽ illius in ſpartam dicens. illum athenarum reſpectu non ſui ab lacedemoniis honores aſſecutum & cum non faceret finem talia dicendi. inquit ei themiſtocles.o homo ita res habet: nec ego ſi belbitanus forem ſic a ſpartanis honoratus fuiſſem nec tu etiam ſi eſſes athenienſis.

Exẽplũ Themiſtoclis

Amuſſitatus locus Cic. ex catõe

Seriphius ignobilis

Vindemia ex racemis platõis

Exẽplũ belbitãi

Prouerbium demoſthene

Vigiliæ demoſthenis

Demoſthenis uigiliæ nimium ſtudium in orationibus componendis. Demoſtheni Regulo oratorũ pytheas & alii obiicientens dicebant. τὰ τοῦ ἐκ κυδαθηναίου ἔλυχνα ὀσμᾶσθαι. Hoc eſt opera illius lucernam olere.Demoſthenes enim flagrans ſtudio eloquentiæ iugiter lucubrabat.& ut auctor eſt Plutarchus.ſæpe duos uel tres mẽſes cõtinuos domi icluſus ſine intermiſſione ſtudebat abraſa parte capitis ut exeũdi facultatẽ ſibi ipſi præriperet. Dicitur in eo quoq; tantũ ſtudiũ fuiſſe tantuſq; labor ut ĩpedimenta naturæ.Balbus enim erat diligentia induſtriaq; ſuperauerit qui coniectis in os calculis ſumma uoce uerſus multos uno ſpiritu pronunciare cõſueſcebat neq; conſiſtens loco ſed inambulans atq; aſcenſu arduo ingrediens. Diuus Hiero.in hanc ſnĩam ſic ſcribit demoſthenes plus olei q̃ uini expẽdiſſe dr & oẽs opifices nocturnis ſemp uigiliis pueniſſe. Luſtraſſe pythagorã.Pli.in.xxx.refert pithagorã democritũ platonẽ ad magiã diſcẽdã nauigaſſe exiliis uerius quã perigrinationibus ſuſceptis.Hieronymus in prologo ueteris inſtrumenti:legimus

Plus olei q̃ uini expẽdit.

inqlt quosdam lustrasse prouincias nouos adiisse populos maria transisse cupiditate studiorum sic pytha goras memphyticos uates sic Plato egyptum laboriosissime peragrauit dum litteras quasi toto orbe fugiẽ tes persequitur. Democritus cõsectatus magos de magica scripsit patrimonium suum patriæ donauit quo expeditius peregrinaretur philosopharetur q. Egritudinem a natura peripatetici tristitiam quæ egritudo est dicũt utiliter necessarie prouidẽter a natura datam esse hominibus sicut reliquos affectus ut scilicet ho minem doleãt in delicto & conscientia mordeantur quæ mille testiũ loco ẽ quæres ꝓficit ad recte uiuendũ. Pytha goras Plato. Lustra tores orbis. De mo critus.

flagranti cupiditate facere potuissent. Vltimas ter/ras lustrasse Pythagoram. Democritũ. Platonẽ ac/cepimus. Vbi. n. quod esset quod disci posset: eo uẽi endum iudicauerunt num putamus hæc fieri sine summo cupiditatis ardore potuisse. ipsam ægritu dinem: quam nos ut tetrã & immanẽ beluã fugien/ dam eẽ diximus nõ sine magna utilitate a natura di cũt cõstitutã. ut oẽs castigatiõibus. reprehẽsiõibus: ignominiis affici se ĩ delicto doleret. ĩpunitas. n. pec catoꝝ data uidet eis q & ignominiã & ĩfamiã ferũt si ne dolore. Morderi ẽ melius cõsciẽtia: ex quo ẽ illã e uita ductũ ab Affrãio. Nã cũ dissolutus filius heu me miseꝝ dixisset. tũ seuerus pater: dũmõ doleat ali qd doleat quod lubet. Reliquas quoq; partes ægri/ tudinis utiles esse dicũt: Misericordiam ad opem fe rendam: & calamitates hominum ĩdignorum sub leuandas. ipsum illud æmulari obtrectare non esse inutile: cum aut se non idem uideat consecutum qd alium: aut alium idem quod se. Metum uero si qs sustulisset omnem nitæ diligentiam sublatam fore quæ summa esse in eis: qui leges: qui magistratus: qui paupertatem: qui ignominiam: qui mortem: qui dolorem timerent. Hæc tamen ita disputant: ut resecanda esse fateantur: euelli penitus dicant nec posse: nec opus esse. Vt in omnibus fere rebus me/ diocritatem esse optimam existiment. Quæ cum ex ponunt nihil uetibi uidentur: an aliquid dicere. A. mihi uero dicere aliquid: itaq; expecto quid ad ista. M. reperiam fortasse: sed illud ante: uides ne quan ta fuerit apud academicos uerecundia? Plane enim dicunt quod ad rem pertineat: peripateticis respon detur a stoicis. Digladientur illi per me licet: cui ni hil est necesse: nisi ubi sit illud quod uerisimillimũ uideatur inquirere. Quid est igitur quo occurrat in hac quæstione e qua possit attingi aliquid ueri si mile quo longius mens humana progredi non po test: diffinitio perturbationis: qua recte zenonem usum puto. Ita enim definit ut perturbatio sit aduer sa ratione contra naturã animi commotio. uel bre uius. ut perturbatio sit appetitus uehementior. Ve hementior autem ĩtelligatur is q procul absit a natu rę cõstãtia. Quid ad has diffinitiões possim dice re? atq hæc pleraq; sunt prudẽter acuteq; differẽtiũ: Ignominia sine dolore is impune peccat: q ignominiæ notã: infamiæ fugillationem nihil pendit: quam uerentur omnes probi: nam ut ante dictum est uir generosus existi mat nullum malum esse peius dedecore & ĩfamia. Ab Afranio: poeta hic fuit: cõditor togatorum clarissimus: de quo oratius: dici tur Aftani toga conuenire menandro hũc ait Quintilianus inquinasse argumenta fe dis amoribus puerorũ: inducebatur ab afra nio ĩ fabula dissolutus filius: qui castigatus a patre & cõscientia teste affectus ita dolẽter loquitur: heu miserum me: quo audito pa ter leratus q filiũ dolentem ex delicto uide bat: subiũxit doleat: qd libet dũ modo aliqd doleat ostendens ægritudinẽ salubriter cõ stitutã esse: hoc Afranius usurpat in epi/sto lis ad atticũ cum ait sed tamen dum modo dolẽda aliquid doleant quid libet. Egritu/ dinis partes singulis perturbationibus par tes plures subiiciuntur: ægritudini subiecta sunt misericordia: emulatio: obtrectatio: lu/ctus: angor: lamẽtatio & alia cõplura. Ob/ trectare: Dixit supra obtrectatio est ea: quã ĩ/ telligi zelotypiam uolo: egritudo ex eo: qd alter quoq; potiatur ec: quod ille concupie/ rit. Metum: Xenophon ĩ oecomonico & columella: prodiderunt metum utilem eẽ plurimumq; conferre ad diligentiam custo diendi. Resecãda esse: peripatetici affectio nes mediocriter temperant resecan/tes: quæ nimia sunt: stoici radicitus euellunt ac peni tus extirpant. Mediocritatem optimam: dicũt ἀρετας εἰροιτας μεσοτητας uir/tutes eẽ mediocritates aurea ab oratio me/ diocritas cognominatur: ex q̃ illud ꝓbabi le in oĩ uita μηδεν αγαν. i. ne quid nimis. Dum doleat aliquid Aurea medio/ critas

Apud acade. uerecũdia hoc iõ ĩserit ut osẽ/ dat acadẽicos ob uerecũdiã nõ audeĩ pipate ticis cõtradicere qbus stoici utpote iuerecũ diores libere respõdent ĩ epistola ad papiriũ petũ ego seruo & seruabo sic. n. assueui pla tonis uerecundiã. Digladientur dissideãt dissentiãt depugnẽt: tractũ uerbũ a gladiis & gladiatorio certamĩe hierõymus uidi duos digladiãtes Ci. i. i. acadẽicoꝝ q̃ antipater di gladiaꝫ cũ carneade tot uolũinibus Sẽsus ẽ stoici & pipatetici ĩter se dissideãt atq; depu/ gnẽt ꝓut lubet: cũ id nihil ad me q nulli se ctæ addictus nihil necessario ꝓbare cogor sed id sequor qd uerissimillimũ uideaꝫ: ex ĩ stituto socratico academicaq; disciplĩa. Diffi nitio ex diffinitiõe pturbatiõis secũdũ zeno nẽ colligit ratiões ꝓbabiles ad cõfutãda de creta peripateticoꝝ in moderãdis perturba tiõibus nã si pturbatiõis diffinitio ꝓba est Platõis uerecũ d'a. Digla diari

Videlicet commotio animi cõtra naturam auersa. A ratiõe omnis perturbatio etiam modica erit repudianda: tanq̃ rationi contraria: & procul a naturæ cõstantia. Ardores animorum: peripatetici iram utilem esse necessariamq; asserentes appellant ardores animorum: & cotes uirtutum impetus illos iracundiæ: qua animi accendũtur & uirtus acuitur. Nunc Cicero ex stoica doctrina differit aduersus sententias peripateticorũ. Gladiatorium id quidem scilicet stomachari: indignari: ira excãdescere. In eis gladiatoribus. In illo genere scilicet gladiatorũ: ex quibus alii: retiarii: alii mirmvlones dicebãtur: quidã secutores: quidã tunicati: quidã thraces dicti: emeritos rudiarios appellãt: de quibus affatim apud Suetonium.

Gene ta gladiatorum Rudiarii.

Pacidei anus: nomen est famosi gladiatoris: cuius meminit oratius in sermonibus: cũ ait: qui peccas minus atq; ego cũ fului rutubæq; aut pacideiani contento poplite mirer prælia rubrica picta aut carbone: uelut si reuera pugnent: feriant uitentq; mouẽtes.

Pacide ianus. de quo oratius

Occidam illum: uersus lucilli ex persona pacideiani gladiatoris irato animo pugnãtis aduersus alterũ gladiatorẽ. In os ideſt ipse prius uulnerabor in ore ab aduersario: quã ego illum cõfodiam. Sura: pulpa cruris: suras esse homini tantũ & crura carnosa testis ẽ Plinius in. xi. apud auctores reperiri egypto quædã nõ habuisse suras. Progrediẽtẽ apud homerum aiacem: homerus in septimo illiados: iducit hectorem proceres græcorum ad singulare certamen prouocãtem: ex quo nouem sortes in galeam deiecerunt constituentes ut ille pugnaret cuius sors exiſlet: fuerunt autem hi: Agamẽnon: Diomedes: duo Aiaces. Idomeneus merio nes Eurypilus: Thoas & Vlyxes: quibus sortiẽtibus: interea milites obsecrabãt ut aiacis telamonii aut diomedis: aut agamẽnonis sors exiret: atq; ita euẽit: aiacis quem potissimũ cupiebãt sors, plata est: qui armatus progressit in medium sicut ingenti corpore ita animo quoq; ingẽti: ridẽti uultu pleno gradu trabalem lanceã quatiens quo uiso græci letati sunt: troiani metu perculsi adeo ut ipsum quoq; hectorem corde ob metũ uehemẽtius palpitãte, puocasse peniteret aiax propius hectorem accessit allocutusq; ẽ eiq; respondet hector mox cõgressi mutuis ictibus impetunt adoriuntur lacessunt hector saxo enormi percussus resupinat̃ direpto precones certamie laudat hector robur aiacis seq; ambo honorificis muneribus uicissim, psequuntur hector ensem aiaci dono dat ille hectora baltheo pulcherrimo remunerat̃ atq; ita mutuis donati muneribus in diuersum uterq; digressi ad suos reuerterũt.

Sura

Sortes nouem

Sors aiacis

mono machia hectoris & aiacis

Mutua dona

illa quidẽ ex rhetoꝝ pompa ardores: animorũ cotesq; uirtutũ an uero uir fortis nisi stomachari cœperit nõ potest fortius eẽ: gladiatorum id quidem quamq̃ in eis ipsis uidemus esse sæpe constantiam: colloquuntur. congrediuntur: querũtur aliquid postulant: ut magis placati quam irati esse uideantur. sed illo genere sit sane pacideanus aliquis hoc animo: ut narrat Lucillius. Occidam illum equidẽ & uincam si id quæris inquit. Verum illud credo fore in os prius accipiam ipse. Quam gladium in stomacho sura ac pulmõibus fisto. Odi hominem iratus pugno: nec longius quicquam Vobis: quã dextræ gladium dum accommodet alter. Vsq; adeo studio atque odio illius efferor ira. At sine hac gladiatoria iracũdia uidemus progredientẽ apud Homerum Aiacem multa cũ hilaritate: cũ depugnaturus esset cum hectore: cuius ut arma sumpsit ingressio læticiam attulit sociis terrorẽ autem hostibus: ut ipsum Hectorem quemadmodum est apud Homerum. totum pectore trementem prouocasse ad pugnam pœniteret. Atq; hi colloquuti inter se priusquã manum conferent leniter & quiete. nihil ne in ipsa quidem pugna iracunde rabioseue fecerũt. Ego ne Torquatum quidem illum qui hoc cognomen inuenit: iratum existimo gallo torquem detraxisse Nec Matcellum apud Clastidium ideo fortem fuisse: qa fuerit iratus. De Africano quidẽ quia notior est nobis propter recentem memoriã uel iurat̃ possum: non illum iracundia tum inflãmatũ fuisse: cũ in Acie. M. Haliẽnum pelignũ scuto protexit: gladiumq; hosti in pectus infixit. De. L. Bruto fortasse dubitarim an: propter infinitum odium tyranni

Torq̃ tus a torque. Clastidium Emilianus ob sidionali co rona donatus.

Torquatum illum historia manlii torquati: satis nota: qui gallum prouocatorem cõgressus occidit: eiq; iacenti torquem aureum detraxit: sibiq; induit: ex quo sibi & posteris peperit torquati cognomen: torquati quoq; milites dicti torquibus insignit: ut docet uegetius. Apud clastidium: marcellus qui dictus ẽ ob excellentem fortitudinem gladius romanorum: qui Annibalem uinci posse docuit: uiridomarum gallorũ prælio occidit: eiq; detracta opima spolia consecrauit Ioui pheretrio: de quo apud Propertium in quarto cõmentario fusius scripsi: id autem factum est apud clastidium oppidulum in ripa padi situm. Plutarchus non uiridomarum sed brictomartum appellat regem illum: quem marcellus obtruncauit ingenti corporatura præditum: mox fusis hostibus Mediolanum cepit. De Africano: neotheron: ideſt iuniorẽ Africanum intelligit: qui emilianus dicitur: qui prouocatorem singulari prælio uicit. Plinius & Varro auctores sunt hunc Africanum obsidionali corona donatum esse in Africa manilio consule: Cohortibus seruatis: totidemque ad seruandas eas eductis: hic duos Romani iperii terrores sustulit carthagine: numantiaq; deletis. Haliẽnum: nomen proprium in uerrinis: mentio fit alterius haliẽni Tyrãni, tarquini superbi: & filii.

Effrenatius in aruntem brutus uindex Romanæ libertatis exactor tarquinorum primus consul in prælio cõgressus est aduersus aruntem tarquinii superbi filium qui inflammatus ira ubi brutum esse cognouit cõcitat calcaribus equũ atq; in ipsum infestus dirigit sensit in se iri brutus auideq; se certamini offert adeoq; infestis animis infestisq; telis concurrunt ut cõtrario ictu uterq; transfixus duabus herentes hastis moribũdi ex equo lapsi sint historiam suculenter copioseq; perscribunt Liuius Dionysius Plutarchus. Cominus pe eminus procul. Insanire cæperit iram enim breuem insaniam esse dixerunt. Cum erimantheo apro iter duodeci herculis labores famigeratos ẽ aper erimanthius & leo nemeus eurysthe us enim herculi iniunxit ut aprum erimantium archadie uastantem agros uiuum caperet quod & si arduum factũ uidebatur tamen hercules prudentia ut uiribus usus facile prudentia & uiribus usus facile perfi:lt. Viuumq; aprum ad eurestium deportauit quo ille uiso pauefactus se in æreo uase abscondit reliqua de leone nemeo & hercule inuulgata litteræ interiores tradunt hercu lem esse solem quasi heraclem idest heras cleos quod significat iunonis idest aeris gloriam quæ porro alia aeris gloria nisi solis il luminario? qui duodecim signe Zodiaci annuo cursu lustrat: & ob hoc dictus duodecim labores exanclasse. Illud quoq; obiter annotandum: quod annotatu dignissimũ est: herculem inter cætera cognomẽta Alexicacon quoq; cognomiari: ab eo quod esset defensor hominum: depulsorque malorum Apud rhodios hercules colebatur cũ conuitiis ac male dictis: causam refert Lactantius in primo. Maratonii tauri: theseus herculis imitator: cuius nomen in ore semper habebat: coryneporos: idest: clauã ferens marathonium taurum comprehendit per magna detrimenta inferentem: eũ que ab hercule olim ex creta in peloponesum traductum athenas uiuum peruexit: quem egeus pater sacrauit apollini. Auctores Diodorus: & Plutarchus. Theseis tonsuræ genus est a theseo nuncupata. qua anteriores capilli tondentur: est autem marathon oppidum atticæ regionis. incam pis marathoniis milciades persas funditus deleuit. Quæ rationis expers: cum fortitudo uirtus sit sine ratione esse non potest: ferocia enim illa rationis expers temeritas & audatia est de qua ait oratius. Vis consilii expers mole ruit sua: fortitudo enim ut definiunt philosophi: est cõsiderata periculorum susceptio & laborum perpessio: in meditullio timoris & audatiæ posita. Patibiles: morbi & labores patibiles dicuntur: quiferri tollerariq; & possint & debeant: sicut econtrario impatibiles morbos & cruciatus dicunt intolerabiles asperrimosq; : quos ob magnitudinem ferre non possumus: dicitur & patibile in actiua significatione quod pati potest: sicut ipatibile quod pati non potest: Lactantius impatibili oriri non posse. Scipio ille põtifex: scipionem nasicam intelligit: qui rem publicã faucibus oppressam pestifera tiberii gracchi manu strangulari passus non est. Nam cum tiberius gracchus in tribunatu profusissimis largitionibus & agrariis legibus fauorem populi occupasset & rempublicam perturbaret: Conuocatus renatus a cõsule Mutio Sceuola deliberabat quidnam in tali tempestate faciendum esset: cunctisq; censcentibus ut cõsul armis rempublicam tueretur: Sceuola negauit se quicquam ui esse acturũ: tum scipio nasica quoniam inquit consul dũ iuris ordinem sequitur: id agit ut cum omnibus legibus Romanum imperium corruat: ego priuatus uoluntati uestræ me offero: ac deinde leuam manum parte togæ circundans sublata dextra proclamauit: qui rem publicam saluam esse uolunt me sequantur eaque uoce gracchum cum sceleratæ factionis: quas merebatur penas persoluere coegit hic ut ait Augustinus in primo de ciuitate dei cum esset pontifex maximus theatrum constitui uetuit ne græca luxuria obreperet ad uirtutem romanorum labefactandam sensus est scipionem non iratum compressisse impetus tribunitios Tiberii Gracchi. Si quid fecimus: hoc referendum est ad coniurationem Catilinæ quam Cicero detexit uindicauitque significat autem se non iratum sumpsisse supplicium de coniuratis qui in tulliano morte mulctati sunt. Initium dixit insaniæ Oratius ait. Ira breuis furor est quidam e sapientibus uiris iram dixerũt esse breuem insanię. Ennius dixit

effrenatius in Aruntem inuaserit. Videon enim utrũque cominus ictu cecidisse contrario. quid igitur hucadhibetis irã: an fortitudo nisi insanire cœpit: impetus suos non habet: quid Herculem quem in cælum ista ipsa: quam uos iracundiam esse uultis: sustulit fortitudo: iratum ne cẽses conflixisse cũ erimantheo apro: aut leone nemeo: an etiam Theseus marathonii tauri cornua comprehendit iratus: Vide ne fortitudo minime sit rabiosa: sitq; iracũda tota leuitatis. Neq; enim est ulla fortitudo: quæ rationis expers est: cõtemnendæ sunt humanæ res: negligenda mors ẽ. patibiles & labores & dolores putãdi. hæc cum constituta sint iuditio atq; cõstanti sententia: tum est robusta illa & stabilis fortitudo: nisi forte quæ uehementer acriter animo se fiunt: iracunde fieri suspicamur. Mihi uero ne scipio quidẽ ille pontifex maximus qui hoc stoicoꝝ uerũ esse declarauit: nunquã iratum esse sapientem: iratus uidetur fuisse: cum. T. Graccho: tum cum consulem languentem reliquit: atq; ipse priuatus: ut si consul esset: qui rem pu. saluam esse uellet: se sequi iussit. nescio ecquid ipsi nos fortiter i rep. fecerimus si quid fecimus certe irati non fecimus. An est quicq; similius insaniæ quam ira: quam bene Ennius dixit initium insanię. color: uox: oculi: spiritus: ipotẽtia:

Brutus in aruntem.

Tarquinium

Erimãtium aper.

Hercules sol.

Alexicacos.

Hercules colicũ male dictis.

Corinephoros

Tautus marathoniusf Theseis tonsura

Fortitudo quæ patibiles

impatibiles

Exẽplũ scipiõis.

nasicæ

Qui rẽpu. saluã uult me sequatur.

Ira breuis furor est quidam e sapientibus uiris ira in sania

Signa irascentium Achilles ira cũdissimus

Initium insaniæ impotens enim sui est decoris oblita: ut scias inquit Seneca nõ esse sanos: quos ira posse dit. ipsum illorum habitum intuere: flagrant emicant oculi irascentiũ: multus ore totus rubor est: labia quatiuntur: dentes cõprimuntur: capilli subriguntur: spiritus stridens est. Gemitus mugitusq; ut parum explanatis uocibus. Sermo præruptus: & cõplosæ sepius manus: & pulsata humus: pedibus feda uisu & horenda facies. Deprauantium se atq; intumescentium. Achille homerico fedius: Homerus i prima illiados achillem iracundia estuantem scribit. In iurgio aduersus agamẽnonẽ strinxisse gladiũ: illius trucidandi causa: sed eũ pallas cohibuit. A gamẽnõ quoq; furenter irascitur aduersus eundẽ achillẽ: ob chryseida patri redditam: lege Homerum latissime id totũ explicantẽ: de achille dixit Oratius: Impiger: iracũdus inexorabilis: acer. Idẽ de agamẽnone & achille loquens ait: hunc amor ira quidem communiter urit utrunq;

Insane p uehementer

Aiacẽ ira. Seneca in hanc sententiam. Aiacem in mortem egit furor: in furorem ira nã cũ resciuiscet quæ fecisset p insaniam icubuit gladio. Insani faciũt uehementius: Insane dixerũt ueteres cũ dicere uellent uehementer: Propterea quod insani ut interpretatur. M. Varro faciũt oĩa uehementer. Sũmam rẽ perficit: narrat homer⁹ i. xy. illiados quẽadmodũ græci fuga cõsternati sunt: utque hector: cui iuppiter fauebat ipetũ fecit ad classem græcoꝝ cremandã: cui rei unus potissimũ aiax restitit arcẽs flãmam cõfodiens troianos icẽdiarios. Exortãs suos ad hostẽ repellendũ: & ita rem græcoꝝ labantẽ inclinatã q; restituit: hinc ait apud Ouidiũ i. xiii

Aiax apud ouidiũ

Nempe ego mille meo protexi pectore pupes spem uestri redditus.

Stomachabuudus Mouet stomachum

Stomacho Indignatiõe & iracundia: inde stomachosus: & stomachabũdus dicitur indignabũdus iracũdusq; mouere stomachum significat idignationẽ bilẽq; atq; iracũdiã excitaĩ. M. Tullius nõ illi ut mihi stomachum facerẽt: quẽ ego funditus perdidi: sed certe ut facere se arbitrarentur. Fortitudo est igitur in rethoricis ita difinitur: fortitudo ẽ reꝝ magnarũ appetitio: & rerum humilium contemptio & laboris cum utilitate rationis perpensio: & alibi fortitudo est considerata periculoꝝ susceptio & laborũ perpessio: græci andrian uocant. Spheri nomẽ est philosophi: cuius alibi. M. Tulli. & Quintilianus meminerũt.

Fortitudo

Andria

Notiones: conceptiones & intelligentias: græci notionem uocant ennoian de qua supra diximus. Inuolutam: diffinitionis officium est ut euoluat inuoluta explicet implicita. retegat operta. Male olere cenum. Augustinus in primo de ci. dei: pari motu exagitatum exalat. Horribiliter cenũ & sua uiter flagrat unguentum. Senties: quia ex agitatũ spirat graueolentiam. Qualis est cum uxore peripatetici ecclesiasticiq; doctores. iustum necessariumq; esse tradũt uti ira aduersus minores cuius affectus nobis datus est ad coercenda peccata: eorũ qui sunt i nostra potestate ut filiorum uxoris famulorum qui arctiore disciplina ad probitatem formandi sunt quorum ætas nisi metu cohibeatur licentia fient deteriores. & ab omne flagitium facinusque præcipites.

Notio.

Ira necessaria ad coertionẽ.

dictorum atq; factorum quam partem habent sanitatis: Quid Achille homerico fœdius: Quid Agamemnone iniurgio: nam Aiacem quidem ira ad furorem mortemq; perduxit. non igitur quidem desiderat fortitudo aduocatam iracundiam. satis est instructa: parata armata per sese. nam isto modo q dem licet dicere utilem uinolẽtiam ad fortitudinẽ: utilem etiam dementiam. Quod & insani & ebrii multa faciunt uehementius: semper Aiax fortissimus in furore. nam facinus fecit maximum cum danais inolinantibus summam rem perfecit. Manus prælium cum restituit insaniens. dicamus igitur utilem insaniam: tractata diffinitione fortitudinis: intelliges eam stomacho non egere. fortitudo est igitur animi affectio legi summæ in perpetiendis rebus obtemperans. Vel conseruatio stabilis iudicii in eis rebus: quæ formidolosæ uidẽtur subeundis & repellẽdis uel scientia reꝝ formidolosarũ contrariarumq;: aut omnino negligẽdarum cõseruans earum rerum stabile iudicium: uel breuius ut Chrysippus. nam superiores diffinitiones erant spheri hominis in primis bene diffinientis: ut putant stoici. sunt enim omnino oẽs fere similes: sed declarant cõmunis notiones alia magis alia. Quomodo igitur Chrysippus. Fortitudo est inquit scientia preferendarum rerum: uel affectio animi in patiendo ac perferendo summę legi parẽs sine timore. Licet enim infectemur istos: ut Carneades solebat: metuo ne soli philosophi sint. Quæ. n. istarum diffinitionum non aperit notionem nostram quam habemus omnes de fortitudine tectã atq; inuolutã: qua aperta: quis est q aut bellatori aut ĩperatori aut oratori ĝrata aliqd. neq; eos existimet sine rabie quicquã fortiter facere posse? qd stoici? qui omnes insipientes ĩsanos esse dicũt: nõne ista colligũt? Remoue perturbationes: maxieq; iracundiã: iam uidebuntur monstra dicere. Nũc autem ita differunt sic se dicere: omnes stultos ĩsanire: ut male olere omne cœnum. At non semper. commouet senties: sic iracundus non semper iratus est. Lacesse. iam uidebis furentem. quid ista bellatrix iracũdia: cum domum rediit qualis est cum uxore: cum liberis cum familia. An tum quoq; est utilis. Et igi-

Conturbata mẽs iracũda:reſpodent peripatetici irã moderatã eſſe debere:tantũq; iraſcendũ quãtum expediat:ſtatuit enim deus ut inqt.Lactantius certos limites iræ:quos tranſcendere nõ licet:Ariſtoteles in ſecũdo eticorũ nõ facile eſſe ait determinare:quomodo:& aduerſus quos & pro quibus & quatenus ſit iraſcendum. Simulare nõ dedecet.Seneca in ſecundo de ira orator inquit non melior eſt:quando iratus eſt:ſed quando imitatur iratũ.Nã & hiſtriones in pronuntiãdo nõ irati populũ monent:ſed iratum bene agentes: ubicũq; alieni animi ad noſtrũ arbitriũ agẽdi ſunt modo iram:modo metũ:mõ miſericordiã ut aliis incutiamus:ipſi ſimulabimus & ſepe id quod ueri affectus nõ effeciſſent efficit imitatio affectuũ. Nũ irati ſcribimus:orator qui egit in foro ardenter at q; acriter:domi ſcribit ſedato aĩo & trãqllo orationẽ:q̃ actiõis exẽplarẽ & archetipon:autumat Plinius poſterior poſſe fieri ut ſit actio bona:quæ nõ ſit bona oratio:aliud ẽ bona actio:aliud bona oratio

Simulare affectus

Oratio archetypon actionis

turaliquid quod cõturbata mens melius poſſit facere:q̃ cõſtans:An quiſquam poteſt ſine perturbatione mentis iraſci.Bene igitur noſtri cũ omnia eſſent in morbis uitia.quod nullum erat iracũdia!ſcẽdius iracundos:ſolos morboſos nominarunt.Oratorem uero iraſci minime decet.ſimulare non dedecet.An tibi iraſci tum uidemur:cum quid in cauſis acrius & uehementius dicimus: Quid cum iam rebus tranſactis & præteritis oratione ſcribimus.nũ irati ſcribimus:Et quis hoc animaduertit. Vicite.n. num aut egiſſe unquam iratum Aeſopum:aut ſcripſiſſe exiſtimamus iratum Accium:Aguntur iſta p̃clare:& ab oratore quidem melius ſi modo eſt orator quã ab illo hiſtrione:ſed agũtur leniter:& mẽte trãquilla.Libidinem uero laudare:cuius eſt libidinis:Themiſtoclem & Demoſthenem profertis: Additis Pythagoram. Democritum. Platonem. Quid uos ſtudia libidinem uocatis:quæ uel optimarum rerum:ut ea ſunt quæ profertis:ſedata tamen & tranquilla eſſe debent.Iam ægritudinem laudare unam rem maxime deteſtabilem:quorum eſſe tãdem philoſophorum:At commode dixit Afranius. Dummodo doleat aliquid. doleat quod lubet.Dixit enim de adoleſcente perdito ac diſſoluto. Nos autem de conſtanti uiro:ac ſapienti quærimus. Et quidem illam ipſam iram centurio habeat aut ſignifer:uel cæteri de quibus dici non neceſſe eſt:ne rhetorum aperiamus myſteria Vtile eſt enim uti motu animi:qui uti ratione non poteſt. Nos autem ut teſtificor ſæpe de ſapiente quærimus. At etiam emulari utile eſt obtrectare miſereri. Cur miſereare potiuſquam feras opem:ſi id facere poſſis An ſine miſericordia liberales eſſe non poſſumus non enim ſuſcipere ipſi ægritudines propter alios debemus:ſed alios ſi poſſumus leuare ægritudine. Obtrectare uero alteri:aut illa uitioſa emulatione:q̃

Vicite minus:uerba ſunt ex tragedia actii poetæ q̃ dicebant a perſona irata fortaſſis ab atreo q̃ cũ ageret eſopus hiſtrio i ſcena nõ iratus agebat ſed imitat⁹ iratũ. Actius quoq; cõpoſuit illa nõ iratus:ſed aĩo trãqllo & ſedato:de eſopo hiſtriõe tragico et ei⁹ patina iã dictũ ẽ:de actio quoq; tragediaq; ſcriptore:facta ẽ mẽtio i ſupioribus:q parẽtibus libertis natus inter colonos piſauꝛ deductus eſt: a quo & fundus actianus iuxta piſauꝛ dictus in ſcriptitãdis tragediis ſnĩaq; grauitate: uerboq; põdere perſonaq; auctoritate,clariſſimuſ qm̃ i actii mẽtionẽ incidimus:repaſtinãdus locus ẽ ex tertia tuſculana:ubi diximus menalippã nomẽ eſſe fabulæ actianæ Nonius uero identipẽ citat actium poetã i menalippo:mẽdoſos eẽ codices opinor nonianos: legendũq; ubiq; in menalippa:nõ me preterit celebrari ab homero menalippũ icetaõis filium:qui a priamo peride cultus ẽ ac unuſ ex filiis:quod uidelicet iter troianos uirtute præſtaret:q aliquo tempore pauit armenta a cuius nomine autumant quidam inſcribi tragediã actii menalippũ Ego ob menalippa ſcriptam eſſe ab actio fabulã autumo: cui titulus ſit menalippa. Libidinẽ laudare deſtruit quæ aſtruunt peripatetici ex quoq; ſententia dictũ eſt ſupra nihil quẽq̃ ſi ſit iibidine ſiue cupiditate flagrante agere poſſe p̃clare nomine autẽ libidinis cupiditas omnis ſignificatur & eſt inculpatum uocabulũ Saluſtius in armis & equis libidinem habebant. Egritudinẽ laudare refellit illd̃ pipateticorum qui dicunt ægritudinem eẽ utilẽ utiliterq; a natura cõſtitutã. Dũmodo doleat hoc i ſupioribꝰ traditũ ẽ ex parte pipateticoq; qd̃ nũc diluit.M.Tul.ſtãs a ſtoicoq; diſciplia. Irã cẽturio cõcedimus iqt irã utilẽ eẽ neceſſariã cẽturioni & bellatoribꝰ ſine q̃ Ariſtote.nihil expugnari poſſe arbitraꝛ niſi illa acuat aĩos militares ad res bellicas & ſpiritũ

Actius tragediographus

Mena lippa

Libido

accẽdat.Veꝛ iqt.M.Tul.cũ de ſapiẽte q̃trim⁹ nõ de milite q̃ ferox ẽ ferme & icõſultus dicius hũc affectũ iutilẽ eẽ nec cadeꝛ i ſapiẽtẽ. Myſteria arcana rhetoricæ diſcipliæ. Cur miſerare ex ſnĩa ſtoicoq; q aiũt ſapiẽs non miſerebit ſed ſuccurret ſed ꝓderit i cõmune auxiliũ natus. Suſcipe egritudies ſcdm ſtoicos q dicũt miſericordiã eẽ aĩ egritudinẽ ex alieo malo miſeriaq; ꝓuiẽtẽ eãq; ꝓ uitio ſp habueit. Obtrectare alteri zelotiptã ſignificat q̃ & obtrectatio dr̃ q̃ egritudo ẽ ex eo ꝙ alter quoq; potiaꝛ eo qd̃ ille cõcupiuerit. Vitioſa emulatione duplex ẽ,emulatio ut & i laude & i uitio ſit hoc nomẽ nã & imitatio uirtutis emulatio dicitꝛ quæ eſt laudis & emulatio eſt egritudo ſi eo quod quis concupiuit alius potiatur ipſe careat de quo ſupra dictum eſt.

Sapiens nõ miſerebitꝛ. Emulatio.

Riuales qui

Riualitati similis: riuales ut docet donatus dicũt emuli de mulieribus facta trãslatiõe noĩs a bestiis q̃ sitientes: cũ ex eodẽ riuulo haustũ petũt ĩ pliũ cõtra se inuicẽ cõcitãt. Vlpianus iurisc̃õsultus ad titulũ de aq̃ quotidiana & estiua: Riuales dici eos ait q p eũdẽ riuũ aquã ducũt iter quos sepe cõtẽtio ẽ de aquæ usu utroq; suũ eẽ usum cõtẽdẽte: ide riuales dici autumo: q̃si ĩ unũ amorẽ deriuãtes: & de amoris usu cõtẽdẽtes: ide riualitas dicta emulatio illa iter amasios morosissima. Angi: cruciari torq̃ri. Mediocritates maloꝝ tanq̃ deffectus sint mala: quoꝝ mediocritatẽ pipatetici utilẽ eẽ dicũt. Quãuis fuse: quãtũ uis copiose & abundãter. Sapiẽ

Riualitas.

Sophia Sapiẽtia

tia græci sophiã uocãt: latini sapiẽtiã: q̃ ẽ ut a ueteribus philosophis definit. reꝝ diuinaꝝ & humanaꝝ causarũq; qbus hæ res cõtinent sciẽtia: sapiẽtiã ait seneca eẽ pfectũ bonũ: mẽtis hũanæ prudẽtia uero: quã græci phronesin uocãt ẽ reꝝ expetẽdaꝝ fugiẽdaꝝq; scientia: anaxagoras: thales Dẽocritus alii hiusce modi hoĩes sapiẽtes: fuisse dicunt nõ prudẽtes qa ꝓprioꝝ cõmodoꝝ ignari icuriosique fuerũt. Afranius ait sapientiã filiam esse usus & memoriæ significãs eã ĩ usu & mẽoria collocatã eẽ: uersus afrãii poetæ: hi sunt.

Prudentia Phronesis

Vsus me gẽuit: mĩ pepit memoria. Sophiã uocãt graii uos sapiẽtiã: Quod ẽ uẽtis subiectũ: signat sapiẽtiã aĩumq; sapiẽtis non ita pturbari pturbatiõibus: sicut mare uẽtis fit p̃cellosum & undabũdũ. In orõne p. A. Cluẽtio: ait mare sua natura trãqllũ eẽ: uẽtoꝝ ui agitari atq; turbari. An ĩprouisum aliqd iã dictũ eẽ sepe oia iopinata ĩprouisaq; eẽ uehemẽtiora aspioraq;: sed sapiẽs sic semper animo excubat: ut ei nihil ĩprouisum accidere possit: nihil inopinatũ: meritoq; dicere poteſt. Nõ ulla laborũ o uirgo noua mi facies iopinaq; surgit: omnia pcepi. Nimia resecari: aiũt pipatetici moderãtes esse affectiones resecãdũq; quod nimiũ ẽ & noxiũ stoici uero radicitus extirpãt nec ullas fibras relinquũt: quos cicero secutus pcipit nõ circũcidẽda hæc eẽ sed euellenda: & penitus eradicãda tanq̃ naturalia non sint uerũ ut ait Lactantius: hæc naturalia eẽ nõ uolũtaria omniũ uiuẽtiũ ratio demonstrat q̃ hisdẽ omnibus quatitur affectibus: & ut docet inclytissimus philosophoꝝ Aristoteles. Virtutis est gaudere & dolere ĩ qbus oportere & prout oportet: & ꝓfecto q humanis affectibus nõ mouet homo nõ ẽ. Teuis: scilicet eẽ liberũ omni pturbatiõe: sicut putas eẽ sapientẽ.

Memoria mater sapiẽtiæ

Naturales affectiones

Tot res: infinita sunt milia medelarũ: ad morbos corporis curandos quæ a medicis ubertime tractant. Et a plinio nostro non minus diligẽter q̃ eloquẽter. Extrinsecus: ope scilicet medici qui extrarius est aliusq; ab egroto: medicina uero animi peritur ab ipso aĩo: hæc autẽ ẽ philosophia: de qua dictum est in tertio commentario. ĩ eis animis: nã ut inquit Salustius animi imperio corporis seruitio utimur: Aristoteles in septimo politicorum: animus ĩquit prætiosior ẽ corpore & pecuniis. Externa gratia: animi expetuntur: nõ autem animus gratia illorũ Igitur quanto animus prestantior est q̃ corpus: tanto diligentius curari debet. Curatio autem est ratio & uirtus: quæ lex uitæ esse dicitur. Et uirtutes rectæ rationes sunt.

Animus ꝓtiosior corpore

riualitati similis est: emulari quid habet utilitatis? cum sit emulantis angi alieno bono: quod ipse nõ habeat: obtrectantis autem alieno bono: quod idetiam alius habeat: quis id approbare possit: ægritudinem suscipere pro experiẽtia si quid habere uelis: nam solum habere uelle summa demẽtia est. Mediocritates autem malorum quis laudare recte possit? quis enim potest in quo libido cupiditasue sit: non libidinosus & cupidus esse? in quo ira non iracundus: in quo angor non anxius: ĩ quo timor nõ timidus? Libidinosum igitur & cupidum & iracũdum & anxium & timidum censeamus esse sapientem: de cuius excellentia multa quidem dici quamuis fuse lateq; possint. sed breuissime illo modo sapientiam esse rerum diuinarum & humanarum scientiam cognitionemq;: quæ causa cuiusq; rei sit: ex quo afficitur ut diuina imitetur: humana omnia ĩferiora uirtute ducat: In hunc tu igitur tanquam ĩ mare quod est uentis subiectum perturbatiõem cadere tibi dixisti uideri: Quid est quod tantã grauitatem constãtiamq; perturbet? An improuisum aliquid atq; repentinum Quid potest accidere tale: & cui nihil quod hoĩ euenire possit. Nam quod aiunt nimia resecari oportere: naturalia relĩqui quid tãdem potest esse naturale quod idem nimiũ esse possit: sunt enim omnia ista ex errorum orta radicibus quæ euellenda & extrahenda penitus non circumcidenda nec amputanda sunt. sed quoniam suspicor te non tam de sapiente quã de te ipso querere. Illum enim putas omnia perturbatione esse liberũ: te uis uideamus qnanta sint: quæ a philosophia remedia morbis animorum adhibeantur. Est enim quedam medicina certe: nec tã fuit hominũ generi infensa atque inimica natura: ut corporibus tot res salutares animis nullam inuenerit. De quibus est etiã merita melius: q; corpoꝝ adiumenta adhibentur extrinsecus: aĩoꝝ salus inclusa ĩ his ipsis est: sed quo maior est in eis prestantia & diuinior: eo maiore indigent diligentia. Itaq; bene adhibita ratio cernit quid optimum sit: neglecta multis ĩplicatur erroribus. Ad te igitur mihi iam conuertenda oĩs oratio est. simulas. n. quærere te de sapiente. quæris autem fortasse de te. Earũ igitur perturbationũ quas exposui: ua-

riæ ſũt curatiores. Nã neq; oĩs ægritudo una rõne ſedat. Alia ẽ. n. lugenti: alia miſerẽti aut iuuidenti adhibẽda medicina. Eſt. n. i oĩbus quatuor pturbatiõibus illa diſtinctio. Vtrũ ad uniuerſã pturbationẽ quæ eſt aſpernatio rõnis: aut appetitus uehementior: an ad ſingulas ut ad metũ libidinem reli quaſq; melius adhibeat. oõ & utrũ illud ne uideatur ægre ferendũ ex quo ſuſcepta ſit ægritudo: an oĩum reꝝ tollẽda oĩno ægritudo ut ſi quis ęgre ferat ſe pauperẽ ee id ne diſputes pauptatẽ malũ nõ eſſe an hoiem ægre ferre nihil oportere. Nimirum hoc melius ne ſi forte de pauptate nõ pſuaſeris ſit ægritudini cõcedendũ. Aegritudine aũt ſublata ꝓpriis rõnibus qbus heri uſi ſumus quodam modo ẽt pauptatis malũ tollit. ſed oĩs eiuſmodi perturbatio aĩ placatiõe abluat. Illa quidẽ cũ doceas nec bonũ illud ee ex quo lætitia aut libido oriatur nec malũ ex quo aut metus aut ægritudo. Verũtamẽ hæc eſt certa & ꝓpria ſanatio ſi doceas ipas pturbatiões p ſe ee uitioſas nec hẽre quicquã aut naturale aut neceſſariũ ut ipſã ægritudinẽ leniri uidemus cũ obiicimus mœrentibus ibecillitatẽ aĩ ef fœminati cũq; eoꝝ grauitatem conſtãtiãq; laudamus qui nõ turbulẽte humana patiãtur. Quod q dem ſolet eis etiã accidere qui illa mala ee cenſent ferenda tamen æquo aio arbitrant. Putat aliquis uoluptatẽ ee bonũ alius aũt pecuniã tñ: & ille ab intẽperantia & hic ab auaritia a uocari põt. Illa ãt altera ratio & oratio quæ ſimul & opinionẽ falſã tollit & ægritudinẽ detrahit ẽ ea qdẽ utilior ſed raro ꝓficit neq; ẽt eſt ad uulgus adhibẽda. Quædã aũt ſunt ægritudines qs illa medicina nullo modo poſſit leuare ut ſi quis ægre ferat nihil i ſe ee uirtutis nihil aĩ nihil officii nihil honeſtatis ꝓp mala is quidẽ angatur ſed alia quædã ad eũ ſit admouenda curatio & talis quidẽ que poſſit ee oĩum etiam de ceteris rebus diſcrepãtiũ phorũ. Inter oẽs enĩ cõuenire oportet cõmotiões animoꝝ a recta rõne auerſas ee uitioſas ut ãt ſi nec mala ſint illa que metum egritudinẽue nec bona que cupiditatẽ letitiã ue moueãt tñ ſit uitioſa ipſa cõmotio. Conſtãtem enĩ uolumus quẽdã ſedatũ grauẽ humana oĩa pmentẽ illũ ee quẽ magnanimũ & fortẽ uirum dicimus. Talis aũt nec mœrens nec timens nec cupiens nec geſtiẽs eſſe quiſquam põt. Eoꝝ. n. hæc

Curationes: Curatio ꝓprie medicoꝝ eſt aliarum quoq; rerum. Curatio dr apud Ciceronem. Liuium. Plautum: Ceteros ſicut aũt ad morbos curationũ diuerſa genera ſunt ſic & animoꝝ uaria curatio ẽ ſicut nõ omnis egrotatio corpalis una curatiõe ſaneſcit. Ita ægritudo animi non una medicina ſedatur aſclepiades officium eſſe medici dici ut tuto: ut celeriter ut iucũde curet. Aliam ſerenti tãquã miſericordia uitiũ ſit & ægritudo ex ſecta ſtoicorum ut ſæpe iam dictum eſt qui negant ſapientis eſſe miſeri & ignoſcere. Quatuor pturbatiõibus Cupiditate & letitia ex duobus opinatis bonis mœtu & ægritudine ex duobus opinatis malis. Ad uniuerſam perturbationẽ pturbatiõis nomen generale ẽ q̃ ita diffinitur auerſa a recta rõne cõtra naturã aĩ cõmotio uel breuius pturbatio eſt appetitus uehementior. Nimirũ hoc melius. ſ. ad cõſolãdum pauperẽ diſputare pauptatẽ nõ eſſe malum: quo obtento pauper miſer dici non põt.

curatio

Officiũ medici

Perturbatiõis diffinitio.

Heri. i. heſterna diſputatiõe & ſignificat tertiam tuſculanã. Illa quidem. ſ. ſanatio curatioq;. Per ſe ſuapte natura ſine appẽdicibus extrinſecus uenientibus. Naturale hoc aſſerunt peripatetici uidelicet naturales eẽ pturbatiões & neceſſarias utiliterq; a natura mortalibus datas. Conſtantiam laudamus in tertia tuſculana eoꝝ exempla cõmemorata ſunt & laudata conſtantia qui obitũ ſuoꝝ & caſus humanos aio æquo ſubnixoq; pertulerunt.

Ille qui putat uoluptatẽ eſſe bonum & tanquã bonũ expetẽdũ. Et hic qui putat pecuniam cumprimis appetendam. Opinionẽ falſam tollit ſenſus eſt quidã non negant mala quæ patimur eſſe mala ſed fomentis leniunt rationibuſq; docẽt eſſe a quo aio ferenda alii altera ratione orationeq; utunt ut negẽt mala eſſe qbus affligimur conãturq; euellere opinionẽ illã tãq̃ falſam & uanam tãq̃ in ægritudine minime eſſe debeamus cum id qd patimur falſa mali opiniones nos inficiat uerum illa prior curatio tutior ẽ & facilior hæc altera utilior quidẽ ſed difficilior & quã uulgus: & ſenſus cõmunis aſpnetur. Nihil in ſe eſſe uirtutis hac ægritudine laborans alcibiades: afflictabat cũ in eo Socrates nihil uirtutis nihil honeſtatis eſſe demonſtraret hãc ægritudinem ſignauit Perſius cum ait uirtutem uidentia intabeſcantq; relicta tali homini alia quã ſuperior eſt adhibenda medicina quæ poſſit eſſe cõmunis oĩum pborum licet illi de aliis rebus ſicut medici ſæpe inter ſe diſſideant atq; diſcordẽt. Cõmotiones animoꝝ diffinitio eſt perturbationum. Mœrũ ægritudinẽ q; perturbationes alteram de futuro malo alteram de opinato præſenti malo. Cupiditatem lætitiam perturbationes alteram de futuro bono alteram de præſenti bono. Nec mœrens ad ægritudinem refertur. Nec geſtiẽs: ad lætitiam referendum eſt. Hæ paſſiones recentioribus ſcriptoribus potiſſimumq; ec-

An passio sit uerus uerbū neoteri coteron uocabulum passionis sapiens supra fortunā

clesiasticis: in crebro usu ē: passio & passiones pro morbis & pturbationibus: q̄ græcæ dicunt πάθη uer̄ echnici scriptores illi emuncti & tersi hac dictione abstinēt: perinde ac patū ꝓba latina q̄. Non liuius nō Quintilianus nō Plinius: nō celsus nō q̄spiā ex illa cohorte scriptor̄ classicor̄ hoc uocabulū usurpat: nō columē eloquētiæ cicero: q pturbatiōes idētidē nominitat nusq̄ nisi hoc in loco passiones: quo circa existimo hic quoq; legēdū esse pturbationes: q̄ dictio ciceroniana est: cū passionis uocabulū sit neoterico teron: q̄uis teste Augustino exp̄ssius ex græco uerbo πάθη ducat̄ passiones q̄ pturbatiōes: apud Plini um nr̄um. xx. sic passim legit̄ illitū quoq; pas sionibus, uētris ear̄ prodest sed cū id uocabu lum maiestati plinianæ parū cōuenire uidea tur: ita eruditi corrigunt: & sic ueteres codices scriptū habēt illi tū quoq; e passo uētri ear̄ p dest: tu quoq; si aliubi usq̄ apud ciceronē inue neris passiones obeliſco eā dictionē confodi to: & pturbationes cū asteriſco substitue. Euē tus supiores: q superant̄ a casibus hūanis suc cumbūtq; rebus aduersis sapiētis aūt animus supra fortunā non infra collocatus ē: & celsa tutus ab arce despicit humanos casus. Vt ni hil quale: dolet q̄spiā ex podagra: mœret ex iactura patrimonii: cupit sitienter diuitias ad aīum per turbatum huiusce hois sanandū ni hil ē dicendū q̄ podagra nō sit malū: q̄ amis sio patrimonii non sit mœrenda: q̄ diuitiæ tā quā bonum nō sint appetendæ sed tollendæ sūt ipse pturbationes dicendūq; de pturbatio ne ipsa uidelicet: de dolore de cupiditate: & si milibus: quæ aīum pturbant: & hac curatione utendū: ut doceas aiam esse auocādum a com motionibus: & in sedatiōe ac tranqllitate cō tinendum. Quod libidinē moueat ut aurū argentum: gēmæ forma muliebris. Quod honestum: ut stoici dicūt. Siue uoluptas: ut epicurus: & aristippus. Siue bonū utrūq; ut dinomachus & calipho qui uoluptatē cū ho nestate copularunt. Siue illa tria genera: ut Plato & Aristoteles: q summū bonū confiteri dicunt ex bonis aī corporis: & fortunæ com mixtis: maxima asserentes esse bona aī secun da corporis: externa tertia. Virtutis uehe mētior appetitus: adeo intēperantia uitupe rāda ē: & oē qd nimiū reꝓnsibile: & uirtutis uehemētior appetētia cadat iuitiū: ex quo ē illud oratianū: i sani sapiēs nomē ferat æquus iniq; ultra q̄ satis ē uirtutē si petat ipsam. Humana in cōspectu natura: ef ficax aīoq; medela ē salutarisq; curatio explicare q̄lis sit humana cōditio: q̄ fluxa: fragilisq; sit natura mor taliū: quēadmodū hoie nihil ē miserius: cui parens rer̄ natura nouercat̄: De hois miseria Plinius Aug. Cicero. Seneca. Copiosissime scriptitarūt. Orestē fabulā: euripides conditor tragediar̄ apud græcos clarissimus fecit fabulā de oreste matricida: q̄ res ē in triuialibus ludis celebratissima cuius primi tres uer sus sūt hi latinitate donati a. M. Tullio: ut multa cōsimilia: quos cū audiret socrates reuocasse fert̄. Re petisseq; ob elegātē uerāq; sniam de euripide illud dignū ānotatu: q̄ atheniēsibus postulātibus ut sniam q̄dā tolleret ex tragœdia: pgressus i scenā dixit: se ut atheniēses docere: nō ut ab eis discēret fabulas cōpo nere solere. Idē cū apd alcestidē poetā q̄reret̄: q̄ triduo uix tres uersus maxio ipēso labore deducere potu isset: atq; is se cētū p facile scripsisse gloriaret̄: uer̄ hoc iqt iter ē. Int̄ tuos uersus & meos: q̄ tui intra tridu um pibūt: mei i oē tp̄s sufficiēt. Neq; tā terribilis: uersus sūt euripidis: qbus significat nihil eē tā terribi le tāq; horrēdū malū qd hūana natura ppeti nō q̄at. Fādi: alias loquēdi: mō tolerādi & itolerādi: iusti i iusti: puerbialis elocutio: sicut apud Virgiliū: memores fādi atq; nefādi. Ira cælitū: sic Virgi. Trilius haud illis mōstrū nec sciior ulla pestis. Et ira deū stygiis sese extulit undis. Efferāt: uicāt subdāt sepeliāt effere. n. ē ad sepulturā ferre uñ efferri dñr mala: q̄ patiēdo uincimus: & q̄si tumulamus: & ita his subtilit positū ē alias efferre signāt extollere erigere: differre: polysemū. n. uerbū ē. Reuocasse ut repetereť ite raretur q̄. Ita Pli. in epi. memini q̄ndā ex amicis: cū lector q̄dā pperā, pnūciasset reuocasse & repeti coe gisse. Enumeratio eor̄: utilis curatio ē dū uolumus psuadere ea q̄ accidūt eē æquo aīo ferēda enumera re eos: q talia fortit̄ cōstāterq; tulerūt: potissima. n. sunt exēpla: ad psuadēdū: qbus ita pollēt romani: ut rōnibus græci. Hesterna disputatione: tertiā tusculanā intelligit: q̄ disputatū latissime ē de ægritudine sedāda tollēdaq;. In medio mœrore dū adhuc recēs erat dolor & crudum uulnus de obitu filiæ tulliolæ.

sunt qui euētus humanos supiores quā suos ani mos esse ducunt. Quare oium phōr̄ ut ante dixi una rō est medēdi ut nihil quale sit illud qd̄ pturbet aīum sed de ipsa pturbatiōe dicendū. Itaq; pri mū in ipsa cupiditate: cū id solū agitur ut ea tolla tur nō est querendū bonū illud nec ne sit qd̄ libi dinē moueat: sed libido ipsa tollēda ē ut siue qd̄ ho nestū ē id sit summū bonū siue uoluptas: siue ho rum utrūq; coniūctū siue illa tria genera honorū tñ etiā si uirtutis ipsius uehementior appetitus sit eadem, sit oibus ad deterrendū adhibenda oro cō tinet autem sedationē animi humana in cōspectu posita natura quæ quo facilius expressa cernatur explicanda est oratione cōmunis conditio: lexq; uitæ. Itaq; non sine causa cum. Orestem fabulam diceret Euripides primos tres uersus reuocasse di citur Socrates: neq; tam terribilis ulla fandi ratio est neq; sors: neq; ira cælitum inuentum malum: qd̄ nō natura humana patiendo hæc efferat. Est autem utilis ad persuadendum ea quæ accidērūt ferri & posse & oportere enumeratio eorum qui tulerunt: & si ægritudinis sedatio: & hesterna di sputatione explicata est: & in consolationis li

Natura nouercat̄, hoi

De euripide. Dignū scitu

Triduo tres uersus

Efferre. Reuocasse

Intēperanter doluit ex obitu filiæ.

Non enī ſapiētes: hoc p̄ parenteſim inſertum: ſignificat autē ſe nō ſapientem fuiſſe in morte filiæ æq̄ miter ferenda: doluit. n. intēperanter, & inſolabiliter: cū ſapiens iperturbatus maneat nec ullo dolore afficiatur: ſitq; eius aius: ut mundus ſupra lunā defecatus ſerenus tranquillus. Ad recētes quaſi tumores: ſubſcribit huic ſnīæ elegās illa pliniana ex epiſtolis ſnia his uerbis explicata: ut. n. crudū uulnus medentium manus reformidat: deinde patitur atq; ultro requirit: ſic recēs ai dolor conſolatiōes reiicit ac refugit: mox deſiderat: & uehemēter admotis acquieſcit. Ouidius quoq; ſentētialiť canit quis matrē niſi mētis inops ī funere nati flere uetet: non hoc illa monēda loco ē. Quinctiā a papinio ſtatio ī ſecundo ſiluarum dictū eſt oppido q̄ decēter. Abruptis etiā nunc flebile uenis uulnus hiat: magnæq; patet uia lubrica plagæ. Cum iam egomet cantus & uerba medentia ſeuus cōſero: tu planctus lamentaq; fortia mauis odiſti, q; chelim ſurdaq; auerteris aure: intēpeſta cano: ſupra dixit. Mar. Tullius: erat in tumore aius: & oīs in eo tentabat curatio: ſed ſumendū ē tps nō minus in aiorū morbis: q̄ ī corporum. Naturæ uim: dum uidelicet non expectauit: ut dolor tpe ſe daretur admitteretq; medelas: nā dum dolor eſt ictuſq; recens medicina ſuccūbit: cū alioq; magnitudo doloř ſuperetur tēpeſtiua medicina. Mœtu p̄moleſtiā quaſi anticipationē moleſtiæ: nā cum ſit mœtus opinio impēdentis mali: prius torquet: q̄ malū aduenerit: unde merito p̄moleſtia nuncupať: quaſi breuius: duxq; moleſtiæ futuræ.

Recens dolor aſperna tur fomenta. uulnus hiat Intempeſta cano.

Præmoleſtia

Inſtantia: p̄ſentia inſtans tempus grāmatici p̄ſens dicunt. Inſtantia aūt ſiue p̄ſentia mala ptinent ad ægritudinē ſequentia ſiue futura ad mœtum. In utriſq;: & in p̄ſentibus malis & in cōſequētibus. Primo & pximo die. In prima tuſculana diſputatū eſt de contēnenda morte: ī ſecunda de tolerando dolore: mœtus autē mortis & doloris oīum maximus acerrimuſq; eſt: quo liberati cætera minus metuēt. De bonorū. ſ. opinione. Vna res uideť cauſam contemnere: hic eſt cardo rei: hoc caput: hic uertuntur oīa: in hoc tota cauſa conſiſti: ut doceamus pturbatiōes eē uolūtarias & noſtro iudicio ſuſcipi. Ideoq; in noſtra poteſtate eſſe ut eas ponamus cū libet hoc qdem aſſerunt ſtoici: ſed peripatetici cōtendūt affectus eſſe naturales nō uolūtarios: qđ & ſenſus cōmunis probat: & uiuentiū rō demonſtrat: q̄ hiſdem oībus affectibus quatiunt: quis enim ex uoluntate mœretur? qs ultroneus metuit: gaudium quoq; & cupiditas ex inſtinctu naturæ ꝓueniunt: ſi uera eſſet illa propoſitio: uoluntaria hæc eſſe. Cōſectarium eſſet: ut in nobis eſſet illa deponere: & ſumere cū uellemus ſed Cicero tanquam ſtoicus id conatur aſſerere quod peripateticorum doctrina ſubuertuat. Malorum & bonorum: omnium pturbationum: quarū duæ de opinatis malis ſunt totidem de opinatis bonis. Quæ pertur-

Cardo rerum

Annaturales ſint affectus.

bent animum: ſtoici dicunt mortem dolorem: non eſſe mala. Diuitias & uoluptates non eſſe bona: qđ perſuadere uelle difficillimum eſt: & repugnans communi mori: & ſenſui. Ad alium motum: ad aliam perturbationem: nihil enim aliud eſt perturbatio: quā turbidior motus a ratione auerſus. Alia curatio: imperitorum medicorum eſt ad uarios oculorum morbos eodem uti collyrio: ad uarias ægrotationes una uti medicina: ſed ſicut bonus medicus alia curatione utitur in podagrico: alia in pleuretico: alia in aliis morbis: ſic philoſophus pro uarietate perturbationum uarias cōparat medelas atq; fomēta. De bonis & malis: ſecundū ſtoicos: qui id ſolum bonum eſſe uolunt: qđ ſit honeſtum: id ſolū malū

Imperitus utiť eodem ſemper collyrio

quod turpe: reliqua adiaphora. i. indifferentia: & in meditullio boni malique eē contēdūt: ex quo dogma te: ĩsipiēs negatur lætitia affici posse qm̃ particeps boni eē nō pōt: sapientia enī cū insipientia nō copu latur: & ita qui nō ē sapiens etiā si exuberet diuitiis: uoluptatibus: honoribus: lætus & gaudēs dici nō po terit qm̃ hæc in bonis nō sunt apud Stoicos. Vituperetur cachinatio: cachinus dicitur solutus & īmodi cus risus qui reprehensibilis est: quo ut ait Catullus: nulla res ineptior est: hinc præcipit Seneca: ut risus sit sine cachino: uox sine clamore: uetustas dici uoluit cachinum: non de risu tantum: sed & sono uehemē tiore: Catullus: Procedunt leuiterq; sonant clangore cachini: sic & cachinare: sonū uehementiorē ædere significat: actius seua sonando crepitu clāgentes cachinant: quidā risū cōtinere non possunt: uñ dāda est illis uenia: ut īgt Aristoteles: qui risum cohibere conati cumulatissimum emittunt qđ accidit Xenophōto. Risus & leticiæ affectus in splene ē: ut me dici dicunt & memorat. Lactantius: Plinius quoq; in. xi. ait sūt q putent adimi risū simul homini exępto liene itemperantiamq; ioci. Cōstare lienis magnitudine: hinc illud persi anum. Sed sum petulāti splene cachino: quintus quoq; serenus sic scribit splentumidās nocet & risum tm̃ addit ineptū dr̃ exectus faciles haurire cachinos: ppetuoq; euo frontē p̄tare serenā. Splenē autē & lienē pro eodē uisce re accipi satis notum: unde splenici & lienosi dicti quoꝝ affectus ē lien sensus ē: sicut effuse ridendum non ē: ita effuse & intemperanter non esse letandum in lætitia nec in dolore: īmodice mœrendū. Contractio: tristitia: & afflictio. Inuidere ægritudinis: supra dictū est q ægritudini inuidentia subiicitur quæ letatur ex alienis malis torquetur ex alienis bonis hinc ouidianum illud intabescitq; uidendo successus hominū carpitq; & carpitur una.

Cōfidere decet uerbū hoc cōfidere τῶν εὖ σχειν ē in bonam partem accipitur: & in malam hic in bonam: ut apud Virgilium: & afflictis melius confidere rebus. Confidentia p temeritate & audatia usurpat̄. Pacuuius. Grādem atq; atrocem coerce confidentiam. Gaudere decet: tanq̃ gaudium sit honestum: lætitia: turpis: stoici: qđ & ante dictum est gaudium in sapiente esse dicunt lætitiam negant dicitur autem illud gaudiū cum animus ratione mouetur placide atq; constanter hunc locum allegat nonius docēs lætari & gaudere inter se distare. Contractionē animi. In mœror e & ægritudine. Elationē. In gaudio: & lætitia. Aliter gaudet honesto scilicet gaudio: Neuianus hector a neuio poeta introductus. Lætus sum laudari uerba hectoris apud neuium poetam lætantis se laudari a patre priamo laude digno ea enī uera laus ē quæ ab eo proficiscitur qui ipse uixerit in laude. In epistolis ad Catonem ait lætus sum laudari me inqt hector opinor apud neuium abitte pr̃ laudato uiro ea ē enim profecto iucūda laus q̃ ab his pficiscitur qui ipsi in laude uixerūt. Seneca. xviii. epistolarum. Laudatū uirū interprætatur laude dignū his uerbis cū tragicus ille apud nos ait magnificum ē laudari a laudato uiro laude digno ait. Aliter ille Elatione indecora & turpi lætitia. Apud trabeā nomen ē poetæ cui inter comicos octauum locum assignat seditus qui sic ait loquens de poetis comicis. Turpilius septimum trabea octauum obtinet. Mar. Tul. aliubi usurpat uersiculos trabeæ qui ait libro secundo de finibus oia & ille apud trabiam uoluptatē animi lætiam nimiam dicit eandem quā ille cecilianus qui omnibus lætiis lætum se esse narrat. Lena delinita uerba sunt amatoris qui a trabea īducitur amans chrysidem meretricem cuius amore ut facilius potiatur lenam argento demulcet & lætitia gestiens hæc secum loquitur lenas autē & lenones infames esse demonstrat iurisconsultus uenus prima ut in historia sacra cōtinetur artem meretriciam instituit auctorq; mulieribus in Cypro fuit uti uulgo q̃stum corporis facerent. Diminutiuum lenonis ē lenunculus & lenulus plautus tetigero lenunculū. Idē i penulo ita ut cœpi dicere lenule de illa pugna apd plautū in asinaria lena ois lenocinii docta & perita artes lenonias scite explicat & decenter. Digito impellā ianuā mira eloquētia qua hyperbole expræfissima ē nam uno digito nihil minus dici potest cōsimile ē illud terentianum qui mihi nunc uno digitulo fores aperis fortunatus ne tu istas faxo calcibus sæpe insultabis frustra. Alacris festina & lætabūda qđ enim alacrē dici putant quasi alis acrem tāquā

Cachinus.

Xenophōtus risus in cōtinēs Risus i splene Splen Lien Idem Lienosi Confidere Cōfidētia

de bonis & malis negare unquā lætícia affici posse insípientē qđ nihil unquā haberet boni sed loqmur nūc more cōi sint sane ista bona quæ putant honores diuitiæ uoluptates ceteraq; tm̃ in eis ipis potiundis exultans gestiēsq; lætitia turpis est. Vt si ridere concessum sit uituperet̄ tm̃ cachinatio eodem enim uitio est effusio aiin lætícia quo in dolore contractío. Edamq; leuitate cupiditas ē i appetendo qua lætícia in fruendo. Et ut nimis afflicti molestia sic animi elati lætícia iure iudicantur leues. Et cum inuidere ægritudinis sit malis autē alienis uoluptatem capere lætíciæ utrunq; immanitate & feritate quadam proponēda castígari solet. Atq; ut confidere decet timere non decet sic qdem gaudere decet letarí non decet. Qm̃ docendi cā a gaudío lætícia distínguimus. Illlud iam supradiximus fierí cōtinuē aī recte nūquā posse elatíonem posse. Alter enī Neuianus ille gaudet hector. Letus sum laudarí abs te pr̃ a laudato uíro. Aliter ille apud Trabeā. Lena delínita argēto nutū obseruabit meū. Quíd uelim? qd studeam aduenìens dígito ímpellam ianuam. Fores patebunt. De improuíso Chrísis ubí me aspexerít.

Lætus sū laudari. Laudatus laudedignus Trabea comicus Lenones Lenæ famosi Ars meretricia a uenerī lenulus Lena plautia

festinum & properum: supra de alacri: & alacritate dictū ē. Quam hæc pulchra: hæc Cicero. Ipse: amator.

Fortunam ipsam: nihil dici potest elatius: nihil per hiperbolem expressius: q̄ ut præ nimia lætitia dicat quispiam: cp fœlicitate sua anteibit ipsam fœlicitatem: cp fortunis suis antecellet ipsam fortunā ī cuius manu sita est beatitas: & quæ uitā mortalium regit: talia autem apud trabeam dicit iuuenis amator in modica lætitia exultans. Flagitiosi: facinorosi: & sceleti: nam flagitium auctore donato dicit' res flagitatiōe: hoc ē in crepatione digna. Inflāmata omnia: uix inuenitur qui circa aphrodisia hoc est uenerias uoluptates sit tēperatus: cū appetitio illa sit concitatissima & difficilius sit: ut īquit heraclitus noluptati q̄ iræ repugnare: hæc uoluptas ut autumat Plato libro sexto de legibus ardētissimo furore. Et maxima petulātia hoies urit & agitat. Ergo pro miraculo: id reperit' exemplū. Iccum tarentinū nullam unq̄ uenerem cognouisse: quod & de chrisone astylo & diopompo traditum est uerum qd ille cupenius oratianus. Nolim laudarier īquā sic ego

Flagitiū
Appetitus ueneris ardentissimus.
Iccus ignarus rei' ueneriæ
Magn⁹ deus amor'

Alacris obuiam mihi ueniet complexum exoptans meum. Mihi se dedet. Quam hec pulchra putet ipse iam dicet. Fortunam ipsam anteibo fortunis meis.

Hec lætitia quā turpis sit: satis est diligenter attendentem pēitus uidere. Et ut turpes sunt qui afferūt se lætitia: tum cum feruntur uenereis uoluptatibus: sic flagitiosi qui eas inflammato animo concupiscūt. totus uero iste qui uulgo appellatur amor: nec hercule inuenio quo nomine alio possit appellari tantæ leuitatis est. ut nihil uideam: quod putē conferendum. Quem Cecilius deum qui non summum putet aut stultum: aut rerum eē imperitum existimet. Cui in manu sit: quem esse dementem uelit. Quem sapere: quem sanare: quem ī morbum iniici: quē cōtra amari: quē expeti: quem accersiri.

Amor tātæ læuitatis magnus de⁹ ē amor ut inquit Plato in symposio & apud hoies deosq̄ mirandus: græcæ dicitur eros: quia ut iterprætatur idem Plato in cratylo ifluit extrinsecus per oculos: ex quo illud propertianum si nescis oculi sunt in amore duces molissimus: est pulcherrimus: fortissimus beatissimus. Contra quidam uituperantes: amorem turpem: noxiū ipotentem dicunt uaticiniū apollini: mysteria dionysio. Amatorium furorem amori tribuimus ut ab eodem platone in phedro proditū ē. Est deus amori contrarius quem anterota nominant qui ita amotem fugat ut ille cōciliat. Amorem figurat pinatum. & uolaticum quia nihil amantibus leuius nihil mutabilius iuenitur q ut īquit plautinus amator maritimis moribus agitantur: & ut eleganter expræssit. Propertius. scilicet alterna quoniam iactamur ī unda nostraq̄ nonnullis permanet aura locis puer fingitur qa puerilibus moribus & leuitate prædit' sunt amatores & sine sensu uiuunt nec plus sapiunt q̄ pueri. Apud Propertiū uersus est retractandus ex secūdo libro In elegia de amore qui sic legitur si puer es alio traiice tela tua. explanationem lege ī cōmentariis meis. Verum in alia me nunc q̄ prius opinione esse confiteor. Et enim superuacuus foret in studiis longior labor si nihil liceret melius iuenire præteritis nam & Hippocrates clarissimus medicoq̄ uidetur honestissime fecisse qui quosdam errores suos ne posteri errarent confessus est. &. M. Tullius non dubitauit Catullū atq̄ lucullum sic enim libri ab eo editi appellantur aliis postea scriptis emendare & Augustinus non erubuit libris retractationum repastinare libros iam editos. Dixi dum cōmentarios propertianos cuderem legēdū esse si puer es nunc affero corrigendum si par est pro si puer est ut sic sensus nitidus & speciosus! Si iustū est & æquum traiice o cupido sagittas tuas ad eos feriendos q intacti sunt & resiliunt ab illecebris cupidineis me enim qui tibi mancipatus sum. Iampridem & addictus turpe est amplius percuti figiq̄ spiculis tuis.

Amor tātæ læuitatis
Retractatio uersiculi propertiani
Hippocrates errores suos cōfessus
Augustinus repastinauit opa sua

Tantæ læuitatis qui amat non plus sapit q̄ puer. Amori cedunt ineptia stulticia temeritas icogitantia cupiditas petulantia multiloquium & pauciloquium sicuti graphice scribit plautus in mercatore. Quē cecilius demum. Cecilius poeta comicus. Amorem non solum deum sed summum supræmumq̄ eē censet. quod & Plato autumat. In hanc sententiam ait Seneca. In hyppolito. Deum esse amorem turpi seruitio fatuēs finxit libido. quoq̄ liberior foret titulū furori numis falsi addidit. Idem ī octauia de amore hæc scitu digna & memoratu tradit uolucrē esse amorem fingit imitem deum mortalis error armat & telis manus arcusq̄ sacrosq̄ īstruit sceua face. Genitumq̄ credit uenere uulcano satum ius magnas mentis blandus atq̄ animi calor amor est. Iuuēta gigignitur luxu & otio nutritur iter læta fortunæ bona. Cui manus sit. In potestate amoris & manu est ut inquit cecilius facere de mentē facere sapientem quem uelit nam ex amore insaniunt hoies ex amore sapiunt. Nam ut inquit Plato nullus adeo ignauus est quem amor non inflammet: & ad uirtutē diuinum reddat ut uiro fortissimo par accedat. In morbum iniici qui amat in morbo ē & eo quidem grauissimo ideoq̄ apud plautum in cistellaria dī amor morbus est. loquitur puella nomine gymnasium bono animo esto erit isti morbo melius subiungit silenlum confidam fore si medicus ueniat qui huic morbo facere medicinā potest. Idem in trinummo. Amor inquit mores hominū moros & morosos efficit ubi per annominationem. mores mori dicunt'. stulti & fatui. moros eni græcæ stultus dī undemoriones nominant'. & morari prima longa significat īsanire. Quē contra. amor ille suauissimus est ut inquit Plautus q est mutuus. ubi qui amat redamatur quod oppido q̄ rarum est fœminæ eni raréter uere amāt sed ut inquit lena plautina. amare se simulat neq̄ ulla mulier habet cordoliū. Expeti. desiderari.

Amor morb⁹
Mores mori
Moros stultus. morio
Morari
Amor mutuus suauissimus.

Accersiri uocari in hanc sniam ait Persius. Quidnā igitur faciā ne nūc cū accersor & ultro supplicet accedā quod ex illo terentiano transcriptum uidetur qd igitur faciam ad eā an nō eā. ne nūc qdē cū accersor ultro.

O præclaram:cū ironia legendum:pronunciandumq; est. De comedia loquor:Inter ueteres quæ sitū est an comedia sit poema ꝓpterea quod serpit humi.Quod sermo merus:uerba quotidiana.Character humilis est hinc illud oratianū idcirco quidam comedia nec ne poema eēt quæsiuere:quod acer spiritus ac uis nec uerbis:nec rebus ineſt. Nulla est omnino:tanq; qui probant flagitia iuitant ad flagitiosa poemata cōdenda:sicut apud eos qui iprobant nullo in honore sunt lasciui poematis cōditores nulla ergo ait Cicero esset comedia:& nulla theatrica opprobria si nos talia nō ꝓbaremus:uerum ut inquit Augustinus artem flagitii discunt ex ludis scenicis:dū flagitiosissimæ consuetudinis uitiis oblectant.hic apud terentium flagitiosus adolescēs ex tabula picta ispecta adhibet patrociniū turpitudinis suæ.In eaq; se iactat imitari deum. Ego inquit homūtio: nō facerem id quod deus ego uero illud feci ac lubēs:& hæc sūt scenicorum flagitia ludorum:comediæ scilicet & tragediæ q̄ agebantur in spectaculis multa reꝑ turpitudie:& si nulla uerboꝝ obscenitate cōpositæ quas etiam iquit Augustinus inter studia quæ honesta ac liberalia uocantur:pueri legere & discere coguntur a scenibus.Hieronymus in expositione de filio ꝓdigo:sacerdotes inqt dei omissis euāgeliis uidemus comedias legere amatoria bucolicoꝝ uersuū uerba cantate quod i decretis canonicis.Dist.xxxvii.repetitū ē.Item Dist.lxxxyi.p̄cipit ne laudes iouis p̄sonēt i aure pōtificis. Princeps argonautaꝝ: Iasonem itelligit:qui in tragœdia medea uerba hæc dicebat ad medeā quā expularat:significat ät tragœdiā opinor ennii cui titulus est medea:de qua i primo definibus sic scriptū legimus quis tā inimicus penæ noi roma no ē:q ennii medeā:aut antiopā pacuuii spernat aut reiciat:euripides apud grecos scripsit medeā:apud nostros extat medea se nece: grāmatici idētidē citāt enniū & actiū poetas in medea. Tu me amoris:dicuntur hæc ex persona iasonis ad medeam:quæ illi merita sua exprobrabat:quod ut refelleret dicit:se ab illa amoris magisquā honoris gratia seruatum esse. Excitauit incendia i hanc sententiam Maro:sceuus amor docuit natorum sanguine matrem commaculare manus. Crudelis tu quoq; mater. Notissima sunt illa.quæ medea ob amorem amens & uecors factitauit:quæ flammis coronalibus deussit nouam nuptam una cum regia:quod latissime a nobis explicatum est in primo apuleii cōmentario. Apud alium poetam:fortassis actium significat:qui & ipse medeam scripsit. Illum scilicet iasonem. Qui plus pollet:nimirum plus pollet potestq; amor:q̄ pater:q̄ leges:q̄ reliqua oīa.Nihil enim potēti us:nihil concitatius est amoris ui & impotentia:q̄ non solum mortales uincit:sed& imortales debellat:hic Ouidius de amore:tu superos ipsumq; Iouem tu numina ponti uicta domas: ipsumq; regit:qui numina terræ tartara quid cessant. Ipsum uidemus iouem:carminibus poetarum.Iuppiter amator maxius adulterꝙ describitur:quem tradunt cum alcumena cum semele Cū antiopa:cū læda:cū danaæ:cū europa:cū aliis ꝓpe infinitis concubuisse.Tertulianus in apologetico ait iouem fede subantē i sororē fuisse ubi subātem i telligi uult ꝓ libidinātem & rei uenereæ inhiantē:super quo uerbo in annotationibus plura:idē poeta: deorum dedecoratores esse dicit:quoniā eos faciunt adulteros & scortatores. Amorē negāt sturpi esse Plato amorē p̄conio laudis extollit aitq; duas eē ueneres.Geminos quoq; amores.Alteꝝ turpē & belluinum atq; uulgarē alteꝝ honestū celestē atq; ptiosum q amātē pariteratq; amatū uirtutis curā studiumq; susciperе cogit cuius sectatores nullis ad turpitudinem stimulis illiciuntur hic amor nō formā corporis diligendam admonet sed pulchritudinē animi exosculandam qui uirtutes amatoribus suis conciliat de quo & nos olim lusimus quodā idilio amatorio utrunq; amorem uersibus elegiacis dissertantes nunc cicero culpat philosophos qui amorē negāt stupri esse sed amicicie conciliatorem quod secus uidetur.Cum nullus amet deformē sed forma corporis maxime alliciatur.Plato in symphosio.De amore uulgari loquēs amat inqt fœminas nō minusq̄ masculos & corpora magisq̄ aios.Aristo.quoq; lib.yiii ethicoꝝ amator inqt aspectu gaudet amati hic aūt obsego amatoris desinēte uero ætatis flore & amicitia frequenter desinit nā huic aspectus nō amplius iucūdus est illi aūt nō p̄statur obsequiū. In quibus concessi amores Socrates.Plato.Xenophon & uniuersus ille philosophorum cœtus masculorum amores cōmendant fuerūtq; apud græcos cōcessi liberiq; amores adolescētuloꝝ.Immo ut auctor ē.M.Tullius in libris de rep.ꝓbro erat adolescētibus græcoꝝ si amatores nō hērent.Seruius grāmaticus ait de cretēsibus accœpimus quod i amores pueroꝝ itemperātes

An comedia sit poema

Ego homuntio nō facerē quod deus

Comedias legia sacerdotibus Ennii medeā

Nihil cōcitatius amore.

Iuppiter amator mulieꝝ

Subātē

Duo amores

Amor cælestis

Amor uulgaris.

Amator aspectu amati.

Amores puerorum

O præclaram emendatricem uitæ poeticam: quæ amorem flagitii ꝑuitatis auctorem in concilio deorum collocandum putet.De comedia loquor:quæ si hæc flagitia non probaremus: nulla esset omnino. Quid autem ex tragœdia princeps ille argonautarū: Tum me amoris magisquā honoris iuuasti gratia. Quid ergo hic amor Medeæ: quanta miseriarum incendia excitauit: atq; ea tamen apud alium poetam patri dicere audet se coniugem habuisse illum:amor quem dederat. qui plus pollet potiorq; est patre.sed poetas ludere sinamus: quorum fabulis in hoc flagitio uersari ipsum uidemus Iouem. Ad magistros uirtutis philosophos ueniamus: qui amorem negant stupri esse & in eo litigant cum epicuro non multum: ut opinio mea fert mentiente. quis est enim amor iste amicitiæ: cur neque deformem adolescentem quisquam amat neq; formosum senem: Mihi quidem hec in græcorum gymnasiis nata consuetudo uidetur: in quibus isti liberi & concessi sunt amores. Bene igitur Ennius: Flagitii principium est nudare inter ciues cor-

fuerunt quod postea in laconas & totam græciã translatum est proprius autem de amoribus cretum ille mos fuit ut amator uiolentia & rapina corriperet amatum: amabilem non tam formosum putãt: quã robore præstantem: quẽ muneribus donatum: post cenam eueſtigio dimittit amorem philethora appellãt. Amatum uero Clenon. Ideſt illuſtrem: auctor Strabo in. x. lygurgus nomothetes ideſt legũ: conditor apd spartanos puerorũ amatores esse permisit: sic Socrates alcibiadem amore castissimo dilexit aitq; alcibiades apud Platonem: se non aliter ex gremio Socratis surrexisse: quam si cum patre iacuisset: ait idem Plato ci-

Amor cretico rum Philetõ Clenos Alcibia des so crati di lectus sacra co hors ex amatis & ama toribus Dictũ philip pi.

pora: qui ut sint sicut fieri posse uideo: pudici: sol-

uitatem uel exercitum futurum ĩsuperabi-

liciti tamẽ & anxii sunt: eoq; magis quod seipsi cõti

lem ĩexpugnabilemq; : qui ex amatoribus

nent & cohercent. Atque ut muliebris amores omit

amatisq; constaret: olim gorgias apud lace

tam: quibus maiorem licentiã natura cõcessit: quis

dæmonios: primus sacram. Ita enim appel

aut de Ganymedis raptu dubiat: quid poetæ uelit:

lant cohortem ordinauit ex amatoribus &

Aut nõ intelligit quid apud Euripidẽ: & loquatur

amatis constitutã. Ita ut amator iuxta ama

& cupiat Laius: Quid deniq; homines doctissimi:

tum collocaretur: ex quo facta est in disso-

& summi poetæ de seipsis & carmĩbus edãt & canti

lubilis: insuperabilisq; cum pericula animo

bus: Fortis uir ĩ summa repu. cognitisq; de iuuenũ

pſentissimo perferrẽt cũ amator arma abii-

amore scripsit Alceus. Nã Anacreõtis qdẽ tota poe-

cere ut ordinem deserere aut fugere coram

sis est amatoria. Maxime uero oĩum flagrasse amo

amato erubesceret: imo obire mortem mal

let: q̃ dilectum relinquere fertur hanc sacrã

cohortem usq; ad bellum quod apud che-

ronam plutarchi patriam gestum est ĩsupe-

rabilem inuictamq; permãsisse [post id præ-

lium cum philippus macedonum rex uic-

ctoria potitus ĩspexisset tercẽta cadauera si

Corpo ra nuda re græ ca res ẽ Raptus gany medes Harpa gion Harpa gare.

mul iacentĩa: audito id esse illud sacrum agmen: demiratus uehementer dixit. Dii eos perdãt: qui ĩstos uel facere uel pati turpiter aliquid suspicant. Nudare inter ciues corpora: In gymnasiis excitationibusq; græcorum corpora nudabantur lacedemonii primi: ut docet tucidides corpora certaturi nudauerunt propalã se exeuntes: oleoq; unxerunt. Græca res ut inquit plinius: nihil ualere. Plato in quinto de Repub. non solum uiris sed etiam mulieribus corpora nutanda exercendaq; gymnasticis excitationibus esse permittit: uerum cumprimis ratio uerecundiæ habenda est: sine qua nihil satis laudabile esse potest. De ganimedis raptu. Finxerunt poetæ Iouem in aquilia rapuisse cataminum Ganimedem: qui color poeticus significat: aut per legionem raptum esse cuius insigne est aquila ut nauis in qua impositus est tutelam habuit in aq la figuratam: locum unde raptus est harpagion uocant: græce ἁρπάξω dĩ rapio. Vnde harpax apud Plautum nomen furacis & raptoris. Et harpagare pro rapere: obraptum Ganimedis: ut hĩstorici tradunt exortum est bellum tibi patri ipsius & tantalo fruſtra igitur iouis fabula & raptrix aquila configitur. Quid cupiat laius. apud Euripidem in phœnissis laus: qui manu filii oedipodos erat periturus optat amores præposteros: & adolescentulorum diuerticula feruntq; a laio consuetudinem cohortis amatorum. Exortam esse quam pauloante dixi sanctam cognominari cuius rei meminit Plutarchus quoq; in pelopida. Scrĩpsit Alceus inter poetas lyricos græcos. Alceus est magnificus breuis: diligens & plurimum homero similis sed in lusus amoresque descendit. In parte operis aureo lectro Donatus: quia tyrannos insectatus est: quod & Quĩtilianus memorat: & Oratius signat illo uersu. Et te sonantem plinius aureo alceæ plectro patriam habuit mitylenem: quæ ciuitas est in lesbo famigerata: olim ex quodam prælio abiectis armis sese fugisse scripsit & præconi cuidam imperasse: ut is qui domi erant nunciaret alceum incolumen euasisse: hic dilexit puerum nomine lycum: nigris oculis nigrisq; capillis speciosum quem carmine lyrico celebrauit: hinc Oratius de alceo loquens sic refert: liberum & musas ueneremque: & illi semper herentem puerum canebat & licum nigris oculis nigroq; crine decorum cum lepe amatoribus uitia amati iucũda sint. Neuus ĩ articulo pueri delectabat alceum. At est corporis macula neuus. Illi tamen hoc lumẽ uidebatur ut inqt. M. Tullius in primo de natura deorũ. Anacreontis poesis: anacreon lyricus poeta amauit puerũ noie bathyllum: uiscenda pulchritudine spectabilem: de quo Oratius: Non aliter samio dicunt arsisse bathyllo anacreonta teũ: apuleius huiusce batylli statuã eleganter graphiceq; describit in floridis quem ait anacreõteũ carmen canere hunc celebrauit anacreon amatorio poemate: cuius uersus lepidissimos. Au. Gellius refert libro noctiũ atticarũ duodeuigesimo. Et ego libens meminit: ut obiter unius elegantis uerbi corrigere tur error quo lapsi sunt correctores iterpretesq; gelliani sic enim græce scriptum est. ποιησον απτελουσ μοι καιβοτρυασ καταυτο καιχρυσεουσπατονταια ομουκαλοσ λυαωερωτα ακι βαθυνον. i. ut iterprætantur iterprætes. uites fabrica quæso itus & racemos pariter aureosq; pulchre calcantis comites lyei Amoremq; profundum simul: Cætera satis conducenter & perite sed nouissimum uerbum parum solerter itrospexerunt nam non legendum ẽ βαθυνον quod significat profundum sed βαθυλλον. ideſt bathyllum puerum. Et ita sensus uerus speciosusq; eluceſcet hac nostra lectione ut dicat anachreon o uulcane fabrica mihi quæso in poculo argenteo: uites & racemos & calcatores bacci. Et amorem una cum puero batyllo quem scilicet deperibat uult enim in poculo celari figurarique cum deo cupidine puerum batyllum suum delitiosum. De Anacreonte intellexit Ouidius illo uersu: Sit quoque uinosi teia musa senis de eodem aliubi inquit: præcipit lyrici teia musa senis. Dictus est enim Anacreon teius a patria Teo quæ ciuitas est ioniæ ex eadẽ urbe fuit hechateus hĩstoricus. periit Anacreon acino uuæ passe strãgulatus.

Alceus Aureo plectro dõatus Lycus delitiũ alcei Neuus delecta bat alceum Anacreon Batyl lus de liciolũ Locus pulcher rimus Teia musa Teos Ibicus rheginꝰ

Reginũ ibicum:ex nouẽ lyricis poetis apud græcos famigeratis:unus eſt ibicus:a quo genus metri dictũ ibicum:ſicut alterum ab alceo alchaicum:tanta apud ueteres fuit poetarum lyricorum multitudo: ut. M. Tulli. neget ſi duplicetur ſibi ætas habiturum ſe tempus quo lyricos legat. Rhegius ẽ ibicus dictus a patria rhegio quod oppidum:in margine italiæ ſitum eſt. Cui græci nomen dedere ab argumento dehiſcendi. Rhegion enim græce abruptum pronunciatur hic enim ſicilia auulſa abruptaq; eſt ab italia græcum uerbum eſt. ῥηγνύμι. qd ſignificat abrumpo:unde rhagades & rhagadia dicuntur ſciſſuræ ac rimæ quæ anũ ſedemq; ifeſtant:de quibus Plinius. Celſus medici omnes multa. Inde Rhage nomiatæ cui ciuitati ab auulſione terremotus idi tum nomẽ olim Rheginæ ciuitatis ingenſ fuit potentia ob eamq; cauſam nomẽ ciuitati factũ eſſe qdam autumant: quaſi regia urbs foretrqd & Strabo memorat. Dicearchus:hic fuit nobilis peripateticus qui libꝝ ſcripſit de interitu hominũ:quo docuit hominem homini nocẽtiorem eſſe omni reliqua calamitate. Amori auctoritatẽ. Plato ĩ dialogis & ĩ ſimpoſio: phredroq; potiſſimũ amorẽ miro præconio ſuſtollit. Sapiẽtem amaturum aſtipulatur huic ſententiæ illd africanii amabit ſapiens cupiẽt cæteri. Conatum:nomen eſt quarti ordinis. Faciundæ amicitiæ ab amore amicitia eſt nomina ta eſt enim amor priceps ad amicitiã cõiungendam:auctor. M. Tullius ĩ lelio. Ex pulchitudinis ſpecie amor ut diffiniũt ſtoici & refert laertius eſt conccupiſcẽtia quædam ĩſidiatrix induſtriæ & ſtudii per apertã ac ſe igerentem pulchritudinẽ. Plato in dialogo cui titulus eſt de pulchritudo:ait pulchrum eſſe quod per uiſum auditumq; delectat: fores enĩ aĩ ſunt oculi & aures: amor diffinit deſideriũ pulchritudinis fruendæ:q ab aſpectu ducit originẽ:nã ut Muſeo placet. Cauſa omnis amoris & origo eſt oculus. ideoq; illi pedicis amatoriis facilius illaqueãtur q̃ frequentiſſimo intuitu aciem uiſus ad eciẽ dirigentes lumina iungunt lumĩbus: & ſi quis pulchritudine polleat oculoꝝ ac nitore: ſepius intuendo inſanire compellit. Carpit enim uires paulatim uritq; uidendo fœmina: hinc illud apuleianum. Iſti tui oculi per meos oculos ad intima dilapſi præcordia: meis medullis acerrimum cõmouent ĩcendium. Expertus loquor: nihil ſic inflãmat ſtimulatq; animum amatoris: q̃ uenuſtas oculorum: qui iſtar fulminum penetrant præcordia. Exedunt medullas: uitalia populanť: amaui iampridem panthiã. In præſentia efflictim depereo martiam: utraq; formoſiſſima eſt: & uenuſtate matronali decẽtiſſima: utriuſq; oculi ueneris illices amabiliſſimiq; me ceperunt inuaſerunt: diſtraxerũt: & ſicut ictus nouiſſimus magis lancinãt uitalia: ſic amor martiæ recẽtior memet ſubripuit mihi: cuius oculis nihil potentius nihil formoſius: nihil amabilius noui: nõ minor eſt primo turbine turbo ſequẽs. Irreticũ poſſeſſum mãcipatũ me tenet martia: tenebitq; dũ uita ſuppeditabit: dũ ſpiritus hos reget artus: q̃. nec helena formoſior nec cornelia circũſpectior nec penelope ꝓbior nec ulla matronarũ oĩbus pulchritudinis nũeris abſolutior. Quĩ ſi quis: talis eſt amor ille hõeſtus quẽ Plato celeſtẽ uocat. Sin ẽ aliqs: talis ẽ uulgaris & cõmunis amor. Qualis ĩ leucadia eſt: ſupra dictũ ẽ ĩ leucadia fuiſſe petrã: ex q̃ ſaltus fiebat: q ad ſedãdos amores ualere credebať ex quo ſaphro: eſtro cupidinis pcita p̃ceps deſiluit: ante ſapho cephalus ĩdidẽ ſe deiecit ob amoris ĩpotẽtiã: hĩc leucadia accipiť, p noĩe fabulæ: q̃ cõpoſuit Turpilius poeta comicus. Grãmatici aduocãt turpilũ ĩ leucadia ĩ q̃ ĩducebať amator ob amorẽ furẽs ac uecors. Sit qſquã deus: carmẽ ẽ turpilii poeræ comici: apud quẽ amator eſtu cupidinis ardẽs hæc dicit: poſſet ſatis cõmode hæc referri ad cephalũ: q amore ptarolæ ueſanus ſeſe p̃cipitauit ex ſaxo leucadio uel ad deuchalionẽ: q pyrræ icẽſus amore: ex ſaxo diſiluit: nec mora iuſſus amans tetigit letiſſima pyrrhæ pectora. Heu me ifœlicẽ: uerba eiuſdẽ poetæ q̃ ab amatore eodẽ dicũť. Sanus ne es hoc dĩ ex pſona neceſſaria q̃ apud Turpiliũ his uerbis caſtigat iſaniter amãtẽ. Apollo ſancte: amator ĩpos aĩ ob amorem apd poetã iuocat deos: ut ſibi ſuppetias ferãt Ego arbitror iõ apollinẽ & neptunũ & uẽtos peculiariter iuocari ab amatore fortaſſis deucalionẽ: uel alio quoq; qa ex leucadia ſeſe demittere p̃cipitẽ deſtiauerat ubi apollo: & neptunus cole banť: proinde illoꝝ inuocat auxiliũ: ut citra periculũ deſiliat & ut amore ſubleueť quo immodica uexabatur. Nam quid ego ait amator ſe nolle inuocare uenerẽ tanquã iniqua ſit amanti ſibi.

Rhegion.
Rhagades.
Rhagadia
Rhagæ

Amabit ſapiens
Amor quid

Oculi. Aures. Fores animi
Oculus origo amoris

Oculi ĩ amore potentiſſimi.
Martia flãma recens.
Laus noſtræ martiæ

re Rheginum Ibicum apparet ex ſcriptis: atq; horũ omnium libidinoſos eſſe amores uidemus. Philoſophi ſumus exorti & auctore quidem noſtro Platone: quẽ nõ iniuria. Dicæarchus accuſat: qui amori auctoritatem tribuerit nimis: ſtoici uero & ſapientem amaturum eſſe dicunt: & amorem ipſum conatum amicitiæ faciundæ ex pulchritudinis ſpecie diffiniunt qui ſi quis eſt in rerum natura: ſine ſollicitudine: ſine deſiderio: ſine cura: ſine ſuſpitione ſit ſane: uacat enim omni libidine. Hæc autem de libidine oratio eſt. ſin autem eſt aliquis amor: ut eſt certe qui nihil abſit: aut non multum ab inſania: qualis in leucadia eſt: ſiquidem ſit quiſquam deus: cui ego ſim curæ. At id erat deis omnibus curandum quemadmodum hic frueretur uoluptate amatoria. Heu me infœlicem. nihil uerius probe. Et ille. ſanus ne es qui temere lamentare: ſic inſanus ſuis etiam uideť. Ad quas tragœdias effecit? Et Apollo ſane ſer opem: teque omnipotens Neptune inuoco. Voſque adeo uenti. Mundum totum ſe ad amorem ſunm ſubleuandum conuerſurum putat. Venerem unã excludit ut iniquam. Nam quid ego te appellem Venus: eam pre libidine negat curare quicquam: quaſi uero ipſe non propter libidinem tan-

Sic affecto iuueni sic ob amorē insaniēti ut declarant uersus poetici. Ad alia studia Ouidius in li. de remedio docet remediū cē efficax ad amorē abolē dū transferre aium ad studia & negotia nā uenus ocia amat finē q q̄ris amori cedit amor rebus. Res age tutus eris sunt fora sunt leges sunt quos tucaris amici uade per urbanæ splendida castra togæ. Itē Seneca p̄cipit homini iracūdo studia imutanda cē omittēda graviora. aium amenis artibus tradēdum lectio illū carminū oblenīat historia detineat mollius delicatiusq; tractet cōtra amatori q̄renti amoris solutionē legendi sunt libri p̄bici uituperatoresq; rerū uenariarū q dicūt cauenda cē fœminæ participia: a quibus dr̄ sodalitas fœminæ ē gluten delictorū uiscū toxicatū: fouea profunda ē mulier. Insidiat i uia quasi latro & quos incautos uiderit iterficit. Solomō ait. Ne capiaris mulieris nutibus: q̄ uiri p̄ciosam aiam capit. pla. inq; amor melle & felle fecūdissimus est. Gustu dulce dat. Amarū ad satietatē usq; aggerit Hieronymus. Seneca. Plutarchus scribunt. Amor formæ rationis obliuio ē: & insaniæ proximus: fœdū minimeq; cōueniens animo suspiciuitium: turbat consilia: altos & generosos spiritus frangit a magnis cogitationibus ad humilimas detrahit. Querulos: iracūdos temerarios: dure iperiosos: seruiliter blādos oibus iutiles ipsi nouissime amori facit apud Platonē tota amoris ilectatio: posita ē: & oia eius icōmoda lysias explicat. Loci mutatione. Ouidius inter cætera remedia: hoc quoq; cōmemorat: mutandū cē locum cū ait. I procul & longas carpere perge uias nā ut iqt Propertius. Quantū oculis animo tā procul ibit amor. In decretis can. Di. lxxxi. sic scriptum legimus ualet interdum pro salute aiæ mutatio loci: plerunq; enim dum mutatur locus: mutatur mentis affectus sed interdum scādit æratas uitiosa naues cura: nec turmas equitū relinquit: ocior ceruis & agēte nimbos ocior euro: ut iqt Oratius in carmine lyrico amoris cura per sæpe indiuulsa ē: & inseparabilis: nec ulla peregrinatiōe obliteratur reliquunt nos quocunq; imus uitia: iōq; p̄cipit salubriter Seneca animū debere nos mutare non cælum: cuipiam quærēti nihil sibi peregrinationes profuisse quid miraris ait Socrates cū te circunferas q̄ris quare te illa fuganon adiuuat: tecum fugis: onus animi deponendum est. Tanq egroti multis morbis saluberrima ē aeris locioq; mutatio: eaq; curatione medici utendū esse p̄cipiunt & potissimum in phthisicis plinius ait i. xxxi. utilē esse nauigationē: phthisi affectis aut sanguinē egerentibus: ideoq; egyptū peti solitū pp longinqtatem nauigādi cor. celsus in tertio: opus ē phthisicis lōga nauigatione: cœli mutatiōe sic ut dēsius: q̄. i. ex quo discedit eger petat: iōq; aptissime ex italia alexādriā itur. Columella i octauo cēset i oibus morbis ac pestibus mutādas cē regiones. Nō cōualescētes: atrophos uocāt: ab ibecillitate uires uis recolligētes cacexia malus ē corpis habitus: qd fit cū lōgo morbo uitiata corpa: āt si illo uocāt: refectionē tñ nō accipiūt. Nouo ueterē eiicīdū. Ouidius: succedore nouo tollit oīs amor. Proptius: sūt quoq; trāslato gaudia seruitio si cut. n. ueterē morbū nouus emouet sicut clauū clauus expellit: ita ueterē amorē nouus amor extrudit ex pūgitoq; sed qñq; tā firmæ sūt pedicæ & cassēs primitiui amoris ut resolui nō q̄ant: neq; p̄fringi: ullo amore posteriore: ptinax ē p sæpe neq; frigescēs neq; relētescēs cupido: cuius clauo fixus aius amātis qñ magis se subducere cōtēdit: tāto magis retrahit. Supra icesta: de stupri icestiq; dria apud Suetoniū plura: & docet iuriscōsultus titulo ad legē iuliam de adulteriis: Iniuriæ suspitiones apud Terētium: ieunucho seruus parmeno: lōge sapiētior domino ait here q̄ res in se neq; cōsiliū: neq; modū habet ullū: eam cōsilio regere non potes. In amore hæc oīa sunt uitia: iniuriæ suspitiones inimicitiæ iduciæ bellū: pax rursū & cætera: q̄ hic recitat Cicero: & decēter usurpat Oratius: i sermonibus: apud Plautū i mercatore charinus amator: uitia amoris pleriq; oia cōplectit cū ait amorē hæc cūcta uitia sectari solēt. cura: egritudo: nimiaq; elegātia: & mox sed amori accedūt etiā hæc q̄ dicimus insōnia: crumna: error & terro: & fuga: inceptia: stultiaq; adeo & temeritas: incogitantia: cupiditas & maliuolentia petulantia: cupiditas: & maleuolentia in heret etiā auiditas desidia iniuria inopia contumelia & dispendiū multiloquium pauciloquiū.

ta flagitia & faciat & dicat: sic igitur: affecto hæc adhibēda curatio ē ut & illud qd cupiat oīdat q̄ le ue q̄ cōtēnendū q̄ nihil sit oīno: q̄ facile uel aliūde uel alio mō perfici uel oīno negligi possit. Abducendus est etiā nōnunquā ad alia studia sollicitudines curas negocia. Loci deniq; mutationē tanquam ægroti non conualescentis sæpe curandus. est etiam nouo quodā amore ueterem amorē tanquam clauo clauum eiiciendum putāt. Maxime autem admonendus quātus sit furor amoris. Oībus enim ex aī perturbationibus est p̄fecto nulla uehementior ut si iam ipsa illa accusare nolis stupra dico & corruptelas: & adulteria incesta deniq; quorum oīum accusabilis ē turpitudo sed ut hæc omittamus pturbatio ipsa mētis in amore fœda p se ē. Nam ut illa præteream quæ sunt furoris hęc ipse per sese quam habēt leuitatē: quæ uidētur cē mediocria iniuriæ suspitiones inimicitiæ inducie: bellum pax rursum. Incerta hec si tu postules rōne certa facere nihil plus agas quam si des operam ut cum ratione insanias. Hec inconstantia mutabilitasque mentis quem non ipsa prauitate deterreat? Est enim illud quod in omni perturbatione dicitur: demonstrandum: nullam esse nisi

Cedit amor rebus.

Sodalitas fœminæ gluten delictorum.

Plauti nū satu dignū. Cōtra amorē.

Mutandus locus est.

Tecum fugis Phthisicis utilis nauigatio

Mutandus locus in morbis

Atrophi cacexia

Pedicæ amoris inexplicabiles.

amoris uitia sequūtur

Terētiū & plautum.

Incogitantia

paucilo quium.

Nisi opinabilē: iā ante sepius dixit Cicero pturbatiões nō ex natura exoriri: sed ex opiniõe & iudicio: esseq; uolūtarias: hoc idē asserit de amore uidelicet cū esse uolūtariū & opinabilē: nō aut naturalē: nā si naturalis eēt pseueraret: nec ullo unq; tpe finereť: sed uidemus defloresceře pulchritudinis flore amorem restingui & desinere: araspas iuuenis apud xenophōtē: ait ad Cyr: amorē eē rē ultroneā uoluntariaq;: nā si naturalis inqt eēt oēs ad vq; cogeret: ut ignis oēs iridē urit: natura. n. talis ē: pulchrā aūt fœminam alius amat alius nō amat: & qsq; amat quē uelit: frater sororē nō amat: q amať ab alio neq; pr̄ filiā amat:

An amor opinabilis an naturalis

q alius deperit: ecōtrario Cyrus: quō inqt si amor ultroneus ē: nō eo necare qs pōt cū uelit: uidi ego flentes p dolore ab amorē: & q optarēt ab amore liberari non secus q a morbo grauissimo: neq; liberari tñ possent sed ualidiore necessitate ligati eēnt: q si i ferrea uincula cōiecti forēt: idē mox paulo docet amoris uim eē q ignis potētiorē: ignis iqt urit ppe tē gētes: at formosi eos ēt accēdūt q se pcul spectāt uti pp amorē ardescāt. Dubitationē insaniæ. i. nemo dubitat irā eē insaniā q̄diu pertur bat aīum. Ira. n. breuis furor ē: ut inqt Orati. Irā pbi diffiniūt breuē isaniā. Inter fratres: atreū itelligit & thiestē tragediis memoratissimos. Quis hō: uerba poetæ tragici ex persona atrei & thiestæ dū se mutuis cōuitiis icessūt & alternis uersibus cōtumelias intorquent possēt ēt hoc referi ad filios atrei: q iter se dissidētes cōuiciētur pr̄nos mores imitati ennius & actius scripserūt tragediā thiestē: q̄lis est apud nos Senece. Maior mihi cōsimilis apud senecam atreus loqť. Age aie fac qd nulla posteritas pbet sed nulla taceat: aliqd audēdum ē nephas atrox cruētū: tale qd frater meus suū eē malit. Meis malis: maxillis Virgi. pomiades malis mēbra obsūpsere q̄drigæ. Seneca i thieste lācinat gnatos pr̄ artusq; mandit ore funesto suos. Iratos exisse de ptāte: sicut furiosus mētis ipos ē: & auius a rōne ita iratus ipotens sui ē & aium nō regit rōne nō ducit: sed īstar īsaniētiū baccať furitq; sine cōsilio sine mēte: seipm i ptāte nō habet: qd aūt sit exire de potestate ipsemet. M. Tul. itерpatur. Dum se colligāt. hō dr̄ colligere seipm cū mentē cōsilio rum rōnē dissipatā ex iracūdia i suū locū congregat: cōtrahitq;: dixit Vir. & se collegit i arma: hoc ē seipm texit sepsitq; armoꝝ tutela. M. Tul. i epistolis ad lētulū: collegi ipsemet: & cū ipsa quasi Repu. collocutus sum. Diserāt i tps: maximū remediū ē ire: ut inqt seneca mora dilatioq; ut primus ai feruor relāgescat: & caligo q̄ pmit mētē aut residat: aut minus dēsa sit: hic illud athenodori pbi documētum q ad angustū cesarē extremo offō saluta tiōis uersus dixit. Cum ira cesar te cepit nihil prius neq; dixeris nec feceris: q̄ ipa q̄tuor &. xx. elemēta lr̄aꝝ græcaꝝ tecū ipse pcurreris: & memoria recēsueris ut ita cōcitatio illa: q momētosa ē: mēte alio traducta: paruī tpis iteriectu lāguescet auctores sextus aurelius: & plutarchus: p cipit. M. Tullius: i epistola ad qntū fratrē didascalica: resistēdū eē iracūdiæ: cūq; ca maxie aium moueat: tū eē diligētissime liguā cōtinēdā. Deferuescat de ac relāguescat feruor: ardorq; restinguať: in oēm p celio: multi iqt sūmi hoies & clarissimi ciues fuerūt quoꝝ cū adolescētia cupiditates deferbuissēt Eximie uirtutes firmata iā ætate extiterūt. Illud ar. tarētinus architas: dū se pythagore pcepta pēitus imergit magno labore lōgoq; tpe solidū opus doctrīe cōplexus postq̄ i pr̄iā reuertit acrura sua reuisere cœpit aiad uertit illa uilici negligētia eē corrupta & pdita sūpsisse iqt a te suppliciū nisi tibi irať eēm maluit. n. īpūi tū dimittere q̄ pp irā grauius iusto punire. Isti pipateticos signat. Insania: iracūdia. n. breuis īsania ē.

Iratus ipos mentis

Thyestes tragedia

collige re seipsum qd

Mora remedium iræ.

Documētum athenodori sa luberrimum.

Lingua cōtinenda.

Deferuescere exēplū archite

opinabilē nisi iudicio susceptā nisi uoluntariāt teneri si naturalis amor eēt: & amarēt oēs & sp amarent & idē amarēt neq; aliū pudor: aliū cogitatio aliū satietas deterreret. Ita uero quāquā diu perturbat aīum dubitationē insaniæ nō habet cuius impulsu existit etiā inter fratres tale iurgiū. Quis homo te exuperauit unquā gentiū ipudētia quis aut malitia ter nosti quæ sequūtur: alterinis. n. uersibus torquētur iter fratres grauissimæ cōtumeliæ: ut facile appareat Atrei filios eē eius qui meditať pœnam in fratrē nouā. Maior mihi moles maius mi scendū malū q illius acerbū cor contundā & comprimā. Quæ igiť hæ erūt moles: Audi Thyestē ipsum. Hortať me frater ut meos malis miser mā derē natos. Eoꝝ uiscera apponit. Quid ē. n. quo non pgrediať eodē ita quo furor. Itaq; iratos proprie dicimus exisse deptāte. i. de cōsilio de rōne de mēte. Horꝝ. n. ptās: in coꝝ aium esse debet. His aūt sūt subtrahendi ei in quos ipetū conantur facere dū seipsi colligant. Quid ē autē seipsū colligere nisi dissipatas ai partes rursum in suū locū congerere. Aut rogādi sūt orād q; ut si q̄ hūt ulciscendi uim differāt in tps aliud dū deferuescat ira. Deferuescere āt certe significat ardorem aī inuita rōne excitatū ex quo illud laudatur Archytæ: q cū uillico factus esset iratior quo te modo inquit accepissem nisi iratus essem. Vbi sūt ergo isti qui iracundiā utilē dicunt potest utilis eē insania aut naturalis ē? An quicq̄ esse pōt secūdū naturam qď sit repugnāte rōne? quō aūt si naturalis eēt ira alius alio magis iracūdus esset: aut finē haberet priusquam esset ulla ulciscendi libido: Aut quēq̄ pœniteret qď feciſſet per iram, Vt Alexandrū regem

Cum interemisset clytum: Seneca libro tertio de ira Dabo tibi ex Aristotelis sinu regē Alexandrū qui clytū clarissimū sibi: & una educatū inter epulas transfodit: manu quidē sua: pax adulātē & pigre ex macedone & libero id persicā seruitutē transeuntē fuit eni Alexander magnus cætera egregius oium uictor: sed uino & ira uictus: ut hīstorici prodiderunt: q tradūt clytum fratrē fuisse: helanices nutricis Alexandri: qui apud grannicū fluuiū nudo capite regē dimicātē clypeo suo texit rhosasciscp manu capiti regis iminētem gladio amputauit uetus philippi miles: multisq bellicis operibus clarus: cuius sermo i cōuiuio procatior: & ex uiolentia liberior q̄ alexander ferre posset. Animū acuit Alexandri ad irā ingētem cuius alioqui impotens erat: itaq cū tantū irax cōcepisset uinolentus: quātum uix sobrius ferre potuisset. Clyti de cōuiuio exeuntis latus hastas trāsfixit: mox ebrietate discussa: cū ira mente decessisset: tāta penitentia ductus ē: ut hastā de pectore iacentis euulsā retorserit in semet: sed ab amicis ad uitam reuocatus laniauit os unguibus: & circū stātes rogauit ne se tanto dedecori supstitem esse paterentur: iacuitcp triduū inclusus intra tabernaculū: uixcp pcibus amicorx uictus ut cibū caperet: qui ad regē solandū: iure iterfectum clytum esse dixerunt. Calisthenis phi opera. Cōsolatioq efficacissima cōsolādo regi fuisse fertē. Egrotationes animi: Acyros dixit: cū egrotatio ppria in corpore sit egritudo in animo. Fidētia: fortitudinis pars est fidentia: per quā magnis & honestiis in rebus multū ipse aius in se fiduciæ cū certa spe collocauit fidētiæ opponitur diffidētia ut spei mœtus. Vti: ut. Natura iracūdi: quod habitus est iracūdia enim ē ex moribus ira ex cā. Vt socrates dī: pter naturam fieri nōnulla argumentis oñdunt phi. Naturalis enim corpox dispositio diligenti regula uiuēdi: & medicorum arte: & deox consilio i melius uertit̄: qđ similiter aio quoq accidit: nā ut inquit eusebius in sexto pparationis euangelicæ: præter naturalem eius inclinationem: quā ex cōplexione corpor habet: exercitatiōe atq doctrina sepe melior fit: unde Cum Zopyrus turpia q̄dā de Socrate: & a uirtute ipsius aliena dixisset: ac a multis idcirco derideretur. Non erat socrates respondit Zopyrus: huiuscemodi natura essem nisi naturam phia supassem: hic Zopyrus phisionomon dictus ē propterea qđ pfitebatur hominū mores naturasq: ex corpore oculis: uultu: frōte: se posse pnoscere: qui stupidū esse socratem dixit: & ut ait M. Tullius bardū quod iugula concaua non haberet. Addidit etiam mulierosum: in quo alciabiades cachinum dicitur sustulisse: bardos autē stultos uocant a tarditate ingenii: Alioqui bardus gallice cātor appellatur. & bardi gallorum poetæ sunt de quibus Lucanus plurima securi fudistis carmina bardi: stilbonem quoq megaricū phum scribunt: & ebriosum & mulierosum fuisse sed uitiosam ab eo natura sic oppressam & domitā eē doctrina: ut nemo unq̄ uinolentū illum: nemo in illo libidinis uestigium uiderit studio. n. & disciplina tollūtur oia. Et qa diximus de Zopyro: quia phisiognomon cognominatus ē pter eundū non uidet: qđ tradit albertus magnus libro secundo de animalibus: refert. n. palemonē quēdam: qui phisognomon erat & naturas hominum ex oculis uultuq pnoscebat. Dixisse de fauorino quodam: eū esse libidinosum: & dissolutum morboq rei ueneriæ utroq laborantē pterea temerariū: male dicum uenerariū fuisse: fuit alius Zopyrus: de quo dicere solebat Darius: se Zopyrū malle integrū: q̄ uigintī capere babilonas: Zopyri. n. astu: & uafricia babilone potius erat Darius. Valitudine: ualitudo τῶν μέσων est dicimus. n. bonā & malā ualitudinē: ualitudinarium significat locum in quo egroti curantur qualia sunt in cenobiis sacratorum seneca in tertio epistolax tanq̄ in eodem ualitudinario iacēā de cōi malo tecū colloquor pcipit columella ualitudinaria lāguētibus salubria esse cōstituēda. Nō natura a uitiosi natura socrates erat mulierosus: stilbo ebriosus sed uitiosa natura ab utroq domita ē &

Clytus abalexādro confossus

Penitētia alexandri

Fidēti a

Natura uertitur exercitatione exēplū socratis Zopyrus phisiomon Mulierosus Bardus Stilpo ebrius palemō philiogno mon Zopyrus dari Valitudinariū

uidemus: qui cū interemisset Clytū familiarē suū uix a se manus abstinuit: tanta uis fuit pœnitēdi. Quibus cognitis: qs ē q dubitet quin hic quoq motus aī sit totus opinabilis ac uoluntarius quis eni dubitarit qn ægrotationes aī qualis est auaritia gloriæ cupiditas: ex eo q magni æstimetur ea res ex qua aius ægrotat oriātur. Vnde intelligi debet pturbationē quoq oēm esse in opinione. Et si fidentia idest firma aī confisio scientia quædā ē: & opinio grauis non temere assenticns. Metus quoq est diffidentia expectati & ipendētis mali. Et si spes est expectatio boni, mali expectationē eē necesse est mœtū. Vt igitur mœtus: sic reliquæ perturbationes sunt in malo. Ergo ut cōstantia scientiæ: sic perturbatio erroris ē qui autē natura dicūtur iracūdi aut misericordes aut inuidi aut tale qđ ii sūt eiusmodi cōstituti quasi mala ualitudine animi: sanabiles tamen ut Socrates dicitur: cū multa inconuentu uitia collegisset in eū zopyrus: qui se naturam cuiusq ex forma perspicere pfitebatur: derisus est a cæteris q illa in Socrate uita nō agnoscerent: ab ipso autem Socrate subleuatus est: cū illa sibi signa inesse: sed ratione a se deiecta diceret ergo ut optima quisq ualitudine affectus potest uideri alius: ut natura ad aliquē morbum pcliuior sic aius alius ad alia uitia ppensior. Qui autem non natura sed culpa uitiosi esse dicuntur: eorū uitia cōstāt ex falsis opinionibus rerum bonarū ac

cõpressa doctrina: ac studio: uitiosi uero culpa sunt q a bona natura degenerãtes: in uitia delabunt: qđ ĩterdũ cõsuetudo malor̃ efficere solet: trahunt. n. ut inqt uerissime Seneca a cõuersantibus mores: & ut inqt Aristoteles ĩ pblematis: q se copulauerit iusto & bono melior fiet: cõtra ex comertio iprobor̃ deterior euadet iterp̃tes galeni: mores bifariã partiunt: alios ĩnatos uocãt alios acqsitos. Innati mores fũt ex cõplexiõe siue cõstitutiõe naturali: acqsiti parãt ex doctrina & cõsuetudine: ex quo illud menãdri: quod usurpat apostolus. Corrũpũt bonos mores cõfabulatiões pessim e: dicere solebat Augustus ĩ tyberio:

Innati mores acqsiti

uitia illa naturæ cẽ nõ ai. Alius pcliuior: ut mulier osus ꝑpẽsior c ad mulieres appetẽdas ut uinolẽtus uinariã uoluptatẽ. Inueteratio aũt: sicut ĩueterati ĩ corpe morbi difficilius sanescũt: ita ĩueteratio uitii ĩ aĩo haud facile depellit. Elui. n. uix unq̃ pòssũt uitia ĩueterata: qbus nõ ignati sumus sed ifecti. Quã pturbatio: affectus siue affectio recẽs: q motus aĩ turbidus ẽ: tales ãt pturbatiões subitæ & cõcitatæ frequẽtes at neglectæ morbũ faciũt & uitii ĩ ueterationẽ sic distillatio una nec adhuc ĩ morẽ adducta tussim facit: assidua & uetus p tussim: uel ut alii codices senecæ hñt phthisim

Inueteratio

Pertussis.

Lippitudo: iter oculor̃ morbos lippitudo ẽ: ex q̃ pituita: lachrymæ miscet: fit nõnũq̃ lippitudo ex asperitudine lippientibus: ut ꝑcipit cor. celsus uitãdi cibi sũt q extenuãt. Oratius lippũ se fuisse tettat. M. Tul. lippitudine laborauit unde ĩ epistolis ad atticũ sic scribit dictaui pp lippitudinẽ & cũ leuiter lippirẽ has lras dedi. Negãt eos lippituros q cũ pedes lauãt. Aq̃ ide ter oculos tãgãt. M. Seruilius: nouianus ĩ metu lippitudinis cartã duabus lris græcis scriptã circunligatã lino subnectebat collo. Disputatiõis modũ: iã finẽ inqt imponamus huic q̃rtæ tusculanæ. Cognitis finibus cõstitutio inp̃bia fine bonor̃: & malorũ cõstituta sũt oia ut ĩ qnto de finibus tradit: iõ aũt ait quoad possint ab homine cognosci qa ad liquidũ disputatio de finibus ꝑduci nõ ꝑt cũ aliis alio mõ summũ bonũ mẽtiat: ex quo fit ut nihil certi eẽ possit nec qd uer̃ sit percipere hoĩes possint: ex dissidio discordiaq̃ secta r̃. Morte cõtẽpta: hoc ad primã tusculanã ꝑtinet. Dolore leuato ad secũdã tusculanam referendũ est. Sedationem egritudinis hoc i tertia latissime explicatum. At eos docet egritudinẽ deteriorẽ eẽ periorẽq̃ reliqs pturbationibus cũ hoĩs egritudini deditos uocabulis tristissimis appellitemus uidelicet miseros erũnosos calamitosos qbus dictiõibus nõ utimur ĩ eis noĩtandis q aut metui aut letitiæ aut cupiditati sese ddiderũt nã timidũ cupidũ letũ nemo fere appellat calamitosum erũnosum: miser̃ q̃ uerba sũt egritudini tristitiæq̃ accõmodata ꝑpe peculiariter. Separatim de egritudine i tertia tusculana de reliqs pturbatiõibus ĩ q̃rta seorsũ disputauit. In ea. s. egritudine. Stirpitus radicitus ex imo stirpe nullis relictis fibris. Huic p̃biæ. Sanari cũ p̃bia sit medicina aior̃: & p̃bus medicus. Aut igitur in calice quæstionis huiusce utitur disiuncto oia autẽ disiuncta ut dialectici tradũt pugnãtia esse inter sese oportet eorumq̃ oppositum ἀντικείμενον græci dicunt ex omnibus quæ disiungunt unũ esse uer̃ debet cætera falsa aut igitur inqt uihil rõne fit aut nihil recte sine ratione fieri põt cum autẽ uer̃ sit nihil sine ratione ꝑbe fieri colligitur p̃biam cumprimis eẽ necessariã utpote ex rõnum collatiõe constantem. Ratio naturæ imitatio ẽ non seruit sed iperat sensibus rõ rõni par ẽ sicut rectum recto uirtus non aliud q̃ recta ratio est omnes uirtutes rõnes sunt quar̃ p̃bia magistra ẽ: & conciliatrix. Cuius adminiculis fulti bene beatæq̃ uiuemus.

Lippitudo

Lippus oratius & cicero

Remediũ ad lippitudinem.

Stirpitus.

Disiuncti.

Virtutes rõnes sũt.

malar̃: ut sit alius ad alios motus pturbatiõesq̃ ꝑcliuior. ĩueteratio aũt ut ĩ corporibus egri depellitur sic ĩ aĩs quoq̃ perturbatio: citiusq̃ repẽtinus oculorum rumor sanatur quã diuturna lippitudo depellitur sic cognita iam causa perturbationum: quæ oẽs oriũtur ex iudiciis opinionũ & uoluntatibus sit iam huius disputatiõis modus scire autem nos oportet cognitis quo ad possint ab homine cognosci bonor̃ & malor̃ finibus nihil a phia possit aut maius aut utilius optari q̃ hec q̃ a nobis hoc quatriduo disputata sunt. Morte enĩ contẽpta & dolore ad patiendũ leuato adiũximus sedationem ægritudinis qua nullũ homini maius malũ est & si enim oĩs animi pturbatio grauis ẽ nec mutũ differt ab amentia tñ ita cæteros cũ sint in aliqua perturbatiõe aut metus aut lætitiæ aut cupiditatis cõmotos mõ & pturbatos dicere solemus: at eos qui se ægritudini dediderunt miseros afflictos erumnosos calamitosos. Itaq̃ nõ fortuitu factũ uidet: sed a te rõne propositũ: ut seꝑatim de ægritudine & de cæteris perturbationibus disputaremus. In ea ẽ enim fons miseriar̃ & caput sed & egritudinis & reliquor̃ ai morbor̃ una sanatio ẽ oẽs opinabiles eẽ & uolũtarios eaq̃ re suscipi qđ ita rectũ eẽ uideat, Hũc errorẽ quasi radicẽ oĩum malor̃ stirpitus p̃bia se extracturã pollicetur. Demus ergo nos huic excolendos; patiamurq̃ nos sanari is. n. malis insidẽtibus nõ mõ beati; sed ne sani quidem esse possumus. Aut igit negemus qcq̃ rõne cõfici; cũ cõtra nihil sine rõne recte fieri possit: aut cũ p̃bia ex rõnũ collatiõe cõstet: ab ea si & boni & beati uolumus eẽ: oĩa adiumenta & auxilia petamus bene beateq̃ uiuendi.

PHILIPPI BEROALDI IN QVINTAM TVSCVLANAM COMMENTARIVS.

PRIMVS Tusculanarū liber est de cōtemnenda morte. Secundus de tolerando dolore. Tertius delenienda ægritudine. Quartus de religs aī pturbationibus. Quintus eū locū cōplectit̄ qui totā pbiam maxime illustrat: docet. n. ad beate uiuendū uirtutē seipsa esse contentā: sup q̄ re multiformiter & copiose disputatū est a pbis: q̄ inter se non cōcinnūt: neq; concordes sunt. Non pauci. n. reperiunt̄ quibus ad beatā uitā pficiendā uirtus sola non sufficit: ut Plato & Aristoteles cōlumina pbōrū: qui autumant uirtutē indigere instrumētis: ueluti corporis bonis: ut robore: sanitate sensuum integritate. Itē bonis externis: utputa diuitiis: & ita uitam beatā ex triplici bonorū genere constituunt. Stoici uero uirtutē ad beate uiuēdū solam sufficere decernūt: quod dogma: sectæ stoicæ. Mar. Tullius in præsentia sequitur & alacriter defendit. Seneca calamo it̄ ī hāc sententiā. Xenocrates: & speusippus putāt beatum uel sola uirtute fieri posse. Disputatio hæc nōminus iucūda q̄ erudita cuius pabulo animi saginant̄. Cuius cōmentatiōe mens nr̄a reficitur q̄ in nouissimo loco posita uberior eruditior delectabilior haud dubie est: q̄ priores. Nos quoq; cōmentando auribus aīsq; lectorū: facere satis pro uirili parte cōtēdimus sicut enī turpe ē histrio / ni in nouissimo fabulæ actu relentescere. Ita indecorū ē. cōmentati: in extremo cursu peragendo lassescere: sed iā diis fauentibus ingredi amur campū uitæ beatæ: per quem cūcti mortales decurrere cōcupiscunt. Quintus hic dies: tanq̄ singulorū dierum singulæ sint disputatiōes. Ex eo libro. Brutus hic doctissimus fuit scripsitq; librum de uirtute ad. M. Tullium cuius meminit Seneca libro de cōsolatione ad albinā matrē hisce uerbis. Brutus in eo libro quē de uirtute composuit ait se uidisse marcellū mytilenis exulantē: & quātum mō natura hoīs pateret̄ beatissime uiuētem. Difficile est pbatu: sensus cōis & humana cōditio negat. Virtutem solā sufficere ad beate uiuēdum nā calamitates: ægestas morbi & tormēta fortunæ: uitā sapientis obnubilāt: & de fœlicitate perturbant. Posthabitis postpositis.

Præsidii ī uirtute satis hoc secūdū stoicos dictum ē cū peripatetici & academici dicāt pter uirtutē ad beate uiuendū necessaria esse bona corpis atq; fortunæ. Virtus fortunæ famula est stoici dicūt uirtutē eē supra fortunā collocatā neq; ullis casibus subiacere utpote excelsam inuictā īsuperabilē. Cōtra ab aliis dictum fortunā dominā esse rerū & supra uirtutem positā tanq̄ uerū sit illud Theophrasti uitam regit fortuna non sapientia iōq; simulacrum fortunæ cū copia & gubernaculo fingūt tanq̄ & hæc opes tribuat & humanarū rerū regimē obtineat cui opinioni mātuanus poeta subscribit: q fortunā oīpotētē uocat: & historicus q ait: sed pfecto fortunā ī oī re dñat̄. Virtus cū fortuna sæpe digladiat̄ & sæpe uincit̄: & nō imerito M. Tul. i cōsolatiōe: uictū se a fortūa eē cōfiteat̄: cædo īqt & manū tollo: tūc uirtus nō fortunæ dña: sed famula pdisseq; iudicabit̄ qd de uoluptate tradūt epicurei apud quos uirtus uoluptatū ministra ē illis paret: illis deseruit illas supra se uidet. Quā uota faciēda: q nō cōfidit suis uiribus nec fiduciā ponit ī uirtute: ad uota cōfugit uota facit q̄ a sapiēte nulla fiūt qppe q bonis ppriis & uirtutis dotibus subnixus fulciat̄ nec se extra q̄siuerit. In qbus me exercuit: fatigauit: id tps signat: quo domo pulsus: patria cāruit: inimicorū ipetu oppssus ad cos quoq; casus referri pt qbus cōfessus ē cū amisit charissimā filiā tūc. n. for-

Marci Tullii Ciceroīs Tusculanarū Quæstionū. Liber Quintus.

Quæ necessaria ad beatam uitam

Bruti liber de uirtute

Fortuna domina rerum

Virtus uoluptatum pedisequa.

Hō uas q̄ssum

tūæ succubuit: cuius torme̅ta firmo aīo ac forti: ferre nō potuit. Corpa infirma: nihil aliud hō ē q̄ uas q̄ſ sum & fragile ibecillissimū corpus nudū: suapte natura inerme: alienæ opis idigēs ad oē fortunæ cōtume liā: piectū: frigoris: æstus: & laboris ipatiēs ꝓcarii spiritus: caducis mēbris ac moribūdis. Separati suis angoribus: antea dictū ē plures eē ac pniciosiores aī q̄ corporis morbos: qui occultiores sūt & itrinsecus lācināt. Ex aliox malitia: iprobe facit: q arte culpat ob artificē uitiosū: nō recte sentit: qui uirtutē metitur ex ibecillitate mortaliū ac malicia: cū ipsa uirtus de suo ipsius robore extimāda sit: & a seipsa pēsitāda.

Cato uticēsis auunculus bruti.

Auunculus tuus. Cato uticēsis significatur: quē oium uirtutū auctorē uocat: q in libris de finibus diserens nihil ꝓter uirtutē in bonis ducendū censet: qui uirtutis splendore & magnitudine obscurari atq; obrui sentit oī a corporis ac fortunæ cōmoda: quē illic quoq; auūculum bruti appellat: fuit enī ut historici tradūt Mar. Cato frater seruiliæ: ex qua natus ē brutus: cui portia denupsit uī & auunculus & socer bruti dictus hunc: catonē miro laudis ꝓconio effert. Lucanus de quo ī secūdo pharsalie elegāter scribit: & in nouo dictū ē: ecce parēs uerus prīæ dignissimus aris roma tuis: a Seneca dr cato uiua imago uirtutū: & exēplar uiri sapientis hic iquit quintilianus nisi crediē fuisse sapiēs: uix scio cui reliquerit huius noīs locum: itaq; ait. M. Tul. catonē sustulisse dubitationē oēm de uirtute cū in unica uirtute sūmum bonū cōstituerit de q̄ ait Seneca: suspicite uirtutē & ipsam ut deos: & ꝓfessores eius ut antistites colite. Subter se: īfra se uirtus. n. altum quiddā ē: excelsum: regale: inuictū: infatigabile cui cuncta subicta sunt. Casus cōtēnit humanos. Claudianus in hāc sniam deuirtute loq̄ns ait. Diuitiis aīosa suis īmotaq; cunctis casibus ex alta mortalia despicit arce. Præter seipsam. Silius snialiē dixit ipsa qdem uirtus sibimet pulcherrima merces: & claudianus ipsa quidē uirtus præciū sibi solaq; latæ fortunæ secura nitet: nil opis externe cupiens: nil īdiga laudis. Tum uenientia: ad mœtū ꝓtinet: q perturbatio est uenientis & futuri mali.

Cato imago uirtutū

Suspicite uirtutem.

Silius.

Claudianus de uirtute

Philo

Diodorus.

Cicero magri.

Præsentia: ad ægritudinē referē quæ ē perturbatio presentis mali. His grauissimis casibus hoc pp bella cilia dictū est qbus respu. oppssa in mancipatū cæsaris uenit. In eundē portū .s. phīæ: trāslatio a nauigantibus: q tēpestate iectati ī portū cōfugiunt. A primis tpibus cū princeps academiæ philo romā uenisset totū ei se tradit. M. Tul. adolescens adhuc: admirabili quodā phīæ studio cōcitatus erat ēt cū stoico diodoro a quo studiosissime in dialectica exercebatur. O uitæ phīæ dux: ad phīam conuersa oratiōe per apostrophā: tanquā rhetoricoreros declamatorio dicendi genere sese ostentat: In quo reprendit a lactantio: qui ait eodem modo potuisse. M. Tullium gratias agere cibo & potui quo philosophia: quia sine his rebus constare uita non possit: negat enim philosophiam parentē esse uitæ: perperamq; regulā uitæ uocari docet: in qua diuersitas præceptorum rectum iter impediat & turbet. Tu urbes peperisti: in oratione pro sestio quodam tempore inquit homines fusi per agros ac dispersi uagabantur: tantū habentes quantum manu ac uiribus: per cædem ac uulnera: aut eripere aut retinere potuissent extiterūt uirtute consilioq; ꝓstanti: qui dissipatos unum in locum congregarunt: eosq; ex feritate illa ad iustitiam & mansuetudinem transtulerunt tunc res quas publicas appellamus: tum conuenticula hominum: quæ postea ciuitates nominauerunt: tum domicilia coniuncta: quas urbes dicimus iuento & diuino & humano iure menibus sepserunt. Idem ī rhetoricis: magnum quendam uirum & sapientem fuisse autumat q dispersos homines in agris & in tectis syluestribus abditos sua eloquētia in unum locum cōpulit & cōgregauit. Quintilianus nō alium q̄ oratorem esse autumat: qui regere consiliis urbes fundare legibus emēdare iudiciis possit: olim enim hæc copulata fuerunt: ut idē sapientes atq; eloquētes haberentē. Dies anteponēdus: in hanc sniam ait possidonius unus dies eruditorum plus patet: qua imperitorū longissima

Reſpublicæ. Ciuitates.

Orator cōditor ciuitatū

morbos īsanabilis & dolores ītolerabilis adiunxisset: aīos quoq; dederit & corpoꝝ doloribus cōgruentes & seꝑatim suis angoribus & molestiis iplicatos: sed in hoc me ipse castigo: quod ex alioꝝ & ex nra fortasse mollitie non ex ipsa uirtute de uirtutis roboret existimo. Illa enī si mō ulla est uirtus quā dubitationē auunculus tuus Brute sustulit: oia quæ cadere in hominē possūt subter se habet: ea quæ despiciēs casus contēnit humanos: Culpa q; oī carēs preter se ipsam nihil censet ad se ptinere Nos aūt oia aduersa tum uenientia mœtu augentes tum merore presentia reꝝ naturam. quā errorem nostrū damnare malumus sed & huius culpæ & cæteroꝝ uitiorum peccatorumq; nostrorū omnis a philosophia petēda correctio est. Cuius ī sinum: cum a primis temporibus ætatis nra uolūtas studiumq; nos contulisset: his grauissimis casibus in eundem portū ex quo eramus egressi: magna iactati tempestate confugimus. O uitæ philosophia dux: o uirtutis indagatrix expultrixq; uitioꝝ: quid non modo nos: sed oīno uita hominū sine te esse potuisset. Tu urbes peperisti. Tu dissipatos homines in societatem uitæ cōuocasti. Tu eos inter se primo domiciliis deinde coniugiis: tū litterarum & uocum communi ore iunxisti: tu inuentrix legum: tu magistra morum & disciplina fuisti. Ad te confugimus: a te opem petimus. Tibi nos ut antea magna ex parte: sic nunc penitus

tas. Perinde ac tantū quantū est merita: nunq̄ enim satis phīa p meritis laudari pōt quæ tamē a plerisq; negligitur a multis uituperat̄. Nā Lanctantius opinationē in phīa solā eē ait a qua absit scientia: idem cogitatiōes phōr̄ stultas eē autumat: conaturq; oñdere phīam inanē eē & falsā: nec eos q phīanē sapientiæ studere: sed uanitati. M. Tullius uituperatoribus phīæ rñdit satis copiose: eo libro quo phīa ab ipso defensa & collaudata ē: cū esset accusata & uitupata ab hortensio. Vitæ parēte: phīam quæ nihil aliud ē q̄ recta uiuēdi ratio: uel ars rectæ uitæ agēdæ: uel lex honeste beneq; uiuendi: quā alii regulā uitæ appellāt: alii uitæ parētē ac ducē. Parricidio: sicut necare parētem maximū scœlus ē & parricidiū cōmittit̄: itidem parricidio se maculare uidet̄: q phīam ifamat & parentē uitæ lanciat: a Plauto decēter dicit̄ parenticida q parētem occidit. Vereri: colere & uenerari. Offusa caligo: fœlices eēnt artes: si de his soli artifices iudicarēt: ut Fabius Hieronymusq; pdiderunt: ueræ ex ignoratione & inscientia fit: ut obcecatæ mētes & caligine q̄si offusa: tenebricosæ pspicere nō possint secretaria phīæ: a quibus pfanū uulgus arcet̄: iōq; q non intelligit damnat: q non pspicit infamat: nā ut ait Seneca in q̄stionibus naturalibus: phīæ arcana nō promiscue nec oibus patēt reducta & in interiore clausa sūt sacrario: initiatos nos esse credimus: sed ī uestibulo eius heremus nō cuiq; datum ē secretiora eius itrare atq; arcana ppēdere. Rem: ipsā phīam: uel potius sapiētiæ studium. Nomē recens. s. phīa: phīq; utpote a pythagora exortū. Sapiētiā eē antiq̄: plato in tymeo: phīam ait deor̄ eē munus mortalium generi datū. Laertius quoq; testis ē philosophiam rem esse uetustissimā: quā pleriq; a barbaris initium sumpsisse autumant: eamq; celebratā fuisse antea. Alexandrum magnū q̄ draginta amplius annor̄ milibus: sapientiā afranius filiam memoriæ atq; usus esse scitissime dixit de qua ante scriptū ē. Illos septē: nomina septē græciæ sapientiū sunt hæc: solon athenienſis tales milesius chilo lacedemonius pythacus mytileneus. Cleobolus lidius bias prynensis periāder corinthius. Lygurgum qđ lygurgus nomothetes. ī. conditor legum inter sapientes numerandus sit docent historici: & oraculū appollinis affirmat: quo dilectus diis & deus ipse potiusq̄ homo a pythia appellatus est tpa quibus floruerit lygurgus: nō satis constant alii cū olympiade prima uixisse alii antiquiorē olympiadibus ligurgū fuisse oñdunt quidā homeri tpibus fuisse homerumq; uidisse ferūt thymeus sentire uidet̄ duos apud sparciatas lygurgos extitisse tpe diuerso utriusq; autē res gestas ob gloriā in unum transferri in primo commentario diximus homer̄ fuisse ante romā conditam annis circiter centum. lx. qđ & Cornelius nepos tradit ī libris chronicor̄. Heroicis ætatibus hesiodus inter teates heroicā quoq; ætatē supputat q̄ heroes floruerūt sicut tēpore belli troiani cōplures extiterūt tam græci q̄ externi iter quos Vlyxes & Nestor famigerati ætates dicunt latini q̄s græci genças de quarum uarietate multa scribunt eruditi sed Plutarchus subtiliter ī libro peri tonekleloipoton Xristirion. ostendit genean. ī. ætatem eē spacium triginta annor̄ secundum heraclitum modo accipi pro uno anno sicut ætas apud Virgilium & Silium pro annuo spacio usurpatur quidam ætati idest genea attribuunt: centū & octo annos interdum ætas accipitur pro centum annis interdum pro tempore humanæ uitæ lōgissimo Fuisse sapientes pilus nestor ithacensis Vlyxes duo columina græcorum prudentia & eloquio cunctis præstabant quorum sapientia non minus q̄ aiacis ferocia & achillis robur profuit achiuis: obfuit troianis. Athlas sustinere cælum scribit Plinius athlanta primum inuenisse spheram. Græci aiunt astrologiā ab athlante inuentā fuisse. Eusebius in præparatione euangelica dicit Enoch & athlātē eē eundem. De quo Diodorus hæc in quarto bibliothecæ ferūt athlantē astrologiæ fuisse peritissimū de q; sphera primū inter hoies disputasse qua ex re uisus ē cœlum suis humeris sustinere locum pbente fabulis sphœræ inuētiōe ab athlante inditū nomē athlanti monti & athlantibus populis qui, qđ annotatu

Vitupe ratori bus phi loso phīæ re spondit Cice. Phīa lex uite Paren ticida

Arcana in sacra rio.

Sapien tia filia memo riæ. Noīa se ptē sapi entium Quotē pore ly gurgus

Heroi ca ætas. Genea Aetas Suppu tatio ætatis Athlas astrolo gus Enoch athlas

Pythagoras se philosophum appellauit

Athlantes anonymi.

dignum: soli sunt anonymi hoc est sine nominibus: nã in uniuersum athlantes nominãtur singulis nullum proprium nomẽ ponit: solem orientẽ occidentẽq; dira in ꝓcatiõe contuent: ut exitiale ipsis agriisq; nec q̃ in somnia uisunt qualia reliqui mortales. Plinius. Solinus. Herodotus. Auctores: athlas latino uocabulo dictus ẽ telamo: ut docet Seruius: nr̃i in ædificiis telamones appellant signa quæ sustinẽt q̃ greci athlantes uocitant: quia ut auctor est Victruuius in sexto: athlas formatur sustinens mũdum: ex eo qđ primus cursum solis & lunæ & syderum uigore animi solertiaq; curauit. Prometheus: De prometheo affatim in secũdo cõmentario: quem prudentissimũ fuisse constat unde & prometheus dictus apotis promitias: idest a prouidẽtia ideo affixus caucaso fingitur: qa residens in eo mõte nimia cura & sollicitudine deprehendit astrologiam quam primus assyriis idicauit. Est. n. caucasus mons in asia æditissimus: & sideribus ꝓximus: unde astra maiora uisuntur: & eorũ ortus occasusq; diligenter perspiciunt. Dicitur aquila cor eius exedisse pretereaq; axos. i. sollicitudo hominem cõficiebat ad motus siderum deprehendendos: quod cum prudentiæ opus sit iõ per mercurium dicitur esse ad saxũ religatus: qui prudẽtiæ & rõnis deus ẽ. Nec stellatus cœpheus: Euripides: & Ouidius cœpheum æthiopum regem eẽ demonstrant andromadæ patrem: quã cæto ꝓpositam notissimæ mythistoriæ dixerunt: hãc aut pseum a periculo liberatam uxorem duxisse. Itaq; ut totum hoc genus perpetuo maneret ipsũ cœphea inter sydera collocatum esse ꝓdiderunt una cum uxore casiopea: & andromeda filia & genero perseo: oritur cœpheus in. xv. parte capricornii: hoc sydere nati erunt austeri sceueri: qui stoicam sectã uero sequãtur effœctu tales fuerunt apud ueteres catones: cassiopea uero uxor cœphei: de qua Euripides: & Soc-

Prometheus. a prouidentia

Permercurium religatus cœpheus.

Mythistoriæ cœpheus inter sydera.

Casiopea i se ligistro.

Seliquastrũ qd. Siliquastrum.

Margaritarii sub casiopea

Carnifices sub andromeda.

Mãlius in astronomicis.

cles: & alii plures. Gloriata ẽ se forma ꝓstare Nereidas: pro quo facto inter sydera scdẽs ĩ seliquastro constituta ẽ apud Higinum pro seliquastro mẽdose legitur siliquastrato cũ inter has duas dictiones discrimi natio sit nõ parua in significatu: cum in pronũciatu sit magna proximitas. Seliquastra enĩ sedilia appellant antiq gñis. D. littera ĩ: L. conuersa ut etiã in sella & subsellio: & solio factum ẽ quæ oĩa a sedendo dicta sunt: siliquastrũ uero significat herbã hortẽsem q̃ alio noĩe piperitis noĩatur: ut meminit Pli. Cassiope q̃ & cassiopea: oritur in uigesima parte aquarii: ut docet firmicus maternus in. viii. matheseos: hoc sydere nati erunt aurifices: bracteatores: iauratores: margaritarii. Andromeda cœphei filia dr̃ mineruæ beneficio: iter astra collocata: propter persei uirtutem: qđ eam cæto propositẽ a periculo liberarat. De hac eurípides hoc eodẽ noĩe fabulam cõmodissime scribit: oritur in parte pisciũm. xii. hoc sydere natus erit aut carceris custodia aut carnifex: aut ergastulis ꝓpositus: perseus cœphei gener nobilitatis causa & uirtutis ad sydera dicit̃ peruenisse: a quo meduſam harpe uulcania: quæ ex adamante facta fuerat: interfectũ eẽ cõstat: de his oĩbus meminit manlius in primo astronomicon: qui in. v. sic scribit: talia cassiope nascẽtum pectora fingit. Andromade sequit̃ sydus q̃ piscibus ortis bis sex ĩ partis cælo uenit aurea dextro: ut inquit. M. Tullius in secũdo de natura deorum cœpheus passis palmis subsequit̃ septentrionẽ: hũc antecedit cassiopea ad pedes andromed r perseus describitur: de quibus aratus quoq; cõmeminit. Pontius heraclides: heracleotes fuit heraclides ex ponto: opulentus athenas uenit: deditq; se in disciplinã spe usipo: pythagoreorum auditor fuit: Platonis studiosus Aristotelẽ audiuit: feruntur ĩgenii illius monumẽta ꝑclara atq; optima. Phliuntẽ: phlius ẽ urbs in medio sycionii argiuiq; agri: ubi religiosissime colit̃: hæbe: fuit & arethyrea: quã phliasiam dicũt: auctor Strabo: castellũ phliũ noĩat plinius: ubiq; ꝑ phlium legit̃ philiũ. Pẖum eẽ: pẖus interprætat̃ sapientiæ studiosus & amator: ab apuleio pythagoras philosophiæ nuncupator dictus Quintilianus taxat in hoc philosophos: q. f. sibi nomen insolẽtissimum arrogauerint: ut soli sapientiæ studiosi uocarent̃: quod neq; summi imperatores: neq; reg publicarg gubernatores unquã uindicare sunt ausi. In hanc sententiam Laertius diogenes: sic Pythagoras rogatus a leonte phliasiorg tyranno quisnã esset dixit philosophus: ꝑsentemq; uitam dicebat celebritati esse similimam: quemadmodum enim ad hanc alii certaturi: alii negociaturi: alii optimi futuri spectatores ueniunt: ita & inuita alios quidem gloriæ mancipia nasci. Et cupiditatis aucupes: alios uero ueritatis studiosos. Mercatum eũ: apud græcos olimpia mercatu famigerata est: & celebritate illa quinquenali ludorg inclita: nam ut inquit Plinius. Delubrum olimpii iouis ludorum claritate fastus græciæ complexũ. Delos quoq; insula mercatu græcorum celebrata ẽ. Nobilitatẽ coronæ: corona olimpiaca erat ex oleastro

Heraclides. Phlius op. Pẖus quid Nuncupator pẖiæ

Olympia. Delos Mercatu clara

Corõa olympiaca ex oleastro.

lum: nec Prometheus affixus caucaso nec stellatus Cepheus cũ uxore: genero filia traderetur nisi cælestiũ diuina cognitio: nomen eorg ad errorẽ fabule traduxisset: a qbus ducti princeps oẽs qui in rerg cõtemplatione studia ponebãt sapiẽtes & habebant̃: & noiabant̃. Idq; eorg nomẽ usq; ad Pythagoræ manauit ætatẽ: quẽ ut scribit auditor platonis põticus Heraclides uir doctus: ĩ primis phliuntẽ ferũt uenisse: cũq; cũ Leonte principe phliasiorg docte & copiose diseruisse quædã. Cuius ingenium & eloq̃tiã cũ admiratus eẽt Leon: q̃siuisse ex eo q̃ maxima arte cõfideret. At illũ artẽ qdẽ se scire nullã sed eẽ phũm. Admiratũ Leontẽ nouitate nois quæsisse quinam essent philosophi: & quid ĩter eos & reliquos intereſſet. Pythagoram aũt respondisse similem sibi uideri uitam hominum: & mercatum eũ: qui haberetur maximo ludorũ apparatu totius græcie celebritate nã ut illic alii cor-

pinea corona uictores apud isthmũ coronant: in pythiis ludis ex lauro: sicut ex apio in achaia coronare mos erat uictores sacri certaminis nemeæ: hinc illud satyrographi: graiæq; apium: meruisse coronæ De coronis sacroꝝ certaminũ fusius explicatiusq; pscripsi in. vi. tranquilli cõmẽtario. Studiose pspicerẽt hisce studio suis spectatoribus cõparãtur pbi: qui reꝝ natura studiosæ contẽplant. Et ut illic: i mercatu .s. & ludoꝝ celebritate. Contẽplatione reꝝ Ari. in. x. æthicoꝝ argumentat contẽplationẽ cẽ pfectam fœlicitatẽ: nam deus: quẽ oẽs beatissimũ fœlicissimũq; eẽ cõfitent: contẽplatiõe potissimũ fruit: hæc est enim ppria dei operatio: itaq; in hoibus operatio operatiõi diuinæ cognatissima erit uiq; fœliciſſima ob hoc cæteræ aiantes fœlicitatis expertes esse dicunt: qa contẽplatiõis participes nõ sunt. Rerum amplificator: pbiæ: q̃ italica nuncupat: princeps ẽ pithagoras: quẽ fama fere ab ægiptiis sacerdotibus cerimoniarũ incredundas potẽtias q; numeroꝝ admirandas uices: geometræ solertissimas formulas: alchadeis sideralem scientiã: planetaꝝ & stellaꝝ status ambitus: effectus: in genituris hominũ didicisse: cui brachmanes: q̃ idorum pbi sunt pleraq; pbiæ documenta cõtulerunt Dogma pithagore ẽ palingenesia ideſt regeneratio: & metemchixosis. ideſt trãsanimatio ab esu carniũ: & a fabulo abstinẽtia: qd Ouidius in. xv. metamorphoseõ latissimæ explicat: & maro in sexto sectat. Plato quoq; a secta pithagoræ nõ deuiuis in multis pithagorissant qui intellectualẽ pbiam a pithagoreis accœpit: pithagorica sunt illa Enigmata: cor non comedendũ. i. merorem de aio eiiciẽdũ ignem gladio ne fodiasi: potentiũ irã uerbis maledicis ne lacessas: stateram ne transilias. i. ne ptergrediare iusticiã: super chenice non sedendum. i. non curandũ esse de crastino: chenix. n. mensura diurnæ escæ est: hirundinem in domo non suscipiendam. i. garulos & uerbosos hoies sub eodem tecto non habendos duorum temporum q̃ maximæ habendã curam. Matutini & uespertini. i. eorum q̃ actuari sumus: & eorum: quæ gesserimus famigerata ẽxemiteia ideſt taciturnitas illa: qua discipulos elinguabat ut. s. apud se tacere cõdiscerent: loquitari dediscerent: leges italis dedit: apud crotoniatas & metapontinos italiæ populos uice numinis cultus: metapontini illius domũ cereris delubrũ uocitabãt. Non pauciores sexcentis erant pithagoræ discipuli: qui noctu ad illũ audiendũ confluebant: illi qui pſentia eius frui meruissent scribebãt ad suos: tanq̃ magnũ quippiã forent adepti. De magna græcia ante dictũ est. Archelaũ audiuerat: Socrates secũdũ quosdam auditor fuit anaxagoræ & oamonis: mox ad archelaum phisicũ se cõtulit: qui animaduertens naturals speculationis fructũ nullũ esse: eamq; ad officia uitæ nihil esse necessariã inuexit primus æthicen: hoc ẽ mortalem pbiam ad quã transiens uerbũ illud memoratissimũ dixisse fertur: quæ supra nos nihil ad nos: auctor ẽ Xenophon Socratem nũquã de natura reꝝ neq; de altioribus sublimioribusq; rebus disputasse: immo eos: qui assidua cura ac studio hæc tractant stolidos uanosq; homines eẽ oñdebat: cum ea uestigarẽt: quæ sunt supra captum mortaliũ: hæc enim ab hoibus intelligi iuniriq; nõ posse fuerit illud potentissimũ argumentũ: q; qui maxime rerum cœlestiũ ac naturaliũ scienti am profiteantur: hi inter se dissident: & pugnantia adinuicem dicunt. Itaq; ante socratem pbia naturalis uigebat: de cælo & siderali scientia de numeris quibus cuncta constare autumant: & id genus aliis differebatur: parum utilibus ad uitam politicam agendam: tales milesius ex septẽ sapientibus unus apud priscos celebratur q; fuit geometriæ pœnes graios primus repertor: & naturæ rerũ certissimus explorator: & astrorum peritissimus contemplator: qui reperisse fertur temporum ambitus: uentorum flatus: stellarum motus tonitruum sono ra miracula. Sideꝝ obliqua Curicula: solis annua reuerticula. Anaxagoras dicebat: se natũ eẽ causa solis a c cœli uidẽdi. Itẽ censuit cœlũ ex lapidibus esse cõpositum: predixitq; lapsurum ex sole saxum: quod & factum esse autumant. Dicebat hic niuem esse nigram. Archelaus: physicã pbiam: athenas inuexit: estq; physicus appellatus: q; in eo defecerit philosophia naturalis. Socrate ethicen introducente: q̃q̃ ne hic quidẽ æthicæ rudis fuisse uideatur. Namq; de legibus philosophatus ẽ: & de

poribus exercitatis: gloriã & nobilitatẽ corone peterent alii emendi aut uendẽdi q̃stu & lucro ducerentur. esset ãt quoddã genus eoꝝ: idq; uel maxime ingenuũ: qui nec plausũ nec lucrũ q̃rerent sed uiscẽdi cã uenirent: studioseq; pspicerent qd ageret. & quõ. Ita nos quasi in mercatus quadã celebritate ex urbe aliqua sic i hãc uitam ex alia uita & natura ꝓfectos alios gloriæ seruire alios pecuniæ raros eẽ quosdã. q; cæteris oibus ꝓ nihilo habitis: rerũ naturã studiose ituerẽtur: hos se appellare sapientiæ studiosos ideſt enim phõs. Et ut illic libe / ralissimũ esset spectare nihil sibi acquirentem: sic i uita longe omnibus studiis contemplationem rerum cognitionemq; præstare nec uero Pythagoras nominis solum inuentor: sed rerum etiam ipsarum amplificator fuit. Qui cum post hunc. Phlia siũ sermonẽ in Italiam uenisset: exornauit eã græciam quæ magna dicta est: & priuatim & publice prestantissimis & institutis: & artibus. Cuius de disciplina aliud tempus fuerit fortasse dicendi. Sed ab antiqua philosophia usq; ad Socratem: q; Archelaum Anaxagore discipulum audierat: numeri motusq; tractabantur: & unde omnia orirẽtur: quoq; recederent: studioseq; ab his siderum

Coro na ex apio

Lucus iuuenalis

Cõtemplatio felicitas

Italica pbia a pitha gora

Brach manes palingenesia.

plato pithago rissat

Enygmata pithagorica

cor non edendũ

chenix mẽsura

hirũdo ꝓ garulo.

Eche mythia

Socra tes inuexit æthicen.

Quæ Supra nos nihil ad nos

Natura lia sciri nõ possе.

Thales reptor geometriæ.

Anagoras.

Niuem esse nigram

Archelaus.

Socratis ĩra nulla

honesto & a quo. Vere. Socrates phĩe moralis conditor ppagator: illustrator extitit: qui platonẽ tantũ efficit: quantus fuit. Cuius ingeniũ uariosq; sermones imortalitati scriptis suis Plato tradidit cũ ipse litterã socratis nullã reliquisset: ex socrates uariis & diuersis: & in oẽm partẽ diffusis disputatiõibus plures

A socrate familiæ philosophorũ

fluxere phĩ. Et cũ alius aliud apprenderet: proseminatæ sunt quasi familiæ dissentiẽtes inter se & multũ disiunctæ & dispares: cũ tñ omnes se phĩ socraticos & dici uellent & esse arbitrarentẽ: primum ab ipso socrate Plato. A platone Aristoteles & Xenocrates. Deinde ab antisthene: qui pacientiã & duriciã i socratico sermone maxime adamarat Cynica cum ab Aristippo: quẽ ille maxime uoluptarie disputatiões delectarũt. Cyrenaica phĩa mana uerunt fuerunt etiam alia genera phorũ: qui sc oẽs fere socraticos esse dicebãt ut ereticorũ megaricorũ: pyrrhoniorũ. Merito itaq; dictus est socrates fons phorũ aquo complures secte ueluti riui profluxerunt. Sententiam regeremus: tutaremur & ueluti reginam asserere mus: malo legere regeremus: ut sit sẽsus: se sẽtentiam suam occultare dissimulareq; ritu socratis: qui quid sibi uideretur: & quid ipse sentiret tegebat affirmans nihil sciri posse: cuius est illud hoc scio quod nescio: unde opinatores & opinioſi dicti philosophi: in quorũ philosophia sola erat opinatio: quod & lactantius memorat opinatio autẽ incerti est sciẽtia certi id enim opinatur quisq; quod nescit.

Socrati cq oẽs.

Hoc scio qd nescio

Opinatio in certi

Socratica autem ratio illa ẽ contra alterius opinionem differendi: nam ita facillime nunquid uerum: sed quid uerisimillimũ cẽt inueniri posse socrates arbitrabatur. Carneades de carneade in primo commẽtatio satis multa: cuius id fuit acumen: ea subtilitas: ea eloquentia in differendo: ut eo argumentãte qd ueri esset haud facile discerni posse: hic tertiam instituit academiam: disputauit olim Romæ pro iustitia & contra iustitiam copiose & eloquenter. In eodem loco: Academiam significat: quod gymnasium erat in tusculano.

Carneades p iusticia

Non mihi uidetur: propositio hæc secũdum academicos & peripateticos uera est: qui aiũt ad beate uiuendum opus esse præter uirtutẽ bonis corporis atq; fortunæ: sine quibus mãca est quodãmodo & quasi multa uirtus. Respondet ad hæc. Mar. Cicero ex dogmate stoicorum: apud quos unica uirtus satis ẽ ad beatam uitam efficiendã. Recte autem summum bonum in sola uirtute poneretur: si homo ex sola mente constaret: sed cum ex animo constemus & corpore ad beate uiuendũ opus est bonis animi & corporis: nec dum alterũ tuemur alterẽ relinquamus. Bruto tui auunculo. Discipulus introductus existimat esse atticus cuius nomen perire nõ sinunt ciceronis epistolæ: sed nõ uideo quõ brutus attici auunculus fuit dicat: nec id tradit. Cor. nepos: qui attici uitam breuiter eloquẽterq; pscribit: est quidẽ usus. M. Bruto familiarissimæ. Eiq; italia cædenti sestertia centũ milia muneri misit: sed qd habuerit brutũ auunculũ legisse nõ memini: quo circa ita legendũ esse censeo at hercule bruti mei auunculo uẽ ut sit sensus uirtutẽ ad beatæ uiuendum satis eẽ uideri. M. Gatoni auũculo. M. Bruti de quo dudũ diximus: fuit enĩ Cato frater seruiliæ ex q̃ natus ẽ Brutus: qui in libris de finibus differit solã uirtutẽ effectricẽ eẽ uitæ beatæ. Auunculũ dicimus matris meæ fratrẽ: ab auo facta diminutione: perinde ac minor auus sit: obtineatq; locũ aui & proximitate tueatur fororis filium. Maior auunculus ẽ auiæ maternæ frater de quo Persius. Maior auunculus exit: de hoc apud Suetoniũ copiosius: qui tradit iuliũ cæsarem fuisse auunculũ maiorem augusti. Quid ad honeste: stoicis idem ẽ honeste uiuere & beatæ. i. cũ uirtute uiuere: pipateticis aliud honeste uiuere aliud beate uidet. Qui male uiuat miser: cõtrarioꝝ cõtraria sunt cõsequentia: si inuitiis satis magna uis est ad uitam miserã cõsequẽs magnitudines: interualla: cursus inquirebãtur: & cuncta cælestia. Socrates autem primus philosophiam deuocauit e celo: & in urbibus collocauit: & in domos etiam introduxit: & coegit de uita & moribus: rebusq; bonis & malis q̃rere cuius multiplex ratio disputandi: rerumque uarietas & ingenii magnitudo: Platonis memoria & litteris consecrata plura genera efficit dissentiẽtiũ philosophorũ. E qbus nos id potissimũ cõsectati sumus: quo socrate usum arbitramur: ut nostrã ipsi sentẽtiã tegeremus: errore alios leuaremus & in omni disputatione quid eẽt uerisimilimũ quæreremus quem morẽ cũ Carneades acutissime copiosissimeq; tenuisset fecimus & alias sæpe & nuper i tusculano ut eã consuetudinẽ disputaremus. Et quatriduí q dem sermonem superioribus ad te prescriptum libris misimus. Quinto autẽ die cum eodẽ in loco consedissemus sic ẽ propositum de quo disputaremus. A. Non mihi uidetur ad beate uiuendũ satis posse uirtutẽ. M. At Hercule bruto meo uidetur cuius ego iudicium pace tua dixerim lõge antepono tuo. A. non dubito. Nec id nũc agit tu illum quãtũ ames sed hoc q̃ mihi dixi uideri quale sit de eo a te disputari uolo. M. Nẽpe negas ad beate uiuẽdũ satis posse uirtutẽ. A. prsus nego. M. Quid ad recte honeste laudabiliter postremo ad bene uiuendum satis ne est præsidii in uirtute. A. Certe satis. M. Potes igitur aut q male uiuat: nõ eum dicere miserꝝ aut quẽ bene fateare eum negare beate uiuere. A. Quid ni possum. Nam etiam in tormentis recte honeste laudabiliter & ob eam

Cato auunculus bruti.

Auũculus uñ Maior auuncu lus.

uidetur: ut eadē uis in uirtutibus fit ad beatam uitam efficiendā: olim duo phī: alter ſtoicus alter peripateticus ppugnabant pro ſuis utrinq; decretis: acriter & cōtente: ſtoicus cenſebat uitā beatā hominū uirtute ai ſola: & miſeriū ſumma malitia ſola poſſe effici etiā ſi cetera bona oia: quæ corporalia: & externa appellant. uirtuti deeſſent. Malitiæ adeſſent: contra peripateticus miſerā quidē uitā uitiis ai & malitia ſola fieri cōcedebat: ſed ad cōplendos ois uitæ beatæ numeros uirtutē ſolam nequaq; ſatis eſſe exiſtimabat qm̄ corporis & fortunæ bona neceſſaria uiderent̄ pficiendæ: beatæ uitæ. Reclamabat hoc loco ſtoicus: & tanq; ille duas res diuerſas poneret miraba tur: qd cū eſſent malitia & uirtus duo contraria: uita miſera & beata quoq; æque cōtraria nō ſeruaret i utriſq; uim & naturā contrarii: & ad miſeriam quidē uitæ confici ēdā ſatis ualere malitiā ſolam putaret. Ad præſtandā uero uitam beatam non ſatis ſolam eſſe uirtutē dicere: tum peripaticus per quā hercle feſtiue arguciola hac de congio uini uſus eſt. Rogo te inquit reſpōdeas an exiſtimes uini eſſe amphoram. Cū abeſt ab ea unus congius quod ſtoico negante unus igitur congius inquit pi pateticus amphoram facere dici debebit: qm̄ cum deeſt ille unus nō fit uini amphora: & cū acceſſit fit amphora: qd ſi id dicere abſurdum eſt uno congio ſola fieri amphorā: itidem abſurdū ē una ſola uirtute uitā fieri beatā dicere qm̄ cā uirtus abeſt: beata eē uita nūq; pōt. In eculeū conciūtur. Eculeus tormenti genus eſt quo hoies cruciabiliter torq̄nt̄ de quo crebra mētio apud eruditos de quo Valerius ſic: Rupit uerbera: fidiculas laxauit ſoluit Eculeū: laminas extixit. Itē laxato eculeo poſtq̄ inſidiis oportunū tēpus animaduertit aurē eius morſu corripuit: libro. iiii. de finibus ſic ſcriptum legimus nec ſi ille ſapiēs ad tortoris eculeum a tyranno ire cogat̄ ſimilē habeat uultū ut ſi ampulā pdidiſſet. Itaq; fortis ſapiēs conſtans uita in eculeū igredet̄: uita beata nō itroibit: licet id ſtoici cōuellant: cōcluſiunculis captioſis magiſquam ueris. Rapiuntur ad tortorem quædam uirtutes in procliui ſunt: ut liberalitas: temperantia: manſuetudo: quædam cliuum ſubeunt & aſcendendo obluctantur: ut patientia fortitudo conſtātia: in illis continemus animū ne prolabantur. In his exortamur incitamus: hæ uirtutes in eculeū igrediunt̄: ſub tortore ſpectant̄: nulli ſupplicio nulli dolori ſuccūbentes ad loca ſupplicii uita btā aſpirare non pōt: ubi enim cruciatus & tormēta ibi beatitudo eſſe non poteſt. Tanq; leuia uina: ſenſus eſt ſicut uina tenuia aqua commixta ſine neruis ac ſapore ſunt nulliſq; bonitatis: ſic peruulgata ſtoicorum argumenta: quod idem ſit honeſte & beate uiuere imbecilla ſunt & infirma quæ guſtanda potius ſunt: q̄ in ea penitus ingurgitandum. Talia dogmata ſūt a limine ſalutanda & tranſeunter inſpicienda. Vina leuia intelligi uult: quæ alio noīe tenua appellant̄. Pli. ait in. xxiiii. leuiſſimum uinū celerrime inueterari. Idē ait tenue uinū minus alere: magis ſtomachū nutrire uinū aqua miſceri ſtaphilus primus iuenit: uinū oē quo tenuis eo odoratius græci deuteria appellant hoc ē ſecūdaria uina: q̄ fiūt maceratis aqua uinaceis. Cato lorā uocat. Et hæc inter uina operaria numerant̄: idē fecatū appellat qd fecibus uini expreſſum ē dilutum uinū dicimus aquatū hoc eſt aqua commixtū uulgo īdoctæ & inſienter lymphatū uocitatur quod in ſuperioribus copioſe explicauimus. Iſte chorus uirturū conſtantia grauitas: fortitudo patientia: aliæq; cōſimiles uirtutes ſignificant̄: quæ ueluti chorꝯ conſtituūt qui multorū concentu conſtat: dictus chorus a chara ideſt letitia: ut interpretatur plato libro ſecūdo de legibus: ab his autem uirtutibus ſeparari negant ſtoici uitam beatam immo ad eos curſim per rectura pertinaciter affirmāt: ſed hoc ſpecioſe magiſquā uere dicit̄: quis enim dabit ſtoicis beatum eē qui torqueat̄ crucieť i eculū conticiatur: ſenſus. n. cuiuſq; & natura reꝯ: atq; ipſa ueritas: clamat quodāmō non poſſe beatū dici: eū qui in tormentis ſit: neq; uitam beatam eſſe poſſe in contubernio carnificū ac tortorꝯ cui nihil cōmune ſit cum doloribus: & ita aliud erit bene uiuere: aliud beate uiuere: ita boni eſſe poterunt: q beati non ſint. Ne expoſtulent: incuſent: expoſtulare eſt querelā apud eum ipſū deponere: qui fecit iniuriā poſtulare aut̄ querelā dicere de altero apud alterꝯ unde expoſtulatio dr̄ cōqueſtio aduerſus eū quem icuſamus. Nulla uirtus uacat prudētia. Socrates oēs uirtutes putabat eē prudentias: in quo errabat: quod uero non abſq; prudentia recte dicebat auctor Ariſtoteles: i ſexto ethicorꝯ prudētis eſt bene conſulere: prudētia circa humana uerſat̄. Et in his quæ ſunt homini uel bona uel mala

Contētio ſtoici & pipatetici

Malicia ſatis ad uitā miſeram Arguti ola de congio uini

Eculeus

Virtutes in pcliui. Cliuiū ſubeūt. Leuia uina. tenuia. Quote nuius eo odoratius Deuteria. Lora Fecatū. Dilutū Aq̄tum Lymphatū chorus unde Bōi nec beati Expoſtulare Poſtulare Expoſtulatio Prudentia.

Crucia tus atti lii rguli

De.M.attillio.M.attilium regulum fatent oēs fuisse fortissimū constantissimum in perferendis cruciatibus:quibus eum peni crudelissime affecerunt:inclusum qppe angusto armario clauis acutissimis p fixo ut se in nullā eius partē iclinare posset:palpebris quoq; iſutis atq; isomnia cruciatu necauerūt. Mirto itaq; laudāt uirtutē artilii tam magna infœlicitate maiorē nec tamē beatū cum appellant:quia cōicatio beatitudini ad tormenta nulla esse pōt. In laudem atilii reguli ait filius non tam aduersa cauendo fugisse ægregiū:q̄ pdomuisse ferendo. De attilii reguli pacientia. Gellius Augustinus. Cicero. Valerius. cæteri. Quinto cepione:quintus cepio consul oppidum tolosanum diripuit:ingēs auri pōdus thesaurosq; opulentos ex templis abstulit:qđ sacrilegium:cā excidii cepioni exercituiq; eius postea fuit:quisquis enī ex ea direptione aur attigit miserabili cruciabilique exitu periit:cepio ipse multis aduersis casibus iactatus patria extorris sacrilegus turpit iteriit:filii quoq; eius bona paterna obscene oblirientes inter scorta infami morte perierūt hæc ex strabone. Gellio:trogo:& ti magene hinc

Prouerbiū hēt aurum tholosanum. M.aglius reusl

prouerbium de hoibus calamitosis ortū dicitq; solitum ē:ille habet aur tholosanū eadem snia est illius quoq; ueteris puerbii hēt æquū scianū. M.aquilio.M.aquilius asiatici belli reliquias confecit:mixtis ueneno fontibus: i famem fecit uictoriā:hic consul imperator ornatus a senatu triūphalis factus ē reus:quē cū Mar.antonius orator defenderet cā ppe perorata ipsū arripuit. Cōstituitq; i cōspectu omniū:tunicamq;.M. Aquilii a pectore dilorica

Tunicā dilorica uit.

uit:ut cicatrices populus Romanus iudicesq; aspicerēt aduerso corpore acceptas: simul: & de illo uulnere: quod ille in capite ab hostium duce acceperat: multa dixit eoq; adduxit iudices ut .Mar. Aquiliū dānare uererentur quem fortuna ex hostium telis eripuisset. De Mar.aquilio historici oēs:& Cicero in uerrinis:& i secundo de oratore. In eculeū tormēti genus:ut antea diximus. Superioribus debus:quatuor tusculanis qōnibus. Profligata

Profligate p fligatæ res:

qō:absoluta penc ac effecta: profligare dicūt idonei scriptores prodigere & deperdere pfligataq; res quasi profligatas & pditas. In alio significatu profligata appellant:quæ ppe absoluta sunt:& in hac significatiōe accipit hoc ciceronianum:ubi annotandū ē nō satis circūspicienter ab Aulo gelio:pleroq; reprēdi ue

Cōtra a.gelliū lo pfligato

luti improprie inscite; dicētes profligata eē edificia:& templa:& alia fere multa: q̄ prope absoluta effectaq; sunt:q̄ & in profligato esse dici solent:nam in hoc plane loco pfligata q̄stio significatur finita quasi ad exitū deducta.

affectū bellum

Cōtra Au.gelli opinionē: Vñ non satis recte reprensus uir ille ex aduocatorē turba uidet: qui quoram prætore dixit oīa uir clarissime negocia de quibus te cognitur eē hodie dixiti diligētia &uelocitate tua pfligata sunt.affectū quoq; dixerūt:qui latine locuti sunt:id qđ pfligatum appellatur. In hac significati

Affecta æstas.

one sicut.M.Tul.dixit in oīone de puinciis consolaribus bellū affectum uidemus:& uere ut dicā pœne confectum. Idem in oeconomico. Cum uero iam affecta æstate uuas a sole mitescere fas est. Motus turbulenti pturbatiōes significat de quibus in quarta tusculana copiosius. Sepe adest scilicet dolor. Semp ipēdet.s.mors q̄ ut saxum tantalo sp ipendet supra capita mortalium. Populus sepe cōtingit. Seruius

Nihil sedius seruitute

non solum singularibus hoibus contingit:sed sepe totos populos subiugum mittit:ut qui liberi fuerant in alienā cadant seruitutem. Dum est autem & miserum discere seruire:ubi sis doctus Dominari:nihil ē ut inquit Marcus Tullius in tertia philippica fœdius seruituto cum ad decus & libertatem nati simus idē ait omnem seruitutem esse miseram illis uero miserimā q libertatis dulcedinem gustauerunt. Futura timet timor pprie ē de futuro malo sicut ægritudo ad præsentia mala refertur. Orbitates filioꝝ amissio nes papinius i endechasyllabo orbitas oīs fugienda nisu. Egritudine elidit triſtitia suffocat. Iactaturq;

det nō oēs bonos eē etiā btōs. Multaq; de.M. attilio. Q. Cepione. M. Aqlio recordantur beatāq; uitā si imaginibus potius uti q̄ rebus ipsis placet. Conantē ire i ecuteū retinet ipsa prudētia negatq; enim cū dolore & cruciatu qcquā esse cōe. M. Facile patior te isto mō agere: & si iniquū ē prescribere mihi te quēadmodū a me disputari uelis. sed q̄ro utrū aliquid actū superioribus dies: an nihil arbitremur? A. actū uero & aliquantū quidē. M. at qui si ita ē profligata iā hec pœne ad exitum addu cta qō est. A. quo tādē mō. M. Quia motus turbulenti iactationesq; aīoꝝ incitatæ & ipetu incōsiderato elatæ rationē oēm repellētes uitæ btē nullam partē reliquūt qs. n. pōt mortē aut dolorem metuēs quorū alterū sæpe adest alterū semp ipendet esse nō miser? Quid si idē: qđ plerunq; fit: paupertatē ignominiā infamiam timet si debilitatem cæcitatem si deniq; quod non singulis hoibus sed potentibus populis sæpe contingit: seruitutē potest ea timens eē quisquam beatus? Quid: qui nō modo ea futura timet: uerumetiam fert sustinetq; præsentia? adde eodem exilia luctus orbitates qui rebus his fractus ægritudine elidit̄ potest tādē esse non miserrimus? quid uero illum quem libidinibus inflāmatū & furentē uidemus omnia rabide appetentem cum inexplebili cupiditate quoq; affluentius uoluptates undiq; hauriat eo grauius ardētiusq; sciētē nōne recte miserrimum dixeris. Quid elatus ille leuitate; ianiq; lætitia & exultans

Quid elatus ille: hæc i quarta Tusculana uberrime explicata sunt. Ergo ut hi miseri: contrariorꝝ contraria sūt cōsequētia: si miseri sūt: qui timent: beatus ē: quē nullus metus terret. Si miseri qui egritudinibus: libidinibus: letitiis: inanibus exagitantur: beatus ille: quē nullæ tales affectiōes exedūt: extimulātq;. Vt maris tranquillitas: malatiā uocant: maris quietē: ac tranquillitatē qñ fluctus languent: neq; ulla aura cōmouentē: consimiliter Malatia ē in grauidis ille langor & mollicies dissoluti & cūcta fastidictis Plinius i. xxiii. Malicoriū inqt experitur i grauidarum malitia & qñ gustatu moueat ifantē. Apud Senecam est luculenta illa sententia ex libro nono epistolarꝝ. In ocio incōcusso iacere non ē tranquillitas malitia est dictio mēdosa est in codicibus impressis nam pro malacia legitur malicia corupto uocabulo elegātissimo & sensu sēsus est: statum ai beati talem itelligi qualis tranquillitas maris ē: qñ nec aura quidem minima fluctus cōmouet: maria enim sua natura tranquilla sunt: uentorum autem ui agitari atq; turbari solent. Quod si est: sensus ē eum merito beatum: & eē &dici qui supra fortunam est collocatus: qui nullis perturbationibus est obnoxius: qui nihil timet: nihil cōcupiscit: nihil an igitur: qualem inuenire difficile: immo impossibile est: græci apathes uocant quasi dicas impassibiles & īperturbatos: de quibus pli. hæc: exit hic ai tenor: aliqñ in rigorem quendā toruitatēq; naturæ: duram & inflexibilē affectusq; humanos adimit qualis apathes græci uocāt tales extiterūt Diogenes Cinicus: pirhon: heraclitus: & thimō. Dodorus quoq; & agatarchides tradunt ethiopas esse quosdam: apathes: hoc est absq; passione ulla uiuentes: qui īmobiles perstant uerberat & iniurias susq; deq; ferentes: qui sine affectu humano: filios & uxores defunctas uident in qbus nullum neq; iræ: neq; misericordiæ signū conuiscit: a qbus oīa mala qeto animo sedatoq; pferunt. Impotenti letitia: immodica & gestiēte. Mathēmaticoꝝ iste mos est postulata matheticorum sunt hæc ut liceat ab oī signo: siue puncto ad omnem rectam lineam ducere & omnem finitam rectā lineam e regione eiicere: & oīmō signo & interuallo circulum scribere. Itē q eidē æqualia sunt iuxta sibi æqualia eē & si equalibus equalia adas tota equalia eē: & si parribus paria demas reliqua eē paria. De quibus euclides. Martianus. Censorinus satis multa. Geometriæ: Plato libro. vii. de legibus: præcipit geometriam liberis hoibus esse discendā: cuius inuētores egipti fuerunt: ut docet Strabo in. xvii. sicut arithmetica a phœnicibus iuēta traditē. Geometriā utilem eē necessariāq; futuro oratori: docet. Quintilianus. Geometres significatur mēsor terræ: Geometriā inqt Ambrosius in examero. Audiuimus: thelassometrā nunquā audiuimus: dicit autē thelassometra maris mēsor. Quomō hoc cōsequēs: stoici dicūt nihil eē bonū nisi quod honestū quo cōcesso: cōsectariū est beatam uitam non posse sine honestate cōtingere: qđ argumentum retroactum pariter ualet: ut uita beata honesta sit: si qđ honestū est: id bonum solum habendum est: ita fit: ut qđ bonū sit id eē honestū sit & beate uiuere sit honeste & cū uirtute uiuere. Separatim libri sunt: ut i aliis tractent de honesto. In aliis de sūmo bono: ut ita quecq; res suis argumētis explicetur.

Malaria.

Correctus Senecæ locus.

Beatus qui. apathes

Ethiopes apates.

Postulata mathematicoꝝ.

Geometria discenda

Geometria discenda.

Thalassometra.

Quod bonū hōestū

Virtutes satis posse Clara quidē & animosa hæc uos ex palam profiteri uirtutē ad beate uiuendū satis eē sed speciosius hec dici q̄ uerius persuaderi solent qm̄ ut ante dixi. Virtus sine bonis corporis ac fortune mādā quodāmō & mutila ē neq; ad plenū effectrix beatitatis. Tātisper iterea absolute ponit sicut apud liuiū tū id iperiū ei ad uberē etatē icolumen māsit tantisper tutela muliebri frequent postulat hec dictio tātisper ut poculet cū dū uel quoad accipiturq; p tādiu sicut apud Tarentiū Gelliū Cice. Plautū & ceteros q pure loquuti sunt qd & supra annotauimus. Plau. in menechmis mulier tātisper blādit dum qd rapiat uidet. Xerxes quidē. Xerxes lingua greca significat bellato arcto xerxes magnus bellator. Xerxem aūt persarū regē quis ignorat potentissimū maximumq; extitisse q græci am copiis militatibus inundauit q per maria ambulauit: p terras nauigauit: cuius itroitus in greciam: sicut fuit metuēdus: ita exitus erubescendus: de quo Trogus Plutarchus ꝑbus emilius: herodotus plura. In tantū: ut nihil sit notius: de xerxe i hāc sniam Valerius maxim°: li. nono dictoꝝ fcōrūq; memorabiliū. Age xerxes opū regiarū ope eximia: eo usq; luxuria gaudens: ut edicto ei præmiū ꝓponeret: qui nouū uoluptatis genus reperisset quā ta dum delitiis nimiis capit amplissimi iperii ruina euasit tiberius cesar nouū officiū istituit a uoluptatibus: & eliogabalus ꝓponebat suis q̄si themata: ut iura noua dapibus cōdiēdis inuenirent: & cuius placuisse: ei dabat maximum ꝓmium. Non equitatu: tradunt scriptores: numerum copiarum terrestriū: quas i græciam duxit xerxes fuisse centum. lxx. miriades: idest decies septies cētena millia: myrias enim numerus ē cōtinens decem milia trā siuit eius exercitus per septem dies totidemq; noctes: nullo tpe intermisso. Angustias helle sponti. Constrato i nauibus ponte: fertur tūc quidam uir hellespontinus dixisse o Iuppit qdnā tu sub specie uiri p se. Ex accepto xerxis p Iouis noie græciā uis exterminare numerus eqtū fuit octo miriadū. i. octoginta miliū ꝑter camelos: & currus: myriarchas hūit hoc est pfectos: q decē milibus ꝑāt. Naues quoq; decies centū milia numero habuisse dicitur ut non imerito proditū sit flumina ab exercitu eius desicata defecisse. Alterꝝ alteri consequens: ē quoddā argumētū: ita cōsequens ut reciprocū: sit & retrorsū idē ualeat sicut exemplicā: si hō uiuit spirat: si spirat uiuit q̄dam uero ecōtrario nō recurrūt: sicut si peperit mulier cum uiro concubuit: cōtra si non uiro concubuit: non cōsequēs est eam peperisse: potest. n. & coisse cum uiro nec tamen peperisse: hoc autē cicero nis argumētum uidetur idem ualere retrorsum: & ex utraq; parte esse consectarium: ut quod honestum si: id bonum esse: quod bonum id honestum: & beata uita ac uirtus se uicissatim consequantur: ut uita beata sine uirtute: uirtus sine uita beata esse non possit: græco uocabulo talis argumentatio dr logotropos ut si uiuit plato spirat plato: si spirat uiuit. Auctore aristone & anthiocho: brutus philosophos oēs græcos ferme attigit: nec ullius ipsoꝝ disciplinę: uel expers uel ignarus fuit platonicos tn enixe coluit uetere academiā sectatus. Antiochū ascalonitā igēti admiratiōe obseruauit: eiusq; fratrē noie aristonē pstāti uirtute uitę amicitia cōtubernalitateq; sibi deuinxit. M. T. i bruto & i hortēsio testat: se operā dedisse antiocho quē ueteris academię nobilissimū & prudentissimū pbum fuisse dicit. Aristonem quoq; antiochi fratrem adhibuisse se testatur: & ita symmathitæ: idest condiscipuli fuerunt. M. Tul. & brutus. Antiochus autem & aristo fratres: utpote platonicæ sectæ: sectatores: nō solā uirtutē: in bonis numerabāt: sed ꝑter uirtutē bona corporis & fortunæ asserebāt: tanq; ex hic oibus uita beata pficeret: solitus erat anthiochus differere cōtra academicos recētiores q contra suum doctorē philonē etiā librū edidit: libro quarto de finibus tradit aristonē negaturum sibi uideri bona uacuitatem doloris diuitias ualitudinem: qui mihi uidet fuisse alius ab hoc aristone longe antiqor: cuius dogma ubiq; librorum insectatur & oppugnat.

Tātisp

xerxes belator

xerxes ꝓmium dabat i uentori uolup tatum A uoluptatibꝫ. Helio gabalus

Copiæ xerxis myrias quid

Dictū heleſpō tii myri archæ.

Numerus nauium.

Reciprocū argumentū

Logotrophos

Antiochus magister ciceronis & bruti

Symmathitæ

Condiscipuli

Aristo.

in uirtute ad beate uiuēdum eē uim nihilominus hoc agunt sepatim. propriis. n. & suis argumentis et admonitionibus tractāda quæq; res ē: tanta presertim. Caue. n. putes ullā in phia uocē emissam clariorē ullūue eē phiæ ꝓmissum uberius ut maius. Nā quid ꝓfitet odii boni profecturā se eū q legibus suis paruisset. Vt eēt contra fortunam semp armatus ut oia presidia habere in se bone beateq; uiuēdi ut eēt sp denīq; beatus. sed uidero qd efficiat tantisp. hoc ipsū magni estimo qd pollicetur. Nā Xerxes qdē refertus oibus præmiis donisq; fortunæ nō eqtatu nō pedestribus copiis. nō nauiū multitudine. nō infinito pōdere auri cōtentus præmiū proposuit q inuenisset nouā uoluptatem qua ipse inuenta nō fuit cōtentus. Neq; enim nunquā finē iueniret libido. Nos premio elicere possemus qui nobis aliqd attulisset quo hoc firmius crederemus. A. Vellē id quidē sed habeo paululū qd requirā. ego enim assentior eoꝝ quæ posuisti alterꝝ alteri cōsequēs eē ut quēadmodū si qd honestum sit id solum sit bonum sequatur beatam uitam uirtute conficī: sic uita beata in uirtute sit nihil eē nisi uirtutē bonū sed Brutus tuus auctore & Aristone & antiocho nō sētit hoc putat. n. ēt ut sit bonū aliqd ꝑter uirtutē. M. Quid igit cōtra Brutū ne me dicturꝝ putas. A. Tu uero ut ur. Nā ꝑsinire nō ē meū. M. Qd cui igit consentaneum sit alio loco: Nam ista mihi & cum Antiocho sæpe:

Cum athenis iperator. M. Tul. in cilicia procōsul missus: rebus bene gestis: uictoria iusta hostibus p fligatis apud issum iperator appellatus ē: quo in loco Darius ab alexandro fuerat superatus: mox e puicia decedēs rhodum prius deinde athenas amore & desiderio antiquorum conuersationum: quas adolescens: studiorꝝ causa in his locis habuerat. Auidissime reuisit: exceptus summo honore: cū a primoribus tum a pbis & disciplinarum magistris: qui pro ingenii & doctrinæ fama undiq; ad ciceronem concurrebant. Si essent ulla corporis mala academici morbos corporis: dolorem: egestatem: infortunia: & cætera id genus quæ cōtra naturā sūt apppellant mala: sicut re uera sunt. Et uulgo nominitantur stoici uero icōmoda dicere malū: quæ græco uocabulo appellāt dischrestemata siue reiectanea: quæ græce dicūtur apoproegmena: hæc autē mala corporis & fortunæ: cadere ī sapientē posse nemo nō nouit: ex quo colligit sapientē ī malis eē posse: quod Ciceroni in p sentia peride ac stoico stoicæ q; sectæ ppugnatori nō probatur: uult. n. i sapientē malum cadere non posse: cum autem dolere egrotare i egestate esse possit sapiens: hæc mala appellāda esse non cēset: sed potius icōmoda siue reiectanea ex stoicorum sentētia: qui cum academicis uerbis cōsentiunt redissident. Neq; tñ beatissimā: stoici iter quos Seneca ē: academicos reprēdūt. qui aiūt beatū qdem futurū hominem uel sola uirtute nō futurum autem beatissimum: tanḡ iter positiuum: & superlatiuū sicut re uera est sit discriminatio distātiaq; nō parua: sed stoicis eadē uidet uita beata & beatissima q gradus tollūt qui aiūt nihil esse rectius recto: nihil uerius uero: nihil temperatius tēperato quoꝝ argumēta hæc sunt beata uita bonū perfectū ī se habet: & īsuperabile: quod si ē perfecte beata ē: præterea si uita beata nullius ē idigēs: omnis uita beata perfecta ē eadē q; ē & beata & beatissima: quietiam si beata uita sumum bonum habet summe beata ē summum autem bonum adiectionē non recipit: quid enim supra summū erit. Ita nec beata uita sine summo est: quæ nec minor fit nec maior ipsa. Decrescere. n. summū bonū nō pōt sicut nec increscere: beata uita summe perfecta ē: nec habet quo procedat: quid enim accedere perfecto potest: profecto nihil: aut nō erat perfectum cui accessit: sed hæc stoicorum spineta. nō tam uera quē glorioſa: peripateticoꝝ academicorumq; doctrina suscidit: quæ ad sensum communē ppius accedit: & beatā uitā: & beatiorē & beatissimā gradati esse decernit. Secundum stoicos: q. metellus macedonicus ille iter rara humana fœlicitatis exēpla numeratus: qui tres filios cōsules uidit: e quibus unū etiā cēsorem & triūphārem: quartum autem prætorē eosq; saluos reliquit: & tris filias nuptes: cum ipse cōsul: cēsor augur fuisset triumphasset: nihilo beatior erit q; regulus: qui ī potestate hostiū cruciatus: uigiliis. Inedia necatus ē: neminem enim putaui esse beato beatiorē. Etiā si qua pars abesset finis bonoꝝ cōstituitur si quis haberet ea: quæ secūdum naturam sint uel omnia uel plura & maxima quæ taprota fileos prima naturæ nominātur. Varro primigenia appellat: de quibus mox plura. Nō numero: numerus enī taliū reꝝ ferme īfinitus ē: q̄ iter bona corporis & externa pcēsent. Claudicaret: uita beata ī hoc differt a beatissima q; p; ī altera cōsumata & sūme pfecta sūt oia: ut nō sit icremēto locus. In altera multa qdē suppetūt. sed nō oia ut ita ex aliq parte uita beata claudicare possit: & tñ nomē suū retineat: eē ī brissima sit cumulus reꝝ oium citra ullā caudicationē detractionéue. Enucleate: enodate explicate.

Vt sit beatior: nūc ut stoicus: diserit: ī libris uero de finibus ut pipateticus: sentit eē beatiorē beato: nūc btm̄ itelligit: cui nihil desit cuiq; nihil accedere p̄t: & ita nullus incremēto locus relingtur. Ex maiore pte ut btūs. ſ. dicat̄ q magnā pte coꝝ bonoꝝ possidet: qbus cōfit fœlicitas: sicut orator: & pbūs dīr: q ex maiori pte īstructi sūt oratoria philosophicaq; suppellectile ēt si nō oia ad plenū suggerant. Tria gña malorꝝ: si tria sūt gñe bonoꝝ totidē malorꝝ genera eē necessium ē. A deo nullū contrariū sine contrario alteri esse placuit: sūt igitur mala aī: ut īsipiētia: & uitiū sūt mala corporis ut morbus & dolor. Sūt mala fortunæ: ut egestas & exiliū. Argumētatio autem Ciceronis talis est. Si beata uita constituit ex maiori par

& cū aristone nupter cū athenis imperator apud eum diuersarer: dissentio fuit, Mihi enī non uidebatur quisquam eē beatus posse cū in malis eē. In malis autē sapientē esse posse si eēnt ulla corporis aut fortunæ mala. Dicebantur hæc quæ scripsit etiam Antiochus locis pluribus uirtutem ipsā per se beatam uitā efficere posse neq; tamen beatissimam. Deinde ex maiore parte pleraſq; res noiari etiā si qua pars æbesset: ut uires ut ualitudinē ut diuitias ut honorē ut gloriam quæ genere nō numero cernerentur item beatā uitā etiā si ex aliqua parte claudicaret tamē ex multo maiore parte optinere nomen suū. Hæc nunc enucleare nō ita necesse ē quāquā non constantissime dici mihi uidētur. Nam & qui beatus est non intellígo qd requirat ut sit beatior si ē enim quidē qd̄ desit ne beatus quidem ē. Atq; ex maiori parte unam quāq; partem appellari spectariq; dicunt est ubi id ísto mō ualeat. Cum uero tria genera maloꝝ esse dicant q duorum generum malis omnibus urgeat̄ ut oia aduersa sint in fortuna omnibus oppressum corpus & cōfectum doloribus: huic pausulum ne ad beatam uitam decesse dicemus non modo ad beatissimam. Hoc illud est. quod Theophrastus sustinere non potuit, Nam cum statuisset uerbe

Mala Incommoda: dischrestemata reiecta nea:

An beata & beatissima uita sit eadē.

Nihil rectius recto

Beata uita sūme perfecta

Profecto nihil accedere potest.

Metellis beatus.

prima naturæ

Beata

Beatissima.

Nullū cōtrariū sine cōtrario.

Tripli cia ma la.

te bonorum: Ita misera uita fiet ex maiori parte malorꝝ. Ergo sapiens affectus malis fortunæ: & corpor beatus eē nō poterit: quia a maiori parte: unaquęq; res noiatur: plura ãt sunt mala corpis & fortunæ q̃ ai bona. Ergo sapiēs ita affectus miser esse dicetur: dicere autē sapientē esse miserꝝ q̃uis oppressus sit fortunæ: & corporis incōmodis est subabsurdū: cū sapiens secūdū stoicos in tauro phalaridis clusus a beatitate nō destituatur: neq; ullo nunq̃ tpe in miseria esse possit. Illis. n. solum qđ turpe ē malū: qđ honestum bonū uideri solet. Sapiēs uero sp honestū amplexatur: seiunctus a turpitudine iōq; si premit. Egestate doloribus: orbitate: exilio: & aliis id genus: incōmodis: non tñ erit miser hæc. n. illi non mala esse dicūt: sed incōmoda: & reiectanea.

Elate & ample loqui: theophrastus qui ex diuinitate loquēdi nomē iuenit: nō ē ausus magnifice loq: nec elato aio fidenter asserere sapientē fore beatū in malis fortunæ: ac corpor constitū: qđ stoici alacriter affirmant. Sentiebat. n. theophrastus: iter tormēta & cruciatus & egestates: & exilia non eē locū uitæ beatæ: ēt si talis esset sapientissimus. Cōcesso enim quod tormēta: exilia orbitates: & cætera hoc genus: magnā uim habent ad misere uiuēdū cōsequēs ē ut q̃ his malis fuerit misere uiuat pōt ãt sapiēs talia ppeti. Ergo sapiens miser eē poterit: qđā cum prima cōcesserint. Consequētia reprendūt: quod Ciceroni non placet: cōcessis enī primis cōsequētia quoq; concedenda uident ex formula dialecticorꝝ: nam syllogismus ē oratio in qua cōcessis qbusdam aliud quiddā p ea: q̃ cōcessa sunt necessario cōficitur. Vexatur: uellicat: traxat: arguit. Designificatu huius uerbi lege macrobium & gellium. In rotā: genus est Diri formenti: quo ac rēpestate germani aliiq; trāsmontani i atrocibus sceleribus puniendis ppe peculiariter utūtur: libet ī hoc gloriari iliacis nationibus nulli mitiores placuisse pœnas. De hoc gñe supplicii itelligit apud poetā sic scribentē. Radiisq; rotarꝝ districti pendent. Dixit theophrastus & merito dixit: quāuis stoici reclament. In Rotæ tormēta non ascēdere uitam beatā: quid enim q̃so beati esse pōt in cōtubernio cruciatuū: ac supplicioꝝ: q̃ cōiocatio beatæ uitæ cum tortoribus radiisq; rotarꝝ: qbus sapientissimus: fortissimus: pacientissimus: qsq; succūbere: qbus stoici illi magnidici & uerborꝝ tenus apathes: succubuissent dixissētq; Aliud eē ī scola iactāt loq. Aliud ī rota cruciabilit torqueri. De qua sic scribit Seneca i decima epistolarꝝ moraliū: caput usq; eo dimisit: donec radiis isereret: & tādiu se in Sedili suo tenuit: donec ceruicē circūacta rotæ frangeret: hæc tñ senecæ uerba de rota uehiculi itelligunt: nō de illa rota: q̃ p torméti genere tātū parata ē: cuius Apuleius quoq; cōmeminit: i asino aureo.

Idem ualēt: sensus ē: theophrastus nusq̃ i libris suis noiatim dicit i rotā nō ascēdere uitam beatā: sed cō similia eloquit. Idem pollētia: in hac. n. snia est: ut qui cruciat: qui torqueē is beatus eē nō possit. Huic succēsere dicenti: iterrogatiue pnūciādū: est. n. sensus: si cōcedo thophrasto: q̃ primo loco ponit uidelicet mala eē corporis & fortunæ icōmoda. Debeo illi & cōsequentia cōcede nec merito possum succēsere dum dicit nō oēs bonos esse btōs: cū in quemlibet bonū ac sapiētem cadere possint dolores corporis & naufragia fortunæ: q̃ a Theophrasto ī malis numerant: Succēsere aut ē irasci iusta de cā: auctor donatus Catholica ē illa apud siliū fabiana snia succēsere nefas prīæ. In chalistene: nomē ē libri conditi a theophrasto: de iteritu calisthenis sodalis sui acerbissimo: sup quo ī tertio cōmentario satis multa. Vitā regit fortuna ī libro de fœlicitate docuimus: quēadmodū antiq fortunā existimarūt deā esse ꝑpotentē moderatricēq; reꝝ humanarꝝ: q̃ toto mō oibus locis oibusq; horis oium uocibus sola iuocat: & una noiat: sola laudatur: sola arguit: & cū cōuitiis colit: uolubilis & ceca existimata. Vaga i cōstās: idignorūq; fautrix huic oia expensa huic oia ferunt accepta & in tota rōne mortaliū sola utrāq; paginā facit. Nā ut inqt uerissime Oui. Nempe dat & quodcūq; libet fortuna rapitq; fortune simulachrū ut alibi quoq; annotauimus. Cū copia & gubernaculo figurabant: tanq̃ & hæc opes tribuat: & humanarꝝ reꝝ regimē obtineat ꝑ spiciēter ergo & scite dixit thophrastus. Vitam regi fortuna magis q̃ sapiētia: quā poeta oipotentē appellat: cui tanq̃ deæ tēpla erexerūt. In cælo quoq; locū assignātes: quintus enī abhoroscopo locus appellatur bona fortuna: q̃ græco uocabulo: agathothyche nominatur: qui aspectus potentissimus est: Cum de trigono ab horoscopo uideatur. Sextus uero locus mala fortuna dictus: hoc est cacotyce: qui nulla cū horoscopo societate coniungit. Vexent itaq; philosophi: carpant castigent: prout libet hāc theophrasti

Sapiēs nūq̃ in miseria

Vexatur

Sillogismus.

Supplicium rotæ.

Stoici magnidici.

Succensere.

Fortūa toto. mundo iuocat. Fortūæ simulacrum agathotyche Cacotyche.

sententiam tanq̃ mollẽ ac eneruatam nec tanto uiro dignã: cũ constet fortunam plus pollere q̃ prudentiam q̃ cõsilia sexcentoꝝ hoium: de qua est petronii arbitri ille uersus: dignus memoratu. Rex humanarum diuinarũq; ptãs: quæ noua semper amas: & mox possessa relinquis. Recte id quidem. s. dicunt phi negantes quicq̃ dici posse languidius. Si enim tot sũt: per conditionalẽ enunciationẽ ostẽdit plus ualere fortunã q̃ sapientiam. Si modo inquit concedimus eẽ bona corporis atq; externa: tot iuga: prout sentit theophrastus. Quã sibi constanter: de incõstantia epicuri dictum est. In secunda Tusculana: q sibi interdum dissidet ac repugnat. Laudat tenuẽ uictum: epicurus i epistolis aqua & cibario pane se cõtentũ esse testatur: & ad micũ scribens mite inquit mihi paulum casei: ut cũ epulari lautius uoluero possim. Certos inqt seneca hẽbat dies ille magr uoluptatis epicurus: quibus maligne famẽ extingueret: uisurus an aliquid deesset ex plena & cõsumata uoluptate: & quãtum deesset. Idem dicebat auctore laertio simplices sapores a quã magnifico luxui ferre uoluptatẽ: & simplicẽ uictũ ac tenuẽ cõferre ad bonam ualitudinẽ hominẽq; ad uite usus necessarios efficere ipigrũ ac strenuum libros suos epicurus ut inqt Hieronymus. Refersit oleribus & pomis: hoc quidẽ sentire: & tradere est phi: sed phi grauis non uoluptarii ur enim talis snia parum conuenire illi: q sũmum bonũ collocat i uoluptate: qd si talia de tenui iuctu diceretur a socrate siue ab antisthene plausibilit acciperetur: illi. n. fuere phi grauioris austerioris disciplinæ. Socrate nihil notius. Antisthenes uero fuit cynicæ sectæ cõditor uel illustrator cuius gestamina fuerunt palliũ: pera: & baculus: cognominatus haplocyon: hoc ẽ simplex canis uoluptatẽ summũ malũ eẽ dixit: eius namq; hoc uerbũ ẽ: μᾶλλον ἡνιμαλλοῦ ἡδονῆς: idest insanirem potius quã oblectarer. Negat. s. epicurus. Iucũde posse uiuere: ex prio de finibus uerba subscripsi: q sunt hæc. Clamat epicurus: is quem nimis uoluptatibus esse deditum dicitis: non posse iucũde uiui nisi sapienter honeste iuste uiuatur: nec sapienter honeste iuste nisi iucũ de: auctor est Laertius epicurum dixisse uirtutem esse a uoluptate iseparabilem: & iucũdam uitam: a uirtutibus separari non posse. Quid melius q̃ fortunam: pergit referre sententias epicuri laudabiles & sũmis philosophis dignas: a quibus ipsemet dissidere uidebatur: sententia enim est hæc epicuri memoratissima. Raro fortunam interuenit sapienti: uel sic exigua fortuna interuenit sapienti: talis autem sentẽtia cum sit robusta planeq; uirilis non uidetur congruere philosopho illi: qui dixit dolorem esse maximũ malum. Nam si uerum est dolorem esse maximum malum: poterit non exigua: sed maxima a fortuna casusq; interuenire sapienti: qui doloribus acerrimis non minus opprimi potest: q̃ quilibet insipiẽs. De epicuro in secunda tusculana copiosius: ubi conuenientes preteriuimus illud sed homo cautus nunq̃ terminat modũ: non catus legendum est: sed catus: hoc est acutus. & sapiens quem locum grammatici pro testimonio aduocant. docentes catum dici pro sapiente. Metrodorus: hic fuit discipulus epicuri: qui mox se ad carneadem contulit. Amauit meretricem nomine leõtium ad quã epicurus scriptitauit: quæ tam erudita fuit ut ausa sit scribere contra theophrastum scito sermone & attico: ad hãc referendum est illud plinianum ex proemio. Cernimus aduersus theophrastum scripsisse etiam fœminã metrodorus ab epicuro sapiens appellatus: putabat: ut ante dictum est: eum perfecte beatum cui corpus bene cõstitutum ẽet: & exploratũ ita semper fore: quis autem est iste: cui exploratũ hoc possit esse: cum momento semihoræ possit uel robustissimus a grotatiõe subneruari: magnifica est plane & animosa metrodori illa uox: q̃ ait se intercluisse aditus oẽs fortunæ ne ad eum possit aspirare: neq; in ipsũ longas manus habere: sed cũ sit metrodorus philosophus: uoluptarius ac mollis omne bonum in uisceribus collocans: non uidet ei conuenire tam uirilis tamq; excelsa sententia: quæ si aut ab aristone aut ab zenone diceretur pclare dici uideretur cũ fuerint illi longe: austeriores grauioresq; philosophi grauis enim grauis: uoluptario uoluptaria ẽ accõmodata sententia. Aspirare: accedere. Virg. Nec a quis aspirat achillis: alias fauere ut Virgi. Aspirat primo fortuna labori. Ariston chius: huius aristonis chii meminit in libro quoq; de senectute nescio an hic sit ille Aristo: cuius exposita snia ẽ dicentis nihil differre aliud ab alio nec esse res ullas pter

Versus petronii arbitri

Tenuis uictus epicuri

Victus simplex saluberrimus

Antisthenes sectæ cunicæ cõditor.

Haplocyon

Snia epicuri

Homo catus epicurus

Metrodorus

Leõtiũ meretrix cõtra theophrastũ

Magnifica uox metrodori.

uirtutes & uitia: inter quas: quicquã oino interesset: hũc in libris de finibus identidẽ taxat. zenone uero conditore stoicæ sectæ: nihil celebratius: qui nihil bonũ nisi honestũ: nihil malũ nisi turpe esse censet: cuius paradoxa illudit. M. Tullius in oratione pro murena: & in quarto de finibus refellit: in tusculanis uero qõnibus totus est stoicus & stoici dogmatis ꝓpugnator. Sunt ergo ueluti loci cõmunes: dicere pro stoicis & cõtro stoicos. Quid cuiq; dicendum pro uoluptario non ẽ dicendũ se esse supra fortunã colloca tum: nec enim talẽ uirum talis decet sñia: sicut stoico: & cynico nõ conuenit dicere uoluptatẽ esse summũ bonum: & oia uoluptatis cã facienda: talis eni sñia decet epicureos & asotos: de aristippi schola: igit̃ qui acutus disputator, est spectar non tam quid quisq; dicat: q̃ quid cuiq; dicendum sit: uidet nõ tam qd dicat Metrodorus: sed qd dicere debeat. Quid dicã bonos: fimbriæ cõsularis uiri factũ illud oppido q̃ sapiẽs qui iudex exĩstens. M. Lutatio: cũ is spõsionẽ fecisset: q uir bonus esset noluit eã rem iudicare: ne aut spoliaret fama probatũ hominem si cõtra iudicauisset: aut statuisse uideret uirũ bonum aliquem esse: cum ea res innumerabilibus officiis & laudibus cõtineret. Ex ualerio Maximo &. M. Tullio. Eum dicimus uirum bonum: qui prosit: qbus possit: noceat nemini. Et ut hoc i loco explicat. M. Tullius dicimus uiros bonos: oibus uirtutibus ornatos: quales pauciſſimi uix reperiuntur: nam ut in quit ille. Rari qppe boni numero uix totidẽ quot thebanæ portæ uel diuitis hostia nili. Seneca ait Iouẽ nõ plus posse q̃ uirum bonum. Tanta est uis bonitatis. Subiecta notio: itel ligẽtia & sensus De notione supra dictum ẽ. Secretis: seiunctis: sequestratis: demotis. Cumulata cõplexio. Boetius in tertio de cõsolatione: beatitudinẽ ait esse statum bonorũ omnium cõgregatiõe perfectũ. Augustinus quoq; in quinto de ciuitate dei fœlicitatẽ dicit eẽ plenitudinem omnium rerum optandarum quibus qui fruuntur: beati merito dicuntur.

Si quicq̃ boni: tanq̃ stoicus ducit solam uirtutẽ in bonis: necĩ malis ponit fortunæ naufragia & corporis dolores: uult eni solam uirtutem esse effectricem uitæ beatæ: etiam si absint cõmoda fortunæ & corporis: & adsint incommoda: quæ stoici nolũt mala appellare: cum sapiens in his eẽ possit: sed ut sæpe diximus spetiosæ magnificæq; ista dicũt: cum autem uẽtum ad uerum est sensus moresq; repugnant. Casus iportat: Aristoteles i physicis Quotiẽs iquit aliquid cuiuspiam rei gratia geritur aliudq; quibusdã decausis: q̃ quod ĩtẽ debatur obtingit: casus uocatur: licet casũ diffinire ut docet Boetius in quinto de consolatione: inopinatum eẽ euentum. Statius sentẽtialiter ait: omnia casum fecimus: & uires auxit fortuna nocendi sensus est. Si mala sunt q̃ ex casu fortunaq; proueniunt: sapiẽs beatus esse non poterit. Cum in illum possit casus incurrere. possitq; subiectus esse oibus fortunæ fulminibus. Cõibus magistris: ut antiocho aristoni & aliis: qui fuerunt communes doctores. M. Eruti: & Ciceronis Speusippo: hic ex sorore platonis genitus. Scholæ platonicæ octo annos magister fuit: speusippo succeſſit in academia Xenocrates philosophorum seueriſſimus: qui cum esset ingenio hebeti & tardo: dixit Plato illum ægere calcaribus: hunc dixit meretrix phryne non uirum esse: sed statuam: cum nullis blandimẽtis hominem illicere potuisset ad concubitum Xenocrati: successit polemon: qui cum esset adolescens impudicus perditæq; lu-

pro stoicis & cõtra stoicos.

Fimbriæ factum sapiens.

Bonus constat ex multis

Rari boni

Beatitudo quid

Magni dici stoici.

Casus quid

Speusippus Xenocrates Polemon

id Aristo Chius aut si stoicus zeno diceret: q nisi qd turpe eẽt nihil malũ duceret. Tu uero Metrodore: qui oẽm bonũ in uiscerib⁹ medulisq; cõdideris & diffiniens summũ bonũ firma corporis affectiõe: exploratacq; spe cõtineri: fortunæ additus itercluſisti. Quomodo isto eni bono iam expoliari potes. Atqui his capiuntur iperiti: & ꝓpter huiusmodi sñias istorũ hominũ est multitudo. Acute aũt disputantis illud est. Nunqd qsq; dicat: sed qd cuiq; dicẽdũ sit uidere. Velut ea ipsa sñia: quam in hac disputatione suscepimus. Omnis bonos semper beatos uolumus eẽ: quos dicã bonos ꝓspicuũ est. Oibus. n. uirtutibus istructos & ornatos: tũ uiros bono dicimus. Videamus q dicẽdi sunt beati. Eqdem hos exĩstimo: q sint in bonis nullo adiũcto malo: nec ulla alia huic uerbo: cũ beatum dicimus: subiecta notio est nisi secretis malis oibus cumulata bonorũ cõplexio hãc assequitur⁹ si qcq̃ pter ipsã boni est non põt. Aderit eni malorũ si mala illa dicimus turba quædam paupertas ignobilitas humilitas solitudo amissio suorum graues dolores corporis perdita ualitudo debilitas cæcitas interitus patriæ exilium seruitus. Deniq; in his tot & tantis: atq; etiã que plura possunt accidere potest esse sapiens nam hæc casus importat qui in sapientem potest incurrere. At si ea mala sunt qs potest prestare sapiẽtem semper beatum fore cũ uel in oibus his uno tempore esse possit. Non igitur facile concedo neq;. Bruto meo neq; cõmunibus magistris neq; ueteribus illis Aristoteli. Speusippo. Xenocrati. Polemoni ut ea que supra enumerauí i malis numerẽt iidẽ dicãt sp beatũ eẽ sapiẽtẽ Quos si titulus hic delectat isignis & pulcher. Pythagora Socrate & Platone digniſſimus iducant aium illa quoq; splẽdore capiunt uires ualitudinẽ

xuriæ audito Xenocrate: ad frugalitatē modestiāq; conuersus: ex infami ganeone, maximus pbus euasit. De quo Oratius: q̄ro facias ne quod olim mutatus polemon ponas insignia morbi: hi tres successores platonis academiā nouis opinionibus repleuerūt. Ita sincera illa platonis doctrina una cū eo extincta est. His cōtraria: Imbecillitatē: ægrotationē: deformitatē: paupertatē ignominiā: & cætera hoc genus: quæ a nobis mala nominant: q̄ uult cicero pro nihilo duci sicut & illa q̄ nos bona appellamus dicit esse contenenda: ut sapiens sp beatus esse possit: & sola uirtus sit effectrix beatitatis. Nec multitudinis opinio: opinio multitudinis est sine bonis fortunæ & corporis nō posse effici hominem beatū eadē opinatur: maxima maloꝝ ee a gestatē dolorē: & cætera ifortunia: quibus obrutus sapiēs fiat miser: pbi pcipiunt ad opinionem turbæ non ee uiuēdum neq; multitudini credendū: q̄ incōsulta: temeraria: turbulenta: plerunq; é: sine rōne sine modestia. hic uersus ille notissimus. Scindit incertū studia icōtraria uulgus. Oia: in sese: conuenit huic sententiæ illud pſianū nec te quæsiueris extra: & illud: oēs opes in meipso sitæ sūt. Et hæc loqui: sensus é: nō possumus magna loqui dicentes sapientem ee beatū: & numerare in bonis & malis quæ uulgus enumerant nā si talia sūt in bonis malis ue ducēda sapiens beatus esse non poterit uel cū bona defuerint: uel cū mala affuerint. Si diis placet: cū indignatione: & contēptu hoc dici solet. Quā hoc suaue ē in superioribus reprensus é epicurus tanq̄ incōstans & ridiculus: qui censet sapientē si icludat tauro phalaridis dictuꝝ: q̄ hoc suaue ē qd aliud diceret si esset in lectulo? hoc autem ridiculū est decerni ab illo ipso pbo: qui uoluptarius é: qui dolorē non solū malum dicit: sed malorum oium extremū: ex quo colligimus repugnantia dici ab epicuro: & aliena ab eius dogmate delicato. Ideoq; spectare nō debemus quid semel dicant pbi sed q̄ constanter: & perenniter seruent ppositum. Nihil pter uerborum nouitatē. Quarto de finibus borum & maloꝝ uolumine disserit. M. Tullius contra Catonem uticēsem qui i tertio de finibus disputator iductus stoicoꝝ dogmata alacriter defendit. In eo libro sic ait. M. Tullius uides ne igitur Zenonē tuū cū Aristone uerbis cōsistere: re dissidere: cū Aristotele & illis reconsentire uerbis discrepare. Rem spectari non uerba. Rerum causa inuēta sūt uerba qui rei significandæ iseruiāt. Vñ ubi de re cōstat uerboꝝ controuersia pertinacibus relinquēda ē cūq; oīs controuersia aut de re soleat aut de nomine esse utraq; earū nascitur si aut res ignoratur aut enarrat. In nomine stoici dicūt commoda fortunæ & corporis peripatetici bona re consentiunt uerbis dissident: quid enim refert utrum commoda appelles an bona dū idem sentias stoici dicunt præpositum esse diuitias bonum ee negant cum tamen hoc uocabulum præpositum plus significet pœne q̄ bonum. Nam ex eo dictum uidet quod præponatur aliis meritoq; dicebat. M. Piso plus tribui diuitiis a Zenone quicas in præpositis poneret q̄ ab Aristotele qui bonum esse diuitias fateretur sed neq; magnum bonum & præ rectis honestisq; contemnendum & despiciendum nec magnopere expetendum omninoq; de istis omnibus uerbis a Zenone mutatis. Ita. M. Piso disputabat & quæ bona negarentur esse ab eo & quæ mala illa latioribus nominibus ab eo appellari q̄ a nobis hæc tristioribus. Tabellis obsignatis agis mecum quando quispiam diuersa dicit ab his quæ alias approbauit. Solemus tabulas illius manu scriptas obsignataſq; proferre ad coarguendum quibus continetur quid alio tempore senserit quæ refutatio est potentissima cui uix contradici posse uideatur cum aduersum me mea scripta depromuntur inde prouerbialis elocutio est. Agis mecum tabellis obsignatis pro eo quod est me reuincis testimonio mearum litterarum

pulchritudinē: diuitias honores opes contēnere: ea q; his contraria sunt, p nihilo ducere. Tū potērūt clarissima uoce, pfiteri se neq; fortunæ īpetu: nec multitudinis opinione: nec dolore neq; paupertate terreri: oiaq; sibi in sese eē posita: neq; esse qc q̄ extra suā potestatē: quod ducāt in bonis. Neq; hunc & hec loqui que sunt magni cuiusdā & alti uiri: & eadē que uulgus in malis & bonis numerare cōcedi ullo mō pōt. Qua gloria cōmotus epicurus exoritur cui etiā si diis placet uidet semp sapiens beatus. Hic dignitate huius sniæ capit: sed nūquā id diceret si ipse se audiret qd ē enim quod minus cōueniat quā ut his qui uel summū uel solum malum dolorē eē dicat: idē cēseat: quam hoc suaue est: tum cum dolore crucietur dictum eē sapientem. Nō igit ex singulis uocibus phi spectādi sunt sed ex perpetuitate atq; constantia. A. Adducis me ut tibi assētiar: sed tua quoq; uide ne desideretur costantia. M. Quoniā modo. A. Quia legi tuum nuper quartū definibus in eo mihi uidebare contra Catonem dissērēs hoc uelle ostendere qd mihi quidē, pbatur inter zenonem & pipateticos nihil pter uerborum nouitatē intersse: qd si ita ē quid ē causæ quin si zenonis rōni cōsentaneū sit satis magnā ujm i uirtute esse ad beate uiuēdū: liceat idē pipateticis dicere. Rē. n. opinor spectari oportere nō uerba. M. Tu quidē tabellis obsignatis agis mecū: & testificaris qd dixerim aliquando aut scripserim. Cum aliis isto modo q legibus impositis disputant. Nos in diem uidicūt commoda fortunæ & corporis peripatetici bona re consentiunt uerbis dissident: quid enim refert utrum commoda appelles an bona dū idem sentias stoici dicunt præpositum esse diuitias bonum ee negant cum tamen hoc uocabulum præpositum plus significet pœne q̄ bonum. Nam ex eo dictum uidet quod præponatur aliis meritoq; dicebat. M. Piso plus tribui diuitiis a Zenone quicas in præpositis poneret q̄ ab Aristotele qui bonum esse diuitias fateretur sed neq; magnum bonum & præ rectis honestisq; contemnendum & despiciendum nec magnopere expetendum omninoq; de istis omnibus uerbis a Zenone mutatis. Ita. M. Piso disputabat & quæ bona negarentur esse ab eo & quæ mala illa latioribus nominibus ab eo appellari q̄ a nobis hæc tristioribus. Tabellis obsignatis agis mecum quando quispiam diuersa dicit ab his quæ alias approbauit. Solemus tabulas illius manu scriptas obsignataſq; proferre ad coarguendum quibus continetur quid alio tempore senserit quæ refutatio est potentissima cui uix contradici posse uideatur cum aduersum me mea scripta depromuntur inde prouerbialis elocutio est. Agis mecum tabellis obsignatis pro eo quod est me reuincis testimonio mearum litterarum

opinio multitudinis

Si diis placet

Verba rerū cā inuenit

Cōmoda Bona

Præpositum diuitiæ in præpositis

Agere tabellis obsignatis.

meorũq; scriptorũ sicut nũc discipulus cõtra Ciceronẽ citat libros ipsius Ciceronis de finibus: qbus aliũ cẽsset: q̃ his Tusculanis qõnibus sentiat. M. Antonius orator dicere solitus ẽ. Iccirco se nullã unq̃ oronẽ scripsisse: ut siqd aliq̃: qđ nõ opus eẽt: ab se eẽt dictũ: posset se negare dixisse: olim. M. Brutus cũ. L. Plã cum accusaret: & eũ defenderet. L. crassus orator duos recitatores cõstituit: q ex duabus Crassi orationibus capita alterna iter se cõtraria recitarẽt: quo ai iudicũ i crassũ icẽderentẽ: tũc. L. Crassus aliquãtũ cõmotus se excusauit dicẽs orones causaꝝ eẽ & tporꝝ nõ aũt hoium ipoꝝ ac patronũ. Nos i diẽ uiuimus, i. nũ q̃ pmanemus pseuerãter i una snia sed quotidie noua depromimus: sicut illi q uiuũt in diem quotidie parãt noua cibaria nihil seruantes nec recõdito utũt hodie appetẽtes hoc crastino illđ quoꝝ uaria ẽ uita & uictus nihil hoiest sũt q i diẽ uiuũt: deteriores q i horã de qbus in quanta antoniana sic hec q in horã uiuerẽt nõ mõ de fortunis & de bonis ciuiũ sed ne qdẽ de utilitate sua cogitauerũt sicut igt apud hos q i diem uiuũt nihil ẽ cõstituti nihil certi sic mihi: nulla ẽ firma ptinax snia sequẽti id qđ pbabilitate aium cõmouit. Idẽ beatissimus teneamus igt hãc sniam ut sit idẽ beatus & beatissimus ut nihil sit beatius beato sicut stoici dñt nihil esse rectius recto. Verius uero planius plano. Zeno citius. Zeno princeps stoicoꝝ fuit excitio ciuitate cypri ut strabo & Laertius cõmeminere hic nõ tã reꝝ iuẽtor fuit q̃ nouoꝝ uerboꝝ: stoici. n. ex oibus phis plurima noiauerũt i tertio de natura deoꝝ tradit. Zenonẽ magnã quoq; molestiã suscepisse dum uult uocabuloꝝ causas explicare sensus ẽ Zenonẽ celebrari pindẽ ac auctorẽ illius luculẽtæ snię q̃ ait nihil pter uirtutẽ eẽ bonũ cum ante Zenonẽ a platone talis snia tradita doctore sit. Velut i gorgia socrates apud Platonem i dialogo cui titulus ẽ gorgias a gorgia leontino rhetoricæ uideaẽ an infœlix archelaus pdicæ filius macedoniæ rex. Socrates respõdẽs nescio inqt o pole nunq̃. n. apud ipsũ fui tũc polus qđ aũt si eius cõsuetudinẽ habuisses iã cognosceres? Alit. n. eius fœlicitatem nõ potes cognoscere Socrates. Nõ p Iouẽ inquit. Polus cõstat igit̃ o Socrates similit̃ te dictuꝝ ignorare utrũ magnus psaꝝ rex sit fœlix. Socra. & uera qdẽ dicã ignoro. n. quo pacto ad eruditionẽ iusticiãq; se hẽat polus nũqđ in hoc tota beatitudo cõsistit. Socra. certe ut ego dico o pole. assero. n. honestũ bonũq; uiꝝ & mulierẽ eẽ fœlicẽ. Iniustũ uero & turpem eẽ miseꝝ polus miser ergo secũdum sermonẽ tuũ archelaus. Socra. nimiꝝ o amici si iniustus hactenus Plato. Vnde hæc Cicero mutuat̃ uerbũ de uerbo pœne transcribens. Dion quoq; i libris de regno. Socrates inqt iterrogatus. Num persaꝝ regẽ fœlicem putaret fœlix ait fortasse ẽ. Id tamẽ non scire se affirmauit qa cum eo nũq̃ eẽs cõuersatus nec eius mentem noscet quasi nõ in auro nec in ciuitatibus nec i regionibus nec in hoibus imperio subiecti sed in aio fœlicitas ipsa consisteret fuit aũt archelaus quẽ Socrates negauit beatũ esse imani crudelitate pditus q patruũ suũ noie alcetã & filiũ eius alexandrũ: uino grauatos cõiecit i palestrũ: nocteq; asportatos trucidauit. Idẽ post paulo: fratrẽ suũ legitimum annos septẽ natũ: ad quẽ ptinebat regnũ: i puteũ pcipitẽ dedit atq; suffocauit: qbus sceleribus ppetratis nõ fœlicissimus: sed miserrimus oium macedonũ ex socratica snia dicẽdus ẽ. Archelaus rex socratẽ rogauit ut ad se ueniret: ille aũt uenire renuit: ne. s. iret ad uolũtariã seruitutẽ. Hic. s. Plato: & apud platonẽ socrates. In epitaphio sẽsus ẽ Plato i epitaphio explicat beatã uitã una uirtute cõtineri: q̃ snia zenoni stoico ascribi solet cũ Pla. q̃ zeno ãtiqor sit liber diui Hiero. q de uiris illustribus iscribit̃ a qbusdã dr̃ epitaphiũ: q titulus ut igt Augu. pbari posset si eoꝝ tãtũ hoium uel uitas uel scripta cõtineret q iã defũcti eẽnt. Hiero. Augu. tñdẽs epitaphiũ asserit ppriẽ scribi mortuoꝝ: sicut ab ipo epitaphiũ nepotiani scriptũ ẽ: epitaphista dr̃ ut epigrãmatista scriptor. s. epitaphioꝝ q̃ dictione utitur sidonius apollinaris.

Nullũ scripsit oronẽ M. Antonius

Contraria capita ex oronibus crassi.

Viuere in diem

Viuere in horã

Nihil planius plano

Gorgias platonis.

An fœlix archelaus

An persaꝝ rex fœlix. crudelitas archelai. Socrates renuit seruitutem

Epitaphiũ nomen libri

Epitaphista

uimus: quodcũq; nostros animos, pbabilitate persecutus id dicimus. Itaq; soli sumus liberi. Verũtñ quoniã de cõstantia: pauloante diximus non ego hoc loco id querẽdũ puto uerum ne sit qđ zenoni placuerit quodq; eius auditori Aristoni bonũ esse solum qđ honestũ esset: sed si ita esset tum ut hoc totum beate uiuere in una uirtute poneret quare demus hoc sane Bruto ut sit beatus semp sapiens: quã sibi cõueniat ipe uiderit gloria quidẽ huius sẽtẽtie quis est illo uiro dignior nos tñ teneamus ut si idem btissimus. Et si zeno Citiæus aduena quidam & ignobilis urborum opifex insinuasse se in antiquã philosophiã uidet̃ huius snię grauitas a Platonis auctoritate repetatur apud quẽ sæpe hęc oratio usurpata est ut nihil præter uirtutẽ diceret̃ bonum, Velut in Gorg a Socrates cũ eẽt ex eo q̃ situm Archelaũ perdicæ filiũ quitum fortunatissimus haberetur nõne beatũ putaret? Haud scio inquit nunquã. n. cũ eo locutus sum. An tu aliter id scire non potes nullo modo. Tu igitur ne de persarum qdem rege magno potes dicere beatus ne sit An ego possum cũ ignorem quã sit doctus q̃ uir bonus quid tu i eo si tam uitam beatã putas ita, pr sus existimo bonos beatos improbos miseros. Mi ser ergo Archelaus certe si iniustus uidetur oẽm ne hic beatam uitam i una uirtute ponere. Quid uero in epithaphio quomodo idem, Nam cui uiro inquit ex seipso apta sunt omnia quæ ad beate uiuendum ferunt: nec suspensa aliorum aut bono

Pendere ex alterius euentis: inqt Plato i epithaphio q nō pēdet ex alieno iudicio: nec ex aliena fortuna cuiq; i se ipso spes oēs sitæ sūt: hic ē beatus appellādus: huic rō uiuēdi optima cōstituta ē. Nascētibus & cadētibus: talis inqt Plato: neq; rebus aduersis succūbet neq; secūdis intumescet: sed seruabit mediocritatem ad utrāq; fortunā: ut neq; nimis lætet ex secūdis: neq; nimis cōtristet ex aduersis. Dicimus cōmoda nascētia qñ primitus pueniūt: sicut cadētia: qñ abeūt: & nos destituūt. Tū maxime liberis: iter cōmoda mortaliū cū primis numerātur liberi hoc ē filii: qbus nascētibus sapiēs nō nimis lætabit: sicut cadētibus: hoc ē morientibus nō nimis mœrebit dolebit q; modus. n. i rebus oibus optimus ē iōq; ille laudat q neq; itēperāter lætatur: neq; imodice dolet memor illius saluberrimi preceptiqd grece dr̄ μηδὲν ἄγαν hoc ē neqd nimis. Augusto: uenerabili rligioso: sacrato. Quid sit augustū copiose annotauimus i secūdo suetonii cōmētario. Manabit: pmanet in translatione fontis: a quo riui manare: pfluereq; cōsueuerūt. A cōi parēte. Plinius ubi naturā parētē rex opificēq; appellat: & ut Lactantius ait naturā dixerūt rex oium matrē. Seneca naturā nihil aliud eē quā deū significat: sic scribēs libro q̄rto de beneficiis: natura inquit hoc mihi prestat: nō itelligis te cum hoc dicis mutare nomē deo: quid. n. aliud est natura q; deus & diuina rō toti mūdo & partibus eius inserta. Humiliora: breuiora i arboꝝ genere abortus quoq; sūt & pumilionū ifœlicitas: nā q; chameplatani uocant humiles platani: & coactæ breuitatis sicut chamedaphne pusilla laurus: & chameceraſi breues ceraſi: & chamecissos hædera dicit nō attollens se a terra: & alia id genus ppe infinita: pterea dedit natura quibusdā stirpibus peritatē: quibusdā breuitatem: ita tñ ut i suo quodq; genere pfectum ect. Alia semp uirēt: folia nō decidunt oleæ: lauro: palmæ: myrtho: cupresso: pinis: hæderæ: rhododēdro: & hoc iter urbanas arbores: syluestriū quoq; generis folia nō decidūt abieti: laricī: pinastro: iunipero: cedro: therebintho: buxo: illici: aquifolio: suberi: taxo: tamarici: cæteræ fere oēs arbores folia depdūt thimeus mathematicus decidere arboribus folia putat: sole scorpionē transeunte: q̄dā syderis ui. Cadūt plurimis autūno q̄dā tardius amittūt atq; i hyemes progant moras: neq; i his q; sp retinent comas: cadē folia durāt sed subnascētibus aliis: arescūt uetera. Verno tpe: lego uerno tepore tepor. n. & tēpies euocat i plātis frōdes & germinationē: oia tūc frōdēt: tūc uariis colorꝝ pictur; i certamē usq; luxuriāt serotino q̄dā germinatu florēt ut morus: q; nouissima urbanarū arboꝝ germinat: nec nisi exacto frigore ob id dcā sapientissima arboꝝ. Interiore motu aiam seminalē itelligit: quā recētiores p̄bi uegetatiuā appellāt: q; a Plinio dr̄ alēs: cuius motu iteriore plāte uigescūt: crescūt: frōdescūt: germinant: breuiterq; uiuūt scribit Sene. li. iiii. qōnū: terræ iesse spūm illū uitaliter uegetū: & alētē oia: hūc. n. inqt nisi hēret: quo tot arbustis spūm ifunderet nō aliūde uiuētibus quo mō tot radices aleret. Aut flo. duo iunipi gña tradūt alterā florere: nec frugiferā eē: q; uero nō floreat ferre fructū baccis subnascētibus: q; biēnio hereāt: sic & hoium multi; fortūa sine flore ē de florescūt ār oia fere gña plātaꝝ septenis diebus: q̄dā tardius: sed nulla pluribus bis septenis: nec stati fructus seqt̄ i aliqbus floret pria oium amygdala. Aut fruges: pt referri ad arbores pomiferas: q̄s ob id frugiferas uocāt: appellatiōc. n. frugū fructus arboꝝ quoq; cōtinent: ut iā dictū ē. Baccas: baccas dici fructus arboꝝ maiores acinis minores pomis nullus ignorat: uñ arbores bacciferæ dictæ q; baccas ferūt: qbus magna ē dria: aliæ nāq; baccæ sūt oliuis lauris: aliæ lotho: & cornis: aliæ myrthis & lētisco: alias baccas dicimus margaritas: uñ monile baccatū apud poetas. Incolas eē maris: nō solum pisces aquaꝝ icolæ sūt: sed etiā bestiæ terrestres & aues: quæ ob id amphibia dicūtur qui uita & uictus ē in aquis terraq;: de quibus Plinius. Columela. M. Varro. Aristo. Cæteri. Serpētes repētes a serpēdo nomē. n. gñale ē serpēs de his q; serpūt citra usū pedū. Serperasta uocāt istrumenta q; geniculis puerorū alligātur ut cū his deprauata corrigant crura a serpendo dicta. Serpūt enim magis pueri q; gradiantur. In hanc sententiā libro. v. de finibus sic scriptum est. Serpere anguiculos nare anaticulas. Euolare merulas: cornibus uti uidemus boues: uesperas aculeis: suā deniq; naturā esse ad uiuendū ducē.

Cōmoda nascentia.

Modus optimus

Natura parens rerum

Natura deus.

Pumiliones in arboribus

Chameplatani

Chamedaphne

Chameceraſi

quibus folia nō sūt decidua

Q ñ decidant folia

Tepor uernus

Morus

sapientissima arborum

Vegetatiua seminalis alēs aia

Spūs terræ uegetus

Iunipe⸗rus frugifera non floret.

Fortūa sine flore.

Deflorescunt

Amygdala.

prima floret

Bacciferæ arbores

Amphibia.

Serpere anguiculos:

Merula Graccu

Partim soliuagas: merula ąsi sola uolat ąsi mera uolans noiata est ut refert. M. Varro: sicut gracculi qa gregati uolāt dicti. Quæ tñ etymologia qntiliāo īprobaē: q ex uocibus gracculoꝝ nomē ducī autumat Pli. de elephātis scribēs ait gregatī sp ambulāt minime ex oībus soliuagi: idē sturnoꝝ gñi ꝓpriū ait esse

Gregabiles elephanti

cateruatim uolare: & quodā pilæ orbe circūagi oībus ī mediū agmē tēdētibus. Immanis alias: truculentas noxias: efferas ut sūt ursi & tygrides. M. Varro: adde hydrā lerneā: & leonē: hesp idūq; bestiæ feræ īmanes.

Immanes

Cicures: māsuetas & placidas uerbū uetus ē cicurare: qđ significat māsuefacere: qđ a fero discretū ē id dr̄ cicur: & iō dictū cicur igeniū obtineo ꝓ māsuetū: a quo ueterii quoq; nobiles noiati sūt Cicurii: helius lāpridius i heliogabalo ait Eadē terrā serpētes ferre & cicures. Plinius trifariā diuidit aiantes ī placida: fera: & iter media: placidas itelligi uolēs cicures: hirūdines: apes: delphini nec placida sūt nec fera: sed medię iter utrūq; naturæ: māsuetarios uocant q cicurare sciūt hoc ē mansuefacere: & placidas reddere feras. Iulius firmicus i. viii. matheseos: septētrione inqt oriēte nati crūt māsuetarii feraꝝ. i. q ursos: uel tauros: depositā feritate humanis cōuersationibus sociēt. Alio uerbo ex armare dictū ē: ꝓ māsuefacere: & exarmatæ bestiæ ꝓ cicuribus & mansuefactis. Iā pridius i heliogabalo: hūit leones: & leopardos exarmatos ī delitiis: quos edoctos ꝓ mansuetarios: subito ad secūdā mēsam: & tertiam mēsam iubebat accūbere ignorātibus cunctis qđ exarmati eēnt ad pauorē & ridiculū excitādum. Terraq; tectas: ī hoc gñe sūt talpæ: de qbus Plinius hæc: liqdius audiūt talpæ obrutæ terra: tā densoq; surdo naturæ elemēto: idē tradit se uidisse ıtragula cubicularia e pellibus talpaꝝ: olim a talpis suffossū fuit in thessalia oppidū. Munus officium. In disparis aiantis: nō pōt leo trāsire in uitā æqui: nec canis in uitā ursi: & cætera cōsimiliē neq̄unt trāsire in uitā disparīū dissimiliūq; aiantiū: sed singula pmanēt i lege a natura sibi cōstituta.

Exarmare

Exarmati

Talpæ

Natureꝫ diuersæ

Cōe qđē oium aialiū ē secūdū naturā uiuere: sed naturæ diuersæ sūt: ut aliud æquo sit natura: aliud bouī: aliud hoī: & tñ ī oībus sūma cōmunis: ex quo nihil phibet: qdā eē & iter se cū aialibus religs: & cū bestiis hoī cōia: qm̄ oium est natura cōis: attamē cuiq; aialiū gñi munera sua & ꝓpria dictata ac disposita sūt: & ad id aptū est qđlibet aial: qđ cuiusq; natura desiderat.

præstaꝛ

Præstātia: antecellētia: pstare ē antecellere: in quo uerbo ineſt cōparatio. Dicimus: n. pstō illi: pmelior sum illo uel pstō illū utroq;. n. mō usurpaē. Quintilianus: pstat ingenio alius aliū: & Virg. uel magnū pstet Achillē. Ex mente diuina: ob id Oratius aiam appellat diuinæ pticulā auræ: & a Virgilio dictū ē. Igneus ē solis uigor & cælestis origo: de aī diuinitate in prima tusculana fusius enodaciusq;.

Incōparabilis

Si hoc fas ē dictu tanq̄ nefas sit aium humanū cōparare cū deo: cui nihil par ē: & nihil secūdū: q incōparabilis ē iextimabilis: ieffabilis.

In caligine mens. hæbetescit.

Eius acies: acumē & oculus: qui ut inqt Plato tūc maxime floreſcit: cū oculus corporeus defloreſcit. Curata ē curatio aī & medella ē pbia: quā ī tertio cōmentario dictū ē esse medicinā aioꝝ. Ne cecetur erroribus. Homerus & Virg. nebulam quasi quandam ob iectam esse ob oculos mortaliū autumant: qa uidelicet mens nostra in caligine rerū: & erroribus, opinionū obcecata hæbetescit: ut pœne cū lacte nutricis errorē suxisse uideamur.

Tripli cia bōa

Quī bona diuidit tripartito: cōtra pipateticos: q bona trisariam partiunt̄: & ex his uitā beatā cumulatāq; cōficiūt: prima sūt aī bona: secūda corporis: tertia fortunæ: sed cū hæc duo postrema īcerta sint: & nulla stabilitate fulcianē: secundum peripateticos nō poterit dici beatus: cuius beatitudo pendeat a bonis corporis atq; fortunæ. Stoici aūt uolūt eū q uere bt̄us sit & dicaē: cōsidere suis bonis: hoc ē aī uirtutibus: cū ꝓpria hoīs bona sūt: & stabilia ac pmanētia: nō aūt bonis extrariis: in qbus nulla firmitas nulla stabilitas ē.

Dictū laconis

Laconis illud dictū Plutarchus ī apophthegmatis laconicis sic scribit

.i. ad eū q beatū esse dicebat lampinegīnetā: quoniā uidebaē esse ditissimus: multaꝝ naui gubernator exñs. Dixit lacon quidā nō attēdo fœlicitati ex rudentibus pendenti: nūc. M. Tul. hoc exēplū decēter adglutinat uitæ beatæ: quā peripatetici decernūt: tanq̄ talis beatitudo: minime optabilis

fit: quæ pendeat a fortuna: possitq; subire iacturã bonoꝝ sicut illa fœlicitas mercatoris: naues multas habentis pẽdula ẽ ex funibus nauticis: ut possit ex fortunato fieri repẽte miser facto naufragio: illa autẽ bona: q̃ efficiunt btãm uitã: debẽt secũdum stoicos esse perennia: fixa: stabilia: ut neq; auferri neq; subripi possint: nec cadere: nec senescere: nec extingui: qualia sunt bona aioꝝ. Inueterascere: senescere: & consequenter extingui: talia sunt bona corporis: & fortunæ fluxa scilicet & fragilia: cũ uirtus clara æternaq; sit nigidius cõmentator grãmaticus duo hæc uerba uetustescere: & ueterascere sic disparauit. Dicemus ſinqt quæ uetustate deteriora fiũt uetustescere: inueterascere q̃ meliora: sed interdũ promiscue indiferenterq; usurpanẽ: sicut alia sexcenta: quidam codices non inueterascere hñt: sed interarescere: qđ significat penitus arescere: hoc ẽ aridũ fieri: & languẽs: hæc. n. particula inter interdũ significat: totum ut intercipere apud Terentiũ interhibere: apud Plautũ: prior lectio magis quadrat: quia statim sequitur: cadere: & extingui nam uetustatẽ subsequitur casus: & extinctio Omni mœtu uacat: sepe dictum est stoicos stirpitus euellere amputareq; oẽs affectus: quos peripatetici temperant ac moderantur. Septrũ in oratione p milõe ẽ quodam icredibili robore ai septus. Vacuitatẽ egritudinis. Hieronymus philosophus cẽset summũ bonũ eẽ uacuitatẽ doloris. Quí aũt quõ iterrogatiue legẽdum. An lacedemõii philippo. Exẽplũ laconũ laudabile prsusq; uirile q̃ hoc dicto significarũt: unicuiq; mortalium i manu ac potestate eẽ p mortẽ exilire in libertatem: & se subducere seruituti scribit Plutarchus philippũ macedonẽ ipetu terrifico agrũ laconicũ iuasisse: dixisseq; ad quẽpiã ex laconibus: qđ nũc facietis o lacedemonii illum rñdisse: qđ aliud q̃ fortiter moriemur. Soli. n. græcoꝝ nos liberi esse: neq; aliis seruire didicimus: eodẽ philippo q̃dã p epistolã lacedæmoniis iperãti: rescripserũt sua illa laconica breuitate .i. de quibus nobis scripsisti non pterea quo tpe Philippus in eoꝝ territoriũ ueniſſet: per lras q̃si uit: utrum uellent amicũ an ut hostẽ sese uenire: qui responderunt ideſt neutrũ. Antipater quoq; cũ grauiter post uictoriam minitarẽ: nisi sibi ingenuí pueri in obsidatũ darẽtur: responderũt si grauiora morte iperites: facilius moriemur: quoniam autẽ in mentionem philippi incidimus & tu philippus: & ego philippus appellamur: sumusq; cognomines uolo hoc in loco potissimum ueluti annotatiunculam conficere de huiusce nominis excellentia ostendereq; : nullum pœne eẽ ppriũ hominis nomen nomini nostro anteponendum quod ut liqueat: ita breuiter ratiocinabimus: nomina imposita maxima ex parte nihil significant idq; potissimũ apud latinos: ex quo nomẽ eo nobilius quo significatius: philippos autem græce bellator dicitur: quin id nomen uidetur esse splendidius quod pluribus natiõibus cõe ẽ: tale é philippi nomẽ qđ apđ ebreos græcos latinos aliasq; nationes é usitatissimũ quod secus ẽ in aliis. Nomen est apostoli apud hebreos. Regis apud græcos iperatoris apud romanos: qs. n. nescit: apostolũ philippũ regẽ Phili. alexãdri magni ptẽ ipatorẽ philippũ i quo illđ annotãdũ: qđ philippus ex romanis iperatoribus primus fuisse christianus fertur: a quo celebratus est millesimus annus urbis romæ: philippus nomen ẽ oratoris poetæ medici clarissimorum fuit romæ. L. Philippus orator medicus alexandri magni philippus poeta philippides. Q. Martius philippus ordinatius horologium primus romæ posuit q̃ antea fuisset edẽ herculis musaꝝ philippus augusti uictricus struxit: præterea philippi nomẽ ẽ ciuitatis famigeratæ ubi bis romæ acies conflixerunt philippi sunt taurei nummi ptiosi quoꝝ apud plautũ mentio frequẽs hoc amplius nomẽ est lene pronũciatu apud oratores freqns numeris poeticis accõmodatum. Agamus itaq; gratias parẽtibus: q nobis hoc nomen indiderũt qđ apostolicum regale iperitoꝝ est: sed iã domũ repedemus & a diuerticulo instituta commentario repetatur.

nis dictũ in hos cadere uideat q̃ gloriãti cuidam mercatori: qđ multas naues i oẽm orã maritimã dimisisset nũ sane optabilis ista qdẽ ẽ iqt rudentibus apta fortuna. An dubiũ ẽ qn nihil sit hñdũ in eo gñe qđ uita btã cõplectit si id possit amitti. Nihil. n. inueterascere nihil extingui nihil cadere debet eoꝝ quæ i uita btã cõsistũt. Nã quí timebit ne qđ ex his depdat btũs eẽ nõ poterit. Volumus. n. eũ q̃ btũs sit tutũ eẽ iexpugnabilẽ septũ atq; munitũ nõ ut paruo mœtu preditus sit sed ut nullo. Vt. n. inocẽs is dicit: non qui nocet leuiter sed q nihil noceat sic sine mœtu is hñdus ẽ nõ quí parua metuit sed q oĩo mœtu uacat. Quæ ẽ. n. alia fortitudo nisi aí affectio cũ i adeundo periculo: & in labore: ac dolore patiẽs tum procul ab omni mœtu Atq; hæc certe nõ ita se haberent: nisi oẽm bonũ i una honestate consisteret. Quí aũt illam maxime optatam & expeditam securitatem: securitatẽ aũt nunc appello uacuitatem ægritudinis: in qua uita beata posita ẽ: habere quisquã põt: cuí aut desit: aut adesse possit multitudo malorum. Qui autem poterit esse celsus & erectus & ea quæ accidere homini possunt: omnia parua ducens: qualẽ sapientem esse uolumus nisi omnia sibi in se posita esse censebit. An lacedæmonii Philippo minitanti per litteras se omnia quæ conarentur: prohibiturum quæsiuerunt num se esset etiam mori prohibiturus: Vir is quẽ querimus non multo fa

fortuna pẽdula ex funibus

Vetera scere

Intera rescere

Inter

Dictũ laconũ

Philippi nomen excellens

Philippus bellator interprætatur

Philippus apostolus.

Philippus ipator primus.

Chistianus.

Philippus orator.

Philippi Ci.

Philippi aurei numi

Quã ciuitas uniuersa: si tota ciuitas lacedemoniũ ꝑdita fuit tanto aio ut mortẽ nõ recusaret effugiẽdæ seruitutis cã quãto facilius reperiri poterit uir unus sapiẽs tali aio ꝑditus: facilius enim est uũ iuenire q̃ infinitos bonos. Cõmotionũ pturbationũ: quas tempantia suffrenat & moderatur. Insoluti alacritate imodica leticia: q̃ reprensibilis ẽ. Sedatiões: si pturbatiões cã sunt miseriæ: debent e cõtrario sedationes trãquillitatesq; effectrices eẽ beatitatis: cũ cõtrariorũ cõtraria sint consequẽtia. Malis opinãtibus: iam sepe dictũ est egritudiné hoc ẽ tristiciã & metũ duas perturbatiõcs nasci ex duobus opinatis malis: egritudiné ex pñtibus metũ ex futuris libidinem uero siue cupiditatẽ & letitiã nasci ex duobus opinatis bonis: ut leticia pſentiũ bonorũ: libido futurorũ. Omne bonũ letabile ẽ sorites hoc ẽ acerualis argumentatio ẽ: qualis ẽ: acer uus chrisippi ĩ quo cõsectaria dicũt eẽ stoici q̃ pipatetici minime cõcedũt. Dicit stoicus bonũ oẽ laudabile: laudabile aũt oẽ honestum. Igit oẽ bonũ honestũ sed hoc Aristo. Xenocrates: & tota illa pipatetica familia nõ dabit: qppe q̃ ualitudiné: uires diuitias. Gloria multa eé bona dicãt laudabilia nõ dicãt cõsimilis est ille sorites: qd̃ bonũ sit id esse optabile id honestũ qd̃ expetendũ id laudabile id aũt peripatetici minime dãt minimeq; consectariũ eẽ dicũt: qd̃ expetẽdũ sit esse laudabile. Expectunt̃. n. iterdũ uoluptates obscenæ: q̃ laudabiles nõ sunt: talis ẽ hic sorites: siue aceruus q̃ p seq̃las q̃sdã gradatiũ ꝓgredit̃ ut ad id qd̃ uolumus pueniamus cũ aũt chrisippus ĩ talibus argumẽtatiõibus longius progrederet̃ uixq; unq̃ sorite siue a ceruũ terminaret: merito dixit Persius. Depinge ubi sistã iuctus chrysippe tui finitor acerui. Cæterũ stoicis talibus argumẽtis captiõibusq; istructi similes sunt illis q̃ uolsellis nõ gladio depugnant: q̃ subula armati pungũt magisquã perforant. Licet eé miserrimũ: stoicis nihil bonũ uideẽ: quo qs & male utꝑõt: uidemus aũt diuitiis nobilitate uiribus: q̃ multi male utãt̃: ergo bona non sunt. Præterea qd̃ bonum est nocere nõ põt. nec esse cã miseriarum. Diuitiæ autem sæpe noxiæ sũt: faciũtq; miserrimũ possessorem: ergo inter bona numerari nõ debẽt: bractea dicitur esse diuitiũ: pecunioſorumq; fœlicitas: uidẽtur quidẽ uulgo beati sed re uera nõ sũt. Nemo ex his inquit Seneca quos purpuratos uides fœlix ẽ. Nemo istorũ: quos diui tiæ honoresq; i alto fastigio ponũt magnus ẽ o quam sæpe dolent: q̃ sæpe suspirãt hi qui diuites: beatiq; uulgo iudicantur. Dubitabis ne eũ miserum: prædituſ oibus corporis: & fortunæ bonis uel ut stoici dicunt commodis si fuerit uitioſus & boni animi uiduatus indubitanter miser dicetur & infœlix: & ita infœlix ac miser erit appellãdus archelaus: quãuis rex esset: & diuitiis suffarcinatus: quoniam iniustus erat & crudelis nam malitia sola & uicium satis ualent ad efficiendam uitam miserã. Colligit. Marcus Tullius ex dogmate stoicorum non esse bona corporis & fortunæ ducenda inter bona quando quidem possit eẽ miserrimus qui ista possideat. Ex sui generis ut aceruus farraceus fiat ex granis ferris fabaceus ex granis fabæ non autem faciendus est ex granis tritici fabæ millii & dissimilimum mixtim confusaneus. Mixta ex dissimilibus ex bonis corporis & fortunæ quæ dissimilia sunt bonis animi ex quibus solis cõfit honestum id in quo stoici beatam uitam collocat. Id expectandum consectarium stoicorum

Argumentũ stoicorũ Bona q̃ nõ laudabilia

sorites p seq̃las

Sobula armati

Diuicic nõ bõa. Bractea ta fœlicitas.

Saluta ris snia.

Rex iniustus miser

cilius tali aio reperiet̃ quã ciuitas uniuersa qd̃ ad hãc fortitudinẽ: de qua loqmur tẽperãtia adiũcta q̃ sit moderatrix oium cõmotionũ qd̃ põt ad beate uiuẽdũ deesse ei: quẽ fortitudo ab ægritudine: & a mœtu uindicet. Tẽperãtia tũ a libidine auocet: tũ insolenti alacritate gestire nõ sinat. Hæc efficere uirtutẽ oñderẽ nisi supioribus diebus essent explicata. Atq; cũ pturbatiões ai miseriã sedatiões aũt uitã efficiat beatã duplexq; rõ perturbationis sit q; ægritudo & mœtus in malis opinatis in bonorum aũt errore lætitia gestiẽs libidoq; uersent̃ Cum hæc oia cũ cõsilio & rõne pugnent his tu tã grauibus cõcitationibus tamq; ipſis iter se dissentientibus atq; distractis quẽ uacuũ solutũ liberũ uideris hunc dubitabis beatũ dicere. Atq; sapiens sp ita affectus ẽ sp igit̃ sapiẽs beatus est. Atq; etiam oẽ bonũ lætabile ẽ qd̃ aũt lætabile id predicandum & præ se ferendũ. Qd̃ tale aũt id etiã glorioſum si uero glorioſũ certe laudabile qd̃ aũt laudabile ꝓfecto ẽt honestũ qd̃ bonũ igit̃ id honestũ. At quæ isti bona numerãt ne ipi quidem honesta dicũt solum igitur bonũ qd̃ honestũ. Ex quo efficitur honestate una uitã cõtineri beatã. Nõ sunt igitur ea bona dicenda qbus abundantẽ licet esse miserrimũ. An dubitas qu pstãs ualitudine uiribus: forma acerimus integerimusq; sentibus adde ẽt si libet pnicitatẽ & uelocitatẽ da diuitias honores iperia opes gloriã si fuerit is q̃ hæc hẽt iniustus itẽperãs timidus haberi igenio atq; nullo dubitabis ne eũ miser dicere q̃lia igit̃ ista bona sũt: q̃ q̃ hẽat miserrimus esse possit. Videamus ne ut aceruus ex sui gñis grauis sic btã uita ex suis similibus partibus effici debeat quod si ita ẽ ex bonis q̃ sola honesta sunt efficiendũ est beatum. Ea mixta ex dissimilibus si erũt honestum ex his nihil effici poterit quo detracto qd̃ poterit beatum intel

Famam populare: uera gloria & solida e consentiens laus bonorum: & in corrupta uox bene iudicatiu de excellente uirtute: q non e bonis repudianda. Illa aut q collocata e in fama populari: adubrata e gloria: temeraria atq; incosiderata: & plerunq; peccatorx uitiorusq; laudatrix. Candiduli dentes: uidet esse cosectariu: ut si pulchritudo: uires & reliqua corporis comoda sint in bonis: bona eta dicantur qdam minutula: ueluti dentes candidi: & uenustas oculorx: quibus pulchritudo consummatur: fœmina eni si fuerit edetula: uel nigris dentibus: quauis reliqua pulchritudine formosissima sit: tn amatori suo placere no poterit. Dentes cotinui sunt hoi: q digerunt cibu lati & acuti q coficiut duplices: q discrimi nant eos canini appellant. Candore trahu tur quoda medicamine: detifricu uocant: qd ex uariis rebus coficitur: utilissima ut auctor e Plinius fiut ex pumicibus: dentifricia. Idem auctor e talorx cinere ex oibus fere uillaticis qdrupedibus esse detificiu. Exotico puluiscu lo multi utunt pro dentificio: quo dentes emaculant candificantq; legimus apud iulium capitolinum tantu fuisse candorem in dentibus Zenobiæ ut margaritas eam plerisq; here putaret no dentes cauendu tn est: ne i nobis ni uei deticuli atru uenenu uiperino ritu fundentes inspiret: no pauci enim sut: quorx dentes qde emaculati sunt lingua aute spurca & uenenata: tales sunt obtrectatores. & ut catonis uocabulo utar maledictores: q ad uenena nascuntur: oculorx uero tanta uenustas tatus decor est: ut nihil æ que luculentau fœmina exornet: q oculus uenustus: quæ pars corporis est pciosissima ut inqt Pli. & q lucis usus uita a morte distinguat. In hoie sunt oculi numerosissimæ diuersitatis atq; differetiæ grandiores: modici parui: prominetes: quos hebetiores putant. Conditi: quos clarissime cernere in fœmina pulchra pulcherrimus e amabilissimusq; oculus niger. In oculis animus inhabitat: hos cu oculamur animu ipsu uidemur attingere pantia & martia uenustis oculis medemetaru: & mihimet surripuerunt: i utraq; expertus sum ueriss imum esse illud ppertianum: fulminat illa oculis: & quantu fœmina sciuit: potest utraq; uel uno tantu ob tutu meletu facere: uel triste. Adeo in oculis utriusq; hitat oes uenes: cupidiesq;. Suauis color: formæ dignitas doloris bonitate tueda e color exercitatiobus corpis. Euryclia: Pacuuius apud latinos: sophocles apud græcos: scripserut tragediam noie niptra: qua inducebatur. Euryclia nutrix abluens pedes alumno ulyxi quem recognouit ex tactu cicatricis: quod totum ex homericæ odisseæ libro undeuigessimo translatum est: super qua re in secundo commentario copiose pscripsimus: ubi de niptris fit mentio. Igitur Euryclia lauans ulixi pedes. In fabula pacuuii laudat mollitudine eius corporis: & suauitatem orationis: quæ & ipsa quanuis sint parua: tn inter bona numerabuntur: si præter bona animi erunt alia: quæ bona dicenda sint. Ennius probat lenem orationem: cum dicit suaui loquenti ore Cethegum oratorem fuisse: laudaturq; in catulo suauis appellatio litterarum: lenitudo: pro lenitate usurpatur: sicut suauitudo pro suauitate: sanctitudo pro sanctitate: p cipit. M. Tul. primo de officiis ut sermo sit lenis: minimeq; pertinax: & cum lepore ulyxem ait in omni sermone affabile fuisse: cuius orationem dicit Homerus simillimam fuisse niuibus hybernis idest ut iter prætatur Plinius in epistolis Crebram largam: diuinam & celestem. Præcipua uel producta iam sæpe dictum est inter stoicos & peripateticos dissidium esse in uerbis consensum in rebus: nam proegmena: idest producta siue præposita siue præcipua nomiat: quæ peripatetici bona scilicet corporis ac fortunæ hoc autem quod propositum uel præcipuum dicunt: nec bonum esse uolunt: nec malum: sed adiaphorō ideſt indifferens. Cæterum ut supra docuimus ex auctoritate. M. Pisonis: præposita stoicorum non minus ualet: q bona peripateticorx nā præpositum ex eo dictum quod aliis præponatur: tale aute non solum bonu: sed maximu bonu uideri merito pot. Hi at peripatericos itelligit q sine bonis corpis ac fortunæ beatissimā uitā negant ee posse. Qualis affectus esset: si affectio animi fuerit laudabilis: & in honestata posita: laudabilis cosequenter erit: & honestus talis ho: meritoq; uita hæc beata dicet & honesta.

ligi. Eteni qcqd e qd bonu sit id expetendu: qd at expetendu: id certe approbandu: qd uero approbaris: id gratu acceptumq; habedum. Ergo et dignitas ei tribuenda e: qd si ita est: laudabile sit: necesse e. Bonu igit oe laudabile ex quo efficitur ut qd sit honestu id sit solu bonu. Qd ni ita tenebimus multa erunt quæ nobis bona dicenda sint. Omitto diuitias quas cu quiuis quauis indignus habere possit in bonis non numero: qd enim e bonum id non quiuis habere pot. Omitto nobilitate famāq; popularem stultorx iproborumq; consensu excitatam. Hæc que sunt minima tamen bona dicatur necesse e. Candiduli dentes: uenusti oculi color suauis & ea q curyclia laudat. Vlyxi pedes abluēs: lenitudo orationis mollitudo corporis. Ea si bona dicemus: quid erit in philosophi grauitate quam in uulgi opinione stultorusq; turba: qd dicatur aut grauius: aut grandius. At. n. eade stoici pcipua uel producta dicut: quæ bona isti dicut. Illi q dem sine his uitam beata cōpleri negant. Hi aute sine iis ee nullam putant aut si sit beata beatissimā certe negant. Nos aute uolumus beatissimā idq; nobis socratica illa cōclusione cōfirmat sic. n. princeps ille philosophie disserebat qlis cuiusq; ai affectus eet: tale esse hoiem qlis aut ipse homo esset:

Vera gloria.
Edentula.
Dentes cotinui
Detifricium
Exoticu puluiscu
Dentes Zenobiæ.
Documetu suluberrimum
Contra liguas maledicas.
Venustas oculorum
Oculi pathie & martiæ uenustissimi.
Euryclia nutrix ulyxis
Lenis oratio
Lenitudo.
Oratio ulyxis simillibus hima niuibus
Producta.
Præposita:
Bona

Talis oratio. qualis uita.

Talem esse oratione: famigerata ē prouerbii uice sententia hæc: talis hoibus fuit oratio qualis uita: me cenatris sicut mollis fuit cultus & uita delicata: ita oratio Enerius & soluta super qua re luculenter & uber tim scribit Seneca libro epistolaꝝ uigesimo: frequēter cū uerbis mens ipsa concordat: & facta oratiōi si millima sūt. Quidā codices nō oronē hñt sed rōnem. Proh deoꝝ fidē exclamatio ē usitatissima: quam satyrographus illo uersu decenter usurpat. Nos hominum diuūq; fidem clamore ciemus: ubi fidē accipi mus: p auxilio sicut apud comicos poetas. Dicemus proh deum fidē & proh deoꝝ latine & elegāter: alte

Fides p auxilio. Proh deum fidem.

rum cōtractū ē & iminutū: alteꝝ plenum & integrū: auctor. M. tullius i oratore: ubi ait hoc quoq; atq; etiā: a quibusdā sero iam emenda tus antiquitas: qui hæc reprendūt nā proh deum atq; hominū fidem p deoꝝ aiūt: ita credo hoc illi nesciebāt: an dabat hāc licentiā cōsuetudo. Quintilianus i primo de ipse testis ē fidem deū pro deoꝝ seruiamus dicendū ee: ut decori & cōsuetudini. Vacare: uacuū liberūq; esse. Placidissimā: sicut pacem sūma tenēt & supra globū lunæ oia placata sunt: serena defecata: ita secūdum stoicos: in aio sapientis semp serenitas ē & tranquillitas placidissima.

Alacritate: letitia gestiente. Qui pōt: quo modo: per iterrogationē legendū ē. Hoc sic concludit: argumentū a contrario: si in uita beata quod libet p̄dicandū ē: & p̄ferendū: qđ tale aūt id etiā gloriosum econtrario imisera uita nihil ē p̄dicabile aut gloriādum. Quæ nec misera sit: in natura reꝝ triplex ē uita una beata altera misera: tertia intermedia: nec beata nec misera: q̄dā. n. sunt ut dialectici appellant imediata: sicut leuitas & grauitas: q̄dā uero mediata: sicut frigidum & calidū iter utrunq; tepidū ē: sic aliquis beatus ē: aliqs miser: aliquis nec miser nec beatus: talē uitā de seipso exp̄ssisse uidet. M. Tullius cū ait. Ita sunt res nostræ: ut i secūdis fluxæ in aduersis bonæ cōclusio Ciceronis hæc ē: cū nec in uita misera: nec in ea quā itermediā uoco: quicq̄ sit p̄dicabile si autē aliquid in aliqua uita p̄dicabile necesse ē: id solum ee in uita beata: quibus cōcessis: sequitur uitā beatā nisi honestā esse posse: alioqui glorianda & p̄dicāda nō erit. Cōsiliis nr̄is uersus est heroicus: quo thebanus epaminūdas fecisse aliquid p̄dicabile gloriandūq; p̄dicat cum leuctrica pugna afflixerit uires lacædemonioꝝ: & illoꝝ laudē attonsam: mutilam: decurtatā reliquerit. De hoc plura i superioribus. A sole exoriente: scipio africanus: gloriatur opinor apud enniū se facinora adeo p̄dicabilia glorianda q̄ edidisse ut ab ortu solis usq; ad meoticā paludem nemo existimat uirtute ac factis sibi æquiperādus Meotis aūt palus: scythica ē in regione septentrionali: cuius accolæ metiotici dicti: meoti: scythæ temerida uocāt quod: significat matrē maris.

Argumentū contrario.

triplex uita. Immediata Mediata.

Meotis palus. Temerinda: malicia Virtus contraria. Sententia peripatetici

Præferēda ostentāda: honeste. n. factā in luce collocari uolūt. Quid sequaē. s. i sola btā uita ee situm quicquid prædicabile est & gloriandum. In uitiis ad miseram uitam: malicia & uirtus duo contraria sunt: uita quoq; misera & beata æquæ contraria: uis autem contrariorum hæc est: ut se uicissimi consequantur ut si malicia sola ualeat ad efficiendam miseram uitam. Econtrario uirtus sola efficiat uitam beatam & hoc sentiunt stoici. At peripateticus miseram quidem uitam uitiis animi & malicia sola fieri censet: sed ad complendos omnis uitæ beatæ numeros uirtutem solam nequaq̄ satis esse existimat: quoniam corporis & fortunæ bona necessaria esse uideantur perficiēdæ uitæ beatæ

talē eius esse oronē. Orationi aūt facta simillima: factis uitā. Affectus aūt animi i bono uiro laudabilis: & uita igit̄ laudabilis boni uiri & honesta: ergo qm̄ laudabilis: ex quibus bonorū beatā uitā esse concluditur. Et. n. proh deorum atq; hoium fidem parū ne cognitū est superioribus nr̄is disputationibus. An delectationis & ocii cōsumendi cā locuti sumus sapientē ab oi cōcitatiōe aī: quam p turbationem uoco: semper uacare: semper in aio eius esse placidissimam pacē. Vir igitur temperatus: constans sine mœtu sine ægritudine: sine alacritate ulla sine libidine nonne beatus: An semp sapiēs talis sp igitur beatus. Iam uero qui pōt uir bonus nō ad id qđ laudabile sit oia referre: q̄ agit quæq; sentit. Refert autē oia ad beate uiuendum. Beata igitur uita laudabilis nec quicquā sine uirtute laudabile. Beata igitur uita uirtute cōficitur. atq; hoc sic etiam concluditur nec in misera uita quicquam est predicabile aut gloriandū nec in ea quæ nec misera sit nec beata. Et est in aliqua uita prædicabile aliquid & gloriandum ac præ se ferēdum. Vt Epaminundas Consiliis nostris laus est attonsa laconū. Vt africanus ait: a sole oriente supra meotidas paludes. Nemo est qui me factis eq perare queat. Quid si beata uita glorianda & prædicanda: & pr̄ se ferenda est. Nihil ē enī aliud qđ predicandū & præ se ferēdum sit quibus positis intelligis qd seq̄tur: & qdem nisi ea uita beata ē q̄ ea dē honesta sit: aliud necesse ē melius uita beata. Qđ. n. erit honestū: certe fatebunt̄ ee melius. Ita erit btā uita melius aliqd quo qd p̄t dici puerius. Quid cū fatent̄ satis magnā uim ee i uitiis ad miserā uitā nōne fatendū ē eandem uim in uirtute ee ad beatam uitam. Contrarioruu. n. contraria sūt consequētia. Quo loco quæro quam uim habeat

Libra critolai: In illa nobili triũ phoꝝ legatione: quã athenienſes romã miſerũt: fuit critolaus pipateticus: ferũt ſeorſum quẽquã oñtandi græcia p celeberrima urbis loca magno hoium conuentu diſertauiſſe: fuit autẽ hic Critolaus facundia ſcita & tereti ꝓditus: q uolens oñdere: quanto maiora eſſent bona aĩ bonis corpis & fortunæ: utebaẽ hac libræ ſimilitudine decẽtiſſima: de q̃ in quinto de finibus ſic ſcriptũ ẽ. Virtutis ãt amplitudinẽ: q̃ſi i altera libræ lãce ponere: terrã mihi crede ea lanxit & maria deprimet: ſenſus ẽ cũ Critolaus & Xenocrates tãtũ tribuãt uirtuti qd ꝓhibet eos nõ ponere uitã beatiſſimã i uirtute: illi. n. dicũt btãm uitã efficiuirtute ſed nõ btiſſimã q̃m: neccia ſint bona corpis & fortunæ ſine qbus cumulatiſſima pfectiſſimaq; beatitas effici nõ poſſit. In quẽ cadit egritudo: p cõclũſiunculas ſtoicoꝝ ſpinetaq; diſcurrit ut ſolet ad aſſerendũ. Quod i uirtute non ſolũ beata ſed beatiſſima quoq; uita cõſiſtat: egritudo ẽ ut ſepe diximus triſtitia ex ꝓſenti malo: metus pturbatio ex ipedimenti & futuro malo. In eundẽ formido: metus tanq̃ genus ẽ: hæc tãq̃ ſpecies q̃ generi ſubiectæ ſũt. De quibus latius tractauit i. iiii. tuſculana: formido autẽ metus ẽ pmanẽs: timiditas metus mali appropiquãtis. Pauor metus mẽtẽ de loco mouẽs: ignauia metus cõſequẽtis laboris: q̃ & pigritia noiatur. Proinde ita parent: Atrens i tragedia ueteris poetæ: opinor actii: iducebaẽ filiis ita ſcipiẽs: ut ita ſe in uita pararẽt: ne uinci poſſent: ſignificat, pide iõ: ideoq; ſiue itaq; pinde uero in alia accipitur ſignificatiõe: de q̃ apud ſuetoniũ: & aliubi in cõmẽtariis. Vinci neſciant: ita Virgilius: & neſcia uicti pectora

Libra critolai

Formido

Timiditas

ignauia

Hic aũt. ſ. in quẽ cadit egritudo. Satis ẽ ẽt reciproca hæc quodãmõ ſunt bene uiuere: & beate uiuere: ut nec bene uiui niſi beate: nec beate niſi bene hoc ẽ honeſte poſſit. Vt fortiter uiuamus: fortitudo uirtutis ſpecies ẽ: & nomẽ ex quo fit: ut q̃ fortiẽ uiuit cũ uirtute uiuat: q̃ res ad beate uiuẽdũ ſatis ẽ qd in ꝓſentia M. Tullius colligit: p cõſectaria ſtoicoꝝ. Vt ſtultitia cõtraria ſunt ſapientia & ſtultitia iõq; ſi ſtultitia malis uenenis ĩputa ĩexplebilis eſt & i exhauſta fit ut ſapia cõtẽta ſit eo qd adeſt: i quo aũt hoc ẽ: is nimiꝝ ẽ beatus. Turpilius comicus ait i lyndia, pfecto ut qſq; minimo cõtentus fuit. Ita fortunatã uitã duxit maxie plus patet ut ĩqt. Seneca ſapiẽtis dies unus: q̃ ſtulti uita lõgiſſima. Neq;. n. ſui penitet: autumãt ſtoici ſapiẽtẽ nullius rei penitere: nulla i re falli: ſententiã mutare nunq̃. Caii lelii cõſulatũ: ab exẽplis argumentaẽ uitã beatam in uirtute poſitã eẽ: cũ ait beatiorẽ fuiſſe cõſulatũ lelii unũ: q̃ quatuor cõſulatus cinnæ hoĩs

Recí proca

ſapiẽtia ſtultitia contraria.

Sapiẽtẽ nõ penitere.

ĩpotẽtis: & ĩprobi: fuit ãt Caius lelius homo diſertus & ſapiens: otia fœlix: cui natura dedit nullo renuente deoꝝ: ut inqt Silius: hic cõſul creatus eſt una cũ Cornelio ſcipione: cum ambo græciã prouinciã cuperent multũq; lelius in ſenatu poſſet: rẽ obtinuit lucius ſcipio cũ africanus dixiſſet ſe legatũ ituꝝ: ſi lucio ſcipioni fratri ſuo: prouinciã græciã decreuiſſent. Et eũ quidem cum repulſa: clariſſimi apud roma nos uiri ſepe repulſam in petitiõe magiſtratuũ paſſi ſunt: ſicut ſcipio naſica publius emilius: &. M. portius cato q uirtute ſua: plus magiſtratui decoris addituri erãt q̃ ꝓtextu eius ſplẽdoris ipſi relaturi titulus ẽ apud Valeriũ maximũ de repulſis: ſenſus ẽ optabiliorẽ eẽ lelii cõſulatũ ẽt cũ repulſa q̃ fieri q̃ter cõſulẽ: put factus ẽ cina ĩpotẽs truculẽtus: ſeditioſus. Paulus emylius: poſt aliquot repulſas bis cõſul fcũs ẽ. Quintus quoq; metellus cõſulatus repulſa ſuggillatus mox cõſul de pſeudo philippo triũphauit. M. Cato repulſis tãq̃ honoribus ieptis gaudebat: qui quo die repulſus ẽ luſit. Si cũ ſapiẽs ſnia catholica ẽ q̃ p̃inter rogationẽ docet qñ ſapiẽs patiẽ repulſam nõ tã ipſm repulſa notari a populo q̃ populũ repulſam ferre a ſapiẽte maius. n. detrimẽtũ ſentiret populus ex repulſa uiri boni: q̃ ille cõmodum ex magiſtratu. Paulus emylius deſignatus cõſul dixit ſe nõ habere gratiã po. ro. cũ nõ tã ſibi cõſulatu q̃ illis cõſule opus eſſet.

Lelius ſapiens

Repulſa i magiſtratibus.

Poſt repulſas

Obtinere magiſtratũ

Dictũ æmilii

Suffragiis ꝑteritur: repulſam patitur: nec ſuffragatorum ſuffragiis obtinet magiſtratū in oꝝone ꝑ plā
Prætes ritus Cinna flagi tioſus Mors cinnæ. cio: nec ſi a populo ꝑteritus ē: quem nō oportuit: a iudicimus: condemnādus ē: qui ꝑteritus nō ē. Vt cī
nam quater: Iulius cæſar corneliā cinnæ quater conſulis filiam duxit uxorem: ut inquit Sueronius: eun
dem dictatorem fuiſſe auctor ē Plutarchus: a Lucano cruentus dicit̄ qui cum flagicioſiſſimus eēt rēp. ro
manā ſumma crudelitate uaſtauit: qui cōſulatu: cū pnitioſiſſimas leges per uim ferret prohibitus a Gn
octauio collega profugit ex urbe. Vocatiſq; ad pileum ſeruis accerſitoq; Caio mario cū allis exulibus ex
africa bellum romæ intulit: in quo q̄tuor ex
ercitibus urbē circūſederūt: mox cinna & ma
rius i ciuitatē recepti: uelut raptā eā: cedibus:
& rapinis uaſtarūt. Gn. octauio cōſule ocio
ſo: & oībus aduerſæ partis trucidatis: q̄rto cō
ſulatu: cū bellum cōtra ſyllā moliret̄. Anco
ne ob nimiā crudelitatem ab exercitu lapidiſ
bus occiſus ē: fuit dñatio cinana reip. exiciali
& funeſta: ex liuio: apiano: plutarcho: floro:
auguſtino: cæteris. Quid tu rñſurus ſis: q̄ſi
dicat ſcio te cū uir ꝑbus ſis electuꝝ potius cō
ditionē lelii q̄ cinnæ qđ non idē oībus uide
retur: cū naturaliē iſita ſit hoībus libido dñan
di. Vni: ſcilicet cōſulatui. G. lelii. Si digito
quē attigiſſet: ſi uel minima affeciſſet iniuria.
M. Cato in oꝝone: q̄ iſcribit̄ pro dote ita ſcri
ptum reliquit: i adulterio uxorem tuā ſi pren
diſſes ſine iuditio ipune necares: illa te ſi adul
terares: digito nō auderet attīgere: neq; ius ē.

Præcidi caput: octauii cōſulis caput iuſſu ci
næ præciſum ē: & pro roſtris expoſitū. Pu.
craſſi: quo craſſi pater & filius i mutuo alter
alterius aſpectu mactati ſūt: quidā tradūt pa
trem craſſum: nequid indignū uirtute ſua pa
teretur gladio ſe confodiſſe: de his Lucanus
trūcos lacerauit ſimbria craſſos. Lucii cæſaris
de hoc lucius florus ait cæſar & ſimbria i pena
tibus domorum ſuaꝝ trucidātur. In tertio de
oratore ſcriptū legibus caput. Ca. Lucii cæſaris cū lucii iulii fratris capite iacuiſſe ꝑ roſtris: nō lōgē a ca
pite. M. Antonii oratoris. Inibi ait: pu. craſſum ſuapte interfectum manu. Ex his duobus cæſaribus fra
tribus: alter ceſar urbanitate: facetiis: lepore: cūprimis cōditus fuit: qui de iocis copioſe & luculent̄ diſſe
rit apud. M. Tullīū in ſecūdo de oratore de quo ait quoq; in libris de officis: ſale uero conditus & facetis
cæſar. Mar. Antonii milites a mario & cinna ſeuiſſimis ducibus miſſi ad. M. Antoniū oratorē obtrun
cādum ſermone eius obſtupefacti diſtrictos iam & uibratos gladios cruore uacuos uaginis reddiderunt
defixoq; in terrā uultu oēs illachrymarunt: tunc annius militū ꝑfectus omnis humanitatis expers cū an
tonium oratorem milites a facinore deterritos offendiſſet cōuitio acriter illos inſectatus irruenſq; cru
dele imperiū truculento miniſterio peregit: &. M. Antonio caput amputauit: quod poſitū fuit in roſtris
in quibus ille rempu. cōſtantiſſime conſul defenderat Quod Marius letis manibus iter epulas per ſum
mam animi ac uerboꝝ iſolentiā aliquā diu tenuit: clariſſimiq; oratoris ſanguine cōtaminari meſæ ſacra
paſſus ē: de quo Lucanus: aut te ꝑſage maloꝝ antoni: cuius laceris pendentia canis ora ferēs miles feſtæ
rorantia meſæ ipoſuit. Vt ea facere illi liceret: plato in gorgia tradit grauiſſima ifandaq; peccata cōmit
ti a pricipibus ob ipſā peccādi licētiam: platonicæ ſentētiæ ſubſcribit Homerus: q reges & potētes iducit
apud iferos cruciari: ceu tātalū: ſiſyphum: & titiū: de talibus ait filius. xiii. punicoꝝ: q̄ uellēt nūq; ſceptris
fulſiſſe ſuperbis: inſultāt duro iperio nō digna nec æqua: ad ſupos paſſi manes: qui q; ante ꝑfari non li
citū uiuis eadē permiſſa q̄runt̄. Volūtates principū ꝑ legibus ſunt: principi licet qcqd libet: ex quo ē il
lud cū Antonius caracala nouercā ſuā iuliā ducere uellet uxorē: dixiſſetq; uellē ſi liceret: tūc illa rñdit ſi li
bet licet: an necis te iperatorē eē: & leges dare nō accipere: quo audito furor jcōditus ad effectū criminis
roboratus ē: mīremq; nō. n. alio erat dicēda nomine duit uxorē & ita nuptias polluit iceſto. Cū collega
cōicauit. In bello cimbrico marius curioſe elaborauit: ut ſolus uictoria potiret̄. Et collega catulus exclu
deret̄: pugnatū ē i cāpo patētiſſo. In Venetia italiæ regiōe ab atheſi fluuio iuxta Vercellas: i quo plio ui
cti: & ad iternectionē pfligati ſūt cimbri: ex quibus capti ultra ſex myriadas: hoc ē milia ſexaginta. Ceſi
āt bis tantū fuiſſe ferunt̄: cū iter milites marii & catuli cōtētio de uictoria oriret̄ diſceptatores ſup hac cō
trouerſia delecti ſūt: q tum affuerāt parmēſiū legati: qui luſtratis cadaueribus ſpexerunt iaculis militū
catulianoꝝ barbaros eē cōfixos: noſcebant̄ eni ex inſcriptis litteris quæ nomē catuli in telis oſtētabant
uerum famā & gloriam huius rei totam: mario propter primam uictoriā tribuerūt. Populus romanus
tunc mariū tertiū romæ cōditorē appellauit: tanq; poſt romulū camillūq; tertius rē romanā reſtituiſſet:

ſuffragiis ꝑteritur: nō populus a bono cōſule po
tiuſquā ille a uano populo repulſā fert: ſed tñ utrū
malles te ſi ptās eēt ſemel ut Leliū cōſulem eē: an
ut Cynnā quarer: nō dubito tu quid reſponſurus
ſis. Itaq; uideo cui cōmittā: nō quēuis hoc idē iter
rogarem Rñderet enim alius fortaſſe ſe nō modo
quatuor cōſulatus uni anteponere: ſed unū diem
Cynne multoꝝ & claroꝝ uiroꝝ totis etatibus. Le
lius ſi digito quem attigiſſet: pœnas dediſſet. At
Cynna collegæ ſui conſulis. Gn. Octauii præcidi
caput iuſſit. P. Craſſi. Iu. cæſaris nobiliſſimorum
hominū: quoꝝ uirtus fuerat domi: militiæq; co
gnita. M. Antonii oium eloquentiſſimi quos ego
audierim. C. Cæſaris in quo mihi uidetur fuiſſe
ſpecimen humanitatis ſalis ſuauitatis: leporis: be
atus ne igitur qui hos interficit. Mihi contra non
ſolum eo uidetur miſer quod ea fecit ſed etiam
quod ita ſe geſſit: ut ea facere ei liceret: & ſi pec
care nemini licet: ſed ſermonis errore labimur

Duo ce ſares frēs occiſi
Facetus cæſar
Mors antonii oratoris
Tyrāni apud iferos
Si libet licet.
cimbri profligati.
Marius tertius cōditor dictus

& cum romanis oĩbus placeret mariũ ſolum duos agere triumphos nõ tamẽ hoc efficere uoluit: q uti ſe cundis rebus moderatũ: ſe ꝓberet: cũ catulo triũphare uoluit: gloriãq; bellicæ uictoria cũ collega cõicauit: tradũt hiſtorici eũ timuiſſe: ne ob ꝓrogatiuã militarẽ: ſi catulus honore excluderet ipſe quoq; trium pho priuaret: idẽ mox potitus uictoria ciuili: quã remp. armatus ſeruauerat: eam togatus oĩ crudelitatis gñe ſubuertit: ut haud facile dictu ſit utrũ bello melior: an pace pniciosior fuerit q iter cæteros catulũ mo ri coegit: nã cũ deprecatoribus ꝓ catuli ſalute dixiſſet illũ mori oportere: tunc catulus incluſus domi ac cenſis carbonibus ſe ſuffocauit: ſeq; ignis hau ſtu ludubrio hoſtium exemit. Valerius maxi mus: auctor ẽ. Quintũ catulũ cymbrici triũ phicũ Caio mario participẽ ab eodẽ mario mori iuſſum recẽti calce illito multoq; igne ꝓ calefacto cubiculo ſe incluſũ pemiſſe. Conſi mili gñe mortis iouianum piſſe teſtis ẽ amia nus marcellinus: cũ recenti calce cubiculo illi to odorẽ noxiũ ferre nequiſſet. Qui paru ĩt. In hãc pœne ſniam ẽ illud plinianũ: de lu cio ſylla: q fœlicis ſibi nomẽ aſſeruit: qđ ꝓſcri bere tot milia ciuiũ & occidẽ potuiſſet o pra ua inquit interꝓtatio: & futuro tpe infœlix: nõ melioris ſortis tũc fuere peũtes: quoq; mi ſeremur hoſtie: cũ ſyllã nemo nõ oderit. Cũ partim. Accipere q̃ facere iniuriã. Ariſtote les in. v. æthicoq;: peius eſt inqt facere iniuri am q̃ pati: nã id cũ prauitate ẽ ac uituperat pa ti uero iniuriã: ſine prauitate ẽ: apud platonẽ ſocratis ingorgia copioſe diſſerit peius eẽ fa cere iniuriã q̃ accipere. Et eũ qui iniuriat an te alios eẽ miſerq; miſeriorẽq; ſi iniuriaq; pœ nas nũq̃ luat. Decretũ ſocraticũ eſt kakion ei nai to adikeintoi adikeiſtai. i. peius eẽ iniuri am facere q̃ acciperẽ. Q. Metellus numidicus i oĩone quã de triũpho ſuo dixit, pbi inqt iiu riã facilius accipiũt q̃ alteri tradũt. Procede re obuiam. ſ. ꝓſtat. Sex ſuos obruere cõſula tus mariũ ſepties cõſulẽ fuiſſe & i ſeptimo cõ ſulatu periſſe hiſtorici tradũt: & idicat Luca. cũ ait ſeptimus exequit repetitis faſcibus an nus illæ fuit uitæ mario modus oĩa paſſo q̃pe ior fortuna põt atq; oibus uſo q̃ melior men ſoq; hoĩ qđ fata pararẽt iõ ãt ſex cõſulatus no minat. M. Tu. ga qñ catulus obuiam ꝓcedẽs morti candentibus carbonibus ſe pemit tunc marius ſex tantũ geſſerat conſulatus nã poſt morte catuli & poſt hoc tꝑs ſeptimũ cõſul de ſignatus calẽdas ianuarii iniuit magiſtratũ ue rum oĩs marianæ gloriæ maximus robur & fœdiſſima fugillatio extitit mors catuli colle gæ uiri clariſſimi cõſularis triũphaliſq;. Duo de q̃draginta trigita octo dicimus. n. duo de uiginti quaſi duo deſint uigiti ꝓ decẽ & octo & duo de q̃draginta ꝓ triginta octo q̃ſi duo deſint q̃draginta q̃ locutio ẽ uſitatiſſima elegãtiſſimaq;. Qua pulchritudine urbẽ ſyracuſas intelligit q̃ ciuitas oĩum ſiciliæ ciuitatũ pulcherrima opulẽtiſſima extitit, puerbiũ diuulgatũ ẽ ad locupletes. Vobis ne decima qđẽ ſyracuſanoq; adeſt. M. Tul. in. vi. uerrinaq; ſyracuſas ait urbẽ eẽ maximã græcaq; urbiũ pulcherrimãq; q̃ ex q̃tuor q̃ſi urbibus maximis cõſtare uidebat quaq; una iſula noĩat altera achradina tertia tyche q̃rta neapolis ſira cuſani multos claros prĩcipes habuerũt ſed clariſſimũ Dionyſiõ ſenioreẽ q dicere ſolebat adamãtina eſſe uincula ad principatũ ſapiendũ mœtũ uiolentiam claſſem & ex decem milibus barbaroq; conſtitutũ ꝑſi diũ q cũ apud filiũ Dioniſiũ uidiſſet ingentẽ uaſoq; aureoq; argẽteorũq; copiã exclamãs inqt. In te affe ctus regius nõ ẽ q ex tanta poculoq; ui. Amicũ neminẽ tibi cõciliaſti. De hoc Dioniſio refertiſſimi ſunt auctores de qno i ꝓſentia. M. Tul. nõ paq; multa cõmemorat digna ſcitu memoratuq; quẽ ait eẽ miſeq; appellãdũ nõ fœliceẽ cũ i timore & cura anxius degeret & ꝓ iuſtitiã multa ppetraret. Neceſſe ẽ miſerri mum ſupra cõcluſũ ẽ q iniuſtus ſit eundẽ eẽ miſerimũ. Socrates apud ꝓtonẽ ait aſſero bonũ uiq; eẽ fœ liceẽ ii uſtũ uero & turpẽ eẽ miſeq;. Adoleſcẽtes amore iunctos antea dictũ ẽ cõceſſos fuiſſe adoleſcẽtulo rum amores a pud gracos cretẽſeſq; a quibus philetor dictus ẽ amator clenos uero q amatur. i. illuſtris,

Mors catuli

Cubi cu lũ ilitũ calce re centi

Mors iouiani

Peius fa cere iiu riam q̃ pati.

Decre tum ſo cratis.

Septem conſula tus ma rii.

Duo de quadra ginta Siracu ſæ lau dantur

Ex q̃tu or urbi bus ſi racuſæ.

Inſula Achra dina.

Tiche.

Neapo lis

Adamã tia uin cula.

Philetor.

Clenos

R

Credebat: cõmittebat credere enim ẽ fidei cõmittere. Detraxerat: cũ nullum nomẽ sit sordidius inuisiusq; noie seruitutis: nõ seruos eos appellabat: sed honoratiore uocabulo nũcupabat. De quo Valerius maximus sic. Age Dionysius syracusanorũ tyrannus: huiusce tarmenti q̃ lõga fabula: qui duo de q̃dragĩta annorũ dominationẽ in hunc modũ peregit: summotis amicis: in eorũ locũ ferocissimarũ gentiũ homines & ex familiis locupletũ electos: prævalidos seruos: quibus latera sua cõmitteret substituit: noie autẽ familiariũ seruos significari asserunt eruditi & sat notum est: unde in libris iurisconsultorũ crebra mẽtio ẽ de familia publicanorũ de urbana familia & rustica: ubi differitur: qui sint habẽdi serui numero urbanorũ: qui rusticorũ: itidem hic familias locupletũ p̃ seruis accœpimus: familiæ ãt appellatio quemadmodũ multipliciter accipiatur: nemo uel mediocriter eruditus ignorat. Et docet paulus iurisconsultus: titulo de uerborum significatione. Conuenis: cõuenæ dicũtur qui ex diuersis nationibus in unum cõueniunt. Ancilari: seruili. Ferrũ remouit: ex his Ciceronis racemis uindemiã sibi fecit Valerius maximus: qui sic ait: tonsorũ quoq; metu tondere filias edocuit: quarũ ipsarum postq̃ adultæ ætati appropinquabant: manibus ferrum non ausus cõmittere: instituit ut candentium glandium aut nucum putaminibus: barbam & capillum sibi adurerent. Candentibus putaminibus. i. ignitis corticibus: candẽs enĩ modo ignitum: alias cãdidũ nam & cãdet significat ignitũ esse & candidũ eẽ: sicut apud Virgilium: dicitur candens uacca: & candens fauilla. Solinus: solem sydus cãdentissimum appellat putamina uero dici rerum purgamẽta: docent glossematici: nam quicquid ex quacunq; re proiicitur putamen appellatur: uulgatissimum est illud plautinum ex captiuis. Nucleum amisi reliquit pignori putamina. Plinius ait pygmeos ex putaminibus ouorũ construere casas putamina iuglandium p̃ corticibus nucũ accipiũt: q̃s Pli. duplici p̃tectas eẽ operimento tradit: puluinati primũ calicis mox lignei putaminis: idẽ aliubi inquit putamine claudunt nuces: corio castaneæ: & carinas putaminũ bifidas esse refert. Iuglandem interpretat iouis glãdem q̃si ioui dicatã ob ægregiũ fructũ. Antiqui auctore Macrobio iouis glandẽ appellauerũt q̃ nunc lris interlisis iuglãs noiatur. Cloatius iuglãs inqt quasi diuiglans. i. dios balanos: hanc græci basilicam uocant q̃si inter nuces regalẽ: cuius galenus quoq; cõmeminit. Caryon a capitis grauedine propter odoris grauitatẽ cõuenit nucẽ dici: unde & carynon oleũ uocant factitium ex nucibus iuglãdibus: nux auellana: q̃ minima ẽ ante abellina patrio noie dicta p̃nestina & corylus dr: quã græci põticã uocãt quoniam ex põto in græciã asiamq; uenere: hinc illud Papinii ex endecasyllabo: qcqd nobile ponticus nucetis. Amygdalam appellant nucẽ græcã: quæ arbor an fuerit in Italia catonis ætate dubitatur: qm̃ græcas nominat: iter nucũ genera est molluſca nux: ex eo dicta quod cæteris omnibus nucibus mollior sit de q̃ bus plinius: molluſcæ putamen rumpẽtes. Macrobius: molluſcam nucem persicum eẽ interpretatur: & sucuius docet in idilio: ego arbitror molluſcam nucem nõ dici id pomum: quod uulgo persicũ uocamus sed genus nucũ persicũ ex perside translatũ. Duas uxores. Dionysius duas uxores: unã simildie duxisse fertur alteram ex locorũ gente noie doridã: alterã syracusanã nomine Aristomacham hipparini filiam. Incertum fuit: cum utra prius cõcubuisset: solebãt cum eo cõmunes habere cœnas uicissimq; noctes dividere. Aristomacha diuersilis fuit: & ex ea nihil liberorum tulit: quãuis admodum cuperet: mox quatuor filios suscœpit duos mares totidemq; fœminas ex doride locrensi: filios habuit tres. Detorquebat in alterã partẽ deflectebat: ut introitus esse itercluſus. Valerius maximus: cubicularem lectum: perinde quasi castra lata fossa cinxit: in quem se ligneo ponte recipiebat: cum forem cubiculi extrinsecus a custodibus opertã interiore claustro ipse diligenter obseraſſet. Suggestis: pulpitis: mos fuit iperatorum: ex cespitibus facere suggestũ: quod tribunal cespiticiũ appellãt. Flauius uopiscus: ppe auguste dii te seruẽt Deinde concursus ad cespiticiũ tribunal. Amianus marcellinus auctor est. Iulianum imperatorẽ aggere glebali assistentẽ allocutũ milites esse. Lucauus de cæsare concionabundo loquens ait: stetit aggere fulti cespitis intrepidus uultu: & apud Virg: Aeneas cælso medius stans aggere fatur. Studiose id factitabat: de mutio scæuola iurisconsulto memoriæ proditum est: quod pila optime ludebat. Multa autẽ sunt gña

Domitio dionisii. Familiæ seruorum cõuene

Vindemia ex racemis alienis cãdẽtissimus sol.

Glosematici Putamina quid

Putamẽ nucum.

Iuglans iouis glans

Basilica nux

Carion unde Carii nõ oleũ ex nucibus

Auellana

Prænestina

Põtica

Põtica nuceta

Molluſca nux.

Duæ uxores. dionisii

Cubicularis lectus.

Tribunal cespiticiũ

Stetit aggere fulti cespitis

leſcentes amore coniunctos credebat eorũ nemini sed his quos ex familiis locupletũ suos delegerat quibus nomen seruitutis ipse detraxerat: & qbusdam cõuenis & feris barbaris corporis custodiam cõmittebat. Ita ꝓpter iniustã dominatus cupidita tẽ in carcerẽ quodãmõ ipse se incluserat. Quinetiam ne tonsori collũ cõmitteret tondere filias suas docuit itaq; ancillari sordidoq; artificio regie uirgines: ut tõstricule tondebãt barbã & capillũ patris Et tñ abiis ipsis: cũ iã eẽnt adultæ ferrũ remouit: instituitq; ut cãdẽtibus iuglãdiũ putaminibus barbã sibi & capillũ adurerent. Cumq; duas uxores haberet Aristomachen ciuẽ suã. Doridem aũt locrẽsem sic noctu ad eas uentitabat: ut oia specularetur & p̃scrutaret ante. Et cum fossam latã cubiculari lecto circundediſſet eiusq; fossæ trãsitũ ponticulo ligneo coniunxisset eũ ipsum cum fores cubiculi clauserat: detorquebat idemq; cum in communibus suggestis consistere nõ auderet cõcionari ex turri alta solebat. Atq; is cum pila ludere uel-

pilarum ẽ paganica quæ ruſticoꝝ eſt: ẽ tigron: ſiue trigonalis: ẽ uentoſa: quæ follis pugillatorius a plauto decẽter dicit. ipokoriſtikos folliculus ſuper quo apud Suetoniũ in auguſto ſatis multa. Vitã cõmittis: qui gladiũ alteri tradit: illi uitæ ſuæ ptãtem cõmittit. In manu enim illius ẽ: qui accipit gladiũ: hominem a quo acceperit necare ſi uelit. Alterum: familiarẽ. Alteꝝ: adoleſcentulũ: quem amabat. Impotẽtium: tyrannoꝝ & ipotentia graſſantium. Huic: cupiditati iperioſæ: quæ ſanguinariũ fecit Dionyſiũ iuſſitq; hominẽ dilectiſſimũ occidere. Illi: alteri: ſcilicet dolori: ex morte adoleſcentuli ammati. Conſilet. ſtudioſe enĩ id faciebat: tunicãq; poneret adoleſcẽtulo quem amabat: tradidiſſe gladiũ dicitur. Hic cũ quidã familiaris iocans dixiſſet: huic qdẽ certe uitã tuã cõmittis: arriſiſſetq;: adoleſcẽs utrũ q; iuſſit interfici. Alteꝝ quia iam demonſtrauiſſet interimendi ſui. Alteꝝ quia id dictũ riſſu approbauiſſet. Atque eo facto ſic doluit ut nihil grauius tulerit in uita: quem enim uehementer amarat occiderat ſic diſtrahuntur in contrarias partes impotentium cupiditates: cum huic obſecutus ſis: illi ẽ repugnãdum. Quamquam hic quidem tyrãnus ipſe iudicauit quam eẽt beatus. Nam cum quidã ex eius aſſentatoribus Damocles commemoraret in ſermone copias eius: opes: maieſtatem dominatus: rerum abundantiam: magnificentiam ædiũ regiarum: negaretq; unquã beatiorẽ quemquam fuiſſe. Viſe ne igitur inquit o Damocle: quoniam hæc te uita delectat: ipſe eãdem deguſtare: & fortunã experiri meã? Cum ſe ille cupere dixiſſet collocari iuſſit hominẽ in aureo lecto ſtrato pulcherrimo textili ſtragulo magnificis operibus picto. Abacoſq; quã plures ornauit argento auroq; celato. Tum ad menſã eximia forma pueros delectos iuſſit conſiſtere: eoſq; ad nutũ illius intuentis diligere: ſtudioſe enĩ id faciebat: tunicãq; poneret adoleſcẽtulo quem amabat: tradidiſſe gladiũ dicitur. Hic cũ quidã familiaris iocans dixiſſet: huic qdẽ certe uitã tuã cõmittis: arriſiſſetq;: adoleſcẽs utrũ q; iuſſit interfici. Alteꝝ quia iam demonſtrauiſſet interimendi ſui. Alteꝝ quia id dictũ riſſu approbauiſſet. Atque eo facto ſic doluit ut nihil grauius tulerit in uita: quem enim uehementer amarat occiderat ſic diſtrahuntur in contrarias partes impotentium cupiditates: cum huic obſecutus ſis: illi ẽ repugnãdum. Quamquam hic quidem tyrãnus ipſe iudicauit quam eẽt beatus. Nam cum quidã ex eius aſſentatoribus Damocles commemoraret in ſermone copias eius: opes: maieſtatem dominatus: rerum abundantiam: magnificentiam ædiũ regiarum: negaretq; unquã beatiorẽ quemquam fuiſſe. Viſe ne igitur inquit o Damocle: quoniam hæc te uita delectat: ipſe eãdem deguſtare: & fortunã experiri meã? Cum ſe ille cupere dixiſſet collocari iuſſit hominẽ in aureo lecto ſtrato pulcherrimo textili ſtragulo magnificis operibus picto. Abacoſq; quã plures ornauit argento auroq; celato. Tum ad menſã eximia forma pueros delectos iuſſit conſiſtere: eoſq; ad nutũ illius intuentis diligere: ſtudioſe enĩ id faciebat: tunicãq; poneret adoleſcẽtulo quem amabat: tradidiſſe gladiũ dicitur. Hic cũ quidã familiaris iocans dixiſſet: huic qdẽ certe uitã tuã cõmittis: arriſiſſetq;: adoleſcẽs utrũ q; iuſſit interfici. Alteꝝ quia iam demonſtrauiſſet interimendi ſui. Alteꝝ quia id dictũ riſſu approbauiſſet. Atque eo facto ſic doluit ut nihil grauius tulerit in uita: quem enim uehementer amarat occiderat ſic diſtrahuntur in contrarias partes impotentium cupiditates: cum huic obſecutus ſis: illi ẽ repugnãdum. Quamquam hic quidem tyrãnus ipſe iudicauit quam eẽt beatus. Nam cum quidã ex eius aſſentatoribus Damocles commemoraret in ſermone copias eius: opes: maieſtatem dominatus: rerum abundantiam: magnificentiam ædiũ regiarum: negaretq; unquã beatiorẽ quemquam fuiſſe. Viſe ne igitur inquit o Damocle: quoniam hæc te uita delectat: ipſe eãdem deguſtare: & fortunã experiri meã? Cum ſe ille cupere dixiſſet collocari iuſſit hominẽ in aureo lecto ſtrato pulcherrimo textili ſtragulo magnificis operibus picto. Abacoſq; quã plures ornauit argento auroq; celato. Tum ad menſã eximia forma pueros delectos iuſſit conſiſtere: eoſq; ad nutũ illius intuentis diligere:

Mutius pilalu debat.

Follis pugilla torius

Follicu lus

Huccin ne an hunc ſe queris

milem ẽ illud Perſianum huccine an hũc ſequeris ſubeas alternus oportet. Ancipiti obſequo: dominus alternus ob erres. Nec tu cũ obſtiteris ſem: l inſtãti negaris parere iperio rũpi iam uincula dicas cũ quidam. Macrobius libro primo in ſomniũ ſcipionis ſcribit hæc ad iſtã ſententiã conducentia. Dionyſius aulæ ſiculæ iclementiſſimus. Incubator familiari quõdam ſuo ſolam ſibi exiſtimanti uitam tyranni beatam: uolens q̃ perpetuo mœtu: miſera quã impendẽtium ſemp periculoꝝ plena eſſet oſtendere: gladium uagina raptũ & a capulo de filo tenui pẽdentem mucrone demiſſo iuſſit familiaris illius capiti: inter epulas iminere. Cũq; ille & ſiculas: & tyrãnicas copias pſentis mortis periculo aſpernareẽ: talis ẽ inquit Dionyſius uita quã beatam putabas: ſic nobis ſemp mortem iminentẽ uidemus: exiſtima ergo quãdo fœlix eſſe poterit q timere non deſinit. Textili ſtragulo: a texendo textilis ueſtis dicta: ante cuius uſũ fuit nexilis ueſtitus: ut docet Lucretius illo uerſu. Nexilis ante fuit ueſtis q̃ textile tegmen: textrinum uocãt officinã ubi textores texũt ueſtimẽta textilia: accuſat uerrem Mar. Tul. quod nulla domus in ſicilia locuplex fuerit: ubi ille non textrinum inſtituerit: ubi ſtragulam ueſtem confici iubebat ipſe enim ſolam dabat purpuram. Amici uero operas: ueſtimẽtum ut inquit uulpianus: quod in tela eſt nondum pertextum: uel detextum appellatur contextum ſtragulum autẽ a ſternendo dictum eſt ſignificaturq; ueſtis ſtragula: quæ iſterni ſolet: quærit paulus iuriſcõſultus de tapetis utrũ i ueſte ſint ſicut ſtragula. An in ſuppellectili: ut toralia: quæ propriæ ſtragulorum nõ ſunt. Vulpianus ſtragula: quæ æquis iſterni ſolent: non putat ueſtis eſſe. ægyptii primi inuenere textilia. Picto plautus appellat belluata tapecia: belluarum figuris picta intextaq; colores diuerſos picturæ intexere babylon maxime celebrauit & nomen impoſuit: babilonica enim appellantur: pluribus uero liciis texere: quæ polimita appellant alexandria inſtituit: dictas ueſtes iam apud Homerꝝ fuiſſe accœpimus: & memorat Plinius. Inter inſignia triumphantis numeratur toga picta a liuio: quæ purpurea ante a uocitata eſt & ea erat ſine pictura: tunica autem palmata: a latitudine clauorum dicebatur: quæ nunc a genere pictu-ræ: picta appellatur. Abacos menſas in quibus uaſa eſculenta poculentaq; imponuntur abacos uocant Iuuenalis: ornamentum abaci. De abacis in hoc ſignificatu apud Plinium frequens mentio. In uerrinis ait Mar. Tul. uerrem feciſſe aliquot abacorum uaſa aurea. Abacus dicitur tabula geometrica: de qua Perſius. Nec qui abaci numeros & ſecto i puluere mœtas ſcit riſiſſe uafer. Martianus i geometria: abacus nũcupatur: res depingendis: deſignandiſq; oportuna formis: abacus in ædificiis iter ornamenta columnarum numeratur ex præcepto. Victruuii abacus erit lõgus & latus: q̃ craſſa columna ẽ. Antiqui menſam uaſorum quadratã habuerunt. Vocaruntq; urnariũ: quod urnas cũ aqua poſitas ibi potiſſimũ habebãt in culina: fuit & priſcis menſa uinaria rotunda nomine cilibantum: a cilice poculo græco ideſt calice dictum. Altera erat uinaria menſa quadrata una columnela ſubnixa: cartibulum uocabatur. Auro cælato: ſculpto: cælum inſtrumentũ ẽ celatoris hoc eſt ſculptoris: miratur Plinius. In auro celando iclaruiſſe neminẽ. Argento multos: maxime tamen laudatus ẽ mentor: cuius manu celata pocula celebrantẽ. Craſſus orator duos habuit ſciphos mentoris artificis manu cælatos ſeſtertiis centum. Confeſſus ẽ tñ nunq̃: ſe his uti propter uerecundiam auſum. Vaſcularius dicitur artifex uaſorum. Incendebantur odores: hac quoq; tempeſtate inconuiuiis lautioribus incenduntur odores: & ſuffitus adolentur: ut luxuriæ parentalia cõſumata ſint apud Arabas nõ alia ligna ſũt i uſu q̃ odorata: cibos ſabei coquũt thuris ligno: alii

Gladius a filo pẽdens

Textilis ueſtis textilis Textrinum

Stragula ueſtis Beluata tapetia Babilonica.

Poliita toga picta

Abacus Abacus tabula geometrica.

Abacus in ædificiis.

Vrnarium Cilibãtum

Cartibulum Cælum Pocula mentorea

Vascularius Sabei coquunt cibos thure

myrrhæ odore stiracis suffiunt tecta: strobum arborē ad suffitus parent perfusam uino palmeo accendentes: cuius odor redit a cameris ad solū iucundus: sed aggrauans capita citra dolorem tñ: hoc sōnū ægris quærunt. Elacunari: lacunar: lacus: laquæar laquæariū dicit camera: hoc ē pars superior cubiculi: & cenationis: ut grāmatici annotat: & notissimū est. Illius beati. Damoclis qui sibi beatus uidebat. Cerui cibus: antiqui pluraliter tantū ceruices dicebant: primus hortensius ceruicē singulariter enunciauit. Coronæ: coronati epulabantur: auctor ē Plinius sutiles coronas solemnes fuisse in cenis: lautissimū habeba

strobus ad suffitus.

lacunar ceruices

Coronati.

Cena ut coronas biberent

Dictū saturnini.

tur: e nardi folio eas dari unguentis madidas: olim cleopatra in conuiuio iuitauit antonium ut coronas biberēt: quas cōceptas in ciphum: incipienti haurire oppositi manū. Erant. n. uenenatæ: & ita demōstrauit se posse antoniū nec are si uellet: qui ab illa sibi cauebat: noua pgustatoꝝ ciboꝝ diligētia. Aliquis terror. Saturninus iperator sententialiter dixit nescitis amici quid mali sit imperare: gladii sera pendentes ceruicibus iminent: hastæ undiq; undiq; spicula ipsi custodes timētur: ipsi comites formidantur: non cibus pro uoluptate: non iter pro auctoritate: non bella pro iuditio: nō arma p studio. In pythagoreis duobus. Damonē & pytheam significat pythagoricæ doctrinæ sacris initiatos: quos ferūt hoc aio inter eos fuisse: ut cum eorum alteri Dionysius tyrānus diem necis destinasset: is q morti addictus foret paucos sibi dies: quibus priusq; periret domum profectus res suas ordinaret impetrauisset: uas scūs est alter eius sistendi: ut si ille nō reuertisset moriendum eet sibi ipi oēs & in primis Dionysius nouæ atq; ancipitis rei exitum speculabantur: appropinquante deinde definita die nec ille redeūte: unusquisq; stulticiæ tam temerariū sponsorem damnabat: at is nihil se de amici cōstantia metuere prædicabat: qui cum se ad diē recepisset: eodemq; momento atq; hora a Dionysio constituta superuenisset: admiratus eoꝝ fidem tyrannus: supplicium remisit: rogauitq; insuper: ut se in amicitiam tertium ascriberēt.

Vas factus alter.

Vt tertius i amicitiā reciperet.

Vades.

Vadem mortis sponsorem: uades. n. dicunt sponsorem in rebus capitalibus: qui i re nummaria prædes nominantur: auctor ausonius: in monosyllabis de quo. M. Varro libro secūdo de latina lingua. Vas iquit appellatus: qui pro altero uadimoninm promittebat. Consuetudo erat: cum reus parum idoneus esset inceptis rebus ut p se alterum daret. Poetam tragicum: legimus apud scriptores idoneos utrūque Dionysium seniorem & iuniorem litteris

Dionysius gaudio obiit

claruisse tradit Plinius Dionysium siciliæ tyrannum gaudio obiisse: accepto tragicæ victoriæ nuntio: ex quo colligimus. Eum fuisse tragicum poetam scribit Plutarchus utrunq; Dionysium audiuisse Platonem seniorem autē ex ægritudine mortuum hausta potione somnifica: quæ sopori mortem citra sensum continuaret. Cum aquinio: nomen ē poetæ sed uide de an archia potius legendum sit qui Marco

Archias Aglius suā cui q; sponsam.

Tullio amicitia familiariter iunctus fuit: quod ex oratione pro archia poeta satis liquet aquilius quoq; collega & familiaris fuit. M. Ciceronis sed non tam poeta quam iurisconsultus qui de dolo malo formulas condidit. Te tua prouerbium est uetus cuius & in epistolis ad atticum mentio fit suam cuiq; sponsam mihi meam suum cuiq; amorem mihi meum quod attilius poeta clarissimus protulit. Tertius: crudelius uitabilius tetrum enim modo uitabile modo illuuiosum & fœtidum modo amarum modo crudele significatur. Nam sermo est polisemus. Ex eadem urbe scilicet syracusana. Humilem

genter ministrare. Aderāt unguēta coronæ Incēdebant odores. Mensæ conquisitissimis epulis ex true bātur. Fortunatus sibi Damocles uidebat In hoc medio apparatu fulgētē gladiū elacunari seta eqna appensū demitti iussit: ut ipenderet illius bti ceruicibus. Itaq; nec pulchros illos administrato res aspiciebat: nec plenū artis argentū. Nec manū porrigebat i mēsam. Iā ipæ defluebāt coronę. Deniq; exorauit tyrānū ut abire liceret q; iā btūs nollet eē satis ne ur declarasse Dionysius nihil esse ei btūm: cui sp aliquis terror ipēdeat. Atq; ne ei integrū quidē erat: ut ad iusticiā remigraret: ciuibus q; libertatē & rura redderet. His eni se adolescens iprouisa ætate irretierat erratis: eaq; cōmiserat: ut saluus eē nō posset: si sanus eē cœpisset. Quanto pere uero amicitias desideraret quaꝝ infidelitatē extimescebat declarauit in pythagoreis duobus illis. Quoꝝ cū alteꝝ uadē mortis accepisset alter ut uadē suū liberaret pōsto fuisset ad horā morti destinatam. Vtinā ego inqt tertius uobis amicus ascriberet. Quam huic erat miseꝝ carere cōsuetudine amicoꝝ societate uictus: sermone omnino familiari homini presertim docto a puero: institutis & artibus ingenuis erudito. Musicoꝝ uero perstudio sum accepimus poetā etiam tragicū quam bonū nihil ad rem. In hoc enim genere nescio quo pacto magis quam in aliis: suum cuiq; pulchrum ē. Adhuc neminem cognoui poetam: & mihi fuit cū Aquinio amicitia: qui sibi non optimus uideret: sic se res habet. Te tua me delectant mea sed ut ad Dionysium redeamus oi cultu & uictu humano carebat. Viuebat cū fugitiuis cū facinorosis cū barbaris. Neminē q aut libertate dignus eēt aut uellet oino liber esse sibi amicum arbitrabatur. Non

homũculũ: de hoc sic cecinit filius. xiiii. punicoꝝ: uir fuit ille hmiacis decus īmortale colonis: ingenio faci le ante alios telluris alumnos: nudus opũ: sed cui cælũ terraq; parerent: relege q̃ scripsimus in primo cõ mẽtario. sup archimede: machinalis scientiæ scientissimo: quẽ Marcellus briareũ uocitabat: qui cũ syra cusæ caperentẽ: iterdixit ne uiolaretẽ unus: nisi fefellisset imperiũ militaris īprudẽtia. Nam dũ aio & oculis in terra defixis formas geometricas describit: ab ignaro milite qs cẽt interfectus est. In eoq; tumultu: nec discurrẽtes romanos: nec captas syracusas sensit: a gre id marcellã tulisse memoriæ ꝓditũ ẽ: sepulturæq; curã habitã: & ꝓpinquis etiã ingsitis honori ꝓsidioq; nomẽ eius ac memoriã fuisse quidã autumãt archimedi ferẽti ad marcellum sphe ras & quæ dã alia mathematica: factos esse ob uiam milites: eũq; augẽ uase: ferre suspicãtes obtruncasse: id marcellũ adeo ægre tulisse: ut homicidã: perinde ac deteſtabilẽ maculosum q; ab hominatus sit: in sepulchro archimedis posita fuit sphera cum cylindro: ad uiri syderalem machinalẽq; doctrinã significandã: gloriatur. Mar. Tul. se sepulchrũ archimedis obsitũ ignoratũq; syracusanis recognouisse: ex epitaphio & sphera. A puluere: puluerẽ geometricũ significat: quo machinarii cõmẽtatores & geometriæ disciplinæ sciẽtes uarias formas figurasq; describunt: de quo Persius: nec qui abaci numeros: & tecto in puluere mœstas scit risisse uafer: de archimede memoriæ ꝓditum est interfectum esse dũ intẽtus formis est quas i puluere descripserat de hoc intelligi uult apuleius cũ ait in magia ueꝝ etiã abaco & puluisculo deꝛ dedisses: ob hũc puluere geometricũ. Marcianus quoq; sic scripsit pandere puluereum: formarũ ductibus æquor. Plutarchus quoq; auctor ẽ Regiã Dionysii puluerulentam fuisse ob eoꝝ multitudinẽ: q geometricas in puluere figuras describebãt. Radiũ uero uirgã dici qua geometræ lineas formant: indicãtq; nemo uel mediocriter doctus ignorat: qui illud Virgilianum uel tm̃ legerit. Descripsit radio totũ q gentibus orbem. Ego q̃stor: cum sicilia a duobus quæstoribus regi soleat: uno lilybitano: altero syracusano. M. Tul. lilybitanus fuit: sexto peduceo ꝓtore: de hac sua q̃stura: scribit ipse affatim in uerrinis: & in oꝛone ꝓ plancio: ubi ait nullius in sicilia q̃sturã aut gratiorem aut clariorẽ sua fuisse. Vepribus spinis & sentibus. Vir. & hirsuti fecerunt corpora uepres. Inde uepreta: & ipokoristikos: uepracula senticeta & spineta dñr: hoc est loca uepribus plena in oꝛone pro sestio: ex uepp̃raculis extracta nitedula rẽp. niteretur erodere. Vbi nitedulæ noiemus significat. Dumetis: Antiqui dusmosum locũ dicebãt: pro dumosum hoc ẽ dumis plenum: lra eni. s interserebãt. & quos dnmeta appellabant dumetica: & dumosa: frondosa: a dumis oia quo nomine spinæ & sentes: significantur. Senariolos uersiculos a senis pedibus dictos: in senariis uersibus aiaduerterũt metrici duos primos pedes: itẽ extremos duos: habere singulas posse integras partes oꝛonis: medios haud unquã posse.

Cum cylindro cylindrus lapis teres est siue columela obiũga a uolubilitate dictus: de quo poeta. Area tum primũ ẽ igenti æquanda cylindro: si lapidẽ cylindrum inquit chrysippus & repetit Gellius: per spacia terræ prona iacias causam qdẽ ei tu: & initiũ præcipitanti æ feceris mox tñ ille ꝑces uoluet̃ non qa tu id iam facias: sed qm̃ ita sese modus eius: & formæ uolubilitas habet: ab hac similitudine gemmæ: proceriores cylindri noiantur. Pli. de beryllis scribẽs libro nouissimo na. historiæ: ideo inqt cylidros ex his facere malũt: quã gẽmas: qm̃ est summa cõmendatio in longitudine. Consimiliter Solinus idẽ tradens ait indici reges hoc genus gẽmarum in longissimos cylindros amant fingere. Cylindrorum in hoc significatu: meminit paulus iurisconsultus: ad titulũ de auro & argento legato: a figura cylindri: qui teres ẽ & oblongus cylindraceum deriuatur. Plinius scribit siliquas piso quod genus leguminis ẽ cylindraceas eẽ in sepulchro ãt archimedis: iõ uidet̃ positus esse cylindrus cum sphœra: ut per sphærã sideralis sciẽtia demonstraret̃: per cylindrum uero machinalis peritia: in qua geometræ utunt̃ cylindro: nisi nomine cylindri uelis itelligi radiũ astrologicũ: qui cylindraciæ figuræ est: eoq; astrologi orbem cælumq; describunt. Anaximander dixit terram esse formæ cylindraceæ: unde cylindri forsan usus archimedi. Ad portas aggragianas: nomen est portæ syracusanarum: sicut scea nomen fuit portæ troianæ: sicut hemoroidæ thebarum portæ dictæ sunt. Columnelam. Demetrius ut docet Cicero in libris de legibus: sepulchris nouis modũ finiẽs: noluit super terræ tumulũ statui nisi columnelã: q tribus cubitis nõ esse altior. Antiqui auctore Quintiliano columam dicebãt exempta littera enim pro columna: unde per diminutionẽ columela dicitur columnela: apud ueteres serui maiores in familia dicti sunt columelæ uel a columna uel a columine: sicut columen familiæ apud plautũ: & terentiũ: lucili uersus est quem usurpat epigrãmatarius

ergo iam cũ huius uita: qua tetrius: miserius: detestabilius excogitare nihil possum. Platonis aut archytæ uitã cõparabo doctoꝝ hominũ & plane sapientiũ. Ex eadem urbe humilem homunculum a puluere & radio excitabo: q multis ãnis post fuit Archimedẽ: cuius ego q̃stor ignoratũ ab syracusanis cũ eẽ oio negaret̃ septũ undiq; & uestitũ uepribus & dumetis īdagaui sepulchrũ. Tenebã n. quosdã senariolos quos i eius monumẽto eẽ i scriptos acceperã q declarabãt in sũmo sepulchro sphærã eẽ positã cũ cylidro. Ego aũt cũ oia collustrarẽ oculi ẽ. n. ad portas agragianas magna frequntia sepulchroꝝ aiaduerti colũnelã nõ multũ e dumis eminẽtẽ: i q̃ inerat sphæræ figura: & chylidri: atq; ego statim syracusanis erant ãt principes me cũ dixi me illud ipsũ arbitrari eẽ: qd̃ q̃rerẽ imissi-

Tetrũ De archimedis obitu

Puluis culum geometricum

Duo q̃stores siciliẽses

Vepres

Vepta

Vepcula nitedula mus

dusmosum.

Dumi

Senarioli.

Cilindrus

Cilindri.

Cilindraceũ.

Hemoroidæ portæ

Columa

Columnela

Columela

Columelæ serui

Columelares dentes

poeta: de columela ſeruo: lucili columela hic ſitus ætrophanes: ſũt & dẽtes in æquis a Plinio columelares dicti. Cum falcibus: falcarios appellãt: qui falcibus utuntur: de quibus Mar. Tul. in primo inuectiuaꝝ cõtra catilinã: dico te prima nocte ueniſſe inter falcarios: quem locũ Priſcianus exponens ait iter falcarios. i. in locũ ubi ſunt falcarii. Antiqui falces ſeculas dixerunt a ſecãdo: quaꝝ multi iuga genera. In qbus ſunt lumariæ: quibus ſecant lumecta: ſic enĩ ſpinæ appellantur: quas quod a terra agricolæ ſoluũt. i. luũt lumecta nominanẽ: ſũt & falces ſurpiculæ uocatæ: a ſyrpando ideſt ab alligãdo: hic ꝓprie ſignificanẽ falces lumariaꝝ: repurgata. n. ſunt lumecta hoc ẽ uepres & ſpinæ. baſim: ſignificat columnele ſepulchralis fundamentũ: nã baſes: ſunt ſuſtẽtacula columnarum quod nullus ignorat: ab hac ſimilitudine baſes eleganter dicuntur orbiculi illi: quibus uaſa in meuſis collocanẽ ne toralia polluant: trebatius iuriſcõſultus: ſicut libro delegatis tertio ꝓditum eſt cui corithia uaſa legata eẽnt: & baſes huic quoq; horꝝ uaſorum collocandoꝝ cauſa paratas deberi reſpondit qđ labeo non probat: ſi eas baſes uaſorũ numero teſtator habuerit. Exeſis: corroſis: & uetuſtate conſumptis: nam ut inquit eleganter & uere auſonius monumenta fatiſcunt mors etiam ſaxis nominibuſq; uenit.

Inter falcarios

Seculæ Lumariæ.

Sirpiculæ Lumecta

Baſes colũnarum

Baſes uaſorũ

Dimidiatꝰ: quid diſtet dimidiatum a dimidiximus in commentariis ſuetonii: & ſubtiliter docet Au. gellius i tertio. Græciæ ciuitas ſyracuſas ſignificat a græcis conditas: & græcarum ciuitatũ pulcherrimas opulentiſſimaſq;. Doctiſſima: cũ ꝓpter alios: tum maxime ꝓpter theocritum bucolici poematis ſcriptorem: qui fuit ſyracuſanus: & ut auctor eſt Solinus in polyhiſtorie inſicilia primum inuenta comedia eſt. Cuius archimedis. Ab homine arpinate a cicerone: ſe enim ipſum arpinatem hoiem appellat: fuit autem arpinũ duobus alumnis Ca. mario: & Mar. Tullio clarꝝ. i. cum humanitate: anti qui qui ꝓbe beneq; locuti ſunt humanitatẽ appellarũt id ꝓpe modum quod græci paideian: nos eruditionem inſtitutionemq; i bonas artes dicimus quas qui ſinceriter cupiũt appetũtq; hi ſũt uel maxime humaniſſimi huius enim ſciẽtiæ cura & diſciplina ex uniuerſis aiantibus uni homini data eſt: idcirco humanitas appellata. Mar. Varro praxiteles iquit propter artificiũ ægregium nemini eſt paulũ humaniori ignotus: humaniori dixit: pro eruditiori doctiori q;: qui ex libris & hiſtoria cognouerit: qs fuerit praxiteles: hinc uulgo ſtudia humanitatis hoc eſt eruditionis appellitantur: & dixit Aulus gellius in octauo de Philippo alexãdri magni patre Ioquens: a liberari inquit muſa: & a ſtudiis humanitatis nunquã abfuit. quin lapide comiterq; pleraq; & diceret & faceret. Mathematicũ: archimedẽ intelligit. Tyrannũ. Dionyſium. Alterius mens: archimedis. Paſtus aioꝝ: dixit Hieronymus: libros noſtri eſſe aiæ pabulum: & profecto: nullus paſtus: nullus cibus aioꝝ poteſt eẽ ſuauior: quã ueſtigatio doctrinarũ: & oblectatio litterarum. Alterius in cede ſcilicet Dionyſii. Democritũ: de hiſce pbus ſupra diximus. Pars optima: mens & ratio optima pars eſt haud dubiæ in ipſo homine: bonum autẽ mentis eſt uirtus. Igitur frui uirtute eſt beate uiuere. Fruendum eſt frui ut ſubtiliter penſitat. Aug. libro primo de doctrina chriſtiana: & libro undecimo de ciuitate dei: eſt ea re uti: quæ nos non ad aliud referenda per ſeipſam delectat: uti uero ea re: quã propter aliud q̃rimus: unde temporalibus magis utendum eſt fruendum: ut frui mereamur æternis: atq ꝓpoſteri homines frui uolunt nummo: uti autẽ deo: qm̃ nummũ nõ ꝓpter deũ impẽdũt: ſed deum ꝓpter nummũ colunt. Ex plenis gaudiis: diffinitio beatitudinis eſt oium rerum optandarum plenitudo: ſiue ſtatus ex omniũ rerꝝ congregatione perfectus. Quidam præſtans qđ Mar. Antonius in ſummo oratore fingẽdo factitabat qui cognitione tantũ & mente cernebat ſpeciem eloquentis: quẽ re ipſa non uidebat: idẽ nũc Mar. Tul. percipit eſſe faciendũ in ſapiente ut animo & cogitatione ſapientis formam imagineꝫ atq; informet q;

Frui qd Vti

Frui numo uti deo.

cum falcibus multi purgarũt & aperuerũt locum quo cũ parefactus eẽt aditus: ad aduerſã baſim accelſimus. Apparebat epigrãma exeſis poſterioribus ptibus uerſiculoꝝ dimidiatis fere. Ita nobiliſſima græciæ ciuitas quõdã uero ẽt doctiſſima ciuis unius acutiſſimi monumentũ ignoraſſet: niſi ab hoie arpinate didiciſſet ſed redeat uñ aberrauit oro. Quis ẽ. n. oium q mõ cũ muſis ideſt cũ hũanitate & cũ doctrina hẽat aliqđ cõmertiũ q ſe nõ hũc mathematicum malit quã illũ tyrãnũ ſi uitæ modũ actionẽq; q̃rimus. Alterius mens rõnibus agitãdis exq̃rẽdiſq; alebat cũ oblectatiõe ſolertię q eſt unus ſuauiſſimus paſtus animoꝝ. Alterius i cæde & iniuriis cũ & diurno & nocturno metu. Age confer Democritũ Pythagorã Anaxagorã. Quæ regna q̃s opes ſtudiis eoꝝ & delectatiõibus anteponẽs? Et. n. q̃ pars optima ẽ in hoie: in ea ſi tum eẽ neceſſe ẽ illud qđ q̃ris oium optimũ quid eſt aũt in hoie ſagaci ac bona mente melius? Eius bono fruendũ eſt igitur ſi beati eẽ uolumus. Bonum ãt mẽtis ẽ uirtus ergo hac beatã uitã cõtineri neceſſe ẽ hic q̃ pulchra honeſta p̃clara ſũt: ut ſupra dixi ſed dicẽdũ illud idẽ paulo uberius uĩ plena gaudiorũ ſũt Ex ꝓpetuis aũt pleniſq; gaudiis cũ perſpicuũ ſit uitã beatã exiſtere ſequitur ut ea exiſtat ex honeſtate ſed ne uerbis ſolũ attigamus ea que uolumus oſtendere: proponenda quædã quaſi mouentia ſunt quæ nos magis ad cognitio

Comedia in ſicilia inuenta

Humanitas ꝓ eruditione. Studia humanitatis libri pabulum aiorum

bis fortasse nemo unq̄ fuerit: cui nihil de futuro esse asseuerat ad uitā nō solū beatā: sed etiā beatissimā effi ciēdā. Triplex ai fœtus: tres phīæ partes significat naturalē: moralē rōnalē. Vnus i cognitiōe: pertinet hoc ad phylicen. i. naturalē phīā q̄ inuestigatioe naturæ uersat̄: & rex naturaliū cās scrutat̄: de quo ait poe ta fœlix q potuit rex cognoscere cās. Seneca i qōnibus naturalibus: tm̄ īqt iter duas phīas ītercst: q̄ntum iter deū: & hoiem: altera docet qd i terris agēdū sit: altera qd agat̄ in cælo idē naturæ inqt rex gratias ago cū secretiora eius ītraui cū disco q̄ uniuersi materia sit: qs auctor sit: ac custos: qd sit deus: an totus i se intē dat: an & ad nos aliq̄n respiciat: faciat quoti die aliqd an semel fecerit: pars mūdi sit an mū dus. Idē aliubi: refert rerum natura nō sua sa cra simul tradere: initiatos inqt nos credimus i uestibulo eius hæremus. Illa archana nō p̄ miscue nec oībus patēt reducta & in iteriore clausa sunt sacrario. Alter ī descriptiōe: hæc ad ethicen. i. mortalē phīam referēdū est q̄ de moribus disputat & qd expetēdū qd ue fugiē dum sit edocere. Tertius i iudicādo ad logi cem. i. rationalē phīam hoc ptinet: q̄ proprie tate uerboꝝ existit & structurā: & argumenta tiōes nec uero falsa subrepāt. Boetius i cōmē tariis topicoꝝ hæc ē inqt discipula q̄si diseren di q̄dā magistra: quā longicē rōnē ueteres pe ripatetici appellauerūt cōtinēs i se inuenien di iudicādiq̄ peritiā: stoici hāc eandē rōnē di serēdi paulo angustus tractauerūt nihil. n. de inuentione laborātes. In sola tantū iudicatio ne cōsistūt: deq̄ ea præcepta multipliciter dātes dialecticā nūcupauerūt. Plato etiā dialecticā uocant: q̄si dicat disputatoriā: siue disputatri cem. Aristoteles uero lōgicā. i. rōnalem q̄ Ci cero definiuit diligētē rōnē diserēdi: hāc diui dunt. In analyticā: & topicā: topica uerba cu rat & sensus & ordinē: analytica in uerba & si gnificatiōes: diducit̄. Rursus eiusdē logice al tero ē: diducit̄. n. i duas ptes: unā iueniēdi al terā iudicādi nemo nāq̄ pōt diligenter dise rere nisi q̄le sit id: qd ad disputationē sumit̄ iudicauerit: nec ē dubiū qn hoc iudiciū ad inuētionū uarieta tem: sic accōmodādū. Et. n. cū diffinit aliqs uel diuidit iuētiōe utit̄ sed an recte diffiniat uel diuidat iudica tiōe ppendit. Illa enī pars q̄ in iudicando posita ē uocat̄ analytice. Epicurei duas tantū partes phīæ pu tauerūt eē naturalē atq̄ moralē sūmouentes rōnalem. Cyrenaici naturalia cū rōnalibus sustulerūt: & contenti fuerūt moralibus: quæ in qnq̄ partes diuidūt ut una sit de fugiendis & expetendis: altera de af fectibus: tertia de actionibus: quarta de causis: quinta de argumentis. Ariston chius: nō tātū superuacu as esse dixit naturalē & rōnalē sed etiā contrarias moralē quoq̄ quā solam reliquerat circuncidit nam eū locū: qui monitiōes cōtinet sustulit: & pedagogi eē dixit nō phī. Quid cōsequēs. Consequens ē ut di aletica eiusq̄ sectatores ostēdunt: quicquid id qd̄ antecedit sequit̄ ut inimicitiæ bellum cōsequuntur nā si bellum est inimicitias esse necesse est repugnantia uero intelligunt̄ quotiens id qd̄ alicui contrariorū naturaliter iunctū est: reliquo contrario comparatur ut exempli causa qm̄ amicitiæ & inimicitiæ contra ria sunt inimicitias uero consequitur nocendi uoluntas & nocendi uoluntas & amicitia repugnātia sūt.

Mundi motus: hoc est officium physici naturalisq̄ philosophi ut talia frutetur: & curiosæ pspiciat. Se ptem alia planetas itelligit qui ætatici fūt: quos Nigidius errores appellat ex qua planetæ dicti græce. n. planaomai dicit̄ erro & planitis erraticus ac uagus: Altitudine: distantia: pythagoras uir sagacis animi a terra ad lunā centum uiginti milia stadiorū eē collegit: ab ea usq̄ ad solē duplū: ad duodecim signa tri plicatū. In qua sententia & gallus suspitius fuit uerum incomperta hæc sunt & in extricabilia: & pœne de mentis ocii est mundi ipsius mensurā deducere ad digitos de altitudine aut humilitate planetaꝝ inter se copiosius scriptū leges: apud Macrobium in somnium scipionis fontem indico: ex quo largam potionē haurire possis cum uoles. Rara spatia ab incessus inquit Plinius uocamus errantia sidera cū errēt nul la minus illis statim enim fūt & ordinatissimi motus: & spatia planetaꝝ per Zodiacū stellæ errātes ferū tur: luna p totā latitudinē Zodiaci uagatur: sed oīno non excedēs cū mercurii stella. Ex duodenis ptibus tot. n. sunt signiferi latitudinis nō amplius octonas prerat mars q̄tuor medias: saturnus duas: ut sol iup pit̄ mediā partē: & sup eā duas ptes āt appello ut Pli. & Martianus ut schola eruditoꝝ: quos gradus nomi nant hoc amplius rata dicimus spatia cursus planetaꝝ cū Saturnus triginta annis circulū suū pagat: iup piter duodenis mars biennio: sol annuo spatio. Venus signiferi ambitū peragat tricētis & duodequinq̄ genis diebus. Mercurius nouē diebus ocior sit. Luna uero quater septenis diebus curriculū suū conficiat.

nem intelligentiāq̄ cōuertāt: sumatur enī nobis q dam pstās uir optimis artibus. Isq̄ aio parump & cogitatione fingat̄. Primū ingenio eximio sit ne cesse ē. Tardis enī mentibus uirtus non facile cō mittitur. Deinde ad inuestigandā ueritatē studio incitato: ex quo triplex ille ai fœtus existit. Vnus in cognitione rex positus: & in explicatione natu ræ. Alter in descriptione expetēdarum fugiendarumue rex. Tertius in iudicādo quid cuiq̄ rei sit conueniens quid repugnans in quo ineſt ois tum subtilitas differendi: tum ueritas iudicandi. Quo tandē igitur gaudio afficī necesse ē sapientis ani mum cū his habitantem: pernoctantēq̄ curis: & cum totius mundi motus conuersiōesq̄ perspexe rit, sideraq̄ uiderit inumerabilia cælo inhærentia cum eius ipsius motu congruere certis infixa sedi bus: septē alia suos quoq̄ tenere cursus: multū in ter se aut altitudie aut hūilitate distātia: quoꝝ ua gi motus: rata tn̄ & certa sui cursus spacia definiāt

Physica naturalis sacra rium naturæ clausū Logica rōnalis Dialetica disputatrix Logice ai Topica analityca Inuentio iudicatio Epicurei cyrenaici Aristonchius Consequēs qd Repugnās qd

Errores Planetę unde Interualla planetarum Stati motus stellarū Motus p zodiacum Partes gradus Quot annis pagrant circulū planetę

De origine rerũuaria Thalés Heraclitus Anximenes. Anaximãder Democritus Elemẽta principia Mũdus innatus ifactus Hieremias Inaia

Illos ueteres. De his Oui. fœlices animæ: quibus hoc cognoscere primũ. Inq; domos superas scandere cura fuit. Nata initiorũ: disputatio apud pbos morosa multiplex: discors diu est agitata: quæ sit origo rex thales milesius aquã principũ rex oium esse dixit. Heraclitus ignẽ: magox sacerdotes: equã & ignẽ Anaximenes aera. Anaximander. Democritus infinitũ dixerũt eẽ uniuersum quoniã a nullo creatum: i mutabile etiã esse eox uero quæ non gignuntur nullũ existere principium. Epicurus atomos. Pithagoras Empedocles. Epicarmus: aliiq; phisici principia quatuor elementa proposuerũt. Plato deum factũ torẽ mundi eẽ autumat. Ari. Plinius. Pithagoras mũdum infactũ: & innatum: neq; iterũ turum unquã crediderũt: sed hæc & id genus alia: cum nihil conducentia sint ad bene beateq; uiuendum: merito improbata sunt a socrate & de talibus Hieremias sensisse uidetur cum ait infatuatus est homo a sciẽtia sua. Itaq; cũ his occupari infructuosum negociũ sit: ad illa magis itendamus aium: quæ cõducibiliora sunt: pertinẽtq; ad explicationẽ tusculanarum: & uestigationem uitæ beatæ: semper qua præsens cõmentatio peruagat. Vel inanimi: carentis anima: Inanima enĩ dicimus quæ sine anima sunt libro secũdo de officiis: quæ ad hominũ uitã tuẽdã pertinent: partim sunt inanima: ut aux argumentum. Vel lo

Horum nimirũ aspectus impulit illos ueteres, & admonuit ut plura quærerent. Inde est idagatio nata initiox tanquã seminũ unde eẽnt oia orta generata concreta quæq; cuiusq; generis uel inanimi u animati: uel muti uel loquentis origo. Quæ uita quis interitus: quæq; ex alio in aliud uicissitudo atq; mutatio. Vnde terra & quibus librata põderibus: quibus cauernis maria sustineãtur. In q̃ omnia delata grauitate mediũ mundi locum semper expetant: qui est idem infimus in rotundo. Hæc tractãdi animo & noctes & dies cogitãti existit illa a deo delphis præcepta cognitio: ut ipsa se mens uitiis exutam cognoscat: coninnctamq; cũ diuina mente se sentiat: ex quo insatiabili gaudio cõpleatur. Ipsa enim cogitatio de ui & natura deorum studium incendit illius æternitatis imitandę. Neq; se in breuitate uitæ collocatam putat cũ rerum causas alias ex aliis aptas & necessitate nexas

De origie animãtiũ Hoies semper fuisse. aues ne an ouа prius. Hoies primigenii. dogma ecclesiasticum. Corruptio unius generatio alterius. Elemẽtox recursus librat terra Colat i trãsitu mare imũ mediũ in sphera. Cosce te ipsũ Eimarmene. Fatũ necessitas nccitas in effugibilis

quibus hoc cognoscere primũ. Inq; domos superas scandere cura fuit. Nata initiorũ: disputatio apud pbos morosa multiplex: discors diu est agitata: quæ sit origo rex thales milesius aquã principũ rex oium esse dixit. Heraclitus ignẽ: magox sacerdotes: equã & ignẽ Anaximenes aera. Anaximander. Democritus infinitũ dixerũt eẽ uniuersum quoniã a nullo creatum: i mutabile etiã esse eox uero quæ non gignuntur nullũ existere principium. Epicurus atomos. Pithagoras Empedocles. Epicarmus: aliiq; phisici principia quatuor elementa proposuerũt. Plato deum factũ torẽ mundi eẽ autumat. Ari. Plinius. Pithagoras mũdum infactũ: & innatum: neq; iterũturum unquã crediderũt: sed hæc & id genus alia: cum nihil conducentia sint ad bene beateq; uiuendum: merito improbata sunt a socrate & de talibus Hieremias sensisse uidetur cum ait infatuatus est homo a sciẽtia sua. Itaq; cũ his occupari infructuosum negociũ sit: ad illa magis itendamus aium: quæ cõducibiliora sunt: pertinẽtq; ad explicationẽ tusculanarum: & uestigationem uitæ beatæ: semper qua præsens cõmentatio peruagat. Vel inanimi: carentis anima: Inanima enĩ dicimus quæ sine anima sunt libro secũdo de officiis: quæ ad hominũ uitã tuẽdã pertinent: partim sunt inanima: ut aux argumentum. Vel loquentis origo. Virg. Vnde hominum genus & pecudes. Varia est autem circa hoc opinio pbox: alii. n. de humore dicunt: alii de igne: alii atomis alii de quatuor elementis dicũt eẽ originem hominum & cæterax animãtium: quidam homines semper fuisse tradũt nec eorum generi caput exordiumq; ullũ extitisse arbitrantẽ: q̃ sententia auctores habet pithagoram samiũ: architam tarẽtinũ: oẽsq; adeo pithagoricos. Item ãtiquæ academiæ pbi nõ aliud uidentẽ opinari Aristo. quoq;: & Theophrastus: multiq; pterea non ignobiles pipatetici idem scripserũt. Eiusq; rei exempla dicunt: qđ negant oino posse reperiri aues ne an ouа prius generata sint: cũ & ouum sine aue & auis sine ouo gigni nõ possit itaq; oium: quæ in sempiterno illo mõdo semp fuerũt futuraq; sunt aiunt principiũ fuisse nullum qđ orbem esse quendam generantiũ nascentiũq;: in quo uniuscuiusq; geniti initiũ simul & finis eẽ uideat: q̃ autẽ hoies aliquos primigenitos diuinitus natura factos crederent multi fuerũt sed aliter atq; alit hac existimatiõe uersati: ecclesiasticũ dogma: cui credi utiq; cõuenit: utpote sancto & pbo tradita deo factũ esse hoiem & cætera aiantia i primordiali origine mũdi fuisse, pcreata de quox cõditu Ambrosius in examero multa copiose & scientẽ pcensuit. Vicissitudo ex palingenesia dogmateq; pithagoræ q̃ apd Oui. sic inqt oia uertunt nihil iterit errat & illinc huc uenit: hinc illuc & quoslibet occupat artus Ari. quoq; i libris de generatiõe & corruptiõe alid in alid trãsmutari differit & corruptiõem unius esse alterius gnationẽ quin etiã a Seneca scriptum est libro. iii. q̃stionum elemẽtorum alterni recursus fũt qcquid alteri perit in alterum trãsit. Librata ponderibus. Ouidius põderibus librata suis. Plinius aeris ui tradit cum quarto aquarum elemento librari medio spatii tellurem eandemq; uniuerso cardine stare pẽdentẽ libratem per quæ pẽdeat. Ita solam imobilem circa eam uolubili uniuersitate eãdemq; ex oibus necti eidẽq; omnia iniri. Cauernis terram cauersonam: fistulosam: uenosam esse autumãt scriptores idonei: ex quo fit ut aq̃ pmeet & expressa siphonũ mõ exiliat q̃ rõne maria nõ crescunt tot fluminũ accessu quotidano nã quãtũ influxit p interuenia terræ fistulosæ tantundẽ egerit. Colat autem in trãsitu mare & p multiplices anfractus terrax amaritudinẽ ponit auctores Seneca & Lucretius. Infirmus i rotũdo i omni orbe uel spera medietas cẽtrũ uocat nihil autẽ aliud ẽ centrũ nisi punctũ quo spheræ aut orbis mediũ certissima obseruatiõe distinguit i sphera uero hoc solũ cõstat. Imũ eẽ qđ mediũ ẽ talis ẽ terra q̃ obiecta plinio centralis dcã i q̃ ferunt oia initũturq; sp. n. põdera i imũ natura deducit. Percepta cognitio oraculi delphici pceptũ ẽ aureis lris cõsecratũ gnotiseaiton. i. cognosce te ipm sup cuius significatu in primo cõmentario copiose disserui. Eo. n. pcepto pcipit deus ut mẽtẽ suã & aium q̃sq; cognoscat. Cum diuina mẽte inter deũ & hoiem cognatio q̃dã ẽ ut inqt Seneca cõciliante uirtute & origo animæ celestis ẽ meritoq; diuinæ auræ pticula noiat a flacco. Causas necessitate uexas fatũ significat qđ græci eimarmenin nuncupant. Ea ẽ necessitas oium q̃ gerunt sp sibi catenatis nexibus iũcta. Vñ ait trimegistus qđ eimarmeni & nccitas ambe sibi iuicẽ idiuiduo cõnexæ sunt glutino q̃rũ prima eimarmene rex oium parit initia nccitas uero cogitat effectũ quæ ex illis primordiis pendẽt has ordo cõsequit: idest cũtextus & distinctio tẽporis rex pficiẽdax. Apule. i cosmographia ait necessitatẽ eẽ ieffugibilem q̃ deum semp & ubiq; comi-

tatur. Aug. in. v. de ciui. dei: oium inqt connexionē seriemq; causarū: qua fit omne qđ fit fati nomine appellant: quidā autumant fato oia fieri quæ fiūt: quod si ita ē: nihil erit in nostra potestate nullūq; arbitrium uolūtatis: quod neq; dignū ē ut credat neq; dignū ut referatur: cū liberi arbitrii nos deus cōdiderit: fecerit q; i nobis mentes uoluntatesq; adeo liberas ut de ipso deo & male sentiamus & male loquamur cū nobis iubet Chrysippus eluuans laborans q; quonīā pacto explicet: & fato oia fieri: & eē aliqd in nobis intricatur qōne iplicatissima. Humana & citeriora: mortalē philosophiā intelligit: q̄ tractat ea q̄ nobis propiora sūt humanaq;: & hoibus cōducentia magis: q̄ illa naturalia: nam ut dixit Socrates q̄ supra nos nihil ad nos: sicut ulteriora: dīr quę remotiora sūt: sit citeriora q̄ sūt uiciniora: ppriora q;: & citima. pxima. M. Tullius in. vi. de repu. lunā citimā terris dixit luce aliena lucere.

Liberū nobis arbitriū

Chrysippus iplicat.

Vlterio ra.

Citerio ra.

Citima

uídet: qbus ab æterno tpe fluentibus in æternum ratio tñ mensq; moderatur. Hæc ille intuēs atque suspiciens: uel potius oēs partes horasq; circūspiciens: quanta rursus animi trāquillitate humana & citeriora considerat. Hinc illa cognitio uirtutis exístit efflorescūt genera partesq; uirtutū. Inuenítur quid sit quod natura spectet extremū in bonis quod in malis ultimum quo referenda sint officia quæ degende: ætatis ratio deligenda quibus & talibus rebus exqsitis hoc uel maxime efficitur qđ hac disputatione agitamus ut uirtus ad beate uiuēdum sit seipsa contenta: sequitur tertia quæ p omnes partes sapientiæ manat & funditur quæ rem diffinit: genera dispertit. sequentia adiungit: pfecta cōcludit: uera & falsa diiudicat: disserēdi ratio & cientia. Ex qua cū summa utilitas exístit ad responderandas tum maxime ingenua delectatio & digna sapientia: sed hæc ocii. Trāseat idem iste sapiens ad rempublicam tuendam quid eo possit eē præstantius cum contineri prudentia utilitatem ciuium cernat. Iustitia nihil in suam domum inde deriuet: reliquis utat. Tot tamq; uariis uirtutibus adiunge fructum amicitiarum in quo ado-

Genera ut iusticia: fortitudo prudentia & tēperantia: quibus utpote generibus multæ species pteq; subiiciuntur: de quibus copiose disseritur in secundo rhetoricorū: copiosius apud pbos. Extremū i bonis: hæc disputatio latissime disputat libris qnq; de finibus bonorū: & malorū. Degendæ ætatis rō: libro primo de officiis pcipit cōstituendū eē quos nos & q̄les eē uelimus: & in quo genere uitæ: & i eo cōstāter pseuerādū: ad hāc aūt rōnē: q̄ maximā uim natura habet fortuna. pximā: utriusq; oīno ratio habenda ē in deligēdo generæ uitæ: sed naturæ magis. Sequitur tertia. Dialeticā intelligit: de q̄ paulo ante satis multa. Cū: pti. Ad res ponderādas: ppter iudicationē: qua inuenta magistra dialetica perpēdimus: Hæc ocii: talia tractant in ocio a sapiente qđ omni negotio pulchrius ē: qđ omnibus pœne seriis actionibus anteponendū uidetur: sapiens. n. i ocio maiora utilioraq; conficit q̄ alii negotio meritoq; scipionē laudāt q dicere solitus erat: nūq̄ se minus ocioſū eē q̄ ocioſus eēt. Idē sapiens quem scilicet animo fingimus & cogitatiōe cōplectimur. Ad rēp. tuendam contra epicurus nō accedet inquit ad remp. sapiens nisi quid interuenerit: negant stoici sapientem ad quamlibet remp. accessurū. Interrogo te inquit Seneca ad quam rēpu. sapiens accessurus sit ad athe

Ociū sapientis pulchrius negotio

Sapiens nō accedit ad remp.

Amicitiā maximū bonum

Aspectus amicorū dulcis

nienſiū? In qua socrates damnat: ad carthaginēsiū? In q̄ assidua seditio: & optimo cuiq; infesta libertas est aduersus hostes i humana crudelitas aduersus suos hostilitas: si pcēsere singula uoluero nullā iuenero rēpu. q̄ sapientē aut quā sapiēs pati possit. Adiunde fructū amicitiarū: qō ē utrū sapiēs & beatus indigeat amicis qđā. n. nihil amicis opus eē homini beato autumāt: adesse. n. illi bona oia nec ullo pterea indigere: sed uī inqt uere aristoteles in nono ethicorū absurdum cū oia beato tribuat amicos nō tribuere qđ maximū uī eē bonorū tolle amicitiā ex cōmertio hoium: solē ipsū ex mūdo sustulisse uideberis nec uita nra peterit eē uitalis nullis boni ut inqt Seneca sine sotio iucūda possessio ē q̄ i aduersis sūt idigēt auxilio & q̄ in pſperis indigēt his qbus cū bona cōmunicēt: aspectus amicorū dulcis ē in rebus secūdis: & i rebus aduersis iucūda pſentia merito laudat dictū illud estino filos aitos amicū eē alterū scipsū & illud somata mendio chixidemia. corpora quidē duo anima autē una idem uelle & idē nolle ea demū pfecta est amicitia: qua nihil optabilius nihil dulcius: nihil beatius eē pōt. Ego ut de me loquar uitam in amabilē ingratam isuauē eē iudicio citra amicorū cōsuetudinē sūt mihi amici cōplures sed unus oium carissimus uetustissimusq;. Minus roscius: cui uiginti ab hinc annis amicitia familiaritateq; quotidiana copulatus sum in tātū ut nihil possit esse copulatius: nulla unq̄ toto hoc tpe septimana pteriit: qn una cōuiueremus legeremus: fabularemus. Illius domus nō mihi minus nota q̄ mea nō minus i familia roscioꝝ libere & familiariť dego agoq; oia: q̄ iter domesticos parietes. Iāq; adeo innotuit nra hæc apud oēs amicitia ac mutuus amor: ut q uolūt apud minū eē ipetrabiles utant me potissimū deprecatore: cū ille: qua i me facilitate ē nihil magis cupiat q̄ desideriis meis satisfacere: debeo illi multū: & i dies plurimū: quotidie cumulātur bñficia nec unq̄ expūgunt. Magnū hoc ego duco: ut nihil magis. quod placui mino roscio inter senatores pſtātissimo: int opulētos ditissimo: int eruditos lrātissimo atq; oīs policitæ prudētiæ cōsultissimo cuius nitorē affabilitatē elegantiā dexteritatē ingeniū pſentissimū. Exosculor amo suspicio. Tu mi phi lipe optime nr̄i: quēadmodū i ore meo semp ē minus roscius: q cū seria & ioca: ut dicitur: q mihi auxilia

Minus roscius amicorū optimus.

Nota amicitia

Beroaldicū roscio lauſ Minii Roſcii Qui cū ioca & seria

par amicoꝝ roſcius & beroaldus.

Amicitia expetēda.

Amicitia in ſcholis ſancta

rius conſiliarius ē i rebus tā meis q̄ amicoꝝ: breuiterq; nihil pōt eē iucundus amicitia roſcii & beroaldi. Nō iter piladē & horeſtē: nō iter theſeū & pyrithoū: nō inter reliquos nomine amicitiæ famigeratos: arctior beniuolētia: cōſuetudo iucūdior: amor ſincerior extitit: fortaſſis & olim nomē noſtrū iter rara amicoꝝ paria cū laude celebrabit̄: libuit ex amoris affectu hæc obiter intexere: cū de fructu amicitiaꝝ cōmemoratio aūt uellens cōmonuiſſet ne ſilēter ꝓterirē amicitiæ bonū quo nullū maius: q̄ tū pp fructū ē expetenda: & iter honeſta cū primis noiat̄: amicitiaꝝ aūt partim ſunt ueteres partim nouæ: partim ab illorū: partim ab nr̄o beneficio ꝓfectæ: ptim utiliores partim minus utiles: ſed illa haud dubie religiosoibus ſanctior religioſiorq; anteponēda ē q̄ in ſcholis: & ex ſtudioꝝ ſimillitudine cōparata ad ſenectutē uſq; firmiſſime durat talis amicitiæ nexus eſt mihi cū roſcio meo: i ſcholis. n. ī cohata i litterario ſtudio aucta: ad ſummū puenit: futura durabilis & idiuulſa ēt apud manes ſi manibus ullus ē ſenſus. Ad epicuꝝ: ſenſus ē: cū epicurus pb̄us uoluptarius dicat ſapiētē etiā ſi utat̄: & in tauro phalaridis torquat̄ dictuꝝ q̄ ſuaue ē: qd nos facere oportet: q ſummū bonū uirtute metimur: ſummū malū turpitudine definibus q̄ſi dicat nos lōge magis debere audenter dicere: & palā ꝓfiteri ſapientē futurū beatū etiam in cruciatu atq; tormentis. Induit pſonā quaſi dicat Epicurus ſolo habitu fuiſſe philoſophū & nomie: cū re uera: alienus eēt a philoſophia: utpote utī uoluptate ſummū bonū ponerer. In dolore ſummū malū: qd iudicium nō multū differt a iudicio brutoꝝ aiantiū. In uocibus occupatos. Epicurus ſæpe inqt quæſiui aliquot ex his qui appellabant̄ ſapientes qd haberēt: quid in bonis reliquerent: ſi uoluptates corporis detraxiſſent: niſi uellent ianes uoces fundere nihil ab his potui cognoſcere q niſi uirtutes ebulire uellent: & ſapiētias nihil aliud dicēt: niſi eam uiā qua efficiantur hæ uoluptates: quæ ſapore auditu tactu: & quolibet ſē ſu percipiuntur. Aut lene: quod uoluptatis ē. Aut aſperū: quod doloris ē. A iuditio ferarum. Ariſtoteles uoluptates inqt guſtatus: & tactus belluinæ ſūt: his. n. feræ ſummū bonū metiunt̄. Et idcirco in pecudū ferorūq; aialiū habetur: quiſq; ē his ferinis uoluptatibus præuictus.

Voluptates peluinæ

Obliuiſci ſui

Obliuiſci ſui epicurus obliuiſcit̄ ſui: cū ait ſapientem futuꝝ beatū etiā in tormētis tauroq; phalaridis: propterea qd talia diſſentiunt ab eius dogmate: qui oē bonū collocat in uoluptate: & malū in dolore: quæ res tota fortunæ ſubiecta ē: ſupra quam fortunā ſapiens dicitur eſſe poſitus: generaliter qlibet dici pōt obliuiſci ſui q diuerſa dicit & diſſidētia ab his: q̄ ſentit traditq;. Firmitatē animi in ſecūda tuſculana dictū ē: ad tollerandū dolorē remedia illa eē efficaciſſima uidelicet ai cōtenti onē: pacientiā cōſuetudinē & alia cōſimilia: q̄ oīa idem poteris mutuari: ubi copioſiſſime explicantur talia aūt remedia non ſibi cōparauit epicurus q̄ ſūt optima ad doloris perpeſſionē: ſed recordatione ꝓteritarū uoluptatū: utiē pro remedio maloꝝ tanq̄ poſſint preteritæ uoluptates ad memoriam reuocatæ ſedare mitigareq; præſentia mala qd parū probabile eſt: æpicuro enim uoluptatū ꝓceptarū recordatio beatam uitā facit q moriēs ſic ſcripſit in epiſtola ad hermacū cōpenſabat̄ cū his oībus malis ai leticia: q̄ cā piebā memoria rōne iuētionūq; noſtroꝝ cōtra Euripides dixit ſuauis ē ꝓteritoꝝ laboꝝ memoria uidē turq; puerbiū uerius eē q̄ epicuri dogmata. Vulgo. n. dicit̄ iucūdi acti labores ex quo ē illud uirgilianū forſā & hæc olī meminiſſe iuuabit. Gellius flumibus. li. i. de legibus duos fluuios i arpinati eē teſtat̄ quorū alteri fibreno nomē fuit: i quo erat iſula i altero marianā q̄rcū celebra ubi de legib⁹ diſputatio inſtituit̄

Recordatio uoluptatū

Iucūdi acti labores

Fibrenus i arpinati

ctis poſitū eſt cum cōſilium omnis uitæ conſentiens: & pœne conſpirans tum ſumma iucūditas e quotidiano cultu atq; uictu. Quid hæc tandē uita deſiderat quo ſit beatior cui rei refertæ tot tantiſq; gaudiis fortuna ipſa cedat neceſſe eſt. Qd' ſi gaudere talibus bonis animi: ideſt uirtutibus beatū ē oēſq; ſapientes iis gaudiis perfruunt̄: oēs eos cōfiteri beatos eſſe neceſſe ē. A. Etiam ne in cruciatu atq; tormentis. M. An tu me inuiola putas aut in roſa dicere an Epicuro q tantūmō induit perſonam philoſophi: & ſibi ipſe hoc nomen iſcripſit dicere licebit. Qd' quidē ut habet ſe res me tū plaudente dicit nullum ſapienti eē tp̄s: & ſi utatur torqueatur fecetur: quin poſſit exclamare quam ꝓ nihilo puto. Cum p̄ſertim oē malū dolore diſiniat bonū uoluptate. hæc noſtra honeſta turpia irride ar dicetq; nos in uocibus occupatos inanis ſonos fundere neq; quicquā ad nos pertinere niſi qd aut lene aut aſperꝝ in corpore ſentiatur. Huic ergo ut dixi non multū differēti a iudicio feraꝝ obliuiſci licebit ſui: & tum fortunā contēne cū ſit oē & bonū eius & malū in ptāte fortunæ tum dicere ſe beatū in ſummo cruciatu atq; tormentis cum conſtituerit nō mō ſummum malum eſſe dolorem ſed etiam ſolum. Nec uero illa ſibi remedia comparauit ad tolerādū dolorē firmitatem ai turpitudinis uerecundiam exercitationem conſuetudinemq; patiendi præcepta fortitudinis duritiam uirilem ſed una ſe dicit recordatione acquieſcere præteritarum uoluptatum ut ſi quis eſtuans cum uim caloris non facile patiatur recordari uelit ſe aliquando in arpinati noſtro gelidis fluminibus circūfuſum fuiſſe. Nō enī uideo quomodo ſedare poſſint ma-

Is.Epicurus. Nō liceret nō licet pho uoluptario summūq; bonū i uoluptate ponēti dicere sapiētē esse btūm:id.n.icōgruēs dissentiēsq; decretis eius ē.Ex quo fit ut a semetipso redarguat cū ea dicat:q nō sēti at:q ut uestitū sic sniam hēat aliā domesticā aliā forensē:ut i fronte ostētatio sit intus uerias occultet:meri toq; icessit epicurus tāq; icōstans sibiq; pugnās libro.ii.de finibus. Quidnā faciendū:si epicurus dicit btūm eē sapiētē:quāto magis id asserere debēt stoici:q nihil i bonis dicūt pter honestū. Balbutire:quē admodū hō balbus negt sensa ai explicare dicēdo:nec plane eloq:& dū fari conat magis ac magis iplicat sic phi balbutire dicunt qn pax disserte:parūq; expedite explicāt snias: mussitātes magis i angulis:q̄ loquētes i propatulo:tales ait esse academicos:q palā nō audēt dicere. Cū id tn sentiant:btūm fore sapientē ēt in tormentis collocatū:& beatā uitā defensurā i taurū phalaridis. Iaceāt humi cōparatiōe.s.ai bonoꝝ q̄ i libra critolai iposita tantū pponderant:ut terrā & maria deprimāt. Sapiēs extimescit:i secūda tusculana:satis multa ad dolorē tolle/randū dicta sunt:q a sapiēte haud dubie superat:opprimiturq; pacientia atq; uirtute. Suc cūbet uirtus:iterrogatiue legēdū q̄si dicat nullo pacto succubitura dolori uirtutē:nec sapiētē illi ex ulla pte cessuꝝ. Pueri sparciate:repete q̄ scripsimus i scdo cōmētario de tolerantia pueroꝝ:quos bomonikos appellant.i:ad arā depugnātes:q sic uerberibus accipiunt ut nonnūq̄ ad necem usq; cōtendant si ergo pueri dolorē uicere possunt tāto magis uiri posse debēt:potissimumq; sapientes. Dimicatio spartiataꝝ pueroꝝ graco uocabulo diamastigosis.i.diflagellatio:q̄ fit apud illos singulis annis:qua q diutius uerbera tollerarit:& q uictor euaserit illustris claruscq; habet sæpe totū diē uirgis cesi in ara orthiæ dianæ perseuerāt hilares:ac gestientes:ueluti a sensu doloris alienati. India uastior tāta indiæ uastitas:est ut eam tradāt tertiā partē esse terraꝝ oium. Alexandri magni comites i eo tractu idiæ q̄ subegerāt:scripserūt.xv.milia oppidoꝝ fuisse. Indepe gentiū soli nunq̄ emigrauere finibus suis:illic binæ messes in anno sūt.Binæ æstates:lenes auræ tēperies cæli:ubertas soli aquarum habūdātia q̄ oīa faciūt ut maiora in india q̄ in cæteris regionibus nascantur animalia. Nudi ætatē agūt.Gymnosophistas significat qui phi indoꝝ sūt qui ab exortu ad occasum pstare dicunt solē cōtuētes imobilibus oculis feruētibus harenis:toto die alternis pedibus isistētes.Gymnetas &gymnosophistas uocāt quia nudi degunt ac philosophant de quibus Plinius.Strabo.Solinus.Philostratus Cæteri omnes:nihil enī notius celebratiusq; gymnosophistis indoꝝ qui sapiētiā pcollūt:tam magistri senes q̄ discipuli iuniores quorū hic mos est ut mēsa posita priusquā edulia apponant magistri adolescētes iterrogent qd quisq; bonū laudabileq; eo die factitauerit. Alii alia se fecisse cōmemorant q nihil habet ad offerre cur prandeat iprāsus ad opus foras extrudit. Sine gemitu adurunt dictū ē in secūdo cōmentario quēadmodum gymnosophistæ semet uiuos efferunt.Inflammāq; ultro cōiiciūt sicut calanus fecit alexādri familiaris: qntus curtius apud hos igt occupari diē fati pulchrū.Et uiuos se cremari iubēt qbus aūt segnis ætas aut incōmoda ualitudo ē expectatā mortē p dedecore hēnt nec ullus corporibus quæ senectus soluit honos solui tur ingnari putāt ignē nisi qui spirantes recipit uidet aūt.M.Tul.hoc in loco nō tam de hac rogali flāma loq quā de ea q̄ utimur causa calefaciēdi ut sit sensus gymnosophistas frigora niuium & æstus flammæ perferre citra dolorem & gemitum ut flammis aduranē sine gemitu ut in niuibus sint sine dolore.

la p̄sentia p̄terite uoluptates; sed cū is dicat semp beatū eē sapientē:cui dicere hoc:si sibi cōstare uel let:nō liceret qdnā faciendū ēiis q nihil expetēdū nihil in bonis ducendū:qd honestate careat existimant. Me qdem auctore ēt peripatetici:uetereſq; academici balbutire desinant aliqn̄. Aperteque & clara uoce audeant dicere beatā uitā in Phalaridis tauꝝ descensurā:sint enī tria genera bonoꝝ ut ia a laqueis stoicoꝝ quibus usū me pluribus quam soleo:intelligo recedamus sint sane illa gña bonorū dum corporis & externa iaceant humi & tantum mō qui sumenda sūt appellent bona. Alia autem diuina illa lōge lateq; se pandāt:celūq; cōtingāt ut ea qui adeptus sint:cur eum beatum modo & nō beatissimū etiā dixerim? Dolorē uero sapiens extimescit. Is enim huic maxime sentētiæ repugnat. Nam contra mortē nostrā atq; nostroꝝ contraq; egritudinem & reliquas animi perturbationes: satis esse uidemur superiorum dierum disputationibus armati & parati. Dolor esse uidet acerrimus uirtuti aduersarius. Is ardentis faces itentat. Is fortitudinem:magnitudinē animi patientiam se debilitaturꝝ minatur. Huic igitur succumbet uirtus? huic beata sapientis & constantis uiri uita cedet? Quam turpe o dii boni. Pueri spartiatæ non ingemiscūt uerberꝝ dolore lanitati. Adolescētiū gregem lacedæmone uidimus ipsi incredibili cōtētione certantes pugnis:calcibus unguibus morsu deniq;: ut examinarent priusq̄ se uictos faterent. Quæ barbaria India uastior:aut agrestior:in ea tn̄ gente primū hi q sapiētes hēnt nudi ætatē agūt &cau casi niues hiemalēq; ui pferūt sine dolore. Cunq; ad flāmā se applicuerūt:sine gemitu aduruntur.

Balbutire phos

Bomonice. spartiatæ

Diamastigosis

India tertia pars terrarū.

Binæ ætates

gimnosophistæ.

Imprāsus extrudit. occupare fatū pulchrum.

Mulieres in india de his affatim scripsimus in cõmentariis ppercianis. Enarrantes illud fœlix eois lex funeris una maritis: sed cũ pulchra ut iquit Plato: bis terq; dici possint: nihil oderit hic quoq; aliubi tradita repetere: sũt indis uxores plurimæ: & cũ maritus decesserit: sna ad grauissimos iudices queq; de maritis agunt cãm: & q̃ officiosior cæteris sua uicerit iudicãtiũ hoc palmæ refert pmiũ: ut arbitrio suo ascẽdat rogũ coniugis: & ueluti uictris gaudio exultans se flãmis coniugis supiicit: & cũ eo tanq̃ fœlicissima crematur: cui semetipsam inferias dat: cæteræ cũ nota uiuunt: & in gloriæ pmanẽt. Onesicritus auctor ẽ.

De uxoribus indorum.

Cũ uiris cremantur

Ideo uxores cũ uiris defunctis cremari qd cũ aliqñ adolescentulos adamarẽt a uiris secedebant: uel eos ueneno interimebãt ut ergo ueneficia tollerentur hanc legẽ cõditã eẽ tradit quæ pfecto & lex & causa neq; straboni: neq; aliis satis pbabilis uidetur. Infecimus: polluimus maculauimus: corrupimus: Infectus nomen est quarti ordinis: & accipit̃ a Plinio p tinctura: cũ ait in. viii. de lanarũ fectu suis locis dicemus. Dixit Seneca diu inquit̃ istis uitiis iacuimus. Elui difficile est: nõ enim inquinati sumus sed ifecti. Quanuis carnificinã: i dest quãcũq; ex carnificionẽ: cruciatũq; de carnificina dictũ est in tertio commentario.

Infectus

Vrbes i egipto ab aialibus nominatæ

Aialia p diis.

Quam ibin: singulæ pene in egypto ciuitates: singulas bestias colunt: & portenta uenerantur: unde & urbes quoq; apud eos ex animaliũ uocabulis nuncupant̃: ut leontopolis: cynopolis: lycopolis: a leone: catone: lupo quos p numinibus habent: nã q̃dam animalia sunt: quæ ægyptii uniuersi colunt quemadmodũ ex terrestribus tria: bouẽ: canem: felem: ex uolatilibus duo: accipitrẽ atq; ibin: ex aquatilibus totidẽ: lepidotum piscẽ: & oxyrinchum: alia uero sunt q̃ quisq; populus seorsum colit: ut lupum lycopolitani: ut hirtũ mendesii: ut leonẽ leontopolitani. Scarabeos quoq; inter numina colũt: & alia: ac cepas inter deos iureiurando habẽt: auctores. Herodotus. Strabo. Appion. Plinius. Hieronymus: Iuuenalis cæteri. Causas aũt huiusce superstitiõis plures afferũt: partim fabulosas: partim historicas. De quibus Diodorus in secũdo Bibliotecæ ibis quã plerique iconiam falso credunt auis est egypti peculiaris: cuius duo genera: altera magnitudine & figura iconiæ similis: altera tota nigra: nullũ erat alexandriæ triuiũ nõ illis plenũ partim iutiliter. Vtiliter qdẽ qa marcelli imunditias colligit. Inutiliter uero: qa imunda est: & oia indiscriminatim comest. Docuit hæc auis usum clysteris rostro eluens aluũ. Ibes suas egyptii inuocãt aduersus serpentiũ aduentũ: ob id dixit satirographus: saturam serpẽtibus ibin: pro re digna annotatu memorat plinius. Ibin olim in alpibus uisam cũ sit ut dixi peculiaris ægypti: qcũq; in egypto ibin occiderit: siue spõte: siue iscitãter morte multat̃. Aspidem: aspidum plures species sũt: iter quas ẽ hypnale: a somno noiata: necat. n. ui somnifica: emiturq; ad mortẽ hic illud Lucani: & fecimus aspida merẽ: hac periit cleopatra. Plinis & græci uocant aspidas quasdã græco uocabulo ptydas: qm̃ uenena in oculos hominũ expuant ptoo. n. expuo significat: aspidũ colla ueneno i tumescũt: nullo ictus remedio pterq; si cõfestim partes cõtactæ amputent̃ inter neciũ bellũ habet aspis cũ ichneumone: q limo loricatus indimicationẽ pergit. Caudaq; illudens aspida debellat: de quo itellexit Lucanus: cũ ait. Aspidas ut pharias cauda solertior hostis ludit: & iratas in certa puocat umbra. Aut felem: græce ailoiros latine feles dicit̃: ẽ ãt id aial: qd uulgo catũ nominitãt: male litterati muscipulã a muribus capiẽdis appellitant: cũ muscipula luculentis scriptoribus sicut a Varrone & Seneca: accipiat̃ pipo decipulo: instrumentoq; ad mures capiẽdos accõmodato. Plinius ait in. xi. oculos filiũ in tenebris fulgere Idẽ in. x. auctor ẽ feles excrementa sua obruere effossa terra: itelligentes odorẽ illũ indicẽ sui eẽ. Idem tradit feles cõcumbere mare stãte populi fœmina subiacente: apud Columellã & Varronẽ: feles accipi uñ p eo aiali: qd uulgus fouinũ & marturellũ appellat. In tanta. ailoiros. i. feles apud egyptios erat ueneratione: ut qcũq; felẽ occidisset siue de industria siue p imprudentiã concursu populi iterficeret̃: olim miles romanus felẽ nec quidẽ sponte accidit: tũc repente cõcursus plebis ad eius domũ factus est: nec ullo terrore ab hominis pena abiterreri poterũt: quod se uidisse Diodorus affirmat: cũ in egyptũ nauigasset. Ouidius canit dianam olim ob metũ gigantũ in felem esse transfiguratam: quod & Higinus quoq; memorat. Aut canem: cynopolitana præfectura cũprimis canem uenerantur unde & nomen: hinc illa mordacitas satyrica: oppida tota carn ueneranẽ nemo dianam. Mar. Tullius. In primo de legibus iccirco q canẽ & felẽ ut deos colũt: non eadẽ superstitione: qua cæteræ gentes cõflictanẽ. Refert Strabo q; a nubis deus qui capite canino figurat̃: colit̃ in ciuitate canũ idest cynopoli: ubi sacer quidã cibus est canibus constitutus.

Infecisse

Vrbes i egipto ab aialibus nominatæ

Aialia p diis.

Digna cognitu scarabeus inter deos

Ibis

Cliste re ab ibi aspidũ genera

Hipna

leasõno ptiades a sputo

Ichneumon

Locus Lucani

Feles

Eluros

Muscipula

Qui occidit felem necatur

Fele solor

phebi

Cinopolitãi

Canis deus.

Croco delõ. aderat

Crocodilus unde

Aut crocodilũ: i egypto urbs ẽ arsione quæ prius crocodelon̄ ciuitas uocabat̃. In hac præfectura mirũ imodum colitur crocodelus: & est sacer: nutritur a sacerdotibus: pane carne & uino Strabo uidisse sese refert: multũ pberi: & bellaria crocodello sacro: herculis uero ciuitas colit ichneumões: q crocodilis & aspidibus pniciẽ pferũt de crocodillo Pli. Solinus. Herodotus copiosissime: crocodilõ ex eo dictũ autumant

Mulieres uero in India cum est cuiusq; earũ uir mortuus: in certamen iudiciũq; ueniũt: quãplurimum ille dilexerit plures enim singulis solent esse nuptæ quæ uictrix ea læta psequentibus suis una cũ uiro in rogũ iponitur. Illa uicta mœsta discedit Nunquam naturam mors uinceret. Est enĩ ea sp inuicta: sed nos umbris delitiis ocio: langore desidia animum infecimus: opinionibus: maloq; more delinitum molliuimus. Aegyptiorum morem quis ignorat: quorum inbute mentes prauitatis erroribus quamuis carnificinam prius subierint: quam ibin: aut aspidem: aut felem: aut canem: aut crocodilum uiolent. Quorum etiam si iprudẽ

κροκοδ̃λειλεῖ.i.q̃ crocum fugit ac eius odorē reformidat:ex genere amphibio est uiuit enim ī terra & in aqua adolescit ad duo & uiginti cubita & stercus crocodili medicamētū est faciei:crocodileā uocāt tollit lēti gies ex facie oēsq̃ maculas:& cutē erugat. Auctores Pli.ī.xxyiii.& Galienus ī.x.simpliciū:ob hoc dixit Ouidi. Nigrior apud pharii cōfuge piscis opē.i.ad itestina crocodili piscis egyptii:quo facies fucata fit nēustior. Oratius quoq̃ dixit stercore fucatus crocodili:a crocodilo deriuat crocodilites:qd sophisma ē:captio: tēdicula: dialecticoꝝ ppe ĩextricabilis:cui cōsimiles ceratinæ quoq̃ sūt. Nā ut ē ī ægyptiaca fabula:mulier q̃piā cū filio iuxta nili ripā ambulabat:ei crocodilus filiū abstulit:redditurꝝ dicens si ueꝝ mulier dice ret:sūt.n.ferme fœmīæ oēs uāidicæ & men daciloquæ:tūc illa nō reddes iqt: atq̃ ob id æquū aiebat reddi cū uera dixisset: Auctores Luciāus & doxapater:hīc illud Quintiliani ex uolumīe prīo institutionū oratoriaꝝ nō q̃a ceratinæ aut crocolitæ possint facere sa piētē:sed qa illū ne ī minimis qdē oporteat falli. Imprudētes:si qs qdpiam eoꝝ aialiū:q̃ uenerant egyptii spōte occiderit morte dā nant si qs uero iprudēs occiderit ei parcit: fe le & ibidē exceptis:quos siue prudēs siue im prudēs occiderit statī iterficit accurēte turba & absq̃ iudicio hoīem uariis suppliciis con trucidāte. Lustratiōes:circuitiōes erratiōes que nā lustrare ē circuire. Virgi. lustrat auēti ni montē:& lustra dñt feraꝝ hitacula alias lustra,p lupanaribus accipiunt: apd Cicero nē:Plautū Oratiū cæteros. Pro suo partu: multæ sūt bestiæ qb⁹ cura nō ē sobolis sicut maribus tigribus cū fœmina mira caritate fœtū,psequat scribit Plinius leenā fœtā di micare,p catulis oculoꝝ aciē ī terrā defingē tem ne uenabula expauescat. A finis quoq̃ partus caritas sūma ē adeo ut p ignes ad fe tus tendāt simiaꝝ genei tāta ē erga fetū affe ctio ut magna ex parte cōplectādo necent.

Croco dilea

Stercoī fucatus croco deli

Croco dilites

quid Fœmi næ uani dicæ.

Qui oc ciderit ibin & felem

Lustra

Ambitosi In secūda tusculana qd īquit de nīis ambitiōibus qd de cupiditate bonorū loq̃t q̃ flāma ē p quā nō cucurrint hii q hæc oīa olī pūctis colligebāt. Laudis studiosi ī li bello de fœlicitate docuimus quēadmodū laudis amore cōplures iflāmati maxīa picu la laboresq̃ spōte subierūt:gloriæ cūcta post ponētes ī ferrū ī uulnera in mortē ruebant ut glorioſi uiuerēt glorioſiores morerent hæc ē fax hōestæ mētis hic stimulus hoc cal car acerrimū meritoq̃ ait Vale.flaccus tu sola aīos mētēq̃ puris gloria. Dabit se ī tor.cōclusio antedictoꝝ q̃ ostēdit uirtutē dolori minīe succubiturā & uitā beatā ēt ī tormētis futurā cū pueri sparciatæ cōstātissimi sint ī uerbeꝝ dolore cū idi frigorē & ardores æq̃miniter ferāt cū mulieres ī idia ī rogū martialē gaudibūdæ,psili ant cū egyptii nullā pœnā recusent uiolata supstitiōe cū bestiæ,p partu tutādo nihil reformidēt cū hoīes ho noris & gloriæ cā pferāt labores pœnæ īpatibiles. Ad cruciatū,pfectis supra dictū ē qđ uirtutū chorus ī ecule um cōiicieť:quo uita beata nō aspirat tanq̃ btitudo ī tormētis & cruciatibus eē nō possit:sed cū a uirtutibus uita beata seiūgi nō debeat nec possit:quo illæ īgredient & hæc subseq̃nť. Ibit cū illis pariter itra carcerē ad cruciatū atq̃ tortorē turpe.n.ac fœdū foret uitā beatā relinq̃:segregatā a choro cōitatuq̃ uirtutū pulcherri maꝝ:sine qbus eē nullo pacto pōt sicut uirtutes sine nita btā coherere nō possunt:pugnāt.n:hæc iter seruitu tē adeē & btām uitā abeē. Nihil qđ penitere possit:stoici dicūt sapiētē nihil opinari:nullius rei penitere:nul la ī re falli:snīam mutare nunq̃. Cōtra platōici:aristoteliciq̃ ipm sapientē autumāt opinari:falli:penitere:de snīa aliq̃do decedere. Vt iopinatū:dictū ē ī tertia tusculana:oīa iopinata eē grauiora:& acerbius iprouīsa fe rire:sicut p̄meditatio maloꝝ:facit sensum doloris leniorē. Oratius īprouīsa simul species exterret utrunq̃ nō ē sapiētis dicere nō putarā:oīa sūt sapiēti putāda p̄meditāda:,puidēda. Suis iudiciis:sapiens sui iudex est nec aliūde pēdulus:atq̃ magna pars mortaliū:tota pēdet ex aliēis iudiciis:uiuimus ad opinionem:facimus qđ pecudes:seqtur gregē antecedentiū:saluberrimū ē pīanū illud p̄ceptū:tecū habita & noris q̃ sit tibi curta supellex:& illā nec te q̃sieris extra. Oratius quoq̃ ī hāc snīam:sed uereor ne cui de te plus q̃ tibi credas: ne ue putes aliū sapiētē bonoq̃ beatū. C ōgruere na.li.iii.de finibus ait Cato relinquit ut bonū summum sit

Leena dimicat pro ca tulis

Calcar gloria

Beatitu do non sine uir tute.

Penitet sapiētē Facinus qđ pe cudes.

Viuere cõueniẽter naturæ

uiuere scientiã adhibentẽ eaꝝ reꝝ: q̃ natura eueniãt seligẽtẽq; secundũ naturã: & si q̃ ẽt cõtra naturã sunt reii cientẽ. i. cõuenienter cõgruẽterq; uiuere naturæ. Sene. in lib. ad galionẽ de uita beata: solemus inqt docere summũ bonũ eẽ secundũ naturã uiuere: natura ad utrunq; genuit: & contẽplationi rerꝝ & actioni. In qnto de finibus: ex quo ĩtelligi debet hoĩ id eẽ i bonis ultimũ scdm naturã uiuere qd ita ĩterptamur uiuete ex hominis natura undiq; pfecta & nihil requirẽte. Etiam potestate: tanq̃ i sapiẽtis potestate sit uiuere scdm naturã qd cũ sit summũ bonũ. In potestate sapiẽtis: uita quoq; beata sita erit. Nisi qd tu melius: sic oratius: siqd

Nulli addictus sectæ

nouistis rectius istis cãdidus imparti si nõ is utere mecũ & alibi: si melius qd habes accer se uel iperiũ fer. Nulla uincula. i. nulli sectæ es addictus: iuxta illud Oratianũ: nullius addict⁹ iurare i uerba magi: quo me cũq; rapit tẽpestas deferor hospes: nã multi sunt philosophoꝝ certis qbusdã destinatisq; sententiis q̃si addicti & cõsecrati. Eaq; necessitate cõstricti: ut nephas esse impiũq; iudicẽt: uellatũ unguẽ digitũq; trãsuersum a secta recedere. Cicero uero sequit̃ ꝓbabilia: libãs decerpensq; ex oĩbus sectis: qd uerisimilius pfecti usq; esse opinet̃.

Retractare

Sine retractatione: sine recusatiõe: retractare. n. ut inqt Donatus ẽ reii cere & recusare: enarrãs illud Virgilianũ ex. x. æneidos: semiaĩesq; micãt digiti: ferrũq; retractãt: Nobis solis: q nulli sectæ addictus: & q̃si cõsecraneus ẽ: huic licitũ est libere expaciari: & ĩ partes oĩs discurrere: ut oĩbus inspectis id maxie ꝓbet: qd aut uerũ aut uero ꝓpius eẽ uideat̃.

Quid sit summũ bonum

Snĩa de finibus: cõstituto hoc in philosophia uidelicet qd sit summũ bonũ cõstituta sũt oĩa sup quo dissentiẽtes sunt discordesq; philosophi cũ alius aliter sũmũ bonũ decernat: cõstituatq; itaq; in p̃sentia. M. Tullius breuiter colligit unãquanq; philosophoꝝ snĩam ut ex hoc si fieri potest ostẽdat uitã beatã eẽ i sapiẽte. Cognitis. n. rerũ finibus cũ itelligitur qd sit & bonoꝝ extremũ & maloꝝ. Inuẽta uitæ uia ẽ cõfirmatioq; oĩum officioꝝ: Carneadẽ disputare li. v. de finibus carneadea inqt nobis diuisio habẽda ẽ quã nr̃ antiochus libenter uti solet fuit

Decreta Dogmata

hic ĩ disputãdo acutissimus acerrimusq; ut supra diximus: adeo ut ꝓ iusticia & cõtra iusticiã copiose & eloquenter Romæ disputauerit: mirãtibus romanis nec qd ueri eẽt dispiciẽtibus. Recte posuerũt stoici in uirtute sola atq; honesto summũ bonũ ponũt sicut ĩ turpitudie summũ malũ. Quasi decretũ: latini decreta placita scita appellãt quæ græci dogmata de qbus ante satis multa. Hæ

De finibus bonorum multa

de fi. sen. de finibus bonoꝝ & maloꝝ: multa & multipliciter ĩter se philosophi disputarũt quã qõnẽ maxĩa intentiõe uersantes. Conati sũt iuenire qd efficiat hoĩem beatũ illud. n. ẽ finis boni nr̃i pp qd expetẽda sũt cætera ipm ãt pp seipm. Et illd finis mali pp qd uitãda sũt cætera ipm ãt pp seipm. Alii ĩ aĩo alii ĩ corpe alii ĩ utroque fines bonoꝝ & maloꝝ posuerũt. Ex q̃ triptita ueluti generaliũ distributio sectaꝝ. M. Varro i li. de philosophia: tã multã dogmatã dogmatũ uarietatẽ diligẽter & subtiliter scrutatus aduertit ut ad ducẽtas octogita

Ducẽtæ & amplius sectæ

& duas sectas nõ q̃ iã eẽnt sed q̃ eẽ possent adhibẽs q̃sdã differẽtias facile pueniret qd sũmati curioseq; explicat. Aug. li. de ciui. dei unde. xx. Ex snĩis q̃ sũmũ bonũ metiũt̃ q̃dã simplices q̃dã mixtæ sũt simplices dicius q̃ una tãtũ re terminãt finẽ bonoꝝ mixtas uero q̃ ex mixtura plurĩũ cõstãt. Epicurus & Aristippus uoluptatis fine sũmũ bonũ metiũt̃. Indolẽtiæ. Hierõymus Carneades pria naturæ ꝓbat stoici qd hõestũ sit id solũ p se expetẽdũ & solũ bonũ dicũt li. v. de finibus colligit. M. Tullius sex eẽ simplices snĩas de sũma bonoꝝ malorũq; q̃rũ q̃tnor assertores habeãt duæ sint sine parono iũctas ãt & duplices expositiões sũmi boni tres oĩo nec plures eẽ posse si pœnitus rerꝝ naturã uideas nã aut uoluptas inqt adiũgi põt ad honestatẽ ut caliphoni dinõachoq; placuit aut doloris uacuitas: ut diodoro aut prima naturæ ut antiquis quos eosdem academicos & pipateticos nominamus hæc eadẽ hoc i loco summati breuiterq; explicant̃ uerũ ut iqt Boetius. Fœlix qui

Simplices snĩæ Mixtæ Epicurus Hieronymus Carneades Voluptas cũ honestate

uere cũ id sit in sapiente sitũ nõ officio solũ uerũ etiam ptãte seq̃tur necesse est: ut cuius ĩ ptãte sũmũ bonũ ĩ eiusdem uita btã sit: ita sit semp uita btã sapientis. Habes q̃ fortissime de btã uita dici putem: Et quo mõ nũc est nisi qd tu melius attulerit etiã uerissime. A. Melius qdem afferre nihil possũ: sed a te ĩpetrare libenter uelim nisi molestũ sit: qm̃ te nulla uincula ĩpediunt ullius certe disciplinæ libasq; ex omnibus qdcũq; te maxime spem ueritatis mouet qd̃ pauloãte pipateticos: uetere mq; Academiã hortari uidebare: ut sine retractatõe liber̃ dicere auderent sapientes esse sp & beatissimos: Id uelim audire: quemadmodũ his putes cõsenraneũ esse id dicere. Multa. n. a te cõtra istã sententiã dicta sũt & stoicorũ rõe cõclusa. M. Vtamur igr̃ libertate: q̃ nobis solis in p̃ria licet uti: quorũ oĩo nihil ipsa iudicat sed habetur in omnes ptes: ut ab aliis possit ipa p se nullius auctoritate adiũcta iudicari: & qm̃ uideris hoc uellet ut q̃cũq; dissentientiũ philosophorũ sententia de finib⁹ sit: tũ uirtus satis habeat ad uitã beatã p̃sidii. Q d̃ q dm carnea dem disputare solitũ accepimus: sed is ut cõtra stoicos: quos studiosissime sp refellebat: & cõtra quoꝝ disciplinã igeniũ eius exarserat: nos illius qdem cũ pace agemus: si. n. stoici fines bonorũ recte posuerũt: cõsecta res est: semp beatũ esse sapientem: sed q̃ramus unãquãq; reliquorũ sentẽtiã si fieri põt: ut hoc p̃clarũ q̃si decretũ beatę uitę possit omniũ sententiis & disciplinis cõuenire: sunt aũt hæ de finibus ut opinor retente. defensæq; sententiæ primum simplices quattuor. Nihil bonum nisi honestum: ut stoici. Nihil bonum nisi uoluptatem: ut

Hierocles

Epicurei

Aristippus

Antiquis academicis & pipateticis

Boetius

potuit boni fontē uisere lucidū. Nisi uacuitatē: doloris uacuitas & idolētia sūmū bonū ē Hiero. li. ii. de finibus sic refert: si. n. idē dicat qđ Hiero. q cēser sūmū bonū eē sine ulla molestia uiuere. Cur maluit dicere uoluptatē q̄ uacuitatē doloris: ut ille facit: q qcqđ dicat itelligit. Itē nec uero audiēdus Hiero. cui sum mū bonū ē iterdū qđē qđ uos iterdū: uel potius nimiū sæpe dicitis nō dolere. Naturæ pri. bo. M. Varro primigenia uocat q. M. T. prima naturæ q̄ græci ta protafiseso: appellāt. In his numerāt icolumitatē cōseruationē q̄ oium ptiū: ualitudinē: sēsus itegros dolor⁊ uacuitatē uires pulchritudinē cæteraq̄ gñis eiusdem. Carneadi frui pricipiis his naturalibus eē extremū bonoꝝ uidebāt. Aug. iter prima naturæ sūt ingt hæc: uel in corpe: ut membroꝝ integritas: & salus atq̄ incolumitas eius uel i aio: ut sūt ea q̄ uel pua uel magna i hoium re periunt igeniis. Quatuor āt sunt q̄ hoics sine magro: sine ullo doctrinæ adminiculo sine uirtute naturaliter appetūt. Voluptatē q̄ delectabiliter mouet corpis sensus: qtē qua fit: ut nullā molestiā corporis qsq̄ patiat aut utrūq̄ simul aut pria naturæ: hæc qtuor. i. uoluptas: qes utrūq̄ pria naturæ. Ira sūt i nobis ut uel uirtus: quā postea doctria iserit: pp hæc appetēda sit: aut ista pp uirtutē aut utraq̄ pp seipsa ac p hoc fieri hinc possūt duodeci secte ex qbus inumerabiles funduntur. Illa mix. Arist. Plato oisq̄ platonica aristotelicaq̄ familia: ex triplici genere bonoꝝ sūmū bonū cōstituūt. Ex bonis aī q̄ principalia sūt: ex bonis corpis atq̄ fortunæ q̄ snia mihi maxie probabilis ur ac uera. Eāq̄ sensus cōis: & cōsēsus gētiū pbat. Nam ari. pyrrhonis li. v. de finibus i hāc sniam sic scribit iā explosæ ejectæq̄ snīæ pyrrhonis aristonis herili: qđ i hūc orbē quē circūscripsimus incidere nō pōt adhibendæ oio nō fuerunt Aristo dicere solebat nihil differre aliđ ab alio nec eē res ullas pter uirtutes & uitia iter ās qcq̄ oino interesset. Pyrrho quoq̄ uirtute cōstituta nihil oio qđ appetendum sit reliqt herilus sensit nihil eē bonū pter sciam: a pyrrhone pbi pyrrhoni dcī quos græco cognomento skeptikois. i. cōsideratores ap pellāt nihil. n. decernunt nihil constituunt: sed in q̄rendo sp cōsiderandoq̄ sūt aiunt q̄ ueritatē incōprehensibilē uideri iidē aporritikoi. i. ambigētes dicūt qm̄ nihil affirmāt: & de ouibus ambigūt. Præter theo. fuit hic ut ante dictū ē nobilissimus pipateticoꝝ: q in li. de btā uita: scripsit btm eē nō posse q cruciet quisq̄ in dolore sit: dolores enim corpis in malis numerat: & fortunæ naufragia. Reliq̄ ex col. Ari. lib. vii. politicoꝝ cū tria ingt sint gña bonoꝝ aj corpis externa ista adesse fœlici hoi oportet ueꝝ cū aius pciosior sit corpe & pecuniis externa aī gra expetunt nō āt aius gra illoꝝ & mox paulo. Vita optima ingt cū uirtute ē: & publicæ & priuatim tm̄ externis facultatibus adiuta ut p clara & laudabilia cōficere possit. Idē Ari. diuitias & reliq̄ fortunæ ac corpis bona cōparatiōe uirtutis negat eē magna bona: & p rectis honestisq̄ cōtemnēda ac despicienda eē censet: qd. M. Tul. i. iiii. de finibus refert. Nā ut q̄stuosa mer. M. Cato librū de re rustica hinc aspicat ē iterdū pstare mercaturis rē q̄rere nitam piculosū sit: & mox paulo: mercatorē strenuū studiosūq̄ rei q̄rendæ existimo uerū ut supra dixi piculosū & calamitosū li. i. de officiis mercatura ingt sit tenus ē sordida putāda est: si magna & copiosa multa undiq̄ apportās multisq̄ sine uanitate ipartiēs nō est admodū uituperāda mercaturas primi pœni in uenerūt auctore Plinio: qđ & Hero. testat in principio historiaꝝ. Liuius lib. ii. ab origine urbis docet collegiū mercatoꝝ Romæ istitutū fuisse græcæ emporos dī mercator. Emporiū mercatus & foꝝ rerum uenaliū. Emporetica charta q̄ merces iuoluūtur a mercatoribus. Fructuosa aratio. Columela. Pli. Varro. M. Tul. nihil agricultura fructuosius nihil melius: nihil honestius eē cōfirmant. M. Cato q̄stuosissimā in re rustica putat uitē: q̄stūq̄ ex agricolatiōe piū eē stabilissimūq̄ minimeq̄ iuidiosū. Ari. quoq̄ in primo Oeconomico: secūdū naturā ingt possessio potissima ē agricultura extat oīo nr̄a i li. oīonū cōtinens laudē rei rusticæ: sensus. M. Tullii ē sic uitā beatā recte dici posse in q̄ sint multa bona & si nō oia sicut mercatura q̄stuosa lucrosaq̄ dī & aratio fructuosa: nō q̄ sp uacēt a calamitatibus sed q̄ maiori ex pte

Epicurus nihil bonū nisi uacuitatē doloris ut Hieronymus: nihil bonū: nisi naturæ primis bonis: aut oibus: aut maxis frui: ut Carneades cōtra stoicos differebat. Hæc igit simplicia. Illa mixtatria gña bonoꝝ: maxia aī: sęda corporis: externa tertia: ut peripatetici: nec multo ueteres academici secus: uoluptatē cū honestate Clitomachus & Calipho copulauit. Indolētiā aūt hōestati pipateticus Diodorus adiūxit. Hæ sē snīæ q̄ stabilitatis aliqd hēant. Nā Aristōis, Pyrrhōis Herili: nōnulloꝝq̄ alioꝝ euanuerūt. Hi qđ possint obtīer uideamus: omissis stoicis: quoꝝ satis uideor defendisse snīam & paripateticoꝝ qđē explicata cā ē: pter Theophrastū: & si q illū secuti ibecillius horrēt doloreī: & reformidāt. Reliqs qđē licet facere id qđ fere faciūt ut grauitatē dignitatēq̄ uirtutis exaggerēt q̄ cū ad cælū extulerit qđ facere eloquētes hoies copiose solēt reliq̄ ex collatiōe facile ē cōterer atq̄ cōtēnere. Nec. n. licet iis q laudē dolore petēdā eē dicūt negare eos eē beatos q illā adepti sūt quāq̄. n. sint in quibusdā malis tn̄ hoc nomē beati longe & late patet nam ut quæstuosa mercatura fructuosa aratio dicitur non si altera semper omni damno altera omnis tempestatis calamitate semper ua-

Indolē tia hieronimi Primi genia Prima naturæ proota fiseos Augustinus quatuor sine magro Voluptas. Quies utrūq̄ Prima naturæ Sūmū bonum ex triplicibo. bonis Aristonis snīa Pirrhonis snīa sceptici Aporretici Aristoteles Cato Merca tor calamitosus Mercaturas in uenerunt pœni Emporos Emporetica charta agricolatio q̄stuosa

Cūq̄ ca. s. uirtute. In tauꝝ: in torméta cruciatusq̄ tauri phalaridis. Reliq: pbi. Carneadē defende

re:in li.de finibus disputat cõtra uoluptatẽ epicuri:cõtra idolẽtiã Hieronymi cõtra carneadẽ illã sniam q̃ est de his:q̃ prima secũdũ naturã noiant:q̃ oẽs snię:ab uno q̃si uertice deducũt:& ab uno q̃si fonticulo scaturiũt. Caliphonis:q uoluptatẽ cũ honeste copulauit. Diodori:q idolẽtiã honestati adiũxit. Quẽ mollẽ epicurꝫ itelligit:q q̃uis uoluptarius sit & uoluptate sũmũ bonũ dolore sũmũ malũ metiat:tñ fortʒ fuit i ppessu doloris:& nouissimo mortis cruciatu:igit cũ dolorẽ mortẽq cõtẽnat pbus eneruatus & uoluptarius:tãto magis hæc grauioribus pbis contẽnenda sũt:minimeq metuẽda. Diẽ btm̃. Epicurus in epistola ad bermacũ:cũ ageremus iqt uitæ beatũ & eũdẽ sup̃mũ dicẽ scribebamus hæc tãti ãt morbi aderãt uesicæ & uiscerꝫ:ut nihil ad eaꝫ magnitudinẽ possit accedere:cõpẽsabat tñ cũ his oĩbus aĩ lætitia:quã capiebã memoria rõ num iuẽtorũq nr̃oꝫ. Eos ipos:dolores.s. quos ex strãguria &torminibus ut supra dem̃ ẽppeciebat. Effutire iepte & icõsulte loqui. Ora.Effutire leues idigna tragœdia uersus. M.Varro:euax igt uerbũ nihil signãt sed effutitũ naturaliť ẽ.Nonius effutire exponit p dicere cũ mendacio:aduocatq hæc.M.Tulii ex tusculanis testimoniũ. Q d ãt sensu careat. Epicu.ait.o

.i.mors nihil ad nos:nã dissolutũ nõ sentit qd ãt nõ sentit nihil ad nos: idẽ alibi inqt qd accerbissimũ maloꝫ ẽ & oĩo timendũ mors nihil ad nos:qm̃ cũ nossumus mors ẽ:cũ uero mors tã adest:nos nõ sumus. Itaq neq ad uiuẽtes neq ad mortuos ẽ nam his q sũt illa nõ adest:qbus adest iã illi nõ sũt. Breuitate cõsolat uerbũ epicuri notissimum ẽ:dolor si sũmus breuis:si lõgus leuis. Grandiloq q̃les pipatetici & stoici:q grãdia loquũtur & grauia. In oratore grãdiloquos appellat oratores q ãpla snięꝫ grauitate & maiestate uerboꝫ fuerũt uehemẽtes uarii:copiosi graues ad p̃mouẽdos & cõuertẽdos aĩos istructi: & pati. Hæc duo:dolorẽ:& mortẽ. Hic ipse: Epicurus. De tenui uictu:epicurus i epistolis aq tm̃ & cibario pane se cõtẽtũ eẽ testat & ad amicũ scribẽs:mitte iqt mihi casei paululũ ut cũ epulari lautius uoluero possim: diocles auctor ẽ:epicureos utilissimis &simplissimis cibis uitã ægisse &ut testis ẽ seneca certos hẽbat dies epicurus:qbus maligne famẽ extigueret: uisurus an aliqd de eẽt ex plena & consumata uoluptate:& q̃tũ deesset. Pecunie cupiditatẽ pecũias cupiũt mortales: & ardẽť expetũt qm̃ effectrices sũt uoluptatũ:& p illas cupiditates explemus:& desideriis facimus satʒ. Sublatʒ ãt hisce uoluptatibus:& rebus q̃ pecuniariũ itereũ cõciliant:nõ erit cur magnope pecunia desideret pecũiæ.n.nõ pp se expetũt sed ppť fructũ atq utilitatẽ atq uoluptatẽ reꝫ expetẽdaꝫ tria sũt gña:ẽ qddã qd sua dignitate:& pp se tm̃ expetibile ẽ:ut uirtus: ẽ aliud qd nõ pp se:sed pp aliď expetiť qď pecũia ẽ:ẽ porro qddã ex hoꝫ ptibus iũctũ:qď & pp se: & ppť aliud expetẽdum est ut amicitia:apud lacedæmonios pecunia fuit inutilis nec expetenda:utpote quã lygurgus sustulerit:q nummos aureos oẽs argẽteosq irritos fecit:amouitq:solo ferreo nũmo utẽdum p̃cipiens: ex quo nullus desiderabat pecuniam: nullus curabat diuitias:cũ nulli usui esse possent:meritoq dictum est qď apud spartanos:

.i.diuitiæ cecæ sũt Aristophanes facit. ploiton:esse cecũ:docetq oĩa fieri cã pecuniarum. ὡσ̃τα τοσ inqt γαρ ἐισὺ παρ̃ τοΗαιτιοσ καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶ ἀγαθῶν .i.tu solus o pluto cã es omniũ

Epistola epicuri.

effutire Euax

Mors nihil ad nos Snia epicurii

Grãdiloqui

Mitte casei paululũ pecunia expetiť ppe fructum Reꝫ expetẽdarũ tria genera Apud spartanos iutilis pecunia. Plutos cecus

& malorꝝ & bonorꝝ:& aliarꝝ quidē rerꝝ ſatietas eſt præterq̄ unius pecuniæ:cuius nemo unq̄ plenus affatim fuit. An ſcythes anacharſis:In oi re aſſerenda duo ſunt potiſſima:rōnis & exēpla:cū hactēus: rōnibus uſus ſit:nunc ab exēplis id qd ꝓpoſuit affirmare cōtendit:q̄ pars ē totius operis ſpecioſiſſima pulcherrimaq;: fuit aūt anacharſis apud ſocordiſſimos ſcythas ſapiēs:floruit tēporibus ſolonis:cuius imaginibus iſcriptū ē lingua uentre:pudēdis abſtinendū:eſſe uitē dicere ſolebat:uuas tris ferre:primā uoluptatis:ſecundā ebrietatis: tertiam mæroris. Plinius tradit anacharſim iueniſſe rotam figuli:cuius circuitu uaſa formant:ſed ſi ut inqt Seneca apud homerꝝ lōge antiquiorē inueniat:figuli rota:nō uideo quō anacharſis eē auctor huius rei potuit extat anacharſis epiſtola ad croeſum lydorꝝ regem breuiſſime ſcripta. Scythicū tegmen: magna ſcytharū pars ut auctor eſt Seneca:terga uulpiū idutur ac muriū q̄ tactu mollia & ꝑpenetrabilia uentis ſunt. Solorꝝ callū.i. pro calciamēto mihi eſt calloſa pedū cutis:& ita ĩdicat ſe pedibus nudis obducto callo ĩcedeꝛ ſolitū græci:ἀψύποδλητους uocāt q pedibus ſūt nudis ariſtophanes in fabula cui titulus eſt ψεφελαι philoſophos diſcalciatos ĩceſſēs ſic ĩqt ἀλαξονικας τυος ωχριωψτας τους ἀψυποδλητους λεγεις.i. glorioſos pallēs nudi pedes dicis. Solū aūt id omne dicimus:quod ſuſtinet qd alicui ſubiacet. Vnde nauis ſolū ē mare: ut Virgilius:ſubtrahitur q̄ ſolum:& aer auiū:ut Ouidius:aſtra tenēt cæleſte ſolum.& ſūma ſola terræ: ſola terræ appellarunt:quod nullus ignorat:ab eo qd ſola teri poſſunt:ut ĩterprætatur. M. Varro hinc ſolum opinor dictum pro ſolea calcimēti:& corio:in quo ſignificatu accipit apd Martialem:ita ſcribentem:pictuꝝ ſola baſiade regū.& alibi:ſordidus antiq̄s ſolitus ꝓducere pelles. Et mordere luto putre uetuſq̄ ſolū. Cōſimiliter nunc ſola ĩtelligi uult. M. Tullius cutē pedū infimā:quā uulgo ſoleā uocant:q̄ calloſa fit & dura in diſcalciatis:& hīs.qui ambulant pedibus nudis:quales ſunt ſacerdotes cōplusculi:& nonnulli qui tali habitu nomen ſanctitudinis captant. Pulpamentum fames. optimum obſonium eſt fames:eſurienti.n.& famelico ſordidus panis & cibarius uidetur tener & ſiligineus:hinc illlud ſenecæ ex epiſtolis moralibus:non habet ꝓanem meus piſtor.ſed habet ullicus.ſed habet atriēſis.ſed habet colonus malum panē inquis. Expecta bonus fiet & illum tenerum tibi & ſiligineū fames reddet. Ideo non eſt ante edendū q̄ illa ĩperet. In eādem ſententiā eſt illud oratianū.cum ſale panis latrantem ſtomachum bene leniet deinde paulo infra ieiunus raro ſtomachus uulgaria tenuit. Pulpamentum autem a pulpa dictū eſt accipiturq; pro cibo lautiore notiſſimum ē illud terentianum prouerbium. lepus tute es. Ex pulpamentum quæris. Quidam codices habent pulmentum quod in eundem ſenſum accipitur. nam pulmenta & pulmentaria pro obſoniis cibariiſq; uſurpat latinitas a pulte dicta ut. M. Varro & Plinius prodiderunt frugaliſſimi illi ueteres dānabant pulmentaria quæ egerent alio pulmentario. Lacte ueſcor talis fuit uictus germanorꝝ ut docet Cæſar in ſexto commentario his uerbis. Agriculturæ nō ſtudent. Maiorq; pars uictus eorum in lacte:caſeo carne conſiſtit. Quā multa non deſiderio. Attalus philoſophus cū magna admiratione audientium dicere ſolebat. Diu mihi impoſuere diuitiæ ſtupebam ubi aliquid ex illis alio atq; alio loco fulſerat. in quodam apparatu uidi totas opes urbis cælatas & auro & argento & his quæ præciū auri argentiq; uicerunt exquiſitos colores & ueſtes ultra finē hoſtium aduectas hinc puerorum perſpicuos cultu atq; forma greges hinc fœminarꝝ quid hoc eſt inquā aliquid q̄ irrita cupiditas hominum per ſe ĩcitata? quid ſi bi uult iſta pecuniæ pompa me hercle minus cupiditatis iſtinc afferro q̄ attulerā. contēpſi diuitias non qa ſupuacuæ ſed qa puſilæ ſunt itaq; quotiēs tale aliquid perſtruxerit oculos meos quotiens occurrit domus ſplēdida cohors culta ſeruorꝝ lectica ſeruis ĩpoſita calōibus ipſe mihi dico qd miraris? qd ſtupes pōpa ē oſtēduntur iſtæ res nō poſſidentur.& dū placēt tranſeunt ad ueras potius te cōuertere diuitias. diſce paruo eſſe contentus & illā uocem magnus atq; aīoſus exclama habeamus aquā habeamus polentā: turpe ē uitā beatam in auro atq; argento reponere nihil deſideres oportet ſi uis prouocare ioue nihil deſiderātē. hæc & alia id genus dixit attalus ſenecæ.& diſcipulis: natura dicit oībus idē ſenſit Socrates dicēs ex larga auri argētiq; copia ac ui non multa ex illis ſe deſiderare & merito. Nā qui ad naturam uiuit nunq̄ eſt pauper qui ad opinionem nunq̄ ē diues natura enī paꝝ opinio īmenſum deſiderat. Xenocrates. Plutarchus in apophthegmatis tradit Alexandrū magnum. xenocrati philoſopho talenta quinquaginta dono miſiſſe quæ non acepit dicens ſibi ea pecunia haud q̄q̄ opus eſſe mox interrogauit Alexander an amicum ullum xenocrateſ haberet in quem eā pecuniam errogare poſſet quā ſibi minime neceſſariam eſſe aſſerebat. ferunt miſſum quondam xenocratem cum cæteris legatum ad philippum alexandri patrē ac reliquos quidem donis cor

An ſcythes anacharſis potuit pro nihilo pecūiā ducere noſtrates phi facere non potuerunt. Illius epiſtola ferē his uerbis. Anacharſis Hanōnii ſalutem. Mihi amictui eſt ſcythicū tegmen: calciamentū ſolorum callū: cubile terra: pulmentū fames: lacte caſeo carne ueſcor. Quare ut ad quietum me licet uenias: Munera aūt iſta quibus eſt delectatus uel ciuibus tuis uel diis īmortalibus dona. Omnes fere philoſophi omnium diſciplinarum: niſi quos a recta ratione natura uitioſa detorſiſſet: hoc eodē animo eſſe potuerunt. Socrates in pompa cum magna uis auri argentiq; fertur q̄ multa nō deſiderio inqt Xenocrates cum legati ab Alexādro quinquaginta ei talenta attuliſſent: quæ erat pecunia temporibus illis Athenis ꝑſertim maxima adduxit legatos ad cœnam in academiam. Iis appoſuit tātum: quod ſatis eſſet nullo apparatu: cum poſtridie rogarent eum

Sciētia oīum diuitiarum anacarſis

Tres uuæ in uitæ Rota figuli

Pellicee Scytharum ueſtes

Anypodeti diſcalciati

Solum quid Sola terræ Solū ꝓ corio

Obſonium fames

Pulpamētum Pulmētum

Snīa Attali philoſophi

Oñdūtur iſte res non poſſidētur

Natura paꝝ deſiderat

Xenocratis abſtinētia. inexpugnabili Xenoc.

ruptos:& cõuiuia celebrasse:& cũ philippo sepe i colloqum uenisse:solũ uero xenocratẽ nihil hoꝛ factitasse philippũ postmodũ dixisse tradũt:solũ xenocratẽ ex oĩbus q aduenerãt legatis munera spreuisse:talẽtũ autẽ multiplex est.atticũ talẽtũ qd magnũ appellãt hẽt libras octoginta,& paulo amplius:paruũ uero sexaginta pondo:attamẽ.M.Varro qd & Plinius memorat sexdecim sestertiis taxari atticũ talentũ refert ẽ & ægyptiũ talentũ & euboicũ de qbus plura in tranqlli cõmentariis. In academiã:fuit.n.xenocrates discipulus:platonis uixitq; plurimũ i academia ut auctor est Laertius. Numerari:illa.s.talẽta:q̃ ꝓ dono miserat alexander.

Atticũ talẽtũ

Hesterna:supioris diei. Pecũia nõ egere: q.n.frugalissimus ẽ &cõtinẽtissimus ut erat Xenocrates:paruo cõtentus degit:nec eget pecũia:quã illi uehemẽtissime appetũt:quoꝝ infinitæ sunt & inexplebiles cupiditates uñ q uult diues eẽ nõ diuitiis addẽdũ est:sed cupiditatibus detrahẽdũ:scribit Laertius Diogenes xenocratẽ ex magna pecuniæ sũma: quã miserat dono alexãder tria tantũ milia atticoꝝ accœpisse:reliquũ remisisse: cũ diceret illi opus esse pluribus q plures enutriret: ab antipatro quoq; sibi missam pecuniã repudiasse fert. Triginta minas:mina attica ut docet Priscianus libra ẽ: græci unã uocãt. Priscianus. Accipe ꝑterea paruo quã noĩne graii mnã uocãt: nostriq; minã dixere priores. Vt cynicus:nã in cynicis philosophis nulla uerecũdia ẽ:& uita liberior:adeo ut ĩ ꝑpatulo & prandeãt & coeãt: & licẽter maledicãt:ex quo Diogenes iterrogatus qdnã faciens canis uocaret:qã eis inqt blãdior quidant.ĩ eos uero q nõ dãt oblatro malos aũt mordeo tradũt scriptores fere oẽs alexãdrũ nõ ualde ociosũ cũ diogene ociũ agẽte alliq̃ do cõgressum est apud corinthũ illic.n.Diogenes diuersabat.cui nulla domus erat.sed ciuitas ꝑ domo & in publico & in templis habitans q̃ sunt diis constituta.domũ putans uniuersam terrã: q̃ cõmunis hoĩum parens est tunc forte solus erat in carneo id.n.nomẽ gymnasii est. nec ullos discipulos habẽs.cũ ad eum accessit alexãder qui cũplures philosophos & primarios in ciuitate corintho uiros sibi obuios & cõgratulantes habuisset idẽ factuꝝ diogenẽ cynici credidit.sed cũ ille alexandꝝ nõ magni penderet nec adularet aceessit ad eũ alexãder.& cõsalutauit ad solẽ apricãtẽ ille rã illustris uiri aduẽtu paulũ cõmotus eundẽ familiariter resalutat.mox rogat alexãder.rei ne cuiusq̃ digeat.cui diogenes paulũ inquit ab sole discedas.qua ex re.qd is regiũ splendorẽ magnitudinẽq; nihili fecerit adeo delectatũ admiratũq; ferunt alexãdrum.ut ad amicos irridentes & per locũ mordẽtes dixerit ego profecto nisi alexander essem diogenes eẽ uellem.Dion narrat qd diogenes toruo aspectu ut leo alexãdrũ accedentẽ aspexerit:iusseritq; ut paulũ faceret.apricabat.n.ad solẽ.unde alexander uiri quietẽ & audaciã demiratus est.qd eius præsentia minime ẽt permotus.Diogenes paulũ imoratus iterrogat alexandꝝ nunquicq̃ a se accœpturus ueniat quoꝝ rente nũ pecuniã habeat uel aliud quippiã qd imptiat.multa respõdit & ꝑciosa habeo. quoꝝ uereor an priceps esse possis in hoc colloquio appellauit alexandrũ suppositiciũ qd cũ ille egre ferret nõ ne ĩquit mater tua olympias dicit te nõ ex philippo ortũ esse.sed ex dracone & deo nescio quo:qd si ita est suppositicius,pfecto es hic alexãder subridẽs q̃tum nunq̃ antea gauisus ẽ.Plutarchus in libro de fortuna dictũ illud alexãdri ad diogenem nisi alexander essem diogenes esse uellẽ ita interpretat.philosopharer oĩone nisi opibus philosophatus essem nisi aĩo ꝓposuissem orbem terraꝝ ad humanitatem redigere:leges moralibus pacẽq; dissemina re diogenis paupertatẽ imitarer. Offecerat.nocuerat.obfuerat ipedimento fuerat. Apricanti.in aprico cõmoranti solẽq; captãti.M.Varro licet uidere multos quotidie in hyeme apricari.hinc aprici hoies dicti q in aprico sunt.& apricatione gaudent.Et apricum locũ uocãt soli ostẽsum expositũq;. De diogene ait satyrographus sensit alexander testa cũ uidit in illa magnũ habitatorẽ:q̃to fœlicior hic qui nihil cuperet q̃ qui totũ sibi poscereet orbẽ. Partim eẽ naturales uoluptatũ aliæ naturales & necessariæ sũt.aliæ naturales & nõ necessariæ:aliæ uero neq; naturales neq; necessariæ sunt.sed circa inanẽ opinionẽ uersant naturales & necessarias existimant epicurus eas quæ dolores sedant ut ẽ in siti potus naturales uero nõ necessarias.q̃ uoluptates solũ uariãt nõ aũt dolorẽ tollunt ut ꝑciosi cibi.Neq; naturales autẽ neq; necessarias putat: ut sunt statuaꝝ collocationes de cupiditatibus naturalibus est illud senecæ dignum ãnotatu. Cibus famẽ domet potio sitim libido q̃ necesse ẽ effluat diuisio epicuri de cupiditatibus ita distinctis q̃is nõ minus subtilis sit utilis est tamẽ & ad frugalitatẽ pertinẽs. Esse pa.natura ut iquit Boe.paucis minimisq; rebus cõtẽta ẽ:& ut auctor ẽ Seneca: ad manũ ẽ & parabile qd sat ẽ q ad naturã uiuit nũq̃ ẽ pau. Scdm genus naturales & nõ necessarias cupiditates itelligit ut sũt lautiores cibi & uina generosa. Tertias.q̃ neq; naturales sunt neq;

Cupiditatesminuẽdæ

Mina Mna Canis cynicus Colloquium alexandri & diogẽis Craneũ gymnasium Nisi alexan.essẽ diogenes esse uellem Suppositicius dictus alexã.a diogene apricari Aprici

cui numerari iuberet:quid nos hesterna inquit cœnula nõ itelexistis me pecunia nõ egere. Quos cũ tristiores uidisset.xxx.minas accepit:ne aspnari regis liberalitatẽ uideret:at uero Diogenes liberius: ut cynicus Alexandro rogãti ut diceret si quid sibi opus esset.Nũc qdem paululũ inqta sole absit.Offecerat uidelicet apricanti.Et hic qdem disputare solebat:quãto regem persarum uita fortunaq; superaret:sibi nihil deesse:illi nihil satis unq̃ fore: se eius uoluptates non desiderare:quibus nunquã satiari ille posset:suas eum cõsequi nullo modo posse: Vides credo ut Epicurus cupiditatum genera diuisit non nimis fortasse subtiliter utiliter tamen partim esse naturales & necessarias:partim naturales & nõ necessarias:partim neutrũ: necessarias satiari posse pœne nihilo.Diuitias enim naturæ parabiles esse: secundum aũt genus cupiditatũ:nec ad potiendum difficile esse censet: nec uero ad carendum. Tertias quod essent plane inanes: neque necessitatem mo/

Voluptates naturales Necessariæ Parabile qd petit natura. Voluptates non necessariæ

neceſſariæ:ut ſtatuaꝝ collocatiões:ut aulea:ut famulitiũ cultius:ut nitior oĩs appatus:talia.n.nõ ĩ nobis ſũt: ſed circa nos:ũmo nec nos qdẽ attĩgũt qbus tã bene carere poſſumus:q̃ ſi nũq̃ extitiſſẽt.lóꝝ cupiditates talĩũ reꝝ neꝝ naturales:neꝝ neceſſariæ exiſtimãt. In medio naturaliũ.ſ.& neceſſariaꝝ cupiditatũ. Nõ gene re p̃cipit Sene.ĩ epiſtolis moralib⁹ ut oĩa naturalib⁹ deſideriis metiamur:nec q̃rẽdũ eẽ q̃li mẽſa qb⁹ miniſtris afferat cibus cũ nihil p̃ter cibũ natura deſideret:nã ut iqt ſcite & elegãter Ora.Nõ tibi cũ fauces urit ſitis au/rea q̃ris pocula:nũ eſuriẽs faſtidis oĩa p̃ter pauonẽ rhõbũꝝ timet tibi cũ iguina nũ ſi ãcilla aut uerna ẽ p̃ſto puer:ĩpetus ĩ quẽ cõtinuo fiat malis tẽtigine rũpi:nõ ego:nãꝝ pabulẽ amo ueneré facilẽ que:egregie itaꝝ & ſancte oratius his uerſi bus dignis mẽoratu negat ptinere quo po culo ſitis reſtiguat:quo cibo fames dõet q̃ fœmina libido expleat:ſed deſiderio tantũ naturali:hæc oĩa docet eẽ metiẽda. Prodeſ ſe nũq̃:diceꝝ ſolebat pythagoras tũc ueneriã uoluptatẽ eẽ exercẽdã cũ hõ ſe ipo ĩfirmior eẽ uelit:freq̃ns.n.cõcubit⁹ ut inqt celſus cor pus ſoluit:& nihil illa roborat corpus & fir/mat uires q̃ ueneris abſtinẽtia. Vt uoluptatẽ ipſam p ſe:Epicu.ĩ uoluptate ponẽs qd ſũmũ bonũ eẽ uult ſũmũꝝ malũ in dolore:ſic docet:oẽ aĩal ſimulatꝝ natũ ſi uoluptatẽ appetere:eaꝝ gaudere ut ſũmo bono dolorẽ aſpnari:ut ſũmũ malũ & q̃tu poſſit a ſe repellere:idꝝ adeo claꝝ eẽ ait:ut neget opus eſſe diſputatiõe:q̃obrẽ uoluptas expetẽda:dolor fugiẽdus ſit:ſentiri hoc putat:ut calere ignẽ: niuẽ eẽ albã dulce mel.Idẽ ait ſapiẽtiã pp uoluptatẽ:iſipiẽtiã pp moleſtias eẽ fugiẽdã:nã uirtutes iqt niſi uoluptates efficerẽt qs eas aut laudabiles aut expetẽdas arbitrarẽt. Vt uoluptatẽ fugiat uoluptates:iterdũ omittũt maiorũ uoluptatũ adipiſcẽdaꝝ cã aut doloris fugiẽdi:ſicut dolores quoꝝ ſuſcipiunt maioꝝ doloꝝ effigiẽdoꝝ cã:aut ſi ex his maior qppiã uoluptas efficiat:hĩc ẽ qd optius q̃ſꝝ picula labores dolorẽ,p patria & p ſuis ſuſcipit:uoluptatibus oĩbus poſthabit:s:ut laudẽ & ex laude maiorẽ uoluptatẽ adipiſcat. Ad aĩum referri tamẽ ſentit epicurus: multo maiores eẽ & uoluptates & dolores aĩ q̃ corporis:nã corpore nihil niſi p̃ſens: & qd adeſt ſentire poſſumus: aio ãt & p̃terita & futura.De uoluptate q̃ q̃ſi titillat ſẽſus & ad eos:cũ ſuauitate illabit dictũ ĩ tertia tuſcu lana copioſius:cõtra cyrẽaici corporis dolores q̃ animi deteriores arbitrantur corpe deniq̃ peccantes cruciari. Et proſpicere uerientem ſapiẽs ſemp ẽĩ uoluptate ut iqt epicurus neq̃.n.tps ẽ ullũ quo nõ plus hẽat uoluptatũ q̃ doloꝝ nã & p̃terea grate memi nit & p̃ſentibus fruit neq̃ pẽdet ex futuris ſed ueniẽtẽ uoluptatẽ cũ uoluptate ,p̃ſpicit:ita recordatiõe p̃teritarũ uoluptatũ & ſpe futuraꝝ ſapiẽtẽ ſp fore ĩ uita btã cũ uoluptatibus p̃teritis cõiũctæ ſint atq̃ cõtextæ uoluptates futuræ ſerie quadã cõtinẽti ac ppetua. Paruo natura cõtẽta ſit:Diuitias naturales parabiles eẽ dixit epicurus qd paruo eẽt natura cõtẽta nec minor ẽ uoluptatẽ p̃cipi ex tenuiſſimo uictu.i.cõtẽptiſſimis eſcis & potiõibus q̃ ex p̃cioſiſſimis rebus exq̃ſitiſſimiſq̃ iã dictũ ẽ quẽadmodũ cibario pane & aq̃ cõtẽtus erat. Deſideriis:tũ cibus ẽt uilis circũdiſſimus ẽ cũ deſideráter appetit & cũ latrat ſtomachus & ĩteſtina crepãt ieiunitate ecõtratio cibus q̃uis p̃cioſiſſimus faſtidiẽtẽr p̃terit a ſtomacho nauſeabũdo expectãdũ itaq̃ ẽ edẽdi bibẽdiq̃ deſideriũ ſi uolumus ut cibus potioq̃ delectẽt nullũ.n.cõdimentũ ẽ ſuauius fame & appetẽtia. Darius in fuga darius rex perſaꝝ bis iuſto p̃lio uictus ab alexãdro magno fuga ſaluti cõſuluit q̃ ĩ fuga maceratus ſiti cũ bibiſſet aq̃ turbidã ac ſanguiolẽtã nũq̃ dixit ſe ſuauius bibiſſe ſitis.n.ĩ potu optimũ ẽ cõdimẽtũ & ut auctor eſt Ariſtoteles in problematis ſuauius ſicientes bibimus q̃ eſurientes comedimus minuſq̃ ſitim q̃ famem poſſumus tollerare cum ſit ſitis res magis anxia quã fames nam qui ſitit res duas deſiderat cibum atq̃ refrigerationem quæ ambo exhibet potio at qui eſurit alterius tantum appetens eſt autumant hiſtorici olim dario fere expiranti ac moribundo porrectam fuiſſe aquam a poliſtrato hauſtam galea qua epota quiſquis exinquit mortaliũ cum pro tanto in medio beneficio dignam tibi referre gratiã nequeam

oratius Venus exercẽda cũ infirmior fieri uis

Oẽ aĩal appetẽs uoluptatis uoluptates omittit cã uoluptatis

Maio res uoluptates aĩ q̃corporis

Sapiẽtẽ ſemper fore in beatitate parabiles di uitiæ naturales

Fames optimũ cõdimẽtum

Suaui⁹ ſitiẽtes bibim⁹

Darius hauſit aq̃ galea

refert Alexãder: Alexãdro uero dñi ꝓ eius ſumma ĩ matrẽ uxorẽ ac liberos meos humanitate atq; clemẽtia cui hoc dextræ pignus ꝓ me dabis hæc dicẽtẽ. Accepta polyſtrati manu uita deſtituit. Plutarchus auctor eſt Artoxerxẽ poſt cõflictũ aduerſus cyrũ fratrẽ uulnere ſitiq; cõfectũ ebibiſſe aquã inquinatã & putridã ex utre ſordido hauſtam: quo cotilæ octo id mẽſuræ nomẽ cõrinebant hunc utrẽ cũ caunius quãdã inops ortoxerxi obtuliſſet totam illẽ ex nimia ſiti aquã ebibit & cũ baiulus ꝓconctaret nunqd talis ꝓpotio illa moleſta fuiſſe tũc teſtatus ẽ deos ĩmortales ſe nũq uinũ unq̃ bibiſſe iucũdius eãq; aquã ſibi plurima leuiſſimaq; ſuauiorẽ eſſe uiſam ipe mox caunĩũ illũ qui utrẽ aq̃ attulerat ex obſcuro atq; egeno clarũ opulẽtũque effecit. Nec eſuriẽs ptolomeus de quo ptolomeo itelligat ambigi põt cũ plures fuerit ĩ egypto reges hoc noĩe ptolomeus lagi filius maxĩe celebrat cuius uerbũ ẽ illud memoratiſſimũ τοῦ πλοῦτεῖν τὸ μὴ πλοῦτεῖν ξεῖν εἶναι βασιλικώτερον. i. regalius eſſe pitare q̃ ditare hic cũ ad cenã amicos uocaret ſupellectile illoq; utebatur & uaſis cũ ipe ꝑter neceſſaria poſſideret nihil oẽs ptolõei poſt tertiũ ptolomeũ male dixerunt delitiis corrupti oĩum uero peſſime quartus: ſeptimus & ultimus nomine auletes cleopatræ pater qui ꝑter alia flagitia ẽt tibicinũ exercuit ob q̃ alexãdrĩs eiectus ẽ. In caſa in domo uili & ruſtica caſa a cauatiõe dicta eſt caſariã uocãt feminã q̃ cuſtodit caſam. Socratẽ ferũt porphirio oratiãus iterp̃s ĩ enarratõe illius loci ex ſcdo ſermonũ: ut pulmẽtaria q̃re ſudẽdo ſic expõit p laborẽ cibũ exquire hoc ãt Socrates prius ait qui cũ ĩ noctẽ uſq; ſpaciaret interrogatus a quodã cur hoc faceret reſpõdit obſono cenæ ſignificãs iõ ſe deãbulare ut cibũ libẽti aĩo caperet ĩ ſecũdo definib⁹ ait. M. Tul. ſocratẽ dicere ſolitũ cibi cõdimẽtum eẽ famẽ potionis ſitim. Ad ueſperũ ad horã ueſptinã & ĩ noctẽ uſq; in quibuſdã codicib⁹ lego ad pyreũ ut ſit ſenſus. Socratẽ ſolitũ deãbulare ex urbe athenaꝝ uſq; in pyreũ qui portus ẽ iclytus in attico ſolo duoq; milliũ pãſſuũ muro recedẽtibus athenis iũctus ut iquit Plinius. de pyreo apud ſcriptores oĩs mẽtio ẽ freq̃ns thucidides i ſcdo auctor ẽ machrathice hoc ẽ lõgos muros ad pyreũ uſq; quadragĩta ſtadia ꝓceſſiſſe atheniẽſes quõdã themiſtoclis cõſilio extruxerũt murũ circa pyrea qui erat tãtæ latitudĩs ut p eũ duo plauſtra ſine offenſaculo ꝑterirẽt. De hoc copioſius ĩ tertio ꝓpertii cõmẽtario ſup eo uerſu ide ubi pyrei capient me littore portus. Cõtẽtius: cõcitatius uehemẽtius & gradu plẽiore aduerbiũ ẽ: ſic enĩ legere mali: q̃ cõtentus: ſicut nonius mercellus qui citãt hoc teſtimoniũ ex tuſculãis legit cõtẽtus ambularet expõitq; cõtinuus pſeuerãs. Obſonare: ꝓ obſonio parare. Eſt enim obſonare obſoniũ emere ad epulãdũ: unde obſonatores dicti: quoꝝ miniſteriũ eſt obſonii cõparãdi. Seneca: adiice obſonatores quibus dominici palati noticia ſubtilis eſt: qui ſciunt cuius illũ rei ſapor excitet: cuius delectat aſpectus: de obſonatore affatim ſcripſimus in annotationibus: cũ taxatione acurſianæ interp̃tationis q̃ oppido q̃ ridicula eſt & friuola: qui obſonatores accipit pro cãtoribus: Alexander magnus dicere ſolebat ſe optimos habere ὀψοποιοῦς. ideſt coquos cõcinatoreſq; obſoniorũ: ad prãdium quidem τὴν νυκτοπορίαν ideſt nocturnã ambulationẽ. Ad cenã uero ὀλιγωρίστιαν ideſt prãdi parcitatẽ. In phidiciis: conuiuia cretenſes andria a uiris appellãt lacedemõii phidicia: ſiue qđ philias. i. amicitiæ cã iſtituta ſint ſeu potius parſimonia. φείδομαι enim ſignificat parco & abſtineo. φείδω parcitas & parſimonia. φειδωλός: parcus unde & phidicia dicta cõuiuia de parca & frugi. Ex plutarcho atheneo: cæteris cõueniebãt. n. ad phidicitia: cõferentes ſinguli earinæ medinũ uini chaos octo quod nomẽ menſuræ eſt. Caſei quinq; minas: ficuum quinq; ſemis minas Præterea obſonii puſillũ quiddã Ad hæc autem phidicia. Ibant pueri ueiuti ad ſcholas caſtitatis. Ingredientium unicuiq; natu maximus fores oſtendens inquit. Δία τοῦ τωοῖ θύρωῖ οὐδεὶς εἰσέρχεται λόγος ideſt ꝓ haſce fores nullũ uerbũ egredit alio nomine. συσσίτια. uocabãt quaſi dicas ſodalitia iterp̃tes ariſtotelici cõſatiões iterp̃tãt ex obſoniis ãt μελας ξωμος. i. ius nigrũ maxĩe ꝓbat: in tãtũ: ut ſeniores nec carne quidẽ ueſcant: ſed ẽt adoleſcentibus ꝓbeãt ipſi iure nigro ueſcẽtes fertũt Diõyſiũ ſiciliæ tirãnũ: ut auctor ẽ Plutarchus qui a cicerõe paulũ diſſentit emiſſe lacõicũ coquũ huiuſce uiris nigri gratia: illiq; ipaſſe ut ſibi ius illud cõcinnaret ĩpẽſæ nulli parcẽs: quo deguſtato offenſum deſpuiſſet tũc diõyſio dixiſſe coquũ. O rex: hoc ius tibi tũc guſtãdũ ẽ: cũ laconica exercitatiõe te exercueris. Exercitatiões aũt laconicæ ſunt uenatus: paleſtra: eurotas: ſol: puluis: quibus haud dubie rebus: fames & ſitis parãt: quibus cõdimẽtis cõdiẽdæ ſunt epulæ: ſi eas ſuaues ſcitiq; ſaporis eẽ cõcupiſcimus. Ab eurota: ĩ ſecũdo cõmẽtario dictũ eſt eurotam fluuium eſſe laconiæ ꝓpter ſpartam fluẽtem. Ex beſtiis intelligi poteſt: quod parco uictu & ſimplici natura contenta ſit: uel beſtiæ exẽplo ſunt: quæ

Exẽplũ artoxerxis

Cotila mẽſuræ nomen

Nunq̃ ſe bibiſſe iucundius

Verbũ ptolomei dignum ſcitu.

Regali⁹ ditare q̃ diteſceꝛ

Ptolomei corrupti

Caſa caſaria

Dictũ ſocratis' obſonocenæ

Pyreũ portus

Macrathice

Cõtẽti⁹

Cõtẽti⁹ obſonare obſonator.

Dictũ Alexãdri

Nvcto poria obſoniũ prãdii

Oligariſtia

Phidicia uñ

Choa mẽſura

Syſitia.

Sodalicia

ius nigrũ

Dictũ coq laconici

Laconica exercitatio

negauit unquã ſe bibiſſe iucundius Nunquam uidelicet ſitiens biberat. Nec eſuriens Ptolomæus ederat. Cui cum peragranti ægyptum comitibus non conſecutis cibarius in caſa panis datus eſſet: nihil uiſum eſt illo pane iucundius. Socratem ferunt cum uſque ad ueſperum cõtentius ambularet: quæ ſitumque eſſet ex eo quare id faceret: reſpondiſſe ſe quo melius cœnaret obſonare ambulando famem quid uictum lacedæmoniorum in phidiciis nonne uidemus. Vbi cum tyrannus cœnauiſſet. Dionyſius negauit ſe iure illo nigro: quod cœnæ caput erat delectatum. Tum is qui illa coxerat: minime mirum: condimenta enim defuerunt: quæ tandem inquit ille: labor in uenatu: ſudor: curſus ab eurota: fames: ſitis: his enim rebus lacedæmoniorum epulæ condiuntur. Atque hoc non ex hominum more ſolum: ſe etiam ex beſtiis intelligi poteſt: quæ ut quicquid obiectum eſt: quod modo a natura nõ ſit alienum: eo cõtentæ non quærũt am

quamuis toto appetitu uoluptatē corporis sectent: tamen eo pabulo contentæ: quod naturaliter appetunt alia non q̄runt: pecudibus enim simplex & uniformis cibus sufficit. Persarū a Xenophōte: Xenopon in pedia cyri docet frugalissimos cōtinentissimosq; fuisse persas in uictu: quibus pro cibo panis: p obsonio nasturciū sit. In potū uero aqua fluuialis hauriat: uenatu exercent & donec uenant cibo abstinent: quodcunq; uenando cœperint pro obsonio hñt si id minus nasturcio uescunt. Est autē nasturciū uerba hortensis: qd nomen accepit a nariū tormento & inde ut auctor est Plinius uigoris significatio p

Nasturciū pro obsonio

plius. Ciuitates quædā uniuersæ morte docte psimonia delectātur ut de lacedemōiis pauloante diximus. Persarū a xenophōte uictus expōit quos negat ad panē adhibere qcq̄ pter nasturtiū q̄q̄ si quędā ēt suauiora nā desideret: q̄ mīta ex terra arboribusq; gignūtur cū copia facili tū suauitate p̄stantia. Adde siccitatē que cōsequtur hāc cōtinētiā in uictu Adde integritatem ualitudinis. Confer sudātis: ructātis refertos epulis tanquā opimos boues: tū intelliges qui uoluptatē maxime sequātur eos mixime conseq: iucūditatēq; uictus esse in desideo nō in satietate. Timoteum clarum hominē athenis & principem ciuitatis ferunt cum cœnauisset apud Platonē: eoq; conuiuio ad modū delectatus eēt: uidisseteq; eū postride dixisse. Vestræ

uerbio id uocabulū usurpauit: ueluti corpore excitantis: in arabia mirę amplitudinis dicit gigni: estate & hyeme facillime nascitur: prodest cōtra suspiria & tussim festius adiicit serpentes fugare: scorpiōibus resistere. Capitis dolorem & alopecias emēdare furunculos cō coquit cum fermento: phagedenas ulcerū expurgat cum melle natura eius caustica ex optimum babyloniū: siluestri nasturcio ad oia effectus maior: sunt autē alopeciæ ut transcūter hoc quoq; annotemus: morbus & aera capitis cute glabrā facies capillis decidētibus dicta apotis alopekos idest a uulpe: q̄ huic morbo obnoxia est: de qua Cor. Celsus. Auicenna. Cæteri apud Plinium sunt in numera remedia est alopetias replendas: fit non solum i capillo sed etiā in barba: furunculus uerum tubernaculum acutū cū in flatione & dolore: furunculi ut refert Plinius i uigesimosexto passim & quacunq; corporis parte ac maximo incommodo nascunt: mortiferę malū: confectq; corporibus: phagedenas autē ulcera uocant: alias nomē est sine mō esurientium: græci ut

Nasturciū uñ. Medicina nasturtii Alopeciæ. Furunculus

Phagedenæ.

ad uasturciū redeamus cardamon appellāt. Strabo in. xv. de uitu persarę loquēs sic refert: quotidianus eorę cibus post exercitiū ē panis durissimus & cardamū & salis granū: & carnes assæ siue elixæ: potus est aqua: Hiero. quoq; laudās frugalitatē meminit xenophōtis sniæ: his uerbis: psarę regis cyri uitā Xenophō. viii. uoluminibus explicat polēta & cardamo & sale: ac pane cibario eos asserēs uictitare. Testimoniū moderati psarę uictus hoc quoq; ē: qd apud eos turpe est & spuere & emungi: ex quo appet eos uictu modico uti & humores p labores cōsumere. In. ii. de finibus i hāc sniam: sic uoluptas nō minor in nasturtio illo: quo uesci psas eē solitos scribit Xenophon. Cū copia facili: i hāc sniam Pithagoras ab esucarnium reuocās mortales: sic ait apud Ouidiū: sūt herbæ & fruges: & ducētia ramos pondere poma suo: talis fuit priscorę uictus simplicior haud dubie & inocētior ac pabilior. In decretis canonicis di. ul. de cōse. & apud. Hieronymū i libris cōtra iouinianū scriptū legimus: qd olerę pomorę: ac leguminiū facilior apparatus ē: & arte ipēdiisq; coquorę nō indiget: & sine curā sustērat humanū genus. Diarchus i libris antiqtatū refert sub saturno. i. in aureo seculo cū oia humus fūderet: nullū cōedisse carnes: sed uniuersos uixisse frugibus & pomis q̄ spōte terra gignebat. Epicurus libros suos repleuit oleribus & pomis. Pli. cibo olerę nō onerari sensū autumat: tātus honos oleribus fuit: ut cognomina pcerę inde nata sūt: lactucinosq; i ualeria familia nō puduerit appellari: cepurica: græci appellāt: q̄ nri hortēsia: olera. s. quæ i horto seruntur. Si binus tyro librū cepuricō scripsit hoc ē hortēsiorę: quē mecenati dicauit. Adde integritatē ualitudinis: nihil ut inqt Ioannes chryso. sic sensuū acumen operatur: sic egritudinē fugat: sicut moderata refectio: parcitas qppe cibi: ut sospitatē simul pcreat ut uoluptatē. Abūdātia uero morbū facit & molestias ingerit: & egritudines generat: Ora. quoq; sancte & frugaliē scribit i sermonibus: hosce uersus dignos scitu nec idignos memoratu Accipe nūc tenuis uictus quæ quātaq; secū afferat: imprimis ualeas bene: nam uariæ res ut noceant hoi credas memor illius escæ q̄ simplex olim tibi sederit: at simus assis miscueris elixa: simul cōchilia turdis. Dulcia se in bilem uertent: stomachoq; tumultū lenta feret: pituita qn ctiā. Pli. nr: hoi iquit cibus ē utilissimus simplex aceruatio saporę pestifera & condimenta pnitiosiora. Hippocrates. Auicēna. Galenus: ois medicorę schola: clamant nihil eē cōducibilius ad integritatē ualitudinis tenui uictu & simplici cibo. Disputatio luculenta ē apud Macrobium: utrum simplex: an multiplex cibus salubrior sit: q̄ elegant edisserit morborę scaturigines nasci ex multriformi alimonia: q egrotat ut inqt uerisime Hieronymus: nō aliē recipit sanitatē: nisi tenui cibo & castigato uictu quæ deptidiaiti ideſt tenuis dieta: quibus ergo recipitur sanitas: his & seruari potest. Confer sudantes uita cardiaci est inquit Seneca sudare & bibere. In balneis loca fuerūt: q̄ sudatoria nuncupabāt: qbus sudo maxime euocat: & sitis q̄rit: quæ censoria obiurgatione icessit Seneca. Cū scribit hæc in epistolis moralibus: quid mihi cū istis calentibus stagnis: qd cū sudatoriis: in q̄ sicus uapor corpora exhausturus icludit ois sudor p laborē exat erāt: & priscis i usu balneaę laconica qbus crudelitatē excoquebāt de his Columela: celsus: uitruuius. Ructant es: ex crapula. s. & crudelitate: raphanus cibus illiberalis existimatur ppterea qd ei uis mira est col

Cepurica.

Horteṅsia oratiāi uersus de tenui uictu

Siplex cibus saluberrimus.

Dieta lepte Sudatoria laconica raphanus cibus illiberalis

põponi um uũq̃ ructaſſe Lelius ſophos qui bene cenat Quí male Timotheus. Euti ches Thimotheus tibicen

ligẽdi ſpíritũ: laxãdiq; ructũ põponiũ cõſularẽ poetã nunq̃ ructaſſe annotauerunt ſcriptores: ſicut ſternutamẽtũ capitis expiratio eſt: flatus alui: ſic ructus uentriculi: ut docet Ari. li. xx. pblematũ. Eructãdo ſentimus cibũ accerſere in ſtomacho ob inæq̃lẽ digeſtionẽ: ut teſtis ẽ Macro. i ultimo ſaturnaliũ. Nõi ſacietate. Lelius ſophos. i. ſapiẽs apud Luciliũ Galloniũ gurgitẽ Ganeonẽq; maximũ negat unq̃ bene cenare: q̃ oĩa ponat in uoluptate: ipſe aũt Lelius ſemp bene: qd ita quia ueniebat ad cenã ut ſatiaret aĩo q̃ deſideria naturæ: is. n. bene cenat: q recte frugaliter: honeſte: ille uero male: q praue: male: neq; tere nat Timotheũ: timotheus cononis filius athenięſis acceptã a patre gloriã multis auxit uirtutibus: fuit. n. diſſertus ipiger: laborioſus: rei militaris peritus: & qđ ſup oĩa ẽ citichis. i. fortunatus ĩperator hẽbat: cui ſtatua publicitus in foro athenis poſita ẽ ob uictoriã: q̃ uictis lacedemoniis ĩperiũ auxit atheniẽſiũ poſt obitũ timothei: nõ fere q̃ſq̃ fuit athenis dignus memoria: fuit alẽ timotheus: ĩ arte tibiaq; clarus quẽ ferũt duplices ab his quos alius ĩſtituiſſet ſolitũ exiſtere mercedes q̃ ſi rudes traderẽt gemmatũ ſibi opus dicebat de docẽdi prius moſ docẽdi. Poſtero die iucũde hoc uerbo ſignificare uoluit Timothe. conuiuiũ Platonis pcũ fuiſſe ſobriũ & frugi. Cuius hec uis ẽ atq; cõditio: ſẽnſũ nõ oneret: nec ĩgeniũ ꝓmat: nec corpus degrauet: ſitq; talis cena ẽt ĩ poſteꝝ diẽ iucũda & ſalutar; q. n. parce cenat & frugaliẽ: is ſeq̃nti quoq; die & melius ualet & facilius euigilat. Et ingenio utiẽ uegetiori acutioriq; ad oĩa obeũda. In hãc ſnĩam eſſe illud oratianũ.

Alter ubi dicto citius curata ſopori
mẽbra dedit uegetus pſcripta ad munia ſurgit.

Multo ci. cõ. nihil ita obruit aĩum ut plenus uenẽ & exuſtãs: & huc illuq; ſeuertẽs & ĩ ructus uel in crepitus uẽtoꝝ efflatiõe reſpirãt ſicut ſciſſime docet Hiero. li. ii. aduerſus Iouinianũ Pli. taxãs ebrietatẽ oſtẽdit Vinũ eẽ mortẽ memoriæ: ac fere reꝝ oium obliuionẽ nõ põt inq̃t Seneca ſalutare ſtudiũ fieri ſine frugalitate. Idem nõ minus ſcũs q̃ eruditus ſcriptor tradit copia ciboꝝ ſubtilitatẽ nẽt; iperiri: q porãs ĩ luxuriã ganeonũ ſcripſit hac ppe diuinitus.

Cena frugi in poſteꝝ iucũda. Plenus uenter; obruit aĩum Vinũ mors memoriæ. Senecæ uerba ĩ luxum Ebrietas inſania uoluptaria. Epiſtola platonis. Siracuſanæ menſæ. Bis ſatẽ in die Dionſiracuſanus De ſardanapalo Epitaphium ſardanapali.

Inuẽtæ mille cõdituræ q̃bus auiditas excitareẽt: q̃ deſideratibus alimẽta erãt: onera ſunt plenis. Inde pallor & neruoꝝ uino madẽtiũ tremor & miſabilior ex cruditatibus q̃ ex fame macies. Inde icerti labẽtium pedes: & ſp q̃lis ĩ ipſa ebrietate titubatio: ideĩ totã cutẽ humor admiſſus diſtẽtuſq; uẽter: dũ male aſſueſcit plus carpe q̃ oportcat. Inde ſuffuſio luridæbilis & decolor uultus tabeſq; ĩ ſe putreſcẽtiũ: & retorti digiti articulis obrigeſcẽtibus: neruoꝝ ſine ſẽſu iacẽtiũ torpor: aut palpitatio corpoꝝ ſine itermiſſiõe uibrãtium qd capit; uertigines dicã qd oculoꝝ auriũq; tormẽta: & crærebri eſtuãt; uerminatiões: qd alios referã mũerabiles morbos ſupplicia luxuriæ: hæc ſciſſimi uiri ſenecæ poratio: quẽ nõ cõfũdat guloſoꝝ: quẽ nõ a ganea: a popia: ab helluatiõe reuocet ad frugalitatẽ: & pſimoniã: Idẽ carpes ebrietatẽ hois aĩum inq̃t nimiõ uino turbari: & nihil aliđ eẽ ebrietatẽ q̃ uoluptariã ĩſaniã q̃ hoiem efficit ignorãtẽ: ſui & uertiginẽ capit; gignit & ĩgeniũ prſus obrutũ ſepelit. Epiſt. Pla. iter Pla. epi. hæc quoq; extat: cuius initiũ ẽ ſcripſit; mihi q̃ ſcribẽs ad diõis ſyracuſani ppiquos & amicos oñdit ſe reſiliiſſe ab admiſtrãda rep. cũ uideret leges mores: hoies: cũcta corrupta. Italiã iqt ſiciliãq; adiui: quo cũ pueniſſẽ uitã illã q̃ beatã uocãt: italicarũ ſyracuſanarũq; mẽſaꝝ plenã nullũ mõ pbaui bis uidelicet ĩ die iatuꝝ fieri & nocte nũq̃ iacere ſolũ & cætera: q̃ uitã hmõi ſubſequũtẽ: nemo. n. oium q ſub cælo ſũt ſi ĩ hmõi moribus ab adoleſcẽtia nutriaẽ q̃uis natura mirabili ſit nũq̃; tñ prudẽs euadet tpatus eẽ certe nũq̃ curabit lõga ẽ luculẽtaq; Plato. epi. q̃ multa explicãt digna mẽoratu fuit ãt diõ ſyracuſanus Pla. ſtudioſiſſimus aſſectator: q prĩã aſſerulit ĩ libertatem ex turbato Dio. de quo Plu. ꝑbus Emy. & cæteri: ſcriptores: ſat; multa i. ii. de finibus ait ſyracuſanas mẽſas a platõe grauiẽ uituperari. Macro. quoq; meminit mẽſæ ſiculæ tanq̃ luxurioſæ. Sardanapali: ſardanapalus ultius aſſyrioꝝ rex molitia: luxu: deſidia: notiſſimus ẽ: fuit. n. mulierẽ corruptior nec erubuit ĩtẽ ſcortoꝝ græges nere & muliebri hĩtu fœmias ois laſciuia ãteire quãobrẽ idignati aſſyrii tali fœmie pere duce arbace deſciſcẽtes bellũ ſardanapalo ĩtulerũt q uictus ĩtra regiã ſe recepit. & extructa pyra ſe atq; diuitias ĩ icẽdiũ miſit: hoc ſolo ut Iuſti. iqt imiratus uiꝝ ſardanapali monumẽtũ eẽ ãchialia citate cyliciæ & lapidea ſtatua: q̃ dextre mãus digitos q̃ſi cõplodit. Ibi epitaphiũ aſſyriis lr̃is iſcriptũ huiuſcemodi. Sardanapalus anacydaraxis filius ãchyalẽ & tharſũ uno die cõdidit. Ede. bibe. lude. Et cũ te mortalẽ nor; pũtibus exple delitiis aĩum poſt mortẽ nulla uoluptas. Nãq; ego ſũ puluis q nup tãta tenebã hæc hẽo q̃ edi q̃q; exaturata libido hauſit at illa manẽt multa & ꝑclara relicta hoc ſapiẽs uitæ mortalibus eſt documẽtũ. Diodorus in tertio bibliothecæ: ſardanapalus inquit a Nino trigeſimus rex exceſſit omnes ſuperiores

eqdẽ cœnæ nõ ſolũ in ꝑſentia: ſed ẽt poſtero die iucũdæ ſũt. Quid qđ ne mẽte quidẽ recte uti poſſumus multũ cibo & potiões cõpleti. Eſt ꝑclara epiſtola Platonis ad Diõis ꝓpiquos: ĩ q̃ ſcriptũ ẽ his fere uerbis. Quo cũ ueniſſẽ uita illa btã q̃ ferebaẽ plena italicaꝝ ſyracuſanaꝝ q̃ mẽſaꝝ nullo mõ mihi placuit bis ĩ diẽ ſatuꝝ fieri nec unq̃ ꝑ noctare ſolum cæteraq; quæ comitaẽ huic uitæ in qua ſapiens nemo efficiẽ unq̃ moderatus uero multo minus: q̃. n. natura tã mirabilr tẽperari ꝑt. Quõ igitur iucũda uita põt eẽ a q̃ abſit prudẽtia abſit moderatio. Ex quo ſardanapali opulẽtiſſimi ſyrie regis error agnoſciẽ q̃ icidit iuſſit ĩ buſto hec hẽo q̃ edi q̃q; ex ſaturata libido hauſit: at illa iacẽt multa & ꝑclara relicta. Quid aliud inqt Ariſtoteles ĩ bonis nõ in regis ſepulchro inſcriberes. Hæc habere ſe mortuũ dicit que ne uiuus quidẽ diutius ha-

desidia ac uoluptate: uocē fœminā loq̄ndo imitatus: stola muliebri cultus: i oēm libidinē ꝓuolutus succes/soribus post obitū suū i sepulchro iscribi mādauit epigrāma qd dixius: hīc ait Arist. i prīo ethicoꝝ uitā uo/luptuosam amat uulgus: & istar sardanapali: uitā agūt: ide luxus sardanapaliāus dict⁹ ab auctoribus idōeis. Quod ptinet ad hāc sniam sic scribit i. ii. de finibus. Corpis āt uoluptas ēt si ꝑterita delectat: non itelligo cur Arist. sardanapali epigrāma tātope derideat: i quo ille res syriæ glorietʒ se oēs secū libidinū uoluptates abstu lisse. Q d'. n. ne uiuus qdē inqt diutius sentire poterat: dū uita fruebat: qūo id potuit mortuo pmanere. In bonis: epitaphiū sardanapali: magis cōuēit opimo boui: cuius appetitus fert ad explē/dā saginā & libidinē: q̄ regi quē docet sobrie tas & cura populoꝝ: uñ Homerus regē ap/pellat ποιμενα λαων. i. pastorē populorū.

bebat quā fruebat. Cur igit diuitiæ desiderent: aut ubi pauptas btōs eē nō sint signis credo tabulis lu/dis: qs ē q̄ his delectet nōne melius tenues hoīes fru untur: quā illis q̄ his abūdāt. Est. n. earū oīum rerū nr̄a i urbe sūma i publico copia q̄ q priuati hñt nec tā multa & raro uidēt cū i sua rura uenerit quos tū pūgit aliqd cū illa uñ hēant recordant. Dies deficiet si ueli pauptatis cām defendere. Apta. n. res ē & quo tidie nos ipsa nā admōet quā paucis: quā paruis re/bus egeat quā uilibus. Nū igit ignobilitas: aut hūi litas: aut ēt popularis offensio sapientē btm̄ eē pro hibebit. Vide nē plus cōmendatio in uulgus: & hæc q̄ expetit gloria: molestiæ habeat q̄ uoluptatis Le/uiculus sane nr̄ Demostenes q illo susurro delecta ri se dicebat aquā ferentis mulierculæ: ut mos i græ cia est: insusurranti sq̄ alteri: hic est ille Demosthe/nes: Quid hoc leuius: At quātus orator: sed apud alios l̄q̄ qui uidelicet didicerat: nō multū ipe secum

Signis credo: dicet q̄spiā iō diuitias deside rari exposa pauptate: ut statuæ ut tabulæ pi ctæ cōparent: ut ludis oblectemur: ait. M. T. hoīes paupes melius his frui q̄ diuites. qb⁹ larga suppetit copia. Romæ. n. i publico ui/sebant multæ statuæ: multæq̄ tabulæ pictæ artificū nobilissimoꝝ: nāq̄ ut auctor ē plini us: statuæ ornamētū fori nō solū romæ: sed ēt in mūicipiis eē ceperūt i. M. scauri edilita te tria milia signoꝝ i scena tm̄ fuere: tēpora lio theatro. Mumius deuicta achaia repleuit urbē signis, & statuis. M. agrippa quōdā ha/buit rōnē magnificā de talibus oībus signi/que publicādis. Sed multi i uillas suas recō/dere maluerūt q̄ publicare: Diuus Aug. i fo ro suo posuit duas tabulas cōtinentes pictā belli faciem &, trūphū. Cæsar dictator publi ce dicauit tabulas pictas: i qbus aiax & me/dia cōtinebant: talibus spectaculis pascebat Po. Ro. Et ut inquit Orat⁹: suspēdit picta uul tum mentēq̄ tabella. Ideoq̄ indignatū. Po. Ro. ferūt aduersus tiberium pricipē: qui statuā ab agrippa publica tam trāstulit in publicū. Alio ibi signo substituto: tūc magis theatri clamoribus. Conflagitauit populus re/poni apoxyomeon: sic. n. dicebatur signū illud: quod significat se distringentē expoliētemq̄. Cum in sua rura. Scaurus syllæ priuignus post exibitos in ædilitate ludos magnificētissimos: reportauit in tusculanam uillā tabulas pictas & signa: hoc est statuas una cū reliquo apparatu: q̄ oīa icensa, uilla ab iratis seruis concre mata sunt. Pungit aliquid. Cōscientia fodicat: & istar carnificis itrisecus grassatur: q̄ iudice nemo nocēs ab soluit q̄ efficit. ut nobis in cōspectu ante oculos semper ob errēt peccata nostra & noxe. Itaq̄ merito illi pū guntur in aīo cōscientiæ stimulo: qui uillas suas contēplantes signis ac tabulis pictis excultas recordantur hæc oīa sese ex rapinis & ruinis cōparasse: hic ē rapinaꝝ exitus: ob hoc prouinciales spoliant: aliena bona cor ripiunt: ut uillæ nostræ ornamētis tabulis cōdecorent. Extat iter uerrinas ciceronis oratio: q̄ inscribit de si/gnis: qua docet uerrē oīa signa simulacraq̄ tam deoꝝ q̄ hominum faberrime facta. Ex tota sicilia sustulisse & intra domum cōportasse. Paupertatis causam: Apuleius paupertas causam luculenter copioseq̄ tutat in apologia qui inter pleraq̄ alia hæc quoq̄ ascripsit: enim uero paupertas olim philosophiæ uernacula est frugi: sobria: paruo potens: Emula laudis aduersus diuitias possessa habitu secura cultus simplex cōsilio be ne suada. neminem unquam superbia inflabit: neminem impotentia deprauauit: neminem tyrānide effe rauit: delitias uentris & inguinum neq̄ uult ullas: neq̄ potest paupertas inquam prisca apud secula oīum ciuitatum cōditrix. oīum artium repertrix: omnium peccatorum iops: omnis gloriæ munifica cunctis lau dibus apud oēs natiōes perfuncta. Nō igit ignobilitas. Aristoteles in primo ethicoꝝ beatitudinē macula ri ait ignobilitate. multi quoq̄ iter mala numerant ignobilitatem sordidosq̄ natales. Humilitas uilitas ge neris: humiles enim latini uocant obscuro loco & tenui natos. Ecclesiasti & uulgus humilitatē accipiunt ꝑ mansuetudine & summissione quadam animorum. Popularis offensio repulsam significat qua sæpe can didati fugillantur a populo in honorum petitione. Commendatio in uulgus is cōmendatur in uulgus qui fauorabilis est & gratiosus apud populum qui honore adipiscitur: quem uulgus extollit. sed popularis gloria nō solida ē. sed adumbrata ideoq̄ nō tam expetenda quā fugienda cū in uulgo nō sit rō non consili/um nō diligentia nunquā inquit Seneca uolui populo placere. nam quæ probat populus ego nescio q̄ aūt scio a populo nō ꝓbant. M. Tul. in oīone ꝓ plācio illæ inqt undæ comitioꝝ ut mare ꝓfundū & īmēsum sic efferuescūt quodā q̄si estu ut alios accedāt ab aliis recedāt. Leuiculus taxat demosthenē tāq̄ leuis mobilis/q̄ gloriatiōis ipulsu. qui aniculæ laudatiōe letatus ē cū fructus uirtutis & finis nō sit i laudatiōe maxieq̄ mu lierculæ ponēda cū talis gloriatio noīe expetēda sit. Diuus Hieronymus philippū eē dixit gloriæ aīal. & ru/moꝝ uenale mācipiū de hoc demosthenis exēplo meminit Plinius in epistolis referēs ipse uerba græca q̄/bus usa ē auus isusurrās uerba plinii sūt hæc. an si Demosthenes iure letatus est qd illū anus attica ita nosci

Statuæ orna mētū fori.

Apo xyome/non In uilla signa Vis con scientiæ

Vertes signa sustulit

Laus paupta tis ex apuleio Humi les

Popula ris glo ria non tā expe tenda

Hic est demosthenes

tauit οὗτός ἐστι Δημοσθένης ego celebritate nois mei gaudere non debeo. Vt nos in græcia: apud nos hic quoq; mos est: ut fœminæ aquatum: eant aquamq; baiulent qua utimur in culinæ ministerio.

Hic est ille: græce dicitur οὗτος ἐστὶ Δημόσθενης quadrat huic sententiæ illud persianũ. Est pulchrũ digito monstrari & dicier hic est. epigrammatista de se dixit. & dicitur hic est. De thelamone quoq; cum ad miratione dicebatur: hiccine est thelamon ille cuius ob os graii ora obuertebant sua. At quantus orator nemo non nouit maximum oratorum: & sine controuersia clarissimum esse Demosthenem: qui in arce eloquẽtiæ apud græcos stetit. quo athenas ipsas magis atticas non fuisse autumat. M. Tullius in oratore. Eumq; unum ait emi nere inter omnes in omni genere dicendi.

Hic est Maxius orator demosthenes

Endecasyllabi sidonii de demosth.

Apud alios loqui: Demosthenes in conti onibus athenienſium loqui solebat: Ibiq; ut regulus dominabatur: qui ut inquit sido nius Apollinaris in endecasyllabis graphi/ ce decenterq; compositis pandioniam mo uebat arte orator caueam tumultuosus: seu luscum raperetur i philippum causam seu ctesiphontis actitater. uir semper populari/ tate crescens & iuste residens in arte fandi.

Secum loqui

Ipse secum. Demosthenes adud populũ athenienſem loqui didicerat: ideoq; auræ popularis: plusquam par est. erat auditor: se cum autem loqui non didicerat: sicuti gra uissimi philosophi factitare dicuntur sicuti faciebat Africanus: qui in solitudie secum loqui solitus erat: ita ut colloquio alterius non egeret: qui autem secum loquitur & se ipsum intus excutit non magni pendit: rumores populares: non glorioſam captat: non pendet ex uulgi iu dicio: sed sibiipsi iudex est: seq; ipsum sua ipsius uirtute metitur: psalmographus propheta docet nos tanq; in ampla domo deambulare in corde nostro & conuersari cum eo tanquam cum bono contubernali: ut sibiipsi diceret & loqueretur secum: ut est illud: dixi custodiam uias meas. Nec ignobilitatem: gloriæ igno bilitatem per antitheton opponit antiqui. enim nobilem pro noto ponebant: & ignobilem pro ignoto: Plautus: peregrina facies uidetur hominis ignobilis: dicitur & ignobilis. p. g. litteram gnobilis enunciaba tur apud ueteres: ut actius: ergo me argos referram: nam hic sum gnobilis. Veni athenas: alii gloriantur quod cognobiles sint. & sui nominis celebritate letãtur. Econtrario democritus gloriatur se fuisse ignobilẽ ignotumq; apud athenienses. & ita ex contemptu gloriæ quam alii appetenter inhiant capit uoluptatem constat inquit Diogenes Laertius. Democritum athenas ueniſſe atq; ob despectum gloriæ cognosci uo/ luisse & cum agnouiscet socratem ipsum a socrate fuisse ignoratum ueni athenas inqt & nemo me cogno uit. Suo non multitudinis arbitrio: Conuenit huic loco exemplum illud antigenidæ tibicinis qui disci/ pulo suo parum populo se fœliciter approbãti. Dixit mihi cane & musis. Euripides quoq; dixit se ut popu lum doceret non ut a populo disceret fabulas componere solere. Diuus Hieronymus eruditis iquit contẽ tus autibus non magnopere cures qd ipuritorum de ingenio tuo rumusculi actitent fœlices iquit fabius essent artes si de illis soli artifices iudicarent pessimus iudex est turba utpote consulta iprudens temeraria sine iudicio sine ratione sine circunspicientia. Igitur si tibicines fidicinesq; uolunt moderari cantus suos & modulationes numerosas ex arbitrio multitudinis. sed suo. tanto magis debet uir sapiens non spectare qd uelit populus. quid turbæ probetur sed seipsum suarum actionum iudicem trutinatoremq; præbere nam populo aliena uirtus odiosa est utpote indocto & isipienti. Esse uniuersos. populus constat ex pluribus: q singuli uelut tabernarii operarii indocti despiciuntur. Ex quo fit ut cuius ptes floccipẽdimus i totũ uniuer/ sumq; non magni faciamus totum enim cõstat ex partibus. & si partes iprobæ totum quoq; minime pro bum erit stultitia ẽ ergo uniuersos suspicere. quos singulos contẽnas. Ille uir sapiens. Eos. honores: Am bitiosi cupidiq; honorum id subinde faciunt quod tyranni quibus iexpertis dulcissima est optatissimaque supra res omnes tyrãnica potestas. Experti deide quam periculosa. quam lubrica quam sollicita sit eam ac cusant adepti. Ita qui magistratus populares semel gustauerunt plus oneris quam honoris plus curarum quam uoluptatum i his esse cognoscunt. Vnde penitẽtia & expenitudie contemptus consequuntur pha laris i epistolis ad filiũ testatur se penitere tyrãnis aitq; eum qui tyrãnidem expertus sit tyrãno subiectũ quã tyrãnum eẽ malle. ille enim unum dũtaxat formidat aliis icommodis liber tyrãnus aũt & qui extrisecus in sidias moliunt & qui se custodiunt timet. Heraclitũ phisicum. hic est ille qui quotiens domo ægrediebat flebat. sicut Democritus ridebat alteri omnia quæ agimus miseriæ alteri ieptiæ uidebantur. Cognomina tus ẽ scotinos. quasi tenebricosus de iduſtria eni obscurabat stilum. Ideoq; eius uolumia philosophi sudã tes uix itelligunt. fuit ephesius. Hermodoro. pomponius iurisconsultus hermodorum ephesium in italia exultãtẽ auctorẽ fuisse decẽuiris tradit. xii. tabulaq; ferẽdaq;. Plinius dicit hũc fuisse iterptẽ legũ decẽuiraliũ eiq; ob id statuã publice dicatã Verba plinii subscripsimus ex libro. xxxiii. q sũt hæc fuit & hermodari ephe/

Pſalmographus

Ignobilis pro ignoto

Gnobilis ignorabilis

Nemo me nouit.

Mihi cane & musis

Dictum euripidis

popſus ex pluribus

Expertus metuit.

Subiectus q̃ tyrãnus esse maluit

Lachrymæ heraclitiScotinos.

Hermodorus i terptes legum

intelligendum est igit ne gloriã popularem ipsam p se expetendã: nec ignobilitatẽ extimescendã: Veni inqt Athẽas Democritus: neq; me qsquam ibi agno uit cõstantem hominem & grauem: q glorie a glo ria se abfuisse. An tibicines iiq; qui fidibus utuntur suo non multitudinis arbitrio cantus numerosq; moderant. Vir sapiens multo arte maiore preditus nũquid ueri simũ sit: sed quid uelit uulgus exqui/ ret. An qcq̃ stultius q̃ quo singulos sicut operarios barbaros q; contemnas: eos aliquid putare esse uni uersos. Ille uero nostras ambitiones leuitates q; cõ temnet: honores q; populi ẽt ultro delatos repudia bit. Nos aũt eos nescimus anteq̃ pœnitere cœpit cõ temnere. Est apud Eraclitum phisicum de principe Ephesiorũ Hermodoro Vniuersos ait Ephesios

ephœſii in comitio legum q̄s decẽuiri ſcribebant interpretis publicæ dicata ſtrabo qđ ſniæ huic q̄drat ſic ſcribit i. xiiii. i epheſo fuere uiri memoratu digni & ex antiqs heraclytus: cui cognomẽto fuit ſcotius. Itẽ hermodorus de quo hic idẽ iḡt: Dignos eẽ oẽs epheſios ſtrãgulari: q hermodoꝝ uiꝝ iter eos frugi eiecerũt dicẽtes: nemo nr̃m frugi eſto: alioqn cũ aliis eiiciat: hic uir leges q̄ſdã ur̃ romanis conſcripſiſſe: hactenus ſtrabo. Exuperãtiã uirtutis oderũt: Ari. i. iii. politicoꝝ apud græcos telegari ſolitũ ad tp̃s aliqđ eũ uiꝝ refert: q ſup excellere uideret: & in quo eſſet exuperantia aliq̄ uel uirtutis uel diuitiaꝝ: uel ciuilis potentiæ. Vnde inductus oſtraciſmus: qđ ẽ exilium decẽnale: ſup quo copioſiſſime annotauimus in libro annotationũ: hoc aũt rociſmo themiſtocles. Cymon. Arifides: fereq̄ oẽs p̃cellentes in rep. athenienſiũ mulctati ſunt: fuit autẽ ariſtides lyſimachi filius athenieẽſis tanta uirtute prædit⁹: ut unus poſt hoium memoriã: δἰκαιος. i. iuſtus ſit cognominatusq ob hanc iuſtitiæ gloriã: & uirtutis claritudinẽ iuidiæ populari obnoxius: teſtula. i. oſtraciſmo illoq̄ exilio decẽ ãnoꝝ e ciuitate ejectus eſt: q̄ in re cõtigit hoc memorabile erat inter cæterã multitudinẽ cõcitatã ad Ariſtidẽ dannãdũ quidã illiteratus ac plane ruſticanus: & ut græci dr̃t: αγραμματος καὶ αγροικος qui cũ oſtraco. i. calculo ſiue teſtula acceſſit ad ariſtidẽ: rogãs ut ariſtidis: nomẽ iſcriberet ut ille p̃ria pelleret: tunc ille noſcis ne ariſtidẽ: qđ cum ille negaſſet q̄ſiſſe ex eo dr̃: q̄re id faceret: aut qđ ariſtides cõmiſiſſet: cur tãta pœna dignus iudiceꝝ. Cui ille reſpõdet: ſe ignorare ariſtidẽ: ſed ſibi nõ placere: qđ cupide laboraſſet: ut p̃ter ceteros iuſtus appellareꝝ: tũc ariſtides tacens: nomẽ ſuũ iſcripſit oſtraco: & hoi reddidit: poſt hãc dãnationem ſexto fere anno: q̄ erat expulſus plebiſcito in p̃riã reſtitutus eſt: auctores plutarchus: p̃bus emylius cæteri. Infinitatẽ rer̃: p̃biam itelligit q̄ rer̃ naturas ſcrutaꝝ: neq̄ ſolũ his cõtenta ẽ: q̄ itra mundũ cõtinenꝝ: ſed extima quoq̄ mũdi: & celo ipſo ſublimiora q̄piã altitudinis ſtudio: ueſtigat & iquirit. Exiliũ credo. Exilium nõ ſupplíciũ ẽ: ſed p̃fugiũ portuſq̄ ſupplicii: nã qui uolunt pœnã aliquam ſubterfugere: aut Calamitatẽ eo ſolũ uertũt hoc ẽ ſedẽ ac locũ mutãt. Et ut docet Cicero in or̃one p̃ cecina: maleficiũ nullũ exilio ex lege mulctabaꝝ. Sed cũ oẽs uincula neces ignominiaſq̄ uitãt: q̄ ſunt legibus cõſtitutæ: cõfugiũt q̄ſi ad arma i exiliũ: q ſi i ciuitate legis uim ſubire uellẽt: nõ prius ciuitatẽ q̄ uitã amitteret: qa nolũt nõ adimiꝝ his ciuitas: ſed ab his relinquiꝝ: atq̄ deponiꝝ. Idẽ in or̃one ad p̃tifices de domo ſua: ait exulis nomẽ eẽ calamitatis nõ turpitudinis: qñ igiꝝ eſt turpe: re uera qñ ẽ pœna peccati: opinione ãt hoium qñ ẽ pœna dãnati. Seneca i lib. de cõſolatiõe ad albinã matrẽ exiliũ definies ait. Exiliũ nẽpe loci cõmutatio ẽ: hãc cõmutationẽ loci aliqñ ſequunꝝ ãncõmoda: pauptas ignominia: cõtẽptus: quibus detractis: nihil ẽ qđ magnopere exiliũ ſit p̃timeſcendũ: nec cõmutatio loci onerosa. Aſſiduus. n. ẽ humani generis diſcurſus: & naturalis q̄dã irritatio ais mortaliũ i eſſe crediꝝ cõmutandi ſedes & trãſferendi domicilia. Plinius quoq̄ nr̃ tradit naturã ẽt arboꝝ nedum hominũ Auidã eſſe peregrinatiõis: legimus gẽtes totas & populos mutaſſe ſedẽ: ex quo fit ut carere patria nõ ſit miſeꝝ. Q. & & Mar. Marcellus iudicauit: q in exilio mytileneo: beatiſſime uixit: neq̄ unq̄ bonaꝝ artiũ cupidior fuit q̄ illo tpe qui ſciebat oẽm locũ ſapienti uiro patriã eẽ: itaq̄ bene exilium tulit: nec q̄ q̄ in aio eius mutauit loci cõmutatio: q̄is. n. pauptas ſequereꝝ. In q̄ nihil mali eſſe aſſerũt p̃i: & paulo ſupra Mar. Tullius demõſtrauit: cũ parabiles ſint diuitiæ naturales ſcdm q̄s: q uiuit pauper dici nõ põt. Exiliũ aũt dr̃ quaſi extra ſolum: & exul dictus q̄ſi ex ſolo patrio expulſus. At mulctanꝝ bonis: hipopho ra. Quid tum: antipophora: gña pœnaꝝ octo eẽ ſcribit Mar. Tullius in legibus: & refert Aug. in. xxi. de ciui. dei. Videlicet dãnũ: uincula. uerbera: talionẽ: ignominiã exilium mortem. Seruitutem: itaq̄ mulctatio bonorum nomine damni continebitur. Xenocrates: xenocrates Calcedonius Platoni in Sicilíam proficiſcenti comes itineris adheſit: hunc athenienſes aliquando uendiderunt: ut ita in exilio degens frangeretur. Crantor: hic ſolenſis fuit: & cũ apud ſuos habereꝝ in gloria cõceſſit athenas. Ibiq̄ xenocratis fuit auditor: ſotiuſq̄ polemõis: obiit aquæ intercutis morbo. Archeſilas ex pythana eolica citate fuit

Dictũ heraclíti. nemo frugi eſto

Oſtraciſmus Ariſtídes iuſtus Teſtula

Exiliũ ariſtidiſ Memorabile.

Sibi nõ placere iuſti cognomẽtum.

Extima mundi.

Exiliũ quid

Exul nomen calamitatis.

Irritatio naturalis cõmutãdi ſedes

Marcelíus i exilio btũs

Exul unde

Genera pœnaꝝ octo.

Xenocrates.

Crãtor.

Archeſilas.

En ante rioribꝫ plato Cauilla tor.

Archesi las ut hydra: Homeꝛicum quotidie aliꝙd Scitum incomprensibilitas Anser comes i diuulsus Impeccabilis sapiens Teucri uox. Patria ē ubicūqꝫ est bene Oratius

archesilas: qui relicto genitali solo: sardis perexit: mox athenas profectus i academiā se ad crātorē cōtulit quē platonicā phiam: oio cōmutasse nouāqꝫ quādam cōstituisse ferūt: de quo dicebaṫ: qđ ex posteriorib⁹ pyrrho. Ex mediis Diodorus: nunq̄ idē bis dicebat: nec putabat igenios esse uiri in eisdē pmanere. Cauillator uocabaṫ: & cū ipse nihil se scire affirmaret: nec scire alios quicq̄ patiebaṫ: oēs turbans sophismatibus: siqđ primo turpe dixerat repēte cōmutatus pluribus conabaṫ rōnibus: q̄ prius exstruxerat cōfutare: erat ut inqt Eusebius i ꝓparatiōe euāgelica tanq̄ hydra capita sua pprio ense amputās: homerum maxie adamabat. Cuius adeo studiosus erat ut sp ante somnū: aliqđ homericū legeret: mane quoqꝫ cū surgeret dicēs se pgere ad amasiū in disputādo utebaṫ hoc uerbo arbitror æq/dē: obiit ut hermyppus ait cum meꝛimodice hausisset. De hoc plius. Nō ego curo eē qđ archesilas erūnosiqꝫ solones. Lacydes: cyrenēus fuit lacydes: q athenas pfectus nouæ academiæ princeps extitit. Archesilæqꝫ successor appellatus ē ceconimicus: qa rei familiaris curam magnā hēbat: hic cum anulo obsignaret pœnariū: & quotidie tñ uafricia seruili penora recondita obsignataqꝫ diminuerētur: hoc i quit illud ē: qđ apud archesilā. De incōprensibilitate reꝛ didici. qđ nihil uidere: nihil audire: nihil deniqꝫ itelligere sincere ac uere possumus: serui uero academiā incōprensibilitatē uerā esse cōtendebant. Ita coactus lacydes aliter inqt ischolis disputamus. Aliter in domo uiuimus: disputatiōibusqꝫ ac schola neglecta/domū sedēs obseruabat. Dī Anser adhesisse comes ppetuus labydi phō: nusq̄ ab eo nō in publico: nō in balneis: nō noctu: nō interdiu digressus. Aristoteles theophrastus de his oībus copiosissime scriptū leges apud idoneos scriptores: maxieqꝫ apud Laertiū: q exilia uerius q̄ peregrinationes susceperē cā doctrinaꝛ. Sine ignominia: quoniā in sapientē exiliū quidē cadere pt: ignominia & dedecus nō pōt: nec iure exulare poterit: nihil. n. peccat sapiēs: nihil committit dignū exilio: cuius uita tota ipeccabilis ē. Et ut græce dī ἀμεταπτῶτος. Quocūqꝫ hæc loco: si apud pernitissimos scythas agemus: si i media barbaria uiuemus beate uiuere poterimus: mō uoluptates suggerant: suppeditētur qꝫ: quibus uitā btām metiūtur. Teucri uox: teucer telamonis filius a pre eiectus pria extorris forti aio subnixoqꝫ uertit solū: qui i exiliū pgēs: cū patrē patriāqꝫ salaminā fugiendo relinquere dixit. Patria ē ubicunqꝫ ē bene: q indulgēs Genio dixit ad amicos nil desperandū duce teucro. Et aspice teucro O fortes peioraqꝫ passi mecū sæpe uiri: nūc uino pellite curas cras ingēs iterabimus æquor: de hoc factæ sūt tragediæ. Cōdidit in cypro alterā salaminā. Ouidius. Et teucrum ueneri grata recepit humus. Trogus. Et eius circūscriptor Iustinus. In nouissima. Epithome scripsit. Post finē troiāi belli Teucrū morte aiacis fris inuisū pri Telamoni: cū nō reciperet in regnū Cyprū cōcessisse atqꝫ ibi urbē nomie antiquæ priæ salaminā cōdidisse. Inde accœpta opinione: prīnæ mortis patriā reperiisse: mox positis in hispania sedibus gēti callaicæ nomē dedisse. Patria ē ubicūqꝫ. Ex hac teucri catholica snia duxit illud Seneca nulla terra exiliū ē sed altera pria ē nō eris in patria pria ē ubicunqꝫ bene ē illud āt per qđ bene ē in hoie nō in loco ē si. n. sapiēs ē pegrinaṫ si stultus exulat huic snīæ subscribit illud Oratianū. Petimus bene uiuere qđ petis hic ē. Est ulubris aius si te nō deficit æquus notissimū ē illud Nasonis oē solū forti pria est ut piscibus æquor & a Papinio decēter dictū ē in thebaide. Oē hoi natale solum. Cuiatē. Cuias dī & cuiatis. Cōi gñe ꝓnomē ē qđ gentē significat ut docēt Priscianus & Diomedes Apud Plautū frequenter legitur cuitias est. i. cuius priæ & gentis. Mundanū sapiēs inqnit patria mihi totus est mūdus oium locorum oium ciuitatū ciuem esse sese asserit. Theophrastus dicere solebat doctum hominē ex oībus solū neqꝫ in alienis locis peregrinū esse neqꝫ inopem amicorum. Quid titus albutius de hoc in primo de finibus loquitur dicens eum a Sceuola salutaꝛ esse athenis græca salutatiōe de quo Lucilius cum multa uenustate & sale hic scribit græcum te albuci q̄ romanū atqꝫ sabinum maluisti dici chere inquam tite lictores turma omnis choruscqꝫ chere tite hinc hostis muti albutius hinc inimicus. Fuit & Albucius declamator qui dicere solebat cum res animum occupauit uerba ambiunt. Idem dicebat res omnium sordidissimas acetum pulegium spongias. Timebat ne scholasticus uideretur longe autem deterius senex dixit q̄ iuuenis dixerat. Epicuri legibus Epicurus ait sapientem non accessurum ad rempublicam neqꝫ domināturum quæsiturum sed in ocio quietissimo uicturum sed albucius dū honores ambit dum rēpublicā administrare pulchrū esse ducit in exilium eiectus est. Qui quomodo cur qua in re. interrogatiue legendum.

Callaici a teutro. Ibi pria ubi bñ. Oē hoi natale solum Cuias. Cuiatis Mundanus sapiens Albucius. Qui. Senior gargetius.

Metrodorus Athenis Epicurus fuit atheniēsis pago gargetius hortoꝛ magr unde a Papinio dictus se

nior Gargetius cū ait in syluis: mallet deserto senior Gargetius horto. Metrodorus quoq; athenienſis fuit epicuri discipulus: cuius filios in testamēto cōmēdauit heredibus: sensus ē: patriā nihilo feciſſe beatiores pbos: q athenis uiuerēt: & q athenis pbopharēt: non. n. locus: sed aius facit hoiem beatū. Epicurus cōdidit infinita pœne uolumina. In qbus cylindri circiter trecenti fuisse memorant. Vide an cylindrus epicuri ptineat ad cylindrū archimedis: de quo ante dictū ē. Strabo celebrat Metrodorꝝ scepsim: cui odioso cognomētū fuisse testis ē Plinius: quē nō credo fuisse illū discipulū Epicuri: quē Laertius dicit eē athenienſem: & si aliubi tradidimus quædā de scepsio metrodoro tanq̄ epicureo. Vt plato xenocratē. q. d. si plato longe maior fuit Xenocrate discipulo: nō ex eo erat illo maior beati orq; q ipse esset athenienſis: cū ille chalcedonius foret: sicut ēt polemo atheniēsis nō uicit Archesilā: nec illo beatior fuit ob patriā cum ipse esset atheniēsis Archesilas uero pythaneus. Et ita oñdit nō ex loco sed ex ipso homie parari beatitatē. Nā ut inqt eleganter Oratius. Cælū nō aium mutant: q trāsmare currūt.

Metrodorus. Aius facit beatum. Metrodorus. odiosus Clari electi athenis Historia demarati. Plastice

quā Metrodorus qđ Athēis: aut Plato Xenocratē uincebat: aut Polemo archesilā: quo eēt beatior? Quāti uero ista ciuitas æstimāda ē: ex q̄ boi sapiēteſq; pellūt: Demaratus qđē Tarquinii regis nri pr tyrānū Cypselū: qđ fere nō poterat fugit. Tarquinos corintho: & ibi suas fortunas cōstituit ac liberos procreauit. Nū stulte antepoſuit exilii libertatē domesticæ suituti. Iā uero motus aī sollicitudines: ægritudineſq; obliuiōe leniūt traductis aīs ad uoluptatē. Nō sine cā igit Epicurus ausus ē dicere sp̄ in pluribus bōis sapiētē qa sp̄ sit in uoluptatibus ex quo effici putat ille qđ q̄rimus ut sapiēs sp̄ btūs sit. A. ēt ne se sētibus carebit oculoꝝ si autiū? M. ēt nā ista ipa cōtēnit primū. n. horribilis ista cæcitas qbus tādē caret uoluptatibus. Cū qdā ēt disputēt cæteras uoluptates i ipis hitare sensibus. Quæ āt aspectu percipiant ea nō uertari in oculorum ulla iucunditate ut ea quę guſte

Arūtē alteꝝ: alteꝝ lucumonē uocās: quos erudiit græca & etrusca disciplina lucumo supfuit pr̄i bonorū oium heres: q deide Lucius tarquinius priscus ē appellatus ex Dionysio. Strabone. Liuio. Plinio tyrannus āt ille cypselus: q corinthi tyrānidē occupauit: hoc nomē accœpit a cistula: quā græci cypselō uocāt i q̄ delituit occultatus a mr̄e: cū ad pnitiē uestigaret: historiā scribit. Hero. i. v. uolumie: sūt & aues nomine cypseli: ex eo dictæ q nidū sp̄ē cypseli. i. cistellæ ex luto fingūt: qs alio noīe apodas uocant: qđ usu pedū careāt: auctores Plinius & Aristoteles. Domesticæ ser. Demaratus si domi & i pr̄ia uiuere uoluisset seruitutē seruisset sub cypselo tyrāno: sed profugus domo liberrime uixit i exilio: cū i etruria fortunis opibusq; suffarcinatus apd tarquinios cōsedisset: lōge āt pstātior ē libertas i exilio q̄ domi & i pr̄ia suitus Traducti aīs ad uoluptatē. Epicurus uitā sapiēt btām putat auocatiōe aī a cogitāda molestia & reuocatione ad cōtēplādas uolnptates: negatq; ullū eē tps quo sapiēs btūs nō sit. Cuius uita referta sit & pteritaꝝ uoluptatū memoria & spe cōsequētiū. Etiā ne si sēsibus carebit: obiecto discipuli ē iqrēt? an sapiēs sit futurus btūs i surditate & cecitate. Etiā rñdet magr̄ sapiētē haud dubie beatū futuꝝ ēt si obcecet: atq; obsurdescat. Annotādū ē hāc pticulā ēt scite & elegāter a doct? usurpari: p eo qđ dr̄ ita & sic. Pli. i epi. ego huic studes inq̄ rñdit ēt qđ pinde ualet ac si dixeris studeo. Horribilis ista ce. eleuat uitiū cecitat?: & pro uirili pte cōtēdit asserere cecitatē nō eē hñdā i malis: meritoq; cōtēni dēre a sapiēte: cuius aīus oculatus ē q oculo mēt? cōtēplat ea ad q̄ oculus corpis quodāmō cecutiēs ē. Quiti. i declamatiōibus oñdit oculos cām eē uitioꝝ: oculi inqt nos i oia quotidie uitia pcipitāt: mirāt: adamāt cōcupiſcūt cecus nō irascit nō odit nō cōcupiſcit & cū corpa nr̄a uigorē de luminibus accipiāt: peūt cū suis uicia causis. Solomō quoq; oculi inqt hoium ſatiabiles sūt: & iteꝝ. Nequs oculo qđ creatū ē: & apostolus taxat oculos utpote plenos mœchanatiōibus: & iceſſabilibus delictis capiētes aias infirmas p qnq; sensus & potiſſimū p oculos q̄ſi p q̄sdā fenestras uitioꝝ ad aīam itroitus ē nō pt añ metropolis & arx mētis capi niſi p portas eius irruerit hostilis exercitus: sæpe p oculoꝝ fenestras aiæ capta libertas ē: & iplet illud pphetic̄ū mors itrauit p fenestras uras: dū formis mulieꝝ splēdore gēmaꝝ fulgore auri cōtēplatu diuitiaꝝ stelitiarūq; attoniti obstupeſcimus ueꝝ liceat pbis plausibilit rhetoricari: & p mr̄ias paradoxas. i. iopinabiles fauorabilit decurrere ad calamitoſos cōsolādos cū cōsiet cecitatē ifortuniū eē maximū acerbiſſimūq; nā ut ait Pli. nr̄ oculi sūt ps corpis pcioſiſſima: & q lucis usu uitā distīguāt a morte meritoq; a Statio cecitas dicta sors letho dirior oī si sol i horoscopo fuerit & saturnus i medio cæli piculū cecitatis iſligunt: multæ q; aliæ radiatiōes sunt qbus cecitatis uitiū iferē sicut q habuerit horoscopū in. viii. parte cancri ubi nebula est erit cecus. Vt ea quæ guſtemus qnq; sunt sensus notiſſimi: ex qbus uisus cōtraria natura distat a cæteris nā cū i audiendo

Cypseli uñ. Cypseli aues. Apodes

Etiam

Oculi cā uitiorum. Oculi pleni mœchatiōibus. Propheticum. Mors itrauit per fenestras. Cecitatis sors diriſſima.

Radius ex oculis.

& gustãdo:& odorãdo atq; tãgẽdo:nihil e nobis emittimus:sed extrisecus accipimus:qđ sensum suũ mouet qppe & uox ad aures ultro uenit:& odor i nares:ifluit:& palato igerit:qđ gignat sapore & corpi nostro applicãt tactu sentiẽda:soli sũt oculi:ex qbus lumẽ foras ꝓficiscit:& radius emicat:ad affectũ uidẽdi

Tria necessaria ad uidẽdum

tria nobis necessaria sũt:lumẽ qđ de nobis emittimus:& ut aer:q iterlucet lucidus sit:& corpus:quo offenso desinat i tẽtio. Epicurus uero:& democritus:& lucretius:secuti exẽplũ reliquoꝝ sensuũ q extrisecus accipiũt qđ moueat putauerũt:nihil ex oculis foras ꝓficisci:sed imagines reꝝ i oculos ultro meare:& ab oĩbus corpibus iugi fluore:qpiã simulachra manare:& ita effici ui uidẽdi:nũc docet. M. Tullius:ea q̃ ꝓcipiant aspectu nõ eẽ tã iucũda:q̃ illa:q̃ ex reliqs qtuor sensibus ꝓcipiũt:quoniam i his extrisecus ueniãt:q̃ sensus ipsos oblectẽt:ex oculo uero foras lumẽ ꝓgrediat:ꝑtea mens ẽ q̃ uidet:aĩus q cernit:quo sapiẽs citra usũ oculoꝝ põt cõtẽplari:celestia & reꝝ arcana rimari. Ex qnq; sensibus añ cætera hoĩ tactus ẽ & gustus reliqs supat a multis. Aquilæ clarius cernũt:uultures sagatius odorant:tal pæ liqdius audiũt. Pbi scribũt nihil eẽ fallaci us acie oculoꝝ nr̃oꝝ ut uera a fallis subide nõ iternoscat. Cui ui. est co. Ari. i. x. æthicoꝝ cõtẽplationẽ ait eẽ cõsũmatã fœlicitatem: cũ sit hæc dei peculiaris & ꝓpria:igit ꝓxime accedit ad diuinã beatitatẽ sapiẽs: cognatissimusq; fit dei:ꝓ cõtẽplationẽ:ẽ. n. iter deos & sapiẽtes cognatio q̃dã cõciliãte natura.

Fœlicitas

Si nox ñ adi. acutũ magis:q̃ ꝑbũ argumẽtũ quo i ꝓpria utit:ut. s. sicut nox cuius tenebræ nos uidere nõ sinũt nõ adimit uitã btãm:ita dies ceci hominis similis nocti nõ dẽt adimere: sed aliud est nox tẽporaria:aliud nox perpetua nox ad dormiẽdũ data ẽ:dies ad uigilãdũ:nox ad qescẽdũ:dies ad agẽdũ:licet nobis nocturnas tenebras lumibꝰ accẽsis ialbare:& eas facere lũinosas. Ceco nõ licet. Anaxagoras dicebat senatũ eẽ solis & cæli uidẽdi causa:cecus lumẽ mũdi iucũdissimũ:& solis fulgorẽ amabilẽ uidere nõ põt q̃uis mẽte possit nescio qd uolũti ꝑ speculũ i enygmate dispicere. Antiq solẽ philesiũ cognominauerũt:q; lumen eius exoriẽs amabile

Nox Dies cã solis & cæli uidendi natus.

Amicissima ueneratiõe oculoꝝ cõsalutamus. Dulce lumẽ ẽ inqt ecclesiastes:& delectabile oculis uidere solẽ. q ut ait nõ minus uere q̃ scite Pli. tristitiã cæli discutit:atq; ẽt nubila hũani ai serenat. Dixit heraclitus: ἐι μὴ ἦν κιος εὐφροσύνη ἦν. i. si sol nõ eẽt:nox eẽt. Voluptas nocturna:nullus ignorat q̃ sũt nocturnæ uoluptates:qs sine honor ꝓfatiõe noiare hõeste nõ possumus:qrũ uel cecus ꝓticeps eẽ ꝓt dũ talia sine lũine magistra natura exerceãt. Attñ:q dixit si nescis oculi sũt i amore duces & q lucernã optauit conscia

Sol nubila aĩ serenat.

Nocturnæ uoluptates

nocturnæ uoluptat:his mihi ur̃ sensisse aliqd deesse ad plenã uoluptatẽ:subducti lũinibus. Appiũ qdẽ ueterẽ:appii claudii cẽsura clara ẽ:q uiã appiã muniuit:& aquã appiã in urbẽ duxit:eodẽ appio auctore potitia gẽs:cuius ad arã maximã herculis familiare sacerdotiũ fuerat seruos publicos misterii delegandi cã solẽnia eius sacri decuerat:ex quo factũ ẽ:ut potitii itra annũ cũ ſtirpe extincti sint:nomẽq; potitiorũ iteriret:ipse uero appius cẽsor lũinibus captus auctores. Liui. Vale. qneriã Põponi. iurisc̃onsultus refert hũc appiũ iuris ciuilis fuisse sciẽtissimũ actiõesq; scripsisse ab eodẽ. R. ſram iuetã:ut ꝓ ualesiis. Valerii ꝓ fusiis furii diceret:de eodẽ. M. Tul. i li. de sene. sic refert ad appii claudii senectutẽ accidit ẽt ut cecus esset

Intẽtus aius tãq; arcus

tñ cũ snia senatus iclinaret ad pacẽ:& fœdus faciẽdũ cũ pyrro nõ dubitauit dicere illa:q̃ uersibus ꝓsecutus est ennius:quo uobis mentes q̃ stare solebãt añ hac dementi sese flexere ruina? deinde paulo ifra: qtuor iqt robustos filias qnq; tãtã domũ tãtas clyentelas appius regebat:& senex & cecus:itentũ. n. aium tanq; arcum habebat:nec lãguescens succũbebat senectuti. Vulpianus li. iii. digestoꝝ ait cecũ utrisq; lũinibus orbatum:repelli ꝓtoris edicto a postulãdo:qd isignia magratus uidere & reuereri nõ possit tñ senatoriũ ordinẽ retinere & iudicãdi offõ sũgi posse ait;nunqd magratus gñe possit dicit se deliberaturũ & extat iqt exẽplũ eius q gessit:appius denicq; claudius cecus cõsiliis publicis itereat:& i senatu seueriss̃imã dixit sententiã:de pyrrhi captiuis nõ recipiendis.

Cecum postulare non posse

Caii drusi domũ multos drusos celebrat antiqtas:hic iurisconsultus itelligit:q q̃is cecus eẽt:tñ oculatus erat ad cãs cõsultoꝝ itrospiciẽdas:& ob id domus eius frequẽtabat a cõsultoribus nã ut i primo de oratore memorat Crassus

Vulpianus.

Domus iurisc̃onsulti oraculũ ciuitatis

domus iurisc̃onsulti:ẽ totius citat oraculum:q cõsultores ex icert certos cõpotesq; cõsilii dimittit qnti mutii ianua & uestibulũ:maxia quotidie frequẽtia ciuiũ ac sũmorũ uiroꝝ splẽdore celebrabat. Cõsultores ꝓpric sũt pcõratores iterrogatoresq;:q cõsiliũ petũt cõsultus uero:q cõsulit & docet ut illud ex or̃one ꝓ munera. Vigilas tu de nocte ut cõsultoribus tuis r̃ndeas. Interdũ cõsultor ꝓ cõsulto usurpat ut i illo puerbiali. Cõsiliũ malũ cõsulturi pessimũ ẽ. Ausidius cecũ hũc fuisse significat:apud oratiũ mẽtio fit ausidii iurconis:q forti miscebat mella falerno.

Domus iurisc̃onsulti

Diodorus stoicus de hoc ibruto sic igt erã cũ stoico diodoro q cũ hitasset apud me cũ qnto uixis-

Diodorus stoicus

set:nup ē dom̄ meæ mortuus a quo cū ī aliis rebus:tū studiosissime ī dialectica exercebar. Itē ī hortēsio. Dio doro qd faciā stoico:quē a puero audiui q mecū uiuit tot ānos:q hītat apd̄ me:quē & admiror&diligo:q ista antiochea cōtēnit. Cū fi.cū eēt fidicen & music⁹. Pythagoreoꝝ mo.pythagoricis ut supra dixius mos fuit cū euigilassent aios ad lyrā excitare &cū sonū peterēt ad eādē pri⁹mēres cōponeī. Geometriā.n.tue.cōsimile est illd:qd mēorat diuus Hieron y.de Dydimo alexādrio:iter eccleſiast:cos scriptores illustri: q captus a pua etate oculis:& ob id quoq; elemētoꝝ ignar⁹:tm̄ miraculū sui oībus p̄buit.ut geometriā q̄ uel maxīe uisu idiget usq; ad pfectū didicerit. Geometriā aūt si ne uisu uix cognosci posse nullus ignorat: cū figuræ geometricæ:oculis subiiciāt. Cui⁹ ps una:οπτικη optice.i.pspectiua appellat q̄ ad oculos ptinet: altera uero ps q̄ ad aures ptinet canōice.i.regularis uocat: pspectiua cās reddit cur uisiōes subīde fallāt: ut q̄ ī aq̄ cōspiciūt maiora:ad ocl̄os fiāt:q̄pcul ab oculis sūt miora. Voluptas āt utilitasq; taliū disciplinaꝝ ī post principiis existit:ut īqt. M. Varro.

uidebāt cecū adhibebāt ducē. pueris nobis. Gn. Au fidius p̄torius: & ī senatu sniam dicebat:nec amicis deliberātibus deerat. & græcā scribebat historiā. & uidebat ī lr̄is. Diodorus stoicus cæcus multos annos nr̄æ domi uixit. Is uero qd credibile uixisset:cū ī philosophia multo ēt magis assidue q̄ antea uersaret:& cū fidib⁹ pythagoreoꝝ more uteret: cūq; ei libri noctes & dies legerēt:qb⁹ ī studiis oculis non egebat:tm̄ qd sine oculi fieri posse uix uidet:geometriæ munus tuebat uerbis p̄cipiēs discētibus unde: quo quāq; lineā scriberēt. Aschlepiadem ferunt nō ignobilē nec ī exercitū phoꝝ:cū qdā q̄reret qd ei cæcitas attulisset:respōdisse ut puero uno eēt comitatior. Vt.n.uel sūma uel pauptas tolerabilis sit si licet qd qbusdā grēcis quotidie:sic cecitas ferri facile possit:si nō desinit subsidia ualitudinū. Dēocritus lumībus amissis alba.s.& atra discerner nō poterat At uero bōa mala:æq̄:iniq̄:hōesta:turpia: ī utilia: magꝝ:pua poterat. & sine uarietate coloꝝ licebat uidēr btē:sine notōe rerū nō licebat Atq; hic uir īpedi

Quāq; lineā scriberēt:figuraꝝ geometrica tū gn̄ra sūt duo:planū & solidū. planū ē:qd līneas hēt q̄ latū ē:& q̄ lōgū:q̄lia sūt triāgula &q̄ drata q̄ ī aera fiūt sine altitudie:liea dī a nr̄is quā græce γραμμη:uocāt eā ita definit euclides:γραμμη ἐστι μηκος ἀπλατες.i. Aſclepiadē fe. de aſclepiade prusiēsi medico illustri nō intelligi hoc ī loco'plāissimū ē qm̄ ille nullo morbo affectus nulla corpis debilitate mancus ac debilis uixit qui ut auctor ē Pli. spōsionē fecit cū fortuna ne medicus crederet'si unq̄ ualidus ullo morbo fuisset ipse & uictor supma ī senecta lapsu scalaꝝ exaīatus ē huius medicīa plausibilis fuit & fauorabilis q̄ quque res maxīe cōium auxiliatoꝝ,pfitebit' abstinētiā cibi abstinētiā uini fricationē corpis ambulationē. gestatiōesq;.ita fauētibus cū fectis ut eēnt uera q̄ facillima erāt uniuersum,ppe hūanū genus circunegit ī se nō alio mō q̄ si e cælo demissus aduenisset hic'uolumē cōdidit de uino quo repit prius ægris opitulari. sed dādo. s.i tpe. cuius utilitatē æq̄ri uix deoꝝ potētia posse ,pnunciauit de hoc aſclepiade medico. Pli. Apuleius. Celsus. Galienus. A uicēna nō pauꝝ multa. hic uero alter aſclepiades philosophus significat'. lumībus orbatus. Cuius dictū mire cōgruit oībus cecitate laborātibus. ut.s.aut puero aut baculo uno:comitatiores sint. cōstat familiæ Corneliæ cognomētū scipionū īditū eē ex eo q̄ Corne. q patrē lumīb⁹ carētē,plumīb⁹ regebat scipio cognomiatus. nomē ex cognomīe poster is dedit scipionē. n. dici baculum quis ignorat. Nec iexercitum. exercitatissimū exercitus eni ,p exercitatus usurpat' ut Virg. Nate iliacis exercite fatis.& Cor. tacitus. Armis æquisq; ī patriū nīmq; more exercitus. Si li. mēdicationē nel ut utat laberii uocabulo mēdicimoniū significat græcis āt mēdicare licebat qd romanæ grauitati īdecoꝝ & pinde sordidum uidebat' īde palliata mēdicabula a doctis dn̄r philosophi græci uictum mēdicando q̄ritātes sicut græcus ille palliatus & crinitus barbaq; usq; ad pubē pœne porrecta adiit herodē atticū ac petiit nūmos sibi dari ad panes emēdos tum herodes iterrogat quis nā eēt atq; ille uultu sonituq; uocis obiurgatorio philosophū se eē dicit mirari quoq; addit cur q̄rendū putaret qd uideret:tunc herodes oppido q̄ sciēter &eleganter uideo inquit barbā & palliū philosophū nōdum uideo iussitq; ei dari p̄ciū panis trigīta dieꝝ dicēs demus huic aliquid ætis cuiusmōi ē tāq̄ hoīs nō tāq̄ hoī musonii quoque exēplū obiter memorādū ē qui circunstāti cuipiā id genus&phm̄ sese oñtanti dari iussit mille nūmum & cū plericq; diceret nebulonē eē hoīem malum & malitiosum & re bona nulla dignū tum musoniū subri dētē dixisse aiūt. αξιος ουν ἐστιν αργυριου.i. dignus igit' ē argēto. Subsidia ua.oī ītelligit fulcimīa :& sustētacula q̄ necessaria sunt cecis hoībus ad ualitudinē fulciēdā. Democritus democritū abderitē phm̄ p ter alios uenerādum memoriæ ,pditum est luminibus oculoꝝ sua spōte se priuasse quia existimaret cōmētationes aī ī cōtēplādis naturæ rōnibus uegetiores & exactiores fore si eas uidendi illecebris & oculoꝝ ipedimētis liberasset. Tertullianus in Apologetico tradit democritum ideo semetipm excecasse q̄ mulieres sine cōcupiscētia aspicere nō posset & doleret si nō eēt potitus q̄ aūt solertia cecitatē sibi cōsciuerit docet labe rius poeta mimographus scribēs eum cōstituisse clypeū cōtra solē & ita splēdore æreo & solis radiis aciem oculoꝝ sibimet effodisse seq; elucificasse. Sine ua.co.nō possumus discernere multiplicem coloꝝ uarietatē sine oculoꝝ corpaliū misterio mētis uero oculo. Et aī acie possumus cōtēplari arcana naturæ & despicere philosophicas notiones & cōsequēter uiuere btē sicut faciebat democritus qui eutymiā.i.trāquillitatē aī dixit eē finē bonoꝝ qui īnumerabiles eē mūdos ,pdidit dū apitian.i.infinitatē,pbat qui nō cōtētus iterna mūdi

Pytha gorici ad lyrā compo nebant' Didy mus ce cus in geome tria cla rus Optice perspe ctiua Cano nica. Planū Linea quid Eucly des. Aſcle piades sine egri tudine Medici na aſcle piadis iucūda Aſcle piades cecus Scipio nes uñ Scipio baculus Medici moniū Palliata mendi cabula Scitum herodis Video pallium nō phi losophū Tāq; ho minis nō tanq̄ hoi Dignus argēto Democri tus se cecauit Eluciſi caſſe Euthy mia de mocriti

Apiria Infinitas Loquor de uniuersis Gelasinus democrit⁹ De reuiuiscēdis corpib⁹ Dictum anicule Homeri cæcus cecutiēs Genituta homeri poeta pictor loquens Pictor poeta silens Poete durabiles Fœlix achilles ob p̄conem Zeusis Validissima forma i fœmina Cōparatio leōis ex homero. Anaxagoras p̄imonium reliquit Dictum anaxagoræ Nō esse saluus salua re. Dictum epicuri Democritus p̄imōii spretor. Pētathlos i philosophia

noſſe:extera quoq; ſcrutatus:nec ulla i extremitate cōſiſtēs uoluminū exordio ſic auſpicatus ē: hæc loquor de uniuerſis:nihil excipit de quo non ꝓfiteat:qd.n.eē pōt extra uniuerſa? Democritū. M. Tullius i hortēſio antepōit ueteribus philoſophis:quos cū illo collocatos q̄ntæ claſſis ſibi uideri dicit cognomiatus ē gelaſinus ut ait ſuidas a riſu:illi.n.cūcta ridēda uidebāt:& ut ait mordax poeta ꝑpetuo riſu pulmonē agitare ſolebat Pli.ait democritū uitæ utiliſſimū nimio iuuādi mortales⁹ ſtudio iterdū ꝓplaſſū:ex fōtibus democriti:hortulos ſuos irrigauit epicurus. Democriti uanitas illa taxat a Plinio:q̄ de reuiuiſcēdis corpibus ꝓmiſit. q nō reuixit ipe. Ante.p.i.ii.de diuiatiōe:qd ē añ pedes nēo ſpectat cæli ſcrutat plagas. Dōat⁹ explicās illd ex adelphis. Q d a.p.ui.hoc in qt ſūpſit poeta de illo i ſiꝛ ꝓmulgato ācillæ dicto. Q d añ.p.ē nō uidet:cæli ſcrutat plagas Teſtis ē Laer.thaletē unū ex ſeptē græciæ ſapiētibus cū domo exiret ſpectādoꝛ ſydeꝛ cā cecidiſſe i foueā:dictāq; eē ab anicula o thales. Quæ i cælis ſūt cōprehēſurū te arbitraris. Qui ea q̄ ſūt añ oculos nō uides. nHomeꝛ.c.Plutar. Herodo:ceteri tradūt homeꝛ iclytiſſimū poetaꝛ amiſiſſe oculos & ob id hōeri nomē ſortitū: cū prius Mebeſigenes diceret. Cumei nāq; & iōes captos oculis homeros appellāt q̄ homeris.i.itineris ducib⁹ egeāt:hīc cecutiēs meōius nūcupat a martiano. Si i Sagittario i finibus Veneris Mars & Mercurius & Venus ſimul fuerit collocati & horoſcop⁹ eiuſdē ptis poſſederit finē. Iuppiter uero i Gemis cōſtitutus ex occaſu diametra hos radiatiōe reſpexerit:hæc gēitura diuinū poetā heroici carmis facit:talis Gēitura ut iqt firmicus mīnus i yi.mathereos hōeꝛ diuinū cumei carmis fecit iterp̄tē:ex hōeriço fōte oīs poſteritas larices i pocula dixit ut ait mālius: ex hōero oēs eloquētiæ ptes ſic originē ducūt ut ex occeāo flūmia initiū capiūt hōerus archetypō ē poetarū quē Plato diuiſſimū nūcupat q̄ oēs ſine dubio ut fētit Quīti.oī gñre eloq̄ntiæ ꝓcul a ſe reliqt. Pictura nō.p.poeta pictor ē loq̄ns:pictor ē poeta tacēs:i exornatiōibus rhetoricis cōmutatiōis exēplum hoc legit:poema loq̄ns pictura ē pictura tacitum poema debet eē:dixit oratius ut pictura poeſis erit:pigit hic pigit ille : ſed alteri⁹ pictura uetuſtate fit obſoletior:alteri⁹ nigidior:picture colores euāidi obliterāt:ſtili poetici characteres durabiles pennāt:fœlices illi quos bōus poeta depixit:nūc nulla extāt Appellis ꝓthaſiiq; monumenta. Catie uetuſtatis iterlita & extincta:cū hōeri & matōis poemata iuuenescāt recēter:ſplēdeſcāt i dies magis qbus nulla caries:nullus ſitus nulla ānoſitas officit obeſtq;: merito dixit Alexāder magnus:fœlicē eē achillē q homeꝛ ꝓconē habuiſſet. Quod ſilius numeris poeticis ſic exp̄ſſit. Felix eacida cui tali cōtigit ore.gētibus oſtendi:creuit tua carmie uirtus. Qui lo.græ.ii.illiados catalogus ē eoꝛ:q agamēnonē ſecuti cū nauib⁹ ad expeditionem Troianā nauigauere:ubi locoꝛ:ciuitatū populoꝛ:oræ littoralis ē mira deſcriptio. Quæ ſpe fort. Zeuſis pictor eminētiſſimus p̄xit effigies mēbratura corporaturaq; ampliore:auguſtinus id ratus. In quo homeꝛ ſecutus creditꝛ:cui ualidiſſima q̄q; forma ēt i fœminis placet. Qui feraꝛ:cōpatatiōib⁹ feraꝛ decētiſſime uſus ē quib⁹ ueluti emblematis exornatꝛ poema cultiſſimū:q̄le ē illd qd i p̄ſentia ſuppetit:utq; leo i ſilua ſtabat:ſua pignora circū:cuius manus occurſet catulos nemus irer agēti uenatrix accincta uirū. Itē alio i loco. Crebra gemēs nimiū:tanq̄ leo uiribus īgens faucibus:abſenti uenator ſi catulū audax abripuit denſo in ſaltu dolet acre:ſeq̄nſq; deide nemus uerſat:ſcrutās ueſtigia:ſi quo uerſa uiri iueniat: coqnit illū bilis amara. Nos ut ui.laus optimi poetæ. Ita graphice cuncta deſcribētis:uel potius depīgētis:ut ea oculis legētiū ſpectāda ſubiicere uideat. Ita laudat oratius pollionē:uidere magnos iā uideor duces nō īdecoro puluere fordidos. Anaxagoras: Clazomēius fuit nō mō generis gloria & diuitiis:uerū aī quoq; magnitudine clariſſimus: quippe qui totū p̄imoniū ſuis ſpōte reliquit:& cū ab eis negligētiæ īſimularet quid ergo īquit nōne uos iſta curatis mox abſcedēs ad ſpeculādū reꝛ naturā ſe cōtulit ſtudio doctrinaꝛ flagrās:Rei & priuatæ & publicæ oīo negligēs ac icurioſus. A deo ut cuidā ſe ita cōpellāti:nulla ne tibi p̄iæ cura ēē dixerit:mihi uero p̄iæ cura: quidē ſuma ē digitū i cætū itēdēs hic cū p⁹ diutinā pegrinationē i patriā reuēiſſet poſſeſſiōeſq; deſertas uidiſſet non eſſem īquit ego ſaluus niſi iſtæ p̄iſſent qui pluris faciēs cultura īgenii q̄ p̄dioꝛ famigerat⁹ extitit iter philoſophos de quo hīta ē mētio quoq; i ſupioribꝰ. Dicebat epicurus ſapiētē acquirēdi opes cura nō habituꝛ. Democritus Dēocritū de quo paulo añ nō paꝛ multa ſatis cōſtat diuitiis opulētū fuiſſe intātū ut p̄ eius xerxis exercitui epulū hoſpitaliter dederit ipe tū quo magis uacuo animo ſtudiis līaꝛ operā impēderet p̄imoniū ſuū p̄iæ q̄ abdera dicebat donō dedit ob hoc dixit oratius in epiſtolis Miramur ſi dēocriti pecus edit agellos cultaq; dum pegre ē animus ſine corpe uelox hic in philoſophia adeo ꝓfecit ut pētathlos ſiue quinq̄rtio.i.quinq; certaminū dici poſſet nāq; naturalia mortalia mathematica liberaliū diſciplinaꝛ tōnes artiūq; oium doctrinā callebat oli ꝓuiſa olei caritate coēit utilitate magna i toto eo tractu oē oleū mox ut apparuit ingēs diuitiaꝛ curſus reſtituit mercedē auide dñoꝛ penitētiæ cōtētus ita ꝓbaſſe opes ſibi cū uellet in facili fore poſſeq; phōs ſi uellēt diuites fieri. Ari. hoc aſſignat thaleti mileſio hoc idē ſeſti⁹ e romāis ſapiētiæ Sectatorib⁹ fecit tāta līaꝛ occaſio ē ſed uere philoſophātib⁹ quies doctrinaꝛ magis cordi ē q̄ ſolicitudo diuitiaꝛ

ri aiētaciē aſpectu oculorū arbitrat: & cū alii ſepe qd eēt añ pedes nō uiderēt: ille infinitatē oēm pegriabat: ut nulla in extremitate cōſiſteret. Traditū ē etiā Homerū cecū fuiſſe: at eius picturā nō poeſim uidemus q̄ regio q̄ ora. q locus græciæ. q̄ ſpēs formæ: q̄ pugna q̄acies qd remigiū: q motus hoium: q feraꝛ nō ita expictus ē: ut q̄ ipe nō uiderit: ut uiderēus effecerit? Quid ergo? aut Hōero ad delectaitōem aī ac uoluptatē: aut cuiq̄ docto defuiſſe unq̄ arbitramur? Aut ni ita ſe res hēret. Anaxagoras aut hic ipe Democritus agros & p̄imōia ſua reliqſſēt. Huic diſcēdi q̄ rēdiq; diuiæ delectatiōi toto ſe aīo dediſſent.

q̄s p̄ una uirtutē cōculcādas ducūt:qđ & crates ille thebāus factitauit:q̄ cū ad philoſophādū athenas pgeret magnū auri pōdus abiecit dicēs.Ite poſſū malæ cupiditas:nā uos potius mergā q̄ a uobiſ mergar:neq; puta uit ſe poſſe & uirtutes & diuitias ſimul poſſidere. Augurē tyreſiā:De tvreſia thebāo cōiectore & fatiloquo Diodo.Plautus.papinius.Ouidi.ſcriptores oēs:q ira iunonis excecatus tradit:cui ſuppiter ſcire futura dedit crimēq; leuauit honore:homerus ī odyſſea tyreſiā dixit apd iferos ſolū ſapere .Cæteros umbraꝝ uagari mō:apd oratiū Dat uaticinū ulyxi cōſultori:tvreſiæ monnmētū fuit in tilphoſo mōte boetiæ: iuxta fontē tilphoſā.Vbi fugus diē ſuū obiit:ut auctor eſt ſtrabo.Ibi thebāi ciues illi ſepulto.Dinos honores tribuere iuuēalis cū cecū dicere uellet.Dixit tireſiā:illo uerſu:nec ſurdū nec tireſiā q̄ēq̄ eē deoꝝ:hic itaq; cū eēt ſapiēs & diuinatōis cōſultiſſimus cecitatē ſuā æq̄nimiter ferebat:tāq̄ id obnubilare ñ poſſit ſapiētis fœlicitatē:qđ iſipiēs pīde ac maxīmū erū noſiſſimūq; maloꝝ itoleraēter ferret & dolēter. Ad uero poliphemū homerus ī nono odyſſeæ:lōgo carmīe & luculēto canit quē admodū ulyxes ſtipite obuſto & inito terebrauit oculū polvphemo cyclopi īgentē & enormū:q torua ſub frōte latebat Argolici clypei & phebæ lāpadis iſtar.Mox aſtu &uafricia ulyxis cū icolumes ſocii euaſiſſent ex antro clypeo id p̄ ſe ipſo cōmētus ē.ſubiecit ſeſe uentri arietis magni &lanoſi:lanitū firmiter mānibus app̄hēdēs. Cū āt aeris is nouiſſimus egrederet ī paſtū:eū ptētare cœpit excecat⁹ polyphemus tactu explorās:ne græci furti dilaberēt:eū itaq; tāgēs ſic cœpit affari.Κριὲ πέπον τί μοι ὧλε. λίαν ὄπιθος ἐσσὺ μηλοιῇ νὺξ ταῖσι.i.o aries ſtoli / de cur ultius ouiū ex antro egrederis.ut lōge prius flores depaſcis:tu prius ad fluēta amnica puenis ueſpīa āt hora prius ad ſtabulū reuerteris:& alia q̄dā q̄ faſtidio auriū parcēs omitto.Colloqū āt cū ariete poliphemi exoculati ſatis oñdit illū quoq; arietio corde fuiſſe p̄ditū ac ueruecæ ſtatue cōſimilē:qs.n.cū pecnde fabulatur:niſi plāe pecus & brutus & pecuinis ſenſibus ſtupēs. Cyclops:poliphemus ille ab homero dict⁹ pelori os.i.excelſus:& uaſtus q erat anthropophagus truculētus īmāis.Et ut ait homerus mātuanus mōſtrū horrēdū īforme īgēs cui lumē adēptū:cyclopas.i.unoculos canūt ī ſicicilia fuiſſe filios neptūi. Et neos frēs cælo capita alta ferētes:quos ſtrabo & thucidides & fabuloſos rent. Quā aries:Pli.ait.q̄ ſtultiſſima aīaliū eſſe lanata arietis ppriū ē ouiū ſenectā cōſectari agnas faſtidire aqlōis flatu mares cōcipiunt:auſtro flāte fœmine.

In ſurditate:Si cecitas malū nō ē:neq; obnubilare quis ſapiēris ſerenitatē:tāto miꝰ ſurditas nocebit:minuſq; ſuſcabit:& haud dubie leuior cecitate faciliorq; toleratu ſurditas ē:cui hoium prio negatus ē auditus huic & ſermōis uſus ablatus:nec ſūt naturaliter ſurdi:ut nō i dē ſint & muti id plerūq; natura aliq̄do caſu fit ut morbo aliquo obſeptus meatus uocē nō trāſmittat ad līguā qđ cū acciderit:ut ſcribit Lactātius ī libro de opificio auditū quoq; obſtrui neceſſe ē:ut qa uocē emittere nō pōt:ne admittere qdā poſſit:ob uitiū ſurditatis negat Vlpiānus redhibitionē ī tertia pte arietis hūtes horoſcopū erunt ſurdi unoculi ſtolido fatuitatis ſtupore cōfecti. Sudaſter.M.Craſſus:grāmatici autumāt noīa ī aſter deſinētia eē dimīutiuæ ſignificatiōis:cui ſniæ duo potiſſimū noīa aſtipulāt:ſurdaſter & recaluaſter nā ſurdaſter dī modice & paꝝ ſurd⁹:& talē fuiſſe. M.Craſſū itelligi uult hoc ī loco.M.Tul.recaluaſter uero q̄ frōte ſola calu⁹ ē:nec toto capite ut illd apd cano nicos ſcriptores ex leuitico & ſi a frōte ceciderit pili recaluaſter & mūdus ē.recaluaſtꝝ fuiſſe ſocratē accœpimus.Cætera āt feræ oīa cōſimiliter termīata:magis īmitatione q̄dā ſignificāt:q̄ dimīutione:ut antoniaſter paraſitaſter oleaſter& alia ſex cētā:ut iure grāmaticos īceſſāt neoterici.i.recētiores ſcriptores.Male.a.uitupabaſi famulabaſ & potiſſimū nota auaritiæ q̄ ſitiuit auꝝ pthicū uſq; ad exitiū.ī cuius oris rectū auꝝ liqdū īfuſum ē:ut cui⁹ aīus arſerat auri cupiditate eius āt mortuū & exāgue corpus auro uteret male audire ē culpari ſicut bñ audire ē laudari.Tullius ī epiſtolis ad atticū:hāc nō nulli amici appii ridicule iterp̄tant q me iccirco putēt:bñ audire uelle:ut ille male audiat. Nōi latini. Hi in il.ſer.ſur.diuerſitas līguaꝝ uarietaſq; loquendi facit:ut hō externus aliēo pene nō ſit hoīs uice auctor:Pli.quietiā.Aug.i.xix.de ci.dei līguaꝝ īquit diuerſitas hoīem alienat ab hoīe:nā ſi duo ſibimet iuicē fiāt obuiā:neq; p̄terire ſed ſimſ eē aliq̄ neceſſitate cogāt:quoꝝ neuter nouit līguā alteri⁹:facilius ſibi aīalia muta ēt diuerſi generis q̄ cū illi ſunt hoīes ſociant: ex hac itaq; diſſimilitudīe līguaꝝ fit:ut itali ſint ī trāſmōtanoꝝ ſermōe ſurdi & trāſmōtani in ſermōe italoꝝ dum neutri neutros ītelligunt:idq; accidit in līguis oībus nobis ignotis:q̄ꝝ idiomata ſunt numeroſiſſima:ſiquidē Thi moſthenes & ſtrabo p̄diderūt trecētas natōes q̄ diſſimilibus līguis uterent deſcēdiſſe ī dioſcuriadē urbē colchoꝝ clariſſimā. At uocē cytharedi hipophora tāq̄ dicere poſſit aduerſarius ſurdos priuari maxia auriū uoluptate:p̄tereaq; cytharedos muſicoſq; cōcētus ac ſymphoniacos audire nō poſſint q̄ mira ſane uoluptas eſt:& capit oē qđ uiuit:& ut auctor ē Ariſtoteles ī p̄blematis:q̄ ad res mathematicas p̄tinēt nūeris modulis cāticis deniq; oībus concinendi generibus oblectari omnes cōſueuerunt:ī quā ſententiā eſt illud ſatyrographi.Aſpice partis nunc damnū alterius;nam q̄ cantāte uoluptas ſit licet:eximius citharedus: ſitq; ſeleucus.

loſophia notabile phōs ſi uellēt diteſceī poſſe lte peſſum diuitiæ Tireſias cecus ſolus ſapit Monumentū thireſiæ Fabula poliphemi ex oculati. Verba polyphemi adarietē pelorioſ ciclopeſ unoculi aquilōe flante mares cōcipi. Surdi muti cā ſurdidatis geni tura ſurdi noie in aſter. Surdaſter recaluaſter recaluaſter ſacrates inos crhaſ aug in fuſum Male audire Bene audire Līguaꝝ uarietaſ hoīem alienat ab hoīe Itali ſurdi in ſermone

Grumnitus grūnire grūdire Grundiles lares Fabella esopia Ouis silens ducitur Demosthenes declamabat ad fluctus musicæ inuētores Sapiens secū loquitur Dictū cras Dignus imitatione festius Totum diē mecum scrutor Aius habitat in auribus Lepus surdus pingue scit Ouium abortus ex tonitru Portus malorū mors Mors pfugium erumnosæ uitæ confi cere cōfectus gradiator pses rex captus Lachrymæ pauli

Ne stridorē serræ:p antipophorā diluit obiectū:si inqt nō audiet rursus uocē citharedici: qđ uoluptatis ē nec q dē audiet stridorē serræ: aut grūnitū porci: q uterq; sonus stridulus: iamabilis & ingratus miꝛ q̄tum aures offendit: & auditū q̄si cōuulnerat. alia quoq; nō pauca sunt: q̄ nos stridore acutissimo puellūt qbus surdi liberant grūnitus aūt uox ē porcoꝝ: ut hinitus equoꝝ balatus ouiū: mugitus boum. Grunire: qđ ē grunitū facere: recēriores dicūt. ueteres grūdire dicebāt. Claudius i annalibus: grūdibat grauiter pecus suillū hic quoque grūdiles lares dicti: quos romulus cōstituisse dī i honorē scrofæ: q̄. xxx peperat porcos. Laberius dixit:

ne stridorem quidē serræ tū cū acuit: aut grunitū cū iugulat sus: nec cū quiescere uolūt fremitū murmurantis maris. Et si cantus eos forte delectant. primum cogitare debent antequā hi sint inuenti: multos beate uixisse sapientes. Deinde multo maiorem percipi posse legendis his quā audiendis uoluptatem. Tum ut paulo ante cæcos ad auriū traducebamus uoluptatem sic licet surdos ad oculorū Etenī q secum loqui poterit: sermonē alterius non requiret. Congerātur in unum omnia: ut idem oculis & auribus captus sit: prematur etiam doloribus acerrimis corporis: qui primum per seipsi plerunq; cōficiunt hominē: sīn forte lōginquitate producti. uehementius tamē torquent: quā ut cā sit cur ferātur. Quid est tandē dii boni qđ laboremus: Protus. n. presto ē: quoniā mors ibidē ē æternū nihil sentienti receptaculū. Theodorus Lysimacho mortem minitāti: magnum uero inquit efficisti: si cātaridis uī consecutus es. Paulus Persæ præcanti: ne in triumpho duceretur in tua id inquit potestate est. Multa

Ne stridorē serræ:p antipophorā diluit obiectū:si inqt nō audiet rursus uocē citharedici: qđ uoluptatis ē nec q dē audiet stridorē serræ: aut grūnitū porci: q uterq; sonus stridulus: iamabilis & ingratus miꝛ q̄tum aures offendit: & auditū q̄si cōuulnerat. alia quoq; nō pauca sunt: q̄ nos stridore acutissimo puellūt qbus surdi liberant grūnitus aūt uox ē porcoꝝ: ut hinitus equoꝝ balatus ouiū: mugitus boum. Grunire: qđ ē grunitū facere: recēriores dicūt. ueteres grūdire dicebāt. Claudius i annalibus: grūdibat grauiter pecus suillū hic quoque grūdiles lares dicti: quos romulus cōstituisse dī i honorē scrofæ: q̄. xxx peperat porcos. Laberius dixit: grūdientē aspexi scrophā. Cū iugulat: lepida mehercule fabella ē huic loco cōgruēs: q̄ esopus ille citissimus fabulator usus est dū docet cur ouis cū ducit iugulatū ūlet sus uociferat ouis iqt solita ē tōderi: mulgeriq; frequēter ex quo fit ut cū ducit ad necē: credat tūc quoq; se duci: ut aut tōdeat: aut mulgeatur iōq; ūlēter it ad laniēdā: porcus uero: cui neq; lanitiū ē neq; lac: grūnitū tollit igentē q̄ si gnarusse ob hoc solū trahi ut iuguletur: q nūq̄ obmulsurā aut tōsurā capi solet. Nec fremitū maris. ſ. audiunt hi qui surdi sunt q̄ tus autem sit fremitus & fragor maris murmurantis & undabundi: sciunt nautici: q tu mescētibus equoribus fremētibusq; ad uota confugiūt: suppetias diuinas iplorant digitis quatuor aut septē remoti a morte supra caput ipendēte: demosthenē ferūt ad fluctus sonoros murmurātis maris declamare solitū: ut fremitū assuesceret uincere concionis tumultuosæ. Anteq; hi sint inuenti musicā amphion primus muenit: q & citharæ repertor fertur septē chordis additis: terpander: octauam simonides addidit: nonā timotheus: cithara sine uoce cecinit tamiras primus: cū cantu amphion: ut alii tradūt linus. Surdos ad oculorū consolatio ceci: est ut quoniam uisu priuatus est uoluptatē capiat ex auditu: cōtra surdus qa uoluptate auriū frui nō pōt: ad uoluptatē oculorū traducendus erit admonenduſq; ut ex uisu capiat uoluptates: quibus surditatis icōmodū cōpēset. Qui secū loqui: sapiens ut ante diximus is ē. qui secū loquitur. qui nunq̄ minus solus est q̄ cū solus: cū olim crates uidisset adolescentulū secreto ambulantē iterrogauit quid illic solus faceret? mecū inquit loquor: cui crates caue rogo & diligenter attēde ne cū hoīe malo loquaris. Dixit Plinius mecū & cū libellis meis loquor. Igitur nihil nocebit surditas quin surdus secum loq̄t: secū āt loqui philosophari ē & seipsum excutere: poterit surdus facere qđ festius qui cōsumato die: cū se ad nocturnā quietē recepisset: sic interrogabat aīum suum q̄ hodie malū tuum sanastiē cui uitio obstitisti: qua pte melior es? poterit facere qđ Seneca qui quotidie iquit apud me cām dico cū sublatū ecōspectu lumē ē totū diē mecū scrutor fcā ac dcā mea remetior: ita surdus secum loq̄t aīum trunabit se se itus excutiet examiabit iquiret quid recte fecerit quid pperā qđ lōge salubrius ē q̄ cū altero fabulari: & alterū audire sermocinātē huc adde q̄ surditas optabilis ē his qui iterdū audiūt q̄ audiuisse nollēt. Aius. n. hoīū i auriꝫ hitat: ut dixit oli xerxes: nā qui bñ audit is hilaritate pfundit qui uero: male is exacerbat: surditas ꝓ deſt lepori lepores. n. surdi celerius pigueſcūt surditas bona ē gallinis & ouiꝫ siquidē gallinaꝝ oua accipitris audita uoce uiciāt oues abortū faciunt audito tōitru· Cōgerāt i unum fingamus iquit quēpiā agere malorum obrutū cecum surdum doloribꝫ acerrimis affectum oībus deniq; erumnis & calamitatibus præsum tamē si sapiens erit beatitudo obduci obnubilariq; nō poterit & eo magis q̄ portus mortis paratus ē quæ finis est erumnaꝝ omnium & laborum & ita ostendit cōfugiendum esse ad profugium mortis quādo urgemur doloribus maliſq; impatibilibus ut enim iquit ueriſſime artabanus apud Herodotum mors ē optatissimum pfugium erumnosæ uitæ ille enim portus unus & erumnosorum & effugium miseriarum. Conficiunt exanimant trucidant necant uerbum hoc gladiatoribus conuenit qui confecti dicuntur grauissimis uulneribus occumbentes ut docet Donatus sic Cicero in Catilinam gladiatori illi confecto & saucio.

Theodorus lysimacho hoc optimum in primo cōmentario affatī explicatum ē ibiq; scriptum releges de ui uenenoq; canttaridis uermiculi uenerati. Ridiculum ē gloriari pinde ac magnum quiddā sit se posse efficere id qđ possunt scorpiōes possunt cātarides uidelicet mortē iferre. Paulus persæ pseus ille rex macedonum famigeratus cui plus auri fuit q̄ aī uictus supatusq; bello a romāis. ſ. Gn. Octauio. dedidit orās ut ad paulū æmiliū impatorē duceret qui illi obuiā cū amicis uenit. Assurexit & ut historici tradūt illachrimauit uarietatē scilicet fortunæ secum reputās quæ regē ex summo dignitatis fastigio in preceps detraxerat tunc perseus φιλοξωοσ. ideſt uitæ cupidus in terram ꝓcumbens: & genua emilii amplectens uoces emisit inde

ꝓoras: quas nō tulit emilius: nec ꝑces illius audire ſuſtinuit imo eū caſtigās ꝙ effeminate nimis ac mollit ſuccūberet ictibus fortunæ & cū perſes ne i triūphū duceret ipē ſe rogaret inquit ΠΗΣΟ ΤΟΥΤΟ ΕΣΤΙΝ i. i te hoc ē quo dicto ſignificauit illū ptātē hre ſemetipſū iterimēdi & ita cōtumeliæ p mortē ſubducēdi ſed maluit turpit triūphari q̄ laudabilit mori doctus itaq; i triūphū ē una cū filiis periitq; i carcere aī mœ rore cōfectus uel ut alii tradūt uigiliis iſomniaq; macceratus. Prima die prima tuſculana qōne. Poſte ro ſcda tuſculana. Aut optanda ſi aīa ē imortalis. Aut nō timēda ſi aīa ē mortalis & nullus ſēſus a mor te ſupſtes relinq̄t. Aut bibat aut abeat ſic iui ta degēda aut ferēda ſūt aduerſa aut p mortē effugiēda ut i cōuiuiis græcoꝝ ex lege cōuiua li aut ē bibēdū aut abeūdū cācio græca ē cōui ualis ΠΕΝΤΕΤΡΙΝΕ ΤΡΙΣΤΡΙΝΕΜΙΑ ΤΕΤΤΑΡΑ hoc ē bibe qnq; bibe tres bibe q̄tuor cyathos: p̄terea bibere græco more ē cū cyathis mero plenis ſaltare & primo deos deide amicos ſu os noiantes toties meꝝ bibere quotiēs deum & caros ſuos noiati uocāt ad quē more alluſit horatius cū ait de lunæ ꝓpere nouæ da puer auguris murenæ qdā autumant legē bibendi græcā ee ut toties bibāt quot lr̄æ ſint i nomi bus amicaꝝ q̄s noiati uocāt ſiue amicoꝝ hinc illud. M. tulii ex uerrinis fit ſermo iter eos: & iuitato ut græco more biberet ad hunc morē alluſiſſe ur epigrāmatiſta. Na uia ſex cyathis ſeptē iuſtina bibat. Ante diſcedat uiget in ꝑ ſentia hic mors apud trāſmōtanos fere oēs ut ꝓuocēt i certamē ludūq; bibēdi bibētes ultra uētis capacitatē ad uina pdēda geniti q ſi for te recuſaueris cōbibere excādeſcūt indignan tur oderūt ut abitū magiſquā aditū malis ut melius fuerit nō ueniſſe q̄ bibiſſe. Ego cū par thiſiis i celeberrima galliaꝝ ciuitate puer ad huc ſtudia hūanitatis publico auditorio ac fre quētiſſimo pfiterer quotidie uocabar: quoti die iuitabar a gallis lr̄aꝝ ſtudioſis nimiūque amātibus mei ut cōbiberē ut comeſarer. Ego q ſtomachi mei mēſurā nouerā & iā galloꝝ mores ꝓbe cal lebā ut ſpurius illoꝝ alioq; feroces mitigarē meipſū accuſabā conſtitutionē corpis mei criminabar tanq̄ moroſā & ibecillā dolere me ſimulabā ꝙ nō eēm ea firmitudine & robore mēbroꝝ ſeptus quo illi utego quoq; poſſē cū illis una uenialibus uoluptatibus idulgent iſeruire & ita citra ꝓuocationē eoꝝ iracūdiæ rōnē hēbā bonæ ualitudinis q̄ maxie noticia ſui corpis ſuſtentat mihi placet illud ſocraticū ee & bibere ut uiuā ſecus ur multis imo pleriſq; oībus uiuere ut edāt & bibāt quoꝝ deus uent ē q cōcinūt illd ex ſcho la aſotoꝝ deprōptū. Edamus & bibamus cras. n. moriemur ſed cū ad maiora ſublimioraq; nos deus ge nuerit q̄ ut cibū digerere & uinū ꝓcolare nouerimus foueamus hoiem ex ea ꝑte q̄ ꝓcioſior ē atq; ꝑſtātior Qui corpi ſeruit nūq̄ liber erit cuius curā hēndā & qdē diligētiſſimā cēſeo cū corpis fulturis aīus ſuſtine atur ſed ita tn̄ ut aī cultura ſponat ut aī iperio utamur ut mēs uelut regina dñiet libet iterdū i hæc ueluti diuerticula a ꝓpoſito deflectere ad ganeones popinōeſq; taxādos q abdñi mācipati & culinaꝝ aſeclæ ob nullā aliā cām ſe natos ee arbitrant niſi ut edāt & bibāt q ſe tū beatos credūt cū ſaltaribus cenis diſtēti & opimis epulis farti & largo uino obruti nec oriētē ſolē uiderit nec occidētē. Hieronymus de hoc ſupra dictū ē cui ſūmū bonū ē iterdū idē qd epicuro uidelicet nihil dolere is. n. maxime ꝓbat idolētiā. Q d' ſi his ꝓbis argumētū a minori ad maius cuius hic ē ſenſus ſi ꝓbi uoluptarii ut epicurus ut Hieronymus ut ariſtibus apud quos honeſtū p ſe paꝝ ualet cēſet ſp beatū ee ſapientem quāto magis hoc ſentire oportet ſocratē & platonē maxios ꝓborū q uirtuti tantū tribuūt ut nulli magis ut ſola uirtute reliq̄ bona obſcu rari dicāt ſicut i creſi theſauris aīus obſcurat. Id illi craſſū qddā epicurus & epicurei honeſtū illud qd tā tope laudant ſtoici qd ſūmū bonū ee cēſet qd ſolū expetendū ſolū laudabile uerais magnificis magnificē ter ꝓdicāt id dicūt uerbis qdē decoris obuoluī re ātipſa eſſe caſſum qddā & inane tanq̄ ſtoici uoces tantū ināneſ fundāt & uirtutes ebuliāt utpote magnidici ianilogi uanidici magiſq̄ ueridici caſſum ianc uacuū fragile dixerūt ueteres ut caſſa nux a plauto & oro dicta. Virgi. caſſū lūine & ethere caſſos dixit, p uita pri uatos & uacuos uñ retia caſſis & p diminutionē caſſiculi nūcupant. Hierōymus nequaq̄ arancaꝝ mihi opponas caſſiculos. Alii ut peripatetici & academici. Alii ātut ſtoici. Tanquā honorarius arbit ſicut ius ſtoriū ab honore ſtoris honorariū ē noiatum ut ſcribit Papinianus qd q̄ſi uiua uox ē iuris ciuilis: ita honorarius arbit ab honore dictus quē honoris cā utraq; pars ſummū facit ſuæ cōtrouerſiæ iudicem & qd' ille decideret ea ſtant ſnīa. Imus ad arbitrum hoc modo ut neq; nihil neq; tantū quantum poſtula uimus conſequamur. In arbitrio mitte moderatum æquum eſt cum ad iudicem cauſam labefactari ani

Ne triū pharet. In te eſt Perſes in carce re obiit. Cancio græca cōuiua lis. Bibere græco more. Prouo catio in aleam bibendi puer ꝓ feſſus ſtudia in gimna ſio par riſioꝝ Inuita bar ad cōpota tiones. Edo & bibo ut uiuam Schola aſotoꝝ Edamus & biba mus. Ai culto ꝓponen dus. In gulo nes. Indolē tia. Virtute reliq̄ ob ſcurari Magni dici ſtoici Caſſum qd caſſi culi ara neaꝝ. Ius ho nerariū arbiter:

Decisio carneadis.

maduertūt ad arbitriū cōfugiunt. De arbitris arbitrorumq; generibus aliubi plura ex sentētia iurisconsultorꝝ & oratorꝝ. Carneades itaq; ille nouissimus phorꝝ ita diiudicabat de cōtrouersia stoicorꝝ & pipateticorꝝ: ut res optime decideret: stoici inqt dicunt cōmoda bona corporis & fortunæ pipatetici bona appellāt: sed cōmoda stoicorꝝ & bona peripateticorꝝ: uocabulis dissident re ipsa cōsentiunt qñ peripatetici non plus tribuūt: diuitiis & bonæ ualitudini: q̄ sunt bona corporis & externa: q̄ tribuāt stoici: quāuis alteri bona dici hæc uelit: alteri cōmoda: itaq; talia nō magis desiderāda expetēdaq; scdm pipaticos uideri diceba: q̄ scdm stoicos: cū nō tā uerba attēdēda sint q̄ res Si ergo cōmodorꝝ appellatiōe idē significat stoicis qđ pipateticis appellatiōe bonorꝝ trāsacta lis: est & res iudicata iudice Carneade: utde finibus bonorꝝ disputātes stoici: & pipatetici iter se sint cōsentiētes rebus ipsis quāuis uocabulis dissidentes eē uideant. Hūc locū. s. de finibus bonorꝝ: de uita beata: q̄ sine uirtute eē nō pōt q̄ in solū cadit sapientē: q sp beatus ē: serenus iperturbatus: ut cælū supra lunā semp liqdum ē & defecatū. Ad brutum cui. s. dedicant noiatim hi qnq; libri tusculanarꝝ qōnum. Alteros sicut qnq; alteri de finibus bonorꝝ eidē bruto nūcupatim mittunt. Lacessiti: puocati: dū ille utpote doctissimus in phia puocauit ciceronē ad talia cudēda cōmentādaq;. Cum ipse librū quoq; de uirtute accuratissime scriptum ad. M. Tullū misisset quēadmodū ät Carneades tanq̄ honorarius arbiter diiudicare solebat cōtrouersiā stoicorum: sic & nos disputationē de uita btā copiosissime elegātissimeq; tractatā: nō tanq̄ arbitri sed tanq̄ opinatores & iterprætes fortasse ueridici ita cludamus ut i uirtute cēseamus positā eē uitā beatā adiūctis & corporis & fortunæ bonis: siue cōmodis: q̄ sūt ad uirtutis usū idonea: sine qbus sapiens uidet non posse satis fungi uirtutis officio: nec satis cōducenter philosophari. Quo circa Deū optimū maximum exuperantissimū: ultramundanꝝ adorātes deprecemur ut uirtute præditi bona ualitudine sulti: facultatibus idoneis adminiculari nulla mortis formidine pcul. Indolentia leti: euthymia trāquilli bene ac beate uiuere possimus & scribendo: cōmentando: legendo: uitam longiturnam procudere: mox cum ex hac uita migrabimus: ut i eternam uitam recipiamur: quæ summum est bonorum ubi beatissimi euo sempiterno perfruamur.

Reconsentientes uerbis dissidentes. Sapiens serenus ut cælū.

Nostra opinatio. Deprecatio. Philippi Beroaldi.

oia: quoꝝ cōtrouersiā solebat tāq̄ honorarius arbiter iudicare Carneades: nā quæcūq; bōa pipatetici: eadē stoicis cōmoda uiderēt: neq; tñ pipatetici plus tribuerēt diuitiis bonæ ualitudini cæterisq; rebus gñis eiusdē: q̄ stoici: cū ea re nō uerbis pōderāt cām eē dissidēdi negabat: q̄re hūc locū cæteraꝝ disciplinarꝝ phi quēadmodum obtinere possint: ipsi uiderit. Mihi tñ gratū ē: qđ de sapiēti um ppetua bene uiuēdi facultate dignū qddā philosophoꝝ uoce ꝓfitēt: sed qm̄ mane ē eundē has qnq; dieꝝ disputatiōes memoria comphēdamus equidē me ēt cōscripturarꝝ arbitror. Vbi. n. melius uti possumus hoc cuiusmodi ē ocio. Ad brutū q; nostrum hos libros alteros quiq; mittemus: a quo nō mō ipulsi sumus ad philosophicas descriptōes: uerūetiā lacessiti. In quo quantū cæteris ꝓfuturi sumus nō facile dixerimus. Nris qdē acerbissimis doloribus: uariisq; & undiq; circumfusis molestiis alia nulla potuit iueniri leuatio.

Conclusiūcula cōmētatiorum

Habes mi Philippe cōmentarios tusculanarꝝ q̄stionum totidem a me mēsibus: quot libris constant ꝓ uirili parte exactos elucubratosq;: singulis. n. q̄stionibus singulos menses ipendimus: subsiciuis: tamen horis ista tractātes: alio qui ut optime nosti: lectionibus publicis priuatisq; distenti. Scio plura cōgeri ad diq; potuisse: nec infitior: sed parcendum fuit auriū fastidio: cum non minus interdū peccet: nec minus fastidiendus sit qui effusius dicit: q̄ qui astrictius: spero hæc annotamenta studiosis & bonæ frugi scolasticis profutura: placituraq;: & ibi potissimum: cui nostra omnia qualiacunq; sunt probantur. Vale.

Commentarios hosce quæstionū a Philippo Beroaldo diligenter cōpositos. Impræssum Venetiis per Simonē dictum Beuilaqua. M.CCCCC.II. die decimo Septēbris.

Omnes sunt terni. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T

Τελος.

A H Q

B I K

Tabula pro modo scribendi

C L S

D M T

E N V

F O X

G P

Philippi Gallimani liber.

RARA
440/71/16652(5)
X13<7116652500013

colorchecker CLASSIC
x-rite
mm

Freie Universität Berlin